Arco

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA

8 h
14 — G
4

VIII B 170 B 3

¶ Enchiridion ſiue interrogatoꝛiũ

perutile pꝛo animabus regendis: vcꝫ de.vij. virtuti=
bꝰ Sacerdotis aīaꝝ curā hñtis: ſiue ꝯfeſſoꝛis de.x.
Pꝛeceptis decalogi: necnõ de.vij. Uitiis capitalibus
De diuerſis ſtatibus ⁊ offici is pſonaꝝ particulariũ.
Sicqꝫ de interrogationibus ad conditionẽ cuiuſlibet
cõfitẽtis ptinentibus. Et quando eſt moꝛtale peccatũ
⁊ quādo nõ cũ rationibus ⁊ auctoꝛitatibus ſacr amẽ
toꝛũ Theologoꝛum canonuꝫ atqꝫ doctoꝝ. Ueñ. P. F.
Alexandri de Arioſtis oꝛdinis Minoꝛum de Obſer=
uantia.

028:

BIBLIOTECA ... ROMA VITTORIO EMANUELE

¶ Ad celeberrimũ in Chriſto patrẽ frẽz Marcũ Bononiẽſẽ ordinis Minorꝫ de obſeruãtia Prefatiũcula argumẽtũqꝫ in Enchiridion Cõfeſſorꝫ feliciter incipit.

Magne laudꝭ: ac meriti apud ãtiquos fuere phĩ: q̃nia ſuis inſtitutis ꝛ bonorꝫ morꝫ cultũ ꝛ rerꝫ bñ gerendarũ tã publice q̃ priuate diſciplinam mortalibus tradiderunt: quos ego ꝛ ſi laudũ preconio pariter proſequẽdos affirmẽ. Illos tñ meritis amplioribꝰ ꝛ celſiori gloria dignos anteponendoſqꝫ omnino arbitror qui non humana ſapiẽtia terrenis rebus ꝓſpiciẽtes: vt Inſti. ſed diuina prorſus celeſtiũ lrãꝝ doctrinã ſecuti: doceãt hoĩes pie ꝛ innocenter timere: cunctoſqꝫ inſtruere de firmiſſima futurorum bonorum ſpe: de ſalute: de vita: de immortalitate: deqꝫ ipſo de perfruẽdo: ſummo quidem bono ꝑ ſcis i ſtis inqꝫ ignoto philoſophis.

¶ Hãc ob rẽ Marce Pater obſeruandiſſime q̃dam maiorum noſtrorũ patres libellos fori penitentialis (q̃s vſitatiori vocabulo. Interrogatoria conſueuimus appellare). In medium contulerunt: quorum ego ſtudia imitatꝰ munuſculũ eiuſmodi nuꝑ a me editum tuoqꝫ dicanduz nomini ea vel potiſſimum ratiõe cõſtitui: q̃ ſi forte a te q̃ inſigni virtute in ampliſſimo euãgelizandi officio cum in orbe xpiano clarꝰ haberis plectũ ꝓbatumqꝫ in ſententia imperitorꝫ atqꝫ ineptorum hominum: q̃bus certo nihil ſnauius ẽ: q̃ aliena curare atqꝫ carpere. Indignas paruipendenduz animo rear obtrectationes. A q̃bꝰ tñ humanitatis. Iure poſtulamus (ſi fieri poteſt) vt nõ ꝑꝰ hec initia dãnent abiiciant ve

ꝙ vniuerſa diligentiſſime cognouerint. Quis inquā omniū in hoc ſcribēdi genere vberius/ſolidiꝰ apti us/induſtriꝰ/ꝯpēdioſiꝰ/luculētiꝰ ve talia potuerint attingere. Et enim res ipſa īfiniti pene eſt operis ⁊ immenſi. vt ſi qͥs eam dilatare atq̃ exeq̃ pleniſſime velit tot tātaq̃ reꝝ exuberet copia/ vt nec libꝛi modum nec finē reperiat oꝛo Qñ q̇dem ⁊ de integerrima vite ſanctimonia aga/tur de ſcientia/de ptāte de puigili ⁊ exactiſſima ſacerdotis diligētia q̄ eiꝰ munerisfunctionē ſuſcepturus eſt quo nimirum ex alioꝛū animis quantālibet vitioꝛum labem depellat emūdet/abſtergat

¶ De diuine legis decalogo.

¶ De ſeptem capitalibus vitiis.

¶ Deq̃ ſinguloꝛū hoīum ſtatibus ⁊ officiis

¶ Quibus rebus differēdis ⁊ ſi eque anime feram mediocre michi ingenium eſſe ꝯceſſum/longe magis attamen a pud p̄ſentes atq̃ poſteros ſat michi eſſe putabo. Pater pꝛeſtantiſſime grauiſſimū tue ſentētie teſtimonium. Sicq̃ (vt ex pꝛefatis pꝫ) ⁊ meliꝰ ex infra dicendis/tres erunt partes huius operis pꝛincipales.

¶ In quarū pꝛima de ſeptē virtutibus q̇bꝰ opoꝛꝫ Sacerdotē totideꝫ veluti margaritis īſignituꝫ atqꝫ circunſpectum eſſe/ vt ſue alioꝛumqꝫ hominum bene atqꝫ recte conſulat ſaluti pertractabitur.

¶ In ſcd̄a de interrogationibus faciendis circa decē decalogi pꝛecepta. ſeptē q̃ pctā capitalia.

¶ In tertia vero de diuerſis ſtatibꝰ ⁊ officijs pſonarum particulariuꝫ. Sicqꝫ de interrogatiōibꝰ ad ꝯditionē cuinſlibet cōfitentis pertinentibus.

In pꝛīa parte enchiridion Confeſſoꝛū. Anno. M. cccclxxv. a Venerabili patre Fratre Alexandro arioſto oꝛdis Mi

noꝝ de obſeruātia editum Prologus feliciter icipit.

Tibi dabo claues regni celoꝝ: ⁊ q̄dcunq̄ȝ ſolueris ſup terrā erit ſolutum ⁊ in celis. Mathei. xvj. Magna q̄dem ⁊ admirabilis ē ſacerdotis poteſtas. Cui⁹ ſacrū miſteriū tante vis eſt: vt examinis hominuȝ morte fuget: peccata diſſoluat: tenebras depellat: ⁊ mutatione mir ifica (vt ſic dixerim) terram cōmutet in celū: dum in ipſas animas q̄s ex Sathane faucibus potēter eripit diuinam reformat imaginem ſi ex hominib⁹ angelos deiq̄ȝ filios eſſe conſtituit. Quippe ⁊ ſi xp̄s ſue gratie infuſione pctā hominū deleat effectiue mini ſterialiter attū vt celoꝝ regnum hominibus pateat xp̄o ſacerdos coopaꝛ: ſi diligenter modo ⁊ accurate curam gerit animaꝝ. Cui nēpe ⁊ xp̄s ip̄e hāc tribuit ptāteȝ cuȝ apoſtolo petro p̄ſcripta loquiꝛ verba: Tibi dabo claues: ⁊ ea que ſequunꝛ. Verū enimuero opȝ Sacerdotē ſeptem virtutibus totidem veluti margaritis inſignitū atq̄ȝ circūſceptū eſſe: vt ſue alioꝛūq̄ȝ hominum bene atq̄ȝ recte conſulat ſaluti.

¶ Primum ꝙ ſit bonitate conſpicuus.

¶ Scd̄m ꝙ ſit ſciētia ydoneus.

¶ Tertium ꝙ ſit poteſtate preditus.

¶ Quartū ꝙ ſit in interrogando cautus.

¶ Quintū ꝙ ſit in abſoluendo prouidus.

¶ Sextū ꝙ ſit ī penitentijs dandis circunſpect⁹.

¶ Septimū ꝙ ſit in auditorū celatione ſecret⁹.

¶ De bonitate cōfeſſoris. Ca. p̄mum

Bonitate conſpicuum eſſe q̄ alioꝛuȝ vulnera curaturus accedit oportȝ vt aurelius auguſt. libr. de penitētia ſcribit ⁊ tranſū ptiue poniꝛ de pe. diſti. vi. Qui vult. vbi dꝛ. Sacerdos cui oīnis offerꝛ peccatoꝛ. In nullo eoꝛū ſit iudicandus. q̄ in alio iudicare

eſt promptus. Judicans eum qui eſt iudicandus cõdemnat ſeipſum.

1 Queritur ergo ſi confeſſor in mortali cõſtitutus alium i foro penitentie abſoluẽdo peccet mortaliter Rñ. ſm Fran. de May. in. 4. di. xvij. Officium adminiſtrationis clauium eſt officium mediatoris ꝛ recõciliatoris. Et illa auctoritas eſt Judiciarie ptãtis. Sed nullus eſt bonus mediatorꝗ eſt inimicus nec aliquis eſt bonus Judex in ea cauſa in qua eſt reus. Igiẽ ad debitum vſuꝫ clauium oportet Sacerdotẽ mundum ꝛ ſanctum eſſe. Alioqñ lꝫ ſit miniſter non tñ ydone⁹: ſꝫ indignus ꝓpter qꝺ i mortali exiſtens pctõ penitẽtie vel aliud ſacramentum adminiſtrãdo peccat mortaliter / niſi ĩ caſu neceſſitatis baptiſmi ſacramentum adminiſtraret cum puer ſit in periculo mortis nec aliud ſit qui eum valeat baptiꝫare. Hec Fran.

Si tñ ſacerdos de pctõ ꝯtrit⁹ abſoluat aliuꝫ: mortaliter nõ peccat. ſm Do. Boñ. in. 4. di. 19. In expoſitione litte re. q. ij. vbi ait. Dico ꝙ ſacerdos qñ abſoluit penitentem tenetur de culpa ſua penitere. Alioquin indigne ſacramentũ adminiſtrat. Et ideo peccat grauiter / qꝛ in quo alterum iudicat ſeipſum cõdemnat.

2 Nunquid ſacerdos excõicatus ĩterdict⁹ vł ſuſpẽſus abſoluendo in foro ꝯſcientie / fiat irregularis Rñ. de hoc. Due ſunt opiniones: vt ponit Richard. in 4. diſtinc. 18. articulo. 2. q. v.

Prima eſt ꝙ talis non incurrit irregularitatem / quia non eſt iure expreſſũ vnde quis non ſit irregularis / niſi ĩ caſibus a iure expreſſis. ca. is. cui. de ſen. excom. li. vi.

Scdã opi. que verior et cõmunior eſt tenet ꝙ talis ſit irregularis / ſed cum diſtinctione / quia aut ſacramenta ĩ contemptum clauium adminiſtrat sciẽs ſe

excōicatum interdictū vł ſuſpenſuꝫ vel ignorans i= gnorantia craſſa ⁊ ſupina q2 cum de ſua excōione vł ſuſpēſione de facili potuiſ ſet certificari non curauit Et tunc exercēs officiū a= licui ordini deputatuꝫ: vt abſoluere in foro ꝯſcīeti e: qđ ad ordineꝫ ſacerdotalē ſpectat fit irregularis. Ut dicit.d. Abb. ſicculus in.c. ſi.đ exceſ.prela.ſcđꝫ inno. ⁊ alios doc. Quod ⁊ tenet Hoſti. Spe. Jo.an. ⁊ Do. Domi.de.S. Gemi.q̄ pre= dictos allegat in capi.i.de ſenten.excom.in vi. Et do. Maria.de ſenis in reptoꝛ= rio c.ad audientiam de ho mi. Aut talis ſacerdos ſa cramēta adminiſtrat proba biliter ignorans ſe excom municatum vel ſuſpenſuꝫ ⁊ ſcđm p̄fatos Doc.nō fit irregularis/et habetur in ca.apoſtolice de Cle.excō. mi. Addit Dominicus in eo.c.i.lꝫ ignorantia craſſa ⁊ erronea in predicto caſu non excuſet ab irregulari tate talem/tamen reddit habilem ad diſpenſationē obtinendam a delegato de laterē/quia claues eccleſie nō ꝯtēpſit ſicut no.ſuper.i glo.d.c. apłice.

3 ¶ Sed quomodo in telligi debeat ꝙ ſuſpenſus fiat irregularis celebran= do/vel ſacramenta mini= ſtrando/aut actum alicui ordini deputatum exercē/ do. Dic ſcđm Do.abbatem ca.ſi celebrat de cle.ex.mi. Et.D.Maria in cap. Ad audiētiā de homi. Aut q̄s ſuſpēſ⁹ eſt a deo tm̄ propt̄ peccatum ſuum aut a deo ⁊ a canone.aut a deo ⁊ ab homine ſeu iudice eccleſi/ aſtico.

¶ Primo caſu ſcđm om̄s ſic ſuſpenſus miniſtrando ſacramēta vel celebrando non fit irregularis: q2 iure non cauetur.ca. Js cui.de ſen.excom.in.vi.

¶ Secundo caſu ⁊ tertio Aut eſt ſuſpenſus minori ſuſpenſione que priuat a participatione ſacramen= torum tantum: vt cum cō= trahitur minor excommu nicatio ex ꝑticipatione cū excommunicato/vel ſi iu=

dex quē excōmūicet mīori excōicatiōe.c. Engeltrudā iii.q.iiij. licet illa non ſit ī vſu. Et talis etiam Sacerdos ſic ſuſpēſus ex ſacra/mētoꝝ adminiſtratione vel celebratione nō ſit irregular; dicto.ca. Si. celebrat Aut eſt ſuſpenſus maiori ſuſpēſione a canone vł ab homine.ſ.a diuinis/ vel ab officio propter delictū ſuū ꝛ ſic ſit irregularis cele=brando vel ſacramēta ad/miniſtrando:vt eſt caſus ī cap̄.i.de ſētē.excom ꝛ in.c. Cum eterni de ſen.ꝛ re.iudi.li.vi. Ubi etiā Jo.and. Et eſt cōmūis opinio ꝛ ꝟa Et hoc tenendum eſt ſiue ſuſpenſio ſit ſimplex/ ſiue ad certū tēpus .vel donec ſuſpēſus ſatiſfaciat vł peniteat ſm inno.ꝛ Jo.and. in.c. Bone.ī.ca. Suſpēſionis.de Eta.ꝛ quali.

¶ Suſpenſus vero ꝓpter infamiam ꝛ ſcandaluz:vt qꝛ eſt notorius fornicator ſit etiā irregularis ſm hoſtien. Jo.and. Joan.calde: Uinc.ꝛ.D.anto.in ca. Sicut de Coha.cler.ꝛ mu. ꝑ c. Preter hec di.xxxi ſ

¶ Suſpenſus vero qꝛ illegitimus eſt:vel qꝛ patitur defectū ī corpore propter quē ꝓmoueri ꝓhibeť diuina miniſtrando:nō ſit irregularis ſcđm io.and.ꝛ.D Maria vbi ſupra vt ꝓbať ex ſtilo Curie:qꝛ qñ cuz talibus diſpē ſat nō facit mētionē de irregularitate/vt de Fil.preſby.c.veniēs ꝛ.c peruenit.

4 ¶ Cōſequēť q̄ritur ſi parrochian⁹ abſolut⁹ a ſuo Sacerdote excōicato. vel ſuſpēſo maiori ſuſpen/ſiōe ſit ꝟe abſolutus. Aut ip̄e ꝯfitēs ſciēter tali ſacerdoti mortaliter peccet.

¶ Ad qđ dicēdum. Ex p̄=mo quo ad p̄mum quia ām dict⁹ Sacerdos eſt excommunicat⁹ vel ſuſpēſ⁹ a iu/dice:aut predictas cenſu=ras vel aliquā predictarū notorie incidit puta Clericum verberando:vł ſymoniam ī ordine vł beneficio committēdo vel cōcubinā publice tenendo ꝛ hmōi. Ita ꝙ id nulla poteſt tergiuerſatione celari.aut in

cidit ſed non notorie.

¶ Primo ⁊ ſcd̄o caſu ab= ſolutio non tenȝ cum dict⁹ Sacerdos ſuſpenſus ſit q̄ ad ſe ⁊ quo ad alios.xi.q. ii.Cuȝ excōicato.⁊ §.Eui denter di.xxxij.Nullus de cohabita.cle.⁊ mu.veſtra. Et pȝ ſatis in.§.precedēti. Nec in p̄dictis caſib⁹ ali= q̄d ſuffragat̄ extrauagās ad vitādum ſcandala edi ta in concilio Baſilieñ.

¶ In tertio caſu valet vt in predicta extrauaganti patet.

¶ Quo ad ſcd̄ȝ principa/ le dico ꝯꝯſitēs tali Sacer doti in primis duobus ca= ſibus mortaliter peccauit cum debuerit talē ī ſacris euitare vt in preallegatis c.Excommunicato.Null⁹ ⁊.c.Veſtra.

¶ In tertio caſu non pec cat.q2 hoc iuris conceſſiōe facit vt ī prefata extraua ganti patet.Nec eſt cōtra: q2 papa nō poteſt diſpen= ſare in doctrina apoſtolo= ruȝ cū hic ꝯtineāt ad ius diuinum.xxv.q.i.Sunt q̄= dam.Sed nō communica re cuȝ excōicatis maxime in ſacramētis eſt de doctri na Apoſtolorum.xi.q.iij. Sicut apoſtoli. Et prime ad Cori.quinto.

¶ Ad qd̄ dicēdum. Quia nō omnia que ī Epiſtolis apoſtolorum ꝯtinēt perti/ nēt ad iusdiuinū prout ꝑ prie ſūitur i⁹ diuinū ſcd̄m Tho.i.iiij.Si pro hiis q̄ ꝑ tinēt ad fidem ⁊ ſubſtātiā ſacramētoꝝ ⁊ moralia ad ſalutē neceſſaria. in q̄bus papa diſpēſare non poteſt: vt in predicto ca.Sunt q̄ dam in Epl'is autem apo ſtoloꝝ plura ſunt q̄ ꝑtinēt ad ritus ⁊ doctrinam xp̄ia ne religionis q̄ ſunt pure ordiationes apl'orū vt nō dei vel iuris diuini. in qui bus proculdubio eccleſia ſeu.Papa poteſt diſpenſa re preſertim ad tollēdum ſcandala q̄ multum euita ri debēt.l.di.vt ꝯſtituer̄ur Ad quod emanauit p̄fata extrauagans:vt in eadem patet.

5 ¶ Sacerdotis boni tatē duplicē eſſe opȝ. Ex= trinſecā ꝑ moꝝ honeſtatē

vt ſu.ca. Graue de prebē. Et intrinſecam per ſanctitatis pietatiſq; affectionē ad illos q̄ ſibi in foro ſpūali offeruntur diligētiſſime ſine ſui ꝯtaminatione mūdādos de quo Aug. ⁊ habet de pen.di.vi.c.i.vbi dr̄ ſpūalis iudex diligēs ſit ī q̄ſitor ⁊ ſubtilis inueſtigator ſapienter/⁊ quaſi aſtute interroget a peccatore qd forte ignorat vel verecundia velit occultare ꝯſitentē adiuuet leniendo cōſulēdo ⁊ ſpem promittēdo Caueat ne corruat augu.

6 ¶ Qui poteſt eligere confeſſorem vita ac ſciētia bonum. Nunqd ſcienter malum eligendo grauiter peccet.reſponde. videtur ꝙ ſic in eo q̄ eſt in ſua libertate eligendi bonum ⁊ eligit maluȝ per illa verba. Augu. Que ponuntur a Magiſtro ſententiarum in iiii.diſti.xvii. Et de pe. diſ.i.quem penitet. Ubi dicitur. Qui confitetur ſacerdoti meliori q̄ȝ poteſt confiteatur ſecundum do. Bon̄.in. iiii. diſtincti.xvii. ſuper litteram.q.ii.

¶ De ſciētia quā ſacerdos confeſſiones audiens habere tenetur.

¶ Capl'm ſcd̄m.

Sacerdotem animarū curam gerente vt ſciētia ydone⁹ ſit opȝ iuxta illud Aug.li.de pe.⁊ tranſumptiue de pe.di.vi.cap.i. vbi dr̄. Caueat ſpūalis iudex vt ſicut non commiſit crimen nequitie. Ita non careat munere ſciētie. opȝ eniȝ ſciat cognoſcere q̄cq̄d debet iudicare.

1 ¶ Clauis ſciētie q̄ eſt in ſacerdote curam animarum habente diuerſimode a diuerſis accipit̄. Nam q̄dam dicunt ꝙ eſt habitus ſciētie vel ſciendi.

¶ Aliq̄(qd eſt veri⁹ ſcd̄m richardum.in.iiii. di.xviii articu.i.q.iii.)dicūt ꝙ eſt q̄daȝ ptāſ diſcernēdi in cauſe examinatione ordinata ad ptātē diffiniēdi in cauſe determinatione in foro penitētiali. Qd etiam ſic ꝓbat Scotell⁹ in ea.di.dicens. Sicut ptāſ iudicādi

non eſt iuſtitia. imo poteſt eſſe ſine iuſticia. Ita ptās cognoſcēdi nō eſt ſciētia: imo pōt eſſe ſine ſciētia: ſicut de facto i multis ſacerdotibus. ⁊c. Ideoq; de ea in ſeq. c. ꝯgruētius ſubiicief agēdo de poteſtate ſacerdotis.

2 ¶ Querif quā ſciētiam ſacerdos q̇ ꝯfeſſiōes audit habere teneaf. Dicēdum ſcōm do. Boñ. in. iiii. diſt. xvii. ſup litteram. q. iii Siue ſcientia ſit clauis: ſiue nō tāta ſcientia ē neceſſaria ſacerdoti ꝙ ſciat diſcernere in peccatis cōib⁹ Et q̇d veniale ⁊ q̇d mortale. Et ad q̄ ſua ptās extēdit Et ſi ad aliquod gen⁹ peccati nō poteſt extēdere manum. Alioq̇n i periculum anime ſue ⁊ ꝯfitētiū audit ꝯfeſſiones. Et ſi subditi cognoſcūt ſuā ſimplicitatē: tenenf diſcretos cōſulere. Alioquin vtriq; grauiter peccant. Q̄d autē ſciat pplexitates petōꝝ hoc eſt de bene eſſe. Sed in talibus debet ſecuriorē vitam eligere ⁊ ſapientes ꝯſulere. hec Bonauē. concor. Albertus in. iiii. in eadem di. dicēs ꝙ ſi cōfeſſor neſcit que ſint peccata capitalia: ⁊ que ſunt mortalia in communi: ⁊ q̄ venialia ex genere de quib⁹ in. §. criminis diſ. xxv. Peccat mortaliter confeſſiōes audiendo. Et plus etiā peccat eum inſtituens ⁊ inſtitutū miniſtrare pmittēs ſi ſua intereſt talē ꝓhibere

3 ¶ Utrū confeſſor ſcire teneatur cenſuras excōmunicationum quarū abſolutio ad dñm Papā vł epiſcopos ſpectat. Et qui ſunt liciti vel illiciti cōtractus. Tallie exactiōes ꝑncipū bella iuſta ſiue iniuſta ⁊ huiuſmodi. Rñ. Si confeſſor ſe ingerit ad audiendum confeſſiones eorum q̇ in talib⁹ verſantur: aut abuoluti ſūt / pculdubio tenetur ſcire inter talia / diſcernere ad hoc vt ſciat vtrum penitens ſit excommunicatus vel non. Aut tale quid iuſte agere poſſit vel non poſſit. Et ſi eum debeat vel non

debeat a cōſone prohibere
vt dicit Dauran.lib.i.ti.de
Cōfeſſorib⁹.q.ij.⁊ alexan.
de ales in.ij.parte tracta/
tu de ignorātia: etiā dicit
Confeſſores ⁊ curā aīa=
rum hn̄tes ſcire tenenť iu
ra Canonica q̄ tractāt de
ſacramētis excōicatiōib⁹
reſtitutionibus furto hoī/
cidio:⁊ hmōi.Qd etiā ap
te ex ṽbis do.Boñ.in pre
cedenti .§.ellici poteſt a ṽ
bis augu.dicentis.Opꝫ ei
vt ſciat cognoſceř quicq̄d
debeat iudicare. preſertiꝫ
autē teneť ad iſta cōfeſſor
q̄ nō obediētia /ſed ꝓpria
impulſus voluntate ſe ad
ꝯfeſſiones ingerit audien
das.Cū ſpōte ſe offerens
teneať ad omnē extractaꝫ
diligētiā ex leuiſſima cul=
pa ſibi etiā imputatur ar.
l.i.ff.depoſiti ⁊ extra.eodē
ca.ſi.

4 ¶Quō itelligi dꝫ
ꝙ confeſſor ſciat capitalia
pctā ⁊ cōia mortalia. Di=
cēdum ſm̄ henricum īquo
libet.Aliqua ſunt pctā:qꝛ
preceptavel prohibita ſūt
a iure poſitiuo:ſicut non
manducare carnes in ſab
bato ⁊ ſexta feria.Cōica=
re ⁊ ꝯfiteri ſemel in anno.
Miſſam audire feſto die ⁊
huiuſmodi.Ad que ſcien
dum ꝯfeſſor q̄cunqꝫ teneť
Alia ſunt prohibita qꝛ de
ſe mala ſunt etiam ſi non
ꝓhiberenť.Et horuꝫ aliq̄
ſunt capitalia ⁊ quaſi ele/
menta ⁊ p̄ncipia pctōꝝ:vt
Supbia: Luxuria: Gula:
⁊ hmōi.Quedaꝫ ſunt pec
cata que ſunt ſpecies hoꝝ
capitalium. vt illa q̄ reci=
piunt horum predicatio=
nem ſicut fornicatio:ebrie
tas:⁊ hmōi.Fornicatio e=
nim eſt q̄dam luxuria. Et
Ebrietas ē quedam gula
hec pctōrum genera ſcire
tenetur ꝯfeſſor vtrum ſint
mortalia vel nō.Quedam
nūero ſunt q̄ de ſubſtantia
ſui actus nō habent defor
mitatē ſꝫ ex libidine faciē
tis ſicut cognoſcere vxorē
ꝓpriam nō eſt pctm̄ de ſe
ſꝫ tū tanta libidine cogno
ſcere poteſt ꝙ erit morta=
le:vt ſi cognoſceret etiā ſi
nō eſſet vxor ſua. Et de ta
lib⁹ nō opꝫ vt ꝯfeſſor ſciat

diſcernere vtrum ſint mor
talia vel venialia. Sicut
nec illa de qbus ſepe nũe-
ro ɔtrarie ſunt opiniones
doc. Utrũ peccata ſint vł
non/vt eſt in multis caſib⁹
diuerſorum contractuum
Que tñ epõs ⁊ ſuperiores
ꝑlatos q̃ habẽt alios pur-
gare/pficere/⁊ illuminare
Et ſcire tenentur nouũ vt
vetus teſtamentũ ignora/
re non licet hec Henric⁹.
5 ¶Cõfeſſor cuꝫ ſcire
teneat̃ ꝑcepta iuris poſi-
tiui ſicut in ꝑcedenti.§.ſ.
ſm henricum. Queritur
qñ verba Canonis aut le-
gis ligẽt ad mortale. Rñ.
Quando in iure fit mẽtio
de morte vel pctõ mortali
aut de excõmunione. vt di
cit glo. in capi. ii. de ma. ⁊
obe. Siue enim canon im-
ponat excõionẽ ſiue eã cõ
minet̃ ɔtra faciens morta
liter peccat qꝛ niſi morta
li q̃ſꝫ excõicãdus eſt. xi. q
iii. Nullus ⁊ c. nemo epõꝝ
Et pctm̃ mortale neceſſa-
rio ꝑambulum eſt ipſi ex-
cõicationi de offi. dele. pre
terea. Itẽ qñ Canon vult
aliqd fieri p obediẽtiã ꝫ. xi
q. iii q̃ reſiſtit. Et Tho. ii.
ſcđe. q. ciiii. Uel ſi Canon
dicit cõtra faciẽs reũ ſe co
gnoſcat in extremo exami
ne. Uel decreuim⁹ fieri ſub
interminatione diuini iu-
dicii vel maledictiõis eter
ne. aut ſimilia dicantur ꝟ/
ba: vt in. c. vnode ſta. regu.
li. xi

¶Similit̃ obligat ad mor
tale ſi verba ſunt precepti
ua: vt Mando: Iubeo: pre
cipio: qꝛ ꝙ precipitur ne-
ceſſe eſt fieri. Et ſi non fi-
at pctm̃ hꝫ vt dicit text. c.
Qđ ꝑcipit̃. xiiij. q. i. ⁊. xi. q
iii. Qui reſiſtit.

¶Si tñ vbi talia ꝟba po
nunt̃ in Canone materia
non ſit neceſſitiua exponũ
tur pro rogo nec obliga-
uit a mortale. Sicut econ/
uerſo. Uerbum rogo expo
nit̃. i. precipio quãdo ma-
teria ẽ neceſſitatiua: vt di/
cit glo. diſti. i. ca. i. Et alle-
gat. xi. q. iij. Rogo qꝛ ver-
ba deſeruiũt intẽtioni. Et
intelligentia verborum ex
cauſis eſt aſſumenda dicẽ
di: qꝛ non ſermoni res ſed

rei ſermo debet eſſe ſubiectus: de verborum ſignifi. Intelligentia.
¶ Verbuz quoqꝫ prohibemus ſicut et verbum iubemus obligat ad mortale ſcdꝫ Archidyaco. lvi. diſti. in ſumma: et abb. ſicculus: in. c. Nam concupiſcentiã de conſti.
¶ Verba autem impatiui modi non importãt de ſe preceptum niſi genus materie id requirat vt Clem. Exiui. §. Item quia de verborum ſignificatione ſcdꝫ Abba. in eo. ca. Nam concupiſcentiam. Exemplum de verbo illo euangelico. Si quis percuſſerit te in vna maxilla prebe ei et alteram: prebe hic eſt conſilii non precepti. Ad quod tex. xxiiii. queſtione pᷓ. pa rat⁹. E contrario eſt illud ps. Vouete et reddite: qꝛ preceptum eſt iuſticie reddere vnicuiqꝫ quod ſuũ eſt l. iuſticia. in principio: et §. Juris precepta. ff. de iuſticia: et iure.
Verbum qꝫ tenetur ẽ precepti et neceſſitatis vbi materia ẽ neceſſitatiua vel ſit ꝯſuetudo: vt eqpolleat pͤcepto dicta clemẽtina: exiui. §. vt autem.
¶ Qđ etiã dicẽdum eſt de ṽbo debeat ſcđm glo. ĩ cle. Attẽdentes. In verbo debeat de ſtatu. regu. et gloſ. in. c. propoſuit de appella. Verbum ſtatuimus decernimus: ordinamus: ſanctimus: ĩnouamus: et ſimilia ꝯtrauenientem nõ obligat ad mortale ſecũdũ abba. ĩ eodẽ. c. Nam concupiſcentiam. Et Tho. vt eum ab. allegat in eodem ca.
6 ¶ Vtruz precepta legũ eq̃ ligẽt clericos vt laycos. reſpõ. ſcđꝫ Jo. de imola. c. ſi q̃s de maiori. et obedien. nõ Layc⁹ eñ veniẽs cõtra legem impialẽ iuſte precipientem aut canonez eccleſie: aut cõſtitutionem Synodalẽ peccat mortaliter. Sed clericus cum ſit exempt⁹ iure diuino a cõſtitutionibus Laycorum diſtincti. x. Imperium et. c. ſuſcipitis non peccat veniens contra leges imperatoris. Secus ſi contra ca-

nones/ vt vult glo. In hoc c.ſi quis. Quod eſt verum ſi natura ſubiecte ma͠tie obligat ad moꝛtale argu. l. Si vno in pꝛincipio.ff.lo/ca.

De nouez regulis/ quib⁹ confeſſoꝛ cognoſcere poteſt peccatum moꝛtale.

Pꝛi͠a regl͠a.

7 Ponere vltimuz fineʒ creatura eſt moꝛtale peccatũ Boñ .in.iii.diſtin. xxix. Tho.ſecunda ſecũde q.lv.

Vltimus finis ponitur in creatura quãdo q̃s nec actu nec habitu oꝛdi͠at eã aut eius dilectionem/ ac ꝛ ſeipſum in deuʒ. immo pꝛopter creaturam cuʒ tentare non curat deum in ſuis pꝛeceptis offendere eiuſq; gratiam ꝛ amicitiam perdere/ vnde cum creaturaʒ plus deo diligat ꝛ eam illi p̄ponat. hoc eſt frui creatura ꝛ vltimum finem in eam ponere. Et idem ſi velit cum creatura ſemꝑ hic manere nihil de eterna beatitudine curans. Aut cũ credit totum hominis bonum eſſe in creatura: puta in delectatione carnis: vel diuitiarum: vel gloꝛie huius ſeculi ꝛ huiuſmõi ſcd̓ʒ Boñ. ꝛ Tho. vbi ſupꝛa ꝛ ſco .in.i.di.i.

Si tñ homo pluſq̃ debet creaturam diligat non tamen pꝛopter hoc deum offendere vellet vel eiusg͠tiam perdere: aut manda/tum tranſgredi. Vel ſi inoꝛdinate afficitur ad creaturam: vt ad delectationẽ carnis: vel diuitiarum et huiuſmodi non tamen credens totuʒ hominis bonũ ibi eſſe: hoc non eſt frui creatura vel ponere in ea vl/timum finem: nec eſt moꝛtale peccatum: ſed tantum veniale ſecundum Bonauẽ. Tho. ꝛ Sco. vbi ſupꝛa.

Scd̓a regl͠a

8 Facere quod cõtrariat̃ charitati per quã eſt anime vita: moꝛtale peccatum eſt ſecundum Thomam ſecunda ſecunde qu. xlix. arti. iiii.

¶ Ad huius regule declarationē ſciēdū ꝙ quāuis in charitate non ſit diſtinctio ex parte habit⁹ eſt/tñ diſtinctio ex parte diligendorum/ ⁊ ex parte actuū. Ex parte diligēdoꝝ diſtinguit/vt vꝫ Deum ⁊ ꝓximum ex charitate diligamus Math.xxii. Diliges dominū deū tuū ex to corde tuo ⁊ ex tota aīa tua. Et proximum tuum ſicut teipſum.

¶ Ex parte actuum etiā diſtinguit q2 de⁹ aliter diligēdus eſt ꝙ homo ⁊ homo ꝙ alia inferior creatura.vnde ratione huius diuerſitatis mandata charitatis habent multiplicari ⁊ ipſa charitas habet ordinari.

¶ Quantum ad charitatem erga deum habēdam hec regula habet multam ſimilitudinē cum pⁱma/ q2 ꝯtra charitatē dei agit nō ſolum q̇ eum in ſuis precceptis offendit ſꝫ q̇ ſupra eū aut eq̄ illi aliq̄d amat.Nā cum deus ſit ſummum bonuꝫ nō habēs aliqđ bonū ſupra ſe aut equale ſibi cō tra legeꝫ charitatis amat q̇ aliq̄d pl⁹ aut equaliter deo diligit.Quantum enī res plus hꝫ de bōitate. tm̄ plus hꝫ de diligibilitate/ ſed bonitas dei tranſcēdit bonitatem creature in infinitum/ ergo plus ꝙ tota creatura deus ē diligēd⁹.

¶ Sed ⁊ ſi q̇s Deum non propter ſe ſꝫ ꝓpter aliud temporale diligit cum illud temporale ſit finis dilectionis plus deo diligit. Iuxta illđ phi in pⁱmo poſterioꝝ ꝓpter vnumquodꝙ ⁊ illud magis.

¶ Cōtra autē ꝓximi charitatē facit q̇ in eius notabile nocumētum aliq̄d cogitat aut agit iniuſte ſcđꝫ Tho.vbi ſupra.vel ſi minus diligibile illo plus diligit de quo diligēdi ordine neceſſario ſeruādo taꝫ ꝓximi ꝙ dei đt Augu.lib. de doctrina xp̄iana. Primo diligēdus eſt deus qui eſt ſupra nos.Scđo quod nos ſumus.Tertio qđ iuxta nos ē.Quarto quod infra nos.i.poſt deuꝫ anima

noſtra anima pximi: et quarto loco corpus noſtrum. Diligens igitur plus temporalia vel corpus proprium quam animam pximi mortaliter peccat: quia cum quis plus diligere teneatur id quod plus continet in ſe de bonitate. Et bonitas anime proximi excedat bonitatem corporis proprii eo quod magis eſt capax dei per cognitionem et amorem quod non conuenit corpori noſtro. Ideo ſi quis plus corpus proprium diligit quam aninimam pximi prepoſtero et inordinato amoris affectu diligit. Hec ſcd'm Bon. et richar. in. iii. di. xxix.

¶ Tertia regula.

9 ¶ Agere contra dei preceptum vel nature. vel eccleſie: vel ſuperioris voluntate vel opere: ſeu corde ore vel opere mortale peccatum eſt.

¶ De primo dicit augu. contra manicheos. Peccatum eſt dictum factum vel concupitum contra legem dei: et in pſ: dicitur. Maledicti qui declinant a mandatis tuis. Precepta dei intelliguntur moralia que ſunt in lege Moyſi: et que ponuntur in euangelio: ſicut de indulgentia inimicorum Math. v. et huiuſmodi.

¶ De ſecundo habetur Mat. vii. c. et diſt. i. c. i. Hoc eſt in prin. decretorum dicitur. ius nature eſt quod in lege et in euangelio continetur quo quiſque iubetur alii facere quod ſibi vult fieri et prohibetur alii facere quod ſibi non vult fieri.

¶ Sunt igitur duo precepta nature quorum primum eſt affirmatiuum: alterum negatiuum. Exemplum primi. Si habens tantum neceſſaria ad ſubſtentationem nature ſue et ſuorum non ſubuenit patienti extremam neceſſitatem: vel ſi habens ſuperflua ſubſtentatione ſue et ſuorum ac decentie ſui ſtatus et ſubuenire non vult magnam habenti neceſſitatem licet non extremam ſecundum richard. in. iiii. di. xv. Exemplum ſecundi ſunt omnia precepta decalogi negatiua.

¶ De tertio dicitur Mathe. xviii. Si eccleſiam non audierit ſit ſibi tanquam Ethnicus et publicanus. Sunt autem

ec cleſie precepta q̄ plura vt ꝯfeſſioni. &c. cōionis miſſe:ieiunij ⁊ hmōi de qb9 in ſuis locis habetur i ſcda p te interrogatorij. De preceptiſ ſupioris dicitur in c. Qui reſiſtit. xi. qu. iij. Qui reſiſtit poteſtati dei ordinationi reſiſtit. Quod intelligendum eſt de iuſto ſupiorꝭ pcepto: ſiue ſit prelat9 ſiue pnceps ſiue pat. de qbus in quarto pcepto. ⁊ in c. de pncipib9 ⁊ de religioſis. Infra dicetur. lxix. ciii clxi.

¶ Quarta regula

10 ¶ Facere cōtra conſcientiam eſt mortale peccatum: vt. c. p tuas ⁊ de ſymonia. hoc autem eſt contra cōſciētiam facere ſcḋz Bona. in ij. diſ. xxxix. Qñ fit cōtra eius dictamē per modum pceptionis vł phibitiōis: nō aūt per moduz ꝯſilij ſiue ſuaſionis: q2 tūc veniale. Qñ aliqñ ꝯſciētia dictat qḋ ē ſcḋm legē dei: aliqñ qḋ eſt pter legez dei: aliqñ qḋ eſt cōtra legē dei.

¶ Si pmo modo: cōſcientia ligat ſimpliciter.

¶ Si ſcḋo modo ligat q̄diu manet: vn̄ vel tenetur hō depōere cōſciētiā: vł id qḋ ipſa dictat adimpleř / vt pote ſi dictat q2 eſt neceſſarium ad ſalutem feſtucam de terra leuare.

¶ Si tertio modo conſciētia nō ligat ad faciēduz vł non faciendum: ſz ligat ad ſe dponēdum p eo q2. cum cōſciētia ſit erronea error repugnante diuine legi neceſſario quādiu manet ponit hominē extra ſtatuz ſalutis. Nam ſiue faciat homo ſiue nō: peccat mortaliter. Si ei facit quod cōſciētia dictat ⁊ illḋ ē cōtra legē dei. Cū ageř cōtra legē dei ſit petm̄ mortale abſq3 dubio mortalř peccat. Si etiā faciat oppoſitū ei9 qḋ cōſcia dictat ipſa manente adhuc mortalř peccat. nō rōne opis qḋ facit: ſed qḋ malo modo facit. Facit ei in cōtēptū dei dū credit dictāte ſibi conſciētia p hoc deo diſplicere / quāuis deo placeat. Hec Bona.

¶ Quinta regula

11 ¶ Cōſenſus in petm̄

vel in delectationē pecca⸗ti moꝛtalis ē moꝛtale pec⸗catum:de peni.di.ij.Sicut tribus/ vbi dr̄.Tribus gra dibus:ad peccatuꝫ perue nitur:ſuggeſtione: delecta tione:conſenſu.

¶ Ad hui⁹ ꝫ declaratio⸗nē duo videnda ſunt.

¶ Pꝛimo quō per varios gradus mens hominis ad peccatum perducitur.

¶ Scd̄o quottuplex ꝯſen ſus in pctm̄ vel peccati de lectationē eſt moꝛtale pec/catum.

¶ Ad p̄mū dicēdū ſecūdū Bona.in.iii.li.di.xxix.art. i.q.ij.Qd̄ pꝛimo nobis of⸗ferť delectatio rei q̄ ē moꝛ tale pctm̄. Et hec dicitur ſuggeſtio.

¶ Scd̄o ſenſualitas q̄ eſt qdam vis inferioꝛ a nime ex qua fit motus intēdens in coꝛpoꝛis ſenſus atq̄ ap petit⁹ rex ad coꝛp⁹ ptinē/tium appꝛehendit delecta tionē illam ſibi oblatam:ꝛ in ea oblectatur ꝛ īclinať anteq̄ ratio hec pcipiat Et hoc ē pctm̄ p ſurreptio nem mentis tantum.

¶ Tertio ratio ipſa perci pit hanc ſenſualitatis dele ctationem ꝛ ei voluntarie condelectať. Ita q̄ dele⸗ctatio rei que ē pctm̄ moꝛ/tale tranſit a ſenſualitate i ipſam rationeꝫ. Et ſic ho mo ſe auertit a deo per cō ſenſuꝫ rationis ꝛ contēnit deū in quo eſt pfecta ratio peccati moꝛtalis.

¶ Ad ſecundū dicēduꝫ ſe cundum Boſt.ca.di.q̄ ꝯſē ſus ī peccatum vľ peccati delectationem triplex eſt: plenus:ſemiplenus inter⸗p̄tat⁹.Plen⁹ ē cum placet ipſa delectatio peccati ꝛ o peris conſummatio:ſi fa⸗cultas adeſſet. Semiple⸗nus eſt cum placet delecta tio:ſed diſplicet opis con⸗ſummatio. Interpꝛetatus eſt cū vtrūq̄ diſplicet dele ctatio ꝛ opis ꝯſummatio. Sꝫ ratio aduertēs piculū delectationis non repellit. Immo ſinit mētē ī talibus reuolui cogitatiōib⁹ q̄ ca/ſu peccat hō:q2 cū teneať rōne compeſcere talē dele ctationē nō compeſcit. Et Quis hoc aliq̄ dicant non

eſſe pctm̄ mortale: tn̄ ſecurior via tenenda ē. Et ſciēdum ꝙ hic non loqmur de quacūqꝫ delectatiōe vt pote cum q̄s delectatur cogitādo de pulchritudine mulieris: ſꝫ de illa q̄ ſurgit ex cogitatione illius operis nepharij: hec Bonauētu. ea. diſ.

Sexta regula

12 Exponere ſe pīculo peccati mortalis ē mortale Bon̄. in. iiij. diſ. xvij. vbi ponitur exemplū. Si q̄s dubitans aliquod ſuū peccatum eſſe mortale vel veniale niſi illud cōfiteat̄ exponit ſe periculo peccati mortalis. Et hoc ē mortale peccatum.

Itē ſacerdos q̄ dubitat an ex ſuo vulnere aliq̄s ſit mortuus. Si in hoc dubio cſtitutus celebrat mortaliter peccat: qr nō debet in hoc caſu ſe exponere periculo peccati mortalis: vt i c. ad audientiā de homici.

Si dubitās aliquē contractum eſſe vſurariuꝫ: vl ſymoniacum ꝑpter diuerſas doc. opi. Et ſic ꝑplex⁹ ⁊ in ſeipſo indeterminat⁹ cōtractuꝫ illum facit pec. morta. ſcdm̄ Alex. de ales in. ij. in tractatu de ignorātia.

Item ſi amici ⁊ cognati vocentur ad preliandū i bello quod dubitatur an iuſtū ſit exponentes ſe periculo pctī mortalis mortaliter peccant: ſecūdū Molnaldum in ſumma. Quamuis ſubditi i tali dubio ꝑpter obediētie bonum excuſētur. xxiij. q. i. Quid culpatur. Si q̄s dubitat de vino quod bibit iebriari ⁊ bibens inebriatur: ē mortale qr ſe exponit periculo pctī mortalis voluntarie ſe priuans vſu rationis. quod ē mortale. Tho. ſecunda ſecunde. q. cl.

Septima regula.

13 Preſtare fauoreꝫ pctō mortali ē mortale. Ad rom̄ i. Digni ſūt morte nō ſolum q̄ faciunt: ſꝫ q̄ cōſentiunt faciētib⁹. ſ. cōſēſu cooperatio. Qui igitur ſuo cōſilio fauore: vl auxilio ē cauſa peccati mortalis mortalr peccat. Qui a

vt dr in.c.ſi culpa de iure=
iuran.Qui cauſam damni
dat damnum dediſſe vide=
tur.Et in regula. Nullus
lib.vi.Et de hoc vide ifra
in ſeptimo pꝛecepto.

¶Octaua regula.

14 ¶Sandalizare pꝛo=
ximum ē moꝛtale peccatũ
de renũ.ca.Niſi.§.p graui
quoqꝫ ſcandalo.Et de re=
gu.iur.Qui ſcandalizaue
rit.Diuidit̃ po ſcandalum
In actiuũ ⁊ paſſiuũ ſcdm̃
richard.in.iiij.di.xxxviij.
Actiuum eſt cum verbo vl'
facto q̃s aliuꝫ ſcandalizat
puta ſi vir poſit⁹ in ſtatu p
fectiōis mendacium dixe=
rit lꝫ nō pniciosuꝫ:ē moꝛta
le pꝓpter ſcandalum ſcdm̃
Bon.in.iij.di. xxxviij.Vbi
dicit viris publice pfectis
adhibet̃ fides tanq̃ obſer
uatoꝛibus veritatis.Etqꝛ
mēdacium depꝛehenſuꝫ fa
cit vt homo alteri non cre
dat:ſi viri pfecti mentiret̃
Iam nec ipſis crederetur
nec aliq̃bus ⁊ magnum ip
ſi veritati fieret pꝛeiudiciuꝫ
⁊ dat̃ aliis occaſio ſcanda
lizandi.Ideoqꝫ coꝝ men=
dacium ē moꝛtale peccatũ
cum alios actiue ſcandali
zent.Scandalum tñ acti=
uum aliq̃n nō ē p ſe pecca
tũ ſꝫ ē circunſtãtia aggra
uans pctm̃.Exēpluꝫ ſi q̃s
votuꝫ ſolēne violet:vel cũ
aliqua publice foꝛnicetur.
Nec valet ſi dicis frangēs
votum/pꝛimo peccat in deũ
⁊ ſic ē vnum pctm̃: ſecũdo
ſcandalizat pꝛoximũ/ ⁊ ſic
ē aliud peccatũ.Quia id ē
peccatũ i deũ ⁊ pꝛoximuꝫ
eſſe poteſt⁊ſed in deo pꝛin/
cipale.In pꝛimũ rōne cir
cunſtantie adiũcte vbi nō
ſunt diuerſa pctã:qꝛ pctm̃
numerat̃ rōne actus circa
quē ē/non rōne ei⁹ in queꝫ
eſt.Si q̃s eniꝫ vna actione
offenderet plures homies
vno pctō peccaret.hec bo=
na.in.iiij.di.xxxviii.,ſuper
literam.q.ii.

¶Paſſiuum ē ſcandaluꝫ
⁊ moꝛtale pctm̃ ſcdꝫ ricar.
vbi ſupꝛa.Cũ q̃s ſciēs pxi
mum ex ignoꝛantia vel in
firmitate pbabiliter ſcan/
dalizari de aliquo ſuo qd
poteſt bene ac male fieri ⁊
a tali ope ñ ceſſat quouſqꝫ

pͥmum declarauit vt puta ꝑpter occultam īfirmitatē comedit carnes ī quadrageſima/ de quo proximus veriſimiliter ſcandalizatur mortalit. Si ergo talis comedens non declarat ſcandalizatum: q2 hoc ex neceſſitate egritudinis facit mortalit peccat. Negligit enim famam ſuam et ſibi crudelis eſt ſcdʒ au. Et habet .xii.q.i. Nolo vi/de in peccato ſupbie.

¶ Nona regula

15 ¶ Qui ex officio tenet pctō reſiſtere nec reſiſtit mortalr peccat: vt enīʒ dicitur diſ.lxxxiii in.c. Error. Error cui non reſiſtit approbat. Idem in.c.conſentire ea.di. et in ca. Sicut dignum de homi. De hoc intra in.vii.pcepto ex officio tenet omīs qui aliis p̄eſt in regimine vite: vt priceps: plātus pr: patronus et magr ſcdʒ Alex. de ales in.iii.pte Richar. et Tho. in.iiii.diſ.xv. Et de offi.or/c. Irrefragabili.

16 ¶ Qn̄ varie vel cōtrarie ſunt opiniones doc, Cui earuʒ cōfeſſor adherebit: dicēdum ſcdʒ Pe. cheluelē in prohemio li. directorii iuris vbi canones deſiciunt. Et docto. opiniones ſunt cōtrarie. Theologorum opinionē preferas/ q2 melius ſciūt diſcernere inter leprā et leprā et rōnes ſpāles aſſignare. c.p venerabilē/ q filii ſunt legi. Et quia theologi tenent in eccleſia loca Aug. et hmōi et ſctōrū doc. Ubi vero theologorum ſolēnium opiniones inuicem contrarie ſunt nec textꝰ iuris videt expreſſus poteſt cōfeſſor cui libuerit adherere: vt ex doctrina Richar. et Bon. colligit q ſepenūero videntes opiniones docto. contrarias et vtramqʒ bene fundatam dſit. Qui vult tenere primam ſic reſpōdeat ad argumēta ſecūde opinionis. Et q vult tenere ſecūdā ſic rūdeat ad argumenta prime.

¶ Communem tamē opinionem tam theologorum q̄ canoniſtarum in rebus conſciētie ſequi videtur tutius omnino.

¶ Sed caueat ꝯfeſſor: ne ſi vnam opinionem dãnat vt iniuſtam poſtea ſcdm illaȝ ꝯſulat vel abſoluat cõtra ꝯſciẽtiã: qꝛ ſic edificat ad gehẽnam vt de reſti. ſpoli. oliȝ lr̃as. §. horũ de ſymo. ꝑ tuas. ii.

¶ Quid tñ dicunt ꝙ vbi doct. opi. ſunt cõtrarie melius ẽ in foro cõſciẽtie ꝯſulere: ne fiat qd aliq dicunt eſſe pctm̃: q̃uis alii licere dicant. Vñ Alexã. de ales in ſcda parte tractatu d ignorantia ait. Cuȝ quidã iuris periti dicunt cõtractũ eſſe ſymoniacum vel vſurarium. Et q̃dam non abſtinendum eſt tali contractu ne committat ſe diſcrimini Melius eſt enim incidere damnum temporale q̃ ſpirituale. Ad dr̃ Alex ſcdm aliquos intelligendum eſt qñ qs ex cõtrariis doc. opinionib' remanet dubius ⁊ perplexus. Quaſi vni opinioni ratione fundate velit magis inherere ⁊ ei aſſentire ſine formidine alterius poterit tuta conſcientia hoc facere / ſicut dicit Joan. xx. di in. c. de libellis Ad vbi diuerſe ſunt doct. opinio. non redacte in corpore iuris licet cuilibet accipere quaȝ voluerit: quia ⁊ papa hoc facit in ca. cuȝ Marthe. de celeb. miſ. Et de reſtit. ſpoli. c. lr̃as. §. nos autẽ vbi dicit. Nulliꝰ de ꝑdictis ſentẽtiis reprobamꝰ nec alicui earũ aliqd piuidicium ex noſtra reſpõſione volumus generari. Et idem vult Jnno. in. ca. Ne inuitaris de cõſti.

¶ Sed caueat cõfeſſor ne ſit ſolꝰ in opinione ſua ne ſ hec prudentie ſue initi videat cõtra predictum ca. Ne initaris.

¶ Jgit ſi ipſe confeſſor tenuerit licita eſſe impreſtita Venetiaꝝ mõtes flozẽtie ⁊ loca ianue cum plurimi doct. hoc teneant ⁊ affirment.

¶ Et ſimiliter ꝙ parati ſunt ſoluere decimas ⁊ tamen non ſoluentes vbi cõſuetudo non eſt vt ſoluant cuȝ Tho. archidy. Jo an. Et alii idem teneant / non eſt dicẽdus precipitare

tent iam/aut temerarie dif
finire vel ꝯſuleꝛ/q̄zuisplu
rium doc.ꝯtrarium ſentiāt
Et idem ſi q̄s ī hereret opi
nionibus Sco.ꝛ eū ſeq̄nti
um dum dicit in quarto ꝙ
ſatiſfactio facta ī peccato
moꝛtali nō obligat ad rei
terandū cōfeſſionē. Et ꝙ
nō habēs niſi venialia non
obligatur ad pꝛeceptū ec/
cleſie.ſ.c.Omnis de peni. ꝛ
re. Ad ſemel ſaltē ꝯfitēdū
in anno.

¶ Et quod richar. ꝛ Bo=
na.dicunt ꝙ icidēs in moꝛ
tali pctō nō teneꝛ ſtatiȝ cō
fiteri habita etiam cōfeſſo
ris opoꝛtunitate/lȝ Inno.
ꝛ Archi contra.

¶ Et vt tenet Bona.ī.iiii
di.xxix.ꝙ q̄s pape obedi=
re nō teneꝛ q̄d ſibi ep̄atus
officiuȝ imperat ſi hec eſſe
videat detrimentum ani=
me ſue/ꝛ in multis ſilib'.

17 ¶ Ad penitensq̄
ꝯfiteꝛ ſacerdoti ſciētiā ſuf
ficientē non habēti peccet
ꝛ ad reiterandum cōfeſſio
nem teneaꝛ ꝛ reſpō. ſecūdū
richardū in.iiii.di.xvii.ar.
iii.q.viii.Qui ſciēter cōfi/
teꝛ ſacerdoti q̄ neſcit liga
re nec ſoluere eo ꝙ eſt idio
ta vel totaliter ignoꝛans:
non vere eſt penitens. Nec
ille rite abſoluit/ Unde de
pe.di.vi Qui vult dicitur
Qui vult cōfiteri pctā vt
īueniat gratiaȝ q̄rat ſacer
dotē ſcientē ligare ꝛ ſolue
re ne cum negligens eſſe ſe
extiterit negligaꝛ ab illo/
q̄ eum miſericoꝛditer mo=
net ꝛ petit ne ambo in fo=
veaȝ cadant. Unde credo
ꝙ tali ſacerdoti ſciēter cō/
feſſus eadeȝ pctā d̄nuo ſa
cerdoti ſciēti ꝛ diſcreto cō
fiteri teneatur. Hec Ri=
chard.

¶ Sed addi poteſt ꝙ bo=
num ē conſilium/ atq̄ ne=
ceſſarium/vt ſi q̄s ſacerdo
ti ignoꝛanti ꝛ ydiote igno
ranter confeſſus/poſtea ꝑ
pēdit dicti ſacerdotis igno
rantiam omnia alteri con/
fiteatur. Pꝛeſertim ſi ha=
bet caſus arduos ꝛ diffici
les aliquoꝝ contractuum
vꝉ cēſurarū aut ſi dubitat
in eis in volutum ſe eē. Cō
coꝛ. Bona.vt ſupꝛa in hoc
ii.c.§.ii.

De poteſtate quā in foro penitētie ſacerdos confeſſor habere dȝ.

Capl'm.iii.

Poteſtate preditum ſacerdoteȝ|q alioꝝ cōfeſſiones|audit eſſe opȝ de q̄ ptāte ioan.xx.ca.dr̄.Accipite ſpiritū ſanctum quoꝝ remiſeritis pctā remittuntur eis|ꝛ quoꝝ rtinueritis reetnta ſunt.

Sed de m'ltiplici ſacerdotis ptāte dr̄ in.ca. abſit xi.que.iii.Qui ap'lico gradui ſuccedētes corpus xp̄i ſacro ore cōficiunt p quos nos xp̄iani ſum⁹ q̄ claues regni celoꝝ habētes ante iudicii diem iudicant.

1 Quero quō probet q data ſit ſacerdoti ptās i foro penitētie:reſpond.ſecūdū richar.in.iiii di.xvii. ar ii q ii p auctoritatē illā io.xx Accipite ſpm̄ ſanctum ꝛc.Chriſt⁹ poſt reſurrectionem dedit ptāteȝ in foro cōſciētie.Nō tm̄ ap'lis quorum ſunt epiſcopi ſucceſſors Sȝ ꝛ diſcip'lis quorum ſucceſſores ſunt inferiores ſacerdotes Quib⁹ vero datur poteſtas iudicandi de aliqua cauſa. Implicite datur eis poteſtas cognoſcendi de illa Nullus eniȝ poteſt eſſe bonus iudex de hiis q̄ ignorat Sacerdos autē nō poteſt cognoſceꝛ facta cōſciē peccatoris niſi peccator ei per confeſſionem conſcientiam ſuaȝ aperiat|Et hoc euangelicum preceptū de cōfeſſiōe pctōꝛum ſacerdoti faciēda promlgauit auctoritas ap'lica Unde iacob|in ſua canonica poſtq̄ȝ dixit|infirmaꝛ q̄s ex vobis inducat p̄ſbyteros eccleſie|Et poſt dicit|Confitemini alterutrum peccata veſtra richar.

2 Claues eccl'ie q̄t ſint:rn̄.ſcd̄m richardum i iiii diſ|xviii|articu|i q iii| due quantum ad effectus iudicandi in foro animaꝝ Que poteſtas ex duobus i tegratur ſcilȝ ex ptāte diſcernendi in cauſe examinatione|Et poteſtate diffiniendi in cauſe determinatione|Et prima clauis

dicit clauis ſcientie. Scða dr clauis potentie. Cuius actus eſt determinare cau ſam ligando vel abſoluen do. Et hec eſt pricipalior ad quaz altera ordiatur. Et q̄uis dicte claues diſti guant penes act⁹ vt dictū eſt tamē in radice vna ſūt Non tamē inter ſe ſed etiā cum poteſtate cōficiendi. q: iſte tres poteſtates fun dant in ſacerdotali cara= ctere. Richar.

3 ¶ Queroq̄ʒ effect⁹ ſit harum clauium in foro penitētie: Dicendum ſcðʒ Franc. de mayro. in. 4. diſ. xviij. Per poteſtatem cla= uium pctm̄ remittit quan tum ad maculam ꝛ q̄ntum ad aliquam parte m pene temporalis. Non dico effe ctiue: quia hoc ſolus deus poteſt: ſʒ inſtrumētal'r ſeu miniſterial'r: q: penitenti. Qui p attritionē remouet obſtaculuʒ ſpiritus ſancti Sacerdos diſpoſitiue re= mittit maculam peccati in quantum vcʒ virtus diui= na aſſiſtit miniſterio ſacer dotis q̄ remittit pctm̄. Et q:, macula, pctī ē diſpoſi= tio qua poteſt parari igne infernali. Eſt enim priua= tio ſimilitudinis dei a quo auertitur p pctm̄. Ideo ſa cerdos virtute clauium di ſponit ad remiſſionē pene eterne q̄ virtus diuina p̄n cipaliter: ꝛ effectiue remit tit ſicut ꝛ maculam pecca ti. Unde de Conſe diſt. iiij. Nemo dr. Nemo tollat pec cata niſi ſolus Chriſtus q̄ eſt Agnus tollens pecca= ta mundi. Ptāte quoqʒ clauium tollit partem pe= ne temporalis que in pur gatorio eſt explenda. Et hoc plus ꝛ minus ſcðʒ pe nitentis diſpoſitionem. vbi dicit magiſter in lr̄a. Con= cor. Richar. ī. iiij. d. ſ. xvlii. ar. ii. q. i. Et Boñ. ca. di. di cens. Poſtquam penitenti culpa dimiſſa ē. Adhuc eſt obligatus ad temporalem penā. Et hoc remoueri po teſt p illū q̄ pōt peccati pe nam taxare: ſcʒ p ſacerdo tē xp̄i miniſtrum.

4 ¶ Utrū q̄libʒ ſacer dos poſſit quēlibʒ ligare ꝛ abſoluere: Rñ. ſʒ Richar.

in iiii. diſtin. xix. art. i. q. iii. Non. Niſi ſup illū habeat iuriſditionē: q2 ad actus li gandi ⁊ ſoluendi q̄ ſunt a ptāte clauium req̄rit̄ debi ta materia in qua recipiā tur. Sed niſi ſacerdos ali quam iuriſditionē habeat ſup pſonas abſoluēdas nō ſunt debita materia. Juriſ ditiones aūt ſūt diſtincte ī eccleſia ad inſtar eccleſie triumphantis. Jn qua ſi- cut ſub Chriſto pricipe ſūt angeli. Quorum quidam ſunt ſupiores: q̄da3 medii q̄dam inferiores nec eſt eq̄ lis oium poteſtas / ita ⁊ in eccleſia militante ſub vica rio xp̄i ſunt patriarche: ar chiepī / epī / ⁊ inferiores ſa cerdotes. Et iſtoꝝ ptās di ſtincta eſt in plus ⁊ minus ſcdm ordinationem vicarii Chriſti. Jdeoq3 quilib3 ſa cerdos non poteſt quamli / bet perſonam ligare ⁊ ab- ſoluere. Quod etiam in c. Nullus de parrochia dici tur. Nullus epus alterius parrochianum iudicare p̄ ſumat Richar. Et hoc re / gulariter verum eſt / exci- piuntur tamen nouem ca- ſus in q̄bus ſacerdos alie num parrochianum abſol uere poteſt: Et de his dici tur in hoc eſt. §. xl. ⁊ ſequen tibus.

5 ¶ Quottuplex eſt poteſtas abſoluendi in fo- ro animarum? Rñr. Quin tuplex / ordinaria / delega- ta / conceſſa / commiſſa ⁊ g̃- tioſa. Primam habet pa- pa / ⁊ modo pricipaliſſimo: quia eſt ſacerdos omnium chriſtianorum habens ple nitudinem poteſtatis. ix. q iii. Aliorum / ⁊ ca. Cuncta Jtem eam habet legatus in ſua prouincia / de offi. de lega. c. i. ⁊. ii. Jtem epus in ſua dioceſi de of. ordi. ca. i. Jtem Archipreſbyter ec- cleſie Cathedralis totius dioceſis / de offici. Archi. capit. Officium / ⁊ Archi- preſbyter ruralis ſiue de- canus in ſuo decanatu vel plebanatu. d. capitu. Offi- cium.

¶ Jtem ſacerdos parro- chialis in ſua parrochia de pe. ⁊ re. capitulo Om- nis.

¶ Secũdam.ſ.delegatã hꝫ q̃cunq̃ ſacerdos ab aliqua predictorum de elec.ca.ex eo.⁊.ca.i.⁊.ii.de offi.Uica. lib.vi.

¶ Tertiam ſcilꝫ conceſſaꝫ habet ſacerdos quam epſ abbas:⁊ prelati exempti eligunt ſibiipſis confeſſorẽ. Conceditur enim predictis prelatis| vt diſcretum ⁊ prouidum confeſſoreꝫ ſibi eligere poſſint de pe.ca. Ne p dilatione.

¶ Sed ⁊ in pluribus caſibus iura concedunt diuerſis ex cauſis quẽ confiteri poſſe alteri ꝙ proprio parrochiali vt infra dicetur.

¶ Quartam:ſcꝫ commiſſam quam habet in auxilium ſupt⁹ a curato: de quo infra in hoc ca §.xix.

¶ Quintam ſcilꝫ gratioſam poſſumus appellare eam que ex gratioſa ordi|natione Pape in fauorem animarum confertur fratrib⁹ predicatoribus ⁊ minoribus q̃ electi a ſuis prelatis ad confeſſiones audiendas ſecularium perſonarum ſi recuſantur ab ordinariis nec eos admittere volunt ⁊ ſine iuſta cauſa: quia tunc licite.⁊ libere hoc poſſũt auctoritate apoſtolica:vt in Clemen.Dudum §.ſtatuimus verſi.Nos ex nunc de ſepultu. Et de his oibus infra ordinate ſubiicietur.

6 ¶ Prelatorum cõfeſſor quis ſit? Dicẽdũ ſm hoſtien.in ſumma de pe.et §.Cui confitendum papa cum ſuperiorem non habeat poteſt quẽcũq̃ ſacerdotem eligere ſibi in confeſſorem.

¶ Cardinalis cauſa legationis abſens ſimiliter poteſt ſibi confeſſoreꝫ eligere Idem ſi eſt in curia ⁊ ſit epiſcop⁹ de peni.c.Ne p dilatione.Si vero non ſit eps debet pape vel eius penitẽtiario confiteri.Et in eius eſt ꝙ de licẽtia pape alter vel alteri ꝯfiteat̃ ſi quẽ eligit in confeſſore.

¶ Patriarche:Archiepi:epi:⁊ inferiores p̃lati exẽpti ſilr poſſunt eligere ſibi confeſſorem:d.c.Ne pro dilatione.Ubi Domi.Abb.ſi

cu. ſm Io. dicit. Intellige de prelatis exemptis qui immediate ſubſunt pape: qꝛ ſi ſuperiorē ſupra ſe habeat exēptus: vt patrē abbatem: gnalem dꝫ ei confiteri: vel de eius licētia ꝯfeſſorem ſibi eligere.

¶ Cōtra hāc opi. ſunt aliꝫ dicētes ꝙ prelatus exemptus q̄ ē per electionem: vt eſt prior in religione habēte alium ſupiorē habet ꝑuilegium eligēdi ſibi ꝯfeſſorē: ſicut ⁊ epi q̄ ꝗuis ſub ſint archiepis immediate nihilominꝰ poſſūt ſibi confeſſorem eligere ſine archiepoꝝ licētia cum ſint ordinarij. Ad qđ etiaꝫ facit ꝙ in eo. c: Ne ꝑ dilatiōe: ſcribit ipſe Do. Abb. dicens.

Et prelatus exemptꝰ hic debꝫ intelligi in lata ſignificatione: vñ ⁊ rectores eccleſiarum parrochialium q̄ largo modo dicunt prelati de cle. egro. c. Tua etiam hic comprehendent. Nam cum hic tractemus de fauore animarum: ⁊ cum ſit beneficium principis nulli nocens debet fieri largiſſima interpretatio. c. Olim de verbo ſignifi. ff. de conſti. prin. l. fi.

¶ Igit hic nō ſolum comprehendentur prelati exēpti habētes iuriſditionem fori ꝯtētio ſi q̄ ſtricto modo dicuntur ꝑlati: vt ē tex. cum glo. cap. ii. de iudi. ſed etiam predicti.

7 ¶ Quid de abbatiſſa exempta? Rñ. ꝗuis Abbatiſſa ſit pape immediate ſubiecta ⁊ exerceat iura epalia ponēdo officialem: nō tñ poteſt ex hoc ſibi ꝯfeſſoreꝫ eligere niſi habeat in hoc ſpeciale priuilegium. Et hoc qꝛ nō habꝫ claues iuriſditionis: vt alꝫ q̄ dicunt. Similiter ⁊ qui preeſt ex promiſſione alterius. ꝗuis exemptus non poteſt dici prelatꝰ vt in religione ſub prior vel vicarius: aut etiam prior non ꝯuētualis: q̄ non ē per electionē ſed a ſuperiore ꝑlato de ꝯſilio ſeniorum inſtitutus niſi forte mortuo ꝑre loco eiꝰ ipſe inſtitueret.

¶ Capellani vero ⁊ familia pape ꝯfiteri debent pa-

pe vł penitētiario ei⁹. Sȝ
q̃ ſunt de familia cardina
lium poſſunt de cõſuetudi
ne curie fieri alicui ſacer-
doti de licētia dñi ſui ar.c.
Omnis de peni.vel Pape
penitētiario.

8 ¶ Quero nunquid
papa cõfiteri teneať? Rñ.
ſm richardũ i.iiij.di.xvij.
arti.ij.q.iiij. Quãuis pa-
pa nõ teneať ſcd̃m formaȝ
precepti in.c.omnis de pe.
ꝛ re. Qꝛ par in parem non
hȝ imperiuȝ: vt de electio.
c. Innotuit. Tñ quia deus
cui papa ſubeſt: ꝛ q̃ ſuper
omnes hȝ imperiuȝ impli
cite precepit cõfeſſionē ſa
cerdoti faciendam ratiõe
huius precepti papa tene
tur. Eſt enim ius diuinum
in quo papa circa ſe vł cir
ca alium diſpēſare nõ po-
teſt: vt.xxv.q.i. Sunt q̃daȝ
Idem tenet Dom̃. Abb. in
d.c. omnis.

9 ¶ Inferiores eṗo nõ
exempti vt ſunt Abbates
archipreſbyter: archidya-
conus: canonici: decanus:
prepoſit⁹: theſaurari⁹: ſa-
chriſta; cantor: Magiſter
ſcolariuȝ: Preſbyteri: par
rochiales: ꝛ hmõi ſecũdũ
Hoſti. vbi ſupra debent cõ
fiteri epiſcopo vel alteri ꝺ
eius licentia: de penitentí.
di.vi. Qui vult ꝛ ca. Pla-
cuit. Cum etiam licet aliq̃
predictorum ſint in digni
tate cõſtituti ꝛ exēpti. Nõ
tñ habēt priuilegium eli-
gendi ſibi confeſſoreȝ ſi nõ
ſint prelati habētes curã
animaꝝ ſcd̃m Pet. de pal.
in.4.di.xvii. Monachi et
religioſi: nõ exempti confi
teri dñt Abbati vel prela
to ſuo aliter dicto: aut ſm
ſtatuta ſue religionis alte
ri de eius licētia: ar. de ſta.
mo.c. Cuȝ ad monaſteriuȝ
§.prior.ꝛ ſequē. Et etiam
eṗo qui penitētiam Abba
tis poterit relaxare: qꝛ ſu
perioris auctoritas ſemꝑ vi
deť excepta. arg. de iureiu
ran. venientes.

10 ¶ Sed quam pote
ſtatem habet confeſſor ele
ctus a prelatis exemptis
epiſcopis ꝛ ſuperioribus?
Reſpon. poteſt abſoluere
predictos eligentes: nõ tã
tum a peccatis etiam ma-

niſeſtis/ſed ab excommunicatiōe maiori/et relaxare circa eos vota ⁊ iuramēta. Et breuiter omnia facere in foro animarū q̄ ipſi eligentes poſſunt circa ſubditos exercere/de qb⁹ vez non ſit ſedes apoſtolica cōſulēda. Aut ſi eps eſſet excōicat⁹ ab archiepō Sec⁹ i epō q̄ deſinit eē epiſcop⁹/vt qz cedit loco ⁊ dignitati. Sic enim intelligitur.c. Ne pro dilatione de peni.ſcdʒ Do.ant.de But. Quod etiā tenet Federi. de Senis cōſilio.cl. Et pe. in directoria iuris.lib.i.ti. xv.§.cx. Et Pe.de palu. in iu.4.diſtinc.xvij. ⁊ Hoſti. vbi ſupra. Quicq̄d dicatur in contrariuʒ in ſumma piſana.

11 ¶ Imperator ⁊ alij principes cui debeant confiteri? Dicēdum ſcdʒ hoſt. vbi ſupra. Imperator ⁊ imperatrix d̄ antiquiſſima conſuetudine per Papaʒ non reprobata cōfiteatur ſuis capellanis qui habēt curam animarum ſuarum ar.ca.cum contingat de fo. competen. Sed tutius eēt vt pro ſe ⁊ pro familia ſua impetraretur licentia eligendi confeſſoreʒ ſi in hoc priuilegio non ſint muniti. Rex ſi habet principale domicilium in aliqua ciuitate illi epiſcopo confiteri debet: Niſi ſecus obtineat de cōſuetudine dande: hoc priuilegium alicui eccleſie, vt ipſe priuilegium habeat eligēdi cōfeſſorē. Et hoc idē dicēdum de omnibus principibus habētib⁹ latas iuriſditiones ſiue ſit Dux/ Marchio/ Baro/ Comes/ ⁊ hmōi. Si tm̄ caſtra habet cōfiteri debet illi ſacerdoti/ ifra cui⁹ parrochiaʒ habet domicilium principale vel de illius ſacerdotis licentia alteri de peni. ⁊ re.c. Omnis.

¶ Si in diuerſis Caſtris/ habens domicilium/ ⁊ non apparet quod eorum principale cuilibet eorum confiteri poteſt quādiu ibi moratur vel de licentia ſui epiſcopi eligat confeſſorem.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

¶ Et ſi caſtra ſint i diuer
ſis epatib⁹ ab vtroqꝫ epo
vel a metropolitano licen
tiam impetret. Et ſi ſunt
in diuerſis prouincijs re=
currat ad primatez vel ad
papam. Sed ſi baro pro
parte anni habitat in vna
parrochia: ⁊ pro parte an
ni habitat in altera. Cuiꝰ
vult ſacerdoti vtriuſqꝫ do
micilii poteſt cõfiteri vl' de
vnius licentia alteri confi
teri: qñ nullũ habet in hoc
priuilegiuz a papa Hoſti.

12 ¶ Quam ptãtem
habet in foro penitẽtie ar
chipreſbyter cathedralis
eccleſie vel ruralis: q̃ etiaz
appellat decanus vel ple/
banus? Rñd. ſcdm̃ Io. an
to. ⁊ glo. in. c. officiuz de of
fici. Archidia.

¶ Ab archipreſbytero ec
cleſie cathedralis qlibꝫ de
ciuitate ⁊ diocẽſi ⁊ pegri=
ni ⁊ de foris venientes poſ
ſunt accipere ſacramenta
i eccleſia maiori ſicut ⁊ ab
epiſcopo.

¶ De ſecundo diſtingue:
aut decanatus ẽ annexus
cure ſpirituali ⁊ decan⁹ re
putat ordinarius i parro
chijs ſui decanat⁹ poſt epz
ſupra curatos ⁊ laycos: ⁊
ſic curati de eius licẽtia ſi
cut ⁊ de epi licentia poſſũt
ꝯfiteri. aut epiſcop⁹ vl' ar/
chidiacon⁹ confert iſtũ de
canatum: modum huic cu
rato mõ illi. Et tunc in ca
ſibus q̃ ſunt retenti de iu
re vl' cõſuetudine epo. ſine
ſpeciali auctoritate epi ni
hil poteſt: Adde ſcdm̃ Ge
mi. i. c. Uno: de ma. ⁊ obe.
libr. vi. ꝙ archipreſbyter q̃
excommunicauit canoni=
cum ſuum: qꝛ non reſidebat
poteſt illuz abſoluere etiã
ſi canonicatui renuncia=
uit p. c. Cum ab eccleſiarũ
de offi. ordi.

13 ¶ Capitulum ſede
vacante. vel is ad quez ad
miniſtratio partiuz poteſt
abſoluere ab excommuni=
catiõe iuris vel iudicis q̃s
eps ſi viuere poſſet. niſi a
ſede apoſtolica id fuerit i
terdictum: vt in. c. i. de ma
io. ⁊ obedi. lib. vi. vbi dicit
gemi. ſecũdũ Pau. hoc idẽ
habet locum in aliis eccle
ſijs inferioribus collegia=

tis/quarum prelatus duꝫ viueret poterat excōicare ⁊ abſoluere. Ad qđ facit.c Cum ab eccleſiarum ⁊ ca. Cum in eccleſijs de of.or.

14 ¶ An vicari⁹ epi habeat poteſtatem in foro cōſcie ſeu penitētie? Rñr. Dic ſcđm in ſumma titu.đ peni.⁊ re.in.§.Cui cōfiten duꝫ ꝙ non niſi hoc ei expſ ſe commiſſuꝫ ſit/ vel niſi e/ piſcopus ſe trāſtulerit ad remotā regionē/ ⁊ reliqt eum vicariū ſuuꝫ generalē quo caſu omnia poteſt ī foro conſciētie: q̄ epiſcop⁹ ſi preſens eſſet. Sꝫ ſi vicari⁹ non ſit ſacerdos debet hoc aliis delegare: arti.de ꝯſe. ec.c.A qua.de offi.le.capi. Excōmunicatus in fi.⁊ de procu .c.petitio.

15 ¶ Nunquid vicari⁹ gñalis epi. In cuius mandato epſ expreſſit vnuꝫ de caſibusq̄ reqrunt ſpeciale mandatum ſecuta generaſ clauſula. Et omnia poſſis q̄ nos poſſumus/ poſſit omnia q̄ exigunt ſpeciale mandatū? Dic ſcđꝫ archi. Jo.mo.⁊ Jo.and.in.c.romans.de offi.Uica.li.vi. ꝙ ſic' de reſcrip.c. Sedes ad inſtar procuratoris. Sec⁹ ſi nullum de his q̄ exigunt ſpeciale mandatum expſſiſſet/ vel ſi non expreſſ⁹ eſſet maior ꝙꝫ expreſſus.ca. non pōt eo.ti.

16 ¶ Uꝫ quā auctoritatē habebit cōfeſſor cui epſ vel eius vicē gerēs dicit. Cōcedo tibi omnes caſus meos/ vl' talē ⁊ talē et omnes alios/ vel omēs cōdo/ excepto tali ⁊ tali? Reſpon. In pmo caſu nihil videt cōceſſiſſe ar.eorūq́ue dicunt in precedenti ꝓximo.§. Niſi ſcđm Monal. in ſum. Cōfeſſor tantam ⁊ intrinſecam familiaritatem cum epo habeat/ vt probabiliter extimare poſſit omnia ſibi ꝯcedi in foro penitētie ꝑ talia verba. Aut ſi etiam epſ dixerit. Cōcedo vt omnia poſſis q̄ ego poſſum. Quo caſu omnia poteſt q̄ epſ poteſt in foro penitētie q̄tum ad abſolutionē a peccatis ⁊ cēſurꝭ epo reſeruatis. De diſpenſatione vero votorum: iuramē-

toꝝ:ꝛ incertoꝝ:quẽ depen
det a iuriſditiõe:petat par
ticularem licẽtiam vel au
ctoritatem.
¶ In ſcd̃o caſu dt pe.in di
rectoria lib.i.ti.xv.§.xx.Si
aliqs articulus ſpecifice=
tur de reſeruatis epõ cum
clauſula gñali.Et omnes
alios põt abſoluere de non
expreſſis ar.de Procura.
Qui ad agendum niſi gra
uis adeo eſſet caſus ꝙ i ta
li generalitate non veniret.
vt de iniectione manus in
clericum de ſen.excom. p=
uenit. Non enim credo ꝙ
cõmitatur niſi exprimatur.
Et ſubdit Pe.Fratres tñ
predicatores ꝛ minores p̃
ſentati prelatis eccleſiaꝝ:
q̃bus concedit cõfeſſiones
audire poſſunt ab omnibꝰ
abſoluere q̃ in iure non re
ſeruãtur epis:immo ꝛ a re
ſeruatis ꝑ ſuas cõſtitutio
nes:dummodo ibi nõ ſit ſẽ
tẽtia excõmũicationis la=
ta:quia ſtatuta cõceſſioni
contraria reuocantur in.§.
Statuimus.Et ſic intelli
git Guiliel.Hec Pe.in di
rectoria:quãuis hoc vlti=
mum dubium videatur ꝑ
doc.in Cle.dudum.d.§.ſta
tuimꝰ:de ſepul.vt infra.§.
xxxiiij.
¶ In tertio caſu confeſſor
poteſt abſoluere a reliquis
caſibus nõ reſeruatis:vt q̃
dam dicunt qñ aliqs tantũ
reſeruat epõs.
17 ¶ An epõ mor=
tuo expiret iuriſditio ſui vi
carij?Dicendum ſcd̃z An.
de But.i.c.Tua nobis.de
of.vica.ꝙ ſic.Et de cõſue
tudine ſic ſeruatur:quis ple
rumqꝫ tales confirmentur
vel remoueantur.de ma.et
obe.c.Cum olim.Et qui=
dem abſqꝫ cõſẽſu capituli
poteſt epũs cõſtituere ꝛ re
mouere officialẽ ſcd̃z hoſt.
in ſumma ti.de pe.ꝛ re.§.i
quibus.verſicu.Sed nun=
quid.
18 ¶ Nunqd prela=
tus proprius vel ſacerdos
parrochialis:aut ſuus vi=
carius poſſit ſubditos ab=
ſoluere ab omni pctõ:cuiꝰ
abſolutio ſpectat ad eum
ꝛ intra ꝛ extra dioceſim?
Rñ.ſcd̃m Jo.de Jmola.in
Clemen.Dudum de ſepul.

in.§.Statuimꝰ.Dic ꝙ ſic. Siue illud commiſerit ex tra ſiue intra teritoꝛiuꝫ lo ci vel dioceſis:ꝛ ideo extra dioceſim:qꝛ in hic que ſūt foꝛi penitētialis ꝛ ſub ſilē tio exercentur nullius ter ritoꝛiuꝫ leditur. Ad quod faciunt notat in.c. penulti mo in fine de officio delega ti de fratribus pꝛedicatoꝛibus ꝛ minoꝛibus. Dic vt infra.§.xxvi.

19 ¶ Sed nunquid ſacerdos parrochialis vel quicunqꝫ curatus poſſit aſ ſumere in auxiliuꝫ pꝛeſbyterum non curatum vel re ligioſum ab epiſcopo non licētiatum ad audiendas confeſſiones? Reſpō. Aut talis aſſumitur ad tempꝰ: puta in Quadrageſima vt confeſſiones audiat:pꝛedi cet:miniſtret euchariſtiam ꝛ huiuſmodi. Aut dat ſim pliciter licentiam ſubdito vt poſſit ꝯfiteri vni de pꝛe/ dictis.

¶ Si pꝛimo modo dicit do minus Cardinalis in Clē menti.religioſi:in pꝛincip. q.xxj.ꝛ.q.xxiii.de Pꝛiuile gi.ſecunduꝫ Pau. Poteſt eum aſſumere:quia ſic aſſumendo delegat ei vices ſuas:et quicquid iſte facit:facit vt eius commiſſa rius pꝛo quo remittit: ad notata in Clement.i.de he re. Et quidem cum quis eſt aſſumptus ꝛ rite oꝛdinatus:ac ſufficiens nonde ficit ei niſi materia:id ē po pulus. Cum ergo ſumi tur ab eo qui habet poteſt exercere nomine illius ar. xvi.q.j. Ecce in hoc.ꝛ cap. Adijcimus. Quod ſi dicis quia per inferioꝛem pꝛela tuꝫ epiſcopo non poteſt cu ra delegari:vt dicit Archi diaco.arguendo de electi. cuꝫ ex eo.lib.vj. Rn̄. Pau. non ꝓcedere in cōmiſſione ſpāli certoꝝ caſuū:vel ad tempus:vt in caſu noſtro. Ad qḋ facit qḋ no. Hoſtiē. de of.vic.c.Clericus Secꝰ de cōmiſſióne gn̄ali:qꝛ par rochialis etiā ꝑ viā ḋlega tiōis gn̄alis nō pōt cōmit/ teꝛ alicui oēꝫ curā. Qꝛ ſic videꝛ exonerare ſe ḋ eo qḋ dꝫ ꝑ ſe exercere.de ꝑben.c. extirpande.§.Qui ꝟo.

¶ Si aũt ſcdo caſu ſubditus ꝯfiteaꝛ religioſo nõ licẽtiato ab epõ ad cõfeſſiones audiendas vel preſbytero non curato ſcdm pau. non poteſt ab eo abſolui/ qꝛ cũ talis abſoluẽs faciat iure ſuo qd nõ hꝫ eo ꝙ ſibi a nullo prelato cura commiſſa ſit/nihil agit. Hec cardinalis. Et ſic ipe trãſit cũ hac opinione. Et io. de Imo. in Clem. Dudum de ſepul. ꝛ do. Abb. Siccu lus in ca. Omnis de pen. ꝛ re. vbi dicit. Sic parrochialis ſacerdos dat ſimpliciter licentiam parrochiano eligendi ſibi confeſſorẽ: talis non poteſt eligere ſacerdotẽ q̃ nõ habet executionem in actu ſeu iuriſditionẽ. Sec⁹ ſi ipe parrochialis pmittit vni ſacerdoti vt audiat ꝯfeſſionem ſui parrochiani/ qꝛ tũc nõ reqriꝛ/ vt habeat executionem in actu/ ſꝫ ſufficit ſi habet in habitu vt acqrit omnis ſacerdos dum ordiaꝛ/ vt hic volũt doc. Et idẽ tenꝫ Io. and. in ca. Omnis de peni. ꝛ re. Et Hoſtiẽ. in ſumma vt refert do. de. S. Gemi. in ca. Perlectis in fi. diſ. xxv. Ubi dicit hoc fuiſſe diſputatum Bononie: vt refert Io. an. Cum quo ipſe videtur tranſire. Quãuis glo. i. ca. Oĩs de pe. ꝛ re. ꝛ raynin ſumma. Et archi. in. d. c Perlectis Teneãt ꝙ preſbyter niſi ſit ab epiſcopo licentiatus nõ poteſt aliorũ ꝯfeſſiões audire. rationem pmaꝫ verius. Similiter ꝛ religioſi q̃uis ad modicũ tpſ aſſumanꝛ ad hec à ſacerdote curato. Cõtra ꝙ videꝛ bullata declaratio Alexãdri ꝛ Clemẽtis. In qua dꝛ ꝙ poteſtas abſoluẽdi que eſt apud curatũ papam ꝛ epum non eſt vna. Sed qlibet poteſt p ſe audire ſine ꝯſenſu alteri⁹ cõfeſſiones ſubditorũ. Et q̃libet eorum ſine cõſẽſu alterius poteſt alteri cõmittere. Unde vicarius curati ſine licẽtia epi poteſt audire cõfeſſiones illorum/ q̃ curato ſubditi ſunt/ licet multo magis de licentia epiſcopi/ vt hic ponit Dom. Archiepiſcopus Flor. in

pzima parte ſui interroga tozij.

20 ¶ Religioſi ⁊ ſacerdotes nõ curati quomõ poſſint ſecularium pſonarum cõfeſſiones audire ꝑter modum nunc ꝓxime dictum? Reſpõ. ſcdm̃ Archi. in.c. Placuit.xvi.q.i. Dicẽdũ ꝙ excepto articulo neceſſitatis. In quo cuicunq̃ ꝙ ſacerdoti etiam non habilitatio ad cõfeſſiones audiẽdas cõceditur vt poſſit audire ⁊ abſoluere penitẽtẽ. Op; ꝙ ſint licentiati ab epõ de conſenſu ſui pzelati dicto c. placuit ⁊ ca. peruenit ea.q. Nã velle ⁊ nolle religioſi in manu eſt ſui pzelati.xii.q.i. Nolo: ⁊ ca. Non dicatis Concoz. pet. in dictozio.libzo. i.titu.xv. §.lxxx.

¶ De ſacerdotibus vero curatis addit Archidya. Tales non habent poteſtatem abſoluendi vel ligandi vel pzedicandi: aut alia que ad curam animarum ſpectant faciendi niſi fuerint electi a populo ⁊ inſtituti ab epiſcopo.

21. ¶ Nunqd religioſus non habilitatus ad audiendas ꝯfeſſiões ab epo cu; conſenſu ſui ꝑlati poſſit audire ⁊ abſoluere illũ q̃ h; bulla; vt poſſit ſibi eligere cõfeſſozẽ ſacerdotẽ ſecularem vel religioſu;: q̃ eum in ꝯfeſſione audiat ⁊ abſoluat. Dicẽdum ꝙ aut concedit hoc generaliter: aliquẽ religioſum non nominando aut particulariter nominando.

¶ Pzimo caſu eligi nõ poterit religioſus alias non habilitatus ad cõfeſſiões audiendas ar. de Judeis Qd ſit laudabile. Quamuis ſi talis religioſus pzedictum audiat ⁊ abſoluat cõfeſſio hmõi non ſit iterãda neceſſario.

¶ Scdo caſu: dicẽdum ꝙ talis eligere poteſt religioſum nominatum q̃ ĩ cõfeſſione audiat eum ⁊ abſoluat. Quia ſic pzeſumitur electa ĩduſtria pſone. ſcd; Petrũ de pal. in.iiij. diſtin. xvij.q.iiij.

22 ¶ Quero qũo fr̃es Pzedicatozes ⁊ minozes

poſſint audire confeſſiões ſecularium perſonarum? Reſpon. Aut fratres ad hoc electi ꝛ preſentati prelatis eccleſiarum ſcd̄z formaz Clem̄. Dudum.§. Statuimus de ſepul. admittūtur ꝛ licētiam ab eiſdē habent ꝛ poſſūt audire ꝛ abſoluere. Aut abſolute repelluntur a dictis ꝑlatis: nec ex eis licentiam exhibere volunt: ꝛ libere ac licite poſſunt confeſſiões audire ꝛ abſoluere apoſtolica auctoritate eo.§. verſic. Nos ex nunc. Aut predicti prelati eis licentiam exhibent ſine predicta ſolemnitate ſeu forma Clemen. ꝛ etiam poſſunt ſic confeſſiones audire ꝛ abſoluere ſcd̄z directorium li.j.ti.xv.

23 ¶ Sed nunquid ſi prelati eccleſiarum in prima oblatione reſpōdeant prouincialibus: priorib⁹ ꝛ miniſtris ſeu miſſis ab eis: non eligatis neq̄z preſentetis aliquis: q2 non admittemus eos poſſunt electi a prioribus ꝛ miniſtris ſine alia preſētatiōe auctoritate pape cōfeſſiones audire? Rn̄. ſcd̄m directoria vbi ſupra. Sic. Qz in his q̄ certa ſunt non eſt locus coniectu ris. Ar. in Clem̄. quamuis de appella. Nec refert an prius vel poſterius: hoc denegent.

24 ¶ Quid ſi prelatus expreſſe nō recuſat dare fratribus hanc licentiā ſed non dat vel negligit? Rn̄. gloſ. ꝛ Jmo in eodē §. Statuimus. videt̄ ꝙ poſt trinaz reqſitionē ſuccedat priuilegium huius cōſtitutiōis ac ſi expreſſe recuſaret. ar. ca. i. de ſuple negli. prela. ꝛ de appella. c. ab eo. li. vi.

25 ¶ Quid ſi haberi nō poteſt copia prelati vel eſt excōicat⁹ vel ſuſpēſ⁹ a iuriſditiōe? Rn̄. Jmo. ſcd̄z Pau. Jn ꝑmo caſu petid̄z licentiā ma ſuo vicario in ſpūalib⁹ ſi cū h̄z de tēpori: ordi. Cū null⁹ in. vi. Si vicariū nō h̄z malicioſe facit ꝛ videt̄ ſuccedere ꝑuilegium hui⁹ ꝯſtitutionis: lz ſit tuti⁹ peter̄ a papa vl̄ ſuperiore epi. ix. q. iii. Cū ſim⁹ vel

ſufficit requirere p̄ſentiã prelati in loco debito ⁊ ꝓteſtari.art.eorum q̃ not.de elec.in.c.Cupiẽtes.§. Ad ſi partes viginti in.vi.

¶ In ſcdo caſu qñ eſt excommunicatꝰ vel ſuſpẽſus debet adiri ille q̃ habꝫ ſupplere negligẽtiam p̄lati et defectum de ↄceſſio. p̄ben. Quia diuerſitatem.

26 ¶ An p̄lati eccleſiarum poſſũt recuſare aliquem fratrẽ ſibi preſentatum ad ↄfeſſiones audiendas ex nuda voluntate et ſine caſu? R̄ñr.in eo.§.ſtatuimus Jmo.ſecũduꝫ Jo. mona.ꝙ nõ.Nam ſequeretur iniquitas:ſcilicꝫ ꝙ per ſolam maliciam perſona ydonea ab hoc officio repelleretur non ſine ipſius iniuria.Cõtra id quod habetur.ff.qui ſatiſda. cogan.l. Si vero.§.Qui ꝓ rei qualitate. Ex cauſa tamen vt quia non ſit ydoneus: vt ĩ tex.hic patet. ¶ Et dicit gloſ.bene poſſet prelatus recuſare alias non nocet r̃cuſatio:quia ſuccedit licentia Pape per ea que dicuntur in verſi.Si vero ſecundum Jo.mo.

27 ¶ Quero de q̃bꝰ prelatis hic intelligatur? Reſponde.vt in glo.ſuper verbo Prelatorum in.§. Statuimus ꝙ de epiſcopis ⁊ ſuperioribus. Item ſecundum Paulum ⁊ Johan.de Jmo. Intelligitur de prelatis qui ex priuilegio vel conſuetudine ſunt prelati de conſanguinita. ⁊ Affinita.capit.i. Quod eſt verum ſcd̃m Joan. mo. Quando tales habent iuriſditionem quaſi epiſcopaleꝫ in loco. Et nulli ſub ſunt dioceſano:de quibus in ca.Abbates de priuile. in.vi. Et quo ad loca talium non ſufficeret licentia dioceſani per qđ in tex. habet vbi dat licẽtia ꝙ audiant ↄfeſſiones ſubditoꝝ ſuorum.Et ſede vacan.ẜꝫ do.Cardi.⁊ Jmo.hanc licentiam dabat Capituluꝫ dictis fratribus.

28 ¶ An dicti fr̃es in confeſſionibus audiendis habeant facultatẽ ampliorem q̃ꝫ curati? Dicendum

ſcdm̄ Guiliel. ⁊ Imola; i dicto.§.ſtatuimus ꝙſic in aliquo vt qꝛ curati nõn poſſunt audire niſi parrochianos ſuos tantum: alios nõ ſine licentia vel epi vel curatorum illorum. Fratres autem poſſunt audire oẽs de dioceſi ſeu prelato loci ſubiectos. In tantum ꝙ ſiue cõcedat prelati locorū ſ licẽtia ſiue non. Iſta cõſtitutio eſt fratribus loco cõceſſionis: ⁊ vim debere dicit totum papale qđ hic diſponitur.

¶ Et ſic videtur ꝙ poſſit exemptos abſoluere: ⁊ per ꝯſequẽs: ſcolares: religioſos: exemptos q̇ ſunt in ſtudio de licẽtia ſuoꝝ p̄latoꝝ ſi volũt eis ꝯfiteri. Et etiã religioſos abſentes a ſuis prelatis: ⁊ prelatos exemptos q̇ immediate ſubſunt pape. c. Ne pro dilatiõe de peni. ⁊ re.

¶ In aliquo tamen fratres minus poſſunt ꝗ̄ curati qui ſubditos ſuos poſſunt audire infra dioceſim ⁊ extra. Sed fratres p̄ſentati ſcdm̄ formã dicte Clemẽ. nõ poſſunt ſubditos p̄latoꝝ audire niſi intra dioceſim vel locum. Tamẽ vt dicit gloſ. in verbo. Audiṫ enim. Si aliq̇s ꝯfiteṫ fratribus bona fide extra dioceſim credens fratres habere hanc poteſtatẽ tutus erit quo ad deũ de electio. c. Dudum/ quãuis non ſit verẽ abſolutꝰ ex vi talis abſolutionis ꝑ tex. huius clemen. vt dicunt Guiliel. Et Pau. Sed tutus non eſſet quo ad dicendum ſi ſciret fratres hanc poteſtatẽ nõ habere. Paulus tamen dicit ꝙ prelati dare poſſunt hanc licentiam fratribus vt ſubditos ſuos audiant extra dioceſim: quia eſt voluntarie iuriſditionis/ vt notaṫ de Offi. lega. in capitu. Nouit.

¶ Scđo curati plꝰ habẽt poteſtatis/ qꝛ poſſunt committere alijs vt audiãt ſuos parrochianos ſcdm̄ do. Cardi. ꝙ fratres neq̄unt/ cum non ſint neq; ordinarij: neq; delegati: ſed nulli miniſtri. Unde nec in eis cadit aliqua prelatio: ⁊ ꝑ

ꝯñs nec aliqua ſubiectio
ex parte confitentium.
29 ¶Quid ſi fr̃es
nõ habẽt locum in ciuitate
vel dioceſi illius ep̃i a quo
licẽtiam audiẽdi confeſſio
nes petunt:ſ; habẽt ibi in
vicino? R̃n̄r vt dicit glo.in
d.§.Statuimus ſup verbo
nõ hñt.dato ꝙ fratres non
habeãt locum Mutine:po
terunt tamẽ prelati dicto-
rum ordinum licẽtiã hanc
petere ab ep̃o Mutinenſi:
⁊ ꝓ ipſa dioceſi electionẽ
facere fratꝝ q̃ cõfeſſiones
hominũ dicte dioceſis au-
diant/vt hic in tex.
30 ¶Nunquid prela
ti eccleſiarum poſſint reuo
care licentiam fratribꝰ da
tam ꝙ audire poſſint cõfeſ
ſiones.Dicendũ ſcdm̃ glo.
in v̾bo exceſſerint.in eo.§.
Statuimus.Non ſine iu-
ſta cauſa de reg.iur.̃ quod
ſemel in.vi.Quñ ex priuile
gio Clemẽtis quarti.fra
tres habent ꝙ hec conceſ-
ſio morte concedent is nõ
expirat:ſ; durat poſt mor/
tem prelatorum donec ec-
cleſijs ꝓuiſu; fuerit de pa
ſtore.Idem imola ⁊ ioan.
de ligna.
¶An poterit parrochia-
nus cõfiteri predictis fra/
tribus nõ petita licentia a
proprio ſacerdote? R̃n̄r ſm̃
glo.in verbo libere ſic vt in
dicat verbu; libere hic po
ſitũ:facit quod habet de ꝑ
ben.licet ep̃us.Et hoc eſt
tenendum licet contrariũ
dicat Io.mo.ſecundum io
an.de imo.
31 ¶Utrum confeſſi
fratribus teneat ſalte; ſe
mel in anno confiteri ſuis
curatis.r̃n̄r ſcdm̃ Do.Ab.
Sicculum in c.Omnis de
peni.⁊ re.Dic ſcdm̃ io.an:
ꝙ ꝯfeſſi fratribus predica
toribus:Minoribus:Car-
melitis:⁊ Eremitanis nõ
tenent ad hoc:q2 ſunt ſpe-
cifice priuilegiati.in hoc ꝑ
extrauagantem ioan.xxii.
Uas electionis.Si autem
ſunt fratres alterius reli-
gionis bene tenent eis cõ-
feſſi iterato cõfiteri cura-
tis ſuis.Quod ẽ verꝝ etia;
ſi ab eiſdem habeant rite
gñalem licentiam:vt poſ-
ſint ſibi eligere cõfeſſorem

vt dicit glo. hec ⁊ Hosti. q2 intereſt ꝓprij ſacerdotis audire ſemel in anno cōfeſſionem ſubditoꝝ. Cū habeat eis euchariſtiam miniſtrare: ⁊ alˀs non poſſet exequi penam. c. huius. ſ. Arcere ab ingreſſu eccleſie nō cōfitentem. Idem tenet Do. An. de But. in eo. c. Omnis ⁊ glo. Pau. ⁊ Joan. de lig. Stephanꝰ ⁊ Guil. in Clemen. Dudum. §. Statuimꝰ prealleg.

32 ¶ Utrum dicenti ſe confeſſum predicatoꝝ ordinum fratribus teneatur proprius ſacerdos euchariſtiam indiſtincte miniſtrare? Rñr. ſm Richar. in. iiij. di. xvij. artic. iij. q. ii. Et Sco. in eadem di. Aut ſacerdos habꝫ probabilia indicia ꝙ ille verum nō dicat. Aut non habet.

¶ Primo caſu non tenet ſacerdos vt cum ſubditus erat excommunicatus nisi faciat fidem ꝙ eſt cōfeſſus illi qui poterat eum abſoluere.

¶ Secundo caſu tenetur miniſtrare: eo ꝙ hoc ſit vere penitens ⁊ vere confeſſus. non cadunt ſub probatione: cum dependeant ab eius ſubditi voluntate: et ideo debet eum reputare ydoneum ad ſuſcipiendū euchariſtiā: ſi affirmat ſe iſtis vere confeſſum.

33 ¶ Quam poteſtatem habēt dicti fratres abſoluendi in foro penitētiali? Dicendum ſcdm Joan. de ligna in cap. Omnis de pe. ⁊ re. ꝙ per dictam Clementi. Dudum abſoluere poſſunt ab omnibus caſibꝰ exceptis preciſe que in iure reſeruant̄ epiſcopis. vnde poſſunt abſoluere a caſibꝰ quos epiſcopi ſibi reſeruant per ſtatuta ſynodalia: vel ꝓuincialia vel ex conſuetudine ſue dioceſis. Etiam ſi epi dictos caſus non concedant. Qd̄ ꝓbat̄ ſic: dicta Cle. ſtatuit ꝙ dicti fratres non poſſint abſoluere niſi a caſibus a quibus poſſunt curati abſoluere: q̄ eis ꝑmittunt̄ a iure niſi ipſi epi vellēt plꝰ ꝯferre eis. Sꝫ vt Guil. Duran. dicit ꝙ nō obſtāte ꝙ doct.

ponāt multos caſus epis reſeruatos. Curati.n.poſſunt ab omnibus occultis q̄ in iure non ſunt epīs reſeruata. Et q̄ non ſunt ipſis ſacerdotibus directe vl' p aliquā ꝯſequētiam inter dictam. Licꝫ ergo epī poſſint reſeruare certos caſꝰ: q̄ de iure competunt inferioribus: hoc tñ nō poſſunt niſi in duobus caſibus.

¶ Primo cū aliqui fuerit legitime deprehenſi ꝙ merito fuerint tali poteſtate priuandi.

¶ Secundo indirecte per aliquam conſequētiam: vt cum aliq̄s caſus euenerit In quo ad vtilitatē cōmunē expediat ꝙ talē caſum retineat: ⁊ aliter non xi.q.i. Peruenit. Non autem expedit vtilitati communi reſeruari tot caſus: quia hoc eſt ponere laq̄os in viam ſalutis. Sed ſi dixeris epos omino ſibi poſſe caſus plures rationabl'r reſeruare? Reſpon. Ueruꝫ q̄ ad ſacerdotes parrochiales cum ſint de foro epiſcoporum: ⁊ eorum conſtitutionibus ſubiecti: nō autē quo ad fratres predictos qui exēpti ſunt: nec eorum ordinatiōibus ſubiecti: vt de exceſ. prel. capi. Nimis praua. Cum igitur nō poſſint dicti fratres abſoluere a caſibus epiſcopis reſeruatis ī iure. vt dī ī Cle. Dudum. §. Statuimꝰ. Ergo poſſunt ab omnibus alijs: q̄ vel cōſuetudine loci vel ſynodali conſtitutione epīs reſeruant: qꝛ vnuꝫ negando aliud tacēdo cōceſſit. diſti. xxv. Qualis. Nec poſſunt prelati dictam cōceſſionem reuocare vel defalcare nec directe negando licentiam audiendi: qꝛ nichilominus habent per Cle. Dudum. §. Statuimꝰ ver. Nos ex nunc. Nec indirecte prohibendo parrochianos ne ꝯfiteantur eis extra de priuilegi. capitu. Quanto. Nec per retētionē multoꝝ caſuū: qꝛ fieret in fraudē legis: q̄d fieri nō debet. Hec Joā. de ligna. Cum quo concordat Guiliel. Duran. in repertorio ſuo. E Jhot. Mona. in. ca.

Cle.⁊ de.in directorio.li. i.ti.xv.§. xxix. Ubi diſtinguit de caſib⁹ ꝑ ſtatuta ſynodalia vel prouĩcialia reſeruatis: quia aut illis nõ eſt annexa aliqua cenſura excommunicationis vel ſuſpenſiõis ⁊ fratres poſſũt abſoluere aut eſt eis annexa ⁊ nõ poſſunt: qꝛ tunc ab ſoluendo non preſtita ſibi ptãte a prelatis eſſent excommunicati in cle.religioſi de priuile. Et do. Abb. in.c.ſuꝑ ſpicula.ne Cleri. vel Mo.dicit. Hec faciunt ad q̃ſtionem quam poſuit glo.in. Cle.dudũ.de ſepul. i.verbo cõfeſſionẽ/ vbi daꝛ ptãs fratribus predicatoribus ⁊ minoribus abſoluendi: ita ꝙ nõ habeat amplioꝛem poteſtatẽ q̃ꝫ curatis parrochialibus ſit a iure cõceſſa: vbi gloſ.q̃rit: an epõ reſtringente poteſtatẽ parrochialiuꝫ in aliquib⁹ que ſibi rſeruat: videatur per conſequẽtiaꝫ reſtricta poteſtas fratruꝫ. Et determinans ibi glo. ꝙ ſic. Sed certe potius tenerẽ oppoſitum ꝑ verba Clem̃.q̃ dat ptãtẽ fratribus tantaꝫ q̃ꝫ/ ta a iure conceſſa eſt cura/ tis ſacerdotib⁹. Unde pondera verbum a iure ⁊ tempus conceſſionis Ueniunt ergo omnes caſus ꝑter illos quos ius ſpecialr reſ uauit epis. Papa autem nõ habuit ibi reſpectuꝫ ad ꝯſtitutiones epõꝛum q̃ variant ſcdm̃ loca ⁊ tempoꝛa ⁊ in facto cõſiſtunt. Ar.de conſtitu.capitu.i. libꝛo. vi. hec Abba.

34 ¶ Quãuis videaꝛ poſſe teneri opi. Jo.de ligna ⁊ eum ſequentiũ quo ad reſeruationem caſuum epalium reſpectu fratrum Tñ qꝛ glo.in.d. Cle.dudũ Car. Pau. Laudunenſis Stepha. ⁊ zenzelinus dicũt ꝙ immo reſeruatio caſuum a prelatis ĩdicat fratribus.i.ꝙ non poſſunt ab ſoluere fratres a predictꝫ reſeruatis. Ideo ad omnẽ ambiguitatẽ tollẽdam tutius eſt: vt a prelatis petamus auctoꝛitatem caſuuꝫ ſuoꝛum quos ſibi volũt reſeruari/ ⁊ quos volunt nobis ꝯcedere. In qua re at

tendenda eſt doctrina Jo.
and. quā ponit in gloſ. ſua
Jn c. ii. extra de offi. vica.
dicens. Si ep̄us facit vica
rium/ ꝛ aliq̄d exprimit de
hiis q̄ requirit ſpeciale mā
datum cum clauſula gn̄a/
li ꝛ omnia alia q̄ ꝑ nos poſ
ſumus. Tunc in foro cōtē
tioſo quantum eſt de virtu
te verborum etiam ſpecia/
lia videt̄ ↄceſſiſſe. Jn foro
aut ē cōſciētie licet de ſpe-
cialibus nihil explicet. Si
tn̄ alias ↄſtat de intētione
cōcedētis ꝙ intendat etiā
reſeruata cōcedere i gene
rali cōceſſione illa collata
eſſe ſatis intelligi poſſunt
xxii. qu. i. humane concor.
Monal. in ſumma/ vnde vi
detur pro hoc ꝙ do. Domi.
de S. Gemi. dicit in ca. Li
cet in fi. de offici. vica. libro
vi. vbi ait. Si ep̄us cōcedit
vicario ſuo ꝙ poſſit omnia
q̄ ipſe poteſt aliquo ſpecia
li excepto omīa poterit il-
lo ꝑticulari excepto. Nam
excipiēdo a gn̄ali cōmiſſio
ne vnum de hiis q̄ req̄runt
ſpeciale mandatum videt̄
cōceſſiſſe alia que req̄runt
ſpeciale mandatum.

35 ¶ Sed q̄ ſunt ca-
ſus ꝑ de iure ep̄o reſeruā/
ter: reſpō. Diuerſi diuer ſa
dixere. Nam Hoſtien. ti. de
pe. ꝛ re. pōit aliquos guil.
durā. aliquos in ſuo repto
rio ſumma piſana in verbo
confeſſor. Primo poſuit. ix
q̄tuor de iure ꝛ quinq̄ de
cōſuetudine. Quos decla
rauit Benedictus vndecim⁹
in extrauaganti que inci-
pit. Inter cunctas. Quā
q̄dem extrauagantē cum
do. Car. Pau. ꝛ alij docto.
in Cle. dudū. §. Statuim⁹
de ſepul. dicant ſimpliciter
eſſe reuocatam: nullo mo-
do videt̄ tutū tali declara
tiōi inherere. Unde remit/
tunt ad hoſtien. vbi ſupra
§. Cui confitendū. Et ad
glo. Jo. and. in c. Si ep̄us
de pe. ꝛ re. lib. vi. Ubi dicit
ꝙ caſus de iure ep̄o reſer-
uati ſunt.

¶ Primo maior excōio de
ſen. excom. Nuper.

¶ Secūdo iponere poni-
tētias blaſphematoribus
dei ꝛ ſanctorum/ de male-
dict. ca. ii.

¶ Tertio ſortilegium de ſortile.c.ii.

¶ Quarto penitētia eorū q̄ clandeſtine matrimonia ɔtrahunt vł ɔtra eccłie in terdictū de matri.cō. ɔtra eccłie.interdic.c.i.ꝛ vi.

¶ Quinto ſolēt de cōſue. reſeruari epo penitētie oī um publicorum enormiuꝫ criminum:vt oppreſſio fili orum ex propoſito vel caſu de quo in.c. Conſuluiſti ij.qu.v.Homicidij:falſi te ſtimonij vel falſi inſtrumē ti:periurij:inceſtus corru ptionis monialium. coeun tis cum brutis ꝛ his filia. Ad hoc.l.di.c. Miror ꝛ.c. in capite.xxxiij.q.ii.Qui cūqꝫ. Itē cōmutatio votorū de voto.c.i.Et diſpenſa tio incertoꝝ de iude.c.cuꝫ ſit.hec Joan.an.in.d.gloſ. ho.Ubi ſupra addit pctm̄ cōtra naturā.Imo.in Cle. ii.de pe.ꝛ re.Addit ꝙ relaxatio vel cōmutatio penitētie p ſacerdotē impoſi te:ſi p eūdē non fiat p epm fieri debꝫ.xxi.di.Inferior. Que tn̄ cum cauſa fieri dꝫ ſm Uicē.ꝑut no.Archid. in.c.fi.de pe.ꝛ re.in.vi.ſcdꝫ Lapum.

36 ¶ Diſpēſatio incertorum qn̄o itelligaꝛ eſ caſus ep̄alis:Dicēduꝫ eſt ſm do.Jo.de ana.in.c.cum ſit de Jude. Aut loq̄mur de reſtitutione incertorum faciēda ī vita debitoris:āt poſt mortem.

¶ Primo caſu ipſemet po teſt eā paupibus erogare vt ſic liberetur aucoritate Aug. Non remittiꝛ pctm̄ niſi reſtituaꝛ ablatum ſeu alienum.xiiij.q.vj. Si res Cōſultius tn̄ eſſet hec fie ꝑuidētia ep̄i vel ſaltē ſim plicis ſacerdotis arg.c.cū ſit de Jude.

¶ Secūdo caſu diſtingue. Aut teſtator dſignauit cer tam ꝑſonam per quam di ſtribui debeāt incerta.aut nō.Primo caſu ep̄s nō dꝫ ſe intromittere:qꝛ vt dicit Bal.in.l.nulli.C. de Epi. ꝛ Cle.Executor datus ad reſtituenduꝫ male ablata preferꝛ ep̄o per gn̄alitateꝫ d.l.Nulli.Niſi obſtet ſynodalis conſtitutio vł Fraudis ſuſpitio.Quo caſu poſ

ſet epus mandare ne talis diſtributio fiat ſine eiuscõ ſciẽtia. Nõ tñ vt dicit Pe. de Ancha.manu ſua. Cuȝ tex.in.d.c. Cũ ſit de Jude. Dicat diocceſani prouiden tia ⁊ non manu. Inteſt au tẽ epi ſic principalis here dis vel exẽptoris: vt volun tas teſtatoris adipleatur: vnde debẽt iſti tres inteſſe vt.l.de vnoquoqȝ.ff.d iudi. Cum ſi. Addit tamen Pe. de Ancha. Hodie variatis moribus ⁊ fide nõ minus layci hñt ſuſpectos epos q̃ȝ econtra. Uidẽtes eos in erogatione incertorũ non ſeruare formam.d.l. Nulli q̃ vult epos pecuniaȝ ſuſci pere ⁊ numerum perſona rum: inter quas erogãdũ eſt manifeſtare: vt pia vo luntas teſtatoris per om nia adipleat̃. Si ſcđo caſu cum.ſ.teſtator non deſigna uit certam perſonam per quam incerta diſtribui de beant: tunc eps poteſt ſe i tromittere tenendo q̄ dele gatum factum pro male ã blatis incertis: dicatur le gatum factuȝ ad pias cau ſas. vt tenet Bart.in.l.i.in viij.colum.in verſicu. Ter tio.quero.C.de ſacroſanc. Eccleſi. Bal.in Auc. ſimi liter in princip.C.ad legeȝ falcidiam. Et ſcđȝ hũc mo dum intellige Hoſti.q̃ di cit q̄ diſpenſatio incertorũ eſt caſus epalis. Cum quo concordat Jo.an.in.ca. Si epiſcopus de pe.⁊ re.li.vi. Et Joan. Mo.in Cle. Du dum §. Statuimus. Ad fi. de ſepul. Et Federi.de Se nis in ſuo conſilio.xxxij. Quibus contra dicit Ar chidia.in.c.ij. de Teſta.li. vi.⁊ Jo.an.in eo.capi. In nouella. Ubi dicit q̄ hec opi. Archidy.⁊ etiam opi. Hoſti. habent in ſe equita tem. Et ibidem Do.de .S. Gemi.dicit opinionem ar chi. Ueram de iure. Sed opi. Hoſtien.de equitate. Sed Pau.indiſtrincte te net opi. Archid.in.d. Cle men. Dudum. Idem. Ri char.⁊ Sco.in.iiij.diſt.xv. Qui tamẽ loquũt̃ qñ reſti tutio ẽ i vita faciẽda debi

toꝛis.Dicit eñ ſco.Quis.
neceſſario ſit determinat?
diſpēſatoꝛ incertoꝛ:nō in
ueni aliquo iure ſcripto ⁊
lucri.Unde debitoꝛ ꝑ ſeip
ſum cōſilio boni viri debet
pauperibus diſtribuere.
Richar.vero dicit auctoꝛi
tate dioceſani fieri dꝫ in lo
co vbi ſic eſt conſuetū: alˀs
nō:qꝛ non interdicitˀ ꝑ ius
ſcriptū:q̄netiam ipſe debi/
toꝛ ꝑ ſeipſum cum conſilio
bonoꝛum viroꝛum incerta
diſtribuat.Idem Pe.caſu
eius in directoꝛio libꝛ.i.ti.
xxvij.Et aſtēſis in ſum.li.
iii.ti.iiij.Tandem reſidet
cum opi.Archi.

37. Nunqd epiſcopus vel
alius penitētiarius poſſit
ſe componere ꝑ minoꝛe q̄
titate incertoꝛum q̄ debi
toꝛ vel eius heres teneatˀ
rñr ſcdm Jo.de imo.in cle.
Abuſionibus de pe.⁊ re.
Diſtingue.Aut talis habꝫ
vnde reſtituat ſine ſui ma
xima indigentia/aut non.
Sed opoꝛtet eum mendi
care.

Pꝛimo caſu ſcdꝫ Pau.
nō poteſt:qꝛ talis receptio
pecunie debꝫ fieri nomine
pauperum ⁊ in eoꝛum vti
litatem ꝯuerti/⁊ ideo reci
piens quicunqꝫ ſit ille non
poterat pꝛo minoꝛi quanti
tate tranſigere: vt.ca.fi.de
Offi.vica.li.vi.Saluo niſi
ſuper hoc eſſet pꝛiuilegia/
tus a papa/vt Pau.dicit.
Ex quibus notat contra e
piſcopos componentes cū
heredibꝰ vſurarioꝛuꝫ ſup
vſuris ⁊ male ablatis:qꝛ n̄
videtur aliquid valere ta/
lis compoſitio/quātum ad
deum hiis quibus fit dicta
remiſſio.Ad quod facit di
cta regula peccatū.lib.vi.
Et.c.Si res.xiiij.q.vi.

Scdo caſu rationabili
ter poteſt fieri compoſitio
ꝑ mioꝛi quātitate qñ debi
toꝛ ſine notabili detrimen
to ſui ⁊ familie ſue reſtitu
ere oīa non valeret. Quo
caſu pauperi ꝑ minoꝛi q̄/
titate remiſſio fieri poteſt.
Ut ſi ducentum debeat cē
tum tantummodo reddat.
Ita tamen quod ille ſine
vlla diſſimulatione para
tus ſit totum quod poteſt
erogare.

38 ¶ Que dicant̄ eē incerta: ꝛ qbus in reb⁹ aut locis ea diſtribui opoꝛteat Rñ. Dic quo ad pmū ſm Jo. de Ana. et doct. in. ca. Cum ſit de Jude. Incerta ſunt q̄ qs reſtituere tenet̄: ꝛ pſonis nō certis ſed pauperib⁹ eo ꝙ dñi rerū ꝛ eorum heredes ignoꝛant̄ vel tranſeat in hiis dñium in debitoꝛē: ſicut eſt lucrum meretricum / hyſtrionum. Vel plus rem vendendo: aut rē minus emēdo: vel iuſtum vendendo teſtimoniū et huiuſmodi: ſiue nō tranſeat dñium: vt in furto: rapina: ꝛ vſura. In qua dñium non tranſit ſm Jo. Calde. Aut q̄ſitum ſit do lo vel inuētum qđ ꝓ dere licto nō habeat̄: vel coꝛrupta iuſticia receptum a iudice: vel habito ꝓpter falſum teſtimonium ꝛ hmōi. ¶ Quo ad ſcđm: dic ꝙ vel in alimonias pauperū vel in redemptionē captiuoꝝ ꝛ hmōi. c. Cū tu de vſuris Et qdem in his ſunt diſtribuēda locis: in qb⁹ tota loci communitas vel maioꝛ pars ꝓbabilr apparet dānificata: ſicut ꝯtigit in ſaccomāno ciuitatis. Vel in his q̄ maximā quātitatē monete argētee vel auree grauioꝛis pōderis vel maioꝛis eligētes fudiſſent vel rotundaſſent. Quib⁹ caſibus cōitas ciuitatis: tunc gerit vicē q̄ſi vni⁹ ꝛ certe ꝑſone cui eſt reſtituēdū ſm S. Bernardinū in tractatu ſuaꝝ reſtitutionū. Siuē ro ſint particulares pſone ſpoliate et pauce reſpectu toti⁹ communitatis. ſufficit q̄cunꝙ in loco reſtituāt vt pꝫ i d. c. Cū tu. de homi. Sicut dignum. In qb⁹ locis nō reſtringunt iura ad certum locū: vt dicit. Fed. de Senis ꝯſilio ſuo. xxxii. Et tenent Hoſti. Pe. de anch. Anto. de bu. ꝛ. Do. Jo. de ana. in. d. c. cum tu. Et eſt ratio: qꝛ pauperes ſunt vnū mēbꝛum eccleſie a cui⁹ vnitate nō ſeparant̄ ꝑ locoꝝ diſtinctionē.

39 ¶ Nunqđ religioſi q a ꝓlatis nullā hn̄t ptātem circa diſpēſationē incertoꝝ poſſint ſe de hiſcero

gandis intromittere? Rñ
Uidetur ꝙ nō ꝑ tex. in cle.
religioſi. §. Quibus. de pri
uile. vbi dz. religioſis etiaʒ
exemptis in virtute ſācte
obediētie ⁊ ſub intermina
tiōe maledictiōis eterne di
ſtricti⁹ inhibem⁹. ne cuʒfa
ctiōib⁹ teſtamētoꝝ īterſint
vt male ablata incerta ſi=
bi vel cōuētib⁹ in alioꝝ pre
iudiciū errogari procuret
Hec ibi vbi glo. dupliciter
intelligit.

¶ Primō qñ teſtator vo=
lēs male ablata aliqb⁹ le=
gare et ꝑ religioſos retra/
hit in ꝑiudicium illorum:

¶ Scđo ꝙ retrahentes fa
ciunt in preiudiciuʒ epoꝝ
qb⁹ incertorum competit
diſpenſatio ſcđʒ opi. Hoſti
Cōtra queʒ facit qđ notat
Archi. in. c. ij. de teſta. lib.
vi. Cardina. vero ſup tex.
dicit ꝙ prohibet ne religio
ſi procurēt incerta ſibi vel
ſuis ꝯuētib⁹ errogari ītra
hēdo teſtatores alr diſpo=
ſitos Sʒ Pau. dicitq̄ ad
īcerta nō fit ꝑiudiciū epis
Si ꝑ alios fiat errogatio
etiam ꝑ religioſos fraude
ceſſāte. hic do. Cardi Ex q
bus claret.

¶ Primo ꝙ Cle. nō prohi
bet religioſos circa diſpen
ſationē incertoꝝ faciēdam
in vita debitoris in foro pe
nitētie vel alr ꝑ viā ꝯſilij.

¶ Scđo ꝙ licʒ ſibi et ſuis
ꝯuentibus procurare incer
ta: qñ teſtator nondum di=
ſpoſuit de hmōdi incertis

¶ Tertio ſcđm Pau. nō i
telligit fieri in ꝑiudicium
epoꝝ ⁊ de incertis ſe intro
mittāt. dummodo nō retra
hant teſtatorem aliter iaʒ
diſpoſitum.

¶ De caſibus in quib⁹ penitēs poteſt ꝯfiteri alteri ꝙ̄ proprio ſacerdoti: vcʒ.

40 ¶ Primus quā
do proprius parrochialis
eſt reuelator confeſſionis
ſcđʒ Bonauentu. ⁊ Tho. i
iiij. di. xvij.

41 ¶ Secundus cū
proprius parrochialis ſol
licitat ad malum/ ⁊ Mu=
lier timet ꝙ iterum eaʒ ſo
licitabit aut ſe fragilē ſen/
tit. Ita ꝙ probabiliter ti-

met ne loquēdo illi. ſacer-
doti inſtigaretur ſtimulo cō
cupiſcentie ꝓpter recorda
tionē nepharie delectatio-
nis: q2 ſi propter ignoran-
tiā propriꝰ ſacerdos re
cuſari poteſt: vt infra dice
tur. Multo fortius ꝓpter
maliciam que periculoſior
eſt. Debet tamen petere p-
ſe vel per aliā licentiam a
ſacerdote vel a ſupiore vt
poſſit alteri ꝯfiteri: quo de
negante poterit alteri con
fiteri ſcd̓m Richar. i. iiij. di.
xvij. ar. iij. q. vij.

42 ¶ Tertius ſi pe
nitēs cōtra pſonam ꝓprij
ſacerdotis eſt machinatus
latenter: hoc illi ꝯfiteri nō
tenet̄ ne ad odium puoce-
tur Richard. in ea. q. Et
Abb. ſiculus in. c. Omnis
de pe. et re. dicit: Idem ſi ē
odiū īter penitētē z ꝓpriū
preſbyterum vel parentes
preſbyteri poteſt confiteri
tunc alteri de licentia ſui
preſbyteri: quam ſi petitā
malitioſe dare recuſet. Et
hoc dicit glo. ad alium ire
poterit de regula i. Licet.
Sed licentiam iſtam non
oportet petere ſi iſte confi-
teatur religioſis licentia-
tis ad cōfeſſiones audien
das ſecundū formā Cle.
dudū d̓ ſepul. Cū tales reli
gioſi libere poſſit audire ho
mines totiꝰ dioceſis: vt ibi
i. §. Statuimus. Sicut par
rochialis homines ſue par
rochie. Idē ſi cognata ſa
cerdotis fuit eius adulte-
ra: q̄ ſi ꝯfiteat̄ timet ſcan-
daliʒare ſacerdotē: quo ca
ſu ne confeſſionē diuidat
debet petere licentiam al-
teri confitendi. Et ſi eā ab
ipſo vel ſuperiore obtine-
re nequeat̄ petere eſt obti-
nere. Boñ. in. iiij. diſt. xxi.
adde ſcd̓m Archidy. in. ca.
Placuit de pe. di. vi. qd̓ in
predictis caſibus. Si pe-
nitens petitā licētiā ꝯſeq̄
nō pōt abſq3 alio recurſu
ad ſupiorē pōt alteri ꝯfite-
ri auctē. d. c. Placuit.

43 ¶ Quid ſi in p̄di
ctis caſibꝰ ſi ſibꝰ nō poteſt
h̄re aliū q̄ ꝓpriū ſacer-
dotē? Dicendum q̄ poteſt
confiteri de omnibus alijs
ſubticendo illa ſiue pctā
ſiue circunſtantias ex qui-

buſverisiſr periculū vľ ſcā
dalū iminere poſſit. Deus
eñ ſic ordinat opa ꝙ non
vult eſſe cauſa mali. Hec
Inno. Hoſtien. Iohan. an
ꝛ Antho. de bu. in. c. Omis
de pe. ꝛ re.

44 ¶ Quart⁹ qñ ꝓ
pri⁹ ſacerdos eſt indiſcret⁹
ſiue ignorans: qꝛ neſcit li=
gare ꝛ ſoluere pctm̄ mor=
tale ac veniale / vt opꝫ di=
ſcernere. Quo caſu licen=
tiaꝫ petere dꝫ penitēs vt ſu
pra dictū eſt ꝛ petita licen
tia habetur ꝓ obtēta. d. ca.
Placuit. Richar. e. ar. iij.
q. i. ꝛ Hoſti. in ſumma de
pe. ꝛ re. De hac ſacerdotis
ignorātia dicetur infra. c.
iiij. §. xi. ꝛ. xij.

45 ¶ Quitus eſt d
transferēte vel q̄rēte domi
ciliū in alia terra vel par=
rochia animo remanendi
ſeu vbi explicatis ſarcinu
lis ſuis ꝛ conducta domo
fit de foro illius curati ſm
Hoſtien. in ſumma de par=
rochijs. §. omēs intelligāt
ꝛ Archid. xiij. q. iij. §. Qꝛ
ergo. Et q̄ p annum in ali
quo loco habitat / licꝫ non
animo ibi remanendi fit ꝛ
foro illius parrochialis q̄
ad ſacramenta recipienda
ſcdꝫ Inno. in c. Omnis de
pe. ꝛ re. De hoc dꝛ infra in
vi caſu ſcdꝫ do. Abb. Qui
ꝟo in diuerſis locis vľ par
rochiis equalit̄ habitat po
teſt ab vtriſqꝫ curatꝭ ſacra
mēta accipere pro tēpore q̄
ibi moratur niſi appareat
ꝙ ſit eius pūcipale domici
liū. Querēs autem domici
liuꝫ priori ſuo relicto dum
iter agit uel nauigat q̄rēs
illud pōt ubiqꝫ ꝯfiteri quo
uſqꝫ alicubi domiciliū fir/
met cū talis dicat̄ eſſe ſine
domicilio. ff. ad municipa=
les. l. labeo. in pūcipio Ho=
ſtiē. ubi ſupra / ꝛ Richar.
in. iiij. di. xvij.

46 ¶ Nūquid pere
grinans de licētia ꝓprij ſa
cerdotis poſſit ab alio ſa=
cerdote accipere oīa ſa=
cramenta neceſſaria / ꝛ cō=
municare tēpore paſche.
Dicēdum ꝙ ſic / unde ꝛ de
omnib⁹ peccatis cōmiſſis
in uia / uľ antequā a domo
recedere poterit ꝯfiteri et
abſolui a quecūqꝫ malue

rit ſacerdote:immo ⁊ de ca
ſibus ep̄o reſeruatis ſi cuꝫ
illius licentia diſceſſit ſcđꝫ
Inno.in.c.Omnis de pe.⁊
re.Si v̄o peregrini ⁊ nego
ciatores ſine licentia pro-
prij ſacerdot' iter arripue
rit nō poſſunt penitētiam
vel alia ſacramenta eccl'ia-
ſtica accipere ab alio cura
to niſi cōſtituti in articulo
mortis vel niſi morā ibi
traxerint p annū ſcđꝫ aliq̄s
47 ¶ Nunqđ pere-
grinans de licētia ſui par
rochialis poſſit ſumer̄ eu-
chariſtiam a religioſis. et
ſufficiat ſi in die Iouis ſan
cta ſuſcipiat ſicut ī die pa
ſche? Reſpondeo ad p̄muꝫ
diſtingue: aut peregrinās
hꝫ ſpecialem licētiā ſumē-
di a religioſis ⁊ poteſt: āt
nō: ⁊ tunc ipſi religioſi mi
niſtrātes euchariſtiam ex
communicati eſſent ⁊ a ſo-
lo papa vel eius auctorita
tē hn̄te poſſunt abſolui: vt
in Cle. religioſi de p̄uile.
¶ Ad ſcđm dicas ſcđꝫ ab.
Sicu. in. c. Omnis de pe. et
re. ꝙ ſumere euchariſtiam
in Paſcha poteſt duobus
modis ītelligi. Primo pro
ſolēnitate Paſchali. Et
tunc ſatis eſt recipere ī die
Iouis ſancta maxime ha-
bendo reſpectuꝫ ꝙ illa die
fuit inſtitutum hoc ſacra-
mentum corporis xp̄i. Sꝫ
qꝛ eccleſia tunc occupat̄ ī
alijs officijs nō poteſt tūc
facere ſolēnitatem de cor-
pore xp̄i: ſꝫ differt poſt octa
uam Penthecoſtes Ut in
Cle. ſi dn̄s. de reli. ⁊ ve ſctō
¶ Scđo poteſt intelligi in
Paſcha in die reſurrectio
nis. Et tunc opꝫ de neceſſi
tate ſumere illa die. Et p
hoc qꝛ appellatur Paſcha
ar. §. quotiēs. Inſti. de iure
iuran. Cōcludeq̄ recipere
in die reſurrectionis cau-
tum eſt ad euitandum opi
niones ⁊ ſatiſfaciēdū huic
canoni: pro q̄ adduco text.
in. c. ⁊ ſi Iudeos de Iude.
vbi tex. loquit̄ prope de die
reſurrectiōis. Tn̄ puto ſa
tiſfactum ꝯſtitutiōi ſi reci
piat̄ in die Iouis ſancta:
qꝛ vt dixi habet̄ reſpectus
ad ſolēnitatē paſchaleꝫ: et
tunc fuit inſtitutum. h. d.
Ab. Et pro hac opinione

emanauit declaratoria q̄ quādam Eugenij q̄rti q̄ incipit dilecte fili.

48 ¶ Sextus caſus eſt de vagabundis vt ſunt ſtipendiarij/ mercennarij/ mercatores nuſq̄ habentes domiciliū/ſʒ nūdinas ſemꝑ ſequētes q̄ cuilibʒcurato ꝯfiteri poſſunt aut religioſo licētiato ad ꝯfeſſiones audiēdas ſcd̄m ꝙ habes ſupra in §.xvi.hui⁹ ca. Do.tū Archieps Florē. in prima parte ſui interrogatorij dicit ꝙ talis poteſt cōfiteri etiam non curato: qꝛ nulli ſubditus ſubmittit ſe ei cui vult. Et omnis ſacerdos cum in ſua ordinatione acceperit poteſtatem ⁊ iuriſditionem ī habitu ſubditos habet eos qui ſubmittunt ſe ei. Adde quod dicit do. Abb. Sicu. in ca. Omis de pe.⁊ re. Ubi ait. Sed quero quis dicatur ꝓprius ſacerdos mercennariorum/ ſtipendiariorum/ ⁊ ſcholariū ac ſimiliū:cuʒ iſti non habeant ī loco domiciliū: Rñ. Quidam dñt vt refert Inno.ꝙ ille dr̄ ꝓprius ſacerdos:in cuius parrochia habitauerunt ꝑ ānum vt.xvi.q.i.Queſiſti. Alij dicunt ꝙ idem ſi non ꝑ annum Alij.dicunt ꝙ dʒ hr̄e licētiā a ꝓpo ſacerdote. Illa opinio mihi plus placet ⁊ videt̄ magis cōis ꝙ ille dr̄ ꝓp̄us ſacerdos ī cuius parrochia habitant de p̄nti nec poteſt cōmode adire ꝓprium ſacerdotēʒ. Ar.in.c.fi.de parroch.⁊ tenet glo.in Cle.j.de priuile. in verbo parrochialis. De ſcholaribus diſtīgue:quia ſi ſunt clerici licet ꝑ ānū incolant in loco ſtudij: nec receſſerint cum licentia p̄latorum ſuorum etiam ſi ꝑ triginta annos locum ſtudij incolerent non poſſunt ibi ꝯfiteri ſcd̄m Hoſt.ī ſumma ti.de parrochijs.§.q̄s ītelligat̄ ⁊ no. Archidyaco. xiij.q.ij.§.Quia ergo in fi.

49 ¶ Septimus caſus eſt. Cum quis ratione delicti efficitur ſubdit⁹ ei⁹ in cuius parrochia deliq̄t de rap.c.⁊.vi.q.iiij.Placuit. Sed hoc intellige ſcd̄m Richar. l.iiij.di.xviij.arti.

ix.q.v. Si ab homine ſit ex cõicatus: puta ꝓpter furtum ꝛ huiuſmodi. Sec⁹ in currit excõicationẽ iuris cõmunis vel ſynodalis ſtatuti aut prouincialis: quia talis in foro conſcientie ab ſolui poteſt a ſuo ep̃o vł ei⁹ auctoritatẽ habẽte ſicut a peccatis extra dioceſim commiſſis. Qđ etiam tenꝫ Do. Abba. ſcđm Lauduñ. in Clem̃. dudũ de ſepultu. Matheus ꝛ Johã. de imo. ꝛ Directorium libr. i. titu. de pe: ꝛ re. §. xcix. ſcđm Archidya. in. c. ij. de conſti. lib. vi. ꝛ glo. in cap̃. i. xvi. qu. i. Qđ omnino tenendum. videſ q̃cq̃d in contrarium dicat Johã. an. in. c. excõicatis de of. leg.

50 ¶ Notat tñ ꝙ delinquẽs ꝯtra formã ſtatuti ſynodalis infra dioceſiꝫ ſꝫ in monaſterio exẽpto nõ ligaꝛ excõicatiõe ſtatuti ſynodalis infra dioceſiꝫ. ſcđꝫ Joh. de lig. in tractatu de eccl'iaſtico interdicto ꝑ ca. vt aiaꝝ de cõſti. li. vj. ꝛ ꝑ. c. luminoſo. xviij. qu. ij. vbi dr̃ ꝙ ep̃s nõ dꝫ exerceꝛ aliq̃d ſue poteſtatis in monaſterio vbi glo. dicit loq̃tur de exẽptis. Jdem tenuerunt Jo. an. Cardi. ꝛ Jo. calde diſputando. Jtẽ ſi ſubdit⁹ extra territorium dioceſis delinquat cõtra formãꝫ ſtatuti ep̃i ſui infligentis excõicationẽ nõ incidit eã vt in. d. c. Ut animarum.

51 ¶ Octauus caſus rõne neceſſitatis qꝛ abſoluẽdus eſt in mortis articulo cõſtitutus: quo caſu q̃libet ſacerdos ab eccl'ia nõ preciſus auctoritate iuris ſit ꝓpri⁹. Et abſoluere poteſt ab om̃i caſu reſeruato de offi. ordi: ca. Paſtoralis §. preterea. Et in gloſ. ibi i verbo. Jn mortis. Sed Jnnocen. tenet ꝙ ſimplex ſacerdos abſoluere poſſit in articulo mortis a caſib⁹ reſeruatis qñ ep̃i copia tunc hr̃i nõ poſſit: qꝛ ſi hr̃i põt. ꝓ mo ipſe ẽ req̃rendus vt talem. abſoluat.

52 ¶ Sꝫ dubitaꝛ qñ accipiẽdus ſit mortis articulus. Rñdeo ſcđꝫ gl'. i. di. §. preterea ꝛ Joã. de imo. ibidẽ multiplr̃ accipi põt

¶ Primo. ſi qs actu moriturus ſit extra de egritudine vel vulnere.

¶ Secundo ſi mare ingredi debeat.

¶ Tertio ſi obſeſſus ſit in loco in q̄ machinis ⁊ baliſtis expugnatur

¶ Quarto ſi bellum campeſtre intrare debeat.

¶ Quinto ſi mulier eſt paritura vt addit Jo. de imo.

¶ Quātū ad ſcd̄m caſū dicit glo. hoc nō itelligas articulū mortis qn̄ qs intrat mare: ſʒ tunc cum imminet naufragiū vł piclū

¶ Quātum ad tertium dicit Joh. de imo. diſtingue: qr ſi loc⁹ machinis eſt obſeſſus tūc commune eſt piculum: qr ſup quemlibʒ lapis venire poſſet: vnde qlibet ab om̄i caſu reſeruato poteſt abſolui. Si autē baliſtis ⁊ alijs armis piculo ſis obſidenł: tūc ſolum ad pugnātes dr̄ imminere piculum mortis: qr ſi expectareł vuln⁹ forte dareł vulnus cum morte. Jdeo q3 tale bellum aggreſſuri poſſūt abſolui: ſʒ a nō alij. q̄ nō pugnant. vt vult Hoſtien. Et verum circa illos q̄ iuſte ſe defendunt ſecus ſi iniuſte: qr cum ſint ↄtinue in pctō abſolui non poſſunt. de pe. ⁊ re. Qd̄ q̄dam. Et hoc verū ſcd̄m Hoſtiē. niſi tales peniteāł ⁊ nō poſſint ſecure exire: qr poterūt abſolui ex quo imminet piculū dūmodo taliter faciāt: q̄ non poſſit ſibi iputari.

¶ Quantum ad quartum intelligit glo. Hoſti. ⁊ Jo. de Jmo. Cum quis intrar̄ debet bellū campeſtre cōtra ſaracenos vel al's iuſtū ⁊ manifeſte appareat periculum mortis.

¶ Quantum ad q̄ntum dicit Jo. de Jmo. ſcd̄ʒ Hoſt. videł diſtinguendum: qr ſi mulier paritura ſit ⁊ corpulēta ⁊ multos habuit filios ⁊ de facili ↄſueuit parere nō poſſit abſolui a caſu reſeruato. Sec⁹ ſi nūq̄ȝ peperit ⁊ multum timeat partum / ⁊ forte debilis eſt vel alias ↄſueuit eſſe in piculo mortis in alio partu. Subdit Hoſti tn̄ qr experientia docet etiam multas

abundantes in pꝛole inter duꝫ in partu decedere pluꝰ eſſet ſimplr dicere mulierē in partu ↄſtitutam abſolui poſſe a reſeruatis: maxime qꝛ ipſa ꝛ omēs ſupꝛadicti ſi piculuꝫ euaſerint ꝛ ſeqꝫ pꝛimum commode poterunt nō pꝛeſentauerint ſupioꝛi a quo fuerant abſoluendi ab excōicatiōe/ vl ſe repꝛeſentantes ſcdm̄ mandatuꝫ ſibi iniunctum non ſatiſfecerint/ reicidūt i eādē ſeu ſimilē excōicationis ſentētiam a qua fuerant abſoluti in articulo moꝛtis/ vt in c. Eos de ſen. excō. lib. vj. ¶ Adde ſextum caſum in q̄ qs abſolui poteſt ab alio q̄ a ſuperioꝛ a quo fuerat abſoluēdus/ nec eſt remittendus aliqñ ad eum. Cuꝫ q̄s vcꝫ hꝫ impedimentum ppetue egritudinis. vnde nec tunc vendicat ſibi locum pꝛedictum. c. Eos/ vt dicit ibi Archidyaco.

53 ¶ Sꝫ nunq̄d ↄfeſſi laico in articulo moꝛtis quod fieri pōt deficiēte ſacerdote de pe. diſt. vi. Qui vult. teneaꝰ eadem pctā numero cōfiteri ſacerdoti habita eius copia ſi picula euaſerūt? Rñdeo ſcdm̄ Tho. in. iiij. diſtic. xvij. Dic q ſic. Cuiꝰ ratio eſſe pōt qꝛ vt dicit glo. in. c. Paſtoꝛalis. §. pꝛeterea in vbo moꝛtis de offi oꝛdi. Abſoluere nō poteſt vel ligare q̄ non hꝫ claues q̄ ſoli ſacerdoti date ſunt de pe. diſ. i. Verbum dei ꝛ. c. Quem penitꝫ ꝛ. d. c. Qui vult/ vñ cuꝫ talis penitēs nō fuerit abſolutus a peccatis. Debet ille denuo ↄfiteri ei q̄ poſſit eum abſoluere. Layco tñ ↄfiteri ſacerdote deficiēte nō eſt neceſſarium vt dicit Richar. in. iiij. diſ. xvij. arti. ij. q. i: vbi ait. Cum cōfeſſio nō ſoluꝫ oꝛdineꝰ ad taxationem emēde/ immo ad aliquam relaxationeꝫ pene virtute clauiuꝫ/ ꝛ ad ſuſceptionē grē. Et qꝛ nullꝰ hꝫ claues in foꝛo penitētie niſi ſacerdos. Ideo non ē neceſſarium confiteri non ſacerdoti/ etiam cū haberi non poteſt ſacerdos/ vnde q dicit magiſter in lr̄a diſtin. xvij. c. ix. Si de fuerit

ſacerdos proximo vł ſocio facieđa eſt ꝯfeſſio exponē⸗dum eſt de congruitate nō de neceſſitate. Hec Ricar. Cum quo concordat Sco. eadem diſt. Et addit forte neceſſarium eſt non cōfite⸗ri laico: q̄ nulli licet diffa⸗mare ſe nec ꝓcedere pctm̄ ſuum occultū: maxime qñ ille nō preſumit̄ celator ſe creti nec ſit melius ꝯſulere pctōri ꝙ ipſemet ſibi.

54 ¶ Quid ſi egeri articulo mortis conſtitu⸗tus penitentiam petat ⁊ ā tequaꝫ veniat ſacerdos ob mutefcat/vel conuertatur in freneſim. Nunquid ab⸗ſolui poterat ⁊ ei euchari/ſtia preberi? Reſpōdeo ſic Si per vnum teſtem con⸗ſtat illum antequaꝫ obmu teſceret vel conuerteretur in freneſim penitentiaꝫ pe tiſſe: ⁊ de vomitatione eu⸗chariſtie periculum non ti meatur: vt eſt tex. in uenta glo. in capi. Js qui infirmi tate. xxvj. queſt. v. Sed ta⸗men non per religioſum: ſed per ſacerdotem ſecula rem communicandus eſt. q̄ ſi ſine licentia proprij ſa cerdotis vel epiſcopi reli⸗gioſus euchariſtiam mini ſtraret etiā in articulo mor tis conſtituto excommuni cationem incurreret. Cui⁹ abſolutio pape reſeruatur vt in Clement. religioſi. de ꝑuile. vt ibi dicūt do. Car. ⁊ do. Johan. de imo. Licet q̄dam contra ī tali caſu ne ceſſitatis.

55 ¶ Bonum caſum ponit Hoſtiē. in ſumma ti⸗tu. de pe. ⁊ re. §. Cui cōfitē/dum. Si ſacerdos non pro prius ponit ſpem ī rati ha bitione ꝓprij ſacerdotis. Sꝫ hic caſ⁹ a doc. nō tenet̄ Et ratione aſſignat Pet. de palu. in quarto diſ. xvij. Q̄ nulla ratihabitio con⸗firmat ſacramentuꝫ quod nullum fuit.

56 ¶ Sed nunq̄d ra tihabitio pape poſſit vali⸗dare ꝯfeſſionē ⁊ abſolutio nē factā añ ꝓ ꝓo ſac̄doti⸗ Rñdeo dicēdū ꝙ nō: q̄ re/gula iuris eſt ꝙ ratihabi⸗tio retro trahat̄: ⁊ manda/to cōparatur: qñ ſola man dato a principio res agi

poteſt in talibus autem lo= cum nõ habet quando ſcʒ de eſſentia ſacramenti defi cit:quia tunc totum iterã= dum eſt.De eſſentia autem abſolutiõis eſt poteſtas iu riſditionis:quam poteſta= tem erga talem non habet ex hoc ꝙ ponit ſpem in ra tihabitione.Do.Archiepiſ copus Floren.in pͥma pte ſui interrogatorij. Et ad hoc facit qđ Jmola.in cle. Dudum de ſepultu. Jn.§. huiuſmodi dicit ſcđm ʒen. ꝙ confirmatió priuilegio= rum nõ extenditur ad iam reuocatam qꝛ quod nullũ eſt confirmari non poteſt: de fide inſtrumentorum.c. inter dilectos.

57 ¶ Jn pͣdictis ca ſibus excepto caſu articu lo mortis confitens alteri: quam proprio ſacerdoti de bet confiteri ſacerdoti ha benti executionem clauium id eſt non excommunicato vel ſuſpenſo/et huiuſmodi Et habilitato ab epiſcopo ad confeſſiones audiẽdas ſi eſt ſacerdos ſecularis:ꝛ ſi religioſus etiam licentia to a ſuo prelato.xxv. diſti. perlectis.Et ibi Archidy aco.Jdem Duran. parte.i titulo de confeſſione:quã uis tamen aliqui aliter di cant.Sed hoc ſecurius vi detur.

58 ¶ Sacerdos par rochialis ꝛ religioſus ad audiendas cõfeſſiones ha bilitatus cum de iure po teſtatẽ non habeat abſol= uendi a maiori excõicatio ne vt in.c.Nuper de ſen.ex com.ꝛ ſcire teneaꝛ ad q̃ ſe extendit ptãs ſua ſecũdũ Bonauentu.in iiij.diſtinc. xvij.Poſtquam nouiꝛ peni tentem ad ſuam pertinere iuriſditionem.Primo in terroget de excõicationibꝰ a qͣbus abſoluendi non ha bet poteſtatem ne fruſtra laboret:eo ꝙ manente ex cõicatiõe penitẽtẽ abſolue re nõ põt a petis:ſcđm Ri char.ꝛ Tho.i.iiij.diſ.xviij de quo infra in.c.iiij.Et vt ſciat ſi ad Epiſcopum vel Papam remittere debeat ipm penitentẽ ꝓpterea de excommunicationibꝰ nunc ſubijcitur.

De excommunicationibus papalibꝰ.

59 Qui iniecit manus violẽtas in pſonã eccleſiaſticam xvij.qu.iiij. Si qs ſuadente. Reqritur ergo animꝰ iniuriãdi: ꝛ factum ſeʒ vt pſonam tãgat iiurioſe ꝛ nõ iocoſe dr etiã eccleſiaſtica pſona cõuerſus: vel cõuerſa: vel nouitius religiõis approbate. Tradẽs ſe ꝛ ſua ecclie ſeculari heremita: ꝛ ſi ẽ tertij ordinis ſancti. Frãciſci ſcdm mltos doc. ꝛ eoꝝ ꝓui legium. Calixti ſecundi vl etiã ſi clericus tm̃ ꝟbalr eſt depoſitꝰ nõ actualiter: aut ſi ſeipſum clericꝰ irate pcutiat. xxiii. qu. v. Si non licet. Sed ignorãs eſſe clericum: qꝛ eſt in habitu laicali ꝛ ſi occidit non incidit de ſentẽti. excõ. Si vero. 2. Et notandum ꝙ pape tũc reſeruatr abſolutio qñ percuſſio eſt enormis. Qd ſm Abba. ꝛ do. Ant. in. c. Cuʒ illoꝝ de ſen. excõ. eſt qñ effoditr oculꝰ: precidit digitus debilitatr membrum vt ſi pcuſſus i tibia libere mouere pedem vel ambulare nõ põt: qd dr mutilatio mẽbri inducens irregularitatem. Item ex graui ictu ꝗuis effuſio ſanguinis vl leuis pcuſſio in platea: i theatro: in eccleſia: in dormitorio: cimiterio: ꝛ in clauſtro eccleſie adherenti. Aut in prelatuʒ vel eius vicariũ i prelati abſentia. Idẽ Innocentius ꝛ Joannes an. in eo. c. Si vero.

60 Legatꝰ quoqꝫ d latere ab omi atroci etiaʒ homicidio clerici abſoluere põt ſcdm Johan. an. Et Jo. de lig. ꝛ do. Abba. in. c. ad eminentiam de ſenten. excommu.

Quicqd in cõtrariũ dicat. Specu. ꝛ Hoſt. ꝛ Cardinales tãtum ſunt legati de latere: q hoc poſſunt erga vndecunqꝫ veniẽtes et etiam extra terminos ſue legatiõis. Duʒ ſunt in via de offi. lega. excõicatis. Legati nõ de latere hoc poſſunt erga homines ſue ꝓuincie: ꝛ infra terminos ꝓuincie. Sũmꝰ penitentiari

us penitẽtiarij quoqꝫ ma‑ ioꝛes i curia romana abſol uere poſſunt etiã ab homi cidio clerici:ꝗ vꝫ nõ fuiſſꝫ pꝛelat⁹.Sꝫ iſti habito con ſenſu ſummi penitẽtiarij.

61 ¶Qui hoſtiliter ſicut inimicus inſecut⁹ eſt Cardinalẽ:vel ꝑcuſſit: vel cepit:vel fuerit:ſoci⁹ faciẽ tis:vel mãdauit.vel ratuꝫ habuerit factus ſuo nomi ne:aut ꝯſilium: vel fauo‑ rem dedit ad iſta:vel rece ptauerit ſciẽter:vel defen ſauerit eundẽ.c.Felicis de penis in.vi.

62 ¶Qui ſcienter epũm ceperit:bãnierit ⁊ ce tera fecerit: vt de cardina li eſt dictum p̄ter ṽbum inſecutus.cle.Si ꝗs de pe nis.Qđ etiam procedit:ſi in epꝫꝗ renũciauit loco nõ oꝛdini.Sec⁹ ſi tm̃ eſt i epꝫ elect⁹ ⁊ nõ ꝯſecrat⁹. Joh. an.⁊ Pau.i ea cle.ſi quis.

63 ¶Qui animo ꝑ‑ tinaci ⁊ ṽbo incidit in dan natã hereſim ab accleſia. xxiiij.q.i.c.i.in ꝓceſſu Eu genij ꝗrti.Exẽplũ ꝙ xp̃s nõ ſit ver⁹ de⁹ ⁊ hõ. In cle i.de ſum.tri. vel ſi nouam contingat.

64 ¶Qui male ſe tit mente ⁊ verbo. Aut do cet de articulis fidei: vł ſa cramẽtis ecclie de hereti.c ad abolẽdam. Exẽpluꝫ ꝙ moꝛtui nõ reſurgent:ꝙ in eucariſtia realiter nõ ſit xp̃s: ꝙ in baptiſmo omĩa pctã non remittantur etiã in adulto attrito.

65 ¶Qui pertinaci ter defendit errores vel ꝑ ſonas hereticoꝝ.vel eſt re ceptatoꝛ ſciẽter in domo: vel in terra ſua:vel fautoꝛ qꝛ vcꝫ non fugat vel punit ab eccleſia pro hereſi ꝯdẽ natos cum publica ꝑtãte fũgat: de hereti. excõica‑ m⁹.Et ibi doc.Et i proceſ ſu curie:vel credẽs hereti cis:ꝗlꝫ nulli hereſi adhe‑ rent:tamen credit hereti‑ cos bonos eſſe homĩes ſm ꝑe.de pal.

66 ¶Inqſitoꝛes :et alii in hoc officio ꝯſtituti: ꝗ obtẽtu lucri tempoꝛalis odij gr̃e vel amoꝛis cõtra iuſticiam ⁊ ꝯſciẽtiam ſuaꝫ omiſerint procedere cõtra

quē fuerat ꝓuidēdum ſup hmōi hereticā prauitatem Aut eodem obtentu hereſim alicui imponit: vel qꝺ impediat officium ſuuꝫ vel quoquō ſup hoc pſumpſerit vexare: nō poſſunt abſolui niſi a papa vel ab alio in articulo mortis. Sꝫ pmiſſa tunc ſatiſfactione ſi tēpus patiť: ſi hꝫ vnde alꝯ nota paupertas excuſat ſm glo. Clem. multoꝝ de hereti. Ubi vo ꝓpter timorē vel vitādum ſcādalum inqſitor omitteret procedere cōtra aliquē nō incidat: ſm Jo. an. ibi. Qui addit copulatiue intelligas contra iuſticiam ꝛ cōſciētiam Et pꝫ hic ꝙ canon eccľie ligatur ad oīa occulta. nō tñ nominatim de illis indicat tribunal eccleſie. Cum ipa tales occultos habeat pro ſolutis. de. ſen. excom. A nobis.

67 ¶ Qui ptinaciter tenet ſedem apoſtolicam non eſſe caput eccleſiarum: nec ei vt capiti obediendum. Aut non habere poteſtatē condendi canones. diſt. xix. Nulli fas. Cum talis ſciſmaticus ſit ꝛ hereticus ſcꝺꝫ Hugonē Innocen. Hoſtien. et Johannem an. Ex proceſſu Eugenij quarti ē papalis

68 ¶ Incendarius eccleſiaruꝫ ex propoſito vľ loci religioſi pij cimiterij vel ſpacij priuilegiati incrementum eccleſie: vcꝫ. xl paſſus ſi matrix eſt ſcꝺum alia triginta cum eſt denūciatus papalis eſt eodem titu. Tua nos. xvij. q. iiij. Sicut Idem. de aliarum rerum incendario: conſiliario: vel fautore. In talibus ſi fuerit excommunicatus ꝛ denunciatus in generali: vel particulari ab Archidyacono vel ſacerdote qui habet poteſtatem excommunicandi: et denūciādi ſcꝺꝫ Hugonē ꝛ aſten li. vi. ti. ij.

69. ¶ Qui domum layci vel apothecam ſitam infra ſpacium priuilegiatum incenderet: aut effringeret: non tamen eſt excōmunicatus: quamuis ſacrilegus ſit ſecundum La

pum Abba.in capi. Non nulli.de immu.eccle.in. vi. per.d.cap.⁊ cap.conqueſti de ſen.excom.

70 ¶ Inno.quoqꝫ in capitulo.i.de immu.eccle.dicit qđ ſi Epiſcopus vel alius prelatus habens iuriſdictionem in eccleſiā. Aut ſi ſit perſona non tan tum eccleſiaſtica:ſed ſecu/ laris que ſibi in aliqua ec/ cleſia reſeruaſſet aliquod hoſpitium et alius inique intraret poteſt violenter rumpere domum et expel/ lere occupātem iniuſte ſua auctoritate ſine metu excō municationis: qꝛ cuilibet licitum eſt ſuam poſſeſſio= nem defendere ⁊ vim vi re pellere.C. vim vi.l.i.⁊ ſic loq̄tur.c.Cum olim de re= ſti.ſpol. In canonico vero contrarium eſt qꝛ non ec= cleſiam poſſidet:ſed cano= nicatum in eccleſia vnde ei non licet oſtia rumpere violenter:quia non poſſi= denti:non liceꝫ ſibi ipſi ius dicere.C.vñ vi.l.Si q̄s vi. hec Inno.

71 ¶ Effractor vio= lentus eccleſie oſtij ſere te cti:parietis: feneſtre:et hu iuſmodi.Si etiam inde ni/ hil aſportet/ excōicatus eſt Et ſi denuncietur papalis eſt eo titulo conqueſti. Si ſine effractione vel incēdio in eccleſia verberat hoīes vel rapit eccleſie bona/ ca/ lices /crucem corpus xp̄i non eſt excomminicatus: ſed excommunicādus ſcđꝫ do.Abba:Iohan. an. Jo= han.de lig.in eo.c. ⁊ Goff. in ſumma. Adde ſecundū Innoc. vt hic ſupra imme/ diate.

72 ¶ Excommuni= catus a delegato Pape poſt annum a Sententia diffinitiua abſolui poteſt a Papa ſolummodo. ca= pitulo Querenti.de officio dele.

73 ¶ Quicūqꝫ etiaꝫ prelatus eccleſie ſecundū glo dat licentiam occiden di/ capiendi/ vel grauandi in bonis vel pſonis ſuis vł ſuoꝝ eos q̄ cōtra reges/ ba rones/ nobiles/ vel quoſcū qꝫ alios tulerūt ſententias excommunicatiōis/ ſuſpē

ſionis vel interdicti:ſiue il los quoꝝ occaſione ſententie ſunt ꝓlate: vł eosq̄ eas obſeruant/ aut eos q̄ taliter excōicatis cōicare volunt niſi licētiā ipſam re integra:ſcȝ ante offenſionē ꝑſone reuocet. Et ſi ſine perſone offenſione aliqua ſint ablata infra octo dieꝝ ſpacium reſtituat vel pro illis ſatiſfaciat. Et qui dicta licētia vſi fuerit: vł motu ꝓprio fecerit hec excōicationē incurrūt. In qua ſi ꝑmāſerint ꝑ duos mēſes non niſi per Papam abſoluuntur de ſen. excōmu. quicunq̄ li. vi.

74 ¶ Dñi temporales vel prelati dñium temporale habētes q̄ compellunt celebrare diuina in loco iterdicto a iure vel a iudice ſiue compulſio ſit realis ſiue ꝑſonalis in ꝑſonas clericoꝝ: vel ſuoꝝ ꝯſanguineoꝝ: vel ſi ꝑ precones faciunt ad diuina populum euocari. Et ſi ꝓhibent ne excōicati vł interdicti etiā gñalr̄ moniti exeāt eccłiā dum celebrāt diuina ipſi q̄ excōicati ⁊ interdicti ſi nominatiȝ moniti vt exeāt nolunt exire. Incidunt in excommunicationeȝ. Clemē: Grauis de ſentē. excō. Et ibi glo.

75 ¶ Excōicati ſūt q̄ ꝑ ſe vel ꝑ alias lr̄as pape falſant. Et laicus q̄ falſis vtiť ſciēter vel ignoranter qñ ꝑ ſe vel alium ꝑcipere potuit falſitatē: nec diligētiaȝ adhibuit. Et q̄ infra viginti dies lr̄as pape falſas caſu ad euȝ ꝑuenientes nō deſtruxit vł reſignauit. Et q̄ manuȝ appoſuit etiam reformando lr̄am vł punctum. c. ad falſarioꝝ ⁊. ca. dura. de cri. fal. ⁊ ibi glo. do. Abb. ⁊ Hoſt. Richar q̄q3 in. iiij. diſt. xviij. ar. xii. q. iiij. dicit. Si quis aliquam lr̄am inmittet in lr̄am Pape quarū efficacia iam expirauit. Excōicatus eſt: q2 ꝑ talē immutationē lr̄a Pape prius inutilis reddi poteſt vtilis vt ſi īdulgeat priuilegiū triēnio ⁊ ꝑ mutationeȝ appareat de quadriennio et huiuſmodi. Et ad hoc facit

glo.cap. Licet.eod.titulo.
76 ¶ Qui ſaracenis de
ferũt arma/ lignamia ga=
leaꝝ vẽdũt galeas / vl' na=
ues vl' i piraticis ſaraceno
rũ nauib⁹ curã vl' guberna
tionẽ exercẽt / vel machi=
nis. Aut q̄buſcunqꝫ alijs
impẽdunt aliq̄d eis ꝯſiliũ
vel auxilium in diſpendiũ
terre ſancte de Jude/ Jta
quorũdam.ꝛ cap.ad libe=
randam. Jn quo ſubditur
Nec abſoluantur ab excõ
municatiõe:niſi totũ quod
ex hoc dãnato commertio
ꝑceperint:et tantũdem d
ſuo in ſubſidium terre ſan
cte tranſmittãt. Sꝫ tñ ab=
ſoluant dicta ſatiſfactiõe
nõ facta tenet abſolutio ꝫ
Johẽm an.ꝛ Pet.de an=
cha.dicentes ꝙ reduci de=
bẽt in priſtinaꝫ excõicatio
nẽ q̃ eſt papalis ex ꝓceſſu
annali Martini.v. et Eu=
genij quarti. Et ſcd̄m p̃di
ctos doc.prefati ter in an=
no excommunicant a pa=
pa. Arma intellige lori=
cas enſes:et ſimilia q̃: ſcd̄ꝫ
glo:etiã ſi non ferãt intẽ
tiõe impugnãdi xp̃ianos

ꝓhibet.hec do. Abb.in c.
Jta quorundam de iudeis.
77 ¶ Excõicat⁹ eſt
ꝛ a ſolo papa poteſt abſol
ui q̄ durãte guerra vel treu
ga inter xp̃ianos ꝛ infide
les etiaꝫ turchos ſm̄ ꝓceſ
ſum curie Pauli ſecundi:
portat:aut mittit ad eos
arma et alia prohibita eti
am pro redemptione capti
uoꝝ.ceſſante vero guerra
licet portare alias merces
et etiaꝫ arma ſi ꝓ redẽptio
ne captiuoꝝ portentur: vt
ſentit Jnno.do. Abb. in.c.
ſignificauit coniuncto ſe=
quenti.c.de Jude.
78 ¶ Qui arma eq̄s
ferꝝ/ lignamina victualia/
ꝛ q̃cũqꝫ mercimonia in ter
ras turchorũ vel ſaraceno
rũ: vl' ſoldano ſubiectis de
tulerit: vel miſerit: vel de
ſuis partib⁹ extrahi ꝑmiſe
rit.vt ibi deferant: aut in
his dederit auxiliũ:vel ꝯſi
liũ:excõicatus eſt.hec quo
ad turchos locum non ha
bet.nec poteſt abſolui:ni=
ſi tantum de bonis ꝓprijs
exoluat in ſubſidiuꝫ terre
ſancte:quãtũ portauit aut

ſentientē par pena cōſtrin git. Ad quod facit.c.muli eres.eo.ti.hec do. Abb.
83 ¶ Si q̄s vero ſacer dos participat excōicato ab homie:vel etiam a iure ſm Jo.an.Jo.de fātucijs ⁊ Geminianum in diuinis ei celebrando ſcienter:aut alia ſacramēta vel ſepultu ram eccleſiaſticā miniſtrā do eſt interdictus ab īgreſ ſu eccl'ie.de ſen.excō.epor lib.vi. Poſt qd̄ ſi celebrat in eccleſia aut aliqd̄ offm deputatū alicui ordini fa ciat:vt ſolemniter cantare euangelium:epiſtolam:vel eſſe cantorē in choro eſt ir regularis.Sec' ſi extra ec cleſiam.vt ſi in domo pri uata:vel ſub territorio cū altari viatico celebret: vel alia faciat.c.is cui. de ſen. excom .in vi.et in glo.⁊ Ge mi.in.c.i.e.ti.⁊ lib. Sed ſi ſuſpenſus a diuinis tales exerceat actus intra vel ex tra eccleſiam irregularis eſt.vt eo.c.i.
84 ¶ Nullus impe rator/rex/princeps /mar chio/ dux comes /baro/vel nobilis cuiuſuis diſtrictus Aut predictorum/ filius/ frater/vel nepos/ſine licē tia ſedis apoſtolice ſpecia li lr̄is eiuſdē ſedis expreſ ſe poſſit ad tēpus:vel imp petuum aſſumi in ſenato rem:vel rectorē vrbis Ro me:quocūq nomine voce tur rectoria.Sz cōtra hoc nominantes:eligentes:vel aſſumētes:⁊ nominati:ele cti vel aſſumpti.ſi cōſenſe rint. Et q̄ talibus conſiliū dederint: vel q̄ obedierint ſunt excōicati.c.fundamē ta de elec.in.vi.
85 ¶ Qui per infe riorem in articulo mortis vel alio impedimēto a ēſo lutus eſt:ſi ceſſante pc iulo vel impedimēto q̄ cito cō mode poteſt pape nō ſe pn̄ tat accepturus eius man datum ſuper his p quib⁹ fuerat excommunicatus ī eandem excommunicatio nem relabat.c.eos. de ſen. excom.in.vi. Impedimen tum hic intellige:vt infir mitatis hoſtis capitalis inſidie obſeſſionis tyranni vl' ſi ſunt loca piculoſa p q̄

nauigaturꝰ eſt:ꝛ hmōi ſm
docto. Excōmunicatꝰ ve=
ro propter violentaȝ manꝰ
iniectionē in clericum vel
alium caſum:ſi habꝛtur im=
pedimētum ꝑpetuū vt po/
dagrarum: vel qꝛ deſtitu
tis mēbꝛis: vel eſt decrepi=
tus.ꝛ hmōi poteſt abſolui/
nec vnq̄ꝫ tenetur ire ad pa
pā ſm Archidya.in eo.c.
eos. Impetrata tñ abſolu/
tiōe a papa ꝑ ꝓcuratoreȝ
ſpecialr̄ cōſtitutuȝ ad hoc

86 ¶Religioſus vl̄
clericusſecularis inducēs
aliquem ad vouendū:iurā
dum:vel fide interpoſita:
aut alias ꝓmittendū/ vt ſe
pulturā in eiuseccleſia eli
gat/ vel iam electaȝ non i/
mutet.excōicatus eſt. Cle.
Cupientesde penis. Si.tñ
q̄ſq̄ꝫ predictorum conſilio
vel ſuaſione īducit aliquē
ad eligēdū ſepulturā ī ſua
eccleſia.nō tñ adiurandū
vouendum/ vl̄ promittēdū
non incidit.

87 ¶Religioſus ꝓ/
ſumēs abſoluere a ſenten/
tijs excōicationis ſuſpēſio
nis/ vel interdicti ſtatuto=
rum ſynodalium/ vt pro=
uincialium/ vel legatoruȝ
ſcdm ȝen. vl̄ excōmūicatos
a canone ꝓterq̄ꝫ in caſibꝰ
a iure expreſſis.aut ꝑ pri/
uilegia ſibi cōceſſis/ aut a
culpa et a pena/ vl̄ ſine ſpe
ciali licētia. pſbyteri par=
rochialis miniſtrās ſacra=
menta euchariſtie/aut ex/
treme vnctiōis/aut matri
monia ſolēnizans. Dicen=
do.ſ.miſſaȝ nuptialē ſuper
ſponſuȝ et ſponſā ſcdȝ ſē.
Cle. Religioſi de priuileg.
glo.in ṽbo a canone ſen=
tit q̄ etiam excōicatꝰ a ca
none minori excōicatione
propter ꝑticipationē reli/
gioſi nō poterunt abſolue=
re.qd etiam tenet Pau.ꝛ
Guiliel.ſcdȝ Jo.de. Imo.ī
ea.cle. Quod eſt intelligē/
dum de religioſis nō licen=
tiatis ad cōfeſſiōes audiē
das. Si aūt ab ordinariis
admiſſi ſunt abſoluere poſ
ſunt a peccatis.ſicut q̄libȝ
parrochialis.vt in Clem̄.
Duduȝ.§. Statuimus. de
Sepul. Eque ꝛ a minori
excōicatiōe vt poteſt par=
rochialis.c. Ruper.de ſen.

excō. Nam eandē habent poteſtatem in foro penitentie. vt in eo. §. Statuimus Qđ etiam ex dictis. Innocē. Hoſti. ⁊ aliorꝝ dr̄ in eo. c Nuper. Intelligiturqꝫ de religioſo religionis approbate: Nouitio vel profeſſo faciente aliquid de predictorꝝ ꝑ cōtēptum: qꝛ ſi per ignorātiam iuris credens ſibi licere nō incidit ꝓpter verbum preſumpſerint. qđ notat dolum ⁊ temeritatē ſcđꝫ do. Car. ⁊ Lapum. In ea. Cle. Sed ſi religioſus credit dicenti mendaciter habere licentiam a parrochiali in predictis non īcidit miniſtrādo ſcđꝫ glo. et ſufficit licentia legati/ epī/ ⁊ vicarij predictorum ſcđꝫ Pau. in ea. cle. Recipiens quoqꝫ ſacramēta predicta a religioſo temerarie miniſtrāte. Nō incidit ex participatiōe in crimine: que intelligit̄ poſt actum mandatum: nō autem in ipſo actu ſecundum Do. Cardi.

88 ¶ Si religioſus abſoluit a ſentētia iudicis etiā pape: nō incidit in excōmunicationē. licꝫ peccet ſi ſciēter ſcdm̄ Pau. in cle. religioſi de p̄uile. Si ignorans ſtatutū ſynodale vel ꝓuinciale abſoluit ab eiꝰ excōicatiōe de qua non habet auctoritatē/ non icidit: nec peccat/ qꝛ cuꝫ ſit exemptus/ ⁊ nō teneatur ire ad cōcilia ſynodalia/ vel ꝓuīcialia excuſat̄ ſcdm̄ Guil. in ea. cle. Si ꝑ ignorantiaꝫ iuris abſoluat a ſententia canonis/ licet excommunicationē nō īcurrat/ tñ ḡuiter peccat. eo ꝙ peccatorē decipit. Et ius cōmune ei nō licꝫ ignorarē ſcdm̄ Guiliel. in ea. Clemet. ⁊ Directorium libr. iij. titul. ij. §. ccxxxviij.

89 ¶ Quicunqꝫ pactum fecerit promiſerit aliq̄d vel promiſſionē receperit occulte vel manifeſte/ v̄bis aptis vel generalibus aut nō plene expreſſis: aut dederit aliq̄d vel receperit ꝑ grā impetranda/ vel iuſticio conſequenda ī curia romana. Et q̄ ſcienter vſꝰ fuerit gratia vl̄ iuſticia ſic obtēta excōmunicatus eſt

Nec abſolui poteſt: niſi a papa vel ab alio in articulo mortis. Prius tamen tantundem paupib⁹ erogato: quantum dederit vel receperit in extrauaganti Bonifacij que incipit. Excommunicamus. quam allegat Jo. andr. in. c. Nemo de ſymonia. Et Antho. de Buti. ⁊ directorium iuris: Johan. de lignano in co. c. Nemo dicat ſcd3 Jo. Car. fuiſſe reuocatam. Et Pet. de pal. in. 4. Sed tñ verius ſit ignoramus.

96 ¶ Quicūq3 corp⁹ dfūcti exēterrauit: vl' i fruſta concidit: vel decoquit: aut oſſa de carnibus euulſit: vt alibi trāſferat: l3 ibi defunctus ſepulturā elegerit. excōicatus eſt. Ut in extrauaganti. Deteſtandum Bonifacij ſecundi: qui tamē ob ſuperſtitiones faciē das predicta faceret: hanc excommunicationē non incurrit ſecundum quodam

91 ¶ Quilib3 ſymoniacus occultus: ⁊ manifeſtus. dando: recipiendo: vl' mediator exiſtendo. In ordinibus/ electionibus/ poſtulationib⁹ ꝯfirmatiōib⁹/ vel qbuſuis ꝓuiſionib⁹ eccleſiarum/ monaſterioru3/ dignitatum/ perſonatuum vel officiorum eccleſiaſticorum excōicatus eſt ⁊ ad reſtitutionē fructuum percептorum tenetur in extrauaganti. Eugenij. 4. que incipit. Cum deteſtaqile. Et itelliguntur predicta. Si etiam ſymonia extra curiā commiſſa ſit: vt in proceſſu Pauli ſecundi. Martinus quintus in duabus ſuis extrauagantibus: quarū vna incipit Dānabile: alia ſtatuimus duo alia ponit.

¶ Primo ꝙ ſi exiſtens in curia romana ſciet ibi ſymoniam commiſſam/ niſi īfra duos dies naturales reuelet camerario ſedis apoſtolice/ aut eius vices gerenti: eandem excommunicationem papalem incurrat.

¶ Secūdo ꝙ in nullis cōmiſſiōibus vel indultis cōceſſis aut concedendis intelligant cōceſſa facultas abſoluendi ab excommu-

nicatione: quam quis ſcurrit propter ſymoniam/ niſi expreſſa de hec fiat mentio in illis.

92 ¶ Dare pecuniã aut aliud intentione conſequendi ſpũalia/ ſine extrinſeca tamen cõuentione vel pacto nõ inducit ſymonia3 niſi mẽtalem: vt in.c. Tua nos. de ſymonia ſcdm Joã. an. ⁊ do. ant. ibidẽ. vñ nullam incidit excõicatione3.

93 ¶ Dantes aliq̃d aut recipiẽtes ex pacto directe/ vel indirecte ꝓ religionis ingreſſu: Si perſona eſt ſingularis. eſt excõicata. Si vero capitulo vel conuetus ſunt ipſo facto ſuſpenſi. a q̃bus ſententijs preterq̃ in mortis articulo abſolui nõ poſſunt abſq̃ ſpeciali licẽtia pape. Urbanus quint⁹ in extrauagãti q̃ incipit. Jniunctis.

64 ¶ Monaſteria monialiũ ordinis predicatoꝝ ingrediẽtes ĩ caſu nõ conceſſo a conſtitutionib⁹ earum vel ſine licẽtia magiſtri ordinis predicatoꝝ: aut alteri⁹ habẽtis poteſtatem. Jn hoc ab ipſo magiſtro excõicati ſunt: nec poſſunt abſolui: niſi a papa vł dicto magiſtro aut habẽte auctoritatẽ p̃dictoꝝ/ preterq̃ in articulo mortis.

85 ¶ Jngredientes monaſteria ſancte Clare ĩ caſibus non cõceſſis in regula eaꝝ: vel ſine licentia eorum q̃ eam dare poſſunt papali excõicatione ligãt. Tamẽ nunc cõceſſũ ẽ fratribus ordinis minoꝝ confeſſoribus Ut ꝙ ſemel tales ingredientes abſoluere poſſint citra ſedem apoſtolicam. Et hoc p̃dicatorum q̃ ſancte Clare cõceſſum eſt a Nicolao v. Tamẽ vbi tales ſententie nũq̃ vł quaſi nunq̃ ꝓmulgantur. nõ videntur ligari intrantem niſi cauſa malefaciendi. vt elici poteſt ex dictis do. Ant. de But. ⁊ Tho. in iiij. di. xviij.

96 ¶ Qui cõponũt libellos famoſos: cãtilenas vł rithmos ĩ infamiã ⁊ detractiõe3 ordis p̃dicatoꝝ ⁊ minoꝝ. Taliaq̃ publicantes vł retinẽtes abſolui nõ

poſſunt:niſi apoſtolice ſe⸗di ſe preſentent vt in ꝑuilegio Alexandri quod icipit Exalto. Sed ⁊ nūc Sixtꝰ papa quartꝰ oīa ꝑuilegia ordinis mioꝝ cōfirmauit vt pꝫ in ꝑuilegio nouiſſime concesso. Quod icipit Ad perpetuam.

97 ¶ Excōicati ſunt violētes ⁊ infringētes eccleſias fratrum minorum. Etiam ſi ſint prelati eccleſiarum vel ꝑncipes ſeculi. Et q̄ in eos manꝰ iniecerint moleſtauerint vel anguſtias dederint. bona eorū re tinuerint: vel alia damna q̄uis attemptauerint. Et ſi cōtumaces ab hijs niſi de ſtiterit: niſi a ſummo pōtifice ⁊ premiſſa ſatiſfactio⸗ne dāni illati: ſiue calūnie abſolui nō debēt. Ex ꝑuilegio Clemētis quarti: qꝺ incipit. In q̄buſdam. Nicolai tertij: qꝺ incipit. Exijt q̄ priuilegia habent. Venetijs ⁊ Aſſiſij: vbi ſunt cū bulla papali.

98 ¶ Predicantes docētes/vel defendentes/ ꝙ fratres predicatores et minores nō ſunt in ſtatu ꝑfectiōis: velꝙ non licet eis de elemoſynis viuere/ predicare/ vel ꝯfeſſiones audire de licētia pape ſine conſenſu prelatorum/ inferiorum/ rectoꝝ/ eccl'iarū/ vel parrochialium ſacerdotū excōmunicati ſunt: nec ab ſolui poſſunt niſi ꝑſonalit̄ ſe pape p̄ntent: vt in eodeꝫ priuilegio. Exalta. Et in alio: quod incipit. Non ſine multa.

99 ¶ Qui violētiaꝫ damnabilē facere preſumſerit in locis fratrum predicatorum: aut ſuos apoſtatas retinere poſtq̄ ei ꝑ dicti ordinis fratres fuerit denunciatū. Excōicatus eſt ⁊ a papa abſoluendus vt in priuilegio eoꝝ Bonifacij: qꝺ incipit virtute.

100 ¶ Fratres minores ſi ſine licentia prioris petita ⁊ obtēta receperint fratres ꝓfeſſos ordinis p̄dicatoꝝ: vel Eremitarum ſn̄ ſpāli licētia pape faciē te expreſſam mētionē de ꝑuilegio eorundeꝫ vꝫ ad minores qꝺ eſt clementis: ⁊ ꝺ

alio Eremitarum qđ eſt Ale
xādri incipiēte. Ufam ꝛc.
101 ¶ Religioſi men-
dicantes ſine licētia pape
ingrediētes quecūqꝫ ordi-
nem monachalē ſancti Bn̄-
dicti. Ciſterſienſiū/ Camal
dulēſium/ Uallis vmbroſe
ſe/ vel canonicorum regula
rium excepto duntaxat or
dinis Cartuſienſium. Ex/
cōicati ſūt nec preter quā
in articulo mortis abſolui
poſſunt: niſi a papa. Ut ex
cōcilio Cōſtātienſi tempo/
re Martini quinti.

¶ Ex proceſſu Martini. v. ꝛ Eugenij q̄r-ti.

Ut
102 ¶ Frati celli ꝛ oēs
heretici/ eorūqꝫ fautores/
receptores/ ꝛ defenſores:
ſunt excommunicati.
¶ Itē pirate ꝛ deferentes
ſaracenis equos/ arma/ fer
rum/ lignamina/ ꝛ alia ꝓ-
hibita: quibus xp̄ianos im
pugnant.
¶ Item inuadētes victua
lia/ vel alia ad vſum roma
ne curie neceſſaria adducē
tes: vel impediētes: aut ꝑ-
turbātes ne ad curiam ro
manam adducant: ꝛ q̄ ta-
lia faciunt defendentes.
¶ Itē detinētes/ ſpolian-
tes/ capiētes/ verberātes/
mutilantes/ vel interficien
tes eos q̇ ad ſedem apoſto
licā vadunt: aut recedunt
Aut eos q̇ in curia moran
tur nō habētes iuriſditio-
nē ordinariā: vel delegatā.
¶ Itē ſpoliātes/ verberā/
tes/ vel mutilātes ꝑ ſe: vel
per alium eos q̇ recurrunt
ad romanam curiā ꝓ ſuis
negocijs ꝛ cauſis: aut eo-
rum ꝓcuratores. negocio/
rum geſtores/ aduocatos/
auditores/ ſeu iudices.
¶ Itē vulnerātes/ capian
tes/ detinentes/ rōipetas: q̄
gr̄a deuotiōis eunt romā
ꝛ in ea morantes/ vel rece
dentes ab ea: dātesqꝫ ī his
conſilium vel fauorem.
¶ Itē diſcurrētes hoſtili-
ter ſeu inuadentes/ almā
vrbem: regna ſicilie/ trina-
crie/ ſardinam/ corſicā/ ter
ras citrafarum/ patrimo-
niū beati Petri. In Tu-
ſcia ducatum. Spoletanū
Comitatum Uenuſium.

Subinde. Marchie. Anchone. Maſſe. Trabeſiane Romandiole. Campanie prouincias Martine. Terras ardulforum Bononiam. Ferrariam. Beneuentum Peruſium Auinionē Ciuitatem. Caſtelli. Tudertum. ꝛ alia loca terraſ ꝙ ad Romanam eccleſiaꝫ ſpectantes. Et cum predictis excommunicamus: dātes conſiliuꝫ/ auxilium/ vl̄ fauorem. ¶ Item imponētes noua pedagia ī terris ſuis. ¶ Iteꝫ qui ab aliquo predictorum caſuuꝫ abſoluit in articulo mortis/ niſi premiſſa ſatiſfactione vel ſufficienti cautione deſtando ſancte eccleſie mandatis. In proceſſu curie annali Martini. v. ꝛ Eugenij quarti.

103 ¶ In proceſſu curie Pauli ſecundi dicebat Omnes violatores libertatis eccleſiaſtice preſertī imponentes collectas/ vel quevis grauamina perſonis/ vel locis eccleſiaſticis contra ſtatuta ſacrorūꝫ canonum. Et qui talia procurant vel exigunt. ¶ Item qui imponunt noua pedagia ꝛ q̄ exigunt prohibita Sed iſta reuocata ſunt et redacta ſcd̄m formam proceſſus Martini proximedicta per quoddam breue. Sanctiſſi. do. noſtri Sixti quarti directum Galeatio Duci mediolanēſi. In hec verba. Nos nobilitati tue ſignificamus abſoluiſſe de venerabilium fratruꝫ nr̄o conſilio additionem illas Pauli ī mediate predeceſſoris noſtri: quo ad pedagia ꝛ alia concernentia libertatem eccleſiaſticam et decreuiſſe vel illa ſolū que in litteris felicis recordationis Martini ꝛ aliorum predeceſſorum noſtrorum continentur obſeruari debeant. Hec ibi. Pedagium eſt quedam preſtatio/ que fit a tranſeuntibus pro rebus q̄ vehuntur vel portātur. Et aliqn̄ ſoluit̄ ꝓ pſona qd̓ alio vocabulo vectigal appellat̄ a iure ciuili. Jo. and. Do. Anto. ꝛ Abb. cul. in ca. Innouamus. De cenſi.

104 ¶ Solus rex vl' princeps pōt imponere nouum pedagium ꝛ nouam gabellam. Sed non tamen ſine cauſa licita. Ad hoc. c cum Apoſtolus. §. prohibemus de cenſi. ſecūdū Goff. ꝛ Hoſti. Sꝫ nota ꝙ taꝫ ſtatuēs: ꝙ̄ ꝛ recipiēs ē excommunicatus ſaltē ex mente. Ar. C. De ſen. ex pericu. recitan. l. Nuper. §. ſecunde. Niſi excuſet iuſta ignorā. de cle. excō. mi. Apoſtolice hec do. Ant. de but. in eod. c. Innouamus de cenſi. vbi etiam do. Abb. ſiculus dicit. Princeps ꝛ communitates q̄ preſcripſerunt ius imponendi. Pedagium at tēto tēpore cuius initij memoria non extat: videntur poſſe imponere. Et ſic itelligit hoc. ca. Innouamus Et habetur i capi. Super quibuſdam de verborum ſigni. Et cōmuniter preſcripſerunt. Hec iura imperatoris Hec Do. Abb. qui in capitu. Super quibuſdaꝫ preallegatis dicit hodie q̄ ſi omnes ciuitates Italie (ꝛ quod peius eſt) omnes caſtellani imponūt iſta pedagia quod fieri non debꝫ Et pe. de ancha. in regula poſſeſſor in. vi. dicit. Puto iuſtam cauſam imponendi pedagia quando ciuitas pro ſuis neceſſitatibus imminētibus imponit ea. vt dicit Bar. in. l. vectigalia: in princi. ff. de Publicanis: qd ꝛ ego verum puto vt ſi milia ponanł pro refectione pontium ꝛ viarū ꝛ trāſitu fluminis: vel pro cuſtodia ciuitatis ꝛ territorij. Si gentes armorum ſunt neceſſarie pro talibus enim quilibet etiam in foro conſcientie eſt obligatus ad ſoluendum. vt Patrie cui natus eſt conſulatur. ff. de iuſti. ꝛ iure. l. Veluti. Hec ille. Sed adde ſecundum Ioan. and. in cap. Plerique de immu. eccle. Quod conſtitutio pedagij ex iuſta cauſa promulgata ceſſare debet ceſſante cauſa: p q̄ inſtituta eſt. Antiquū q̄ pedagiū augeri ſine iuſta cā nemini licꝫ quamuis

etiam ex priuilegio: vel preſcriptione poſſit illud de nouo imponere ſcdꝫ Jo. de imo. in cle. i. ne pla. vi. ſuaſ.

105 ¶ Nunquid imponere gabellā vel augere ꝑ victualib⁹ ⁊ ceteris rebus q̄ in ciuitate deferūtur ad ꝓprium vſum liceat diſtingue. Aut imponens habet priuilegiuꝫ: vel hoc ius imponendi gabellam preſcripſit a tāto tempore/cuius initij non extat memoria ⁊ habet iuſtum tituluꝫ dnīj. Et pro defenſione ciuitatis vel alijs expenſis cōitatis neccarijs ſupplendis imponit. Aut aliquo predictorum trium ceſſante imponit. Primo caſu ſecūdū viros peritos ⁊ celeberrimos. licet quod ex verbis. Pe. de anchar. preſcriptis etiā elicit. Qd tn̄ intellige dummodo tantum hec tangat ciues ⁊ nō Forēſes. q2 ſic rumperet humana ſocietas ſcdꝫ quoſdam ⁊ do. Ab in. c. Innouamus. de cenſi. Sed de doctoribus ⁊ ſcolaribus deferentib⁹/ āt deferri faciētibus libros ⁊ alia eis neceſſaria ad ſtudium. Clarū eſt vt in auc. habita. C. ne filius pro pr̄e vbi ⁊ glo. ⁊ Bal. qui dicit hoc veruꝫ de ſtudio. in quo iura vel alie ſciētie legitime docent/ ſicut eſt in illuſtri ciuitate Bononie. In qua viguit ſtudiū fere mille annis vt notat in. c. j. De magiſtris in Cle. Secūdo caſu non licet. ſed ⁊ de iur communi tantum pro reb⁹ que deferunt cauſa negociationis vectigalia ⁊ gabellas licet imponere. Immo ſi pro reb⁹ q̄ deferūtur ad vſum ꝓprium pedagiū ſeu gabella exigerent: impōitur pena capitalis. Vt lege vniuerſi. C. de vectigali. ⁊ communi. Qd eſt intelligendum: niſi fiat vt predicit. Qd ſit vel nō ſit pctm̄ fraudare pedagia: habes infra in ſeptimo precepto. Et q̄deꝫ fraudare notabiliter iuſte impoſita ſcdꝫ petrum de ancharano. vbi ſupra eſt mortale vt eſſet ī caſu proxime dicto.

¶ Ex proceſſu

Pauli ſecundi.
106 ¶ Prohibens ne cauſe deducātur ad curiam romanam.
¶ Itē cōſpiratores et coniuratores ꝯtra pſonā: earum: vel auctoritatē ſummi pontificis eorumq꞉ cōplices et fautores. vel ꝯſiliarij. Scienteſq꞉ prefatos ⁊ non reuelantes.
¶ Itē violatores interdicti a ſede aplica impoſiti.
¶ Itē deferentes equos. ferrum/ arma/ lignamina ⁊ alia ꝓhibita ad thurcos vel alios xpi nominis inimicos: ¶ Itē pirate maritimi predātes/ mutilantes vel occidentes. eorūq꞉ auxiliatores. receptatores: vel cōſiliarij: quorū bona occupātibus licite cōſedit. Sed q̄ cauſa iuſti belli p̄dicta taceret in mari: nō icidit excōicationē hanc.
¶ Itē ſymoniachi in ordinibus vel beneficijs in curia vel extra curiā. qbus ſi cōſedat bulla vt poſſint abſolui ſemel in vita et ſemel in morte. nō intelligitur a pctō ſymonie niſi ſpecialiter exprimat. ¶ Item predicantes vel publicantes idulgētias plenarias non eſſe ſuſpēſas vel illis vtentes. nō obſtātibꝰ q̄buſcūq꞉ priuilegiis apoſtolicis ſpecialibus vel generalibus. Iſta habent in proceſſu curie annali Pauli ſecundi: que non habetur ī alijs proceſſibus Martini vel Eugenij.
107 ¶ De indulgentia tamē ſancte Marie de angelis penes Aſſiſium: q̄ ab ipſo xpo propore donata eſt. vt in priuilegio Bn̄dicti. xi. quod icipit. Fūdamēta dicitur papā ſe declaraſſe de illa in hoc ꝓceſſu nō intelligere. Dictum autē ꝓuilegiū habetur Aſſiſij cū bulla papali.

¶ De excommunicatiōibus quarū abſolutio ad epos ꝑtinet. V.

108 ¶ Leuiter iniciens manum violentam in clericum nō prelatum vł in eccleſia ⁊ hmōi. c. peruenit de ſenten. excō. vbi Io. an. dicit. Eps pro leui of⸗

fenſa omes abſoluit p me diocri. perſonas puilegia/ tas: vt oſtiarios/ officia: les /clericos communiter viuentes. De enormi inie/ ctione dictū eſt ſupra. Me diocris eſt ſcd3 Hoſt. i ſum ma de ſen. excō. §. Quis ſit effectus. ⁊ do. Anto. in. c. Cum illorum eo. ti. Quan do per imparem in loco p uato nō pleno ictu iniurio ſe clericu3 pcutit ex delibe ratiōe citra ſanguinis effu ſionē. Leuis quando leui= ter trahit: vel impellit cle/ ricum iniurioſe: vel trahit per habenas: aut impen= dat illi bufetum.

109 ¶ Qui exigant pedagia vel gaudia perſe vel per alium nomine ſuo: vel alteno a perſonis eccle ſiaſticis pro perſona vel re bus quas nō cauſa nego= ciationis deferunt. Si per ſona eſt ſingularis: eſt ex= cōicata. Si collegium. vel vniuerſitas intdicta: Nec abſolui deb3 ab excommu nicatione vel interdictum relaxari. niſi prius exacta plenarie reſtituant: et de transgreſſione ſatiſfaciant c. quamquā de cenſi. in. vi. ¶ Quid ſit pedagium di ctum eſt ſupra. §. 103.

¶ Guidagium eſt qn ali= qd daf. vt tute quis duca= tur per terrā alterius. Nō tamen peccat ruſticus ali quid aſpiciēdo: vt tute trā ſeunte3 ducat ſcd3 Johan. an. ⁊ bene q2 locat operas ſuas. Ma3 intelligif hic de eo qui tenetur ad hoc vt do mini ciuitatu3: q̄ tenentur territorium ſuum cuſtodi/ re ſecuriter. vnde ipſi nō de bent accipere preciu3. Se cus in alijs locantib9 ope= ras ſuas. do. Abb. in. c. ſu= per q̄buſdam. de verb. ſig. Adde ſcd3 Gerar. Odo. in iiij. diſtinc. xv. Quod vecti gal ſeu gabella imponitur a communitate: vel prunci pe tm̄ ad tutelam merca= torum propter latrones. Ceſſante vero cauſa: ceſſa/ re debet effectus. Sed vbi imponuntur noua vectiga lia in grauamen mercato= rum. Non dubium quin re ſtitutio ſit facienda. Sed emptores redditum cle=

ricoꝛum non gaudent hac immunitate: quia ſoluere tenetur gabellam ſecundum Archi. in.d. decreta li.Quamquam.Per quaꝫ videt ꝙ tota italia eſt interdicta ſecundũ Stephanum.Et clerici irregulares non ſeruantes interdictuꝫ.Sed dic ꝙ ex quo interdictum contra vniuerſitatem loci talia facientis non eſt pꝛomulgatum:clerici illđ ſeruare nõ tenent. ex extrauagãti illa ad vitãdum ſcandala.

110 ¶Quomodo intelligitur ꝙ accipere pedagia a clericis pꝛhibeat? Reſpondeo ſcđꝫ do.Card. in Clemen.preſenti.de cenſi.pꝛohibetur exactio. non ſpontanee ſolutionis pceptio. Sed extoꝛſio:ſi pꝛeceſſit exactio: quãuis ſeq̃tur ſolutio non coacta.

111 ¶Quicunq; clerici vel layci ſcienter in loco ſacro ſepelierint hereticos eoꝛũq; defenſores.receptatores: fautoꝛes: vel credentem qui quo modo ſint accipiendi dictam eſt ſupra.§.lxv. Nec dbeat abſolui:niſi pꝛius publice extumulent pꝛedictoꝛum cadauera pꝛopꝛiis manibus ſi ea publice ſepelientur. de here.Quicũq; in ſexto.

112 ¶Poteſtates et officiales qui requiſiti nõ obediunt dioceſanis vel inquiſitoribus heretice pꝛauitatis. In heriticoꝛum: vel ipſoꝛum credentium: fautoꝛum. receptatoꝛum: ⁊ defenſoꝛuꝫ. inueſtigatione:captione:et cuſtodia diligenti. Aut requiſiti pꝛedictos ſine moꝛa duci non fecerint ad carceres epiſcopoꝛum. vel inquiſitoꝛum alium: vel locum ad quem Epiſcopi:et inquiſitoꝛes maluerint:donec negociuꝫ eoꝛum terminetur. Aut requiſiti non ſtatiꝫ ceperint condẽnatos de hereſi.aut captos pꝛo crimie hereſis ſine licentia alterius pꝛedictoꝛuꝫ liberauerit a carcere. Aut ſi dicti officiales cognoſcere pꝛeſumpſerint: aut Epiſcopoꝛum vel in=

qſitorum pceſſum: vel ſententiam cõtra hereticos di recte vel idirecte impedierint Aut ſi cõſilium vel auxilium ↄtra officium inqſitiõis dederint: excõicatiõnẽ incurrunt. In quocũq predictorum caſuuz de. heretic Ut inquiſitionem. i. vi.

113 ¶ Inqſitor vel ei9 commiſſarius q̃ pretextu officij inquiſitiõis illicitis modis pecunias extorqueret. Aut ſcienter ob delictũ clericoꝝ bona eccleſiarum cõfiſcant vel ſibi aut aliis applicẽt ſcd͛z glo. excõicationẽ incurrunt: a qua abſolui nõ debẽt: preterquã i mortis articulo: donec illiſa qbus extorſerit plene ſatiſfaciant nullis priuilegijs pactis vel remiſſionibus ꝑ hec valituris. Tñ d͛z gl. no: paupertas excuſat. Cle. volẽtes de here.

114 ¶ Poteſtates: ↄſules: rectores: ⁊ conſiliarij locoꝝ cõdentes ſtatuta ↄtra libertatẽ eclceſie. eorũq ſcriptores iudicantes ſcd͛z illa: vel iudicata i publicam formam redigẽtes Et qcũq ſtatuta: vel ↄſuetudines ↄtra eccleſiaſtica ꝫ libertatẽ fecerit obſeruar̄ Succeſſores quoq qͦ de libris cõitatis dicta ſtatuta cuz primuz ſciuerint infra tẽpus cõpetẽs deleri nõ fecerit. c. nouerit. ⁊ grauen. de ſen. excõ.

115 ¶ Priuilegiuz libertatis eccleſiaſtice duo potiſſimum ↄcernit pſonas ⁊ res clericoꝝ ne in his vexenẽ. C. de Epiſ. ⁊ Cle. l. ij. ⁊ c. qm̃ d͛ imu. eccleſi. li. vi. ſcd͛z do. Car i. cle. i. de vi. ⁊ ho. cle. vel ↄſiſtit in priuilegijs datis a deo eccleſie vł imperatoribus ſcd͛m Inn. Hoſt. ⁊ Abb. in. di. ca. Nouerit Igitur ſi fiat ſtatutũ vel ſeruet̄ ↄſuetudo. vt clerici ꝑ cauſa criminali vel ciuili capiantur vel detineant̄ aut cogant̄ litigare᷒ in foro laycali. Uel cõtra eos fiant repreſalie vel ꝙ teneant̄ ad pedagia: vel ꝑ rata ſoluere collectas: cõitatis: ⁊ onera: ſicut. ꝑ faciendis: foſſatis: pro nunciorũ miſſionib9. ↄſtructione murorũ: pontium: et viarum.

valen ſepti conte ·

Ad q̄ non tenētur ſcdʒ Ibo ſtiē in ſum. Jo. an. ꝛ Arꝫ chy. et Dñicum de ſancto Gemi. in i. ca. de immu. ecꝫ cle. in. vi. vbi dicit licet poſ ſeſſio ꝑmo eſſet ſcripta da re ꝓ libra vel ſolido ad col lectas in communi modo mutata perſona mutaẗ ſta tus rei. C. de impo. luc. diꝫ ſtri. l. i. li x. Et hoc ꝯſuluit Bart: ꝯſilio ſuo qđ incipit Pūct⁹ qōnis. Jn ꝯtrariū tñ eſt Richar. et Anto. de but. vt īfra. §. cxviij. Bal. in. l. Adminiſtratiōes. C. de ſacro ſan. ec. ꝛ do. Card. in. d. Cle. i. ¶ Jtē ſtatuere ꝙ clerici tenanẗ de cōtraꝫ ctibus vel donatiōib⁹ luꝫ cratiuis ſcdʒ Anto. de but. cin. c. Nō minus de immu. c. vbi predicta ponit.

¶ Jtē ꝙ nō donenẗ vel vē danẗ poſſeſſiones eccleſia ſticis pſonis. q: non ſubeūt onera communitatis. ca. Eos. de immu. ec. lib. vi.

¶ Jtē ꝙ donatio vel lega tum eccleſie facta non va leāt vltra certam quātita tē eſt ꝯtra ꝑuilegium ꝯceſ ſum eccleſie ab imperato re in auc. de nō alienā. vel immutā. rebus eccle. §. Si minus. coll. ij.

¶ Si ſtatuaẗ ne cines litꝫ teras īpetrēt a ſede apl̃ica qb⁹ extra territoriū cau:e eoꝝ diligenẗ. Aut ꝑ eoruʒ officiales cognoſcaẗ de leꝫ gatis ad pias cauſas: d̾ de cimis. de crimine vſurarū. de cremine adulteri ꝛ hu iuſmodi q̄ de iure ſpeciat ad foruʒ eccleſiaſticū. c. fi. de re. eccle. nō alie. ꝛ. c. q̄m de immu. ec. lib. vi. Aut q̄ꝫ cūqʒ ſtatuant de reb⁹ iuriꝫ bus vel pſonis eccleſiaſticis ꝯtra libertatē eccleſie eſt. d. c. fi. ꝛ Lapus in al e gatiōe ſua. xcij. Ex quo n ferẗ q̄ʒ ſtatuētes ꝙ nullus offerat niſi in magnis feſti uitatib⁹. vl̃ ꝙ ſup mortuo talis pānus feraẗ: et tot ce rei portenẗ eſt ꝯtra liberta tem eccleſiaſticam.

116 ¶ Si ſtatutuʒ ci uitatis ē vel cōmunitatis ꝙ vēdētes teneāẗ: dare ꝑn cipi vel cōmunitati denaꝫ rium ꝓ ſextario. et clerici adhoc cōpellunẗ. qñ venꝫ dunt fruct⁹ prebēdaꝝ ſua

rum:ſit cõtra libertateȝ ec
cl'ie ſm cy.in.l. Omnis.C.
de Epi.et cleri.quod tenet
Pe.Bar.⁊ Jo.de li. Ex q̊
inferṫ ꝙ ſtatutum. vel cõ=
ſuetudo ꝑ quam clerici co
gunṫ ſoluere gabellas et
collectas de fructib⁹ bñfi=
cioꝝ ſuoꝝ vltra quantita
tē fructuum ſibi et clericis
ſibi deſeruientibus ſufficiē
ter .eſt contra libertatem
eccleſie.
¶ Rectores ciuitatuȝ col/
lectas et talias vł alias ex
actiões imponētes eccle=
ſijs vel clericis vel iuriſdi
tionē illoꝝum vſurpātes:ſi
moniti ſemel ſm Hoſt.non
deſiſtunt:excõmūicati ſunt
cum ſuis fautorib⁹:⁊ ſuc=
ceſſor ſi infra mēſem nõ ſa
tiſfecerit de ꝑdictis: qñ vt
dicit Jo an. ꝯſenſit in his
ꝓpter q̄ ꝑdeceſſor fuit ex=
cõicat⁹ vł ꝯſiliū dedit ſcđȝ
do. An. Qui addit nec ſuf
ficit ſi facit qđ iuseſt.Niſi
ſat:ſ:aciat infra mēſeȝ:vel
officio renūciet.c.Non mi/
nus.et.c.Aduerſus.de im
mu.ec.Ubi Jo.and. ſuper
verbo iuriſditionem intel=
lige ſpūaleȝ vel tēporaleȝ
quā rectores hodie non ſo
lum diminuere:ſed.etiā in
totū ſubtrahere moliunṫ
Qui ſi moniti nõ deſiſtūt
excõmunicati ſunt. Et mł
ti hac ſentētia liganṫ:q̊ nõ
vitanṫ:vt dicit Hoſt. in ꝓ
ceſſu annali curie. Pauli
ij.ꝑdicti excõicanṫ papa=
li excõicatiõe. Sed Sixt⁹
quart⁹ redegit hoc ad ius
antiquū:vt infra dicetur.
117 ¶ Quero an cle
rici tenantur ad collectas
et onera cõitatis ſubeūda
Rñ.ſcđȝ Richar.in q̄libet
Primo videndum q̄ bona
hȝ eccl'ia. Scđo de vniuer
ſo gñe oneꝝ: q̊ imponitur
Tertio ad q̄ teneṫ clerici
et quõ. Quarto ꝑ quē co=
gi poſſunt ad ſoluendum.
¶ Ad ꝑmū dico ꝙ q̄dam
bona clericoꝝ ſunt pᷓre ec
cl'iaſiaſtica.vt ſunt ꝑmicie
decime:et oblatiões.Mã=
ſus q̊ꝗ eccleſie q̄ſi filis na
ture ē.de q̃b⁹ habeṫ.xxiij.
q.viij.§.Ecce ꝙ Nico.⁊.c.
ſcđȝ canonicam de cē. ca.i.
¶ Alia bona habet eccle
ſia:q̄ ſibi ꝯferūtur a diuer

volta 2 carte drieto +

.ſis. In agris: villis: ⁊ reditibus: et hmõi.

¶ Ad ſecunduꝫ dico ꝙ q̃dam ſunt munera ſordida que cum turpitudine exhibentur: vt purgatio cloace. calicis coquende: harene fodiende. Aliqua ſunt honeſta quorum ſunt quedam extraordinaria: que videlicet regulariter non preſtantur. vt cuꝫ pnceps coronatur: vel maritat filiam. vel facit primogenitum militem.

¶ Quedam etiam extraordinaria ſunt: que reſpiciunt communem vtilitatem: ⁊ pietatem: vt refectio. viarum/ pontium murorum/ fidei et regni defenſio. ¶ Quedam ſunt ordinaria in triplici differentia pſonalia/ realia/ mixta.

¶ Pria ſunt: vt ire i exercitũ regis ſumptib⁹ ei⁹ Et iſta dicunt᷑ angaria.

¶ Scda .ſ. realis preſtantur prote: vt ꝙ aliquid p fundo vel vinea preſtet duos denarios: ⁊ ſoluat pro modulo facultatum ſuarũ ⁊ huiuſmodi.

¶ Tertia .i. mixta ſunt cũ quis proprijs ſumptibus vadit in exercitum regis: que dicuntur pangaria: vt in glo. ca. Non minus. de immu. eccle.

¶ Ad tertium dicendum ꝙ clerici nõ tenent᷑ ad munera ſordida. Ordinaria: vel extraordinaria. xvi. q. i. §. nouarum. ⁊ §. Placet Nec ad numera honeſta pſonalia. C. de ſacroſan. eccle. l. Neminem. ⁊ d. §. placet. in glo. Ad honeſta. ordinaria regalia non tenentur clerici de bonis: que cõſiſtunt de primitijs/ oblationibus/ decimis/ et manſo. xxiij. q. viij. §. Ecce qꝺ Nicola⁹ papa. ⁊ c ſcdꝫ canonicuꝫ de cẽſi. c. i. de aliis autẽ bonis ꝯſiſtentibus in agris: villis: et redditibus tenent᷑: ad munera realia ordinaria. Niſi ſuper hoc libertatẽ obtinuerint a pncipe. d. §. Ecce ꝙ. ⁊ c. Cuꝫ ſcdꝫ. ⁊ c. de cẽſi Non auteꝫ tenentur ad ſuperindictũ quod eſt tributum de nouo conſtitutum: propter ſuperuenientem vbertatem.

Et tantū imponit ab im peratore.xvi. q.i.§. Pla cet.in glo.

¶ Ad extra ordinaria que vtilitatē pricipis tm̄ reſpi ciunt.vt cum maritat filiā ⁊ hmōi.nō tenentur:rōne q̄ rūcūq̄ bono℞ prefatorum niſi aliqua bōa ſub tali pa cto eccleſijs collata eſſent Si autē munera extraor dinaria reſpicunt commu nē vtilitatē laycorum tan tum.nō tenet de predictis agris vel vtilis:nec etiam qn̄ reſpiciunt cōmunē vtili tatem laycorū/⁊ clericorū: vt refectio murorū viarū pontiū/⁊ patrie defenſio qn̄ layce facultates ꝑ com munib⁹ vſib⁹ deputate ad hoc ſufficiunt Uel ſi nō ſuf ficiant:et layci cōſiliū cle ricorū ſuꝑ talib⁹ negocijs nō reqrūt. Sic.n.ſibiipſis preiudicāt cū videant cle ricos cōtēnere ⁊ honorē eis debitum nō exhibere.arc. Dilecti filij.in tex.⁊ in glo de priuile. Et de immu.ec. ti.c.i. Si autē clerici a lay cis reqſiti cōſentiūt:tenen tur ad hmōi onera ſi non cōſentiūt nec adhuc immi net neceſſitas:q2 vie ⁊ pon tes ſatis ſufficiētes ſunt ſz ciues volunt talia meliora re clerici nō tenēt. vbi ve ro.iminet neceſſitas: q2 ꝓ pter vias:⁊ pontes deſtru ctos:curr⁹ ⁊ quadrige nō poſſunt ad ciuitatē venire ac neceſſaria clericis ⁊ lay cis ferre. Dico qđ clerici te nent ſoluere ꝓ portiōe ſua ratiōe agrorū:⁊ villarum. Nō autē de aliis prefatis bonis. Nec enim naturali rōne equū eſt:vt clerici lo cupletores fiant ad layco rum expēſas.ff de cōdi.in/ debi.l.ſi nō.⁊ .C. de ſacro ſan. eccl.l. Adminiſtratio nes.vbi aperte dr̄ qđ ad ꝑ dicta tenentur:q2 lex cum reuocata.expſſe nō fuerit et promptum ſit iura iuri bus cōcordari. Debēt er go ille decretales Non mi nus.⁊.c. Aduerſus ſic ex poni: vt illi legi non repu gnent.

¶ Ad quartum dico qđ ſi clerici vltra primitias/de cimas/oblationes/⁊ man ſum.habent alia predia vt

redditus eccleſiis collata aut patrimõialia/ que poſt eorum mortem ad laycos reuertentur pro dictis oneribus ad cõmunez vtilitatẽ/ mõ antedicto cogi poſſunt ad ſoluendum portionẽ eos cõtigẽtem per iudicẽ ſecularẽ. Cũ nõ ſit pſonalis coactio/ ſz realis nec dicte poſſeſſiones vl' redditus exempta ſint a iuriſditione tẽporalium dominorum. Cõtra hoc videt. c. ſi. de vita et honeſta. clerico. Ubi & doc. plures cõtrarii ſũt huic opinioni. Ubi autẽ clerici tantum haberẽt primitias/ decimas/ oblationes/ & mãſum. de qb⁹ tenerent ad predictam cõmunẽ vtilitatez/ nullaten⁹ cogi debẽt a iudice ſeculari/ qr hec ſunt leuitica portio exẽpta omnino a iuriſditiõe laycoꝝ/ vt in. d. §. Ecce q Nicola⁹ & c. ſcdm Canonicam de fo. compe. c. ij. & ca. Si qs ↄtra clericum. Debẽt autẽ in tali caſu cõſules recurrere ad ordinarium/ vt clerum ad hoc cõpellat. Et ſi noluerit ordinari⁹ illos compellere/ ad papã recurrẽdum eſt. Qd ſi layci commode nequeãt ſine magno detrimẽto poſſunt cleruz inducere ponẽdo qddam aſſiſum ſup venalia communia clericis. & laycis/ ſine fraude/ tamen ſeruata pro portiõe debita Ut gratia exẽpli: Tabernarius q prius nõ poterat vẽdere quartã vini/ niſi qtuor denarios concedit q vẽdat quatuor & dimidiuz qd dimidium ſit cõmunitatis p re fectione põtiũ viarum & hmõi. Hoc enim faciẽdo clerici non cogunt a laycis coactiõe ſufficienti/ cõtra libertatẽ eccleſiaſticam/ qr clerici non tenẽt illa emere/ vehemẽter tamẽ inducunt/ qr magnum detrimẽtuz incurrerẽt ſi non emerẽt. Et qr illa venalia per aſſiſum vẽdunt cari⁹. ſequitur qdirecte clerici ſoluũt illud qd directe ſoluere tenebant. Hec Rich. In quolibet. Sz do. Anto. in. ca. Non min⁹ de immu. eccle. dicit indiſtĩcte/ q excepto mãſo/ decimis/ obla

cionibus: ꝛ huiuſmodi ſpiritualibꝰ de quibꝰ excuſatur eccleſia. d. c. ſcdm canonicam ꝛ. c. i. de cenſi. tenent clerici ad collectas / que iponunt alicui ad mēſuraꝫ bonorū que videlicet trāſeunt in eccleſiam. xviij. di. Si epūs. xxviij. q. iiij. Si nobis ꝛ cap. Sepe principes. Nam iſta tranſeunt cum onere ſuo de deci. cap. Paſtoralis. Dummodo huiuſmodi collecte nō ſint ſuperindicta. vt. l. Omnes C. de Epiſco. ꝛ Cleri. Ad gabellas autē que ſoluuntur pro donationibus ꝛ alijs contractibus lucratiuis / eccleſia non tenetur / quia nec tenētur clerici ꝓpter lucrum rei tranſlate ī eccleſiam a curiali que appellantur inſcriptiones lucratiue. xxviij. queſtio. viij. Sanctus.

¶ Ad conſtructiones quoqꝫ pontium / viarum / ꝛ murorꝫ ſcdꝫ cū. nō tenent clerici. Et hoc vult glo. ī hoc ca. Non minus. Licet legi ſic contrarium dicant. Ut Iac. de arena in. l. Adminiſtrationēs. C. de ſacroſan. eccle. Reficere tamen viam ante domum quilibet tenetur. ff. de via itinereqꝫ publi. l. fina.

¶ Ad obſequia autem ꝑſonalia. Nunciorum miſſiones ꝛ hoſpitia non tenentur clerici ſicut nec ad munera ſordida calcis coquēde. foſſati fodiendi ꝛ hmōi vt in hoc tex. dum dicit expeditiones. i. caualcatas ꝛ ꝛ. C. de Epiſco. ꝛ clerici. l. i. ꝛ. ij. Tamē ruſtici ꝛ coloni eccleſie ab his nō excuſantur. C. de ſacroſanc. eccleſie. l. Neminem Hec domi. Anto. Que intelligenda mihi videntur ſcdm diſtictiōes Richar. vt ſupra ns ¶ Quid ſi auctoritate domini temporalis: vel ciuitatis conſules pro exonerandis debitis ꝑ cōmunitatem contractis imponunt aſſiſum ſuper venalia / que ꝛ clerici emūt. Reſpondeo ſecundum Richardum in quolibet. Si debita ſunt contracta ad vtilitatem / tam clericorum qꝫ laycorum ꝛ hoc aſ/

ſiſſum fiat non ad iniuriā=dum clericos nec ſuper venalia:que frequentius e=muntur a clericis:q̄ꝫ a laycis.aut. ab extraneis q̄ꝫ a ciuibus/aut a pauperibꝰ/ q̄ꝫ a diuitibus. Sed com=muniter ꝛ indifferēter ab omnibus predictis licite fieri poteſt. Et decretales ille: Non minus.ꝛ ca. Ad=uerſus loquuntur in caſu quando illa vtilitas non ē communis clericis ſed laycis tantum Richar.

119 ¶ Domini pro=hibentes ſubditis ſuis ne aliquid vendant prelatis aut perſonis eccleſiaſticis vel emant ab eiſdēꝫ vel ne eis bladum molāt coquāt panem/ꝛ alia exhibeāt obſequia/excōmunicati ſunt capit. Eos de immu. eccleſia.in.vi. Dominicus ibi dicit. Secus in his qui non habent dominium talia facientes.

120 ¶ Uſurpantes de nouo.i.a.xl.annis citra ſecundum Gloſam. Regalia/que videlicet a Regibus ſunt eccleſijs conceſſa. Cuſtodiam ſiue guardiaꝫ:cum ſcilicet dicunt ſe debere cuſtodire donec de prelato ſit prouiſum. Uel bona vacantium eccleſiarum/Monaſteriorum/ vel piorum locorum. monachi quoqꝫ clerici ꝛ certe perſone dictorum locorū hoc fieri procurantes capitu. generali.de elec.in.vj.

121 ¶ Repreſalie cō=tra perſonas eccleſiaſti=cas/ vel bona earumdem concedi vel conceſſe non debent extendi. Contra fa=cientes/niſi reuocēt infra menſem reintegra/ſingu=lares ſunt excommunica=ti. Uniuerſitates interdi=cte cap. Et ſi.de Iniu.in. vj. Exemplū ſecūduꝫ glo. cuꝫ procredito clerici vnius dioceſis contra cleri=cos alterius Dioceſis: In qua eſt debitor:ſeu pro credito vniꝰ layci vnius dioceſis ꝯtra laycos ꝛ clericos alteriꝰ dioceſis/vel dn̄i ille cui conceduntur contra lay=

cos extēdit cōtra clericū q̄ nō ē ei⁹ debitor:q̄ ſi eſſet repreſalie non eſſent ⁊ pēa huius excommunicatiōis ceſſaret.

122 ¶ Grauantes p ſe vel p alios aliquam pſonam eccleſiaſticā. vel eius ꝯſanguineos: vł eccleſias ſeu bona p eo ꝙcum pro q̄ rogabaṫ eligere noluit in eccleſia. monaſterio/ vel alio pio loco: ſunt excommunicati ca. Sciāt cuncti. De electio. in. vj. vbi gloſ. Si etiam epiſcop⁹ grauauerit excōicatus ē. Et eſt hic caſus in quo pcutiens laycū eſt excōicatus.

123 ¶ Excōmunicati ſunt q̄ impediūt ſup cauſis: q̄ ad forum eccleſiaſticum de iure vł de conſuetudine ptinēt litteras a ſede apoſtolica impetrari: vł ſuper ipſis coram ordiarijs vel delegatis eccleſiaſticis litigari. Et q̄ in predictis dant cōſilium/ auxiliū/ vł fauorē. Nec abſolui poſſūt niſi tam iudici cuiuscognitio fuit impedita: vel iuriſditio vſurpata ꝙ̄ pti que turbata eſt ī perſecutione ſui iuris. de iiuria dānis expenſis. ⁊ itereſſe. c. Quā. de immu. eccleſi. in. vi. Vbi Archidyaco. ⁊ Johā. and. dicunt ꝙ ſi tales ante predictā ſatiſfactionē fuerint abſoluti. non tenet abſolutio. Adde ſcd̄m Ab. Sicł. in. c. Tuaꝫ de ordi. cogniti. Judex laycus de nullo ſpirituali: nec pncipłr: nec incidenter recōueniendo cognoſcere pōt de iudicijs. Decernimus. ⁊. c. Quanto q̄ filij ſint legi. Exēpluꝫ de pmo. Cum enim matrimonium ſit de ſeptē ſacramētis eccleſie non pōt cognoſcere de illo cum inter ꝯiuges agiṫ de eius validitate. de ſpon. p totum/ vel de legitimitate filiorū: qr dependet a validitate matrimonij. vt hic/ vel de crimine adulterij/ piurij/ vſurarum/ ſymonie vel de rebus bn̄ficialibus/ de opp̄ſſione pauperum: ⁊ hmōi. De crimine vero ſacrilegij iudex laycus iudicare etiā poteſt: ſi inuaſores rerū eccleſiaſticaꝝ coram ſe cōue

niant de fo.compe.cum ſit gñale. Exẽplũ de ſecundo vt cũ cõtra laycũ agentem in foꝛo ſeculari excipit de excõmunicatiõe: qꝛ iudex laycus debꝫ remittere hũc ad eccleſiaſticum. De cauſis q̃ ſcd̃m ꝯſuetudineꝫ ad foꝝ ſpectãt eccleſiaſticum cuiuſcꝫ loci. In hoc ſeruã da videtur cõſuetudo: nec certa regula pꝛefigi poteſt omnino.

124 ¶ Excõmunicati ſunt clerici q̃ ſciẽter manifeſtis vſurarijs alienigenis de q̃bus vꝫ notoꝛiũ eſt de iure: vel ꝑ facti euidentiã ſcd̃m glo. locant domos vel alio titulo cõcedunt vt cõmodati vel pignoꝛis ad exercẽdum fenus. Si epĩ ⁊ ſupioꝛes ſuſpẽſi ſunt ca.j. de Uſur. in. vi. Et hic compꝛehẽdunt iudei ſunt vſurarij manifeſti alienigene ſm̃ Pau. ⁊ Dñic⁹ in. d. ca. i. ⁊ Lau. de flo. in tractatu de vſuris ac Bal. in ꝯſilio quod incipit inter eos.

125 ¶ Officiales cõmunitatũ faciẽtes: dictantes: ſcribentes ſtatuta: ſuꝑ vſuris ſoluẽdis nõ repetẽdis. vel non reſtituẽdis: vt iudicãtes ſcd̃m illa: vel nõ delentes illa: ſi poſſunt de iure: ⁊ de facto ſcdm̃ glo. infra tres mẽſes de libꝛis cõmunitatum / vt illa ſeruantes: aut cõſuetudines eiuſmodi excõmũicati ſũt cle. ex graui de vſur. vbi Ioh. de Imo dicit dñi ⁊ officiales eoꝛum q̃ tributum recipiunt a iudeis pꝛopter vſuras quas ꝑmittunt exercere. Et ob qd̃ creditoꝛes impedirent repetere vſuras a ſe ſolutas. In hanc incidunt excõicationẽ: vt dicit Guiliel. Per qd̃ dictum q̃ / ſi omẽs dñi ⁊ cõmunicantes ſunt excõicati. Hec ille Ex cuius verbis ſatis liq̃t ꝙ dñi ⁊ cõſiliarij alicuius cõmunitatis q̃ faciunt ca / pitula Iudeis: vt poſſint tantum accipere ꝓ libꝛa ⁊ pignoꝛa diſtrahere / ac ſimilia facere. In hoc incidunt cẽſuram: ſi nulluꝫ circa hoc indultum habeant ſedis apoſtolice qd̃ ſi habeant: non tñ credo ipſos excuſari a pctõ moꝛtali / pꝛo

pter multas rõnes:q̃s bꝛe
uitatis gratia nunc pꝛeter
mitto.quãuis in ↄtrariuꝫ
edita ſint plura legiſtarũ
quoꝛũdam conſilia:q̃ vidi
facile tamen a theologis ĩ
pꝛobanda.
126 ¶ Excõmunica
ti ſunt ſpoliantes naufra/
gium patientes:niſi abla/
ta reſtituant.c.excommu=
nicatiõi.de rapto. vbi Do.
Abb.Siculus dicit vt ta=
les ſint excõmunicati opꝫ
ꝙ pꝛiꝰ moniti ſint/vt abla
ta reſtituant:qꝛ ſcd̃m theo
ricam Inno.in.c.Extirpã
de.§.Qui vero de pꝛeben.
Ubi pena apponi dr̃ nega
tiue ſine determinatiõe tẽ/
poꝛis/ad hoc vt penam in
currant requiritur admo=
nitio.Exemplum lex dicit
Quicunqꝫ non fecerit reſi
dentiam/ſit excommunica
tus.ꝛ ſic dr̃ hic niſi abla=
ta reſtituant.Et hoc verũ
eſt quo ad eccleſiaꝫ militã
tem.Sed ſola moꝛa in re=
ſtituẽdo ſufficit q̊ ad deuꝫ
vt excommunicationem ĩ=
currat.Et ſcd̃ꝫ Jo.de lig̃.
Cõis opinio intelligi de q̊
libet nauigio nõ ſolũ mari
timo:vt dicebat Hoſt.No=
tat Abb.in.ca.Cuꝫ dilecti
de accu.Si q̃s accipit res
ex naufragio:q̃ pꝛo dereli
ctis habita erant:non eſt
pctm̃.Et efficiunt occupã
tis inſti.de rer̃ diui.§.Iteꝫ
lapilli.Quin etiã ſꝫ Bar.
ſi res quam putat ꝓ dere=
licta haberi nõ ſic habet a
dño ſuo.poteſt eam vſuca
pere.ff.de acq̃.re.do.per to
tum.Et ſimiliter ſi rem ac
cepit/vt reddat dño ſuo.vt
hic dicit glo.¶ Sꝫ quãdo
pꝛeſumit ꝙ res ſit habita
ꝓ derelictoꝛ Dic recurren/
dum ad ↄiecturas:qꝛ ſi li=
ber pꝛoiectus eſt apertus
in mari.pꝛeſumendum eſt
ꝙ animo derelinquẽdi ꝓie
cit.Secꝰ ſi clauſum ꝛ pan
nis inuolutũ/qꝛ magis vt
alleuiaret nauẽ.ꝛ ſic de ſin
gulis rebus.In quo caſu
pꝛoijciens remanet domi=
nus/ꝛ accipiens furtum
committit.hec do.Ab.Si.
127 ¶ Excommuni
cati ſunt q̊ ſciẽter eccleſia=
ſtice ſepulture tradũt her
ticos:eoꝝqꝫ defenſoꝛes re

ceptatorꝭ:fautores/ve credentes. Nec debent abſolui niſi publice extumulent eorum cadauera proprijs manibus:ſi publice ſepelierunt:ſiue ſint layci ſiue clerici ſm glo. de heriti. Qui cūq3 lib. vi. Predictorum nomina q̄uo intelligant̄ dictum eſt ſupra.§.lxv.

128 ¶ Cōſuetudo q̄ q̄n nauis periclitat̄ q̄cquid eſt ibi ſit dn̄orum: an licita ſit? R. n̄. Gerar. obdo. in.4. diſt.xv. Non immo peſſima eſt:ꝛ ꝯtra ius poſitiuū naturale/ac diuinum cum afflicto afflictio non ſit addenda.

129 ¶ Si ſup bn̄ficio ꝯtra ipſius poſſeſſorē qui trienmo pacifice nō poſſedit. In petitorio vel poſſeſſorio vna diffinitiua fert̄ ī curia. Et ſi nulla ipſa ſentētia fore dicat̄:ipſius beneficij ſequeſtratio per loci ordinarium fieri debet/ quaz impediens vel ſequeſtratos fructua occupans excommunicatus eſt. Qui ſi ſit de litigantibus:cadit a iure ſuo. Nec ſit excommunicatus abſoluitur niſi prius impedimento amoto. vel occupatis p eum fructibus reſtitutis. Clemen.i. de ſeq̄ſtra. ꝛ poſſeſ. ꝛ fruc.

130 ¶ Excommūicati ſunt/qui in caſibus non premiſſis defunctos ſepeliunt in cimiteriis tēpore īterdicti. vel qui ſcienter ſepeliunt excommunicatos publice:aut nominatim interdictos: vel manifeſtos vſurarios. Nec ab hac excōmunicatiōe debēt abſolui.niſi prius ad arbitrium dioceſani eis quibus per premiſſa eſt iniuria irrogata ſatiſfactum ſit. Clemē. Eos de Sepul. Ubi Johan.and.dicit. Eis vel quorum fauore fuerūt late ſētentie excommunicationis vel interdicti. In loca vel in perſonas:aut quibus ꝺ bz fieri reſtitutio:quod ad vſurarios:vel clericis quibus in his fuiſſet violentia illata. Excommunicatos intellige ab hoīe. vel a iure maiori excōicatiōe. interdictos a ꝑticipatiōe ſa.

cramētoꝝ ſcdm̄ Pau. No minatim nō ſolum expreſ ſo nomine: ſꝫ etiam intelli gif de illis quoꝝ ꝯſilio. fa uoꝛe: dolo vel culpa ſenten tia iterdicto lata ē ſecūdū Laudeñ. Manifeſti vſura rij ſcd̄ꝫ glo. q2 vel cōfeſſi: vł ꝯuicti i iudicio: aut habēt operis euidentiaꝫ: q̄ nulla tergiuerſatione celari pōt niſi tales cauiſſent de reſti tuendo: q2 ſepeliri poſſent impugne. Sed glo. in ver bo ſepelire dicit. Dubium eſt ſi ſint excōmunicati p̄ lati nō ꝓhibētes tales ſe peliri celebꝛātes ſup fun⁹ officium moꝛtuoꝝ. ⁊ omēs illud ſciētes ac fodiētes lo cū ſepulture. Sꝫ Stepha. Pau. ⁊ Jo. cal. tenent eos excōmunicatos. Ad etiaꝫ tenēdum eſt ſcd̄ꝫ do. Lau. de Rodul. in ſuo tractatu vſurariū. qn̄ poꝛtaf capſa ſup feretro: ⁊ alia ſepelitur tanq̄ ſi in ea eſſet cadauer alicui⁹ pꝛedictoꝝ. Si tn̄ in ter iſtos ſepeliētes vel do mitātes eſſet ignoꝛans fa ctum vel ius cui licet igno rare: non ligaf hac excom municatione: ſcd̄ꝫ do Car di. ⁊ Pau.

131 ¶ Sciēt ꝯtrahētes mr̄imonium in gradu ꝯſā guinitatis vł affinitatis ꝓ hibito / vł cū moniali eſt ex cōmunicat⁹. Idem in taci te vel expꝛeſſe in religione ꝓfeſſo / aut in ſacris ꝯſtitu to. Cle. Eos de conſan. et affini. Lꝫ ſciēs gradum ꝓ hibitum. ⁊ ius ignoꝛās nō excuſef / tn̄ gradus ignoꝛā tia ꝓbabilis excuſat. Et ſi vnus ſolus ꝯiugū ſcit gra dum ꝓhibitum / ſol⁹ ligaf Et is q̄ poſt cōtractum ma trimonium ⁊ cōſummatuꝫ ſcire incipit cohabitās af fectu maritali etiam ligaf ſcd̄m gł. Et q̄ in gradu ꝓ hibito ꝯtrahūt ſpe ipetran di diſpēſationem poſtea ni hilominus incidunt in ex communicationē ſcdm̄ Jo han. and.

132 ¶ Excommuni ti ſunt magiſtri ⁊ ſcholarẽs Bononie / qui āte tempus conductionis ꝯducūt ho ſpitia alioꝝ magiſtroꝝ vel ſcolarium ſine eoꝝ conſen ſu. ca. i. de Loca vbi Anto.

.de but.in. additione dicit. Intellige hanc decretalē q donec ſit tēpus cōductionis finitum. Scolaris vel doctor alius nō poſſit cōducere irreqſitis inpuilinis Et ſic artat locatorē ad expectādum totum tēpus locatiōis antequā poſſit alteri ſcoſari locare. Nec valet q aliq dicunt: qr forte eſt de cōſuetudine certū tēpus determinatum ante finitam primā locationē in quo fieri dʒ locatio. Ut bononi e in die natiuitatꝭ b.ē Uirginis. Hec ille.

133 ¶ Excōmunicati ſunt doctores vel magiſtri q religioſos habitu dimiſſo vel retento ſcdʒ glo. Docēt in ſcholis leges vł phiſicam. aut eos retinere pſumunt: C. Ut piculoſa. ne cle. vł mona in. vi.

134 ¶ Excōmunicati ſūt religioſi clericiq dignitatē vel pſonatum hñtes: et preſbyteri q leges vł phiſicā audiūt niſi religioſi īfra duos mēſes ad clauſtrū redierint. et relinqdeſtierint ab audiendo. c. ſuper ſpecula. Ne cleri. vł mōa Et ſic intelligit Hoſt. Inno. Jo. an. ⁊ Ant. de but. hanc decretalē.

135 ¶ Excōmunicatus eſt religioſus. religionis approbate tacite vł expreſſe pfeſſus: q religioſꝰ habitum temere dimittit: vel ſi etiam cum habitu ſine cōſenſu ſui prelati ⁊ maioris partis cōuētꝰ accedat ad quis ſtudia litterarū. c. Ut piculoſa. Ne cle vel mona. in. vi. ſcdʒ Pet. de pal. in. iiij. di. xviij.

¶ Religioſꝰ dimittēs habitum vt meliꝰ qeſcat. vel qrat pullices: vł aptiꝰ ſcindat lignum: vel proijciat lapidem: vel iocoſa leuitate ad horam currat: nō incidit excōicationē. hec pe. Que ita omino ſunt intelligēda: vt nō tñ talis ſe pñtet aſpectui ſeculariū: dū aliqd predictoꝝ agit: qr ſecundum. Jo. and. in nouella. Sʒ religioſus ſine habitu: vel cū habitu laycali: vel ſecularis clerici ſine cauſa rōnabili. puta mortē vel periculum euitandi

apparet ꝯſpectui ſeculariu̅m. excommunicatus eſt: immo ſi ſic illis preſentibꝰ balneum intrat. Quos videtur intelligendum: vbi alias ſecreto balneum intrare poſſet preſſus infirmitate. Et ſic itellige paulum. et Johannez de imola dicentes in Clementina prima: in fine de electione Non eſt excommunicatus religioſus ſi in ſtuffa vel alio loco habitum dimittit dummodo temerarie non faciat. Temerarie facere dicitur qui ex propoſito: ⁊ ſine cauſa rationabili facit aliquid de pphetis. domi. Cardina. in Clementina pria. §. Si quis de ſtatu monachoꝝ.

136 ¶ Religioſi qui aliqua dicunt publice vel priuate obligatis ad decimas: vt eos retrahant ab eorum ſolutione ſunt excommunicati. Cle. Cupientes de penis.

137 ¶ Suſpenſus ē religioſus ab officio predicationis quando predicās et ſeculariuz ꝯfeſſiones audiens requiſitis ſuis temporibus ab eccleſiarum rectoribus vel eorum loca tenentibus ſciēter omiſit facere ꝯſcientiaz de decimis ſoluendis: donec ſi commode poterit confitentibꝰ cōſcientiam faciat. Et ſi interim predicat: excommunicatus eſt. d. Cle. Cupientes: vbi vero layci receſſiſſent a loco: nec propterea poteſt eis commode facere ꝯſcientiam de decimis ſoluēdis. excuſatꝰ eſt. Tēpora iſta vt in tex. c. ſunt ꝑma/quarta/ ⁊ vltima Dñica i quadrageſima. Feſtū Aſcēſionis/ Pēthecoſtes Natiuitatis dñi beate Virgis. ⁊ Joan. Baptiſte. ac Virgis. etiā aſſumptione:

138 ¶ Religioſi etiā exēpti violātes interdictū poſitū p ſedē apoſtolicā vl' ordinariū loci. Vel generalem ceſſationem diuinorum factaz per prouinciale conſilium. vel euz q̄ poſſit hos ſeruataz per cathedralem/vel matricem eccleſiam loci excommunicati ſunt ipſo facto. Non ob=

ſtantibus priuilegiis qui buſcunqz conſuetudinib9 vel conuentionibus in contrarium. Cle. Ex frequentibus. de ſen. excom. Excōmunicatio hec papalis facta eſt qñ interdictum poſitum eſt p ſedem apoſtolicam. vt ſupra in pceſſu curie Paul. ij. Pau. de eleaʒaris dicit hic. Si i matrice eccleſia celebrantur ab aliquibus extraneis inuitis prelatis et capitulis poſito interdicto nihilomin9 religioſi non ſeruantes excōmunicationē: incurrerēt Et glo. ibi dicit. Religioſi ignorantes interdictuʒ poſitum non ſeruando nō incidunt.

139 ¶ Excommunicati ſunt canonici regulares et monachi tā albi ſcđʒ glo. q̃ nigri: q̃ nullam hñtes adminiſtrationem intrant curias pncipum: vt damnum prelatis ſuis et monaſterijs inferant. licet eundi ad illam licentiam ex ſuis prelatis habuerint ſcđʒ glo.

140 ¶ Itē monachi tenentes arma infra ſepta mōaſterij. Cle. Ne i agro. §. prefate. et §. Quia vero. de ſta. mo. vbi glo. Armorum appellatio: et fuſtes: et lapides comprehendit. et omne quod arcu et manu mittitur. Inſti. đ publi. iudi. §. Item lex iulia. Septa autē a ſepio. s eſt clauſura i circuitu mōaſterij quā ſine licētia agredi monachis non licet do. Cardi. et Laudu.

141 ¶ Excōmunicati ſunt religioſi et religioſe mēdicantes de nouo loca vl' domos ad habitādū capiētes vl' habita ante. cle. Cupientes de penis. mutātes. vel alienantes/ vel dimittētes/ ſine licentia ſpāli ſedis apoſtolice facientes mentionem expreſſe de prohibitione cle. predicte vt in. c. cle. Quam ſic intelligit Lapus. Abb. vt refert et ſequitur Gemi. in. capi. Cum ex eo. de exceſ. prela. lib. vi. Ubi etiam addit ſecundū Oldradum

cōſilio ſuo.clxxxviij. Si di cti religioſi vel religioſe ꝓ pter ampliāda loca ſua ca perēt aliquā domū nō ſūt excōmunicati.

142 ¶ Qui bona ec cleſiaꝝ vel quoꝛūlibet: pꝛiō rum locoꝝ immobilia: vel mobilia pꝛecioſa deoqꝫ di cata alienant transferēdo dñiuꝫ vel ſi eſt ꝯceſſio ypo theca. vel locatio vltro ter minum. vel infendatio in caſibus nō ꝯceſſis a iure. ſi ſine licētia pape fiāt ꝯtra ctus ſunt irriti. Et taꝫ alie nas ꝙ recipiēs res eccle ſie aliquo pꝛedictoꝝ mo doꝝ: eſt excōicatus. niſi ſit ep̄us aut Abbas q̄bus in greſſus eccleſie tm̄ eſt int dictus. Inqua cēſura ſi ꝑ ſex mēſes ſteterint animo indurato ſuſpēſi ſunt a re gimine et adminiſtratiōe eccleſie vel monaſterij. Sꝫ inferioꝛes pꝛelati ipſo fa cto ſuis bñficijs curatis vł nō curatis dignitatib⁹ vel pꝛebēdis pꝛiuati ſūt vnde et libere poſſunt ꝯferri ab his q̄b⁹ de iure competit. In extrauagāti Pauli. ij. q̄ incipit Ambitioſe. Au diui tñ a fidedignis ꝙ hec extrauagās tantū fuit re giſtrata in curia: ſꝫ nō pu blicata vñ nec ligare videt Et ſic eſt pꝛacticatum cre mone coꝛam vicario ep̄i ꝑ quēdam: q̄ hac de cauſa ro mam iuit ad ſe certioꝛādū de pꝛedictis.

143 ¶ Excōicati ſūt q̄ fratres: vel ſoꝛoꝛes ð ter tio oꝛdine ſancti Franciſci grauant ꝯtra libertatē ec cleſiaſticaꝫ. ſiue quo ad bo na. ſiue q̄ ad ꝑſonas: aut q̄ ad foꝛum. vt: pꝫ in pꝛiuile gio eis nuꝑ ꝯceſſo per Si xtum quantum qð incipit Mouerint vniuerſi.

144 ¶ Quāuis eē ꝯſtitutio ligare nō videat niſi ſit recepta. et vtentiuꝫ moꝛibus appꝛobata. d. iiij. §. leges. In iſtis tñ. d. car. in pꝛohemio cle. ſm̄ Mat theum determinat ꝙ eius pena: vt eſt excōicatio li gat etiā ſi moꝛibus vtētiū nō ſit recepta. ꝑ. c. Si quis extra. de ma. ⁊ obe. de lo ca. vr̄as. ⁊. cap̄. ij. de ꝯſti. in vi. ſꝫ ex hoc indultū ꝯceſ

ſum a papa illis de tertio ordine sancti Franciſci eſt ꝯſtitutio non tantum pe- nalis cõtra nõ obſeruãtes illam. Sʒ etiam ꝑuilegiũ fauorabile. qđ ſcđʒ Cardi vbi ſupra valet et ligat cũ ꝓuenit ad illos q̇bus ꝯceſ ſum eſt: et placuerit eis per c.i.§.ex parte de preben. in vi.⁊.ff. de leg.ij.l. cum pa- ter.§.Studio.

¶ De minori ex- cõicatione q̃ aliq̃n contra- hit cum mortali pctõ. Ali- quando non ꝓpter partici- patione. .Q.

145 ¶ Querit quan do quis participando cuʒ ex cõicato mortalr peccet? Rñdeo. ſcđʒ Anto. de but. in.c. ſacris extra de his q̇ vi.me.ve.cau.fi. Dic ſcđm Jo.an.ꝙ in q̇nqʒ caſibus. ¶ Primus cum q̇s ptici- pat excõicato in eodeʒ cri mine: ꝓpter qđ eſt excõica tus. dãdo ꝯſilium / auxiliũ vel fauorē vel etiã in alio crimine. vt in.c.ſiĝuit. et i c.ſi cõcubuit. de ſen. excõ. ¶ Secđs cũ q̇s participat cũ illo q̇ excõicat⁹ cũ ſuis participib⁹ ꝑ eum q̇ poteſt c.hec ē.ſ.ꝑ papam: vt in.c. Statuimus. de ſen. excom. libro vi.

¶ Tertius cum q̇s partici pat in diuinis: vt ſic cum il lo eucharıſtiã vł ordine re cipit. Et ꝓcipue ſi parti cipat in diuinis in caſu.d. c.Significauit.

¶ Quartus q̃n q̇s cuʒ ex cõmunicato ꝯuerſat in cõ tẽptum ſuperioris ꝑcipiẽ- tis non cõuerſari.

¶ Quint⁹ q̃n min⁹ freq̃n- ter.art.xxv.di.§. Criminis Hec domi. Ant.

¶ Sext⁹ caſus eſt ſm Bo na in.iiij.di.xviij.q̃n par- ticipãs rõnabilr videre po teſt / ꝙ ſententia excõicatio nis ex ſua conuerſatione cõtemptum veniat.

¶ Septim⁹ caſ⁹ ē ſecũdũ Tho.ea.di.xviij.q̃n parti- cipat excõicato in cõtẽptũ eccleſiaſtice diſcipliẽ vt cũ participans excõicationē truffam reputat et ex hoc participare nõ timet. Itē Archid.in.c. Rogo.xi.q. iij. Cuʒ q̇s participat. ex-

communicato poſt denunciationem generaliter/ vel particulariter factum ab eccleſia. Et iſta videntur intelligenda hodie quãdo qs participat cum illo qui notorie incidit in ſẽtentiã excommunicationis vel ſi/ occulte: ſed declaratus eſt excommunicat⁹ a iudice. Secus ſi qs participat aliter cum excommunicato ꝙ̃ i ꝑdictis duob⁹ caſib⁹ ꝑ extrauagantem. Ad euitãdum ſcandala/ quam poſuit: ⁊ ſic intelligit do Ab. Sicul⁹ in Cle. grauis. de penis. Ceterum ⁊ ꝙ cũ notorie excommunicato participat aliter: puta ex quadam familiaritate ei loqñ do/ dum obuiat illi in via. nõ in cõtẽptum vel cõtra ꝑceptuꝫ/ venialiter tm̃ pec/ cat ſcdꝫ Boñ. ⁊ Tho. in d. di. xviij. Et Alex. de Ales in. iiij. volumine. Et dom. An. de bu. vbi ſupra. Etiã ſi extra ꝑpoſito ei cõmunicaret. licet do. Car. cõtra vt ipſe dicit et male.

146 ¶ Quid ſi ſacerdos non hãbeat totam poteſtatem abſoluendi quo ad caſus ſuperiori reſeruatos? Reſpondeo. Aut hoc intelligimus/ quo ad peccata aliquorum abſolutionem epiſcopus ſibi reſeruat. Aut quo ad penã peccati. i. cenſuram excommunicatiõis vł irregularitatꝫ ¶ Si ꝑmo modo duplex eſt opinio.

¶ Prima eſt do. Boñ. in iiij. di. xvij. dicentis ſanuꝫ conſilium/ vt remiſſus ad ſuperiorem propter culpã totum denuo ſibi confiteatur/ vt confeſſio ſit integra et non diuerſa.

¶ Secũda opinio eſt Richar. ea. diſt. art. ij. q. vlti. dicentis. Quod licet pro abſolutione alicui⁹ peccati/ oporteat penitenteꝫ ire ad ſuperiorem non tamen teneri totam confeſſionem iterare/ ſi omia integre dixit proprio ſacerdoti. Et hoc caſu abſolutioneꝫ proprij ſacerdotis et ſuperioris vnam ſupplere ſufficiẽter abſolutionem. Hec Richard. Cuius ſenſus benignior eſt et communior.

¶ Si ſecundo caſu Boſſ. ⁊ Richard. vbi ſupra dñt ſufficit ſi ſuperior pri⁹ ab ſoluat a.cenſura excommunicationis. de iude. Sacerdos a peccatis. illa enim omnia precedere debet: vt ita ſequi poſſit cum excommunicatus etiam minori non ſit particeps ſacramẽtorū.vt in ca. Si celebrat de cle.excõmi.

¶ De voti diſpenſatione vel commutatione.

147 Diſpẽſatio voti quid differat a cõmutatione refert Tho.ſcda ſecũ.q lxxxviij.arti.x. Cum ſuperior determinat votum nõ ſeruandum dr diſpenſatio Cū autẽ ꝑpter hoc qd ex voto ſeruãdũ erat aliud imponit: dr cõmutatio. vnde min⁹ eſt votũ cõmutare ꝙ in voto diſpẽſare.

148 ¶ Quis poſſit in votis diſpenſare aut ea commutare. Reſpondeo Papa. Summus penitentiarius epiſcopus. Prelati inferiores habentes iuriſditionem Epiſcopalem prelâti religioſi. preſidentes in domo: licet improṗe et ipſe vouens.

149 ¶ Primo papa. Nam ſecundum Ric. in.iiij.di.xxxviij.art.ix. q.i. ⁊.ij.in maioribus ſol⁹ papa diſpenſat. vt in voto religionis ex cauſa rationabili: q̃ ſit vel ꝑfectus maioris boni vel vitatio maioris mali. Siue per comparationem ad rempublicam ſiue ad vouẽtem: aut eſt reformatio pacis inter regna: vl' vitatio diſcordie inter regna que ſunt in pace. quod eſt maius bonum communitati ꝙ continentia vnius. perſone. Et in tali caſu. Si perſona in religione profeſſa: per obediẽtiam pape nubat magis eſt ei meritoria talis obedientia: ꝙ ſua continentia. Hoc etiam tenet Franciſ.de Mayro.ea.diſtinct. viij. Ray.in. ſumma: et Hẽricus in Tractatu de voto dicentes. Cum bonum cõmune ſit mai⁹ ⁊ diuini⁹ bo

no ſingularis perſone. Et ideo magis eligēdum. Sʒ vitare piculum diſcordie ⁊ reformare pace eccleſie eſt.meli⁹ ꝯtinētie bono qḋ eſt bonū ſingularis pſone: ergo.⁊c. ¶ Iteʒ ſicut religioſi tenent ad ꝯtinētiam ita ad pauptatē ⁊ obediētiam. Sʒ pōt diſpēſare cuʒ eis qͣtū ad votum paupta tis ⁊ obediētie: vt pʒ in illis q̄ aſſumunt ad ſtatū p̄latiōis/ g̃ ⁊ in voto ꝯtinentie poterit fieri diſpēſatio. ¶ Itē ſolēnizatio voti hʒ vigorē ex ſtatuto eccl'ie: in quo papa poteſt diſpēſare Sʒ ſolēnitas pfeſſionū et oms religiones ſupaddite xp̄iane religioni hn̄t vigorem a ꝯfirmatiōe eccl'ie. g̃ papa poteſt in his diſpēſare. Et hoc tenēt cōiter canoniſte in.c. Cuʒ ad monaſterium de ſtatu mona. ¶ Itē ſcḋʒ Richar. vbi ſupra. In voto ꝯtinētie ⁊ crucis. In qb⁹ em̄ ppter commune eccleſie vtilitatē vel aliquam magnā neceſſitatē diſpēſari dʒ ſolus papa. ¶ Itē eſt de ꝯſuetudine curie in voto ſancti Jacobi: et ad limina Petri et Pauli. ¶ Itē votum ierooſolymitanū de quo tn̄.do. Abb.ſicul⁹ in.c. Ex multa.de vo.dicit. In voto p ſubſidio terre ſancte ſolus papa diſpenſat. Si autem ſit p viſitando ſantum ſepulchrum. Ep̄s diſpēſare poteſt vt ex dicto.c. Ex mlta notari poteſt. Et hoc etiaʒ ex dictis Richar. vbi ſupra poteſt elici. Cn̄ꝯſuetudo pape nunc videt in ꝯtrarium: qꝛ ſol⁹ diſpēſat vel cōmutat: vel cōmutandum cōmittit votum Jeroſolomytanum pro viſitando tm̄ modo ſanctuʒ ſepulchrum. Aḋ ⁊ ſi ſit p ſubſidio terre ſancte. ⁊ piculū ſtatus vel regni immineat vouēti: poteſt vouēs redimere votum vel differre auctoritate pape ſcḋʒ directorium. li. ij. ti. xxij. §. xxxvi. Legatus ſo de latere hoc votum commutare nō poteſt ſcḋʒ do. Abb. in eo.ca. Ex multa.

150 ¶ Scḋo ſumm⁹ penitētiarius ſcḋʒ Pe.de

palu.in.4.diſt.xxxviij.Li/
cet non poſſit diſpenſare vt
profeſſus in religiõe ad ſe
culum redeat ſicut papa.
Tñ poteſt diſpẽſare vt ad
laxiorẽ religionez trãſeat
ſicut licentiat Apoſtatas
ſicut ptz in lr̃is quas apo=
ſtate ab eo deferunt. Sed
vt dicit do.Antoni.in cap̃.
Nõ eſt de vo.religioſi/qui
egrediunt auctoritate pa
pe/aut ſummi penitentia=
rij ſi fingant eas friuolas/
qñ licẽtiãt ad leuiorez reli
gionem/ non ſunt tuti:quo
ad deum ex quo cauſa legi
tima nõ ſubeſt.Quod etiã
dico de egredientibus reli
gionẽ vt aſſumant bñficia
curata/ niſi habeant offi.
predicatiõis.Hec do.An=
to.de But.¶ Itẽ ſcðm pe.
de palu.vbi ſupra Sũmus
penitẽtiari⁹ poteſt diſpẽſa
re in voto ſimplici ⁊ ſolem
ni:⁊ ꝑpetuo per ſacri ordi
nis ſuſceptionem cui caſti
tas ãnexa eſt ex ſtatuto ec
cleſie. In occidentali eccle
ſia:quãuis(Ut dictum eſt)
facere nõ poſſit ꝙ ꝓfeſſus
religione religioni alicui o
bligatus non ſit ⁊ in ſecu=
lo remaneat:ſicut papa.

151 ¶ Ep̃s diſpẽſat
ſcðz Richar.⁊ Pe.de pal.
vbi ſupra in voto cõtinẽtie
tẽporali.⁊ non perpetuo vt
ſi q̃s vouit ꝯtinere per ãnũ
ex cauſa poteſt ep̃s diſpen
ſare.Et in omnib⁹ votis q̃
ſunt minora reſpectu pre=
dictorum.Cuiuſmodi ſunt
vota abſtinentie.Et pere=
grinationis de vo.ca.i.Et
ſi aliter coniugum votũ ca
ſtitatis emiſit in quo ſit
trãſgreſſiõis probabile pe
riculum/preſertim ſi ad tẽ
pus factum ẽ poteſt ep̃us
diſpenſare ſecundum Ri=
char.ea.diſ.xxxviij.

152 ¶ Inferiores ep̃i
vt dicit domi.Anto.in.ca.i.
de vo.ſcðz Hoſt.de cõſue=
tudine non diſpẽſant i vo=
tis.Ad qð de offi. Archid.
preſ.c.fi.de offi.Archidya.
ca.Ad hec.⁊ de exceſ.pre=
la.c.Accedentibus vbi do.
Abb.dicit.Que ſunt ordi
nis ep̃alis.vt eſt criſmare
eccleſias ꝯſecrare clericos
ordinare:⁊ ſimilia nõ poſ=
ſunt ꝑ inferiorẽ preſcribi.

c. Quantū de ɔſue. Tū ea q̄ ſunt dignitatis ep̄alis vt cognoſcere de matrimōijs publicas penitentias imponere lr̄as indulgētiariū cōcedere. Et q̄ ſunt ſimplicis iuriſditiōs vt cognoſcere de cauſis clericoꝝ poſſunt per inferiorē acq̄ri et preſcribi ex ɔſuetudine vl' ex cōceſſiōe ſuperioris ad hoc c. Cum olim ꝛ.ca. Audītis de preſcrip. hec Abb. Inferiores ergo prelati q̄ ex cōſuetudine preſcripſerunt diſpenſare in votis ꝙ eſt non ordinis: ſꝫ dignitatis ep̄al' poſſunt de iure diſpēſare in votis per predicta. Prelatus inferior ep̄o habens iura ep̄alia in pſonis ſubditis: poteſt vota diſpēſare vel cōmutare. Nā poteſt iura ep̄alia exercere pro quo vt dicit do. Ab. in.c.j. de vo. ꝛ glo. in clemē. j. de re. eccle. non alię in ꝟbo proprij. Et idem poteſt dici non tantum de prelatis ſecularibus: ſed etiam de religioſis ꝛ abbatibus exemptis qui habent eccleſias ad ſe pertinentes pleno iure: vt poſſint in voto diſpenſare: quia habent in perſonis dictaruꝫ eccleſiaruꝫ iuriſditionē quaſi ep̄alem: vt ibi dicit glo. Et facit ad hoc. ca. Abbates: de priuile. in. vj. Tales enim prelati religioſi gerunt vices Eporum: vt notat Innocen. in. c. Cum ꝛ plantare. §. In eccleſijs: de ꝑuile. Quin etiam ar. eoruꝫ que dicit Jo. de Imo. in eadem Cle. i. In ſubditis talium prelatorum. exēptoꝝ gerētiuꝫ vices ep̄oꝝ nō ſufficit auctoritas ep̄i/ vel archiepiſcopi/ vel p̄riarche ad diſpenſandum vel commutandum vota/ cum predictorum ſubditis. Inferiores autem prelati qui non ſunt de predictis non poſſunt vota diſpenſare vl' cōmutare/ niſi ſit eis ſpecialiter commiſſū/ vel niſi ſint Prelati Religioſorum ſecundum Richarduꝫ in. 4. di. xxxviij. ar. ix. q. ii. Quod etiam dicunt doc. in. c. i. de voto.

153 ¶ Prelati religioſi quorum licentia ſubditi vota fecerunt: lꝫ in tali voto diſpenſare non poſſint. Supior tñ prelatus i eadē religione hoc poterit qr q̄cq̄d poteſt inferior poteſt ſupior ⁊ plus. Sed nō ecōuerſo: poteſt inferior diſpēſare votum emiſſum de licentia ſupioris. Prelat⁹ tñ religioſus qui dedit licētiam vouendi poteſt illam reuocare anteq̄ ſubditus votum emittat/ poſtquam reuocationem/ ſi ſubditus voueat irritum eſt.

¶ Qui ſi āte reuocationē votum fecerit tenet quouſq̄ cū illo fuerit diſpēſatuꝫ Hec Ric. in. 4. diſ. xxxviij ar. 4. que. iij. Sine licentia autē prelati ſubditus religioſus vouere non poteſt. Cuius ratio eſt: qr per profeſſionem renunciauit proprie voluntati. Sed votuꝫ eſt obligatio procedens ex propria voluntate ſecundum Bonauenturā in ea. diſtincti. Ubi ⁊ Richard. idem tenendo dicit religioſus nichil vouere poteſt: quia pēſata humana infirmitate ⁊ religionis onere non poſſet ad aliquid vltra ſuam profeſſionem obligare.

¶ Quod' etiā tenet. Tho. ea. diſt. Sed vota ante ingreſſum religionis emiſſa ſi faciens profeſſionem in religione actualiter vł habitualiter voluit ad illa obligatus remanere. Poteſt per prelatum qui maxime tempore profeſſionis ignorauit diſpenſari. Ubi autem ille intendiſſet actualiter/ vel habitualiter abſolui per votum religionis abſolutus fuiſſet. de vo. capitulo. Scripture. Et pe. di. j. §. His auctoritatibus Quod etiam verum eſt de voto vltramarino niſi eſſet princeps/ quidam extrahēs dux exercitus crucis ſignatorum de cuius abſētia deſolaretur totus exercitus. Quo caſu ſummus pontifex conſulendus eſſet Richar. diſtinc. ea. arti. viij. q. ij.

154 ¶ Preſidentes/ ve pater dñs ꝛ maritus. Si enim filius ſine expreſ ſa patris licentia vel taci ta/que eſt ſi pater ſciat/ et nõ cõtradicat.xx.q.ij.ca.i. Uotum emittat peregrina tionis/ vel abſtinentie/vel aliud quod ad dom⁹ regi mẽ ptineat / ſiue impubes ſit/ſiue pubes/ſed in pa tris poteſtate ꝯſtitut⁹: non tenet.xx.q.ij. Tribus.ꝛ.q. 4.pueri.Ut dicit Innocẽ. ꝛ domi.Anto.in.ca. Scri pture pꝛealle.Ubi ſcd҃ʒ In nocẽ.addit do.Anto.Uota facta in puerilitate tene bit implere.Soluta tñ pa tria poteſtate tenebit:licet fuerit impubes dummodo doli capax intelligẽs quod vouebat ꝛ ſe obligabat do Sed dominus Abbas in eodem capitulo.Scriptu re dicit.Mihi videtur ꝙ ſo luta patris poteſtate fili⁹ nõ teneat ꝑ ca Quidam ꝛ c.Placet de ꝯuer.cõiuga. Quia vt ibi patet.Si vir i trauit religionem ignoꝛã te/vel contradicente vxoꝛe ꝛ ad petitionẽ vxoꝛis reuo cet.Poſtea vxoꝛe moꝛtua nõ tenet religionem ingre di:qꝛ votum emiſit tẽpoꝛe quo non potuit:ergo idem dicendum de filiofamilias Huic opinioni dñi Abba. magis vident theologi cõ coꝛdare.Et maxime Bo na.in quarto diſti.xxxviij. Et ideo tenẽda.Addit do mi.Abb.in.ca.ij.de vo. No ta extra textum iuncta gl. ꝙ votum emiſſum in pue rili etate efficaciter obli gat:licet facile cõmuniter vel diſpenſet. Et dr̃ puer poſt octauum annum vt in pꝛohemio.6.habet. In q̃ etate eſt doli capax ꝛ vouẽ do obligat.Tutoꝛ ꝛ pater poteſt irritare vota pupil li:etiam poſt datam licenti am licet peccet.Si ſine iu ſta cauſa ſecũduʒ Inno.ꝛ Hoſtiẽ.in.d.ca.Scripture. Sed domi.Anto.ꝛ Domi. Abb. in eo.ca. Scripture dicunt ꝙ puer poteſt voue re. Puer ꝙ ſit doli capax fallit in voto religionis. In quo requirit ãnus.14. i maſculo:ꝛ duodecim⁹ i fe mia.c.Cũ ad mona.de ſta

mona. Obligat tñ filiusfa/milias adult⁹ ad votū: qđ exeq̄ poteſt ſine patris pre iudicio: aut omni preiudicio. Si pater conſenſit: vt ē tex. in. l. ij. ff. de policitis. ex his pꝫ quādo pater poteſt votum filij reuocare ſeu irritum declarare. Et quando etiam teneat ꝛ implendum ſit.

155 ¶ Vxor vt dicit do. Abb. in. cap. Scripture de vo. ſine viri conſenſu votū abſtinētie vł peregrinatiōis facere nō p̄t. c. Manifeſtuꝫ. xxxiij. q. v. Sꝫ cōſenſu viri emiſſuꝫ poteſt vir irritare ꝛ illa obedire tenet quamuis peccꝫ vir ſine cā reuocādo. ar. ad hoc. xxiii. q. i. Quid culpat ſcđꝫ Richar. in. 4. diſti. xxxviij. articu. ij. q. i. Addit do. Abb. vir tñ poteſt vota predicta ſine licentia vxoris facere. Et licet Innocen. dicat. ꝙ de viro ꝛ vxore nō iudicantur ad ipaɾia. ca. Gaudemꝰ de diuor. Ego nō puto hoc eſſe v eꝝ. Naꝫ maritus eſt caput vxoris. xxxiii. qu. v. Mulierem. ꝛc. Manifeſtum loquens de vxore ſun dat ſe ſup ſubiectiōe. In q̄ eſt mulier reſpectu viri. et Glo. ibi dicit ꝙ aliđ in marito. Hoc etiam tenet Richar. vbi ſupra. Addit do. Abb. Vir tñ nō poteſt facere votuꝫ ꝑ quod preiudicꝫ vxori: niſi eſſet votum pro ſubſidio terre ſancte: qđ et ſi vxor etiam facere poſſit Tñ ſcđꝫ Hoſt. ſine viri cōſenſu implere non poteſt. ſi iuuenis eſt ꝛ ſuſpecta: art. c. Cum ſiſde ꝯuer. ꝯiu. Secus ſi ſenex ꝛ potēs ad ducendum ſecum bellatores Monald. In ſumma dicit Poͤt vir irritare vota vxoris facta etiaꝫ ante matrimonium ꝙ̄ illa ſua auctoritate nō poſſit. Sꝫ poſt viri mortē implere tenetur. Qđ etiam ſentit do. Antonius ſcđm Bar. brix. in. d. c Scripture.

156 ¶ Serui votum in preiudicium dñi ſui non tenet: qñ vcꝫ per illud ſeruitium dñi diminuit. liiij. di. Si ſeruus. i. de ſen. excō Relatū: ſcđm do. Anto. vbi ſupra Ratio ſcđꝫ do Boñ.

in.4.diſtin.45.quia nulla pronuſſio eſt obligatio: niſi que fit ab eoqui poteſt ſe obligāt talis ſit proprij iuris reſpectu illius quod vouere vbēt. vnde puer ꝛ puella, quādiu ſunt impubes res ſub diſpoſitiōe ſunt parentū vel tutoꝝ: ꝛ ſeruus domini quantum ad ſeruitiū corporale: ꝛ vxor quātum ad regimen ꝛ vite diſpoſitionem familie ꝛ religioſus in omnibus que ſūt infra religionē: vnde nihil poteſt ſine prelati voluntate. Sicut nec prefati in rebus predictis. Hec Bona. per cuius dictum moderari videnē q̄ dicta ſūt ſupra de pucro poſt octauū ānū.
157 ¶ Ipſemet vouens p ſe aliqñ poteſt vota non implere ſine pctō.
¶ Primo ſi fact⁹ eſt impotēs ad implēdum. Exēplū vouit edificare eccleſiā: ꝛ fact⁹ eſt paup/ vel tali tempore peregrinari/ vel tali die ieiunare. Et infirmat⁹ eſt amplius nō tenebitur ī alia die ad dictum ieiuniū. Si autem qñ vouit ſimplr imponēs erat: tunc auctoritate ſuperioris cōmutabit. vt in.ca. Magne. De vo. ſcđm do. Anto. in.ca. Licet eodem titu.
¶ Scđo ſi cōditio p eū impoſita voto impleta nō eſt ar. de condi. appoſi. ſup eo.
¶ Tertio ſi qđ erat licitū tēpore facti voti: poſtea factum ſit illicitū. Hec Ric. in.4.di.xxxviii.ar.v.q.j.
¶ Quarto ſcđm Hoſtiē. ī ſum. eo. ti. Si votū de re illicita vel ꝑpter rē illicitā factum ſit. p quā ſalus corporalis vel ſpūalis amittatur: vouens implere/ nō tenetur. xxij.q.4. In malis. Sꝫ Tho. ij.ij.q.lxxxviij.articu.x. dicit. Si votum eſt ſimplr malum: vel inutile/ aut maioris boni impeditiuum: opꝫ ꝙ determineē nō eſſe ſeruandum ꝛ ſic diſpēſeē Richar: ꝑo ī ea.di.arti.j.q.j. dicit. Uotū factū de re mala irritum eſt. Silr ꝛ votū de re bona ꝑpter malum finē: qꝛ eſt formalr malum. Per contrarium tamē votum factum de re bona ſub conditione mala te/

net. Exemplum ſi quis vouit religionē intrare ſi mulier ei carnaliter conſenſerit: obligat vouentez ex tāte conditione apposita/ vt idem dicit in eadem di. ar. x q. iij. Et Fran. de mayro ea. di. ait. Ut votuz habeat rationem voti: oportet q ſit de re bona propter bonum finem: ſicut caſte viuere propter deum. Si eni de re mala propter malum: vl de re bona propter malam finem: vt dare elemoſynam propter vanam gloriaz: nō eſt votum.

¶ Item per ſe contra votum venire poteſt quando dubitat: q implere votum ſit ei nociuum: vt nō comedere carnes/ nec poſſit haberi copia ſuperioris: vt in ſumma rayneriana in ver/ bo votum. Et domi. Abb. i ca. Quanto de iureiuran. vbi dicit. Si copia ſuperioris haberi non poteſt: ⁊ neceſſitas vrgeat vouentem per ſe poteſt contra venire x. q. iij. Anteceſſor.

¶ Item quis per ſe poteſt commutare reliqua vota facta in votum religionis quam ingreditur quia auctoritate iuris poteſt votū temporale in perpetuam religionis obſeruantiam commutari ca. Scripture de voto. Niſi eſſet dux magnus qui vſq ad trienniū vel ſeptimum vouiſſet militare cum ſuo exercitu i terra ſancta contra infideles quo caſu papa prius eſſet conſulendus. ¶ Alia tamen mediocris perſona a voto tranſmarino abſoluta eſſet. per ingreſſum religionis ſecundum Richar. ea. diſtinct. articu. viij. q. ij. Et idem Bonaucntu. ea. diſtinc.

158 ¶ Votorum diſpenſatio: ⁊ commutatio | niſi fiat ex cauſa rationabili ⁊ legitima diſſipatio nūcupatur ſecundum. Ber. libro ij. de conſideratiōe ad Eugenium. Seruare autem votum eſt de lege naturali: ⁊ diuina cum durat talis obligatio: qua ex legitima diſpenſatione: vel cōmutatione ceſſante: homo

nullo iure naturali vel di=
uino tenet vt notat i;1 cap̄.
p̄mo de voto.

159 ¶ Legitima cā
diſpēſandi duplex eſt vtili
tas: ⁊ neceſſitas. vt in cap̄.
Ex multa. circa fi. de voto
Exēplum primi. Si diues
vouit ieiunium/ aut pere=
grinationē licet robuſtus
ſit commutet ei: vt eccleſi=
am edificet puellas mari=
tet: pauperes reficiat/ capi
pitulo fratrum erroget tā
ta poterit eſſe redemptio:
q̄ plus d̄ gratia erit. Com
mutatio enim votorum eſt
arbitraria ꝑ hoc. c. i. de vo
to. Hec dicit Anto. in eodē
ca. i. Exēplum ſecundi. Si
paup̄ q̄ h̄ȝ filios alere vo=
uit peregrinationē: cōmu=
tet in orones: et vigilijs ſi
elemoſynam vouit. Nec ſi
lios habet cōmutet in pe=
grinationē ſcd̄m dn̄ȝ Mar
tinum de laude in tracta=
tu conſcientie. ¶ In legiti
ma cauſa commutandi vo
ta eſt non ſolum ꝓpter ſup
uenientem neceſſitatē: ſed
etiam ꝓpter piculum/ q̄d
freq̄nter imminet in nō ob
ſeruatione voti: vt ſi mari
tus iuuenis vouit nō pete
re debitū ab vxore vel ope
rarius ieiunium vouit: cū
tamen ſine quotidiano la=
bore eſſe non poſſit. Proba
bilis etiam vitatio tranſ=
greſſionis voti: quando ve
hemens eſt. eſt cauſa ratio
nabilis diſpenſandi.

¶ Itē ꝓpter maiorē vtili
tatē vouētis ⁊ alioꝝ ſcd̄m
Bonauē. ⁊ Richar. eadem
diſti. xxxviij. ar. ix. qu. i. Et
Do. Abb. in ca. Ex multa
de Uo. vbi dicit. Si nulla
cauſa etiam ſit in vouente
vt debilitatis/ ſenectutis/
paupertatis/ ⁊ huiuſmodi
licita: ē commutatio: dūmo
do fiat in id q̄d credit ma=
gis vtile/ ⁊ deo magis ac=
ceptum/ vt in ca. i. eo. ti. Li
cet enim vouēs peregrina
tionē ſit robuſtus: q̄r in pe
grinatiōibus hmōi non fit
magna emendatio facilit
⁊ licite cōmutari pōt. Hec
do. Abbas Siculus.

160 ¶ Q̄uero quid
imponere dȝ ꝯfeſſor vt vo=
uēs peregrinationē: vel ie
iunium ſoluat: ⁊ q̄d agen=

dum de oblatione faciēda
per vouentem ad locum d
ſtinatum. Rñ deo vt in ca.
Magne et ca. ſuper eo. de
vo. Et ibi per dñm. Anto.
Vouenti peregrinationeꝫ
imponat᷑: vt tātum pecu/
nie extendat in pios vſus:
quantum expēdiſſet in iti=
nere/eundo/ſtando/redeū
do/et ꝙ quanto nolet ſub=
ſtinere laborē itineris fa=
ciēdi. Que compēſatio: vt
ibi dicit Jo. an. fieri debet
nō cum nimia diſtrictione
vbi etiam dicit penitētia=
rius commutare poteſt pe
nitētiam iniunctam alicui
vt eat viſitare ſanctum ſe
pulchrum. Sed ſi peniten
tia iniūcta eſſet ꝓ ſubſidio
terre ſancte: ſol⁹ papa tūc
diſpenſat. In ieiunio vero
ꝯſideret᷑ quantum ſit acre
⁊ quantū vouēs diues ſit
vel pauper: et pēſatis hu=
iuſmodi circūſtātijs. plus
vel minus iniungat vouen
ti. Non eniꝫ ita facile debꝫ
cum diuite diſpēſari: ſicut
cum paupere: niſi ille ma=
gnam dederit elemoſynaꝫ
que ſibi imponenda eſt Ut
ſic recompeſſet dolorēꝫ fa
mis ſcd̄ꝫ Albertuꝫ magnū
in. iiij. di. xxxviij.

¶ Quo ad oblationē i lo
co faciēdam a vouēte? Dic
vt in ſumma piſana: q̄ vi=
det᷑ opinio p̄ior ꝙ ꝯfeſſor
licite poteſt aliter diſpēſa
re q̄ ꝙ mittat᷑ ad locū il=
lum deſtinatum. Cui certe
ex voto nullum ius q̄ſituꝫ
eſt: nec hoc vllo iure cauet᷑
Uñ qd in cōtrarium dicit
Aſtēſis libro p̄mo tit. xx.
artic. x. q. xv. de honeſtate
potius q̄ de neceſſitate ac
cipiendum eſt.

160 ¶ An ille cuꝫ q̄
papa diſpēſat vel iuramē/
tum remittit ſit tut⁹ quo=
ad deuꝫ? Rñ. ſcd̄m do. Pet.
de ancha. in repetitione re
gule poſſeſſor. de reg. iur.
li. vi. Qd aut papa diſpen/
ſat vel remittit votum: vel
iuramētuꝫ circa ea q̄ ſunt
iuris diuini: vt cum mona
cho ꝙ matrimonium ꝯtra
hat᷑: vel habeat ꝓpꝛiuꝫ. vl'
in alio voto: vel iuramen=
tum relaxat /aut circa ea
q̄ ſunt iuris poſitiui. Pu=
ta ſuper pluralitate bene/

ficiorū ſuper matrimonio inter perſonas prohibitas de iure canōico tm̄: et non lege diuina. vt cōtrahatur vel ɔtractum nō diſſoluitur Jo.an.in locis varijs hoc tangit;et Bernar. Ubi te/nent indiſtincte diſpenſa=tus ſi cum cauſa diſpēſet tutus ſit:al's.non. Ut no=tat in.c.i.de Uo.ꝛ Jo.an. in.c.Dudum.i.de.elec.ꝛ in c.Cum ad monaſteriumde ſta.mo:et in regula Act⁹ legitimi.li.vi.in mercuria libus.Hec do. Pe.de an=charano.

¶De diſpenſatione vl' cōmutatione circa iuramenta.

161 ¶Quero q̄s re=laxare:vel mutare valeat iuramēta.Rn̄deo ſcd̄m do. Abb.in.c. Quanto.de iu=iurā. Aliqn̄ ſolus papa vt eſt in factis magnarum perſonarum:et in multum arduis.Et ſic intellige.c. Uenerabilem.de elect.Et ſic ſentit. Spe.ti.d' lega.§. Nunc oſtendendum verſi. xxij

¶Item ſi ſit iuramentum vniuerſitatis/ꝛ nō perſo/ne priuate:quod illicitum ſit:debet per papam diſpē/ſari:vel declinari: nō p in=feriorem ꝓpter ſcandalū de rapto. cōſtitut⁹ ſcd̄ȝ mo=nal.in ſumma.

¶Itē cum res ad papam ſpectat ꝑncipal'r:vt ſi ca=nonici iurauerit nulluȝ re=cipere.Ultra quēdam ta=xatū numerum. Nā in om=nibus iuramētis et votis. vt dicit Monal. in ſum.ſē=per itelligitur excepta au=ctoritas Pape.c.Uenden/tes de iureiuran. Iteȝ pre=ſtare autoritatem venien=di cōtra licitum iuramen/tum:vel dubium ſine ali=qua commutatione ſolus papa facere poteſt ſecun=dum.Monal.vbi ſupra.

¶Iteȝ quando principa/liter concernit honorē dei. Exēplū.Si q̄s iurauit du=cere paupculam amore dei quo tamen caſu:abſoluere iurantem ſine cauſa ab hu=iuſmodi iuramento non va=let:ſcd̄ȝ Uin. Jo.an.ꝛ Spe co.§.ff.hoc quoqȝ.

¶ Itē ſi iuramentum ꝯtinet turpitudinē ex parte recipientis. Exēplum. Si qs metu iurauit alteri renunciare beneficio. ca. Si vero. de iureiuran.

¶ Itē poteſt diſpēſare iuramētū: qđ pricipaliter cōſpicit cōmodum hominis: ſed nō niſi ex cā ſcđz Spe. vbi ſupra ⁊ Archidy. in. c. auctoritatē. xv. q. v. Addit Rich. in. iij. di. xxxviij. arti. ix. q. ij. Si iuramentū ſit deo vel homini illud recipienti vice dei circa rem dei honorem concernentē papa tantum diſpenſat.

Exempla ſi iurauit. qs ingredi religionem: caſtitatem perpetuo ſeruare: ⁊ ſimilia: qꝛ idem eſt qđ invotis ꝯtinentie: et religionis

¶ Itē ſi qs iurauit ſeruire alicui eccleſie vel hoſpitali ex cauſa poteſt papa diſpenſare: vt ꝙ ille eat in aliquam religionē ſeruata indēnitate eccleſie.

162 ¶ Epūs ꝟo et ꝑlatus inferior epiſcopalē habens auctoritatem poſſunt diſpenſare: et commutare iuramenta ſubditorum/ qñ non ſunt magne ꝑſone: nec in multū dubijs. et vbi ſubeſt cauſa diſpēſādi/ vel cōmitandi iuramentum/ in rem q̄ magis vtilis aut deo acceptior creditur: vt notat in. ca. i. de. Vo. et ſcđz Spe. in eo. §. fi. xxiij. Et ſcđz. Rich. in. iij. di. xxxix. ar. i. d. iij. et Monal. in ſum. qñ etiam iuramenta vrgunt in peiorem exitum de iureiu. Quinta vallis. Vñ ſi qs iurauit nō facere/ qđ eſt meli⁹ facere q̄ non facere/ vt ꝙ nō retinebit aliquē i ſuo ſeruitio quē alias melius eſt retinere. Vel ꝙ non loquetur ꝓximo cum quo alias meli⁹ eſt loqui q̄ nō loqui. Vel ꝙ nō viſitabit illum in domo ſua: quē tñ alias melius ē viſitare. Vel ſi iurauit nō intrare religionem. vel acceptare prelationem. Taliter iurans obſeruare iſta non obligatur. Tamen ob reuerētiā diuini nominis inuocati/ ⁊ ad punitionē temeritatis/ ⁊ ꝓpt reuerētiam ꝑſidētiū/ non debes

ꝓpria auctoritat e ↄtraue nire: ſꝫ ad ſuperiorē recurre re: q ipſum. vel abſoluat a tali iuramēto / vel declaret nō obligatum. Ubi autem dubitat: vtrum iuramētuꝫ ſit licitū. dꝫ iurans ad epm̄ q eum diſpenſet recurrere de Rapto. c. ¶ Conſtitutus: niſi res ſit multum ardua qꝛ tunc papa ↄſulend⁹ eſt d. ca. Venerabilem ſecundum Monal.

¶ Alius. ꝓo nō eps vel p̄latus: ſꝫ etiam priuata perſona iuramētum quoqꝫ remittere poteſt: puta iuraſti aliqd te factuꝝ ad meā vtilitatem poſſum tibi relaxare iuramentum hmōi: vt michi donare iuraſti vl' me ducere in vxorē de iureiu. c i. de ſpon. c. ij. Et ſi vtriuſqꝫ partes iuramētum cum cernat vtilitatē: poſſunt iurantes mutuoſe abſoluere d. c. ij. Et ibi Jo. an. Sec⁹ puto vbi qs iurat aliqd ad commodum ꝓprium: qꝛ ſine cauſa ſibijpſi remittere non poteſt: vt ſentit Spe. eo §. ꝓ. hoc quoqꝫ. Qui tn̄ aliqua licita ſe factuꝝ iurauit: poteſt ſine ſuperioris auctoritate ↄtrauenire ne ceſſitate vrgente: cum ſuperioris copia haberi non pōt l. q. iij. Anteceſſor ſcꝺꝫ Inno. Qui idem dicit qn̄ res iurata commutat p iurantē in aliam rē maioris vtilitatis ſpūalis. c. Peruenit: de iureiu. ⁊ ar. c. Scripture: de vo. Exēplum Si iurauit pauperculam ducere amore dei: ⁊ poſt iuramentum hmōi: religionem ingredi velit. Tn̄ vbi dubium eſſet vtrum commutatio eſſet in maius bonuꝫ auctoritas ſuperioris reqrēda eſt ſcd̄m do. Anto. in eo c. Peruenit. Sed ⁊ ſi quis iurauit facere rem mortalis culpe. Ut aliquem: interficere: vel aliquam tenere in concubinam: tali iuramēto non obligat: ſꝫ poti⁹ penitere tenent de illo c. Si vero de iuretur. xxij. q. iiij. c. i ⁊. ij. Hec doi. Abb. in. d. c. Quanto. Cuꝫ quo Richar. Ubi ſupra cōcordat dicens. Cōtra qꝺ libet iuramentum qꝺ rōne rei iurate derogat charta

ti vel eius ꝑfectioni. vel in diſponētibus ad eam poteſt homo ꝯtrauenire ꝓpa auctoꝛitate in caſu neceſſitatis. Idē Boñ. ea diſt.

164 ¶ Sed qd ſi qs ꝑ pecuniā diſpenſat vel cõmutat cum aliquo in iuramētis vel in votis. vt nõ teneat vel aliud faciat? Rñdeo ſm Gemi. in ca. Licet Canon dꝫ elec. lib. vi. Symonia eſt: qꝛ q̄libꝫ gratia eccleſiaſtica dꝛ ſymoniaca ſi detur pecunia: vt notat glo. i. q. i. Gratia.

¶ Quod confeſſoꝛ dꝫ eſſe cautus ⁊ accuratus in interrogando.

¶ Capl'm. iiij.

INterrogatiõe caut⁹ dꝫ Sacerdos eſſe. Vñ Auguſt. lib. de penitentia ⁊ hꝫ dꝫ pe. diſ. vi. c. i. Opꝫ vt Sacerdos ſciat cognoſcere q̄cqd debet iudicare Judicaria enim poteſtas hoc expoſtulat: vt q̄ dꝫ iudicare diſcernat. Diligens ergo inq̄ſitoꝛ: ⁊ ſubtilis inueſtigatoꝛ ſapiēter: et quaſi aſtute interroget peccatoꝛem qd foꝛſitan ignoꝛat: vel verecundia velit occultare. Hec ibi.

1 ¶ Querit ſi ꝯfeſſoꝛ tenet interrogare penitentē in ꝯfeſſione? Rñdeo ſcdꝫ do. Boñ. in. iiij. di. xix. ſuꝑ litteram. Abſqꝫ dubio opꝫ ꝯfeſſoꝛem diligētē eſſe in inueſtigando: qñ videt penitētem / negligentē / vel ignoꝛantē. Cuius ratio eſt qm̄ ipſe eſt iudex: et iudex debꝫ diligēter inq̄rere cauſe veritatē: maxime qñ dubia apparet. Juxta illud Job. xix. Cauſam quã ne ſciebam diligētiſſime inueſtigabam. Sco. quoqꝫ ea. diſ. dicit. Clauis in cõfeſſione dꝛ errare: qñ nõ inq̄runtur et examinant ea q̄ ꝑtinent ad cauſe cognitionē. Nec ꝯfeſſoꝛ alias põt recte iudicare niſi a caſu ideoqꝫ peccat. De hoc etiā Landulfus ea. diſt. et habet in fra. §. xxxviij. Ex verbis q̄ qꝫ Aug. ꝓxime allegatis ſatis hoc liquet.

2 ¶ Quero q̄t ſunt illa de q̄bus penitēs eſt interrogandus. Rñdeo. vij.

vʒ de iuriſditiõe/ d ↄditiõe de excõicatiõe de examinatione de iteratione de dilatione de variatione.

3 ¶Primo de iuriſditione q2 ſi pſona cõfiteri volēs ſacerdoti non eſt ei nota/ d3 illa3 interrogare de quo ſit loco vt itelligat an ad ſuam ſpectet iuriſditionē/ ne ſi hoc pretermiſſo ipſius peccata in totum vel ĩ partē audiat/ poſtea cognoſcēs ad ſe nõ ptinere cum rubore/ et ſcandalo eius oporteat illi dicere. Parce frater/ q2 te abſoluere nequeo.

4 ¶Scdo vbi Sacerdos ſtatum pſone volētis cõfiteri neſcit. Interroget. Cuius cõditionis eſt Si paſ. vel filiuſfamilias ſit. Si nuptus vel inupt9 Sĩ artifex. Si negociator Si officialis. Si religioni expreſſe vel tacite ligatus eſt et de ceteris hmõi. Ut precognita penitētis conditione melius pinde de cunctis ſciat interrogare ac cognoſcere que ad eum ſpectant, et per conſequēs iudicare/ et ei prout opus eſt cõſulere. Et hoc innuit Augu. lib. de. penitentia/ cum dicit. Iudex ſpũalis op3 vt ſciat cognoſcere/ q̄c q̄d debeat iudicare. Deb3 ſiq̄dem ſacerdos aliter ad rudes homies induratos et in ſuis peccatis inſenſatos ſe habere/ q̄3 ad viros eruditos/ dociles/ ꝛ cõtritos. Quos conuenit vrbaniter/ dulciter/ et leuiter ĩterrogare/ ac eiſpſuadere q̄ ſunt ab illis faciēda. Illos vero ꝛ ſi humaniter inſtruere deceat. Tamen acrius ſunt increpādi ꝛ corripiendi. Unde ꝛ Auguſ. eo. libro quod et habet̃ in. ca. Qui vult de pe. diſt. vi. Sacerdos adiuuet confitentem leniendo. conſulēdo ſpem promittendo/ et cum opus fuerit etiam increpando. Mulieres autē ſi blandis ꝛ mollibus verbis arcere voluerit dũ illarum confeſſiones audit, quos potius rigidas debet corripere/ et ſuperflua ꝛ inania reſecare. Uerendum eſt ne ille ſine fructu

confeſſionis diſcedant. et ipſe iaculo malarum cogi/tationum:et carnalium tẽtationum perfoſſus per=maneat Unde Auguſti. vbi ſupꝛa loquens de con=feſſoꝛe poſt q̄ dixit. Et cuꝫ opus fuerit etiam increpãdo cõtinue ſubiungit. Ca=ueat ne coꝛruat ne iuſte p/dat iudicariam poteſtateꝫ

5 ¶Tertio querat Sacerdos in pꝛimis. Si penitens ſit aliqua excommunicatiõe ligatus a qua maxime nõ habeat abſol=uendi poteſtatem: qꝛ illa manente eum a peccatis abſoluere non valeret. Uñ Richard.in.iiij.diſtĩ.xviij. articu.ix.q.iiij. Siue quis ſit iuſte ſiue iniuſte excom/municatus dum tñ teneat excõmunicatio:ſiue ſtet p/eum:q̄ nõ eſt ab excõmu=nicatione abſolut⁹ ſiue nõ non poteſt a ſacerdote ab=ſolui a peccatis ſuis excõmunicatiõe manente:quaꝫuis tamen ille qui iuſte eſt excommunicatus: et facit poſſe ſuum vt abſoluatur. Et ſi talis (vt credo) ab homine non poſſit abſolui. Tamen ſi vere penitet ab/ſolutus eſt in iudicio dei: Et qđ talis non abſolua=tur:eſt de cõſuetudine q̄ eſt optima legum interpꝛes: qꝛ pꝛeſumẽdum eſt q̄ vt in pluribꝰ iuſte excõicati fuerunt:et niſi p eos ſtaret ab excõicatione abſoluẽtur: niſi interdum teneantur in excõicatione per lõgum tẽpus ad grauius puniẽduꝫ aliqđ eoꝝ graue ſcelus. Cũ igit Sacerdos aliquẽ ab=ſoluit ĩ foro penitẽtie:pꝰus debet abſoluere ab excom/municatiõe:q̃ pctĩs: etiaꝫ ſi ille ſit excommunicatus minoꝛi excõmunicatiõe qua manente a pctĩs non poſſet abſolui.vt.c. Si ce=lebꝛat.de Cle excom. Ad. Hec Richar. Cum quo cõcoꝛ. Tho.ca.di.

6 ¶Quarto ſacerdos querat ſi is qui vult cõfiteri pꝛius ſuam examinauerit ꝯſcientiam: pͤſertim ſi p annum:aut ampli⁹ ſi=ne confeſſione ſteterit:ne ſi confiteantur nulla pꝛohibita ſuoꝛum peccatoꝛum in=

tra ſeipſum diſceptatione. 7 inſructuoſa ſit inutilis cõfeſſio. Vñ dicit Richar. in iiij. diſ. xvii. ar. ii. q. vi. Si penitẽs nõ adhibuit debitam diligẽtiã / prout de lege communi humanae conditio pmittit / vt omnium pctõꝝ ſuoꝝ mortalium memoriam habet. ſed p ignorantiam affectatã vel craſſaꝫ aliqđ mortale nõ dixit ſacerdoti / talis cõfeſſio nõ valet / ſed iterare eam tenetur quo ad pctm̃ dimiſſum ꝛ oĩa alia iaꝫ cõfeſſa. Si ſacerdotẽ cui cõfeſſꝰ eſt cõmode haberi non poſſit / quẽ ſi iueniat primo ab eo nõ ſit interdicta abſoluendi poteſtas ſufficit peccatũ nõ cõceſſum tãtum modo cõfiteri. Cõcordat ſco. ea. di. dicens Debet penitẽs premittere diligẽtẽ inquiſitionẽ ſuoꝝ pctõꝝ mortalium / vt ea ad memoriã reuocet ſcdꝫ poſſibilitateꝫ fragilitatis humane. Et itellige tãtã quantã poſſet aliquis ponerẽ circa aliqđ mltũ arduũ / quod ꝛ ſibi mltum eſſet cordi.

Nũquid cõfeſſio eoꝝ qui nullã aut minimã ſuoꝝ pctõrum examinatione premittunt / omnino ſit irrita. Videt (ſaluo meliori iudicio) poſſe diſtingui / qꝛ aut cõfeſſor in talibꝰ accuratꝰ eſt ꝛ ſolers / vt in q̃ illi deſunt. Ipſe ſuppleat diligẽter eos examinãdo / ãt nõ / qꝛ illos tantum dicere ſinit q̃ propter impreparationẽ multa mortalia pretermittũt. Si primo modo fortaſſis ꝑdictorũ cõfeſſio nõ ẽ nulla eo ꝙ ſuppleat cõfeſſor in quo illi deficiũt ꝛ ſufficere videt quõcũqꝫ ſuppleat / vt innuit Aug. ꝛ habet in. c. Qui vult. de pe. diſt. vi vbi dicit. Iudiciaria poteſtas hoc expoſtulat / vt qui dꝫ iudicare diſcernat. Et infra aſtute interroget a pctõre qđ forſitan ignorat / vel verecũdia velit occultare. Cognito itaqꝫ crimine varietates eius nõ dubitet inueſtigare / et locum / et tẽpus ꝛ cete. Pauloqꝫ poſt ſubdit. Adiuuet cõfitẽtẽ ꝛ loquendo inſtruat hec Auguſti.

Quibus ſatis innuit/ qm̄ diligēs ſacerdos ſolertia i diſcutiēdo peccatoꝛis conſciētiā. In his vel q̄ ignoꝛat: vel non meminerat: vl' verecundia foꝛtaſſis celare velit faciat ipſam cōfeſſionē pctōꝛuȝ valere. In q̄ peccatoꝛ in eo quod deberȝ ſibi ipſi ſolicit⁹ eſſe deficit. Si ſcd̄o modo vnde ſic intelligēdum/ quod nūc ꝓxime dictum eſt ſm̄ Richar. vȝ ꝯfeſſionē non valere/ eo ꝙ multa moꝛtalia ꝑ ignoꝛātiā craſſaȝ/ ⁊ inexcuſabilē pꝛetermittuntur.

8 ¶ Nunqd cōfeſſoꝛ in examinatiōe peccatoꝛis penitētis ſuſtinere debeat: ꝙ ille referat aliena pctā. Rn̄deo ſcd̄m domi. Boñ. in 4. diſt. xxj. Aut penitens ſua pctā ꝯfiteri poteſt ſufficiēter aliena ſubticendo. aut in gn̄ali dicendo. Hoc eſt nō ſignificādo alterius pſonā ꝯfeſſoꝛi particulariter. Aut nō poteſt ſua dicere pctā ſufficienter/ niſi et pctm̄ alteri⁹ ⁊ ipm̄ in noticiam dederit cōfeſſoꝛi.

¶ Pꝛimo caſu ꝯfeſſoꝛ penitētē q̄ aliena refert pctā coꝛripere dꝫ: vt cōtingit de aliq̄bus ſimplicibus/ q̄ vt minus ꝯfundant aliqñ accuſant oēs vicinos dicētes ꝙ om̄s latrones/ vel vſurarij ſunt/ vt ipſe.

¶ Secūdo caſu vt ſi pſōa penitēs cognita eſt ab ep̄o ſufficit dicere/ ꝙ cognita ē a magno p̄lato/ ſic enim ſatis apparet genus peccati Quod ſi illa deſcendat ad perſonaȝ epiſcopi particulariter increpanda eſt a cōfeſſoꝛe.

¶ Tertio caſu qñ penitēs ſuum pctm̄ nō poteſt ſufficiēter explicare ſine explicatiōe pſone determinate. vt pote ſi mulier a viro ſuo inoꝛdinate cognita eſt/ vel ſoꝛoꝛ a germano ſuo religioſo/ ⁊ hos confeſſoꝛ nouerit/ nō peccat mulier/ ſi dicat de marito/ vel' germano/ ꝓ eo ꝙ nō poteſt aliter ꝯfiteri ꝓpꝛiam culpā/ aut eius ſpeciē. Et ſi hm̄oi caſib⁹ exceptis/ nec penitēs aliena pctā referre debet in cōfeſſiōe/ nec cōfeſſoꝛ ſuſtinere. Alias eniȝ vix aut

nunquam a pctō detractio
nis excuſari poſſunt. ¶Con/
cordat Alex. lombar. ea dē
diſ. ¶Et Alex. de ales. in .4.
¶Et Richar. ea. diſ. q ⁊ ad=
dit. Si nominatio perſo=
ne quam facit penitens in
confeſſione non eſt neceſſa
ria ad expreſſionem quan/
titatis peccati penitentis.
Sed tñ cognita illa a con/
feſſore vtile erit ad preſer/
uandum penitētē a recidi
uo: qꝛ confeſſor per cogniti
onem perſone: ſciet iniūge
re penitēti talē penitētiam
⁊ tales facere monitiones
per quas penitens melius
poterit reſeruari a recidi=
uo: tūc bonū eſt ⁊ expedit
penitētē illā cōfeſſori noīa
re. Similiter ſi expreſſio ꝑ
ſone non eſt neceſſaria ad
expreſſionem quantitatis
peccati confitētis. Licꝫ ſit
vtilis ad correctiones illi=
us. de quo penitēs confite=
tur ſecum peccaſſe/ vel ad
preſeruationem a recidi=
uo corripiendo eum ſcilicꝫ
extra confeſſionem de quo
ſibi penitens dicit/ in con=
feſſione/ vel loquendo alte
ri qui poſſit ⁊ velit illi p̄ro
deſſe.

9 ¶Nunquid docef
ꝯfeſſor poſſit ex hoc ꝙ au=
diuit in ꝯfeſſione tm̄ petm̄
alterius procedere ad cor
rectionem eius? Reſpon=
deo ſcdꝫ Richard. in .4. di.
xvij. arti. 4. qu. ij. Non niſi
penitens extra confeſſionē
dixerit: qꝛ hec eſſet occaſio
frāgendi ſigillū confeſſio
nis: ⁊ maximum periculū:
vt infra in cap̄. vij. dicetur
§. xij.

10 ¶Quinta querat
ſacerdos a ꝑncipio de cau
ſis ꝓpter quas penitentis
confeſſio precedēs forte fu
it nulla: vt ſciat a quo tem
pore citra ille debeat con=
fiteri: ⁊ ipſe de eius pecca
tis interrogare ne hoc pre
termittens penitens diſce
dat non vere confeſſus: vel
abſolutus: ⁊ ipſe in caſſū:
⁊ cum inhertie peccato la
borauerit. Cauſe autē hu
iuſmodi cōmuniter a doc.
in .4. diſ. xvij. Quatuor aſ
ſignantur. due ex parte cō
feſſoris: q̄ penitētis ꝯfeſſio
nē audit. ¶Prima: qꝛ ne=

ſciuit abſoluere: cum eſſet ydiota. ¶ Scḋa: qꝛ nõ potuit abſoluere: qꝛ abſoluẽdi auctoꝛitatem non habebat. Et due ex parte penitentis. ¶ Pꝛima / qꝛ contempſit ſacerdotis abſolutionẽ aliquod vel moꝛtale pctm̃ in coꝛde ſciẽter retinens. ¶ Secunda / qꝛ contempſit ſacerdotis ligationem: hoc eſt penitẽtiam ad quam eum ligauerit facere. ⁊ oblitus eſt eam. Sed de hijs clarius. ac diffuſiꝰ / dicendum eſt.

11 ¶ Pꝛima cauſa eſt ſacerdotis ignoꝛantia. de qua Richard. in. 4. diſ. xvij. arti. 2. qu vj. dicit. Si ſcienter confeſſus eſt ei / q̄ ydiota eſt vel totalr̄ ignoꝛans neſciens ligare vl̄ abſoluere. id ē neſciens diſcernere inter moꝛtale. vel veniale de cõibus peccatis. Nam q̄ talẽ ſciuit: ⁊ alium quereꝛ neglexit vere penitens non fuit. de pe. diſt. vi. Qui vult. Et hoc verum niſi in duobus caſibus ſecundum Duran. in ſum. titu. de confeſſione: xxvi.

¶ Pꝛimus eſt ſi penitens peritus ſit ⁊ inſtituat ꝯfeſſoꝛẽ ydiotam qui in ſingulis dubiis occurrẽtibus agere debeat.

¶ Scḋs cum alium habere non poteſt. Et pꝛeſertim ſi ē in articulo moꝛtis. Uñ poteſt ꝯfiteri et quẽ tũc habere poteſt. Nec ad hos ſe extendit auctoꝛitas. Aug. in. d. c. Qui vult: dicentis. Qui vult cõfiteri peccata ſua vt inueniat gratiam q̄rat ſacerdotem ſcientem ligare ⁊ ſoluere.

12 ¶ Sed qũo poterit cognoſci ꝯfeſſionẽ penitẽtis iam factam ꝓpt̄ ignorantiã ſacerdotis fuiſſe irritam? Rñdeo duobus modis vt aliq̄ dicunt:

¶ Pꝛio ſi dictũ ſacerdotẽ nouit / ⁊ ſciat eiꝰ oĩmodam imperitiam. ¶ Scḋo ſi illo ignoto ĩ pꝛogreſſu cõfeſſionis quã audit intelligat ꝙ ſacerdos ille nõ fecit penitẽti ꝯſciam / de his q̄bꝰ nullatenꝰ lꝫ ignoꝛãtiã hr̄e / vt pote de ſimplici foꝛnicatione. vel annali communione cũ ad eã teneret ⁊ hmõi.

13 ¶ Scđa cauſa eſt qñ ſacerdos nõ potuit abſoluere. Et hec duob⁹ modis ſcđʒ Duran. d. qſt. xxvi Et Thom. in. 4. diſti. xvij. Et Hoſtien. in ſumma tit. de pe. re.

¶ Primo ſi nullã habuit poteſtatem/eo ꝙ ſit intruſus in bñficio qđ videlicet nõ ꝑ canonicam inſtitutionem: ſed ꝑ potentiã ſecularẽ retinet vel manifeſte excõmunicatus eſt. Aut notorie ſuſpẽſus quo ad ſe ⁊ quo ad alios: vt qꝛ notorius fornicator ſeu concubinarius. c. Veſtra. ⁊. c. fina. de coha. cle. ⁊ mu. Si. n. occulte eſſet excõmunicatus nõ teneť ſubdit⁹ talẽ ſacerdotẽ in diuinis euitare vel extra ꝑ extrauagãteʒ. Ad euitandum ſcãdala ⁊c. cõditã ĩ ꝯcilio Cõſtãtienti ꝑ Martinũ. v. ⁊ ꝑ Eugeniuʒ quartũ ꝯfirmatũ in cõcilio Baſilieñ. In quo ido. Abb. Siculus qui ĩ eo interfuit ſic de illa meminit: In cle: grauis de ſent. excõmu. dicẽs hodie ꝑ extrauagantẽ Ad euitãdum ſcãdala: ſtatutum eſt vt non teneať qs alterum vitare in diuinis vl' extra ꝑtextu excõmunicatiõis vel ſuſpenſionis vel interdicti niſi facta ſit ꝑ iudicẽ declaratio vel niſi ꝯſtiterit queʒ excõmunicationẽ incidiſſe. ita vt nulla tergiuerſatiõe poſſit celari. Hec ille. Qui tñ ſcit talẽ excommunicatũ vel ſuſpenſum ⁊ communicat ei ĩ diuinis ſacramẽtis: vt cõfitẽdo ſibi peccat mortalr ſi alium habere poteſt: cuʒ preſtet ei cauſaʒ mortalis peccati ſcđm aliquos. Nec tenuit abſolutio ſi penitẽs fuit nõ ſubdit⁹ ſacerdotis qꝛ nullã ſuꝑ illũ iuriſditionem habebat ordinariam vel delegataʒ. ca. Omis de pe. ⁊ re. Itẽ ſi cõfeſſor non fuiſſet ſacerdos ordinat⁹: vel nõ baptizat⁹ ſcđʒ Ric. in. 4. di. xvij. arti. iij. qu. iij. vbi ait. Si penitẽtis ignorantia in hoc fuit inuincibilis ſeu ꝓbalis confeſſio eius facta iſti fuit meritoria: lʒ nõ adeo ac ſi confeſſus fuiſſet ſacerdoti vero: qꝛ ex vi clauium poteſt cõ/

ferre bñficium qđ ille con/ferre nequit.

¶ Scđo modo ſi habens poteſtatem habet eam arctata3 quia non potuit abſoluere penitentiam ab oĩ peccato confeſſio ſibi: quia erãt aliqua ſuperioꝛi ſſer/uata. ſufficit tunc iteraꝛ cõfeſſione quo ad illud. vel illa a qbus cõfeſſoꝛ abſoluere nõ potuit. licet ꝯuenientius fuiſſet ſupioꝛis abſolutionẽ pꝛecedere: ſcđ3 Richar. in quarto di. xvij. arti. ij. q. viij.

14 ¶ Tertia cauſa ẽ Cu3 penitẽs ſciẽter tacuit aliqđ moꝛtale: vel qđ dubitat eſſe moꝛtale. Aut circũſtantiam neceſſaria3: vt pote trahẽtẽ in aliam ſpecie3 peccati moꝛtalis. Exẽpli grã. ſi furtum ſe feciſſe cõ/feſſus eſt ⁊ pꝛetermiſit ꝙ i eccleſia de reb⁹ eccleſie ſe feciſſet.

15 ¶ Quarta cauſa. Qñ penitẽs iniunctã ſibi penitẽtiam efficere ea3 potuiſſet neglexit illãq3 obli/tus eſt. vt ait Richar. in. 4. diſ. xvij. arti. ij. q. vij. Quã ſi tñ recoꝛdareꝛ ſufficeret eam implere: maxime ſi ei termin⁹ illam faciendi pñfixus nõ fuit/ vt aliq̃ dicunt ſm Boñ. in. 4. diſ. xvii. Super litterã. In his duobus caſibus vltimis. Si penitẽs ad eundem ꝯfeſſoꝛẽ reuertiꝛ diſtinguẽdum eſt: qꝛ aut recẽter ꝯfeſſus eſt: aut iam de memoꝛia ſunt elapſa ab ipſo ſacerdote ꝑpẽ diuturnitatem tempoꝛis.

¶ In pꝛimo caſu ꝯfeſſionẽ iterare non tenetur.

¶ In ſcđo ſic qñ. ſ. ꝑ moꝛtalib⁹ peccatis iniũcta fuerat: qꝛ ſi ꝑ venialibus tñ q̃s nõ teneꝛ iterare ꝯfeſſionẽ ſm Thõ. ea. diſ. xvij. De confeſſione tamẽ iterãda i his duobus dict. vt infra. Quinta cauſa.

16 ¶ S3 nunq̃d pñitẽs teneꝛ acceptare ⁊ pficere penitẽtiã ſibi ſacerdote pꝛo peccatis iniunctam Et nũquid ali⁹ ſacerdos penitẽtiam acceptatã poſ/ſit immutare req̃rente hoc penitẽte? Rñdet Richar. in. 4. di. xvij. ar. j. q. v.

¶ Dic ad pmum ꝙ ſic qñ.

ſacerdos rationabilē ⁊ diſcretam penitētiam impoſnit ei. de quo. Augu. lib. de penitentia. ⁊ habet de pe. diſtinc. v. c. i. vbi de penitēte ſic dicit. Ponat ſe omnino in poteſtate iudicis in iudicio ſacerdotis: vt omnia eo iubente paratus ſit facere pro recipienda vita anime q̄cūq3 faceret pro vitanda corporis morte. Secus autē ſi irrationabilem eo ꝙ Sacerdos tunc abutitur claue ſciente ⁊ potentie.

¶ Ad ſecundum/ dic ꝙ ſi penitēs ſentiat penitētiā3 ſibi nimis grauē ⁊ ad obſeruandu3 periculoſā ſua infirmitate penſata poteſt ad eundē ꝯfeſſorē/ vel aliū (ſi illu3 habere non poteſt) humiliter recurrere/ ⁊ cōmutationē petere/ qđ confeſſor concedere debet etiā ſi alleuiata penitētia quā ſecūdo imponit non ſuffice ret pro emenda peccati: q̄a tutius eſt penitente3 reſeruare in purgatorio puniēdum: q̄ ipſum exponere piculo cadēdi in mortale peccatum propter penitentie tranſgreſſionem. Si ante penitentiam iniunctam ex deliberatione: et ſine legitima cauſa omittit explere/ mortalr peccat.

17 ¶ Quinta cauſa eſt ſi penitens ligatus erat aliqua excommunicatione maiori vel minori ⁊ non p̄miſſa eius abſolutiōe fuit abſolutus a peccatis vt ſupra in hoc. c. In tertia interrogatione p̄ncipali: quam facere d3 ſacerdos. S3 adde ſcđ5 Pet. de palu. in. 4. di. xvij. qu. vi. Quod in hoc caſu ⁊ ī aliis in q̄busquis tenet iterare ꝯfeſſionē. Si penitens confiteatur eidē non op3 iterare peccata explicite ſed ſolum implicite dicēdo peccaui ī illis q̄ vobis alias dixi: ſicut ſi fuiſſet nulla de facto. Dilata enim abſolutio per mltos dies fieri poteſt. Et ſi ipſe oblitus fuerit pctōrum dicētis ei p̄us penitētiam iniunxerit: quia ſi non taxaſſet penitētiam: tunc op3 explicite ad memoriā reducere/ vt penitētiā iuſte mo

dcretur. Conſilium eſt ergo vt ſi confeſſoꝛ penitentem ad epm remittit: ꝓpter caſum reſeruatum ex communicationis: pꝛius ei de peccatis penitẽtiam impõat: ne foꝛte ex dilata abſolutione obliuiſcaẜ pctõꝝ: quę ſibi confeſſus eſt. Et tũc reuertẽti ſufficit ſi ſacerdos volẽs a pctis abſoluere dicat ei. Faciasq̈ꝺ tibi dixi hec. ꝑc. Sꝫ in his quoqꝫ ſalubꝛe conſiliũ eſt / vt confeſſoꝛ habẽs epiſcopi auctoꝛitatem quo ad cẽſuras / licet tunc penitens nulla cẽſura ſe ligatum cõfiteatur: aut ſi caſum cenſure explicet. Et foꝛte ſacerdos ipſe illã ꝑ ignoꝛantiam aut inaduertentiam non intelligat abſoluat illum. quantum ſue auctoꝛitatis facultas ſe extendit / pꝛius ab omni excommunicatione maioꝛi: et minoꝛi. Demuꝫ a peccatis quoniam ſi poſtea nouerit fuiſſe tunc ligatum (quod tamen tunc non agnoſcebat) vere abſolutus erit / ſecũꝺ dum Richardũ. in quarto diſtinctio. xviij. articulo. x. q. i. Et melius ſecundum Rodonenſem quem allegat. Aſtenſis in ſum. lib. ij. titulo. xiiij. Licet enim pꝛobabilis ignoꝛãtia excuſat a culpa / ⁊ pꝛeſeruet a pena irregularitatis excommunicatum: non tamen facit eum non eſſe excommunicatum ſecundum. Pet. ꝺ pal. vbi ſupꝛa.

18 ¶ Sexta cauſa ẽ Cum quis confeſſus eſt nõ contritus: quia non ſufficienter dolet ꝺ ſuis peccatis vel non pꝛoponit abſtinere ab omnibus. In quo varia videtur doc. opinio. Aliqui enim vt do. Bonauentu. in. 4. diſtinctio. xvii. Goff. Ray. Et Hoſtien. in ſummis dicunt non valere cõfeſſionem huiuſmodi ad remiſſionem culpe: vel pene: nec tunc fictione recedente. Aliqui vt Richardus in. 4. diſtinctione. xvij artic. i. q. viij. Dicunt ꝙ talis non teneẜ eadẽ numero pctã denuo ꝯfiteri de neceſ

ſitate. Et ſi abſoluitur nec ab eo: nec a cõfeſſore ↄtem nit ſacramẽtum: vt mortaliter peccet ſicut aliq dicũt Qui etiam ſi talis de pctõ ſuo mortali ſit attritus ita vt poſſit pbabiliter preſumere ſe eſſe diſpoſitum: nõ peccat abſolutionẽ recipiẽdo: immo frequẽter virtute clauium p ſuſceptionem abſolutiõis format illa attritio. Cum q. Tho. ſi Pe. de Tharã. ea. diſt. dicunt q talis ↄfeſſio valet ad remiſſionẽ culpe: qz qñ impenitẽs cõfitet τ abſoluit/ licet tunc nõ pcipiat fructꝰ ↄfeſſionis: tñ recedente fictiõe pcipiet: ſicut de eo q ficte acceſſit ad baptiſmum. Et ideo forte qz ſicut ĩ baptiſmo imprimitur caracter ad quẽ recedente fictiõe: ſeqt gra: ita τ in penitẽtia imprimitur qdã ornatꝰ ad quẽ recedẽte fictiõe ſeqtur gra qd τ tenet glo. de pe. diſ. j. ĩ c. Menſurã. τ Gra ĩ ſequẽti. §. Ibidem.

19 ¶ Ad intelligentiam autẽ premiſſaꝝ opinionum diſtinguunt. Alij qz aut ſic ↄfitẽs non habet intẽtionẽ ↄfitẽdi ſacramẽtaliter τ abſoluẽdi/ ſed deridendi. Aut habet intentionẽ confitẽdi τ abſoluendi.

¶ Primo caſu nõ liberat a precepto diuino de cõfeſſione: quia ſine intentione non poteſt ſuſcipi eſſentia ſacramenti.

¶ Scdo caſu diſtingue: qz intẽdẽs implere preceptũ τ ſuſcipere verum ſacramentum quod eccl'ia ↄfert: aut nullam penitentiam habet de pctõ ſuo: aut aliquã. Si nullam tunc ſacramentum penitẽtie non ſuſcipit quia pars eſſentialis ſacramẽti hmõi q ↄſiſtit in actu ſuſcipiẽtis ẽ actus interior. Vñ ſine eo nõ eſt ſicut non eſſet matrimonium ſi quis intẽderet verum ſacramentum ſuſcipere: nõ tñ ↄſentire in carnalẽ copulã: vl' ad tẽpꝰ

¶ Si vo aliquam habet penitẽtiã de peccatis ſuis: tũc iterum diſtingue. Aut habet talem penitẽtiam q ſufficit cum ſacramento vt qz tantum attritus cõfitet τ vi clauiũ ſit cõtritꝰ vñ τ

fugaſ fictio.⁊ ſic nō habet dubium cum talis:et ſacramētum:et effectum ſacramēti ſuſcipiat .ſ. remiſſionē ſuoꝝ pctōꝝ. Aut nō habet talē penitētiam q̄ oīni ſacramēto ſufficiat ad gratiam.qꝛ nec etiam attrit⁹ accedit ad cōfeſſionem Et hoc caſu ſꝫa eſt opinio Richar. Tho. Jo.et Gratiani.qꝛ fictiōe illa recedente tunc incipit valere cōfeſſio nec iterare eam teneſ.ſed ſolū ſictionē cōfiteri qꝛ vꝫ habuit doloꝛē imꝑfectū de peccatis eo ꝙ non diſcuſſerat ſufficiēter cōſciētiā ſuā vel ſi dolebat de pꝛeterito nō pꝛoponebat cauere ī futuro:aut ecōuerſo. Cū iſta fictio tunc ei non occurrit nec actu cogitat qꝺ teneaſ eam cōfiteri. Tunc enim ſicut de pctō qꝺ occurrit q̄dem:ſꝫ nō credit ꝙ ſit peccatum aut qꝺ ſit moꝛtale⁊ de neceſſitate cōfitēdū.per inde eſt ac ſi fuiſſet oblitus ꝑ negligētiam:nec feciſſet debitum ſuum de ſcrutando cōſciētiam ſuam. Quo caſu ſolum eſt cōfitēdū illud⁊ eſt verum ſacramētū vel poteſt intelligi de illo q̄ cōfiteſ eidēꝫ cui ꝑus. Et tūc nō opꝫ iterare cōfeſſionē ꝑmuꝫ et factam. ſed tm̄ fictionē etiam ſi ipſe ſacerdos nō recoleret pctā ſua ſibi pꝛi⁹ dicta qꝛ nec qū cōfeſſio eſt integra opꝫ ꝙ recolat actu totū a pꝛincipio vſqꝫ ad finē.et maxime qꝛ hic ſufficit ab oīb⁹: et iniungere penitētiā ꝓ fictione:⁊ pꝛo aliis ꝙ faciat penitētiā ſibi iniunctam pꝛimo. Pet.de palu .in.iiij. diſt.xvij.

De attritione⁊ cōtritione.

20 Attritio de q̄ pꝛoxime mētio facta ē quō differat a cōtritiōe: Dicendum ſcdꝫ Alex. Lōbar.in.iiij.diſt.xvij.q.i.hec nomina attritio:⁊ contritio metaphoꝛice ſunt a materialibus ad ſpūalia. Jn coꝛpoꝛalibus eīn illud dꝛ durum:qꝺ nō cedit tactui:illud dꝛ frangi qꝺ ꝑ partes magnas diuidiſ.ſic dꝛ.iiij. metheoꝛū. Jllud vero dꝛ

conteri:qđ in minimas par
tes redigit̃ ꝛ i puluere / ac
quaſi annihilat̃. Spūali
autē coꝛ hoīs dꝛ durū qñ
diuino tactui diuine inſpi
ratiōi non cedit conſentiē
do.ſed obuiat ꝯtradicēdo
vel ꝑſiſtēdo in affectu pec/
cati. Tunc autē frangit̃ ꝛ
atterit̃:quando a propoſi=
to aliqualiter ꝛ ſemiplene
reſipiſcere incipit.ſ. per di
ſplicentiam peccati:ſed im
perfectam. Tunc vero cō=
terit̃ quando affectus pec
cati ſcđꝫ omnē ſui partē to
taliter diſtruit̃ perfectam
et omnimodam peccati di/
ſplicētiam:a quo reſidit q̄
reſilitio eſt quidam doloꝛ
per diſplicentiam volunta=
tis:et nō paſſio appetitus
ſenſibilis ſeu doloꝛ excita/
tus in ſenſu coꝛpoꝛis:q̄ eſt
ſuper erogationis nō ne=
ceſſitatis. In cōtritiōe au
tem duo ſunt. ¶Primum
illud quod conteritur.ſcilꝫ
coꝛ peccotoꝛis:quaſi vas
fictile veneno peccati ple=
num. ¶Secundum illud
quo conteritur.et hoc du=
plex mola. ¶Una ſupioꝛ
ſurſum eleuans.ſ.ſpes ve/
nie ex ꝯſideratione miſeri
coꝛdie.dei. ¶Alia mola
deoꝛſum deprimēs.ſ.timoꝛ
pene veniens ex conſidera
tione diuine iuſticie Tunc
n.iſtud vas veneno plenū
totaliter conterit̃: quando
ex conſideratione venie:et
conſideratione pene eter=
ne:quaſi ex concurſu ſupe
rioꝛis: et inferioꝛis mole
pctm̄ totaliter deſerit̃. In
vi duaꝝ molaꝝ īuicē ꝯcur
rētiū et q̄ſi ſe cōcutiētiū vt
q̄ p⁹ ſemiplene dolebat vt
tm̄ timoꝛe pene de peccato
ſuo mō plene perficit ac di
uino triſtat̃ amoꝛe / vnde
de his duabus molis ne pi
gnori demus.ſed illas pe=
nes nos teneamus dicitur
Deutero.xviij Non acci=
pies in loco pignoꝛis ſupe
rioꝛem et inferioꝛem molā.
Multi tamē eas impigno/
rant / Hec Alexan. Lom
bar.

21 ¶Sciendum
q̄ contritionis doloꝛ qui
eſt diſplicentia peccati. ſi
ſit infoꝛmis eſt attritio: ſi
foꝛmatus eſt cōtritio.Sed

non formatur de lege com
muni:niſi ſit maxim⁹ in cõ
paratiõe alioꝛuꝫ doloꝛũ:qꝛ
quanto aliq̄d magis debet
placere:tanto eius appo=
ſitum dꝫ diſplicere. Sum=
mum autẽ bonum a quo ſe
parat hõ p pctm̃ moꝛtale
magis dꝫ placere ꝙ̃ om̄ia
talia bona. Et ideo maioꝛ
dꝫ eſſe diſplicentia de quoli
bet pctõ moꝛtali:ꝙ̃ de quo
cunq̄ alio malo. Sed ma=
ioꝛ de vno pctõ ꝙ̃ de alio.
Richard.in.iiij.di.xvij.ar.
i.q.v. Concoꝛdat Bon.in
iiij.di.xvi.dicẽs. In caſu q̄
opoꝛteat pꝛeligere vel con
ſentire in pctm̃ ſiue in com
placẽtiam pcti:aut intol=
lerantiam pene. Quilibet
tenetur pꝛeeligere penam
ꝙ̃ velle peccare vel peccaſ
ſe. Pꝛeter caſum tamẽ ne
ceſſitatis dico ꝙ pꝛeelige=
re omnem penam eſt per=
fecte virtutis. Dubitare in
firmitatis/quia timoꝛ na=
turalis valde fecit dubita
re. Et iſta dubitatio põt
ſtare ſimul cum charitate
Sed pꝛeeligere culpam a
licui pene/hoc eſt iniquita
tis:ſi eſt cum deliberatio=
ne/et plena voluntate ho=
mo vtiq̄ debet deum dili=
gere ſup om̄ia/videlicet ꝙ
ꝓ nullo damno vel cõmo=
do velit offendere deum et
ſic eſt diſplicentia cõtritio
nis.S.Bona. Qui in ea.
di.dicit. Si vni ꝓponatur
q̄d magis vellet/vel eſſe ce
cus/vel nunꝙ̃ peccaſſe/ta
lis ſi eſt in neceſſitate po=
ſitus magis eligere debet
eſſe cecus/ſed fatuũ eſt ta
lia cogitare.

22 ¶ Quid ſi hõ in
articulo moꝛtis cõſtitut⁹
dolet de peccatis nec actu
cogitat velle illa cõfiteri?
Rñdeo ſcdꝫ Richar.in.iiij.
diſt.xvij.articulo.i. q.i.li=
cet contritio diffiniatur ꝙ
eſt dolor voluntarie aſſum
ptus pro peccatis cum ꝓ
poſito cõfitendi. Implici=
te enim habet pꝛopoſitũ
cõfitẽdi/qꝛ ſi homo ſibi ad
memoꝛiã reuocaret cõfite
ri vellet ſi poſſet.

23 ¶ Cõtritio de pec
catis oblitis que eſt ad ſa/
lutẽ neceſſaria ſm Bona.
in.iiij.di.xvi. Poteſt intel=

ligi: vel cum qs ita oblitus eſt: q nihil omnino recordeť. Et tunc nõ eſt neceſſaria in ſpeciali. vel in generali. Aut oblit9 eſt in ſpāli ſed tñ in gñali recordetur Et tunc in gñali teneť penitere de negligẽtia ſua: ppter quam venit in illam obliuionẽ et facere quod ĩ ſe eſt vt recordeť i ſpāli vľ p recogitationẽ vel orõnez Si autẽ ſit oĩno oblit9 adhuc teneť cõteri in gñali: qđ intelligo nõ ſub ꝯditione: ſʒ ſub extimatiõe pbabili. Debʒ eñ pbabiliter homo credere q in multis offendit quoꝝ nõ recordať Sʒ de pctis p ignorãtiam commiſſis neceſſaria eſt cõtritio in gñali. Juxta illud pphete: delicta iuuẽtutis mee et ignorantias meas ne memineris dñe. Et vtiqʒ teneńť ꝯfiteri pctã per ignorantiam cõmiſſa ſiue p ignorantiã iuris: vel facti delinqmus. Sufficit tñ confeſſio in generali. Hec S. Bona.

24 ¶ Cõtritionẽ et deteſtationẽ peccati ſemp habere aut qs teneať? Diſcẽdũ ſcđʒ Alex. de Alesin ij. volumine ſumme. Tractatu de negligẽtia: q habitu habere pcti ꝯtritionẽ ⁊ deteſtationẽ ſemp qs teneť: qr vt dicit Aug. Cum de9 abſoluit hominẽ a culpa: ligat eum vinculo perpetue deteſtationis. Igiť homo teneť ſemp deteſtari malum qđ fecit habitu. Actu vo teneť pro loco et tẽpore: cum ſit preceptum affirmatiuum. Et hoc eſt qñ peccator actu cogitat de pctõ ſuo qđ ſit tantum malum et tam graue: vt cõuertať ſup ipſum. et exciteť a gratia dei ad cõterẽdum. Que pctõrẽ hoc modo excitat, qñ ipm cogitare de pctõ facit. pro quo inſtanti teneť dolore actu et conteri. Concor. S. Boñ. in. iiij. di. xv.

25 ¶ Cõtritio autẽ ſpālis de quolibet mortali pctõ an reqrať vel ſufficiat vna gñalis pro oĩb9 Dicẽdum ſcđʒ Tho. in. iiij. diſt. xvii. Cum in quolibet pctõ mortali ſit particula

ris auerſio volũtatis a deo Et ꝯtraria ꝯtrarie curenꝫ Jdeo opȝ ꝙ in omi remiſſione pctoꝛum ſit actualis auerſio a pctõ quolibet et cõuerſio ad deuȝ. Richar. ea.di.art. iij.q.v. cõcoꝛdat ⁊ addit. Quãuis in penitendo de omibus ſimul nõ ſit neceſſaria maioꝛ diſplicentia in actu de vno ꝙ̄ de alio: neceſſaria tñ eſt in habitu: Et qdeȝ cũ pctã actu recogitanꝫ in ſpãli: neceſſaria ē maioꝛ attritio de maioꝛi pctõ ꝙ̄ de minoꝛi. Veruntñ cuȝ nemo ſciat vtrũ habeat gratiaȝ q̄ reqrit ur ad cõtritionē. Jdeo nemo poteſt eſſe certus de ſua cõtritione: ⁊ per cõſequēs de remiſſione.

26 ¶ Septima cauſa ob quam teneꝫ qs cõfeſſionē iterare eſt qñ qs habens ſacerdotē pꝛeſentē ⁊ eiuſdeȝ lingue vel ydiomatis. et ꝑ ſcripturam: ⁊ non verbuȝ pctã ſua cõfeſſus ē ei Richar. in. iiij. diſt. xvij. art. ij. q. iiij. Jdem Sco. ⁊ Tho. e. di.

27 ¶ Octaua cauſa eſt cum cõfitēs pctã ſua nũ ꝙ̄ dixiſſet ſacerdoti: niſi interrogatus ab eo ſecundũ Ray. Et facit ad hunc caſum ⁊ pꝛecedentem ꝓxime qd dicit. Aug. li. de penitētia. ⁊ habeꝫ de pe. di. i. ca. Quē penitet: vbi ait. Cõfitēda ſũt pctã nõ ꝑ nunciũ nõ per ſcriptum. Sed q ꝑ vos peccaſtis: per vos erubeſcatis Erubeſcentia eñi ipſaꝝ partē habet remiſſionis. De ſupbia qppe venit cuȝ qs nõ ꝓpꝛio oꝛe: niſi interrogat⁹ pctã ſua ſacerdoti dicere nolit.

27 ¶ Nona cauſa ē: Cum qs diuiſit ſuam ꝯfeſſionē parteȝ pctõꝝ vni ſacerdoti dicēdo: et partē alteri. De quo Aug. li. de penitētia. et habeꝫ de pe. diſ. vi. c. i. Cautus ſit penitens ne verecundia ductus diuidat apud ſe ꝯfeſſionē: vt diuerſa diuerſis velit ſacerdotibus manifeſtare: qdaȝ enim celat: q̄ aliis manifeſtanda ſeruat: qd eſt ſe laudare et ad hypocriſim tēdere et ſemper venia carere. Richard. in. iiij. diſtin.

xvij.articu.i.q.vi.
28 ¶ Decima cauſa
eſt. Si p ignorātiam affe=
ctatam vel craſſam aliqua
mortalia immemor ſacer/
doti nō dixit. De quo Ri/
char.in. iiii.di. xvii.arti.ii.
q.vi. De quo ſupra in.iiij.
interrogatiōe ſeu q̄ſito hu
ius capituli.
29 c. ¶ Undecima cā.
Si penitēs ſatiſfactionē ſi
bi iniunctam tota3 vel par
tē extra charitatē/ hoc eſt
in pctō mortali īpleuit/ de
qua tamen tres ſunt varie
opiniones. vt infra. ca. vi.
§. vi.
30 ¶ Quinto. confeſ
ſor interroget penitentem
quantum tempus eſt q̄ cō
feſſus nō eſt. Ad hoc vt in
telligat quot annoꝝ ab il=
lo ꝯfeſſio ſit faciēda. Uel
q2 nō ſtatim confeſſus eſt/
quando in pctm̄ mortale i
cedit nouum pctm̄ commi
ſerit differēdo/ cu3 teneref
confeſſionē nō differre de q̄
nunc. ſequitur.
31 ¶ An peccator9 ſta
tim teneaf confiteri habi/
ta oportunitate confeſſo/
ris/ Reſpondeo. Uarie vi/
dentur in hoc doc. opinio/
nes. ſed dici poteſt qd̄ exce
ptis aliq̄bus caſibus ſcd̄m
Richar. in iiii. di. xvi. art.
iij. q. vi. Ille qui commit/
tit pctm̄ mortale/ non ſta/
tim tenetur de neceſſitate
confiteri habita oportuni
tate confeſſoris. Sed ſuffi/
cit q̄ ſemel in anno confi/
teatur/ ſicut ſtatuit conci/
lium generale in ca. Om/
nis vtriuſq3 ſexus. dē peni.
et re. Idem tenet do. Boñ.
ca. diſt. quo ad laycos. Et
directorum lib. i. ti. xv §.
li. vbi dicit. Cum confeſſio
ſit precepti affirmatiui nō
obligat niſi pro loco & tem
pore. Eccleſia vero temp9
eius determinauit/ vt ſemel
in anno homo teneaf. ſ. in
paſchate ceſſan e neceſſita
te alia. Sco. quoq3 in. iiii.
diſtinct. xvii dicit Illa o/
pinio videtur eſſe tenenda
eorū q̄ dicunt. Quod xp̄ia
nus quilibet etiam ante. c.
Omnis de peni. & re. Pec/
cato mortali commiſſo nō
tenebatur ſtatim confiteri
ſed tm̄ habere in voto con

fiteri aliquo tempoꝛe an-te moꝛtem:nec nunc:ſed ꝑ voto confiteri ſemel in an-no:quia pꝛecepta penalia non ſūt amplianda.ſed re-ſtringenda.Nec inuenitur quando pꝛeceptum illud affirmatiuum liget: et o-bliget. niſi aliquando. et iſtud aliquando ſpecifica-tum eſt ab eccleſia.qđ ſe-mel in anno ad minus cir-ca paſcha.Hec Sco.Idē etiā tenet Landulf.ea.di. Frā.de mayꝛo.et Tho.ca. diſt.ar.iiij.q.viij. Rayne. quoqꝫ in ſumma in verbo confeſſio.Ubi hanc ratio-nem adducit. Si peccatoꝛ tenetur ad ſtatim confiten dum.Et ſi non ſtatim con-fitendo peccat moꝛtaliter quia qua ratione peccat in hoc inſtanti: eadem ratio-ne peccabit in ſequenti. et ſic ſequetur ꝙ multa pec-cata moꝛtalia:vna die con mittentur pꝛo vna confeſ-ſionis.dilatione: quod vi-detur inconueniens: eo qđ eſſet valde damnabile. qđ eſt cōtra Inno, Archidy. ꝛ ſequaces.

32 ¶Quid ſi pecca toꝛ differt vltra tēpus ad eccleſia ſtatutum:vt confi-teatur ſacerdoti diſcretio-ri: qui melius ſciet ſuam conſcientiam inueſtigare? Reſpondeo. Poſt paſcha differre pꝛopter hoc qđ pa rum tempoꝛis licet. Sec⁹ ſi longo tempoꝛe differre vellet vt in futura quadra geſima. In qua exiſtimat illum habere:et non pꝛius Tunc enim debet minus diſcreto magis confiteri. Et poſtea habita opoꝛtu-nitate magis diſcreto ſi vult eadem confiteri pec-cata.Ray.vbi ſupꝛa Cum quo Alexan.de ales in.iiij. parte.Et do.Bona.in. iiij. di.xvij.

33 ¶Quibus cauſis tenetur ſtatim confiteri ha bita opoꝛtunitate confeſ-ſoris? Reſpondeo. Pluribus ſcđꝫ Richar.in iiij.diſtin.xvij. art.iij. q.vi. ¶Pꝛimo ratione pericu-li. Si quis eſt in notabili: ꝛ eminēti periculo, moꝛtis vt eſt ex infirmitate. ex ma ritima tēpeſtate:ex pturi-

ſitate nõ ſunt. vñ ꝛ ipſe interrogans ſtet in verbis generalibus i hmõi/ne ſit ipſi occaſio tẽtationis male/ ꝛ penitẽtẽ doceat peccatorum adinuẽtiões/de q̃ habes infra in fine ſexti pcepti. Si enim vxoꝛ dixerit ſe cognitam a viro extra vas confeſſoꝛ vltra de ſe non q̃rat: ſufficit nouiſſe ex eius verbis vitium fuiſſe ſodomiticum. Vñ Bonauẽ. l. 4. di. xix. dicit. In inq̃ſitionibus faciẽdis a cõfeſſoꝛe cauẽda ẽ ſupflua curioſitas/ ꝛ negligentia. Quedã eñ ſunt q̃ nõ debet inq̃rere in ſpeciali cõfeſſoꝛ ſicut pctã ꝯſueta/ ꝛ enoꝛmita/ ꝛ cõtra naturam/de q̃bus itelligit illud Prouer. xi. Inueſtigatoꝛ maloꝛuꝫ opp̃met ab eis. Et ratio hui⁹ qꝛ freq̃nter adiſcit penitẽs/qđ non nouerat/ ꝛ contingit ipſuꝫ cõfeſſoꝛẽ in talib⁹ concuti. Ideo nõ dꝫ talia q̃rere/niſi in gñali ꝛ quaſi de longiquo per quaſdam circũlocutiones/vt ſi fecit intelligat/ſi non fecit nõ adiſcat hec. S. Boñ.

35 ¶ Tertio ꝯfeſſoꝛ ex auditu pctõꝝ enoꝛmiuꝫ diſſimulet. in p̃mis cum penitẽtem incipit audire magnitudineꝫ grauitatem/ ꝛ turpitudinem eoꝝ/ne pẽitẽs ex verbis acribus/vel terrẽtibus in mẽte cõcutiatur/ ꝛ talia narrar̃ deſinat vel eoꝝ circunſtãtias grauiſſimas/ ꝛ aliqñ in aliud gen⁹ trahẽtes ex iduſtria dimittat. Sed poti⁹ cõfeſſoꝛ ecõuerſo pꝛebeat ꝯfitẽti (ꝛ preſertiꝫ mulieribus) q̃ ſunt natura foꝛmidoloſe quandam ꝯfidentiam narrandi pctã ſua. Tandeꝫ in fine oĩbus explicatis q̃litatẽ/ ꝛ enoꝛmitatẽ pctõꝝ oſtendat/cũ illis penitẽtiã vult iniungere.

¶ De circunſtantijs peccatoꝛum.

36 ¶ Sexto ꝯfeſſoꝛẽ cautum eſſe ꝯuenit in iterrogãdo pctõꝝ varietates ſiue circũſtantias/vt dr in ca. Oĩs de peni. ꝛ remiſ. Sacerdos autẽ ſit cautus ꝛ diligẽt inquirẽs pctõꝛuꝫ circunſtantias/ ꝛ pctã. De

circunſtantia igit̃ peccati ꝙ vt dicit richar.in quarto diſt.xvij. Extra eſſentiam actus eius eſt. Aliquo tñ modo attingens ipſuꝫ duo ſunt videnda.

¶ Primo quot ſunt circū ſtantiarum ſpecies.

¶ Scdo que ſunt de neceſ ſitate confitende.

¶ Quo ad pmū dicēdū ꝫ Boſt.i.4.di.xvij:ꝙ circun ſtantiarum tres ſūt ſpēs.

¶ Prime dicuntur alleui antes.

¶ Secunde aggrauantes

¶ Tertie in alia n ſpecieꝫ trahētes de qbus ſubmit= tuntur exempla.

¶ Quo ad ſcdꝫ dicit Boſt. ea.di. Circunſtantie alleui antes/incongrue confiten tur. Ut ſi qs confiteatur ſe cū muliere peccaſſe. Ideo quia prouocatus ab illa. Sed ii alleuiant peccatuꝫ ⁊ in tantum diminuatur. ꝙ faciant eſſe de genere ve nialis/vt ſi quis ideo come dit carnes in quadrageſi= ma/quia infirmus erat cō fitende ſunt: vt vel ſatiſfi= et confeſſoris inquiſitioni/ vel eius perturbationem/ ⁊ ſcandali.ſed quis eas nō diceret.

¶ Secūde ſunt aggrauā= tes aliquando venialiter: aliquando criminaliter vt reddant mortale.

Puta ſi cognoſcit vxorem affectu maritali cū aliqua delectatione ſolum eſt veni ale ¶ Si vero affectu me retricali eſt mortale.

Unde aliquando ſunt de neceſſitate. Aliquando de congruitate/⁊ perfectione confeſſionis ſecundum Richard.in quarto diſtinc. xvij.articulo.3.q.v. Exem plum quoqꝫ Si quis dixe/ rit mendacium iocoſum ex aliqua vana delectatione veniale eſt. Si vero tanta animi libidie dixit quod di cere non deſiſteret. ¶ Si etiam contra dei vel eccle= ſie fuiſſet preceptū eſt mor tale. ſecundum Alexand. Lombard. ¶ Similiter ſi quis parum furatus eſt: aut multum/ parum per= cuſſit: aut multum quia ſic aggrauat actum ī infinituꝫ ⁊ ē de ꝯfeſſiōis neceſſitate

Tertie circunſtantie/ q̄ tra hunt in aliam ſpeciem peccati ſunt de neceſſitate ꝯfeſſionis ſcd̄m Bo. ⁊ Ric. in.d.q.di.xvii. De his circū ſtantiis hic ſubmittitur Et poſſunt eſſe octo.vcȝ. ¶ Prima eſt perſone. Secunda loci. Tertia modi. Quarta temporis. Quinta numeri. Sexta qualitatis. Septima inductionis. Octaua conſequentie.

¶ Prima eſt perſone. vt ſi perſona Religioſa aut clericus ſecularis aliquo affectu auaritie mercantiaȝ faciat mortale iudicio m̄o aut veniale/ quia illis pro hibet eccleſia propter ſtatum perſone/ vt ne clemen vel Bo. per totum Alexand. de Ales. in quarta p te/ vel ſic. Aliud peccatum eſt cognoſcere monialem/ quam extraneam ſecularē Aliud ſi eſt coniugata. Aliud ſi eſt ſoluta. Aliud ſi eſt conſanguinea Aliud ſi extranea. Aliud / eſt percutere clericū. Aliō laycum ⁊ hmōi.

¶ Secūda eſt loci. Si eīn pctm̄ committit in loco ſa/ cro inducit aliā ſpēm pcti: qd̄ dr̄ ſacrilegiū vt no. glo. de peni.di.v c.conſideret.

¶ Tertia eſt modi. Poteſt enīȝ tali modo quis cū muliere peccare/ ꝙ peccatum traheretur in aliā ſpeciem. Ut ſi quis cum muliere peccaret cōtra naturaȝ xxxij.q.ij.flagitia.

¶ Quarta eſt temporis. Ut cumqȝ die feſto peccat aliam ſpēm peccati inducit:ſ.tranſgreſſionem tertij precepti decalogi ſcd̄m Nicola.de lyra. In expoſitione eiuſdem precepti. Exo. xx.c. Et Alexan.de alesin expoſitione eiuſdem tertij precepti. In tertia parte ſumme. Item ſi vir petens debitum tempore feſto ⁊ ieiuniorum habeat aſpectū ad ſolā carnis delectationē ē mortale ſm Boñ.i.4. di.xxxi.⁊ Hoſti.in ſumma in rubricella de mr̄imonio.

Quinta ē numeri quotiēs eīn hō peccat.totiens diſtīcta/ ⁊ plura pcā cōmittit. Unde ⁊ dicere oportȝ quotiens peccatum eſt commi

ſum:ſcđꝫ ꝓbabilem opinio nē ſuam. Saltē groſſo mō. Nec ſufficit dicere mlťis vicib⁹ blaſphemaui: vł fornicat⁹ ſuꝫ cū hec dictio multis poſſit v̄ificari i decē: ⁊ i cētū ſcđꝫ Sco. i. 4. di. xvij. Si autē penitēs ꝓpť multitudinē pctōꝝ dicat ſe nō recordari non ſubito dimittēd⁹ eſt. Sed inſiſtēdum eſt a confeſſore vt dicat q̄tiēs pctm̄ illud in menſe/ vel in hebdomada: ⁊ hm̄ōi commiſit a tēpore quo non eſt confeſſus

¶ Sexta eſt qualitatis. Opꝫ eñ cōfiteri. Si quando pctm̄ eſſet publicum/ q꞉ inducet aliam ſpēm. ſ. ſcandalū ꝓximi/ de quo in peccato ſuperbie.

¶ Septima eſt :inductionis. Opꝫ enim confiteri/ ſi non ſolum ipſe peccauit: ſꝫ etiam ſi alium induxit ad pctm̄ dando ꝯſilium/ auxilium(vel fauorē/ aut inducēdo ad peccanduꝫ ſimul.

¶ Octaua eſt ꝯſciētie. Debet enim peccator etiam dicere pctā q̄ conſequunť ad alia pctā. Puta cum i vno pctō occurrent mēdacia ꝑiuria. adulationes decepti ones: ⁊ ſiĺia: q̄ omnia ſunt diſtincte in confeſſione propalanda.

37 ¶ Sꝫ an cōfeſſor de predictis circunſtantiis pctōꝝ: atq꞉ de aliis penitētem iterrogare teneať? Rñ deo ſcđꝫ Landul. in. 4. di. xix. Clauis ſciētie i cōfeſſore. non eſt aliud niſi auctoritas cognoſcēdi in cauſa. In qua habet poteſtatem ſentētiandi. Sꝫ vbi nō procedit recta forma. In cognitione: ſeq̄ non poteſt iuſta ſententia in diffinitione Debet ergo ꝯfeſſor diſcretiſſime vti hac claui. ſ. examinare cognoſcēdo in cauſa: q꞉ ptāte ligandi: atq꞉ ſoluēdi ſe priuat: q̄ eam in iuſte exercet. xi. q. 3. ipſe ⁊ ca. ſequē. ⁊ ca. Illius

38 ¶ Sꝫ nunq̄d penitēs teneať ꝯfiteri venialia. Rñdeo. Cū frequēter pctī conſuetudo inducat libidinē in ꝯtemptuꝫ. Libido eſt q̄cunq꞉ immoderata delectatis a libendo dicta: vel iprobа voluntas

¶ Pꝛimo eſt radix moꝛtalium: ⁊ venialium.
¶ Scdo mõ ẽ radix moꝛtalium Bona.in.4. diſtin. xxxviij. Ideo ꝓpter dubiũ ⁊ periculum vitandum qñ ꝓbabilr timet aliqd hoꝛũ: tũc veniale ẽ ꝯfitẽdũ. Aut quocunq; dubitet peccatũ ſuum eſſe moꝛtale ꝯfiteat illud. vt iacet in conſciẽtia ſua: ⁊ ꝯfeſſoꝛis arbitrio diffiniẽdum relinquat. Sz caueat ꝯfitẽs ne ꝯſciẽtia ſua minus accuſet: ⁊ vox amplius: ſicut enim mẽtiret: ⁊ meritum ꝑderet confeſſionis. In qua debet eſſe v̄bũ verax ſcdz illd Eccl'iaſtici xxvi. Ante omnia verbum verax. Bona.in.4.diſ.xxi. ſup lrãm. Tñ ſi mẽtit inter rogatus a cõfeſſoꝛe. Iure peccati venialis negando/ vel affirmãdo. Non tñ erit moꝛtale ſcdz quoſdã. Ratiõe pꝛecepti eccleſie de ſemel cõfitẽdo in anno tenet nõ habẽs niſi venialia cõfiteri illa ſcdm Bona.in.4. diſt.xvij. Sed Sco.ea.diſt. ꝯtradicit: qꝛ cum eccleſia in.c. Omnis de penitẽ. ⁊ re. hoc non ſpecificauit certe hoc ſacramento penitentie nõ vti niſi tanquam tabula ſcda poſt naufragiũ: qd nõ eſt in venialibus: in qb⁹ Si qs actu exiſtẽs moꝛiat ſaluabit: vapulabit tamen Sco. Cũ quo cõcoꝛ. Pe. de pal.in.4.ea.diſtinct. Quic qd dicat Innocenti

¶ Quõ penitẽs diſcutere ꝯſciẽtiam ſuam doceri debeat: vt ſuoꝝ pctõꝝ: ⁊ circũſtantiarum reminiſcat: Dicẽdũ ſcz Tho. de integritate cõfeſſionis. Diſcurrat vitam ſuam. quantum ad diuerſas etates pueritie: adoleſcentie: ⁊ diuerſos ſtatus. virginalis matrimonialis ⁊ vidualis ⁊ diuerſas foꝛtunas. pꝛoſperitatis aduerſitatis. diuerſa tempoꝛa/ ſanitatis infirmitatis Diuerſa officia exercẽda Diuerſas ſocietates: bõas ⁊ malas. Diuerſa loca: terras: ⁊ domos: in qbus conuerſat⁹ ẽ. It ẽ pctã coꝛdis: oꝛis ⁊ operis.

¶ De abſolutione facienda in foꝛo peni

tentiali. Capm.v.

Jn abſoluendo proui-dus q̄nto conuenit eſ-ſe ſacerdos: quoniã facta abſolutio claue errãte non tenet de ſenten. excommu. ca. A nobis. ⁊ vbi dicitur. Contingit interdum: vt qui ligat⁹ eſt apud deum. Apd eccleſiam ſit abſolutus et qui liber eſt apud deum ec cleſiaſtica ſententia ſit in-nodatus. Niſi ergo. Sacer dos inſtrumentaliter ligã/do/⁊ abſoluendo rectitu-dine rationis vtatur.

Claues eccleſie non recipi unt. Poteſtatem clauibus quatuor modis abuti.

Primo ſi abſoluat a pec catis a quibus non poteſt abſoluere.

Secundo ſi cẽſurã aliquã indebito modo relaxat.

Tertio ſi in caſibus aliqui bus ſatiſfactionẽ peniten-tis non premittat.

Quarto ſi in abſoluendo a peccatis/vel cenſuris ec-cleſie formam non ſeruet.

1 Primo queri-tur. Si Sacerdos abſol-uens/a quibus non poteſt. maxime ab excommunica tione cenſuram vllam incur rat? Reſpondeo. Sa-cerdos ſecularis ſic abſol-uendo ignoranter vel ſciẽ/ter nullam excommunica/tionem incurrit. vt per. do. in Cle. Religioſi. de priui-leg. niſi quia ſi excommu-nicatus aut ſuſpenſus ab/ſoluit ſolemniter ſit irregu laris. vt ſupra in cap̄. j. §. ij. ⁊. iij. Si vero eſt religio-ſus q̄uis non excommuni catus vel ſuſpenſus. ſi ſciẽ ter ⁊ temerarie preſumit abſoluere a ſententijs qua rumlibet cenſurarum a iu re. vel per ſtatuta prouin-cialia/aut ſynodalia lata-rum/de quibus non habet auctoritatem excommuni cationem incurrit/a qua per Papam tantum poteſt abſolui dicta Clementi. Religioſi. Et ibi Gloſ. Et Docto.

Quid faciet ſacerdos ſecularis vel religioſ⁹. qui abſoluit aliquem a cenſu-ris vel peccatis. de quibus non habebat auctoritatẽ

Reſpondeo. Dicendum ſecundum aliquos. Confeſſor in tali caſu tripliciter ſe habere poteſt.

¶ Primo vt petat a ſuperiore auctoritatem abſoluendi a caſu / a quo non potuit: qua habita doceat illum: et caute fingat interrogare de aliquo iā ꝯfeſſo / q̄ſi velit melius informari: ac ſi non plene intellexiſſet. Et ſi que alia peccata poſt ea commiſit: et ſic ab omnibus: iterum abſoluat eum.

¶ Scd̕o ſi hoc ſine ſcandalo fieri non poteſt / tunc abſoluat abſentē: ſi ab vltima confeſſione ſibi facta p̄ſumit illum in gratia perſeuerare.

¶ Tertio poteſt illum cō̄mittere ſummo ſacerdoti xp̄o: preſertim ſi multitudo hominum ab eo neglecta eſt ſeu nō debite abſolu'ta. Et hoc idem faciat: ſi illi ab ipſo diſtant: aut incogniti ſunt. vbi aūt. Sacerdos predictam auctoritatem abſoluendi non poteſt obtinere a ſuperiore / tenetur dicere confeſſo (ſi illum poteſt habere) vt conſiliuꝫ a peritiori querat de caſu illo vel peccato a quo eum abſoluere non potuit ſcd̕m Directorium libro .i. tit. xv. §. cxliij.

2 ¶ Numq̄d Sacerdos per errorē abſoluens de facto ab illis peccatis a quibus de iure non poteſt mortaliter peccet? Rn̄deo ſcd̕m Richar. i. 4. di. xviij. ar. ij. q. v. Aut p ignorantiam iuris hoc facit: aut ex deliberatione.

¶ Secundo modo mortaliter peccat: q2 ſciēter et ex deliberatione conceſſa ſibi abutit̄ poteſtate in preiudicium anime alterius: queꝫ et quantum in ſe eſt / ponit in errorē dans ei intelligere / ꝙ abſolut' eſt cū nō ſit.

¶ Si primo modo. Et ſit ignorantia iuris affectata adhuc mortaliter peccat: quamquam non ita grauiter. Si ex ignorantia craſſa. Credo ꝙ etiaꝫ mortal'r peccat q̄uis non ſic grauiter: vt p̄mo et ſecundo modo. Sacerdotibus eni non licet officiū ſuum ignorare.

ſed ſubditos ſuos in lege iſtruere. Juxta illd Agge. ij.c. Interroga ſacerdotes legē. Nec ille p ignorantiā excuſat q̄ magis eſt ſollicitus q̄rere ↄſiliū p emptione vni⁹ equi vel ſīlis rei q̄ anime ſue Richar.

3 ¶ Utrum abſolutus p falſa cauſa/vere ſit abſolut⁹? Rn̄deo ſcd̄3 Pe. in directorio lib.3.titu.v.§.xl. Cū oīs res p quaſcunq̄ cauſas naſcit per eaſdē diſſolui debeat. de regu.iu. c. Omnis res. Igitur ſi de cauſa propter quam ille excōmunicat⁹ eſt ab eo: nulla mētio facta ſit. Et ita remanet illa. Prima ꝛ eius effectus: ꝛ ſic remanet excōmunicatio: q2 abſoluens credidit abſoluere ex vera cā q̄ erat falſa. Et ſic abſoluere nō potuit ar. de tranſlatio. pla. Inter corporalia de offi. dele. Cum ſuper

3 ¶ Cum nunquid ↄfeſſor vere abſoluat excōicatum vna excōmunicatione ex pluribus cauſis. Si cauſas oēs excōmunicat⁹ nō explicat. Aut excōmunicatum pluribus excōmunicatiōibus/ſi ille oīs nō explicat excōmunicatiōes ¶ Reſpondeo. Quo ad p̄/mum dic. Si q̄libet cauſa de per ſe: ſufficit vt ꝑpter illam excōmunicet/ niſi omnes explicet nō eſt vere abſolutus. art. ca. Officij de ſen. excō. Qd verum eſt/ ſi frauduleñter cauſam ſubticuerit. Secus ſi p obliuionē/ ꝛ abſoluēs ſimpl'r habꝫ intentionem relaxandi ex/cōmunicationē/ ꝛ nō p cōparationē ad cauſas exp̄ſ/ſas. S3 q̄libet de pſe nō ſufficit. Et tunc ſi cauſa3 vnā ſufficiētē exp̄mit/tenet ab/ſolutio ar. c. ſup l'ris de reſcrip. Si autē oēs de pſe non ſufficiunt/ ſ3 oēs ſimul iuncte. tunc niſi oēs exprimant/non valet abſolutio niſi p obliuionē excōmunicat⁹ ſubticuerit/ ꝛ ille ſimpl'r cū abſoluere voluerit. ¶ Quo ad ſcd̄3 dic q̄ abſolutio nō tenet qn̄ abſoluēs nō intēdit abſoluere/niſi p cōparationē ad excōmunicationes/ quas abſoluendus expreſſit. Sec⁹ ſi intē/

dit etiam abſoluere ab oı̄bus quas ille nō expreſſit q2 nō eſt recordat9: dūmodo abſoluēdi ab om̄ib9 habeat ptātē. Richar.in.iiij.di.xviij. Et Abb.Sicu.in cap. Cum pro cauſa de ſenten.excom.

4 ¶ Nūq̄d prelat9 eccl'iaſticus poſſit excōmunicatum inuitum abſoluere? Rn̄deo. aut eſt excōicatus a iudice: aut a iure.

¶ Si p̄mo modo: et iniuſta fuit excōmunicatio. tenet illum abſoluere Si iuſta nō d3 illum abſoluere. Tn̄ ſi abſoluit: q2 forte videt expedire anime ſue cō tumaci. Valet: q2 ſicut eu3 potuit ꝯtra voluntatē ſuā excommunicare. Ita ꝯtra voluntatē ſuā pōt excōicationem reuocare Secundo mō excōicatus .ſ. a iure ab ſolui nō pōt inuitus: q2 cū volūtarie fecerit illud cui excōicatio annexa eſt: ipſo iure aliquo modo ex volūtate ſua excōicatus eſt. Et ideo ſine volūtate ſua ꝛ requiſitione nō pōt abſolui: xxiiij.q.xi. Nec quiſq̄. ꝛ c. ſequen. Rich.in.iiij.diſtin.xviij.art.x.q.i.

5 ¶ Tertio.quero ſi cōfeſſor ante abſolutionē p̄mo teneat neceſſario premittere reſtitutionem ad quam penitēs obligat. Et in hoc quō ſe debeat habere? Rn̄deo. Dic q̄ plures ſunt caſus in iure expreſſi In q̄bus ante abſolutionē tenet ꝯfeſſor premittere ſatiſfactionē: de q̄bus immediate ſubijcit.

Quo ad ſcd̄3 tene practicā quam ponit Jo.and.in cap. Q̄q̄. de vſuris. in.vi. dicēs. Sacerdos ad quem manifeſtus vſurarius cauſa ꝯfitēdi accedit prius q̄rat ab eo. Si vult de vſuris extortis ſatiſfacere ſcd̄3 facultates ſuas: āt ſaltē ydonee cauere dando pignora vel fide iuſſores ſi poteſt. Ad ſi nolit repellat eu3 vt eſt ex mēte huius canonis In ceteris autē caſibus in q̄b9 canon expreſſe vult p̄mitti ſatiſfactionē actualē vbi de eius quantitate cōſtat: ſi penitēs pōt et nolit audiēdus nō eſt q2 cu3 ad

hoc teneat.et nolit cōtrit⁹ nō eſt.Nec habenda eſt rō ne egeat in foro conſciētie ſcōꝫ Jo.an.in eo.ca.q̄ꝗ. Si ꝓ ſatiſfacere neq̄at in totum vel partē excuſatur quouſqꝫ poterit.c. Odoardus.de ſolutio.

8 ¶ Si ꝑ manifeſta offenſa qs eſt excommūicatus. tenet ſatiſfactionē ꝓmittere.vt hic infra ponitur.§.ix. Satiſfactio quoqꝫ ab vſurariis manifeſtis exigēda eſt vel cautio de reſtituendo vſuras quam ſi preſtare recuſant audiēdi non ſunt in confeſſione.ca. Quamq̄ꝗ de vſuris.lib. vi. vt predictuꝫ eſt.Si exegit pedagia a ꝑſonis eccleſiaſticis.ca.Quamq̄ꝗ de cenſi.lib.vi. Si cuiuſcunqꝫ iudicis eccleſiaſtici: ordinarii vel delegati iuriſditionem turbauit.c. Quoniaꝫ de immu.eccle.lib.vi. Generaliter in omnibus caſibus in proceſſu curie contentis Martini quiti Eugenii quarti et Pauli ſecundi. Si quis incidat nō debet abſolui:niſi prius ſi poteſt ſatiſfaciat:vt in illis. In q̄bus etiam habetur:ꝙ ſi qs abſoluatur non ꝓmiſſa dicta ſatiſfactione abſolutio non valet vt habes ſupra in.iij.cap̄ .§.102. Si inquiſitor heretice prauitatis ꝑtextu officij ſui aliq̄d extorſit.vt ſupra in.iij.ca.§.lxvi. Si religioſi:vel clerici ſeculares inducant aliquē ad vouēdum: vel iurandum de religēdo ſepulturam apud eos.vt ſupra in eo.c.iii.§.lxvi.Si ſepeliuit tēpore interdicti vel nominatim interdictos vł publice excōmunicatos non abſoluit:niſi prius ſatiſfaciat his in quorum fauore ſententie interdicti vł excōicationis late ſunt.Clem.eos iuncta glo.de ſepul.Si ſepeliuit manifeſtum vſurarium niſi ſatiſfaciat clericis:q̄bus ꝑ dictam ſepulturā iniuria eſt illata.di.c.eos.ꝛ glo.Si manifeſtus raptor nō reſtituet vł de reſtituēdo nō caueat ſi pōt: nō eſt in cōfeſſione audiēdus:de rap.c. Sup.eo. Si mēbrorū truncatiōes. vel

domoꝝ incēdia fecerit vel iuſſerit. xxiij. q. viij. in. cap. Si qs mēbroꝝ. et. c. Peſſimam. vbi. gl. ſ. in. c. Si quis membrorum.

¶ Quantum ad primum caſu᷒ ait. dic ꝙ tenetur ad expēſas medicorum: et ad opas q̄ truncbat⁹ amiſit. Inſequutores quoq᷒ cardinalium. et eos q̄ defēdūt vel recipiāt ſciēter. oportꝫ ꝙ nunquam abſoluantur donec caueant de faciendo hanc penitētiam: videlicet ꝙ per omnes illius loci eccleſias principales, vi cinorumq᷒ locorum dieb⁹ dominicis ⁊ ſolemnibus incedant nudi coram populo: femoralia tm̄ habētes et ferulas: quibus fuſtigēntur publice in eiſdem eccleſiis in manibus deferētes ituri poſt modum vltra mare. Et ibidem acturi penitentiam per tres annos: nec inde reuerſuri abſq᷒ ſpeciali licentia ſedis apoſtolice. vt in capitu. Felicis. §. Cum autem de penis lib. vi.

9 ¶ Quero que᷒ ordinem ſeruare debeat Sacerdos circa penitentem? Reſpondeo. ¶ Primo debet confeſſionem audire. ¶ Secundo penitentiam imponere. ¶ Tertio illum abſoluere. vt colligit glo. in Cle Dudum. §. igitur in verbo. audire de ſepul. Si tamen Sacerdos pri⁹ abſoluit penitentem ꝙ illi penitentiam imponat nihilominus valet/ quia preſupponit confeſſor penitentem habere propoſitum faciendi penitentiam quam ſibi iniunget. vt quidam dicunt/ et bene Johan. an. quoq᷒ dicit. Si penitentem abſoluis cuius generalem audiuiſti confeſſionem abſoluas eum a penitentiis oblitis et iniunctis ab aliis Sacerdotibus. Et ſi aliquarum penitentiarum ſibi iniunctarum immemor ſi quas non impleuit commutare potes illas ſi tibi expediens videtur in alias. vbi tamē nō eſſent iniuncte pro caſu a q̄ tu nequis abſoluere. caute etiā facit confeſſor declara

re penitẽtẽ vel ꝑmittere e ius ꝙ ſi aliquam die ex ne gligẽtia vel :obliuione o⸗ mitteret penitẽtiam iniun ctã implere.puta ieiuniũ vel orõnẽ ꝙ alio die poſſit remittere. Et cõfeſſor cau te etiã agit abſoluendo pe nitentẽ ab omnibus pctis mortalibus et venialibꝰ cõ feſſis et nõ confeſſis ⁊ obli tis:poſtq̈ penitẽs de omi⸗ bus p̄dictis ſe coram eo ac cuſauerit:q: talis abſolu⸗ tio valet ad remiſſionẽ cul pe et pene dictorꝝ pctõrũ oblitorũ:q̄ particulariter confeſſus nõ ẽ:q̄ tamẽ ſi in memoria redeant confite⸗ ri tenet:vt dicit Franciſ.d̕ Mayro in quarto di.xvij. Et Pe.de pal.

De forma abſolutionis maioris excomi⸗ catiõis qñ ſolẽniter excõi⸗ catꝰ abſoluit:vł nõ ſolẽnit in foro penitentie.

10 ¶Quarto in ab⸗ ſolutiõe excõmunicatione lata ab homine:vel a iure quatuor ſunt obſeruanda ſm Hoſti.in ſum.ti.de ſen. excom. ¶Primũ eſt qd̕ abſoluẽdus iuret ſtare mã datis eccleſie vel ipſiꝰ ab/ ſoluẽtis ſiue ꝙ iuri pare⸗ bit.Si tñ iuramẽtum p̄ter mittat(qd̕ fieri nõ dz) tene bit nichilominꝰ abſolutio ſcd̕z glo.do.Abb.et do. An to.de but.in.c. Cum deſi⸗ deres de ſen.excom.Et eſt communis opinio quam te net.Richar.in.iiij.di.xviij. art.x.q.ij.Ubi et addit iu/ ramẽtũ in abſolutione ab excõmunicatiõe ꝑ iniectio ne manus violẽte nõ dz p̄⸗ ſtari clericis ſub eodem te cto dormiẽtibus ꝑpter pi⸗ culum piurii.¶Itẽ ſi per cuſſit ſocium clericũ ſcd̕z do.Abb.in.c.ex tenore eo. ti.ꝑpter dictam cauſam. ¶Itẽ nec cuiquam pro le ui manus iniectione ĩ cleri cum.¶Itẽ nec illi q̄ nõ eſt ꝓbabilr illud ſeruaturus ſcd̕z.Ray.Aut q̄ recidiua uit in eodem peccato. ¶Itẽ vbi apparet mani⸗ feſte ſentẽtiam excõmuni⸗ cationis iniuſtã fuiſſe ſcd̕z glo.in.c.Sacro.de ſenten. excõmu:¶Itẽ nec pueris

ſcdʒ arbitrium abſoluētis ¶ Itē ſcdʒ Hug. ꝑ horrē dis tantum criminibus iu ramētum preſtari dʒ. vt in cendariis falſatoribus et hmōi. nō autē excommuni catis ꝑ quibuſlibet mortali- bus. ¶ Secundum eſt vt añ abſolutionē ſatiſfaciat quando excommunicatus eſt ꝑ manifeſta offenſa: q̄r in iudicio ꝯfeſſus vel ꝯui- ctus eſt. Aut extra iudiciū notorie offendit ꝑ quo ex- cōmūicatus eſt. Si vero dubia eſt offenſa vel ꝯtume lia: et expenſe petunt̄ ante abſolutionem premittēda eſt cautio pignoraticia: vl' fideiuſſoria. Si mille expē ſe petūt̄: tñ cautio iurato ria premmittit̄. de his in .c. ex parte prime. de ver. ſig. Ubi glo. et do. Abb. dicit. Premittenda eſt emenda ante abſolutionē quando illa ꝯſtitit in exercito act⁹ tēporalis vt ꝑ iniectione man⁹ in clericum ſcdʒ iniu rie qualitatē ꝛ ꝑſone digni tatē premittat̄ ſatiſfactio Si ꝟo conſiſtit in exercitio actus ſpūalis dʒ excōmu- nicatus prius abſolui q̄ ſa tiſfaciat ne excommunica tus attemptet actum ſpūa lē. Exēplum ſi canonici ex cōmunicati ſunt. Ideo q̄d ad mandatuʒ pape nolue runt accipere quēdaʒ in ca nonicum. ¶ Tertium eſt ꝙ abſoluat̄ ab excommuni- catore vl' eius ſupiore: aut ab eo cui commiſerint hoc modo. Expoliabit̄ excom municatus veſtibus ſuis: et ponet ſe ante ianuas ec- cleſie ꝓſtrat⁹ flexis genib⁹ coram abſoluēte: q̄ tenus virgam vel corigiā in ma- nu. Et dicēs Pſalmū. Mi ſerere verberabit illum ꝑ ſingulos verſus ps magis vel min⁹ ſcdʒ cōtumacie q̄ titatē et poſt Gloria patri dicat. Pater noſter. Et ne nos Saluum fac ſeruum tuum. Nihil ꝓficiat inimi cus in eo. Eſto ei dñe tur- ris fortitudinis. Dñe exau di orationē meā. Dñs vo- biſcum. Oremus. De⁹ cui ꝓprium eſt miſerri ſemper et parcere ſuſcipe depreca tionē noſtrā et hunc famu- lum tuum. quem excōmu-

nicationis cathena cõſtri-
git miſeratio tue pietatis
abſoluat. Per chriſtũ do-
minum noſtrum.

¶ Forma abſolu/
tiõis cõmunis.

¶ Auctoritate oĩpotẽtis
dei ⁊ btõꝝ apoſtoloꝝ Pe-
tri et pauli. Ego abſoluo
te ab omni vinculo excom/
municationis/ quam vel
quas incurriſti propter ta
lem cauſam/ vel cauſas ex
primendo illas. Et reſti-
tuo te ſacramẽtis eccleſie
⁊ communicatiõi fidelium
Iterum te abſoluo ab om
nib⁹ peccatis tuis. In no/
mine patris ⁊ filii/ et ſpiri
tus ſãcti. Signum crucis
faciendo. Paſſio domini
noſtri Jeſu chriſti/ ⁊ om-
nia bõa que feciſti ⁊ facies
⁊ omnia mala q̃ ſuſtinuiſti
⁊ ſuſtinebis: ſint tibi in re
miſſionem omnium pecca-
torumet uoꝝ/ et in augmẽtũ
diuine gratie/ vade et am-
pli⁹ noli peccare. Et qđ ꝫ
hec verba in fine ſunt ma/
gne vtilitatis/ quia vide-
licet huiuſmodi habẽt viꝫ
ſatiſfactiõis ex virtute cla
uiuꝫ. Et magis va'et ſcđꝫ
Hoſti. in ſumma titulo de
pen. et re. Si tamen quis
ſimpliciter abſoluatur in
foro penitentiali a Sacer
dote. non oportet vt excõ-
municatus expolietur. et
ſtet ante ianuam eccleſie
Sed alia omnia que hec di
cuntur fiant. ¶ Item cuꝫ
Sacerdos non habet po-
teſtatem abſoluendi a ma/
iori excommunicatione po
teſt eadem forma verborũ
vti/ abſoluẽdo prius a mi
nori excommunicatione ſi
quam forte penitens inci/
dit. Et poſtea dicere. Iteꝫ
te abſoluo ab oĩb⁹ pctis
tuis ⁊ oĩa verba q̃ ſequũ
tur in predicta forma ab/
ſoluẽdi. vt habet in. c. Nu/
per. §. in ſcđo ver. Oni ſo
de ſen. excõmu. Qđ etiam
Tho. dicit. Sꝫ ſi ſolẽniter
ab epo q̃s excõicat⁹ eſt cuꝫ
ſolẽnitate de qua in ca. de/
bẽt. xi. q. iij. ſeruabit Eps
formam/ vel ille cui ipſe cõ
mittet formam abſolutio/
nis. De qua in ca. q. iij. ca.
Cum aliqđ.

¶ Quantum eſt vt abſolues iuxta mandata: et rationabilia imponat excõicato. Necz cõtra canonẽ illum vnquam veniat. vt incẽdiario ne incẽdat. Et pcuſſori clerici ne pcutiat niſi ſe defendẽdo. Aut de mãdato prelatoꝝ: vel niſi plãtus vel magiſter clericoꝝ ſit: et ſic de ſimilibus. Et illam imponat penam ſeu penitẽtiam: quaꝫ canones iubẽt iniungi excõmunicatis ꝓ exceſſibus ꝓ qbꝰ excõmunicationẽ inciderunt xxiij. q. vi. Peſſimam. De quo habetꝰ ſupra in. ca. iij. In excõicatiõibus. Et ſupra in hoc. c. §. ix.

¶ Quõ intelligitꝰ ꝙ abſolutio nõ valet ſub cõditione? Reſpondeo. Si confeſſor qui eſt inferior dicat Abſoluo te ſub ꝯditione ꝙ vadas ad ſupiorẽ. Uel abſoluo te ad tẽpꝰ donec ſis abſolutus a ſupiore. Abſolutio nulla eſt: qꝛ verba ſacramẽti nullum habẽt effectum. niſi ſub affertione illa ſub qua ſunt inſtituta: ꝗ eſt abſoluta vt cum dicit in pſona xp̃i. Abſoluo te. Et multo minus ſub hac forma de his ꝗ ad ſupiorẽ ptinẽt. Necz etiam ſupior ipſe põt dare inferiori ptãtẽ ſoluẽdi ſub illa forma cuꝫ ſit impoſſibilis: ⁊ ſup poſſibile nulla potẽtia cadit. Qꝛ tñ nõ eſt ſemp pñs poteſt dare poteſtatẽ inferiori abſoluẽdi de ꝯtinẽtibus ſibi ĩ abſentia ſua. ſub ꝯditiõe ꝙ de eiſdem fiat ei ꝯfeſſio cum fuerit preſñs Et hoc caſu inferior dꝫ dicere ꝯditionẽ ꝯfitẽti: quam ſi nõ acceptet nõ dꝫ euꝫ audire nec abſoluere: qꝛ eſt ĩpenitẽs. Si autẽ ꝯſenſerit animo et abſoluitur. tenet qꝺ factuꝫ eſt. Si autẽ poſt eo noluit ꝯfiteri ſupiori nõ redeant dimiſſa: ſꝫ facit nouum pctm̃. Nõ tñ dꝫ poni ꝯditio in ꝟbis abſolutiõis qꝛ nulla eſſent ꝟba Hẽrici de Gãdauo. ĩ ꝗlibet. q. iiij.

¶ Forma plenarie abſolutio nis in vita et in morte extracta. vt dicitur de formulario domini Pape.

12 ¶ Dicto cõfiteoꝛ a penitente. Et poſt miſereaꝛ tui a cõfeſſoꝛe ſubdat auctoꝛitate dei omnipotentis ꝛ beatoꝝ apoſtolorum Petri ꝛ Pauli. Et ſancte romane eccleſie mihi conceſſa. Abſoluo te ab omni vinculo excõmunicationis maioꝛis vel minoꝛis ꝛ reſtituo te vnitati fidelium ꝛ ſacramentis eccleſie. Item te abſoluo ab oib⁹ peccatis ꝯtritis ꝯfeſſis. ꝛ oblitis. Itẽ eadem auctoꝛitate Summi pontificis mihi in hac parte conceſſa. et inquantum debeo abſoluo te. Si iſta vice moꝛieris ab omnibus penis tibi in purgatoꝛio debitis/ ꝓpter culpas ꝛ offenſasquas cõtra deum commiſiſti. Et inquantũ mihi permittitur reſtituo te illi innocẽtie/in qua eras quando baptizatus fuiſti. Si vero hac vice non moꝛieris/reſeruo hãc plenariam indulgentiam tibi ꝯceſſam a dño papa ꝓ vltimo arti. moꝛtis tue. Ut in eadem lrã dñi pape cõtinetur: In nomine patris ꝛ filii ꝛ ſpũs ſancti. Amen

De caſibus reſeruatis ſecundum foꝛmã cãcellarie apoſtolice. etiã ꝗ ad illos ꝗbus cõcediꝛ grã abſolutiõis plenarie.

13 ¶ Utrum qñ qs vſus eſt ſemel plenaria indulgẽtia in articulo moꝛtis quam habebat a papa pꝛo ſemel in vita ꝛ ſemel in moꝛte iterum poſſit vti illa in alio articulo moꝛtis: Reſpondeo vt in concilio Conſtantiẽſi a litteratiſſimis viris reſponſum eſt ꝙ non. Niſi vberioꝛẽ gratiã ſ. ꝙ ea vti poſſet pluries ſi papa conceſſiſſet: qꝛ pꝛiuilegium de indulgẽtiis tantum dat ꝗtũ ſonat: vñ foꝛma abſolutionis pꝛoxie dicta Intelligenda eſt quando ꝯcediꝛ plenaria abſolutio in articulo moꝛtis pro pluribus vicibus.

14 ¶ Nunqd habentes lrãs plenarie abſolutiõis ſemel in vita et ſemel in moꝛte poſſint ab oĩb⁹ peccatis ꝛ cẽſuris abſolui. Rñdeo. Nõ vt habeꝛ in ſi

ne pceſſus curie.Pauli ſecundi.vbi dr iſupplenariis remiſſionib9:q̃ ſemel in vita et ſemel in morte cōcedūtur p regulam in cancellaria apoſtolica publicatam. Statuit q in quibuſcunq concesſionibus et facultatibus abſolutionis caſus infraſcripti tanquam ſpecialius ſed apoſtolice reſeruati ſemp intelliganẽ excepti vz.Offenſe eccleſiaſtice libertatis. Violatiōis interdicti ab eadem ſede impoſiti.Criminis hereſis.Conſpirationis in pſonam:aut ſtatum romani pontificis: ſeu cuius vis offenſe inobedietie/ſeu rebellionis eiuſdem pontificis:vel ſedis apoſtolice preſbitericidij. Offenſe perſonalis i epm: ſeu alium prelatum inuaſionis depredatiōis/vl' occupatiōnis:vel deuaſtationis terrarũ romane eccl'ie. mediate vl' immediate ſubiectarũ.Ac etiã inuaſionis romipetarũ:ſeu quorũcũq aliorũ ad romanam curiam venīētium. Prohibitionis deuolutiōis cauſarũ ad dictam curiam. Delationis armorũ et aliorũ phibitorum ad partes infidelium maxime.Turchorũ:impoſitionis nouorum onerũ realiũ: vel pſonalium eccleſijs vl' eccleſiaſticis pſonis: qd tñ hodie reuocatum eſt p Sixtum quartum ſymonie ſuper ordinibus vel bñficijs aſſequendis in eadem curia vl' extra ptracte. Et generaliter in caſibus ptētis in bulla.q̃ pſueuit in die cene dñi p papam publicari Et hoc ſtatuit etiam erga illas pſonas qbus oraculo viue vocis ipſe has remiſſiones plenarias conceſſiſet debere eas ſic intelligi huiuſmodi.

De modo iniungendi penitētias a confeſſore.

Capitulum.vi

In penitentijs imponēdis dz ſexto loco cōfeſſor circunſpectus eē ne vel nimis paruas iniungēdo clauium cōtēnat/vel ne nimium magnas imponendo penitens illas face

re pretermittat.
¶ De p̄mo dicit tex.in ca-
Abſit diſtin.l.Abſit a rõa-
na eccleſia vigorem ſuum:
tam prophana facilitate di
mittere ⁊ neruos ſeuerita
tis euerſa fidei maieſtate
diſſoluere.
¶ De ſecundo dicit Criſo.
xxvi.q.vi.Alligant.Si fa-
ſcem ſuper humeros ado-
leſcentis quē nō poteſt ba-
iulare poſueris neceſſe ha
bet.Ut aut faſcem reijciat
aut ſub pondere confrin-
gat:ſic ⁊ homo cui graue
pondus penitētie imponis
aut penitentiam reijciet/
aut ſuſcipiēs dum ſufferre
nō poteſt: ſcandaliȝatᵒ am
plius peccat.Nonne meli-
us eſt ꝓpter materias red
dere rōnē.q̄ ꝓpter crude-
litatē.Hec ibi.
1 ¶ Sed quam peni
tētiam debet confeſſor im-
ponere penitenti? Reſpon
deo. Olim pro quolibet
peccato mortali erat ſeptē
nis penitentia regulariter
iniungēda.xxij.q.i.c.Pre-
dicandum:⁊ xxxiij.q.ii.c.
Hoc ipſum.⁊.§.ſeq.Modo
autē arbitrio diſcreti ꝯfeſ
ſoris moderanda eſt:vt in/
ca.Deᵒ q̄.de peni.⁊ remiſ.
vbi dr̄.Penitētia non tam
ſm quantitatem exceſſiuā
q̄ penitētis ꝯtritionē q̄li/
tatēq; pſone/⁊ alijs circū-
ſtantijs conſideratis perdi
ſcreti ſacerdotis arbitriuȝ
eſt moderāda.Et Do.Ab
bas Siculus dicit ibi.Po
teſt eſſe tanta contritio pe
nitentis:⁊ alie qualitates
alleuiantes delictum vt nō
ſit neceſſe ita longeuā:ſeu
diuturnam agere peniten/
tiam.Et ipſe ſacerdos po
teſt ex officio ſuo multum
de penitentia diſpenſatiue
remittere:vt eſt tex.Aug.
de peni.diſt.i.Quem peni-
tet vbi dicitur.Qui erube
ſcit pro chriſto fit dignᵒ mi
ſericordia.Quanto enim
pluribus confitet in ſpe ve
nie turpitudineȝ criminis
tanto facilius conſequitur
veniam:aut gratiā remiſſi
ſionis.Ipſi enim ſacerdo-
tes plus iam poſſunt pfice
re:⁊ plus proficiētibᵒ pce-
re.Hec ibi.Adde ſcdm.S.
Bona.in quarto diſ.xx.q̄

quamuis penitētie ſint arbitrarie/ tñ canones inſtituunt illas in gñali qualiter imponende ſunt penitētibus. Sed deſcenſum ad ſingularia delinquit ſacerdotib⁹ diſcretis/ q conſiderent perſonarum circūſtātias attendentes ad canones/ ſicut ad regule directiuas.

2 ¶ Quales ſūt penitentie peccatis contrarie ꝛ penitentibus conuenienter imponende? Reſpōdeo ſcdꝫ Sco. in quarto diſt. xv In tribus peccant homines communiter pctō carnis concupiſcētia oculoꝝ ꝛ ſuperbia in te. vt. i. Jo. i. Satiſfactiōes autē his cōrñdentes ſūt. Peccato carnis imponatur ieiuniuꝫ/ ꝛ quecunqꝫ carnis maceratio: vt vigilie ꝑegrinatiōes aſperitates veſtium/ et generaliter q̄cunqꝫ laborem corporalē cauſant/ cum talia ſint ad repreſſioneꝫ pctī carnalis. Peccato auaritie quo aliena viſus eſt indebite extorquere rapinis furtis ꝛ vſuris correſpondet elemoſynarum erogatio ꝛ oblatiōes vt per que q̄s peccat per hec ꝛ puniatur. Peccato ſuperbie ꝛ ceteris peccatis ſpiritualib⁹ conuenit penitentia oratio nis per quam homo ſpiritum humiliat deo ꝛ contra predicta ſe roborat. Hec Auguſtinus. In generali de congruo peccatis imponenda conueniunt. In particularibus tamen caſibus aliquando non cōpetunt. Nam pauper propter auaricie peccatum elemoſynaruꝫ impoſitio nō conueniet. Et in ſimilibus etiam ſecundum penitentium diſpoſitionem vt infra in quarto §. ꝛ quinto. i hoc ca. ponitur.

3 ¶ Quid ſi confeſſor timet ne penitens faciat penitentiam? Reſpondeo ſecundum. Scot. ꝛ Richard. in quarto. diſtincti. xv. In tali caſu. Confeſſor penitentiam alleuiet/ quia melius eſt reſeruare illum ad explenda in purgatorio q̄ꝫ in inferno. Si proteſtetur illi. Confeſſor ꝙ ſi

nõ fecerit nouo pctõ mor‑
tali peccabit. Monald. In
ſumma in verbo. Penitẽs
Conſuluit ſacerdoti ꝙ pro
pter vitandam tranſgreſ‑
ſionẽ penitenti illam iniun
gat penitẽtiam: quam pe‑
nitens ſpõte ⁊ ſine murmu
ratiõe recipiat. Et ꝙ nulla
aut pauca ſub preceptoi‑
ponat/ſed ⁊ concedat ei ꝙ
liceat ſibi ieiunium. Ieiu‑
nꝰ ⁊ orationẽ vel elemoſy
nam/aut q̃cunqꝫ alia ſibi ĩ
iuncta redimere cum volu
erit. Hec Monald. Quibꝰ
adde ſecundum do. Ab. in
c. Cum eo. de peñ. ⁊ remiſ‑
ſio. ꝙ vt ibi ꝓbaꝝ. Peniten
tia ieiuniorum redimi po‑
teſt accipiẽdo indulgẽtiaꝫ
loci. In quo ſi ſit data idul
gentia quadraginta dierũ
⁊ per penitentiam iniũctã
quis teneatur quadragin
ta diebus ieiunare accipiẽ
do illam indulgentiam am
plius non tenetur.

4 ¶ Quid ſi peni‑
tẽs dicit ſe non poſſe faceꝛ
penitẽtiam quaꝫ ſacerdos
vult ei ĩponere? Reſpõdeo
ſcdm̃ Scotuꝫ in. iiij. di. xv.
Sacerdos diſcrete videat
ne imponat penitẽti diſcõ/
ueniẽtẽ penitẽtiam. Sꝫ ſe‑
cundum pſone ↄditionem
vt diuiti elemoſynas/pau‑
peri orationes/quẽ ſi ꝓ vi
ctu neceſſario oporteat q̃‑
tidie laborare non iniun‑
gat ieiunia. cum ex ipſo la
bore operis continue mace
retur. Quo caſu inducen‑
dus eſt: vt ipſum laborem
ſubeat in remiſſioneꝫ pctõ
rum ſuoꝝ: ⁊ ad finẽ hũc la
boret. Et diues delicatus
q̃ lapſus ĩ peccatũ carnis
nec aliquam macerationẽ
ꝑ ieiunia vult ſubire. Aut
preſumiꝛ/ꝙ ſibi iiũcta non
peraget inducẽdus eſt ad
elemoſynam/⁊ orõnem ſi l
ſta labentius recipit. Ad‑
dit Do. Ab. Siculus ſcdm
Hoſtien. in c. Significauit.
de peni. ⁊ re. Sacerdos au
ſterus eſſe nõ dꝫ in penitẽ‑
tia iniungẽda ne penitẽtẽ
in piculum deſperationis
inducat. Unde ſi nolit pe‑
nitẽtiam recipere quam ſa
cerdos vult ei imponere ſi
contritus eſt dꝫ. Sacerdos
cum cum leui abſoluere pe

nitētia. Et reliquum peni/
tētie ei in purgatorio reſer
uare. Et hoc pbari videt̃
dum tex. dicit ſcđm ꝙ viſū
fuerit miſericorditer impo
natis ne p auſteritate pe=
nitētie a ſeruitio eccleſie ſ̃
trahat̃. Nec aliqđ ſalutis
periculum debeat formida
re. Hec ibi.

4 ¶ Quid ſi peni=
tēs nullam penitētiam ſa=
cerdotis velit accipere? Rñ
deo. Quāuis penitens qñ
ad ꝯfeſſionez vadit teneat̃
habere ꝓpoſitum obedien
di ꝯfeſſori/ ⁊ penitētiaȝ ac
ceptandi. Conſtitutꝰ tamē
ante ſacerdotē habens di=
ſplicētiam de pctō commiſ
ſo/ ac firmum ꝓpoſituȝ nō
recidiuandi. Si nihilomi=
nus penitētiam nullam ve
lit recipere/ ſed in hoc miſe
ricordiam dei vult ſe ſubij
cere: nō eſt reijciendus ſed
abſoluēdus ne cadat in de
ſperationē. ⁊ nūcianda eſt
ei penitētia p peccatis ſuꝭ
debita: quam ſi nolit face=
re in hoc ſeculo. Illam ad
plenum ſoluet in purgato
rio. Talis enim ꝓpter di=
ctam voluntatē non videt̃
in pctō mortali eſſe: cū con
uertat̃ de pctō: ⁊ velit pu=
nire pena cōdigna pro eo:
⁊ ab eo cuius eſt iuſte infli
gere eaȝ. licet nolit ſibi in=
fligi ab iſto ſacerdote. Nec
ex hoc dicidȝ inobediēs: qꝛ
ſufficit ſe ſubmittere eccle
ſie arbitrio: quantum ad il
lud iudicium penitentiale
ad qđ tenetur neceſſario ſe
ſubmitter̃/ licet nolit ſe ſub
mittere illi ſequenti quod
neceſſario non īcluditur in
pmo. Sco. in quarto diſ. xv
q. j. ⁊ diſt. xvij. Idem Lan=
dul. diſ. xv.

6 ¶ Nunqđ penitē/
tia a penitēte acta in pctō
mortali neceſſario ſit iterā
da? Reſpōdeo. De hoc ſūt
tres varie doc. opiniones.
Quaꝝ pma rigoroſior. ſe=
cunda leuior. tertia beni=
gnior. ¶ Prima eſt Ale=
xā. de Ales in. 4. parte. q.
ix. Et Richar. in. 4. diſtin.
xv. ar. i. q. v. vbi dicit. Deus
opera hominis non acce=
ptat tanquam remunerati
one digna: nec tanquam ſa
tiſfactoria: niſi acceptet o

perantē. Vñ Gen.quarto c.iiij. dr. Reſpexit deus ad Abel. Et poſt ſubiungit: ꝛ ad munera eius. Sꝫ deus non acceperat hominē ꝫ in peccato mortali exiſtentem: qꝛ in illo ſtatu eſt inimic⁹ dei: ergo opera exiſtentis in peccato mortali nō ſunt deo accepta tanꝗ ſatiſfactoria: ſꝫ ſine illa acceptione ſatiſfactoria eſſe non poſſunt. Hec ibi.

¶ Scđa opinio eſt Thom. in quarto diſt.xv. dicentis. Aut ſatiſfactio iniūcta penitenti relinquit poſt ſe aliquē effectum etiam poſtꝗ actus ſatiſfactionis trāſit ſicut in ieiunijs manet corporis debilitatio. Et ī eleemoſynis ſubſtātie diminutio: ꝛ ſic de ſimilib⁹. Et talis ſatiſfactio facta etiā in pctō mortali neceſſario nō eſt iterāda: qꝛ quantuꝫ ad id ꝙ de tali ſatiſfactiōe manet per penitentiam ſequētem fit accepta. Aut ſatiſfactio non relīquit aliqueꝫ effectum in ſatiſfaciente: poſtꝗ actus tranſit ſicut ē in oratione / ꝛ ſimilibus. Actus autē interior qui totaliter tranſijt nullo modo viuificatur: ſed optꝫ ꝙ itere‑ref. Talis autē ſatiſfactio in pctō mortali facta optꝫ: vt iteretur. Et idem tenet Alber. ꝛ Pe. de palu. ea. diſtinctio.

¶ Tertia eſt Scotus ī.4. di.xv. vbi dicit. Si vere penitens accepit ſatiſfactiōnē puta ieiunium triuꝫ dierum. Et hodie vnum diē ieiunij impleat / ꝛ cras recidiuet in pctm̄ mortale ꝛ de illo non penitens. Secūda die ieiunet / qꝛ ſibi eſt impoſitum. Si dicis ꝙ ieiuniuꝫ iſtud ſcđe diei non ſit aliqua ſatiſfactō exterior magna occaſio eſt inducendi iſtum iam lapſum / vt tertia die nō ieiunet. ꝛ per cōſequens ad nouum peccatuꝫ mortale / quod facit nō implendo penitentiam iniunctam cum ſit tranſgreſſio precepti eccleſie / et vicarij dei in iſto actu. Sed hec opinio nimis eſt dura / ꝛ occaſio maioris obſtinationis. Vñ dico ꝙ q̄ ſemel vere penitet ꝛ recipit pe‑

nitētiam ſeu ſatiſfactionē condignā a ſacerdote(claue nō errante). Si illam in charitate implet: non ſolū ſoluit penam: ſed meretur grām. Sed extra charitatem ſolum penã ſoluit: ſed non meretur gratiam. Quod ſi arguas. Hec ſatiſfactio mortua fuit: ergo non eſt ſatiſfactio. Non ſequitur niſi ꝙ nō eſt ſatiſfactio reconcilians: ⁊ placans in amicitiam dei. Quod ſi arguas: ergo nō ē ſatiſfactio Non ſeqtur: qꝛ ſufficit deo ꝙ aliquis volūtarie ſoluat penam debitam ad punitionem peccati facti/ ſicut in humanis. Si pro offenſa facta in regem alicui etiã inuito manus ſecundũ leges abſciſa eſt. regi ſatiſfactum eſt ſufficienter: licꝫ talem in gratiam nō recipiat Vñ concludo ꝙ ſatiſfactio extra charitatē impleta de nuo iteranda non eſt neceſſario. Pet. de Taranta. eadem diſtinctio. Et Johan. Pariſienſis ordinis predicatorum dicūt ꝙ ſi quis in mortali iniunctam penitentiam fecit. nō tenet iterare hmōi ſatiſfactionē: in foro militãtis eccleſie. In quo date ſunt claues: ⁊ vbi non iudicatur de diſpoſitione interiori.

7 ¶ Quō itelligit qs facere pñiã i pctō mortali? Rñr. q̄diu poſt acceptā penitētiā recidiuās nō coterit. Si eni conterat poſt lapſum peccatum expectādo futurã quadrageſimā in qua confiteatur peccatum commiſſum. Et interim ſit contritus: non dicetur feciſſe penitētiam in peccato mortali. Cum per contritionem charitatem ⁊ amicitiam dei recuperet Unde Richar. in. 4. diſtin. xvii. arti. i. q. v. ait. Cum cōtritio dicat remiſſionē quã torumcunqꝫ ⁊ quorumcūqꝫ mortalium pctōꝝ quantacunqꝫ parua contritio ſufficit pro quantocunqꝫ magno peccato. Cum tamen peccata in ſpeciali recogitantur: maior attritio: ⁊ diſplicentia debet eſſe de maiori: q̄ꝫ de minori. Richard.

8 ¶ Nunquid ſpecies mali habeat ſi ſacerdos recipiat pecunias p miſſis. quas p penitētia iniunxit celebrandas? Rñdeo ſcđm Directorium lib.i.tit xv.§. cxxxix. Dixit Hoſtiē. q ſic. Et qdez ab hac ſpecie mali ſacerdos omnino cauere dz de vi. & hone. cleri. Cū ab omni. Vñ cū penitēti miſſas iniungit celebrandas pro penitentia dicat q per alium faciat eas celebrare ac p talē q ſubinuicem huiuſmodi tranſmittere non preſumatur.

9 ¶ Que penitentia ſit religioſo peccanti iniungēda? Rñdeo ſcđz directorium. lib.i.titu.xv.§.cl. Qđ de certo ſeruet regulā ſuā quam profeſſus eſt: qr hec eſt ſūma penitentia ſcđm Aug. & habet.xii.q.i. Non dicatis. Nec debz ſibi iniungi ieiunium ſpeciale in clauſtro propter ſcandalum aliorum.xx.q.4. Monachum &.§.fi. Poteſt tamē puniri ī aliorum abſtinentia'm. cum plus/ et minus poſſit ſine aliorū ſcandalo comedere/vel etiā/vt orationes dicat/& pſalmos/vel huiuſmodi.

10 ¶ Quero qs poſſit penitētias iniunctas relaxare: vel cōmutare? Rñdeo ſm Pau. & Johan. de imo. in cleñ. Abuſionibus de pe. & re: Ille q audiuit in cōfeſſione vel eius ſuperior di.xxi. Inferior Et eſt tex. iuncta glo. in cap. Preſbyter. diſ.lxxxii. ſm do. Abb. in.ca. Qđ ſup his de voto. Et addit. Imola. Relaxatio vel commutatio debz fieri cū cauſa ſcđz Vin. vt notat Archidy. de pe. in ca. finali. li.vi. Adde vt in ſumma confeſſor. ponit lib.iij. ti.xxiiij.q.cxxxiij. ſcđm gl. Ray. Superior in hoc congrue accipit archiepiſcopus preſertim dum prouinciam viſitat. Et idem poteſt ſucceſſor in officio: ſi primus ſacerdos ab officio amoueatur. Si autē pares ſunt: ille q iniunxit: & ille: a quo petit relaxari/vel commutari: ſi ſunt duo. Sacerdotes de pari curam in ſolidum habētes ſcđz cōſuetudinē ali-

cuius parrochie: reqrēdus est cōfessus poris cōfessor; nec scandalizet: maxime si de facili poſſit haberi. Et penitēs iam penitentiaз i choauit iniunctam ab eo. Et directoria. lib.i. ti.xv. §..clxxi.dt. Sacerdos cir/ca subditos poteſt penitē tias relaxare: ꝛ commuta re propt̄ cauſam rōnabilē in caſibus in q̄bus poteſt illos abſoluere: qñ ad peti tionē. propriā ſibi fuerint illis iniuncte.lxxxii.di .ca. vl.ꝛ.d.c.Cum illorum.

11 ¶ An epš poſſit penitētiam quā impoſuit papa relaxare vel commu tare? Rñdeo ſcdз do. Dñi cum de.S.Gemi. in.c.Ac cedens.di.l. Aut ſubeſt ne ceſſitas mutandi: et poteſt qꝛ neceſſitas legē nō habз vt in regula. Quod nō ē li citū extra de reg.iur. Aut nō ſubeſt neceſſitas.ꝛ tunc aut papa in impoſitione penitētie etiam remiſit in ptāte epi mutationē: et po terit epš tunc mutare. Et ſic proprie loq̄tur.c. latorē xxxij.q.ij. Aut papa non remiſit in ptāte epi immu tare nō poterit cum in fe rior non poſſit penitētiaз a ſupiore iniunctam remitte re.l.diſt.c.ij. Et ita conclu dit Archidy.in d.c. Lato rē Sз tu adde qd Hoſtien. in ſumma titu.de penitē ꝛ remi.§. Et an Sacerdos dicit hoc verum qñ penitē tia impoſita a papa ē pro pter caſus ſibi reſeruatos Si ab his epš poſſit abſol uere: qꝛ etiam penitētiā p hmōi impoſitam poſſit re laxare.

12 ¶ Sз nunq̄d Sa cerdos penitētiam ab epo vel alio ſacerdote impoſi tam poſſit relaxare? Rñ deo dicit Pau. ꝛ Jmo. in Cle. Abuſionibus.de pe. ꝛ re. Qd in foro penitētie ſacerdos nō poteſt cōmu tare penitētiā inpoſitam p epз. Sз bñ ecōuerſo.xxi. diſt. Inferior. Et talis cō/mutatio: vel relaxatio dз fieri ex cauſa ſcdз V in. Di cit tñ Hoſt.in predicto.§. Et an ſacerdos. Qd i his caſibus poteſt ſacerdos pe nitētiam relaxare: vel con

mutare: q̄bus poteſt abſol-
uere: Imo. et ſi propter ta-
les caſ⁹ papa ſubdito ei⁹
impoſuiſſet. poteſt. Sacer
dos ex cauſa rationabili
relaxare.
¶ Adde tu q̄ in his q̄ ad
forū penitētiale ſpectant
fratres predicatores ⁊ mi
nores: q̄ illaʒ habēt aucto-
ritatē: quam curati p̄ Cle.
Duduʒ. §. Statuimus. de
Sepul. videnť om̄ino poſ-
ſe q̄d p̄dicti parrochiales
13 ¶ Quid ſi penitē-
tia fuit iniuncta p̄ ſubſi-
dio terre ſancte? Reſpon-
deo ſcd'ʒ Jo. and. ⁊ do Ab
Siculum in. c. Qd ſup his
de voto. Solus papa talē
penitentiam commutare
poteſt. Si autem impoſi-
ta fuit p̄ labore eundi. ad
terram ſanctam. Et tunc
ſi penitens etiam votum
de hoc emiſit ſolus etiam
papa commutat vel rela-
xat. Sed ſi penitens poſt
hmōi penitētiam ſibi iniū
ctam tantum crucis ſignū
aſſumpſit ſine alio voto.
pōt inferior diſpēſare do.
Abb. Siculus.

14 ¶ An ſacerdos
diſpēſare poſſit in male a-
blatis: ſeu remittere illa p̄
minori q̄titate: q̄ teneať
debitor. Rn̄deo ſcd'ʒ Pau.
⁊ Jmo. in Clemē. Abuſio
nibus. de peni. et re. remit
tere male ablata p̄ mino-
ri q̄titate: q̄ ſit pecunia
reſtituēda: pro male abla-
tis. fieri nō poteſt: nec va-
let talis compoſitio: q̄ re-
ceptio talis pecunie debet
fieri nomine pauperum: et
in eorum vtilitatem cōuer
ti. Et ideo recipiens (qui-
cunq̄ ſit ille non poterit
tranſigere de offi. vica. ca.
fi. Niſi ſuper hoc ſit priui-
legiatus a papa. Et nota
hoc contra epiſcopos com
ponentes cum heredibus
vſurariorū ſuper vſuris ⁊
male ablatis q̄ videtur nō
valere talis compoſitio:
nec patrocinari quantum
ad deum eis q̄bus ſit dicta
remiſſio. Fecit regula pec-
catum. de reg. iur. in. vi. et
xiiij. q. vi. Si res.
15 ¶ Quam penitē
tiam ⁊ quō ſacerdos impo
nere dʒ cōſtitutis articu-

lo mortis. Rñdeo. De talibus pura cõfeſſio pctõꝝ eſt inqrenda. Penitentia vero non eſt imponenda: ſed tantum innoteſcenda: vt dicitur in. capi. i. xxvi. q. vii. Quod ſic exponitur in ſumma confeſſorum: titu. de penitentiis. §. Quando confitẽdu; eſt. v. Infirmo tamẽ. Sacerdos dicat infirmo. Si tu eſſes ſanus talem penitentiam deberes agere. Sz qꝛ infirmus es: eam tibi nõ iniungo: ſz hortor vt iniungas tuis heredibus talẽ pro te elemoſynam facere. Vel (quod melius eſt) in teſtamẽto relinquas: quod omnino facere eum cogat q̃tum poteſt. Si ad aliqua certa: vel incerta reſtituẽda teneatur. Et q̃ ad penitẽtia; addat dicẽs. Si vo cõualueris talẽ ages. poſtea penitẽtiã. Sed p modum cõſolatiõis oſtẽdendo benignitatẽ miſericordie dei pctã in purgatorio remittẽris magis: q̃ per modum horroris oſtendendo ſeueritatez diuine iuſticie talibus innoteſcenda eſt penitentia Quia vt dicit Sco. in. iiij. di. xx. Infirmo i extremis conſtituto ſuadendum eſt. q ſcdz ſuam poſſibilitatez laboret ad penitentiam ordinatam: vt non penarum timore: ſed propter deum habeat voluntariam peccatoꝝ diſplicẽtia;: ꝛ nitat vti ratione liberi arbitrii: ad hoc quantum poteſt. Quia vt Auguſtinus dicit. Oportet non ſolu; deũ timere e iudicem/ ſed iuſtu; diligere. Quippe ſi penarum infernalium dolet de peccatis magis/ q̃ ex dei amore cõtritus nõ eſt. Nec ſic ſaluari poteſt.

De celatione cõfeſſiõis/ ad quã tenetur cõfeſſor. Caplm. vij.

Iſt celatiõe cõfeſſiõis ſecretus ſeptimo loco dz eſſe ſacerdos/ vt ꝛ illi p̃cipit in. c. Oĩs. de pe. ꝛ re. vbi dicit. Caueat autẽ oĩno ne vbo/ aut ſigno/ aut alio quouis modo pdeat aliquatenus peccatorem. Propterea circa celationez

confeſſionis tria bꝛeuiter videnda ſunt.vʒ.
¶ Que ꝯfeſſoꝛ celare teneatur. ¶ Qualit' ad hoc obligatur ¶ Qua pena reuelādo.puniatur.

1 ¶ Quero q̄ cadunt ſub ſigillo ꝯfeſſionis ſacramētalis? Rn̄deo ſcd̄ʒ Ric. in iiii.di.xxi.art .iiij.q. iiij. Pctā et oēs circunſtantie pctōꝝ vt loci: tempoꝛis: et hmōi: p q̄ directe: vel indirecte: pſe vel p accidens penitēs pꝛodi poſſit: vl' de eo ſuſpicio aggrauari vel verecundia: aut cōfeſſio: aut aliqđ nocumētum illi pꝛouenire.
¶ Itē ꝛ pſona cuʒ qua penitēs ꝯfitet' ſe peccaſſe ſub ſigillo confeſſionis cadat ¶ Alia ꝟo q̄ penitens interſerit in cōfeſſione q̄ nec ſunt pctā nec circunſtātie pctōꝝ. vt ſi dixerit: ꝙ ī aliqua terra ſunt bona blada vel aliqđ ſimile nō cadunt ſub ſigillo cōfeſſionis: niſi dum ea narrando oſtendit velle celari. Addit Fran. de mayꝛo. ea diſtin. ꝙ bona audita in cōfeſſione nō cadūt ſub ſigillo cōfeſſionis qꝛ tātū pctā ſunt materia huius ſacramenti.

2 ¶ Quero. Exempluʒ de circunſtantia tempoꝛis p quam reuelari dicat' cōfeſſioꝛ Rn̄deo ſcd̄m Ric. in. iiij. ca. diſt. ꝛ art. q. iiij. Puta ſi canonic⁹ ſciēs famulum ſuum: et nullum alium intraſſe camerā ſuā hoꝛa nona. Et illa hoꝛa furet' dn̄i Ciphum poſt multos autē dies dn̄s ꝑpēdat ſuum Ciphum eſſe ꝑdituʒ ſi furis cōfeſſoꝛ vſqꝫ ad vnū annum vel duos diceret ciphum talis dn̄i pꝛeceptuʒ fuiſſet tali hoꝛa. ſtatim poſſet dn̄s ſuſpicari a famulo ſuo fuiſſe ſubreptum.

3 ¶ Nu nqđ cōfeſſoꝛ celare teneat' pctm̄ qđ dr ei penitēs ī cōfeſſiōe ſacramētali ſe velle committere homicidium: furtum. et hmōi? Rn̄deo. Due opiniones ſunt. ¶ Pꝛīa eſt Inno. Ray et eis Glo. et Alexan. de ales in quarta parte ſumme quā ꝛ ſeq̄tur. do Abb. ſiculus in. c. Omis de pe. et re. Ad Sacerdos

nō tenet hoc pectm̄ celare tum quia eſt committendū̄ ⁊ nō cōmiſſum tum quia penitēs de eo nō habet ꝯtritionē. Et ꝑ ꝯn̄s nec veram ſatiſfactionē cum confeſſio fiat ſpe venie. ſcd̄m Augu. Scd̄a opinio que verior ē omino eſt Richar. in quar/ to diſ. xxi. ar. 4. q. ii. Ubi dicit. In nullo caſu licet ſacerdoti reuelare ꝯfeſſionē: ſiue confitēs peniteat. ſiue non/ ſiue ꝯfiteat pctm̄ oper ꝑpetratum/ ſiue ꝑpetrandum/ ſiue ſit pctm̄ in moribus. ſiue in fide. Licet peccatum ꝑpetrandum ſit in confeſſiōe detectum ⁊ maxima diligētia ꝯfitenti ſuadere debeat ne committat/ preſertim ſi eſt pctm̄ ordinatū ad corruptionē aliorum ī fide. Nullo tamē modo ꝓdat illum/ nec aliquā malam opinionē ſeu ſuſpitionē: de illo generet ī cordibus alioꝝ. Idem Scot. ⁊. S. Bonauē. ⁊ Tho. ead. diſtinctio.

4 ¶ Scd̄o Qualiter ꝯfeſſor obligat̄ ad celationē cōfeſſionis? Rn̄deo Ut nec ṽbo nec ſigno aut quouis modo pctōrē ꝓdat vt in. c. Omnis de pe. ⁊ re. Extra de hm̄ōi talib⁹. Ut ſi q̄s ſtatim confeſſus eſt. ⁊ cō leſſor peteret caſū ab illo auditum q̄ vidit pſonā cōfiteri ſcd̄z Frā de mayro in. iiii. diſt. xxi. Et Lādul. ea. diſt. dicit idem qn̄cunq; confeſſor incaute petendo cōſilium dat intelligere cōſultori pctōrē. Nihilominus/ vt addit Fran. ea. diſ. Confeſſor dubitans de aliquo caſu in cōfeſſiōe audito poteſt in gn̄a li ſic interrogare. Si talis caſus contingeret. q̄d faciēdum. Nō autē dicat ꝙ hoc audiuit ī confeſſione. nec ab illo conſilium petat q̄ de penitente ſuſpicari poſſit.

5 ¶ Nunq̄d cōfeſſor poteſt loqui coram aliis de peccatis in cōfeſſione auditis nō referēdo ea ad penitētē? Rn̄deo ſcd̄m Richar. ea. diſt. ⁊ ar. q. iii. Non quouis modo directe/ vel indirecte. Per hoc enī ꝫ venire poſſet in aliquam cognitionē. vel ſuſpitionem/ vel opi

uiſonẽ vel dubitationem de confeſſo vel ſibi poſſet detrimentum prouenire in anima vel incorpore vel impoſſeſſionibus vel in fama vel in amicis vel in quantum per hoc poteſt aliud ſcandalum in populo generari vel confeſſio magis odioſa vel minus dilecta aut precioſa reputari. Raro vel nunquam contingere poteſt quin ex relatione peccatorum tantum per confeſſionẽ ſcitoꝝ poſſit contingere aliqd de inconuenientibus predictis: quamuis forte q̄nq̧ nullum de illis contingat. Richar.

6 ¶ Quid de ꝯfeſſoribus inter ſe loquẽtibus Audiui hodie inconfeſſione tale peccatum forte et ſunt ibi de circunſtantibꝰ coniecturantes perſonam de qua loquitur? Reſpondeo ſecūdū Directoꝛiū.lib. i.ritu.xv.⁊.§. clxvi. Licȝ p̄dicti nullaȝ nominẽt perſonam Tamen hoc eſt reuelatio confeſſionis: qua peccatum editum nec verbo: nec ſigno reuelari debet. vt l.c.Omnis.de pe.⁊ re. Nec enim refert vtrum res proprio nomine vel circumlocutionibus demonſtrantur ff.Si.cer.peta.l. Certum .de conſang.⁊ affi.c. Tua.

7 ¶ Si.confeſſor dicat talem ſibi confeſſum de ſuis peccatis non eſt reuelatio confeſſionis: q2ſi dixerimus tm̄ peccatum nō habemus.⁊c.i.Jo.i. Secus ſi confeſſor dicat aliquem nominatim ſibi confeſſum de multis vel grauibus peccatis ſecundum Richard.in iiij. Et ſecnudū ſūmā vtriuſq̧iuris

8 ¶ Si ꝯfeſſor duos qui ad patibulum ducuntur audiuit in cōfeſſione. Et pro vno tantum q̄ ſe dixit eſſe furto innocentem rogat aſſerens eum innocẽtem hoc eſt reuelatio confeſſionis. vel ſi audita priꝰ in confeſſione modo audiat a penitente ſolus in communi confabulatione peccata ſibi ꝯfeſſa: ⁊ ex hoc eū pręſ[?]at reuelator eſt cōfeſſionis vel ſi confeſſor ma-

liciofe alterum adhibet:q̀
audiat confitētē:vt poſtea
ille ſic audiens de ſic audi
tis teſtis ſit

9 ¶Quid ſi confeſ
ſor ſuum peccatuz confite
ri nequeat: niſi peccatum
alterius ſibi confeſſum ma
nifeſtet ſacerdoti noſcēti il
lum? Rñdeo ſcđz Richar. i
iiij. diſtin. xxi. ar. iiij. q. iiij.
Durante tali caſu tenetur
de pctō hmōi: non confite
ri: ſufficit enim ſi contera-
tur cum propoſito confitē-
di habita ſacerdotis copia
qui neſciat: de quo dicat.
Idem Sco. ea. di. vbi po-
nit exēplum: de abſoluēte
Epiſcopum ſymoniacum
de facto: quē de iure nō po
teſt. Quo caſu cōfiteri ſuf
ficit: q̄ ſacramentum peni
tētie indebite adminiſtra
uit. Quem tamen ſi con-
ſcientia vrget: vt rem aper
tius confiteatur tenetur ex
pectare oportunitatem cō
feſſoris: qui ex confeſſione
quam facit non valeat in
noticiaz deuenire perſone
ſibi confeſſe. Hec Sco. li-
cet Fran. de may. ea. diſti.
dicat q̄ ſi ꝯfeſſor non pōt
grauitatē peccati ſui expli
care niſi reuelet audita in
confeſſione. Cum iſta tranſ
eant de foro ſecreto ad for-
ſecretum non eſt reuelatio
cōfeſſionis: ſz prior opinio
magis tenenda.

10 ¶Nunquid pre-
latus qui audiuit ſubditi
peccatum in confeſſiōe poſ
ſit extra actum confeſſiōis
aliquid agere ꝑpter quod
non ſoluz alteri: ſed confeſ
ſo oſtendatur talia eum a
gere propter confeſſionem
auditaz? Rñdeo. Non. Vn
de nullam verecundiā: vl'
mortificationē ſubdito ex-
tra confeſſionem facere po
teſt: vel etiam excommuni
catum ſi euz neqt abſolue
re: cū vitatio ſit de iure po
ſitiuo: nō reuelare de iure
poſitiuo naturali: et diui-
no ſcđz Sco. et Richard. i
iiij. di. xxi. Nō pōt etiaz ab
officio remouere vel a loco
qñ offm̄: vl' loc⁹ ē ei. pcti oc
caſio ſcđz Boñ. Sco. Lan
dul. ⁊ Richar. Qui ea. di.
ar. iiij. q. ii. In rñſione. iiij.
argu. dicit. Suſpicio hec

ge prelat⁹ faciat predicta ob cōfeſſionē auditam itel ligit. Nō ſolum qñ alii hoc ſuſpicarent ſed etiam ipſe ſubditus q̄ confeſſus ē. Et addit Landul.ca.diſti. Si prelatus ſciat p cōfeſſionē ſubditum apoſtatare velle nō dʒ ei oſtium claudere: ſi nō eſt cōſuetudo claudēdi

11 ¶ Nunquid ſacerdos vllo caſu ꝯfeſſionē poſſit reuelare? Rñ. Non neq; p vllo ſcandalo vel diſpendio exinde ſecuturo/licʒ ei reuelare cōfeſſionē ſcdʒ Alexā. de ales in quarta parte ſumme. q. 275.

¶ Itē ſi ſupiorē p obediētiam vel ſub pena excōmunicatiōis lata ſentētia precipere etiā a papa ſecūdū Alexā. ea. q. ⁊ Richard. in 4. di. xxi. arti. 4. qu. ii. Ubi addit ſacerdos interrogatus de aliquo in cōfeſſione audito. vtrum ſciat repēte dicat ꝙ nō/ne ex ſua taciturnitate vel fuga reſpondendi ſuſpitionem vllam aggrauet in cordibus aſtantium Nec mentitur quia intelligit ſe neſcire vt homo quia vt deus nouit. Immo ſi caſus contingat in quo oporteat ſacerdotē vł confeſſionē reuelare vel mortē ſubire tenet̄ pelígere mortem. S. Bona. ea. diſt. addit. Si ſacerdos iurauit dicere verū ſup aliquo quod habuit in cōfeſſiōe ſecur̄ poteſt ac debʒ dicere. Neſcio q2 iuramētum nō obligat illum niſi ad illō quod nouit. vt hō Idem Richar.

12 ¶ Quid ſi ſacerdos pctm̄ auditum i cōfeſſione iam ſciebat p aliam viam? Rñdeo ſcdm S. Bona. in 4. diſ. xxi. Poteſt illud ꝓpalare. Sʒ vt ſcādalum euitet/tria obſeruet

¶ Primo ꝓteſtet̄ cōfitenti ꝙ nō tenet̄ celare illud: q2 ſcit p aliam viam.

¶ Scdo antequam propalet ſe cogi ad hoc p obediētiam ſiue permittat.

¶ Tertio tunc reuelet cū videat veritati preiudiciū generari concor. Scotus ⁊ Richard.

13 ¶ Utrum de penitētijs lic ētia ſacerdos reuelare poſſit peccatū, qd ei di

xit in ꝯfeſſione? Reſpõdeo ſm Richar. in. 4. diſti. xxi. arti. 4. q. i. Sic ſi confeſſus hoc iteruȝ dicat ꝯfeſſori ex tra cõfeſſionẽ. ¶ Secundo ſi dicat pſone q̄ poſſit ꝓdeſ ſe ⁊ nolit obeſſe. ¶ Tertio caueat ꝯfeſſor/ ne dicat ſe il lud habuiſſe in confeſſione ¶ Quarto vitet ſcandalũ Ne ſi ſe licẽtiatum ad dicẽ dum aſſerat a penitente/ ⁊ penitẽs neget ei incuberet ꝓbare ſe licẽtiatum ab eo fuiſſe ne puniret/ vt reuel/ lator ꝯfeſſionis. Idem. S. Boñ. ea. di. vbi addit. Sa cerdos vt ſcandalum eui tet omnino dȝ ꝯfitẽtẽ ſuum nunciũ facere. Ideȝ Alex. Lombar. ⁊ Tho. ea. diſtin. Qui addit. ¶ Quito con feſſor illi vel illis tñ dicat: de quo vel de q̄bus licẽtia tus eſt a penitente. ¶ Se xto. S. Boñ. ibidem addi dit ꝙ penitens licẽtiare de bet illum: tñ quo ad pecca ta propria/ ⁊ non aliena: ni ſi in caſu in quo deberet di cere. Et melius p aliũ. q̄ꝫ p ſeipſum poteſt bonum il lius ꝓcurare. ſic eſt ꝙ ꝯfeſ ſor melius per ſuam moni/ tionẽ magis poterit ſuade re: vt ſibi caueat a recidiuo Quo tamen caſu opȝ con feſſionẽ narrare confeſſori: qr alia rogando confeſſorẽ vt illum corriperet de pctõ quod ei tãtum dixit ĩ ꝯfeſ/ ſione. hoc eſſet occaſio re uelandi ꝯfeſſionem ſecũdum S. Boñ. ⁊ Richar. ea. diſti. xxi. Et hec eſt cõis opinio ⁊ q̄ practicatur. licet alij q̄ dam contradicant etiã pre dictis: Ille quoqꝫ cui ꝯfeſ ſor reuelauit alterius ꝯfeſ ſionẽ tenet omnino celare/ qñ ſcit ꝙ ille qui hoc ſibi di xit neſciebat niſi p cõfeſſio nẽ. Et ſimiliter ſi q̄s fuit in terpres penitẽtis in cõfeſſi one/ vel ſi ꝯtingat aliqueȝ a caſu ⁊ multo magis ex poſito alterius cõfeſſioneȝ audire ſub pena pctĩ mor talis celaret ſm Richar. i 4. diſtin. xxi. arti. iiij. q. iij. ⁊ arti. v. q. i.

14 ¶ Confitẽs vero penitẽtiam ſibi iniunctam celare tenet duplici cauſa ¶ Primo rõne ꝓprie fa me quam ſine aliqua vtili

tate ledere nō debꝫ. Eccleſiaſtici.xlj. Curam habe de bono nomine.

¶ Scdo ratione ꝑiudicij: qđ confeſſori adduceř poſſet: vt ſi forte ſibi iniunxit ꝑ ſalute anime ſue penitētiam: per quam ſi ſciretur īcurreret aliquorum: vel alicuius maliuolentiam. Ut pote ſi iniūxit alicui abſtinere a ſocietate ſibi perniciosa. Richar.in.iiij.diſt. xxi.ar.v.q.iij.

¶ Tertio pena quam Sacerdos cōuictus de reuelatione cōfeſſionis puniri debet: eſt vt depoſitus detrudař in monaſterio ad agēdam ꝑpetuam penitētiam vt in ca. Omnis de peni.ꝛ re. Et ꝙ iſta pena hodie tātum imponatur ꝛ ceſſauerit illa q̄ poniř in ca. Sacerdos de peni.di.vi. Sentit glo.ſi.in di.ca. Omnis ꝛ Jo.and.ac do. Abb. Sicu. hoc ibi aſſerunt.

¶ Incipit ſecunda pars interrogatorij de interrogationibus faciendis. Circa decē ꝑcepta. Et ſeptem pctā capitalia. Et cum regulariter non opꝫ īterrogare de venialibus. Queriř quomodo cognoſcatur veniale ꝛ mortale. Et de nonnullis aliis queſtionibus circa hoc.

¶ Capm.i.

Queritur de modo quo veniale a mortali diſcni poteſt. Dicendū ꝙ duobus modis. Aut in mō diligēdi: aut in modo cōſentiēdi. ¶ Primo diligendi creaturam: quaꝫ aut diligimus ſiue in ea delectamur ſupra deum: vel eque deo ꝛ hoc eſt mortale pctm̄. Aut citra deū/ vł ſub deo. ꝛ hoc eſt veniale. Nam ſic homo non deordinař: aut auertitur ab vltimo fine: q̄ eſt deꝰ in ſecundo modo ſicut in primo modo/ et per conſequens ratio peccati ſeu ꝑfectio magis inuenitur in primo modo q̄ꝫ in ſecundo In quo eſt minimum de ratione peccati ꝑpter quod ꝛ veniale nuncupatur/ q̄ſi

venia dignum ſit. ¶ Secundo in modo conſentiendi deliberate vel non deliberate/ & in his que ſunt preceptorie p̄hibita. Aut non ſunt de ſe ſimpliciter vel preceptorie prohibita: vt ſunt omnia precepta legis negatiua. Non occides. Non mechaberis & cetera hm̄oi. eſt mortale/ ſicut eſt nolle deliberato conſenſu implere affirmatiua precepta p̄ loco & tempore vt tenetur. Veluti eſt honorare parētes pauperibus ſubuenire & alia his ſimilia q2 talis preceptorum tranſgreſſio non ē ſine dei ꝯtemptu. In quo potiſſimum conſiſtit ratio peccati. Si autē quis deliberate facere conſentit ea que nō ſunt ſimpliciter ſeu preceptorie prohibita/ vt ē mendacium iocoſum multiloquium: plus aliquantulum dormire/ comedere/ et huiuſmodi. Venialiter tantum peccat. ¶ Si tamen ibi non ſit contemptus hec eſt quieta voluntas talia faciendi. Si etiam ſimpliciter eſſent prohibita: quo caſu mortale peccatum eſſet. vt. xxv. di. §. Criminis In prohibitis autem ſimplicit. Et ſecūdū ſe ſi voluntas non conſentiat: ſed per ſurreptionem delectetur. Aut etiam ex cogitatione ſine conſenſu/ veniale tantum eſt peccatum. Secus autem vbi vere vel interptatiue conſentiat. Exemplum in peccato carnis in quo delectari vel ex ſurreptione/ vel cogitatione ſine cōſenſu veniale eſt. Ubi vero ex diuturnitate tēporis creſcit libido: Ita vt mens velit perſiſtere in interiori delectatione. Aut aduertens periculum delectationis retente negligit eam reprimere quod ē conſenſus interpretatiuus/ cū non ſit abſq3 contemptu ſalutis p̄prie/ vn̄ mortale eſt peccatum. Difficile ē tamē in hm̄oi dicere quouſq3 ſe extendat veniale/ & qn̄ incipiat eſſe mortale. De quo cōſenſu dicit Aug. Si peccatum non diu teneaꝛ in delectatione veniale eſt. Si vero diu teneatur. Et ſi

volūtas pficiēdi deſit moꝛtale eſt. Hec vba lʒ Aug. videaꝰ pꝛecipue intelligere de pctō carnis. In omnibus tñ gñibus pctōꝝ delectatio moꝛoſa vigilanter: ꝛ ſtrēnue vitāda eſt. In pctō ergo moꝛtali eſt dei cōtemptus atqꝫ deſertio. Nō tantum committendo ſicut in exēplo pꝛoxime dicto: ſʒ ēt in omittēdo. In veniali vero eſt tantum pꝛetermiſſio alicuius circūſtantie ad ſalutē nō neceſſarie. Exēplū de vtroqꝫ in eo q̄ teneꝰ dicere offm̄ diuinum q̄ ſe in pſoluendis hoꝛis canonicis aliqua mētis vagatiōe ad aliud intēdat p ſurreptionē mētis / vel ex pꝛopꝛia voluntate. Non tñ in hoc diuinoꝛeꝰ veniale remanet peccatum. Si vero ex cōſuetudine negligenꝰ pſallēdi cōtēneret: ꝛ nō curaret canonicas hoꝛas deuote ſapienter pſoluere: cum ſit opus puilegiatum: ſicut miſſam celebꝛare: ꝛ verbum dei pdicare. Moꝛtale peccatū ē hec Alexander de Ales in ſecūda parte. Tractatu de pctō in gñali. Et in tractatu de negligētia. ꝛ. S. Bona. i ſecundo diſ. 24. ſuper litteram.

2 ¶ Sed q̄ro cum pctm̄ veniale aliqñ fiat in nobis p ignoꝛantiam vꝉ obliuionem / vel p ſurreptionē / vel p neceſſitatē / vꝉ per fragilitatē carnis / ſicut dicit glo. Pꝛouerb. xxiiij. ſup illud: Septies cadit iuſtus in die. Et ꝯſtat ꝙ illud qđ homo peccat inuitꝰ eſt inuoluntarium: qūo Auguſtinus libꝛo de vera religione dicit. Pctm̄ a deo voluntarium eſt: ꝙ ſi nō ſit volūtariuʒ: nō eſt pctm̄? Reſpōdeo ſm̄ Alexā. in ſcđa parte ſumme. In Tractatu de pctō veniali. Omne veniale peccatū eſt voluntariuʒ vel voluntate mouente ad hoc. vel voluntate permittēte: ſiue nō cohibēte. Et ad obiectum dicendum: ꝙ inuitus q̄s peccare dꝛ vel qđ nullo modo fit a voluntate remota. vel pꝛopinqua eliciēte: vel pmittēte / ſiue non cohibēte. Et ſic nullus dꝛ peccare inuitus. Alio mo-

do dr̄ inuit⁹ peccare/ qꝛ nō
eſt ex toto involuntate. Et
ſic dr̄ q̇s inuitus peccare.
Et ſic intellige ad Roma.
vij. Qđ volo hoc ago: vez
ꝙ actus peccati dr̄ inuolū
tarius: qꝛ ē contra rationē:
que concupiſcit aduerſus
carnem.

3 ¶ Sed q̄ro quō dif
fert radix/ ꝛ macula pecca
ti venialis: ꝛ moꝛtalis eoꝝ
ꝙ auerſo? Reſpondeo. Li
bido in moꝛtali ſcđm Aug.
libꝛo de Mēdacio. Eſt ap
petitus animi: quo eternis
tēpoꝛalia pꝛeponunť. Sed
nullū veniale a tali radi
ce pꝛocedit: cum in eo non
ſit inoꝛdinata ꝯcupiſcētia
contra deum. Macula pec
cati moꝛtalis eſt ꝑ quā ani
ma amoꝛe inferioꝛis pul
chꝛitudinis ſeipſam pollu
it ꝛ ſue creationis imagi
ne diuina gratia ſpoliata
defoꝛmat. Sed macula ve
nialis peccati: qua tantum
diminuiť rectitudo ei⁹/ qđ
eſt ad aliquem actum/ ꝛ ſic
nō eſt contra dei pꝛeceptū
licet aliquo modo animam
polluat retardando cū ab
actu gratuite dilectionis.
Non tamen eam defoꝛmat
diuinam grām auferendo.
Et de vtriuſq; macula po
teſt poni tale exēplum. Ali
quando tantum denigra
tur aliqua ymago depicta
vt videri non poſſit. Aliqñ
vero ita obſcuratur: vt ple
ne nō poſſit diſcerni. Unde
ꝛ Gregoꝛi⁹ dicit. Veniale
obſeruat: ꝛ moꝛtale obtene
bꝛat. Auerſio quoq; a deo
non eſt in peccato veniali:
quamuis ſit quedam adeo
elongatio: vel retardatio
In pctō vero moꝛtali ī quo
eſt diuinoꝛum pꝛeceptoꝛū
tranſgreſſio. Auerſio fit a
deo. nam diuinum manda
tum eſt via recte tendendi:
atq; pueniendi ad deum.
Qui ergo cōtra mādatum
dei facit quaſi faciē ſuā re
troꝛſum vertēs tergum tē/
dit ad illum ad quē ꝑ viā
mandati tēdere debebat.
Qđ ꝛ ille agit q̇ tēpoꝛalia
pꝛeponit eternis ſtatuens
vltimum in eis finem. Ani
ma enim cum ſit media in
ter deum: ꝛ creaturam/ in
quantum eſt ymago dei:

Vertēs ergo ſe ad creatu/ram tāꝙ ad vltimum finē ſeu ꝑncipale bonum /faciē ſuā:quam ad deū ꝯtere de bebat ad creaturaȝ vertit. ꝛ inclinat Alex.de ales in ii.Tractatu de veniali pec cato. Et. S. Boñ.in.ij.diſt. xxiij.arti.ij.q.ii.

4 ¶ Quid ſit ꝑm⁹ motus in prohibitis ſimpli citer/ꝛ quando eum repri mere teneatur? Reſpōdeo ſecundum Alex.de ales i ſcđo Tractatu de pctō ĩge nerali.

¶ Primus motus eſt mo tus ſenſualitatis ſm ipul/ ſum fomitis tendens impe tuoſe ad fruitionem crea ture delectabilis. Si tamē ſenſualitas moueatur ſm regimen rationis ad ſubſtē tationem. Cum talis mo tus non ſit inordinatus vł vituperabilis/de eo nō in telligiť in diffinitione pre ſcripta. Si autē mouetur ſecūdū impulſum fomitis hic ē de quo loq̄mur. Eſt.n. inordinat⁹ cum ſit impro bus ĩpet⁹ libidinis. Et ſē ſualitas hic accipiť q̄dam vis ſenſibilis ſub ratiōe or diata. Et ideo ſenſualitas eſt in homine ſolo. In bru tis ſenſibilitas.

¶ Quo ad ſecundum? Re ſpondeo ꝙ ratio non teneť repꝛimere ꝑmos mot⁹:ne in ſurgant:qꝛ ꝛ ſi in nobis nō inſit neceſſitas ad hunc ꝑ mum motum vel ad illum tamen manente corruptio ne in ſua cauſalitate/ que tamen tolli poſſet ex virtu te gratie neceſſitas eſt ad aliquem. Teneť tamen ra tio comprimere illas ne p/ ducantur ad conſenſum ſu perioris partis. Hoc eſt te netur conſentire ſecunduȝ ſuperiorem patrē vel etiaȝ ſcđm ĩferiorē cum iaȝ pue nitur ad iudicium ipſi⁹ dif finitum. Nam ita ordinata eſt inferior ps rationis ad ſupiorem ꝙ ſubiecta ſit ei/ vel eſſe debeat. hec Alex ā. de ales.

5 ¶ Quo intelligen dum ē quod d pctō morta li ꝛ veniale. Diciť ꝙ infini ti ad finitū nulla ē propor/ tio? Rn̄deo ſcđm Alex.eo. Tractatu.q.iii. Poſſumus

conſiderare mortale pctm̄ & veniale quantum eſt ex parte delectionis/ & quantum eſt ex parte deformitatis. ¶ Primo modo eſt in eis pportio. ¶ Scdo modo non. Deformitas enim menſuratur reſpectu boni incommutabilis/ ſiue eius in quem peccatur. Delectatio vero ſecūdū actuʒ ipſi⁹ peccantis. Et propter hoc pena debetur mortali peccato ex vna pte finita magnitudine. ex alia parte infinita duratione. Sed licet veniale pctm̄ quantum eſt de ſe nō habeat reatū/ niſi pene temporalis/ ex adiunctione tamen mortalis poteſt habere penam eternaʒ tunc eius deformitas eſt ſine fine. deformitati auteʒ ſine fine reſpōdet pena ſine fine Ale.

6 ¶ Queritur an plura venialia faciāt vnū mortale? Reſpōdeo ſecūdū S. Bonauē. in. ij. di. xxiiij ſuper litteram. Non quantum eſt de ſe: ſed diſpoſitiue. Ex frequenti enim iteratione venialiuʒ augetur libido & frequenter interuenit contemptus.

7 ¶ Utrum veniale peccatū poſſit effici mortale? Rn̄deo ſcd̄m. S. Bona. in. 4. diſt. xvi. articu. iij. q. j. Si intelligatur ꝙ hec venialis culpa per eſſentiam fiat mortalis: hoc eſt idem ſecundum ſubſtantiā impoſſibile eſt. Si autem intelligatur quod peccatū qd̄ erat alias veniale poſſit eſſe mortale/ vt mendacium/ iocoſum/ & ebrietas Dico ꝙ ſic propter conſenſum & complacentiam ſupra deum. Hoc eſt ꝙ ſi etiam deus prohiberet committere non deſiſteret quia ibi eſt libidinoſus conſenſus. Idem dicit eadem diſtinctio. Alexan. Lombar. & Richard. Qui addit moduʒ vt ſi ludus fiat cū muliere cauſa alicuius vane cōplacentie: non tñ turpis: ſi poſtea cōtinuet̄ cā turpitudinis exercende: qd̄ pmo fuit vēiale fit mortale ppt ſupueniētiā male intētiōis Et ſic ītellige ad dictū augu. Nihil ē adeo vēiale qd̄

nō fiat mortale. ſi placet vł
ſic ſcḋm Alexā. de ales in.
ij. Tractatu de pctō. Cum
quis diligit aliquid venia/
le ſub deo Si poſt illa amo
ris inordinatio ita progre
dit̄ q̄ ſupra deum vel eque
deo procedit̄ mortale Non
q̄ illa placētia/ ⁊ inordina
tio ſub deo facta ſit ſupra
deum/ ſed q̄ per illam oc=
caſionaliter ⁊ progreſſiue
ab ea vſq; ad illaȝ q̄ ſupra
deum eſt partitum ſit qua
dam q̄eta placētia. Et ſic
loqtur Aug de venialibus
in lib. de penitentia. Om̄ia
ſimul aggregata: q̄ plura
ſunt velut ſcabies necant.
aut decorē faciei noſtre ex
terminant.

8 ¶ Utr̄ religioſus
teneat̄ ad ꝯfeſſionē venia=
liū rōne ſtatuti ſue religio
nis? R̄ñdeo. Quis tendēti
ad pfectionē vtile ac neceſ
ſarium ſit venialia cōfiteri
Tñ de neceſſitate ſalutꝭ re
ligioſus non tenet̄/ q2 qua
rōne ſecularis non habens
niſi venialia nō tenet̄ confi
teri etiam ſemel in anno ꝓ
pter preceptum ac. c. Om=
nis de pe. ⁊ re. Eadem rō=
ne etiam religioſus ꝓpter
ſui ordinis ſtatuta: nō obli
gat̄. Et ſcḋm Scotū in q̄r
to diſt. xvij. ⁊ Pe. de pal. ibi
dem. Eccleſia non vtitur
ſacramento penitentie/ niſi
tanq̄ ſecūda tabula cōtra
naufragium qḋ q̄dem non
eſt in venialibus. Cū actu
moriens in veniali etiā ſal
uetur.

9 ¶ Utrū vnū mor
tale ſit maiꝰ altero vł ma=
giſq; alteruȝ? R̄ñdeo ſcḋȝ
Alex. de ales in. ij. pte tra=
ctatu de peccato mortali. q
4. Aliud eſt dicere maius
⁊ minus in pctō mortali.
Et aliud eſt dicere magis
⁊ minus mortale.

¶ Primo modo. ſ. maius
⁊ minus mortale refertur
ad quantitatē peccati. In
gñe peccati. Cui etiam ma
ior acerbitas pene ſecūdū
libidinis menſuram ei re=
ſpondet.

¶ Scḋo modo. ſ. magis ⁊
minus mortale refertur ad
ipſam ſeparationē a deo/ q̄
eſt anime vita: etiā inquā=
tum ei pena et̄na reſpōdet.

Sicut ergo i eternitate pe
ne non eſt magis ꝛ minus:
ſic nec in ſeparatione ē ma
gis ꝛ minus / vel ſic etiam
mortale pctm̄ dicit̄ in eo ꝙ
reſpicit mortē gehenne. in
qua aliqd eſt quod dr̄ ſcd̄m
magis ꝛ min⁹ vt magis pu
niat̄ iſte ꝙ̄ ille non inquan/
tum vterqꝫ eternaliter pu-
nitur. Alex.

10 ¶ Ex qbus cogno
ſcit̄ ꝙ vnum pctm̄ eſt gra-
uius altero: ꝛ hoc ideo ex qua-
tuor. Ex cauſa. Ex mate-
ria. Ex circunſtantia. Ex
concupiſcentia.

¶ Primo ex cauſa a qua
diſcedit̄ hoc eſt ſcd̄3 ꝙ act⁹
diſcedit a rectitudine rati
onis. Quanto enim magis
diſcedit pctm̄ / tanto graui
us eſt. Sicut ſi quis deci-
pit in mille deceptum i cen
tum ab alio grauius ꝙ̄ ille
peccat. Et q̄ eidem maius
bonum tollit in eodem gn̄e
peccati grauius peccat / vt
auferēs ſanitatem pl⁹ of-
fendit: ꝙ̄ rapiēs facultatē
Quanto. n. magis quis di-
ſcedit ab armonia ꝛ conſo
nantia rōnis: tanto maior
eſt malitia: ꝛ tanto graui⁹
peccatum.

¶ Scdō ex materia ſiue
obiecto vel pſona q̄ offendi
tur qꝛ quanto perſona offē
ſa dignior eſt tanto graui⁹
eſt pctm̄. Jdō peccatū ime-
diate ꝯtra deum vt eſt infi
delitas ꝛ blaſphemia gra-
uius eſt pctm̄ cōtra homi-
nē commiſſo in rebus vl̄ in
perſona / ſecūdū enim digni
tatem obiecti attendit̄ gra
uitatis varietas in pecca
tis. Hec Tho. pma ſcde. q.
lxxiii. art. iij.

¶ Tertio ex circunſtantia
quanto enim plures circū
ſtantie corrumpuntur: tan
to grauius eſt pctm̄ graui
us enim peccat iniuſte ver
berans patrē ꝙ̄ extraneum
ſic ꝛ prodigus q̄ dat qd̄ nō
dꝫ: ꝛ cui nō dꝫ: ꝙ̄ ſi qs det /
cui nō debꝫ tātū qꝛ plures
circunſtantias boni in eo-
dem gn̄e peccati corrūpit.
Sicut in ſimili grauior eſt
egritudo / q̄ plures partes
corporis corrumpit ꝙ̄ illa
que paucas. Vn̄ Tuli⁹ de
pmo exemplo dicit. Jn pa/
tris vita violanda / multa

peccanſ: violaſ eniʒ is: qui peccauit. q̄ aluitq̄ in ſede ac domo in reʒ publicaʒ col locauit. Tho. prima ſecūde q. lxxiii. arti. i.

¶ Quarto ex concupiſcen tia: qua vʒ q̄s ducit ad pec candum. Duplex vero eſt hec cōcupiſcētia. Una ſen ſualitatis precedēs iudici um rationis ꝛ motum vo luntatis Et hec peccatum diminuit: q̄ꝛ q̄ maior con cupiſcentia ſtimulatus pec cat minus ei imputatur. Alia vero concupiſcentia eſt ſequens iudiciuʒ ratio nis ꝛ conſenſum volunta tis. Et hoc modo vbi ma ior eſt concupiſcentia. Ibi grauius eſt peccatū. Tho. prima ſecūde. q. lxxiij. arti culo. vi. Quod etiam ꝓba tur ſic. Illa eſt maior q̄ eſt magis ſm electionem cum de ratione peccantis et in iuriantis eſt vt agat volun tarie. Ideoq̄ʒ quantoma gis ſecūdū electiōē peccat tantomagis volūtarie pec cat Quanto ergo magis voluntarie: tanto grauius quia maior eſt: ꝛ efficatior libido. eſt.

¶ Utrum qui co dem actu facit contra duo precepta teneatur duplici reatu ſeu obligatione pec cati. Et ſic hanc circūſtāti aʒ per cōſequēs cōfiteri te neatur ꝛ Reſpōdeo ſecūdū Alaxan. de ales in ſecūda parte Tractatu de commiſ ſo. que. xii. Si actus peccā ti eſt contra precepta diuer ſarum legum differentium numero ꝛ ſpecie: vt cum q̄s furatur in feſto: facit con tra preceptuʒ tertiuʒ. quo iudicatur abſtinere ab om ni peccato et contra ſepti mum: ne furtum facies Et tunc peccatum ſeu eius re atus multiplicaſ. Si auteʒ actus peccati ſit cōtra pre ceptum diuerſarum leguʒ que numero tantum diffe runt: ꝛ non ſpecie: peccatū non multiplicatur: ſed eſt tanto grauius. Exem plum in eo: qui frangit ie iunium in vigilia Apoſto li: que venit in quattuor tē poribus licet enim q̄s obli geſ precepto duaꝝ legum precipientium ieiunium.

Cũ leges in ſpecie obligationis non differunt cum vtraq3 ieiunium precipiat. Idem quoq3 dicendũ quãdo in peccato concurrunt duo actus: quorũ alter ad alterũ ſequitur quia peccatum non multiplicatur. Exemplum in acceptione perſonarum in qua eligitur diues indignus ad honorem eccleſiaſticum: et cõtemnitur pauper. qui ẽ doctior ꝛ ſanctior hec ponit. Alex. in Tractatu de acceptione perſonarum .queſtione ſecunda. in ſecunda pte. Et Sanctus Bona. in quarto diſtinctiõe. xxxviij. ſuper litteram. q. ij dicit Peccatu3 numeratur rõe actus circa quem eſt .non ratione eius in quem ẽ. Unde ſi quis vna actione offẽderet plures homines vno peccato peccaret. Similiter ſi quis in deum peccat: ꝛ in proximum ratione circunſtantie adiuncte non facit diuiſa peccata. Exemplum in eo qui votum ſolẽne publice violat quia principaliter deum offendit et proximum Secundario ꝓpter ſcandalum.

¶ De interrogationibus faciendis in foro penitentiali.

Ubi ſciendu3 ꝙ littera. M. denotat peccatum eſſe mortale Et duo puncti ſigñt talia peccata frequentius contingere.

¶ Primum preceptum Non habebis deos alienos.

Primo precepto prohibetur ne cultus latrie ſeu ſeruitutis deo debite alteri ꝗ3 deo impendatur. Ut dicit Nicolaus de Lyra ſupra. xx. capitu Exodi.

¶ Si adorauit quamcunq3 creaturam puta: Solem Lunam. Ignem vel aliud Ut ſui conditricem vel cõſeruatricem. eſt honor latrie exhibitus creature. et ſoli deo debitus Alexan. de aleſi tertia parte in expoſitione precepti primi. Mortale.

¶ Cruci tñ exhibẽdus eſt honor latrie: q: refert ad prothotipum: id eſt xp̃m paſſum. Sanctis enim honor dulie q̃ fit exiſtẽti ĩ aliqua excellẽtia. Nõ aũt ſumma in q̃ua deus ſol⁹ eſt Alex. vbi ſupra.

¶ Si adorauit pictã ymaginẽ dei: vel alicuius ſancti nõ referẽs intẽtionẽ ad repreſentatum per illaꝫ vi detur mortale: niſi rudis ſimplicitas adorãtẽ excuſet. De Conſecra. diſ. iij. perlatuꝫ. Alex. lõbar. in tertio diſtin. ix. M

¶ Si adorauerit trinitatẽ ſub ymagine trium vultuũ vel trium perſonaꝝ materialiter diſtinctarum: credens eam talem eſſe. In quo ſi pertinax eſt: hereticus ⁊ excõmunicat⁹ eſt. c. Ad abolẽdam. de hereti. Et ſi pingere fecit ymaginẽ impietatis eſt ſcdꝫ Jo. damaſcenũ Alex. de ales in. ii. parte Tractatu de ydolatria. M

¶ Si aliqd fecit vl' fieri procurauit per artem nigromantie / aut deliberatam ĩtẽtionẽ habuit ad p̃dicta xxvi. q. v. Nec mirum. M

¶ Si de futuris dependẽtibus ab alterius voluntate / vt de bello: faciendo de vxore ducẽda ⁊ hmõi: voluit per demonem certificari. S. Bona. in ſcdo. diſtinct. vii. M

¶ Si inuocauit demonem verbo vel animo: vt ſibi in re aliqua daret auxilium / vl' ↄſiliũ: vel obſequiũ p̃ſtaret. S. Bo. vbi ſupra. M

¶ Si inuocauit dyabolꝫ vbi ſibi reuelaret rem quã perdidit. S. Bonauentu. vbi ſupra. M

¶ Talia tñ viri ſancti qb⁹ deus ſubiecit demonia ſine peccato facere poſſunt ſcdꝫ. S. Boñ. in ea. diſt.

¶ Si arte notoria aliq̃d diſcere procurauit. Alex. de ales in. ij. parte tractatu. de diuinatione. M

¶ In arte notoria quãuis fiant orões ad deum pro bonis impetrandis / vl' malis ammouẽdis: tñ quia ponunt ibi nomina nõ intellecta: ⁊ q̃dam lineationes. vt earum in ſpectione ac q̃

rātur ſciētie: vel artes. Et attendit ibi inſpectio horarum quaſi virtute aſtrorū3 illa fiant: quo falſa ſedulitas gnāt in hominibus tan quā fidei cōtraria ꝓhibet Alex. vbi ſupra.
¶ Si preſcire voluit aliqd p artē neumantie. In qua fiunt linearū attractiones: ꝛ ſortes iaciēdo taxillos ꝛ punctos inſpiciēdo. Eadē rōne mortale eſt. M.
¶ Si libros incantationū apud ſe retinuit maxime ī tentione experiendi ſemp eſt in mortali: ꝛ Chriſti inimicus. xxvi. queſti. v. Peruenit M.
¶ Si rem pditam vel aliā rem occultam ſcire voluit faciendo inſpicere ī criſtallo: vel in phiala per puerū virginem. S. Bonauentu. in ſecundo diſtincti. vij. q. vltima. M.
¶ Licet per dictum pueri repiatur res pdita tamen dyaboli opatōe ſit q̄ ſub re honeſta pueri virginis decipit homines. S. Bonauē Ibidem.
¶ Si p ſomnia ſua voluit de occultis diuinare vel de futuris pronunciare. Tho. ſecunda ſecunde. q. xcv. articulo. vi. M.
¶ Somnia tñ q̄ fiūt in nobis angelica: vel diuina reuelatione ſunt in nobis vera ſigna futurorū ꝛ q̄b⁹ cōtingunt: nota ſunt. S. Bona. vbi ſupra.
¶ Si ex garritu vel volatu auium: vel motu aliquo bruti: predicere voluit bonum vel malum: qđ ex libero arbitrio hominis depēdeat: vel a diuino nutu: ſuperſticioſum eſt Tho. ea. q. ꝛ. Deutero. c. viij. Vbi Nico. de ly. M.
¶ Sicut inuocatio demonum: ita ꝛ qđ ſupſticioſum mortalis eſt culpa. Alex in tertia parte in expoſitione primi precepti. Sed non ē dicere futura per actum bruti cauſatum motu corporum celeſtium: ſicut cū3 cornicula crocitat predicit pluuiam cito futurā Tho. vbi ſupra.
¶ Si Aſtrologus vel mathematicus ex cōſideratione aſtrorum vel diei. Nati-

ultatis per certitudinē pronunciat vite curſū / mores ⁊ euētus hominum: ſupſtitioſu; eſt. xxvi. q. vi. Igitur Et ea. cā. q. v. Non oportet S. Boñ. vbi ſupra M.
¶ Pronoſticari tamen de morte Principis propter cometam apparētem. De nouo non videtur illicitu; quia diuino iuſſu mortem eius pronunciat: quia eſt ꝑſona communis ne regni turbatio ſequatur S. Bo. in ſecundo. diſtin xiiij. q. vltima.
¶ De futuris contingentibus pronūciarī poteſt Mathematicus demonis oppoſitiōe: qui quattuor modis de his preſentit.
¶ Aut conſiderando diligenter ad quid inclinetur affectio noſtra Et que ſunt inducentia. ⁊ retrahentia. Aut quia ex longa experientia vidit in talibus accidere talia. Aut quia ꝓponēs aliqd factu; ꝑdicit illud. Aut iuſto dei iudicio permittitur ab angelis ſanctis adiſcere ad punitionē alicuius mali, vt ad fallandum fallaces. S. Boñ ca. di. vij. in. ij.
¶ Si conſuluit aruſpices incantatores / vel Sortilegos. ad ſciendum que circa ſe vel alios futura ſunt Cōtra. c. Si quis ariolos. ⁊. ca. Si quis Epiſcopus. xxvi q. v. M
¶ Si alios docuit ſortilegia. vel artem augurandi. Aut talia procurauit adiſcere Contra. c. Aliquenti. ca. q. v. M
¶ Qui docent talia capitali pena: vel deportatione puniri. debent. Et qui adiſcunt: decem librarum auri pena mulctari. C. de hereti. l. Quicunq;.
¶ Si vſus eſt ſortibus pro furtis inueniendis / aut occultis ſciēdis / vel futuris predicendis / ymagines cereas inſpiciendo / aut codices, ſic verſus Pſalmoru; vel punctos taxillorum / et huiuſmodi. Contra. ca. i. et ij. de ſortileg. Et ibi domi Abb. Et Alexan. de ales vbi ſupra. M.
¶ Licet tamen vti ſortibus ad ſciendum cuius eſ

ſe debeat res de ſe indiuiſibilis: vel vna portio bonorum diuidendorum ſecundũ domi. Abba. in. d. c. i.

¶ Si fecit vl' fieri fecit maleficium / ſeu malicias per maleficos / ⁊ ſortilegos Cõtra. ca. Non licet. ⁊. c. ſortilegos. Contra. ca. Non licet. ⁊. c. ſortes. xxvi. q. v. Et Deut. c. xviii.

¶ Si maleficium / quod per maleficium / vel alium humano conſilio / vel exorciſmo iuſto dei iudicio deſtrui nõ poteſt propter peccatum preteritum. deſtrui procurauit per inuocationem demonis vel alio maleficio in quo eſt ſecreta cũ demone conuentio Boñ in. iiii. di. xxxiiii arti. ii. q. ii.

¶ Maleficiũ intellige hic In quo fiunt ligature vel ymagines / vel characteres vt aliquod commodum vl' incommodum ſequatur ꝑ quod incidant homines in infidelitatem credentes eſſe virtutem illius ymaginis / vel caracteris cum nõ ſit: ſed demonis diuina permiſſione. Alex. de aꝫles in tractatu de diuinatione in ſecunda parte.

¶ Si fecit vel procurauit preſtigiũ: quo ex demonis operatione oculi perſtringuntur hominis ne verum decernere valeat. Alexan. vbi ſupra. xxvi. q. v. Nec mirum. M.

¶ Si propter amorem libidinoſum propinauit / vel propinari fecit poculũ maleficiatum: ne Mulier poſſet concipere aut conceptũ abortiret. Contra cap. Si aliquis. de homicidio. ff. ꝺ penis. l. ſi aliquid. §. ſi abortiones. M.

¶ Si obſeruauit dies egiptiacos. Vel de non calcando limen domus Vel ꝙ ſternutauit credens eſſe malum ſignum. Landul. in quarto. diſtinc. xxxiij. q. vltima. M.

¶ Si propter infirmitatẽ curandam procurauit ſibi vel alteri ĩcantationes maxime cum ſacramentis vel ſacramentalibus. vt eſt. Oleum ſanctum. vel aqua baptiſmi: et huiuſmodi. ⁊ Vel cum verbis ⁊ caracte

ribus non intellectis. Aut Itellectis:ſed cū ſuꝑſticioſis obſeruatiōib⁹ cōſignādi vel ligādi: ⁊ huiuſmodi Cōtra c. Jllud.⁊.c. Peruenit.xxvi.q.ij.⁊.q.v. Lādul vbi ſupra. M.

¶ Si procurauit: docuit: vel conſenſit ligari breuia ad collū:vel portari ſuꝑ ſe Aut ſi talibus fidem habet ad expellendam febrē vel aliam egritudinē:quādo ibi ſunt nomina:vel caracteres nō intellecti. Uel in carta nō nota: quamuis ibi ſint orōnesbone:vt ſymbolum:⁊ orō dñica .xxvi.q ij. Jllō.ꝟ.c.Qui ſine. Landul.in.iiij.diſt.xxxiiii.q.vlti. Et archidy.in.c. no.lic3 xxvi.q.v. M.

¶ Si orōnē vel Pſalmum vt Pater noſter:vel euangelium cum caracteribus ſeu ſignis:vel nominib⁹ ignotis:aut cum ſuperſticioſe aliqua obſeruantia ſuꝑ ſe portauit. Alex.de ales i tertia parte. Tractatuſortilegorum M

¶ Simplices tñ nondū iſtructi talia eſſe ꝓhibita videnē excuſari. Silr portare ſymbolum:orōnē dñicā ⁊ ſi hmōi. Talia ſine alijs caracteribus ignotis:vel ſuperſtitioſis obſeruātiis licitum eſt.xxvi.q.ii. Non obſeruetis

¶ Si attribuit particularem virtutem orationi :vel Pſalmo. Ut quod portans ſuper ſe perire non poſſet:i igne vel in qua:vel mala morte:vel ꝙ talem gratiā tēporalē:vel corporalē cōſequetur omnino Ar.d. Nō obſeruetis ⁊.ij.q.v. Conſuluiſti. Archidyaco vbi ſupra. M.

¶ Gratiā tñ ſpūalē conſeq̄ poſſe dicendo aliquam orōnē ſine aliqua ſuperſtitione nō videē incongruū Uñ Caſſiodorus ſuꝑ verſum. Pſalmus: Dirupiſti domine vincula.⁊c.dicit ꝙ ſus hic tantam virtutē creditus eſt habere:vt a nonnullis diceret poſſe hominibus peccata dimitti.ſi cū in fine vite ſue trina confeſſione congeminent. Jdem tenēdum vbi papa dat indulgētiā orationē aliquā

dicẽti Arch.ca. Quod autẽ. de peniten.et remiſſionibus et ibi glo.

¶ Si credit non poſſe ſibi bñ contigere. In commercio: vel mercantia quam tali die fecit tali planeta/ vel ſtella regnãte et hmõi. xxv q.v. Nõ licet M

¶ M:dici tñ in minuendo ſanguinẽ vel in dando medicinas. Et ruſticis in putando arbores/ vineas/ vel in ſeminando curſum lune et ſtellaꝝ ſeruare lꝫ.ſecũdũ glo.in eo.c. Non licet

¶ Si quis ptinaciter credat ſe vel alium tẽpore nocturno extare ſup beſtias ad loqua longinta/cum verius ſit dyabolum ſe in varias ſpẽs trãſferẽtẽ vana fantaſmata antecedẽti humane p illuſionẽ immittere. Alex.de ales/ vbi ſupra et.c.epi.xxvi.q.v. M

¶ Si ptinaciter credit vetulam/aut alium in guttã ꝯuerti.et ſanguinẽ puerorũ ſuggere. Cum ſit demõ. ſicut filios Job interfecit. ſm Aug.et Hiero.d.c. Epiſcopi. Et Tho.j.parte.q. cxiiij.ar.4. M.

¶ De articulis et ſacramentis fidei.

¶ Si dubitat de articulis fidei/ vel aliquo eoꝝ.nõ declinans magis in patrẽ affirmatiuam/quam negatiuam. Contra.c.dubius. de hereti. M

¶ Si credit ĩfideles. ſicut ſunt turci.et ſaraceni/ſuaꝫ legẽ ſeruantes debere ſaluari.cum in ſola fide chriſti homo ſaluet. xxiiij.qu.j. Quia in ſola. M

¶ Si credit patrẽ in diuinis eſſe ſeniorẽ.vel potẽtiorẽ.vel digniorēꝫ filio. Et ſi ptinax eſt hereticus et excommunicatꝰ eſt.d.ca. Ad abolẽdam. De hereti. Et ex proceſſu curie eſt papalis. M

¶ Si non credit vnitatem eſſẽtie in diuinis/ ſꝫ pſonas trinitatis diſtinctas materialiter eſſe ſicut ſunt Petrꝰ. Joannes. Jacobꝰ. Et ſi in hoc eſſet ptinax excõicatꝰ ẽ.vt ſupra. M

¶ Homo tñ rudis q̃ nõ poteſt cõcipere.q̃d eſt natura

⁊ q̄d perſona in diuinis te
netur implicite credere. vt
t̄dit eccl'ia. ⁊ ſufficit ſcd̄m
Sco. in. iii. di. xxv.
¶ Si credit filium in diui
nis genituꝫ eſſe hūano mo
do ⁊ non per actum intel=
lectus quos deum ſeipſum
intelligit infinite. Et ſi p̄ti/
nax. excommunicatus eſt.
vt ſupra. M.
¶ Noticia enim intelle=
ctus ſiue verbum in diui=
nis cum adequate ſe habe
at ad obiectum intelligibi
le. quod eſt diuina eſſentia
que eſt infinita. neceſſe ē. vt
ſit infinita. Scot. in p̄mo
diſtinc. i. M.
¶ Si credit patrem ⁊ fili
um ⁊ ſpiritum ſanctum eſ
ſe plures deos. ⁊ non vnuꝫ
ſolum. In ſymbolo. Quicū
q̄. Et ſi pertinax excom=
municatus eſt. vt ſupra.
M.
¶ Si non crederet per ſa=
cramentum baptiſmi pctā
remitti. aut p̄ ſacramentuꝫ
penitētie hominē deo recō=
ciliari. ⁊ gr̄am recuperare
Uel ſacramentum confir=
mationis ⁊ euchariſtie ad
ſalutē neceſſarium nō eſſe.
Et ſi p̄tinax eſt incurrit ex
cōicationē papalē. cap̄. Ad
abolēdam de hereti. in pro
ceſſu curie. M.
¶ Si corporaliter pueruꝫ
in hoſtia conſecrata crede
ret Chriſtum eſſe. ⁊ ado=
ret cum non ſit Chriſtus:
ſed Chriſtum ſub ſacramē
to eſſe repreſentet Landr.
in quarto diſtin. xii. Si eſt
pertinax licet inſtruct᷒ vi=
det̄ hereticus. M
¶ Corpus enim Chriſti
in ſacramento videri non
poteſt oculo corporali etiā
miraculoſe: neq̄ ab vllo in
tellectu: niſi diuino Rich. i
quarto di. x. ar. v. q. i. ⁊. ij.
¶ Si pertinaciter credeꝛ
nolet totum Chriſtum con
tineri: ſub qualibet ſpecie
panis/ vel vini conſecrati:
⁊ etiam ſub minima parti/
cula illarum ſpecierum ſi=
cuti ver̄ eſt hereticus: ⁊ ex
cōmunicat᷒ eſt. Richar. in
quarto. diſt. viij. artic. iij. q.
4. Et. d. c. Ad abolēdā de
hereti. M.
¶ Si p̄tinaciter credere
nolut xp̄m poſſe eſſe in plu=

rib⁹ locis ſeu altaribus ſacramētal'r eodem tempor: hereticus eſt Richard. In quarto.diſt.x.ar.ij.q.ij.Et vi.q.j.d.ca.Ad abolendā3. M.

¶ Si non credit q vere Chriſtus Deus ⁊ homo.ſecūdū illam magnitudinem corporis in quo crucifixus eſt contineatur in Hoſtia conſecrata.Cōtra capitul'. Ego Berengarius.de cōſe.di.ij. M

¶ Si non credit futuram reſurrectionem corporum noſtrorum.ac meritoru3 retributionem a deo futurā. Contra Symbolum Apoſtolorum:hereticus eſt. M.

¶ Si plus q̄ deum amauit ſe vel filium/vel honores:vel voluptates carnis vel diuitias vel principem ſuum paratus pro his facere que pro dei amore nō facere. Sco.⁊ Franciſ.de mayro.in primo diſtinctio. pma.q.i.Nam teſte.Hieronymo.Quod quiſq3 plus veneratur.⁊ amat. Hoc illi deus eſt. M.

¶ Si ex hoc ſolum deum amat. q2 dat ei ſpiritualia bona vel corporalia vl' gratias quas petit ab eo:mortale eſt:quia vtitur fruendis.S3 ⁊ Fran.Ubi ſupra Nam teſte auguſtino libro lxxxiij.q.4.arti.ix.q.vj. Sūma pverſitas ē frui vtēdis ⁊ vti fruendis. M.

¶ Si in bonis preſentibus/vel diuitijs et honoribus.Ita quietata voluntate delectal'/vt ſi his ſemper frui poſſet aliam vita3 nō curaret ſecūdū p̄dictos doc.vbi ſupra. M

¶ Si deliberate ſepius ꝓpoſuit facere contra aliqd dei preceptum vt incantationes et periurium.Contumelias in aliquem homicidium/ furtum/mendactu3 pernicioſum/ ⁊ huiuſmodi ne temporalia perderet.ā̄t acquireret totiens grauiter peccat.Sco.⁊.S. Bona.in.j.diſ.j. M.

¶ Si credidit totū homis bonū ꝯſiſtere ī diuitiis honorib⁹ ⁊ voluptatib⁹ hui⁹ vite.Scot.vbi ſ. ⁊ Tho.ii.ij.q.lv.ar.ij. M.

bꝛa xp̄i irreuerenter:quaſi mēbꝛatim diuiſit eum .S. Bona.vbi ſupꝛa. AB

¶ Si iurauit ꝑcipiēs ſuū iuramētū:ꝛ falſitatē dū iu rabat:ꝑiurꝰ eſt. AB

¶ Si autē attēdat falſitatē ſed nō iuramētū ꝛ quaſi neſciens iurat:non niſi ſit mendacium pernicioſum. Thom̄.in tertio diſtin.xxxviij.ar.i.q.v.Et Richard.ea:diſtinct.

¶ Tripliciter enim fit iuramentū. Pꝛimo cum q̄s iurat falſum q̄d credit eſſe verū.Secūdo cū iurat verum.q̄d credit falſum.Tertio cum iurat falſū: quod credit eſſe falſum.Scđo/et tertio modo moꝛtale eſt nō autē p̄mo modo.Richard. in tertio diſ.xxxix.art.iij.q.i.xxij.q.ij.hoīes. AB

¶ Cum tñ q̄s vno impetu ꝛ contextu verboꝝ ꝑiurat. videt vnum moꝛtale tantū vt in ſimili dicit Joan.andre.in regula.Delictum in ſexto.Jn mercu.ꝙ percutiēs clericum pluries vno cōtextu ꝛ impetu non incidit niſi vnam excōmunicationis ſententiam.

¶ Si iocoſe periurauit: moꝛtale eſt/ q2 etiam ibi eſt diuine maieſtatis irreuerētia.Tho.ſecunda ſecūde.q xcviij. AB

¶ Si expoſuit ſe ꝑiculo ꝑiurii iurando certitudinaliter.i.de quo dubitauit. Tho.ij.ii.queſ.lxxxviij.arti.p̄mo. AB

¶ Si iurauit contra ꝯſciētiam:vel illicitum/ vel veniens contra iuramentū:ꝑiurus eſt.Alex.in tertia parte.Jn ſecūda expoſitiōe p̄ceptoꝛum. AB

¶ Si nō impleuit rem licitam quam iuramēto ꝓmiſit cuꝫ poſſet Tho.ſecunda ij.q.lxxxix. articu.iij. Et Alexand.in expoſitione ſecundi pꝛecepti in tertia parte. AB

¶ Juramētum dr ꝓmiſſorium cum q̄s iurat aliq̄d ſe factuꝝ vel nō factuꝝ obligans ſe ad executionē pꝛomiſſi:dūmodo licitum ſit ꝛ expediēs.Alex.ibidem.

¶ Si temerarie iurauit facere rem peccati moꝛtalis moꝛtale eſt ꝛ tenet non

implere.xxv.diſti.§.criminis. xxii.q.4. In malis M

¶ Si iurauit non parcere inimico: non facere elemoſynam/ non ingredi religionem/ iuuare aliquem in maleficio vel ducere aliquā in vxorem poſt votum caſtitatis: & huiuſmodi. Omnia ſunt mortalia. Richar. in tertio diſtinc.xxxix.xx.q. 4. Qui ſacro. M

¶ Si ſophiſtice & doloſe iurauit rem ſic eſſe/ vel non eſſe. ad decipiendum aliquem quo caſu tenetur tamē ſecūdū intentionem ei9 cui9 iuramēto promiſit ſm Richar.ea.diſ.de quo.xxij. q.v. Quacunq3 arte. M

¶ Ubi tamen quis ſimpliciter iurat verba habentia duplicem intellectum non obligatur niſi ſm ꝓpriam intentionem. Alexand. de ales in tertia parte in expoſitiōe ſecunda preceptorum. M

¶ Si per iuramentum metu ſe obligauit ad aliquid faciendu3 quod non ſit cōtra dei vel eccleſie ꝓceptu3 & nolit implere/ vt tenet in foro conſcientie. Richar. in tertio diſt.xxxix. M.

¶ Superior tamē deb3 relaxare ei iuramentum huiuſmodi/ aut cōpellere ad ei relaxandum illum q̄ metu compulit. Iurare dehis que vi.c. Abbas. Richard. vbi ſupra.

¶ Si priuata perſona exegit iuramentum ab eo/ q̄ ſciebat feciſſe contrarium eius/ de q̄ iurabat mortale fuit exigere. Thom.ij.ij.q. xcviij.arti.4. M.

¶ Sed iudex non peccat: ſi ad petitionem alteri9 exigit iuramentū ſecūdū ordinem viris ab eo quē ſcit falſum iurare/ q2 non ipſe. ſed ille ad cuius inſtantiā facit videt exigere Thom. vbi ſupra.

¶ Si reuelauit ſecretum quod iuramento. Uel ſine iuramento celandum accepit. Richar.in.iiij. diſt.xxi. ar.v.q.4. Similiter qui induxit: vt reuelaret ſciēs eſſe celandum. M.

¶ Qui tamen iurat tenere ſecretum adulteriu3: vel quodcunq3 crimen inter-

rogatus a iudice propala/ re tenetur.glo.in.c.Quali ter extra.de accuſati.ꝛ Jn noc.ibidem. Ueruntamen iurans dicere veritatẽ nõ tenetur dicere ea que ſunt oculta omnino. Et hoc ſe cundum Laudunenſem in prohemio Clementinarũ ſuper verbo Sanctimus

¶ Jn quibuſdam caſibus quis non cenſetur periurꝰ quamuis iuramentum nõ impleat. ¶ Primo cum quis abſoluitur ab eo icu ius commodum iurauerat ſicut cum abſoluitur ſpon ſus a iuramento de matri monio contrahendo extra. De Jureiurand.capitulo. ij.Jtem cum quis iuramẽ tum commutat in melius extra eo.Peruenit.ij. Jtẽ cum iuramentum non im= plet ſi conditio iuramento appoſita non impletur.di. capi.Peruenit. Jtem nec ille qui iurat amplius non cognoſcere concubinam ſi eam ducit in vxorem glo.i capitulo. Quod predeceſ ſor.xi.que.tertia.Jtem qui non implet iuramentum de re que non eſt alicuius im portantie.vt cum mater iu rat filium verberare vel ſi quis iurat bibere: vel non bibere/ꝛ huiuſmodi:venia le eſt.Jtem qui non implet quod male/ꝛ non obſeruã dum iurauit extra.e.capi. Quanto. Et ſic intellige. cap̄. Si aliquid.xxij.q.iiij vbi tex.Juramentũ quod obſeruatum ĩ peiorem ver tat exitum ſalubriorẽ cõ= ſilio mutandũ nouerimꝰ.

¶ Si in cantilenis vł tur/ pibus confabulationibus. vel ſanctos miſcuit.dei eſt contumelia vt notari po= teſt ex dictis. S. Bona.in. iii.di.xxxix. M.

¶ Si ſibi vł ſuis aliquod malũ imprecatus eſt men tiendo/vt demon me impor tet.Uł de meis filijs me cõ tentum non videam ſi tale quid non fecerim quod eſt de genere mortalium. Ale xander de Ales vbi ſupra M.

¶ De blaſphemia

¶ Cōtra hoc ſcdm pcece ptū eſt blaſphemia: q: magis in vanum aſſumit nomen dei q̄ aliqd de deo falſum aſſerit. q̄ q̄ p noīe dei aliqd falſuз ɔfirmat. Tho. ii. ij. q. xiij. ar. ij.

¶ Si remouit a deo qd ei cōuenit vel attribuit ei / qd nō ɔuenit. Uel ſi attribuit creature / quod deo cōuēit blaſphemia eſt. Alex. Ubi ſupra. Et Richar. in ſecūdo diſtinct. xliij. articulo. iij q. ij. M.

¶ Exemplũ pmi. ſi dicat deum nō ſapientē / nō bonū vel non poſſe qd poteſt. vel nō videre aut nō curare d actib⁹ hominum.

¶ Exemplũ ſcdi. ſi dicat deum iniuſtũ / ɔditorē / ſine merito puniri vł flagellare ꝛ hmōi.

¶ Exēplum tertij. ſi dicat deum oīa preſcire vł omnia poſſe ꝛ hmōi. blaſphemare eſt ɔtumeliā vel conuitium conferre in iniuriā ſaluatoris: hoc quoq₃ in ſāctos appellatur blaſphemia eo ꝙ i illis blaſphematur de⁹ conditor creature. Alexand. de ales in ſecunda parte in tracta. de blaſphemia.

¶ Si ex deliberatione ꝛ non ſubreptione blaſphemauit / mortale eſt. Alexā. vbi ſupra. M.

¶ Per ſurreptionem blaſphematq̄ ſubito ex aliqua paſſione in verba prorumpit. quorū ſignificationes nō cōſiderat / ꝛ eſt veniale. Qui vero aduertit eē blaſphemiam / conſiderans ſignificationē verborū mortaliter peccat. Thom. Ubi ſupra. M

¶ Qui ex ignorantia blaſphemauit credēs nō blaſphemare deum. licet dicat hmōi vba: non peccat mortalr. Alex. vt ſupra.

¶ Si ex impetu ire blaſphemauit cum dabat operam rei illicite puta ludo. non excuſat a mortali. ſm Abb. Siculum i. c. Statuim⁹ extra de maledic. facit. xv. q. i. Inebriauerūt. M

¶ Si blaſphemus eſt publicus. ita ꝙ multos ſcandalizat / ſoluſeps abſoluit eum. vel ſm Uin. Si con

tra eum lata eſt ſententia: alias non. Hec dt.do.Anto in eo.c.Statuim⁹. M.

¶ Si ꝯſiderant obiecta in q̄ peccat blaſphemia maius pctm̄.eſt homicidio .q2 directe eſt pctm̄ in deum.et illud in proximum. Secus ſi ꝯſideret effectus operis quo magis homicidiu3 proximo nocet q̄ blaſphemia deo.S3 in grauitate culpe magis attenditur intētio peruerſe voluntatis q̄ effectus operis.Tho. ea.q arti.iij.

¶ De voto de quo

in tertio capitulo prime partis.§.Quo ad diſpenſationem.

¶ Votum eſt promiſſo licita facta cū intentione ſe obligandi.Et ſ ex deliberatione de re q̄ ad honore3 dei: vł ad ſalutē anime ſpectat Si autē ſit de vana re vel inutili nō tn̄ cōtraria ſaluti.Nō tenet ipſo iure. Richar.in quarto.diſ.xxxviii. arti.v.q.i.Et Tho.ſcda ſecunde.q.lxxxviij.

¶ S3 ꝓpoſitum aliqd firmiter faciēdi nō eſt votum ⁊ hmōi tranſgreſſio venialε eſt Directorium libr.ii.ti xxij.§.i.

¶ Si vouit non pectinare. vel non lauare caput ī ſabbato votum ſtultū dicitur Archi.in.c. Qui bōa.xvii q.i.Et ſecūdū Alber. Etia3 ſi fiant ꝓ honore ſanctorū ſeruanda non ſūt q2 habēt quandam ſimilitudinē cum ydolatria..

¶ Si vouit facere rem bonam propter finem malū vt facere elemoſynas ſi vindictam vel ſuā libidinem cōſecutus fuerit/mortale eſt Et tenet nō implere votū hmōi. Richar.in quarto diſt.xxxviij.articu3 primo. q.i. M.

¶ Si metu mortis votum emiſſum nō impleuit.Cum tn̄ metus in eo non abſorbuerit arbitrij libertatem Ita vt neſciret qd faceret S. Boñ.in tertio diſtinct. xxxix.xvij.q.i.Suntqui opes. M.

¶ Si vindictam vel aliud de gñe mortaliu3 facere vouit.vel non ingredi religio

nē cum ſit ydoneus.xxii.q. iii. In malis. M.

¶ Uotum factum colore. Iracundie non ipleuit dū tamen.alias licitum fuerit glo.in.ca. Sunt qui opes. xvij.q.iiij M.

¶ Si non impleuit votum factum de re bona propter bonum tē porale aſſequen=dum vel conſeruandū.qđ eſt aſſecutus.Richardus i quarto. diſt. xxxviij. artic. i.q.ij. M.

¶ Si heres habita heredi tate non impleuit votum đ functi:cum poſſet:lꝫ non ꝑ miſerat defuncto extra de voto.c.Licet ſecūdū Inno ꝛ Hoſt ibidem. M

¶ Si poſt votum virgini=tatis corrupta eſt:ꝛ poſtea non ſeruat continentiam. Richar .in quarto diſtinc. xxxviij.articulo.v.queſtio. ne prima M

¶ Epiſcopus tamen diſpē ſare poteſt vt talis poſt cō ſummationem exigat ſine peccato maxime ſi iuuenis eſt. Richar.in quarto.di= xxx.iiij Et Inno i c. At ſi clerici.de iudiciis.

¶ Si vxor q̄ vouit nō exi=gere debitū exigit eſt mor=tale.Richar.in quarto.di=ſtinc.xxxij.ar.ij.q.prima.ꝛ S.Bon.ca.di. M.

¶ Si de licentia.viri con=tinentiam vouit in facie ec cleſie.vel in priuato reddē do debitum mortaliter pec cat.xxxiii.q.v.cap. Quod deo Et eadem.q.§.Ex pre miſſis:Uxor ta men que ab ſtinentiam:vel peregrina=tionem vouit de licentia vi ri.Si vero prohibente pro miſſa non implet:non pec=cat dicto.§. Ex premiſſis Quamuis vir peccet p ro=hibendo. Ar.ad hoc.xxiij. queſtione prima.Quia cul patur. Richar.in quarto. diſtinctione trigeſima ſecū da.articulo ſecundo.q2.ſe=cunda. M.

¶ Si vouit intrare religi=onem:et ex mora timet. im pedimentum tenetur non differre. Thom.in.iiii.diſ. xxxviii. M.

¶ Si impubes doli capax votum abſtinentie:vel pe=grinationis factum nō im pleuit:poſtquam exiuit px

ternam poteſtatē extra eodem capitulo. Clementes. Juncta glo. M.

¶ Impuberes q̄ ſunt omino ſub diſpoſitōe parētum vel tutorum: non obligatorū vouere poſſunt ſecūdū Sanctum Bona. in quarto. diſt. xxxviij. arti; primo queſt. iij.

¶ Similiter ꝛ filius qui ſubeſt patri. In his que ad regimen domus: ꝛ familie pertinēt non poteſt de illis votū facere ſine patris auctoritate ſecūdū Richard. in quarto diſt. xxxviij. ar. iiij. q. ii.

¶ Si in intentione vouentis fuit ſe obligare ad ſtatī ſoluendū tenetur ad ſtatiʒ ſoluere. M.

¶ Si autē ad certum tempus vel ſub certa conditione non tenet̄ ſtatim ſoluere. ſed nō debet tardare vltra q̄ intendit ſe obligare verba. Tho. ſcda ſecūde. q. lxxxviij. art. iij. Et. ſecūdū hoc itellige dictū Guiliel. qui ait. Si votum eſt abſolutum tenetur ſtatim adimplere cum poteſt ad arbitrium boni viri.

¶ Sed quia tardauit ad īplere votum tunc non poteſt quod prius poterat. Tho. vbi ſupra. M.

¶ Si diſpoſuit votum licitum non implere totiens ē mortale quotiens hec diſpoſuit. Ar. ca. Licet de voto. M

¶ Vxor quoq; non tenetur implere votum abſtinētie peregrinationis vel elemoſyne niſi habeat parafrenalia: quando irritatuʒ eſt per eius virum etiam ſine rationali cauſa. Sed viro mortuo bñ tenetur ſi ſimpliciter vouit ſecūdum Aug. ꝛ Johā. in. c. Nuptiarū xxvij. queſtione i. Vbi tamen Pater /dominus/ vel tutor conſentit. Votum tenet. Vel ſi religioſus votuʒ ſtrictioris religionis fecit. ex. cap. Licet. de Regula. Quamuis alterius rei votum ſine prelati licētia nō teneat: ſecūdū Tho. ſecūda ſecūde. q̄ſtiōe. lxxxviii. Et Richar. vbi ſupra Et in capitulo tertio p̄me partis. §. cliij.

¶ Si vota vigiliarum ſint magnum vel manifeſtū ꝗ uamen: vl̕ dubitat poſſe im plere arbitrio ſuperioris. Si ad eum recurri poteſt relaxanda ſunt. Tho vbi ſupra.

¶ Memento vt diem Sabbati ſanctifices

¶ Tertium preceptum.

Tertio precepto iubetur abſtinere a tripli ci opere ſeruili.

¶ Primum eſt a ſeruitute culpe: hec eſt ab omi pecca to deferi capitulo pmo.

¶ Scd̄z eſt a ſeruitute for tune hec eſt ab omni opere mechanico. dicto. ca. primo Tn̄ eiuſmodi opatio modi ca nō imputat̄ ad mortale

¶ Tertium eſt a ſeruitute nature. hoc eſt ab opere na ture laborioſo: ſicut itine ratio ꝛ negociatio. S. Bo/ na. in. iij. di. xxv.

¶ Si die feſto peccauit a liquo mortali pctō: puta fu rando/ luxuriando/ ꝛ hu iuſmodi ꝯfiteri tenet̄ rōne duplicis reatus ſm. Alex. de ales. Nico. de lyra. in ex poſitiōe hui⁹ tertii prece pti: ꝛ Summam Rayneri anam in verbo feſtum. Et probat̄ in di. ca. i. In quo dl̕ e feſto pariter prohibemur peccatum mortale: ꝛ mer catuꝫ fieri. AB.

¶ Reat⁹ enim culpe mul tiplicatur qn̄ actus peccaſ ti eſt ꝯtra precepta diuiſa rum legū differentiū nume ro ꝛ ſpecio. vt ſupra i vltio §. ante precepta.

¶ Si aliqd opus mecha nicum fecit die feſto qd dif ferri potuit ſine detrimen/ to vtilitatis/ ſine periculo neceſſitatis/ ſine preſidio pietatis mortale eſt. in. c. li cet. ꝛ. c. fi. de feri. AB

¶ Capere igitur aleca ter re iminentia die feſto. Col/ ligere ſegetes: ꝛ fenum im minente pluuia. Preparat̄ carnes in macello: quando ante preparari nō poſſunt ferrare equos. Radere nō ꝑpter lucrum pncipal̕r. ſꝫ ꝑpter ſeruitium. Vehere merces cum curribus iam poſſitis in via. Operari ob defenſionē oſtium vel me tū pncipis ſecūdū. Aſtēſeꝫ

Iter agere curſorib⁹ ꝛ via toribus. Scribere libꝛos ad edificationē animaruꝫ. Lapides poꝛtare ad edifi cationē eccleſiarū paupeꝝ vel pauperū agros arare Et alia hmōi ſine pctō li cet dummodo miſſa nō di mittatur ſecūdū Alexā. de alex: vt ſupꝛa. Et Aſten. et Monal. ꝛ in ca. Licet. ꝛ ca. fi. de feriis.

¶ Opus ſeruile ꝓhibituꝫ die feſto materialiter ꝛ foꝛ maliter ſeu finaliter ſerui/ le: debet intelligi per com paratiōnē ad agentē vt cū qs negociaꝛ ꝓpter tempo rale lucrū negociando ſcri bendo / aduocando aran do / ꝛ hmōi. Nam ab opere materialiter liberali: et fi naliter ſeruili: ſicut in ad uocato q die feſto ſtudet in his q cras pꝛoponere debet Et in ruſtico cogitante de aratione terre quam cras vult arare nō iſta aſtringiꝛ vt p hoc moꝛtaliter peccet niſi p hoc excludaꝛ illa va cacio q diuino cultui debeꝛ Et multominꝰ aſtringitur homo ab opere materialꝛ ſeruili ꝛ finalꝛ liberali. Ut eſt opus mechanicum: ſed oꝛdinatum ad anime bonū tanquam ad pꝛopꝛium fi nem. Sicut eſt ſcribere li bꝛum ad edificationeꝫ ani maruꝫ: vel poꝛtare lapides cum quadꝛigis ad edifica tionē eccleſiarum Diuinis tñ non pꝛetermiſſis. vt. ca. Conqueſtus de feri. c. Cuꝫ ad monaſterium de ſtatu mona. Hec Richar. in ter tio. diſt. xxxvij. art. ij q. iiij.

¶ Si negociatꝰ eſt die fe ſto / emēdo / vendendo / a de bitoꝛibꝰ exigēdo ſibi debi ta q aliis dieb⁹ poſſet exi gere. vel ſi in iudicio litiga uit. Aut ſicut teſtis iura uit. contra ca. pꝛimo de fe ri. ꝛ Alex. lomb. in tertio. di xxxvij. M.

¶ Nec cōtraria ꝯſuetudo eundi ad nūdinas: vꝉ mer cata die feſto excuſat: niſi emeret commeſtabilia vel alia nō cauſa lucrifaciēdi Domi. Antonius. ꝛ Abb. in eo. c pꝛimo. ꝛ Monal. in ſumma. M.

¶ Si in molendino in quo magna opa hominis exi

git opatus eſt Alexan. Lõbar. vbi ſupra. M.

¶ Excuſat ſi in molẽdino ad ventum vel aquam in q̃ modica opera hominis o⸗pus eſt laborauit. Alexan. Lombar. Ibidem. ꝛ Aſtenſem vbi ſupra.

¶ Si die feſto longo itine re profectus eſt ſine legitti ma neceſſitate mortale eſt: ſecundum Alexan. Lõbar. vbi ſupra. M.

¶ Qui tamen aliquam ho ram: quolibet die diuinis ꝺ putat: puta continuat miſ⸗ſas non ita artatur abſtine re a ſeruili opere in die feſto: niſi forte propter ſcan⸗dalum. Talis enim deter⸗minatio temporis inſtitu⸗ta eſt propter illos qui to⸗tum tẽpus occupãt. In ne gocijs ſecularibus. Tho. i tertio diſt. xxxvii.

¶ Si die feſto non orauit vt tenet ſm Richar. in ter tio. ea. diſt. xxxvij. art. ij. q. iii. ꝛ. Alex. lom. ea. di. M.

¶ Si neſciens ſpectantia ad fidẽ vt tenet. aut ſtatu ſue ꝯditõis / vel bonos mores vitiorũ et virtutum ne⸗glexit ire ad predicationẽ videt mortale ſm. Alexan. de. Ales in ſecunda parte tractatu de ignorantia. q̃⸗ſtione. i. M.

¶ Si die feſto ſine legitti ma neceſſitate miſſam prę⸗termiſit. de Conſecra. diſti. i. miſſas. M.

¶ Dimittere vero miſſa ex aliqua pigritia: vel ani⸗mi paſſione: non tamen con ſuetudinarie: vel miſſe par ticulam vel primas oratio nes nõ videt imputari ad mortale: ſecũdũ. Richard. in quolibet.

¶ Si ſteterit aliquo tẽpo⸗re ſecũdũ patrie conſuetu dinem (q̃ nõ excuſat) In q̃ miſſam non audiuit: vt q2 pater ſit ei mortuus. mor⸗tale eſt ſecũdũ. Richardu vbi ſupra. M.

¶ Quotidie miſſam audi⸗re cum preceptum non ſit relinquitur conſcientie ſin gulorum: etiam in ſacris ꝯ ſtitutorum: vel in eccleſia beneficiatorum. Aſten⸗ſis lib. ſexto titu. i. Et Hẽ⸗ricus in quolibet.

¶ Si die feſto miſſam oc⸗

currantem:per aliam peliarem pretermiſit. Contra c.quidam.⁊ cap. Cum eſt a iure.de cele.miſ. Aſten. vbi ſu pra M

¶ Si antequam miſſa tota cōpleatur diſceſſit ex quadam conſuetudine vel ſuperſtitione. Contra ca. miſſas.d̄ cōſe.diſt.i. Quod Alexan.de ales in quarta pte. Tracta.de miſſa ſic in telligit. M

¶ Si fecit.ſibi miſſam celebrari.ante diem ſiue auroram.mortale eſt ſecūdū Monaldū in ſumma ī ver bo miſſa. M.

¶ Si Epiſcopus tamen vel eius ſuperior poteſt in caſu diſpenſare:vt ſi infirmus ad mortem alias via ticum habere non poſſet.

¶ Si die feſto vel alio q̄s contra loci conſuetudinē celebrat nondum dicta ho/ ra prime. Monal.ibidem Aſten.vbi ſupra.

¶ Si ꝑpter inſpicere haſtiludia choreas. currētes ad brauium. Et huiuſmodi miſſa non audiuit. Con tra ca. Qui die ſolemni.de Conſe.diſt.i. M.

¶ Alias nō videt. mortale pdicta īſpicere ſpectacu la niſi ad hoc tantū afficia tur.q̄ ſi etiā ſub precepto prohiberentur:vellet aſpi ſcere propter contemptum di xxv.§.Criminis.

¶ Si diebus dn̄icis propriam contemnens parrochialem miſſam in ſua par rochia audire noluit. Cō tra.ca.vt dominicis.de par rochi.⁊ ibi dominus Abbas Siculus. M

¶ Dimittens vero audire in ſua parrochia:vt eā in eccleſiis mendicantium de uotiꝰ. Et vt plures audiat miſſas ſecūdū dominū. Ab batem vbi ſupra.non peccat. Similiter ſi hoc facit: q̄ parrochialis eſt excom municatus vel publicꝰ cō cubinarius:diſ.xxxii.Nullus.de cohabi.cle.⁊ mu.c. Veſtra.⁊ cap.ſi.

¶ Si die feſto exercuit ha ſtiludia vel choreas. In q̄ bus femine ſe oſtentant aſpectibus virorum. Et ecō uerſo. Cum directe detur occaſio prouocationi con

cupiſcentie richar. ⁊ Tho. ea. di. art. ij. q. iiij. Et Alexan. lombar. M.

¶ Si barberij / aromatarij / ſutores: ⁊ hmői: operātur vſq̧ a ſcďam ⁊ tertiam horam noctis ɔtra communē terre ɔſuetudinem moꝛtale eſt vt ca. Qm̄ de feri. Per qd tenet quis quo ad pͥncipium ⁊ finē feſtoꝝ cō / ſuetudinē regionis ſeruare. Ubi vero ɔſuetudo ē in ɔtrariū excuſantur a pctō ſecūdū do. Abba. ſiculū In cap. pͥmo eo. titulo. Et ſanctus Bona. in ſecundo. di xiij. ſup lr̄am dicit. Sancta eccleſia a media nocte vſq̧ ad mediam noctē: qua hora xp̄snatus celebrat feſta Hebrei vero a veſpera i ve ſpera: id eſt a pͥmo noctis vſq̧ ad finē diei ſequentis. Concoꝛdant Richardꝰ. et Tho ibidem.

De feſtis de quibus dubitatur: an ſit abſtinēdū ab ope ſeruili.

¶ Regulariter ſtandū eſt ɔſuetudini loci: qñ dubiuꝫ vertit ſi in vno aliquo feſto ceſſandum ſit ab opere ſeruili ſeu mechanico ſecūdū domi. Abb. in cap. Qm̄. de feri. ar. eiuſdem capituli. vbi dicit pͥncipium ⁊ finis feſtoꝝ ſecūdū regionū ɔſuetudinē debet attēdi Igitur cū dubiū ſit inter doctoꝛes deſeſtando tres dies rogationū ante Aſcēſionē. Iteꝫ diē inuētionis ſācte crucis quatuoꝛ doctoꝛes eccleſie Et Luce ac Marci euangeliſtaꝝ. Dedicationis cuiuſlibꝫ oꝛatoꝛii ſancti. Michaelis: de quo varie ſentiunt docto. An feſtum ſeptēbꝛis vel maij ſit celebrandum. dico ſtandum ɔſuetudini loci: vel qꝛ de his expꝛeſſe nō cauet in iure. aut qꝛ iura de his loquētia varie a doct. interpꝛetāt Hec dicit Domi. Abb. in capi. Conqſtus de feriis.

Honoꝛa patrem tuum

¶ Quartū pͨceptū

Quarto pꝛecepto. ſecūdū dn̄ꝫ Alex. de aleſ in tertia parte. In Tractatu quarti pꝛecepti. duo filijs

a deo precipiuntur.
¶ Primum vt reuerētiam exhibeant.
¶ Secundū.vt neceſſaria miniſtrent.
¶ Primū conſiſtit in trib⁹ ſcʒ vt filius patris offenſā timeat vt eius preceptis obediat:vt ei aſſurgat.
¶ Scđm ſimiliter in trib⁹. In ſolatio ꝟborum. In ſeruitio opaꝶ In exhibitione neceſſarioꝝ.
¶ Si noluit exhiberꝫ honorē patri carnali/vel ſpūali qꝛ de vtroqꝫ ē preceptū ſecundum glo. Deuſo.c.v. ꝛ Alex.vbi ſupra. M.
¶ Si noluit pr̄i obedire in his q̄ probabilr̄ pertinent ad rei familiaris neceſſitatē vl̄ vtilitatē. Alex.vbi ſupra. M
¶ Si noluit obedire patri in diſciplina bonorum morum in his q̄ ad ſalutē ptī/ nēt ex pcepto. S. Bona.in ſecundo diſ.vlti.ꝛ Alexā. vbi ſupra. M.
¶ Exēpla ſi parētum mo/ nita contēpſit prodigaliter expēdēs in epulis/ laruās ſe veſte muliebri. xxx.diſt. Si qua mulier vel religioſa.de vita ꝛ honeſta.cleri. ca. Cum decorē in glo. Vel habens malas ſocietates/ vel tēpus expēdens in prouocatiōe mulierum/vel ludo alee:ꝛ hmōi.
¶ Si contempſit obedire in minimis ſpectantib⁹ ad ſalutem anime/vel neceſſitatem/aut iuſtam vtilitatē domus.diſ.xxv.c. Vnū orarium. §. Nūc autē Aſtē.lib.vi titu.xlvij. M.
¶ Cōtēnit q̄ ſine iuſta cauſa precepta nō implet/aut monita peruerſa volūtate perficere renuit. Ita ꝙ ſi etiam eſſent precepta non impleret. De q̄ ſupra illud Augu. Nihil adeo veniale qđ non fiat mortale dū placet. Ad hanc tamē placentiam ꝛ contēptum diſponit frequēs iteratio act⁹ cōtra monita. Richard. Bona.ꝛ Alex. Lōbar.in.ij.di.xxiiij glo.in ca. Cupientes.
¶ Si fili⁹ volēs vxorē ac cipere nolit illam ducere/ quam pater iubet ad vitādas inimicitias patri periculoſas/aut cōtra pceptū

patris accipit mulierē ma lam. S. Bona. In ſecundo diſt. xxv. q. vltima. M

¶ Si inter mimos ꝛ iocu- latores contra parentū vo luntatem perſeuerauit / ꝓ pter quod etiam exhereda ri poteſt. vt in auctētica. vt cum. de appella. Cognoſ. §. cauſas collatiōe. viii. M

¶ Si patri neceſſitatem patienti in victu ꝛ veſtitu non miniſtrauit cum poſſet patricida eſſe dicitur. Ut xxii. queſ. 4. Qui abſtule- rit. M.

¶ Sed ſi filius non habet in facultatibus niſi quan- tum eſſet ſibi neceſſariuꝫ te netur ſuperaddere propri um laborem per quem ꝛ ſi bi ſubueniat / ꝛ parentibus egenis ſcd̄m Richard i. iii. diſ. xxxviii. arti. iii. q. i.

¶ Si filius patri quam- uis malevite extrema non miniſtrauit / quamuis bene poſſet Richar. ca. q. M

¶ Si tamen filius mini- ſtrando patri vltra neceſſi tatem extremam cerneret illū p hoc magis ſuas ma- licias explere. Et ſic mini ſtrare non debet Richard. Ibidem.

¶ Si filius neglexit pa- rentem educere de carcere pro quo etiam exheredari poteſt: vt in auctentica. Ut cum de appella. cognoſ. §. cauſas. colla. viii. M

¶ Si filius parētibus fu- rioſis non impendit debitā curam: pro quo pōt exhere dari. eo. §. cauſas. M.

¶ Si filius alienauit non tātuꝫ bona profectitia: ſed etiam aduentitia: quia ſi- ne patris licentia prohibe tur. l. filius. §. filii. C. de bo. q̄. libe. M

¶ Eſt autē peculiū ꝓfecti cium om̄e illd̄ qd̄ ꝓficiſcit a prē: in cui⁹ ptāte fili⁹ eſt

¶ Prio idiōm qd̄ aſſignat pr̄. Scd̄o illud exinde q̄ſi- tū: vt fruct⁹ ꝛ pēſiōes: vel qd̄ filio donat̄ pr̄is ↄtēpla- tiōe. ar. l. editio. ff. de acqui rē. heredi. Bal. in. l. cū op꜕ C. de bo. q̄. libe. hm̄ōi. pecu lii h꜕ pr̄ plenariā ptātē: vt inſti. p quas pſonas nobis acq̄rit̄. §. i. Aduētitiū ꝟo eſt illd̄ qd̄ fili⁹ liberalitatibus fortune vl' amicoꝝ / vl' etiā

propõo labore acq̃ſiuit.ff.de manu.teſtamento.l.4. In pncipio.ꝛ.l.fi.Et in hocpeculio hꝫ pr̃ plenum vſufructum/ita ꝙ viuente patre. nec de eo filius teſtari poteſt.Sꝫ ſi pater premoriatur ꝓprietas illius filio reſeruat̃.extra de ſepul. Licet pater.li.vi.Poteſt tam̃ pater talẽ vſufructuꝫ filio dõare int̃ viuos ſcdm̃ bal. ꝛ Azonem in dicta.l.Cum oportet de caſtrenſi/vl̓ quaſi habes infra in ſeptimo p̄cepto.Profecticium ſiml̓ꝛ aduenticum eſt quod fili⁹. acquirit ex pecunia patris quantum enĩ pecunia p ſe lucrari poteſt ẽ ꝓfecticiuꝫ patris quantum ꝓo fili⁹ ex negociatiõe huiuſmodi lucratur pro parte ſe contin/gente ꝓpter ꝓprium labore ẽ eſt aduenticium Bal.in dicta.l.Cum opꝫ Ubi. dicit ſe hoc cum multis doctori/bus conſuluiſſe.

¶ Si filius deſiderauit mortẽ pr̃is/ vt facultates pr̃nas haberet de peni.diſtin.i.homicidiũ. M.

¶ Si parentes teſtari prohibuit/vel a reſtitutiõe retraxit.C. Si q̃s aliqueꝫ teſtamẽ.phi.l.ij. M.

¶ Si parẽtes deſpexit.eſt mortale ſcdm̃ Alexã.i tercio diſ.xxxvij.ꝛ Richar. ea.diſ. arti.iij.q.j. M.

¶ Si verba opprobrioſa vel probabiliter ad iraꝫ prouocantia deliberate cõtra parentes intulit mortale ẽ ſecundũ Alex. Lõbar.ea. diſ.ꝛ Richar.eadem.q.j.et Eccĩ.xxxij. M.

¶ Si parentes irriſit. Si maledixit/vl̓ eos blaſphemauit. Exodi.xxi.ſecundũ Alexandꝛ.de Ales in ſecundo volumine queſtione vltima. M.

¶ Si grauem iniuriaꝫ parentibus fecit per quod etiam exheredari poteſt.d.§. cauſas. M.

¶ Si man⁹ etiam leuit̃ in parentes ĩtulit mortale eſt ſcdm̃ Rich.vbi ſ.p ꝙ ẽt exheredari põt.vbi.ſ. M

¶ Si eos etiã crimĩal̓r accuſauit de cã q̃ non ſit aduerſ⁹ p̃ncipẽ vl̓ rẽpublicaꝫ p quod põt etiã exhereda ri vbi ſupra. M.

¶ Si vite parentū inſidia tus eſt. ꝑ quod ēt pōt exhe redari. vt ſupra

¶ Ni filia quāuis a parē tibus reprehēſa / vacat ni hilominus inpudicitiis vl dek pctiñ duplex rōne rea / tus. ſecūdū Alexā. de ales in tertia parte ꝛ in tertio precepto. M

¶ Poteſt tñ ex hoc exhe redari: maxime cum parē tes velint eam ꝑ poſſe do tare. ac nuptui tradere eo. §. cauſas.

¶ Si filius vult religionē ingredi parētibus niſi per eum viuere nō valētib⁹ cū poſſit ſine ſalutis detrimen in ſeculo remanere. omni no nō videk eſſe tutum niſi prorſus ſpū dei agatur. Si gnum vero ꝙ ſpū dei agak eſt vt ſi ꝯſiderata religiōis ꝑfectione eſt iocundatu in mente vł ſi hʒ propoſitum cauēdi circunſtantias pec cati: ꝛ in meli⁹ proficiendi Sed ſic filius religionē in grediēs quāuis ad debitū ſubſtēt ałiōis parētib⁹ non teneak / tenek tñ in eos re uerēdo / ꝛ conſolando. ꝛ ꝑ eis orādo. Hec oīa Ale xan. de ales in ſecundo: vl tima queſtione.

¶ Si filius nō reſtituit pa ternas vſuras: qꝛ ad hoc tenek glo. in cap̄. Michael. extra de vſuris ꝛ idē de oī bus male ablatis M

¶ Si filius legata paren tum. Et maxime ad pias cauſas ꝑſoluere fuit in mo ra: cum poſſet implere. licʒ cum incommodate: vt ſa crilegus / ꝛ homicida repu putak. vt. xiij. qu. ij. Qui o blationes. M

¶ Quilibet heres ex hoc eſt tota hereditate priuan dus: excepta legitima. Si eſt filius. d. c. Licet. Jūcta glo. Sʒ in foro ꝯſcientie eō ſtat retinere non poſſe: quo ad vires hereditatis patiū tur: niſi impleat vota pre dicta licet hoc defuncto nō ꝑmiſerit. Ex. d. ca. Licet. ꝛ ſecūdū Innocē. ꝛ Hoſtin. Ibidem.

¶ Si obediuit patri con tra dei vł eccleſie precepta vt die feſto negociando. vł ꝯtract⁹ feneraticios exer cendo. xi. q. iij. Nō ſꝫ, M

¶ De parentibus z dñis erga liberos z ſubditos.

¶ Si pater vel dñs nõ eſt ſolicitus de ſalute filij: vel ſubditoꝝ. vt teneť ff. Ad met⁹ cauſa. l. Iſti qdem de leg. ij. l. Cũ pater. §. mãdando. l. Thimo. v. c. M

¶ Si pater malo exemplo filium ſcandalizauit: moꝛtale eſt. Cum teneatur verbo z exẽplo bono a vicijs ad virtutũ ſtudia pꝛouocare. xlviij. di. §. neceſſe. M.

¶ Si pater peruerſum filium nõ coꝛripit: vt teneť. v q. v. Non oſculať. de Sy. licet hely. M

¶ Si pater nõ pꝛouidit filijs ſuis ð neceſſariis. egit ꝯtra pꝛeceptum nature / ꝑ quam affectus patrum decurrit in filios. Et cõtra ꝓceptum apoſtolice: ſecũde Coꝛinth. xiii. Parẽtes debent theſaurizare filijs. Alex. de ales in ſcðo. vltima. q. xxx. diſt. ca. Si qs de reliquerit. M

¶ Si pater reuocauit ſine cauſa votum abſtinẽtie peregrinationis: quod filius emiſerat de licẽtia eius videť moꝛtale ſcdm̃ Archĩdya. z Laurẽ. in. ca. ij. xxij. q. ij. M

¶ Si pater filios impuberes religiones ingreſſos reuocauit poſt annum z diez poſtquã ſciuit. xx. q. ij. c. Puella. iuncta glo. M

¶ Si parentes eduxerũt filios puberes de religione quam erant ingreſſi. z maxime ſi inſidioſe vel violenter. eo. c. puella in fi. M

¶ Si pater noluit dotare filiam ſpuriam ad quod tenetur ſcðm Bal. i. l. fi. ff. de his qb⁹ vt indig. M

¶ De viro erga vxorem.

¶ Si vir vxoꝛi vel familie neceſſaria alimẽta non miniſtrauit ex auaricia: etiaz ſi vxoꝛẽ indotatam acceperit quãdo illa ſibiipſi operari nõ valet ſcðm Inno. ĩ c. vr̃as extra de dona inter viꝝ z vxoꝛẽ. M.

¶ Poteſt tñ maritus alim̃ta negari vxoꝛi. Et etiam de domo expellere: ſi quan

do pater nõ vult ſoluere do
tē pmiſſā ſcđm Bald.in.l.
Quid me.C.de nego. geſt.
marit⁹ expulſam vxorē. q2
dotē non recipiebat a ſoce/
ro/alere nõ tenetur vbi ſu
pra. Sed nec vxorem domi
ducere/niſi dotem prius re
cipiebat.l.pure.§.tū.ff.de do
li excep.

❡ Si vir vxoris parafre
nalia quorum curam hab3
reliquit diſſipari/vel male
tractari videt mortale cu3
lata culpa equiparetur do
lo.l.Quod nerua.ff.de po
ſiti. M.

❡ Si vxore ſe colorante/
vt oſtentet ſe aſpectib⁹ ho/
minum/vel fingat pulchri/
tudinem quam non h3 vir
non cohibet eam/(ſi poteſt/
vt tenetur) Cum ſit caput
vxoris.j.Cori.xj. M.

❡ Si ſine cauſa reuoca
uit vota abſtinentie/ ꝛ hu
iuſmodi que vxor emiſerat
de ipſius licētia. quamuis
vxor non implendo votum
non peccet. Arg.Ad hoc.
xxiij.qu.j.Quid culpatur
Richar.in. 4.diſ.xxij.arti
ij.q.ij. M

❡ Si permiſit vxorem or
namentis valde conditio
nem ſuam excedentib⁹ vti
vel potius/ ꝛ ſepius die fe
ſto ad choreas q̄3 ad miſſas
ire videtur mortale cu3 vir
ſit caput vxoris ꝛ vxor ſit
ſubiecta eius dño.xxxij.
q.v.c.Cum caput ꝛ.c.mu
lierem. M.

❡ Si vir ſeuere vl attroci
ter correxit vxore3 propter
culpam. Quod non conce
ditur etiam de proprio ſer
uo. Sed Judici eſt relin
quendum.vt iuſti.de his q̄
ſūt ſui vel alie.iur.§.ſi hec
tempore. M

❡ Tamen licet viro leui/
ter propter delictum ver
berare vxorem.arti.in.l. re
ceptores.ff.ad legem acq̄
liam. Quod ſi vir ſine cau
ſa vel enormiter verbera
ret vxorem puniri debet.
C.de repudiis auctentica
S3 nouo iure. Vñ nec pec
cat vxor ſi propter viri ſe
uitiā ſeparatur ab eo/pro/
pter quod nec eſt ei reſtitu
enda/extra de reſtituti.ſpo
lia. Ex tranſmiſſa. ꝛ capi
tulo litteras

¶ Si cauſa iniuriendi dixit vxori verba contumelioſa: vt ſcortum: et huiuſmodi. Et hoc non ex impetu animi ſed cum deliberatione. Alex. in ſcdo Tractatu de contumelia. M.

¶ Si vxorē dimiſit ex leui ſuſpitione: de adulterio. Ex violenta tamen ſuſpitione hoc bene poteſt: vt in tex. Juncta glo. xxxij. q. prima dixit dominus. M. vel non.

¶ Violenta eſt viri ſuſpitio: ſi reperit vxorem ſolā cum ſolo: nudam cū nudo in eodem lecto vel loco ſecreto: aut ad hoc apto. Quia tunc iudicio eccleſie poteſt eam dimittere. et ſi conſtat ſibi q̄ vite ſue vxor inſidietur. Quod etiā eſt econuerſo de reſtit. ſpo. ca. litteras §. fi. ſecūdū domi. Anto. de but. in ca. i. de diuor.

¶ Si non correxit vxorem perſeuerantem in adulterio. eſt mortale: quia patronus illius turpitudinis eſt xxxij. q. i. c. i. et S. Bona. in 4. diſ. xxxv. M

¶ Si vir cum eſſet occulte adulterans dimiſit vxorē publice adulterantem: eſt mortale: quia tunc ius non deficit vxori: ſed iuris probatio. xxxij. q. v. per totum M

¶ De vxore erga virum.

¶ Si Vxor pertinaciter inobediens exiſtit viro in his que ad regimen familie pertinent et domus diſpenſationem videtur mortale. q2 in talibus viro ſubijcit ſcdm Richar. in quarto. diſ. xxxviij. arti. iiij. qu. j. Uel ſi propter hoc ad blaſphemias dei virum prouocauit. M

¶ Si vxor contra viri voluntatem vult pertinaciter domū regere cum viro ſubijciatur de iure diuino: et hūano Gen. iij. l. ſi vxorem. C. de cōdi. inſer. xxxij. q. v. Eſt ordo. M.

¶ Si vxor inuito viro non ex neceſſitate egritudinis: ſed ex libito voluntatis. ā t etiam deuotione comam amputauit: mortale eſt

⁊ videtur excommunicata. diſt.xxx.ca.Si qua mulier ſecūdū Epiſcopū Brixiē.i repertorio. AB.

¶Si noluit virum ſequi domicilium transferentez/ q̄ eū tūc ſeq̄ teneť.xiij.q.ij. vnaquecꝫ. AB.

¶Ubi vero ex iuſta cauſa vxor virum ſeq̄ nolet:vt qꝛ ille eſt vagabundus nō teneť. Ar.ff.de ope.liber.l. Quod niſi.§.Ex puincia. Hec glo.in ca.j.de his qui ma.accu.poſſunt.

¶Si viro inobediens extitit cum preciperet eamdimittere ſupfluas vanitates ⁊ moꝛs laſciuos.ad qđ tenetur cum ſit in viri poteſtate.xxxij.q.4.de muliere. AB

¶Si noluit alere maritū ſocerum vel filios alterius matrimonij.ad quod teneť ſm Bal.in.l.Si cum dotē. §.Sin autē ex feuiſſimo.ff. ſolu.matri. AB

¶Nō tñ teneť vxor alere virum bannituꝫ.vt.ff.de donati.inter virum ⁊ vxoreꝫ. l.Stipulata:⁊ in textu.⁊ in glo.

¶Si vxor aliq̄d de facultatib⁹ viri ſubripuit/ moꝛtale eſt.Maꝫ ⁊ accuſari poteſt de furto ſcđm Bal.i.l.i.ff.rex ammotaruꝫ.niſi ꝑ ſua vel filioꝛum neceſſitate ſubripuiſſet.Et cuꝫ vir ad talia teneať poteſt/ vt hic ſubijcitur. AB

¶Si ſibiinuicem vir:⁊ vxor in neceſſitatibus mutuum/auxilium/ ⁊ obſeq̄uꝫ nō preſtiterunt: qꝛ ad hoc teneť ſm gloſ.iij.in.c.iij.de cōuer.coniuga. AB

¶De matre erga filias.

¶Si mater ſuaſit filie vť ꝑmiſit eam exiſtētē ſub ei⁹ dñio fucis colocare ad fingendum coloꝛē quem naturaliter nō habet.In vtraqꝫ eſt moꝛtale.filie: qꝛ non licet.matri.qꝛ cohibere teneť.Alex.de ales in quarto tractatu de eucharistia. Et Tho.ſecūda.ij.q.clxix vbi ait.Fingere pulchritudinē nō licet/ſed occultare turpitudinem ex egritudine ſupueniētē.xxx.diſti.ſi q̄s dereliq̄rit. AB.

¶ Cõiugatis tñ mulieribus meliorare colores naturalẽ ad placendum viro ꝓprio. poteſt nõ eſſe peccatũ. Alex. Ibidem.

¶ Si permiſit filiam innuptam inhoneſto habitu vti vt in publico pectus. ⁊ collã nudãdo: ⁊ hmõi. Alex vbi. ſ. ⁊. Tho. M

¶ Virgo nubilis plus aliquantulum ſe ornare poteſt ad placendum illi quẽ in virum intendit accipere dummodo ornat⁹ non prouocet ad libidinẽ. Alex ã. Ibidinem.

¶ Si filiam ſponſam (maxime de futuro) ſcit tactib⁹ enormiter turpibus cõtrectari a ſponſo ⁊ tollerat ſecũdũ. Alex. vbi ſupra M

¶ Si pmittit filiam ſe ornare exceſſiue vltra ſui ſtatus condecentiam: vt plebeia cum ſe equari vult nobilibus: ſecũdũ Alexand. vbi ſupra. M.

¶ Si tollerat filiam viros ꝓuocari i domo / vel extra / vel ſuſpectam habere mulierum ſocietatẽ q̃ illam in fornicationis piculũ deducant. i. Thi. v. M.

¶ Si filiam ad choreas maxime õfilcis diebus perduxit: vtriſq; eſt mortale. Rich. in. iiii. di. 37. M.

¶ Si ſciẽs filiã turpiter agere nec illã corripit cum poſſit. Alex. vbi. ſ M

¶ Si Pater ⁊ filius egẽt ⁊ Mater eos non alit: vt tenetur. ff. de nego. geſt. l. Ex cuius.

¶ De inobedientia principis.

¶ Si pncipi iuſtum pncipatum habẽti noluit obedire in his que ſunt ſecũdum rectam patrie cõſuetudinẽ ⁊ ſtatuta / vel inquibus tenet: vt in tributis / ⁊ vectigalibus / ⁊ hmõi. S. Bona in ſcdo diſt. vltima. ⁊ Alex. in tertio in expoſitione q̃rti precepti. M.

¶ Principi tñ vſurpatũ pncipatũ hñti vel iniuſta pcipiẽti: ſubdit⁹ nõ tenet obedire niſi forte p accidens: videlicet ꝓpter ſcãdalum vitandum. vel periculum. Thom. ſcda ſcde. q. cii. arti. vi. Idem. Richard. in ſe,

cundo.diſ. vlt.de quo ifra i pctõ vane glorie.

¶ Si timore mortis obediunt principi contra dei precepta. S. Bonauen.in ſecundo.diſt.xxxix.art.ii.q.ii x q.iij. Qui reſiſtit. ⁊ c. Si domus. M

¶ At vero metus cadens in conſtantē virum: vt mortis.cruciatus corporis vel amiſſionis temporalium: ⁊ ſi non excuſet contra dei p̄cepta facientez: excuſat tamen agentem contra eccleſie mandata ſecūdū glo.in c. Sicut.de conſecra. diſt.i. ⁊ ca. Sanctum.de Conſecra.diſt.iiii.

¶ Non occides.

¶ Preceptū q̄ntum.

Quinto precepto proprie phibitur corpalis occiſio. Jmproprie: ⁊ ex conſequenti occiſio. ſpiritualis: que eſt perſuaſionē mali: vel par factum .min⁹ rectum prebens occaſionē ruine. Vel ſi occiditur in aliena conſcientia per detractionem vel in p pria perodium Alexā. in tertio volumine.in expoſiti one quinti precepti.

¶ Si iniuſte facto mandato vel conſilio hominez occidit / mutilauit / vel debilitauit / ⁊ nolit ei vel ei⁹ heredibus ſatiſfacere compēſata facultate ſua qualitate leſi / ⁊ quantitate damni: quod icurrit ipſe vel ſui in operis perditis perpenſis: et expenſis medicorū ad arbitrium boni viri: ſecundum. Richardu; in q̄rto diſt.xv.arti.v.q.ij.ca.i.de iniuriis vbi glo. ⁊. d.capitulo. Si quis viduam.50.diſ. M.

¶ Occidens tenetur ſuſtētare quos occiſus ſuo labore ſuſtentabat. Sed mutilans tenetur ad expenſas medici: ⁊ ad operas amittendas toto tempore vite mutilati. dicto.c.i. ⁊.ff.ad legem Acquiliam.l. Qua actione.

¶ Jtem ad conſolationes afflicti cui ſe humiliare tenetur. Scotellus. ⁊ .Landul in quarto diſtī.xv. Et Specu.titul.de iniuriis.§. ſequit.verſi.S; nūquid

¶ Sed. homicida: et muti‑lans: nec talibꝰ cooperans non debet abſolui: niſi pre miſſa ſatiſfactione. xxxiii. q viii. Si quis mēbrorum.

¶ Si percuſſit feminā pregnantem que fecit abortiuum et noluit perſoluere expenſas: quas circa eam marituſ fecit. Et ſi mortua eſt tenetur: vt homicidia. Gerar. Obdo. in quarto. diſt. xv. M.

¶ De homicidio quod cōmittiť facto.

¶ Si dñs ſeruum ſuū occidit: vt homicda: tenetur. diſt. l. Si qua femina iuncta. glo. M.

¶ Si aggrediantem ſe occidit cum potuiſſet ſe ſaluare fugiendo/ vel adiutoriū inuocando/ vel per aliam viam/ aut iam accepto vulnere mortis/ homicida eſt Rich. in tertio. diſt. xxxvii. articulo. iij. M.

¶ Quid tamen probabiliter timens occidi prius occidit aggreſſorem: non eſt homicida ſecūdū dñm Car di. in Clemē. i. de homici.

¶ Item qui bannitum interfecit ex forma ſtatuti: q̄a ſicut eſt executor iuſticie: vt notat in. l. Accuſati. C. Quod me. cau. non ē homicida ſecundum Bal. i repetitione. l. i. C. Vñ. vi. Et ſecūdū dominū Marianum in. cap. Ad audiētiam d̄ homici. Vel ſi mulier: ſtuprare ſe volentem occidit non tenetur ſecūdū Alexan. in tertio in expoſitione huiꝰ q̄nti precepti.

¶ Si diurnum furem occidit niſi telo ſe dffēdat: homicida eſt. ff. de Sicca. l. fure extra de homici. Si per fodiēs. Et ſecūdū Alexan. vbi ſupra. M.

¶ Nocturnum vero furem ſi occidit non valēs diſcernere vtrum furandi cauſa aut accendendi venerit: nō tenetur ſecundū. Alexā de ales. vbi ſupra.

¶ Si cum aliis concertādo ſecūdū cōſuetudinē patrie: vt Neapoli: vbi pueri inuicem certant groſſis lapidibus. alium perimit mortalr peccauit dando operam rei illicite: ſz nō vt ho‑

micida punit. Ex quo ta- lia auctoritate publica cō cedunt ꝛ hoc ſecūdū Bal. vt refert ꝛ vt ſequit Johan. de ana.in.ca.i.de tornea.v bi rationem ponit. Quia i ludo pmiſſo oīa intelligū tur ꝯceſſa ſine quibus ta- lis colluctatio expediri nō poteſt.l.ii.cū ibi notat.ff. ð iuriſdi.om.iudi. In foro tñ ꝯſciētie credere penitētiā iniungendam:vt homicide Dat enim operam ſpecta- culo cruēto.qð ꝛ lege ꝓhi bet.C.ð gladia.l.i.ꝛ extra tra de tornea.c.i. M.

¶ Si ſimul cum aliis vul- nerauit eum q̄ mortuus eſt putat homicida:ſi non po- teſt ſciri cuius vulnus illi mortē intulit. Et hoc ſecū dum Hoſtien:extra de ho- mici.c.Sigſti el.ij. M.

¶ Si in rixa interfect⁹ q̄s repit ꝛ neſcit a quo. Oēs tenentur qui aduerſarii e- rant.ſecūdū Gof.in eo.da. Significaſti. M.

¶ Si interfecit letaliter vulneratum homicida eſt: vt in ca. Exigit.de verbo.ſi ſigni.lib.vi. M.

¶ Si q̄s tñ ludendo ſociū occidat:nō punitur vt ho- micida.extra de homici.c. Lator.ꝛ.ff.ad.l.corne.de ſicca.l.i.

¶ Si fortuito hominē oc- cidit dando operam rei il licite:vt ꝓiciēdo lapidem vel ſagittam ꝑ locum per quē erat publicus homi- num inceſſus:vt diſt.l.c.di- co.ꝛ extra de homici.c.ſi- cut ex litterarum. M.

¶ Si fortuito hominē oc cidit danno operam rei li- cite.nō tñ adhibita debita diligentia :vt verberando puerū:cauſa diſcipline nō remouit cultelum a corri- gia qua eum verberabat q̄ exiliēs de vagina vulnera- uit ꝛ occidit eum de homi. c.ad audiētiā. M.

¶ Si ebri⁹ hominem igno rāter occidit homicida eſt: q2 ipſe fecit cauſā ignorā- di:ſcꝫ ebrietateꝫ ſecunduꝫ Alex.in.iij. In expoſitione quinti precepti. M.

¶ Si clericus ꝓ defenſio ne rerum ſuarū hominē oc cidit.vel etiam verberauit mortalr peccauit extra de

reſtitu. ſpo. c. Olim cauſam Abb. Siculus in capitulo clerici officia. d. vi. ꝛ ho. cleri. M

¶ Poſſunt tñ clerici occidere alium pro ſua deffenſione vel etiã ꝓximi a quo nõ poſſunt alias iniuriam propulſarẽ. vt i Cle. ſi furioſus de homi. Et. xxiii. q. iii. maximianus. tñ in ſcdo caſu irregularis efficit. Abbas in eo. c. clerici officia. Silr ꝛ layc⁹ ſi occidit clericum ꝑ deffenſione rerũ ſuarũ licet irregularitatẽ incurrat. tñ nõ videtur homicida ſecũdũ do. marianũ in cap. Ad audientiã extra de homi.

¶ Si indicauit fugientem iniuſte querẽtibus atq; ex hoc occidentibus homicida eſt ſecundũ do. Marianum vbi ſupra M

¶ Si volũtarie dedit cauſaȝ homicidio: vt miniſtrã do arma ei que iniuſte iter fecit vł ducẽdo hoieȝ p viã in qua ſciebat ei⁹ hoſtes latere ad occidendum. Uel hominẽ iſtruendo quõ poſſit aliuȝ occidere: ſecuro homicidio vt homicida tenet̃ ſcdȝ do. marianũ ibidẽ. M.

¶ Si Urſũ aptum vel leonem conſuetum noſcere ſiue ligatos q̃ tenuit ſiue nõ ſi aliquẽ occiderunt homicida ẽ ſcdm glo. in. c. de occidendis. xxiii. q. v. M

¶ Si mulier reperit infãtem iuxta ſe ſine alio intermedio ſuffocatũ. vt homicida tenetur. ii. q. v. Conſuluiſti. Et in foro penitentie ꝛ l. quinq; annorũ eſt penitẽtia imponenda vt in qualibet ſeptimana tot dies ieiunet. ar. c. Si qua femina diſt. 50. M.

¶ Si vero culpa leuis: preceſſit vt q2 in eodem lecto tenebratur ſȝ in loco remoto trium annoꝝ poteſt imponi penitentia. d. c. ſi qua femina. Ubi aũt nulla culpa preceſſit. vt q2 repererunt mortuum in cunabulis nulla penitentia dȝ imponi vbi eſt ambiguum: vt quia minus quã opȝ infantis cõſtrinxit membra aut minus diligenter attendit aliqua ẽ imponenda penitentia. Abb. in ca. i. de. his

q̃ fili.occi. Sʒ tñ arbitrio
diſcreti cõfeſſoris penitẽti
a ẽ tẽperãda:extra de pe.ꝛ
remiſ.c.Deus q̃

¶ Si vir vel mulier quo=
cunq; modo procurauit cũ
effectu fetum iam anima=
tum abortiri/homicida fu
it.xxxii.q.ii.Quod vero ꝛ
c.Moyſes.ff.de penis.l.Si
quis aliquid. M

¶ Fetus vero eſt anima=
tus in.lx.diebus ſi maſcu=
lus ſeu.xl:ſcdʒ.Franciſ.de
mayro in ſermone de annũ
ciatiõe:ſed femina in.lxxx.
ſcdʒ Auguſtinũ ſuper Jo
han.ſecundo ca.

¶ Si mulier preter inten=
tionem dedit cauſam obor
ſui: vt nimium chorizando
ve grauioribus ponderib9
indiſcrete ſe ſubdendo:nõ
excuſatur a mortali extra
de hisqui fili.occi.ca.de in
infantibus. M

¶ Si dubium ẽ an fet9 fue
rit animatus:ſiĺr eſt homi/
cida ſcdm glo.in.Si aliqs
de homici. M.

¶ Si propter ludum pericu
loſuʒ fetũ animatũ mulier
abortiuit: ambo ſunt ho=
micide ſcdʒ Jo.an.ꝛ domi.
Abba.in capitulo. Sicut
de homi. M.

¶ Sec9 ſi ludus ſit graci
lis ꝛ non periculoſus et a
domeſticis cum muliere ha
bit9 ſcdm eoſdem

¶ Si videns cõſtitutum i
extrema neceſſitate nõ ſub
uenit cum poſſet dz occidiſ
ſe.diſt.lxxxvi.paſce.ꝛ Ale
xan.de ales in tertio.in ex
poſitione huius quinti p̃=
cepti. M.

¶ Si impuliſti aliqueʒ in
aliũ. Et alter eoꝝ mortu9
eſt teneris: vt homicida ſe/
cũdũ Ugolinũ: ꝛ dñm dñi=
cũ in.c.Sepe diſt.l. M.

¶ Si morteʒ alterius con
cupiuit vt eius bona habe
ret/vel prelationem/vĺ vxo
rem vel ne eius curam ge/
reret:mortale eſt. Qui ex
auaricia/vĺ luxuria/ vĺ ac
cidia procedit. M

¶ De homicidio
mandati.

¶ Si mãdauit occidi pe=
trũ apiũ/et occidit Petrũ
ticiũ tenet mandans vt ho
micida ĩ foro cõteſioſo do=

Marianꝰ in ca. Ad audiē-
tiā: extra de homi. AD.
¶ Si mādauit occidi chri-
ſtianos p aſſaſſinos: eſt ex-
communicatus: etiaȝ ſi nō
ſit ſecutus effectus extra ꝺ
homi. in cap. primo lib. vi.
AD.
¶ Si tamen reuocato mā-
dato: mandatarius occidit
non tenetur mandatus ſe-
cūdū Specu. titulo ꝺlega.
§. iuxta. verſu. Idem quoqꝫ.
¶ Si mādauit ꝙ q̄s verbe-
raref ꝛ nō occideretur/ vel
mutilaref. Si tñ occiſus ē
mandans eſt homicida ſm
eundē ibidē. AD.
¶ Si ſuperior iuſſit vel cō-
ceſſit fieri torneamenta / vl'
aliū ludū in quo ſit mortis
piculū. Si quiſquam inde
moriaf. vt homicida tene-
tur. extra de tornea. cap. i.
Et ibi

¶ De homicidio

consilij quod fit conſilio.

¶ Si homicidiuȝ conſulit
vel ſuaſit nec reuocauit tē-
peſtiue. ſi cōſultꝰ ꝑpetraue-
rit tenef vt homicida. Ar.
ff. mandati. l. ſi mādaſſet de
procul. c. mādato. de pe. di.
i. piculoſus. AD.
¶ Si cōſuluit homicidiuȝ
eius gratia cui conſuluit:
niſi diſſuaſerit conſulto et
etiaȝ certificauerit occidē-
dum tacito nomine conſul-
ti. Si ſequaf homicidium:
vt homicida tenef ſcꝺȝ Jo.
and. ꝛ domi. Anto de but.
in capit Ad audientiam. ꝺ
homici. AD.
¶ Si in bello iniuſto ſua-
ſit iactum bombarde. Ex
quo quis occiſus eſt: vt ho-
micida tenef. ar. c. de cete-
ro. de homic'. ſcꝺȝ Innocē.
Hoſt. ꝛ Jo. an. in. d. c. Ad
audientiam. AD.
¶ Si conſuluit ꝙ iniuſte ꝛ
proditorie caſtellū capiaf
Ex quo quis interfectus ē
tenef vt homicida ſecūduȝ
Inno. ꝛ Jo. and. ar. in eo.
cap̄. Ad audiētiam de ho/
mici. AD.
¶ Si conſilio retraxit vo-
lentem liberare hominem
ab iniuſta morte: homicida
eſt ſecūdum Spe. in titu. ꝺ
legato. AD.
¶ Si iniuſte condemnatū

ad mortez valens liberare noluit liberare. Contra illud. Prouer. xxxiiij. Erue eos qui ducūt ad mortē ſumma Rayne. ⁊D.

¶ Juſte ꝯdemnato compatiendum magis q̄ fauendum ſecūdū Aug. lib. x. cōfeſſionum. Amet enim fraternus anim⁹: quod amandū ē. ⁊ doleat quod dolēdū eſt. Rayneriana.

¶ Si plures ſit aliquā occiderunt vel vulnerauerūt Et eoꝝ. aliqs nō vult tenerī in ſolidum vt obligatur cui tñ alij tenēt reficere ꝓ rata parte: ſm Bar. in. l. ſi pro. ff. de furtis ⁊D

¶ Si pluribus vulnerantibus q̄ in capite ſolo letalr vulnerauit nolit in ſolidū ſatiſfacere: qñ ille mortu⁹ eſt. Aut. ſinguli pro ſuo vulnere qñ nō dignoſcit. Nec ille mortuus: ſit vt in ea. l. §. Si duo ſecundum Bar. Jbidem. ⁊D

¶ Si preſtans auxilium ī occidendo vel vulnerando nolit acceſſorie tenerī vt obligatur ſecundum Bar. vbi ſupra. ⁊D.

¶ Non mechaberis.

¶ Preceptū ſextū.

Sexto precepto ſcdm Aug. xi bef. Omnis illicit⁹ coitus. Et illoꝝ membrorūz. ſcz genitaliuz omīs illicitus vſus q̄ ꝑ noue differētias diſtinguitur ſcdz Alex. de ales in tertio volumine i expoſitione huius pcepti q̄ inferi⁹ annotant. De qbus ſic interrogetur penitens.

¶ Prima eſt fornicatio ſimplex

¶ Si ſolutus a vinculo matrimoniali ſolutam cognouit: vt meretricem / viduaz vel concubinam xxxvi. q. i. §. i. ⁊. xxxii. q. quarta. c. Nemo. ⁊D.

¶ Si vult retinere concubinam non ē abſoluendus vbi periculū eſt recidiui vl ſcandalum populi: qr non eſt vere contritus: ſed eā a ſe ſeparat tenetur quāuis illam non amplius cognoſcere itēderet ſit habitādo ſm. Sco. in. iiii. di. xv. ⁊D.

¶ Secunda eſt ſtuprum.

¶ Si virginis integritatem corrupit.xxxvi.q.i.§. Cum ergo extra de Adul. c.ii.AB.Tenet ſic ſtuprans ducere eam.ſi promiſit in vxorem pře cõſentiente(quo nolẽte)eam dotare tenetur in foro conſcientie.extra de adulte.c.i.vbi ait glo. Dotabit eaʒ iuxta facultates ſuas ⁊ dignitatẽ puelle.C. de epiſcopali audiẽ.l.i. Et nota ꝙ ad p̄dicta tenetur corruptor ſi eſt minoris vł equalis cõditiõis cum illa Secus ſi eſt mł̃to melioris conditionis vel ſi aliud euidens ſignuʒ fraudis appareat/p quod p̄ſumi poteſt: qđ ẽ ex decepta.ſed decipi finxit ƨm Tho.⁊ Alber.in quarto.diſ.xxxviii.

¶ Tertia eſt adulterium.

¶ Si alterius thorũ: ſiue vxorẽ violauit. Et ipſe ẽ vxoratus duplex eſt adulterium.Quas circunſtãtias confiteri tenetur.xxxvi.q.i.§.pmo. AB

¶ De dote lucranda propter adulterium

¶ Quamuis propter adł'terium manifeſtum vxoris vir poſſit eam propria auctoritate de domo expellet ⁊ ei debitũ negare.Tñ dotẽ nõ lucrat vel econuerſo Vxor donationẽ ꝓpter nuptias/ niſi prius fuerit ſecuta ſentẽtia de adulterio. Et hoc ſcđm.Hoſti.Joan.cal.⁊ do.Abb.in ca.fi.de adulte.

¶ Si adulter ⁊ adultera non ſatiſfaciunt pro conſũptis ⁊ habitis a filio ſuo adulterino vt tenetur legitimis heredibus.Adulter de facultatibus ſuis.Adł'tera de parafrenalibus(ſi habet vel dote quando timet rẽ viro manifeſtare/ ꝓpter piculuʒ mortis vł diffamationis/ vt ca.officii.de pe.⁊ ibi glo.⁊ Ab.Sco.in 4 diſ.xv. AB

¶ Quarta eſt raptus.

¶ Si de modo patris puellam rapuit violenter/ vt eam haberet vxorem. Et illa inuita vel parentibus: aut vtriſq3 (quod grauius eſt) xxxvi.q.i.§.j. Hmői autẽ raptoris pena ẽ: vt mortẽ mulcteť: vt ibi dř. Q ð ẽ ſi'lr. Si monialẽ nõ ſolũ rapiat: ſed ſi rapere attẽptet. 36.q.2.ca.ſi q̃s. M

¶ Quinta eſt inceſtus.

¶ Si ꝯſanguineã vel affinẽ/ vl' comatrem/ vel filiam ſpũalẽ cognouit vel econuerſo. xxxvi.q.ij.§.j.ꝛ Alexã de ales in iij. volu. hui⁹ ſexti precepti. M

¶ Cognoſcẽs autẽ affinē3 hoc eſt conſanguineã vxoris ſue vſq3 ad quartũ gradum vel econuerſo debitũ a ꝯiuge petere non poteſt: vt extra de eo qui cogno.cõſan.vxo.ſue.c.j. niſi p epũm ſecũ fuerit diſpẽſatum.

¶ Sexta eſt ſacrilegium.

¶ Si cognouit monialem vel mulier a religioſo: aut clerico in ſacris conſtituto cognita eſt vel commater/ vel filia ſpũalis. Alexã. de ales in tertio volumie huius ſexti p̃cepti. xxvij.q.i. Uirginibus. M.

¶ Cognoſcẽs monacha3 communiõe priuatur ſi eſt laycus: ſi clericus eſt ĩ monaſterium detrudatur. Et ipſa quoq3 in artiori mõaſterio. xxvij.q.j. Si qua de iure ciuili laycus hmői decapitatur ꝛ bona ei⁹ monaſterio violate vendicantur per epiſcopum vel officiales ciuitatis ca.qu.ſi q̃s rapuerit.

Septima eſt mollicies vel immundicia contra naturam.

¶ Si extra vas ſeipſum polluit manib⁹ vel alio modo. Alex. de ales in.ij.volumine tractatu ð luxuria habita hac ſpecie de modo quem tenuit Confeſſor vltra non interroget. M

¶ Octaua eſt ſodomia.

¶ Si cum maſculis ē tur/pitudinē opat⁹. AB
¶ Si etiam vxorez extra vas cognouit. AB
¶ Si femina cum femina eſt turpitudinem operata. xxxij.q.vij.c. Adulti.ꝛ.ca. Offerebat. ꝛ Alex.de ales vbi ſupra. AB
¶ Ad deteſtationem hu=ius criminis talib⁹ dici poteſt:ꝙ pena eorum eſt. Primo/qꝛ ſunt infames ipſo iure.ff.de poſtulan.l.i.§. remouetur. Inſti.de publi. iudi §.ſecundo. Secundo morte mulctādi.C.de adulte.l.cum vir.ꝛ auctenti. Ut non luxuri.contra natu §. i.colľ.vj. Et de iure canonico. Si eſt laycus debet ex=communicari:ſi clericus ī monaſterio ad agendaꝫ penitentiam detrudi. Et hi ſunt filij diffidētie.i.de quorum ſalute diffidenduꝫ eſt vt de excel. pꝛela.capitu. Quicunqꝫ. Et grauius eſt hoc peccatum ꝙ̄ matrezcognoſcere.dicto capi. Adul/terij.

¶ Nona eſt beſtialitas.

¶ Si cū bꝛutis coiuit qꝺ eſt in peccatis luxurie grauiſſimum ſcd͂m Tho.ij.ii.q. cliiij. AB
¶ Si alium induxit vel mediatoꝛ luxurie pꝛo alio fuit/aut alium per ſe mediatoꝛem fecit. Uel munera miſit/dedit vel recepit amore libidinoſo. Alexan. Ubi ſupꝛa. AB.

¶ Sequitur de ſenſibus impudicis.

¶ Si viſu concupiſcendo luxuriatus eſt. Math.v.capitu. Qui viderit.ꝛc.ꝛ Criſo. Non ad hoc oculos tibi fecit deus.vt ꝑ illos introducas adulterium Alexā. de ales in ſcꝺo Trac.de luxuria. AB
¶ Si ꝟba ſcurrilia luxu=rie deliberate.dixit canta=uit/vel libenter audiuit. Alex.vbi ſ.ꝛ Tho ij.i.queſ. cliiij.vel ſi lr̄as amatoꝛias miſit vel recipit. AB.
¶ Si amplexat⁹ eſt quencunqꝫ ex mala concupiſcē/tia. Alexand.ꝛ Thom. vbi ſupꝛa. AB

¶ Si in ppria vxore pre dicti tactus, et oscula multũ enormes fuerit ſcdm̃ qſdam mortale ſunt. AB.

¶ Si pp̃ter tactu ʒ oſcula amplexus aſpectum in alterius faciem defixum ſer/ monẽ turpẽ loquẽdo vl'audiẽdo ſe probabiliter expoſuit picl'o. Tho.ij.ij.q.cliiij articul.4. Raynerciana in ỽbo luxuria AB.

¶ Tñ ſcdm̃ Boñ.in.4.diſ. xxxi. Jocari ⁊ delectari cũ ppria vxore affectu maritali veniale eſt.

¶ De doctrina ſeruanda confeſſoribus.

¶ Confeſſor cautus ſit/ vt habita pcti ſpem non diſcedat ad alias turpes circũ/ ſtantias/ne ſibi tentatio ⁊ penitẽti malorũ incognitorũ ſit inſtructio. Et aliquãdo ſcandalizatio ac taliuʒ poſtea in plateis decantatio ſacramentiq derisio. Vñ Prouerbi.xi. Inueſtigator malorũ opprimetur ab eis. Turpia ergo p circũlocutiones cõfeſſor iter roget caute vt ille q̃ fecit i telligat ſi nõ fecit nõ adiſcat. Quoniã ſi factũ minime dixerit: ꝯfeſſor excuſatus erit. Non autẽ ipſe penitens vt dicit. S. Bona.in 4.di.xvij.⁊ xix.

¶ De ſtatu matrimoniali.

¶ Si exiſtẽs ĩ pctõ morta/ li: vel excõmunicatꝰ ſcienter matrimonium cõtraxit mortal'r peccauit de cle.ex cõ.mi.ca.ſi.iij.q.4. Engeltrudam. AB.

¶ Si cõſenſit in matrimonium verbo ⁊ non voluntate nõ eſt matrimoniũ verũ: vñ ſi cognoſcat vel cognoſcat carnal'r mortale eſt Rich. ĩ quarto diſ.xxvij.ar. i.q.ij. AB.

¶ Si voluntate conſenſit ĩ matrimonium ſine aliquo ſigno ſenſibili vt annuẽdo capite non eſt matrimonium. vt cap̃. Tue de ſponſa. niſi ſequatur copl'a carnalis de ſpõſa. Is q̃ ſecundũ Hoſtiẽ. domi. Abb. ⁊ domi. Anto. AB

¶ Si contraxit in gradu conſanguinitatis vel affi-

nitatis ꝓhibito/aut cum ꝑ ſona obligata ad religionẽ vel ꝯſtituta ĩ ſacris excõicat⁹ ẽ. vt ſupra in ꝓma ꝑte c.iij. M.

¶Si contraxit matrimonium clandeſtine. Ita ꝙ ꝑ teſtes ꝓbari non poteſt. vł non premiſſis bannis in ecclesia vbi talis eſt cõſuetudo/vel a parentibus aut a propinqoribus vxorem nõ petita. Et ſi poſtea detegatur impedimentũ dirimẽs: vt gradus ꝓhibiti filij ſũt illegittimi.c.Cũ inhibitio. ⁊ glo.ibi in verbo clandeſtina.extra de clã.deſpon. M.

¶Si poſt votum cõtinentie etiam non ſolẽne vel de intrando religionẽ contraxit matrimoniuꝫ peccauit mortałr. Itẽ ſi conſummauit ꝑ copulam. Itẽ quotienſcunqꝫ poſtea exegit Richar.in.4.di.xxxviij. Aſtẽ. li.viij.titu.xvj. M.

¶Si ſciẽter ꝯtraxit cũ habẽte votũ ꝯtinẽtie.xvij.q.ij Nouim⁹. Et directoria.li. j.ti.lxvij. M.

¶Si cõtracta iam ſpũali cognatiõe cum aliqua pſona. poſtea conduxit eam in coniugẽ cum inť ipſos matrimoniũ conſiſtere nõ poſſit. De cogna.ſpiritu.c.Veniens. Richard.in.4.diſti. xlij. M.

¶Cognatiõis ſpũalis triplex eſt ſpecies. Prima eſt paternitas q̃ cõtrahitur inter regeneratum ⁊ regenerantem. Secunda compaternitas q̃ contrahiť inter regenerantẽ ⁊ ſuſcipientẽ ac ſuſcipientis ꝯiugeꝫ:q̃ matrimonium iam conſummauerat. Et idem de tenente in cõfirmatione de cogna. ſpiri.martinus. Niſi regnat⁹: vel tentus filius ſit alterius ꝯiugum tentũ.qui ſol⁹ tũc fieret compater vel cõmater.xxx.q.4.Qui ſpiritualem. Nec etiam trãſmittiť ad cognitam fornicarie. Tertia eſt fraternitas que contrahiť inter regeneratum ⁊ filios carnalis regenerãtis.c.Ex lřis eo.ti.Richar.in q̃rto.di.xlij.

¶Sꝫ filij duoꝝ cõpatrũ ꝑ quoꝝ alteꝝ contracta eſt compaternitas ſimul co-

traxerunt/nullũ eſt matri/monium.c.ſuper eo.de cogna.ſpiri. M

¶ Si filius adoptiuus ſiue tranſeat in poteſtatem adoptantis/ſiue nõ cõtraxit cum filia eius nõ emancipata:nullũ eſt matrimonium.c.vno de cogna.lega. Et ibi Hoſti.dñs Anto. de buti.ꝛ alij. M.

¶ Siquis cũ effectu machinatus eſt in mortẽ viri ſimul cũ illius vxore quã poſtea duxit nullũ eſt matrimonium ca.j.de coniun. in fide ſm Jo.an. ꝛ Abba. ſiculũ i.ca.j.de eo q̃ cogno. conſan.vxo.ſue. M.

¶ Si machinationi cum effectu tantũ ex parte vni⁹ iunctum ſit in adulterium tũc ꝛ matrimoniũ ſequẽs inter illos nõ tenet ſm Joã. an.ꝛ abb.ſicu.vbi.ſ. M

¶ Machinatio autem tantum ex parte vni⁹ cũ effectu ſine adulterio non impedit quominus matrimoniũ inter iſtos conſiſtere poſſit ſcðm Jo.an.ꝛ Abb.vbi ſupra. M.

¶ Si qs dedit fidem mulieri de ipſa ducẽda in vxorem viro eius adhuc viuẽte ꝛ ſequatur adulteriũ ſequens matrimoniũ nullũ eſt. Secus ſi nõ interuenit adulterium. Johannes andre.ꝛ Abbas.vbi ſupra. M

¶ Si per metum cadentẽ in virum/vel mulierem cõſtantem vt eſt enormis leſionis induxit aliquẽ vel aliquam/ vt matrimoniũ cõtraheret:nullum eſt huiuſmodi matrimonium.c.Veniens.ij.ꝛ c. conſultationi. .§.ſane de ſponſa .Richar.ĩ quarto di.xxix.articu.j.qu. ij. M

¶ Si coactus metu dicere verba matrimonij mẽte nõ conſentiebat:mortalit̃ peccauit ſcðm Scotũ in q̃rto di.xxix. M

¶ Si vxor per ſolam famam de morte viri non habendo certum nuncium fide dignum:qui ꝛ veriſimiliter de eius morte dicat:ſecundum virum accepit.ca. In preſentia de ſpon.ꝛ ibi Abb.ſicu. M.

¶ Si mulier que ſecundũ

virum accepit credat viue
re primum virum exigen-
do ⁊ reddendo debitũ .pec
cat mortaliter. Durã. libro
ſcdo parte pria.di.x.q.viij.
M.

¶ Si contractis ſponſali-
bus de futuro cum prima/
poſtea contrahat cum ſecũ
da conſanguinea prime: et
cognoſcat eam. nullam iſta
rum habere poteſt. Jo.an.
in.c.j.de ſpon.li.vj. M

¶ Si a prima dñica de ad
uentu vſq ad octauã epi-
phanie iclusiue ⁊ a ſeptua
geſima vſq ad octauã pa/
ſche incluſiue ⁊ a pmo die
rogationũ vſq ad.vij.dies
poſt Penthecoſtem incluſi
ue: nuptias celebrauit/ vel
vxorem ſolemniter tradu-
xit etiam ſi ſit vidua vł car
nalem copulaȝ conſumma
uit. Contra cap̃. Non opor
tet: ⁊ ca. Capellanus de fe
ri. vbi hoc Joan.an. Abb.
⁊ Dominus Anto.de Bu
try. ſic tenent: ⁊ Richard. in
quarto diſtinc.xxxij. artic.
v.q.i. M.

¶ Contrahere autem ma/
trimonium per verba de p
ſenti. Jn predictis tempori
bus non prohibetur vt i di
cto capitulo. Capellanus.
Richar. vbi.ſ. M

¶ Si contractis ſponſali-
bus de futuro contraxit cũ
aliquo de preſenti ⁊ ſi pria
ſponſalia iurata fuerunt p
iurus eſt de ſponſa. ex litte
ris. M

¶ De debito con-iugali.

¶ Si matrimonio clan-
deſtine contracto. nec dum
in facie eccleſie manifeſta
to exigitur debitum morta
le eſt/ quamuis reddens nõ
peccet Richardus in quar
to diſtin.xxxviij. arti.ij.qu.
iij. M

¶ Si ante benedictionem
nuptialem/ ſine benedictio
ne vł iuſta cauſa cognouit
vxorem. Monald. i ſumma
⁊ Richard. in quarto diſt.
xxxviij. M

¶ Si conſenſerit viro con
tra naturaȝ: propter quod
⁊ vxor poteſt diuortiuȝ pe
tere ac virũ dimitteř. xxxij
queſtione ſeptima.

Omnes.r.cap.Adulterij.Richar.r hugo. M.

¶ Si ex tactibus cõiugis impudicis ſecuta eſt pollutio. Alex.de ales in ſecũdo Tractatu de peccato cõiugij. M

¶ Si vir cognita aliqua vxoris conſanguinitate debitum petijt:vel etiam reddidit intẽtione ſatiſfaciendi ſue ꝯcupiſcẽtie qđ ꝓhibet̃ ſm ſanctum Bona. in 4.diſtinc.xxxiiij.ſuper litteram. M

¶ Si vir a poſteriori parte ſtans in debito vaſe vitatur: ꝓpter libidinem:vel ſine cauſa legittima:vt pinguedinis vel propter vitãdum aborſum/ẽ mortale ſecũdum Monal.i ſũma.Sʒ Alex.i.ij.tractatu de pctõ contra naturã dicit.Tales cauſe nõ excuſãt a toto. ſʒ diminuunt. M.

¶ Si vir petijt debitum emiſſo voto continentie ab vxore ſua đ ſui licẽtia etiã in ꝑuato data.videt̃ mortale.§.ex premiſſis.xxxiij.q.v Et Richar.in quarto diſt. xxxij.arti.ij.q.ij. Franc.de mayro.ca.di.S.Bonauen.ea.diſt.Hoc dicit eſſe verũ ſolũ qñ in cõſpectu prelati votũ ſit factũ. M

¶ Si vir non amore contինẽtie:ſʒ intẽtiõe fraudãdi vxorẽ caſtitatẽ vouit.mortale eſt:ꝗ̃ ex actus reddere debitum teneat̃. S.Bo. in.4.diſtin.xxxij.ſuꝑ litteram. M

¶ Si vxor emiſſo voto caſtitatis ſine viri coſenſu noluit exacta debitum reddere totiens fuit mortale. S. Boñ.vbi ſupra. M.

¶ Si cognouit vxorem cã libidinis explende hoc ẽ ꝙ eam cognouiſſet etiaʒ ſi vxor non fuiſſet.xxxij.q.4. Origo.S.Boñ.r Rich.in. 4.diſtin.xxxi. M.

¶ Si tẽpore ſacro ſolemnitatum vel ieiuniorũ ex ſola voluptate cognouit vxoreʒ mortale ẽ ſcđm.S.Boñ. in 4 diſt.xxxij.r glo.xxxiij.q. 4.in ſumma. M.

¶ Si quocũꝗ die cõiunx exactus nõ reddit debituʒ qđ ſine ſui vel alterius coniugis nocumento reddere põt mortaliter peccat.Ge=

rar. Obdo.in quarto.diſ. xxxii. M.
¶ Si noluit reddere debitum ꝯiugi habẽti morbum cõtagioſum: eſt mortale qꝛ contagium fit magis per aſpirationẽ: ꝛ reſpirationẽ cui remedium poteſt apponi. Gerard. Obdo. vbi ſupra. M.
¶ Si pertinaciter ꝯiugi debitum denegauit etiam propter lepram non licuit. qꝛ ẽ contra preceptum Apoſtoli et eccleſie: de coniuga: le pro.c.ii. Sco.in quarto. diſt xxxii. M.
¶ Si cognouit vxorẽ pregnantem ꝛ groſſam cum piculo aborſus. Scot. vbi ſupra. M.
¶ Si ſciẽter cognouit vxorem habentez ordinate mẽſtrua. Richa. ꝛ Sanctus Bonauen. in quatto. diſt. xxxii. M.
¶ Si mulier pertinaciter denegauit reddere debitũ ppter menſtrua cum ſcandalo viri: vel peirculo fornicationis. Alex.in ſcdo Tractatu de pect ꝯiugũ: ꝛ. S Boñ. ea. di. 32. M
¶ Si vxori in adulterio perſeueranti manifeſte vir debitum reddat. vel ab eo exigat. 32. q. i. ſicut. S. Boñ in iiii. di. xxxv. M
¶ Vir tñ reddens: vel exigens ab vxore: q̄ manifeſte fornicata eſt ſed correpta penituit ſe non peccauit. S. Bona. ꝛ Richard. ea: diſt. xxxv.
¶ Si debitum negauit cõiugi propter non habendã prolem. Richad. ꝛ Sanct Bona vbi ſupra. M
¶ Sꝫ denegarẽ poteſt coniunx cõiugi debitum occulte fornicanti: qñ hoc ei conſtat per ſigna probabilia Sctũs Bona. ꝛ Richard. d. diſt. xxxv.
¶ Si tempore communionis exigat debitum: ſe reddit indignum communione. Sctũs Boñ. in quarto diſt. xxxii. M.
¶ Si vir modo illicito ſe reddit impotẽtem ad debitum reddendum. Richar. in quarto. diſt. xxxii. arti pmo. q. i. M
¶ Secus ſi p ieiunia: ꝛ vigilias. Idem. Vir tñ ſenex

vel debilis exact⁹ pluſq̄ſe mel in die ab vxore iuuencula non reddendo debitum non peccat. Et vbicū q̄ vir.vel vxor ſentiat ex hoc ſibi nocumentum inferri. Gerar.Odo.in quarto di.xxxii.

¶ Si vir vxori non reddet debitum quando propter aliqua ſigna coniecturat: q̄ vxor illud petebat Richar.in quarto di.xxxii. ar ti.i.q.ij. M.

¶ Si vxorem quam tradidit adulterandam poſtea cognouit. Rich.in.iiij.di. xxxv.art.ij.q.iij M.

¶ Si poſt votum ſimplex continentie vxorem accipiens debitum petiit coniugale totiens peccauit mortaliter. S.Bon.in.iiij.diſti. xxxviij.artic.ij.q.ij.ꝛ Richar.ea.diſt. M.

¶ Non furtum facies

¶ Preceptū ſeptimū

Septimo p̄cepto ꝓhibet nomine furti oīs illicita vſurpatio rei aliene ſm Auguſtinum ſuper Exo.xx.capitulo. Tria nobis eripi poſſunt.

¶ Primū eſt bonum corporale: de quo in quinto precepto.

¶ Secundum bonum ſpirituale: vt boni mores ꝛ bona conſcientia.

¶ Tertium eſt bonum tēporale: de quibus duobus hic agitur

¶ Sed cum ad dicendorū confirmationes leges ciuiles ſepius inducātur. Sciendum q̄ vt dicit Richar. in quarto.diſt.xv articulo v.q.viii. Leges imperiales non contrarias iuri diuino. nec abrogatas per ius canonicum: nec per aliquam rationabilem contrariam conſuetudinem iura canonica obſeruari decreuerunt.vt di.x.c.de capitulis.ꝛin ca.i.de.no.ope. nuncia. Quod etiaʒ in foro conſcientie intelligendū eſt ſcd̄m Pe.de ancha. in capitulo primo de conſtitu.ꝛ Bald.in.l.i.C.de ſacroſanctis eccleſiis.

¶ De furto.

¶Furtum eſt contrectatio rei aliene fraudulosa ĩuito domino facta. ff. de furtis. l. i.

¶Si putauit contractare rem alienam inuito dño q̃ tñ volebat furtum eſt. ff. eo. l. Inter in fine. Ab

¶Si vero putauit rẽ ɔtrectare volẽte dño q̃ tñ nolebat: non eſt furtum. ea. l. §. ſi forte.

¶Si filius patri vel quiſquam diuiti furatur: vt elemoſynã inde faciat: ꝛ poteſt tenetur. xiiii. q. v. forte. Ab.

¶Si abſolute bona mariti/patris/vel filij caſtrenſia furetur vxor/filius/vel pater tenetur ad reſtitutionẽ. ff. de furtis. l. Si qs vxori. §. ſi filios. ꝛ §. ãte aũt. et xij. q. ii. q abſtulerit. Ab.

¶Peculium caſtrenſe eſt quod filiusfamilias ꝑpter militiam acq̃ſiuit: ꝛ quod ei in militia degenti donatur a parentibus. ff. de peculi. caſtrem. l. Caſtrẽſe Quaſi caſtrenſe eſt quod doctor medicus/ vel aduocatus acquiſit: aut etiam notarius. Si de burſa fiſcali ſalarium recepit: Aut dono/ vel feudo a ꝑncipe habito. Vel ſi eſt clericus: et ſucceſſione hereditatis: vel donatione parentum vel intuitu perſone queſiuit. l. aduocati. C. ð aduo. diuer iudi. ꝛ l. cum multa. C. de bo. ꝙ liber. ꝛ de teſta c. i. Bal. in. l. Cum oportꝫ C. eodem titulo.

¶Si rem ſibi mutuatam vel apud ſe depoſitam vel alias ad ſuas manus deuenientem domino reſtituere non procurauit. ar. xiiij. q. v. Si quid inueniſti. de hoc infra. Ab.

¶Si cauſa ſatifaciendi ſibiipſi rem debitoris ſubripuit: ꝛ timetur de ſcandalo contra ſe vel cuſtodeꝫ ꝙ fur putetur: vel ipſe conuĩcatur et huiuſmodi reſtituere tenetur ꝛ rem renouere in locum priſtinum ſecũdum Innocen. ꝛ domi. Abba. in cap. Olim. i. de reſtitu. ſpo. Ab.

Si pviã iuris valẽs ſibiipſi ɔſulẽ rẽ ſubripuit debitoꝝ

quamuis nullum ſcādaluȝ ſeq̄ poteſt: peccauit: tñ licet non teneatur rem reſtituere: ſcd̄ȝ Johan. and. ꝛ do: Abb. in eo capitulo. Olim Et de hoc ēt infra in pctō auaritie. M.

¶ Si furens rem minimā habuit intentionē furandi maiora ſe potuiſſet: mortale eſt. Secus ſi tantum rē illam Richard. in quarto diſt. xv. arti. ii. q. ii. xiiii. q. vi capitulo fina. mortale. vel non.

¶ Si habēs voluntatē furandi: timore humano deſiſtit. De pe. diſtinctio. i. Propterea. M

¶ Furās tñ in magna cōſtitutus neceſſitate res vſu conſumptibiles: non valēs alio modo ſubuenire: non peccat: nec ꝑueniens ad pinguiorē fortunam reſtituere tenetur. Quia quod ſemel meū factū eſt: non deſinit eſſe meum. Alexan. de ales in tertio: in expoſitione ſeptimi precepti: ꝛ Gerar. Obdo in quarto diſt. xv. de furtis cap. Si q̄s ꝑ neceſſitatem. Nec eſt ei penitētia iponēda. ſecūdū. gl. ibi. Sed ꝛ qui tulit fauum mellis apum ſilueſtrū mellificantium in arbore alicuius Fur non eſt. ff. de fur l. ſi a pes.

¶ Si fur non reſtituat rē furtiuā ſcd̄m precium: quo plus valuit a tēpore commiſſi furti: vt tenetur. ff. de conditio. fur. l. in re furtiua: ꝛ ibi hoc Bal. M.

¶ Exēpluȝ ſi porcellus furatus / vel pullus equi factus ſit porcus / vel equus magnus licet quocunq̄ caſu eos amittat tenetur ad reſtitutionē plurimi.

De obligatis ad reſtitutionem rapine vel furti propter participationem.

¶ Scot. ꝛ ſumniſte: poſuīt hos verſus / Juſſio. Cōſilium / Conſenſus / Palpo Recurſus / participans mutus non obſtans / non manifeſtans.

¶ Jubens.

¶ Si princeps / pater / vel dn̄s in domo damnificari

quecūqꝫ in rebus: vel in pſona ꝑcipit ſatiſfacere dānum paſſo teneť. de reſtitu tu. ſpolia. ¶ Cum ad ſedem ad ſi. de hoc .ſicut dignum .§.ij. M.

¶ Sicut mandatoꝛ ita et mādatarius in delictis obſequēs pariter teneť: qꝛ in ꝑcepto iniuſto magis deo ꝙ homini obtēperare tenetur. xi. q. iij. Julianus. de ſentē. excommunica. relatū et capitulo mulieres vbi ꝛ glo. M.

¶ Conſulens.

¶ Si cōſilio induxit fraudulento ad dānificandum eū q̄ alias hoc factur⁹ non erat eo non reſtituente ipſe conſulēs reſtituere teneť. ff. mandati. l. ii. c. Cuꝫ olim de arbi. ꝛ. c. Null⁹ de reg. iur. in ſexto. M.

¶ Si conſilium fraudulētum fuit in contractu: vel quaſi teneť ꝯſulēs: alio nō ſatiſfaciente. ff. de Dolo. l. Q̄d ſi cum res. glo. in dicto c. Null⁹. M. Exemplū Si cōſuluit ſcieť me vendere ei quem ſciebat non habere vñ ſolueret/ vel emere rem q̄ non erat venditoris aut accipere procuratorē negocioꝝ meoꝝ infidelēꝫ qꝛ bona mea diſſipauit l. fina. ff. de proſenetis. ꝛ. d. l Quod ſi cū res.

¶ Si cōſuluit rapere/ furari vulnerare hominem ꝛ hmōi. vel ſeruo vt fugeret a domino tenetur nō ei cui cō ſuluit. ſed ei ꝯtra quē ꝯſilium dedit: de homici. c. Sicut dignum. d: pe. ca Non ſolum. l. prima. §. perſuadere. ff. de Seruo. corrup. M.

¶ Si ꝯſiliari⁹ ꝑncipis induxit eum vt villa/ vt alia re ſpoliaret aliquem iniuſte: teneť ad omnia damna dño nō ſatiſfaciente: quamuis nil ad eū ꝑuenerat ſm. Innocē. ꝛ dñꝫ Abba. in capitulo. Sicut dignum. de homici. M

¶ Conſulēs tñ fenerari illi q̄ alias feneraturus non erat: non teneť ſatiſfacere quamuis vſurarius nō ſatiſfaciat. Alex/ lombar. in tractactu vſurarū Monal. ꝛ Aſten. in ſumma.

¶ Si peritus in aliqua arte cõsuluit nõ ſcd'ʒ traditiones illius artis: quia diligẽtiam non adhibuit: tenetur conſulto in foro conſcientie ad omne damnum inde ꝯtingens. dominus Anto. in cap Tua nos. de Homici. M.

¶ Conſentiens

¶ Si ſuo ꝯſenſu expreſſo ſecuta ẽ damnificatio que facta alias non fuiſſet. i. q. i. Notum. Ubi dicitur facientem / ⁊ cõſentientem par pena conſtringit Et ſi cõſentiens opere eſt cauſa totius damni in ſolidum tenetur. Sin autem pro rata parte. Richard. in quarto. diſt. xv. M.

¶ Si opem furto dedit: cõmodando ſcalas / vel ferramenta / vel aditum per ſuã domum: tenetur ad reſtitutionem. ff. de fur. l. is. qui opem. ⁊. l. ſi pignore. §. pe. ff. de fur gerar. obdo. in. iiii. diſt xv. M.

¶ Si donatarius rem donatam vel legatarius non reſtituit creditoribus legatum ſibi factum ab vſurario nõ habente: niſi de vſuris. Gerar. Obdo. in quarto. diſt. xv. M.

¶ Si ſciens ſe ſucceſſiſſe ĩ bonis raptoris / vel vſurarij. / ⁊ huiuſmodi non reſtituit cum poſſit. Gerar. obdo in quarto. diſtinctione xv. M.

¶ palpans.

¶ Si adulationibus aliuʒ vt ſtrennuuʒ laudando: vel deriſionibus vilificando: dicens eum nichil valere: vel tractionibus de aliquo. induxit probabiliter ad damnificandum in rebus: vel ꝑſona: tenetur damnificante non ſatiſfaciente. di. xciii. Si inimicus eſt ille Richar. ⁊ pe: de pal. in ea. diſt xv. Quarti. M.

¶ Si confeſſor non exegerit penam ad quam peccator tenetur. Quodammodo videtur ei conſentire ꝟba Gerard. Obdo. vbi ſupra. M

¶ Recurſus.

¶ Si fuit ad eum recur-

ſus latronum/vel furum/ tanquam ad preſtantez patrocinium damnis: vel cauſa eſt ex huiuſmodi patrocinio ne ablata reſtituant de quo Aug. et habetur in xiiij.q.vi. Fidentiſſime dixeri eum q̄ ad ſe fugientē. ⁊ quantum poteſt non cōpellat ſocium fraudis. Richar. ⁊ Gerard. Obdo. vbi ſupra. M.

¶Si latrones occultauit tenet de eorū rapina ſm gl. in.l.ne qd.ff.de incēdi.rui. naufra.do. Ant.in ca.i.de reſti.ſpo. M.

¶Si depoſitarius ſcit rez depoſitam alienam eſſe niſi reſtituat vero domino ſibi noto. Quo caſu poteſt res huiuſmodi per manus perſone religioſe reddere. Alex.de ales.in quarto volumine. M.

¶Participans.

¶Si de raptis vel furatis participauit victu: vel veſtitu etiam ſcienter de talibus emendo: tenetur ad reſtitutionem. M.

¶Mutus.

¶Si videns alium damnificari iniuſte valens ſolo verbo ſine periculo ſuo prohibere ſi tenetur ad hoc ex officio nec prohibet: ſatiſfacere tenetur. tex in.c. Sicut dignum. de homi. et ibi do. Abba. M.

¶Exēplū i officialib⁹ poſitis ad cuſtodiā ciuitatis vel campo♃. q2 in dānis factis ipſis ſcientibus: et negligentibus prouidere ad reſtitutionem tenet. C.de fal.mo.l i.ſcdm do. Antho. in ca.i.de reſtitu.ſpoli. Si autem ex officio nō tenet: tñ eis eſt mortale ſcdm Richar. vbi ſupra. M.

¶Non obſtans.

¶Si viribus non obſtat iniuſte damnificantib⁹ cuz ei ex officio incūbat: ⁊ manifeſta eſt ſibi iniuria. d.c. Sicut dignum. ⁊ .lxxxvi. diſtinc. facientis: vel nō facit rapinā reſtituere tenet ſcdz Sco. ⁊ Ric. in quarto diſt. xv. M.

ſunt bono modo. Niſi deficiant de voluntate expreſſa vel preſumpta dannificati per. l. Illud. ff. de regu. iuris.

¶ Si debitor ſine licentia creditoris ſibiipſi dilationē reſtituendi accipit quod in totum vel in partem reſtituere poteſt mortale eſt cū preceptum de non retinendo rem alienam obliget ſē per ꝛ ad ſemper. Fran. de mayro. Sco. ꝛ Richar. in quarto. diſtin. xv. M

¶ Si non ſtatim reſtituit: maxime qđ tenet ex rapina/furto vel vſura/ſi aliqđ habet in bonis vltra neceſſaria ad ſuſtētationem vite Sco: et Richar. in quarto diſt. xv. ar. v. q. iiii. Preceptum enim de non retinēdo alienum obligat ſemper et ad ſemper Franciſ. de mayro ea. diſtin. Et dictnm fuit ſupra. M

¶ Si debitor non habens rem neceſſariam ad ſuſtenationem nature ſtatim nō reddit creditori prius: vel eodē tpe ſi eadem re egeat ad ſuſtētationē nature. Ri

¶ Non manifeſtans.

¶ Si interrogatus a iudice non reuelat res furtiuas cū ſciat illas et ſine ſui periculo reuelare poſſit reſtituere tenetur de fur. c. Qui cuꝫ fure. xi. q. iii. Quiſquis Richar. M

¶ Si quis excommunicatione lata ab epo ꝯtra non reuelantes furtum eidem nō reuelauit tenet ſatiſfacere: ꝛ excōicatus eſt. Johan. de ana. in eo. capitu. Qui cum fure in. l. ciuile. C. de fur. M

¶ Clericus tenet nō indicare furē. Interrogatus a iudice: qñ imminet periculuꝫ mortis vel mutilationis ipſi furi ſm do. Anto. in eo. ca. Qui cum fure p. ca. Nequis. xxii. q. ii. Quamuis quilibet predictorū tenet inſolidum ſatiſfacere: vno tñ reſtituente damnificato Alii nō tenet eiſdem. ſed ſi partem aliquam habuerunt: tantūdem tenet illi q totū reſtituit. Et ad reſtituēdū pdicto tenentur Scito poſ

char.vbi ſ. Ab
¶ Ubi vero debitor prius ad indigētiā veniſſet.quaſ creditor nō reſtitueſ teneſ tūc:ſʒ tātū ſi ad ſtatum pi/ guiorē venerit.Richard.ꝛ Sco.vbi ſupra.
¶ Reſtituere quoqʒ nō te= neſ creditori impugnanti rem publicam/vel vbi eſſet maximum ſui incommodū ꝛ modicum creditoris. Ul' vbi reſtitutio ē ſui infama= toria:ſe vcʒ furem eſſe pro dendo Teneſ autem habe= re voluntatem ſtatim reſti/ tuendi cum ceſſabit impu= gnatio. Incommodum il= lud ꝛ capta oportūitate ſe crete reſtituendi furtum. Et idem ſi debitor non poſ ſet cōſeruare ſtatum reipu blice multum neceſſarium. ſi qd teneſ reſtituat credi= tori:q ſine tali reſtitutione tranſire poteſt.Uel vbicū= qʒ imminet ſcandalum/pi= culū mortis:vel culpa mor talis.Exemplum in predi ctis quādo ſtatim reſtituē= do pecunias/vel inſtrumē ta artis ſue:aut libros:ſi ē medicus vel iuris peritus ꝛ hmōi:ad tantam pauper tatē veniret ꝙ nec ſibi: nec familie quouis modo ſub= uenire poteſt.ob qd eū mē= dicare erubeſcat.expōet ſe ad furandum.vel filias p/ ſtituenduʒ.vel incidet in p iculum deſperationis.Sed predicta retinendo ſuſten= tare ſe poſſit.ꝛ ſuos ac pau latim ſatiſfacere creditori non exiſtenti in extrema ne ceſſitate.Scot. Richard.ꝛ Landulf.in quarto diſtin= ctio.xv.
¶ Si damno alterius tem porali.corporali vel ſpūa= li dedit cauſam efficacē q= uis modo ſatiſfacere teneſ de homici. Sicut dignum de iniur.c.fina. Ab.
¶ Si in depredatione vel furto.vel homicidio. quis fuit tota cauſa mali. inſoli dum teneſ. Alias tenetur ſm pportionem damni a ſe dati ſm Inno.ꝛ.Ho.Abb.l d.c.Sicut dignū. Ab.
¶ Ubi damnificatus ſe a= lio tranſtulit ꝛ in mittendo rem debitam maiōr eſſet ex pēſo:quam valeat re s pau peribus erroganda eſt.ni=

ſi ipſe vel eius heres ſperetur in loco venturus. Rich in ea. di. xv.

¶ Si pirata rapuit vel damnificatus eſt romipetas: aut deferentes victualia ad vſu3 curie papali excommunicatiõe ligatur: vt ſupra in tertio ca. pme partis. §. cij. M

¶ De rapientibus in bello iniuſto habes. in. c. Auaritie infra.

¶ Si rapuit de rebus naufragantium reſtituere tenet non obſtãte quãuiſcunq3 conſuetudine vel ſtatuto. Ar. c. excõmu. de rapto. de quo in prima parte i capi. iij cxxvi. M

¶ Si raptor/fur/vel vſurarius vel debitor quomodocũq3 ſine auctoritate eccleſie vult ſibi retinere: q2 rei dominus vel ei9 heres nõ inuenit. Alexan. de ales in quarta parte i tractatu reſtitutionum M

¶ Si nolit reſtituere bona acquiſita p iniquam ſententiam iudicis quem corrupit: vel non etiam corrupit. Gerar, obdo. in quarto diſtinc. xix. M

¶ Si aliquid alienum inuenit: nec reddidit eius domino. i. q. v. ſi q̃d inueniſti: ⁊ c. Multi. M.

¶ Si neſciẽs dñm cui9 res inuẽta erat nõ fecit denunciare ad iueniẽdũ illũ vt i eccleſijs ſič tenet. ff. d fur. l. falſ9. §. q̃ alienũ. Sco. in. 4. di. xv. M

¶ Si theſaurum inuenit i loco aliquo data opa id inq̃rendum illu3 nõ reddidit totum dño loci in quo inuenit. vel ſi a caſu nõ data opera inuenit dimidium non reſtituit: vt tenet. ff. de acq̃re. re. do. l. ſi is in pri. Inſti. de rerũ diui. §. Theſauros. M.

¶ Theſaur9 ẽ pecunia ſub terra abſcõſa cui9 nõ extat memoria. qñ ibi poſita fuerit. C. de Theſau. l. j. Res ꝓ q̃ in nulli9 ſunt bonis vł pro derelicto habite nõ ſũt reſtituende ab eo qui eas repit. Inſti. de re2 diui. §. lapilli. Richar. in. 4. di. xv. de ablatis ab iniuſte bellãtib9. habes infra. i. c. Auaritie. in ſilia violentia.

¶ De crimine ſacrilegij.

¶ Si bona vacantia eccleſiarum/monaſteriorum vel piorum locorum vſurpauit c. Generali. de electio. l. ſexto. De quo ſupra i prima parte. c. iij. A B.

¶ Si impoſuit/aut dedit conſiliu; vt imponatur collecta clericis ꝛ perſonis eccleſiaſticis /non prehabita licentia a Romano pontifice: ꝛ monitus nō deſtitit excommunicatus eſt. Et ad reſtitutionem tenetur. De quo ſupra in pma pte. c. iij. §. cxvi. A B

¶ Si fecit/ vel fieri conſuluit ſtatuta contra libertatem eccleſiaſticā/ ꝛ ſcripſit dictauit/ ꝛc. excommunicatus eſt: vt ſupra in eo. iij. c. §. xiiij. A B

¶ Si vſurpauit de nouo cuſtodiam ſiue ius patronatus eccleſie/vel monaſterij/vel locoꝝ piorum vacātium/ excommunicatus eſt: vt ſupra i eo. cap. iij. §. cxx. A B

¶ Si rem ſacram/vt calices/paramenta ꝛ huiuſmodi furatus eſt vbicunqꝫ vel rem non ſacram de loco ſacro: vt de eccleſia ſacriſtia/ cimiterio ꝛ hmōi. xvij. q. 4. c. Quiſqs. A B

¶ Si doloſe effregit/aut īcendit loca ſacra: vt eccleſie/ ꝛ locorum piorum portas/ſeras/parietes/tectu; feneſtras/ ꝛ huiuſmodi/ vł in talibus ſi conſilium/vel opem dedit excommunicatus eſt: ꝛt enetur ad reſtitutionem totius ſi fuit cauſa efficax damni illati: vt ī eo. iij. c. §. lxxi. Nec debet abſolui: niſi premiſſa ſatiſfactione. xvij. queſ. 4. peſſimam. A B

¶ Si legata facta eccleſijs ꝛ alijs pijs locꝭ vł pauperibus non ſoluit. Nec ſufficit habere intētionem ſoluendi in futurū ſi nūc ſine maximo incōmodo pōt. xiij q. ij. Qui oblatiōes. ꝛ. c. ſe. de deci. A B

¶ Si layc⁹ non dedit decimas vbi ē cōſuetudo dādi. de decimis ꝑ totū. A B

¶ Si ſtante conſuetudine ſoluēdi decimas non ſoluit

eas integras qñ is cui de≈ benẽt nihil eis remiſit. Joã. and. ⁊ Do. Anto. i capi. A nobis de deci. ⁊ in ca. Aliq̃ bus Alexand. de ales i ter tia pte. Tho. ſecunda. ij. q. lxxxvij.

¶ Decime prediales debẽ tur de fructibus prediorũ hortorum feno/lana/lacte: lignis/molẽdinis/ ⁊ huiuſ/ modi. Perſonales deben≈ tur de lucro negociationis artificij/ſciẽtie/militie/ ve≈ nationis/piſcatiõis/pẽſio≈ num/ ⁊ hmõi. De deci. cap̃. Commiſſum. c. de acceptio ne. c. Peruenit. ca. Non eſt in poteſtate. Et domi. An≈ to de but. in. c. Cum non ſit eo. ti.

¶ Si ſtante conſuetudine ſoluendi decimas predia≈ les detraxit expenſas fa≈ ctas in colendo predia ſine preſbyteri cui debẽt volun tate. vñ ad reſtitutionẽ te≈ netur. c. Hoies de deci. M.

¶ Si nulla exiſtente cõſue tudine ſoluẽdi decimas no lit eas ſoluere p̃ſbytero e≈ genti. Unde ſe ſuſtentet/q2 hoc eſt de precepto. iuris nature qđ preſcribi non po teſt. Alex. de Ales in tertia in tractatu p̃ceptorum iudicia alium. ⁊ Tho. vbi ſ. M.

¶ Si ceſſante conſuetudi ne ſoluendi decimas obſti≈ natus ſit etiã requiſitus ab eo cui debẽt nõ ſe compo nere velit: cum illo circa de cimas dandas. quod de p̃≈ dialib⁹ q̃ iure diuino debẽ≈ tur intellige. M.

¶ De ſymonia

¶ Si fuit mediator ſymo≈ nie occulte vl' manifeſte. in ordine vl' beneficio. In cu ria vel extra curiam excõi catus eſt: ⁊ a ſolo papa po/ teſt abſolui: niſi in articulo mortis: vt i proceſſu curie. Pauli ſecundi: ⁊ in extra≈ uagantibus Martini quin ti. que incipiunt damnabi≈ le. Et inutile. Qđ intellge de ſymonia ↄuentionali in qua precium interueni dã do vl' recipiẽdo capi. Qua nos de ſymo. Et in extra≈ uagante Eugenij quarti. Cum deteſtabile. Nec in

gratias quas papa ꝯcedit vt q̇s ſemel in vita.ꝛ ſemel ī morte poſſit abſolui. In= telligiť de hmōi excōmuni catiōis abſolutiōe. niſi ex preſſe fiat de hoc mentio. In ipſa gratia: vt in ꝓceſ= ſu Pauli ſecundi. Et in ex trauagante predicta dam= nabile. A.

¶ Symoniacus alio modo ꝙ̃ in predictis nō videtur eſſe excōmunicatus. Quia neqꝫ proceſſus Pauli ſcdi facit de aliis modis menti onem. Nec in extrauagan/ tib⁹ tractať: niſi de his tri= bus. vt ſupra.

¶ De ſymonia quo ad cle= ricos ꝛ religioſos habeť ī= fra diffuſe circa finē.

¶ Si emit ex pacto ſacra= mēta eccleſie vel ſacramen talia. j.q.j. Nullus epūs de ſymo.ca. Cum in eccleſia.ꝛ ca. Suam.ꝛ.ca. Quotiens ꝛ.c. Nō ſatis. A.

¶ Exēpla ꝓ baptiſmo ha bēdo. Cōfirmatione: miſſa/ communione/ extrema vn= ctione/ cōfeſſione/ electione ad bñficium ordine ꝛ bene ficio. dare aliq̇d pactus eſt Aut ꝓ exequijs mortuorū ꝓ habenda ſepultura ma= gis in eccleſia ꝙ̃ in cimite rio ꝓ bñdictione nuptiali: ꝛ hmōi. De his require in/ fra ad ſacerdotes benefici atos. A.

¶ Si vt filia vel ſoror ī mō naſteriuꝫ ingrederetur pe cuniam dare ꝓmiſit ac de/ dit. cap̄. Quoniam de ſy= mo. Et excommunicatus ē per extrauagantem Mar= tini quīti/ que incipit. Uni uerſis. A.

¶ De pedagiis.

¶ Si publicanus ſcienter emit vectigalia a principe nō habente iuſtum dñium: teneť ad reſtitutionē vecti galium ꝓceptoꝝ cum eme rit a male fidei poſſeſſore. l. Si tibi. §. Sꝫ cum poſſeſſor. ff. ꝺ pactis. Bart. in tracta tu de tyrannide. A.

¶ Secus ſi ignorās dñm eſſe tyrannum ꝛ cum vtili/ tate ciuitatis emit. arg. l. j. in fi. ff. ꝙ fal. tu auct. Bart. vbi ſupra. Predicta vera qñ tyrānus nō poteſt debi/ tori vim inferre: ꝙ̃ ſit alte=

rius ciuitatis. Secus vbi ſit eius ſubditus cui domi n⁹ poſſit metū īferre. Quo caſu ſi domio: vł ei⁹ officia li ſoluit liberatur. vt. l. pau lo calmaco §. fi. ff. de leg. iii. Ad metū inferēdum ſuffi= cit preconium factum ꝙ q̄ libet debitor ſoluat. l. nouiſ ſime. ff. q ſal. tuto. auc. Bar to. vbi ſupra excuſantur q̄l ꝗ exactores poſiti a tyran nis ad exigendum pecuni= as quas illi poſt ea vel ty= ranno tradunt vel ſuo mā dato diſtribuunt Bar. Ubi ſupra.

¶ Si papa vel imperator conceſſit alicui ciuitati vel nobili exactiones pedagio rum: ſi pro iuſta cauſa pe= dagiuꝫ imponatur valebit alias non: pro quo facit ca pitu. Cum Apoſtolus. §. ꝓ hibemus. de cenſi. verba io han. de fantucijs in ca. Si q̄s romipetas. xxiiij. q. iij. AB

¶ Si pedagium vel gabel lam exegit a Clericis. Re= quire ſupra ī prima parte. capitło tertio. §. centeſimo= nono. AB

¶ Si exegit pedagium a laycis ꝓ reb⁹ delatis ad q̄= tidianū victū: vel etiā vſuꝫ ꝓpriuꝫ teneť reſtituere ſ̄ꝫ gloſam in dicta Cle. preſen ti. Et ibi Cardi. ꝛ glo. Re ſi lius pro patre in auc. habi ta. ꝛ textus. in. l. 4. ff. naute caupo. Stab. ꝛ. l. Uniuerſi. C. de vectiga. ſecunduꝫ do minicum de ſancto Gemi. Et zenze in ca p̄. Quā quā de cenſi. libro ſexto. dicētes ꝙ contrafacientibus indi= ta eſt pena capitalis. C. de vectigali. l. Uniuerſi. AB

¶ Si pro libris veſtibus ꝛ huiuſmodi exegit pedagi= um a ſcolaribus vel eorum famulis reſtituere tenetur vt in. d. auct. habita. ꝛ car= dinalis vbi ſ̄. AB.

¶ Si ex auaritia vel negli gentia nō tenent itinera ſe cura ꝛ accipiunt pedagia etiam antiqua reſtituere te netur ſecūduꝫ Hoſtien. in ſumma ti. de cen §. Ex qui bus Abb. Siculus. in cap. Super quibuſdam de ver. ſigni. AB

¶ Si habens vſurpatum

dominium accepit pedagi- um:reſtituere tenetur vero domino ſm Richar.i.ij.diſ. vltima. Ab.

¶ Licet vero fraudare pe dagia quando imponẽs nõ habet iuriſditionem impo- nendi ſecũdũ Barto.i.l.ve ctigalia.ff.de public. Licet etiam quando gabella ẽ ni mis exceſſiua. Et ẽ quedã extorſio ſecundũ Bal.i.l. fi.C.de iur.auri.annu. Li- cet quoqꝫ quando pꝛĩceps imponit gabellaꝫ ſine cau- ſa legitima: vt ſi pꝛo pom- pis exercendis in victu et veſtitu vel edificiis/ ⁊ hu- iuſmodi. Sec9 ſi pꝛo defen ſione patrie ſecũdũ Inno. in ca. Innouamus de cẽſi.

¶ Si defraudauit vecti- gal antiquum/ vel de nouo poſitum pꝛincipis auctoꝛi/ tate ꝑ vera communis ne ceſſitate.ff.de publicanis.l. vectigalia.vbi dominiuꝫ nõ eſt vſurpatum ⁊ iter tutuꝫ eſt conſeruatum reſtituere tenetur capitu. Superqui buſdam de verboꝛum ſigni fica. Hoſtien.in ſumma. ti- tu.de cenſibus.§.Ex quib9 in fine. Ab

¶ Licet tamen clericis: ⁊ extraneis abuenientib9 nõ ſoluer̃ pedagia illegittima q2 ciues eis imponere ne- queunt ſecundum Bar.in l.vectigalia.ff.de publica- nis. Verba Abb.in.ca. In- nouamus de cenſi.

¶ Si exegit noua peda- gia a mercatoꝛibus ad re- ſtitutionẽ tenetur tex.in.c. Si quis romipetas.xxiiij. q.iij. Ab

¶ Si non ſaluauit perſo- nas/ ⁊ res mercatoris ĩ ſra ſuum diſtrictũ/ ⁊ exegit pe dagium reſtituere tenetur illud ⁊ extimationem rex miſſarum.xxiij.q.ij. Domi- nus.ij.q.v. Adminiſtrato- res. ⁊ Johan.de fantuciis. in di.capi. Si quis romipe tas. Ab

¶ Publicanus tamen po- teſt toller̃ ab aliquo res cõ tra bannuꝫ poꝛtatas quas poꝛtari extra territoꝛium repetit: Et hoc pꝛeſumi- tur quando poꝛtantem re- perit ĩ aliqua via nõ recta nec aſſueta.l.iij.C.ꝺ curſu publico.lib.xij.

¶ Et ſilr ſi talis reperiat in limine diſtrict⁹. Johan. de ana.in.c.Significauit d̄ iudeis.⁊ Bar.in.l.Qui fiſcales.C.de nauiculariis. li.ij.Monald.quoq; in ver bo reſtituere.hoc verum di cit qñ dictū banni fit de cō ſilio communi:⁊ p̄ cōmu ni vtilitate.

¶ Si publicanus tulit licita ꝓpter illcita ꝯtra deli ctum portata puta conce/ debat/ vt extra territoriū portaret cētum ſextaria:et portabat ducenta: ceſſante circa hoc ſtatuto ⁊ ꝯſuetu/ dine ſm Bal.in.l.Cū pro ponas.de nautico fenore. Illa cētū cōceſſa reſtitue re tenet. Et ſequit Johan. de ana.in eodem capi.Significauit. M

¶ Quia tñ hec banna nō ſunt de iure diuino.ſ; ciui li tantum.Ideo is q̄ cōtra bannum portauit reſtitue/ re nō tenet:niſi fuiſſet p ſētentiam ꝯdemnatus.Monal.vbi ſupra.

¶ Collecta.

¶ Si p̄uatus homo conſu luit in communi: vt collecta ſiue talia imponat que eſt omnino prohibita.vt.l. hac edictali.§.illicitas. De pace iuramento firmanda vſibus feudoꝝ.coll.4.Tñ poſſet eam imponere q̄ hoc ius preſcripſit de cuius ini tio nō eſt memoria.vt in.c. Sup q̄buſdam de verbo ſi gnifi.Joan.and.⁊ Abb.ſiculus in capitu.ij.de imu. eccle.

¶ Si procurauit ruſticos collectis vltra debitū grauari:vel angariis.tene tur eis de omni dāno.Monaldus in verbo reſtituere ..M

¶ Si exactores collectarum vel tributorum vltra debitum exigunt reſtituere tenent exactis:vt.l.i.C. de exactoribus libro deci M

¶ Si aliquos ꝓpter amicitiam alleuiando grauauit alios conſequēter/ſi al leuiati nō ſatiſfaciant gra uatis.ipſe tenetur. Arg. le ge finali.C.d̄ magiſtraꝰ con uen.Monal. M.

¶ Si obediuit domiio ipo

nendo collectam iniuſtam Ipſe teneť dño nō reſtituē te quia tenebatur in talib⁹ non obedire. Monal. ibidem. M.

¶ Si iuramento aſtrictus eſt manifeſtare q̇cq̇d in bo/nis mobilibus habet et ip/ſe ſe min⁹ habere iurauit i dammnuȝ aliorum piur⁹ ē ꝛ ſatiſfacere tenetur ac bo na ſua ac manifeſtare. Mo nal. ibidem. M.

¶ Si diſcuſſor conſtitutus ſeu ex aminator patrimo/niorum ſciēter aſſeruit: vel ſcribit alicuius patrimoni um pl⁹ valere propter qđ ille plus ſoluit in collectis teneť ei de omni damno. te xtus iuncta gloſa in lege ꝓ ma. C. de diſcuſſoribus. li/bro decimo. Et idem econ/tra intelligas. M

¶ Carcerari.

¶ Si pro debito fiſcali vt collectaꝝ carcerari fecit a liquē nō exiſtētē in cōtuma cia ſoluendi illicitum eſt. l. Nemo. C. de exactoribus tributoruȝ. libr. x. Talis tñ detinerit poterit in palatio ſub cuſtodia. vt dicit Cy. i l. j. C. q̇ bo. cede poſ. M

¶ Si ꝓ debito priuato fe/cit capere debitorem in do mo propria quod non licȝ. vt in. l. pleriq̄ꝫ. ff. de i ius vo can. M

¶ De damnifican tibus in bonis aīe.

¶ Si damnificauit proxi/mum in bonis anime q̄. ſūt boni mores q̇ corrumpun/tur. Inducēdo/reuocando ſcandalizando ſm̄ Sco. in. quarto. diſt. xv. M

¶ Si induxit aliquem ad pctm̄ mortale ſuaſione cō/ſilio vel precepto de pe. di/ſtincti. ꝑma vbi Auguſti. Si fratri tuo male perſua des occidis. M.

¶ Exēpla vt ſi inducit a/liquē rapinam facere/vel furtum Aut docuit breuia facere) vel incantationes/ vel demones inuocare/aut ſe fucare/vel carnales can tilenas cantare/et hmōi.

¶ Taliſergo tenetur ſcđȝ Sco. vbi ſupra modo ſibi poſſibili illum inducere ef ficaciter quantum poteſt

ad penitētiā3/ ⁊ ad virtuo ſos mores/ verbis orationi bus/ ⁊ exemplis.

¶ Si retraxit profeſſum a religione tenetur agere vt ille regrediatur. Quo nolente procurare aliu3 eque ydoneum religionem ingredi. Quod ſi nō pōt (et ipſe ſit ydone⁹) īgredi tenet̄ ſm Sco. ea. di. q. ij. M.

¶ Si retraxit volētē ingre di intētione cōſulēdi vtili/ tati proprie ſpūali/ vl' tēpo rali/ vt q2 eius magiſter erat nō fingēs aliqd falſum in vituperium religionis: tunc nō tenetur religioni: ſed perſone ſic retracte ſu a dendo ſibi ſpiritualia bona equalētia ſcd3 Sco. vbi ſupra. ⁊ Richar ea. di. Et etia3 in quolibet. M.

¶ Si volentem ingredi re traxit propter ꝯſanguinita tem: vel amicitiam laſciuie exercēde tenet̄ ꝓ illo orare ⁊ ad ſpūalia inducere. Richar. in quolibet. M.

¶ Retrahens vero aliquē ab ingreſſu religionis: q2 i bi non viuitur in regulari obſeruantia: non peccat Ar. xviij. q. v. de occidēdis vel quia ille eſt inutilis re/ ligioni ſecundu3. Richad. in quolibet.

¶ Non loqueris contra proximū tuū falſū teſtimonium:

¶ Preceptū octauū

Octauo precepto ꝓhi bet̄ falſum teſtimonium. In iudicio ⁊ omne mē dacium. In nocumentū ꝓ ximi ſm Nico. de lyra ſup Exo. xx. capitulo.

¶ Si teſtis mendacium di cat aut veritatem occultet etiam ſi per metum: morta le eſt. C. de teſti. l. nullum ij q. i. aliq. xii. q. i. preiudican/ de. Bal. in tractatu de teſti b⁹ reprobādis. M.

¶ Si pro pecunia verū vl' falſum dicat. C. de teſti. l. Si quis teſti. ⁊ . xxvii. q. v. Non ſane. Et ad damnum illatum ex falſo teſtimonio tenet̄. c. fina. de iniur. Barto. vbi ſupra. M.

¶ Pecunia accepta pro te ſtimonio ferādo pauperib⁹ errogāda ēſt. xiiij. q. vi. non ſane.

¶ Si veritatem in iudicio iuridice interrogatus cela uit obligatur ad intereſſe leſo.l. Qui noie.ff. ad legem corneliam de fal.et .ca.i.de cri.fal.et Alexan de ales in expoſitione octaui prece pti. M.
¶ Tamen qui non iurauit dicere veritatem vel interrogatus non eſt a iudice celendo veritatem non peccat xxij.q.ij.ca.Ne qs iuncta gl. ſecundum Inno.et Abb.d.c.i.
¶ Si doloſe tacuit verita tem non dicendo plene factum:tenetur leſo ſi iurault dicere veritatem p d.c.i. vbi hoc tenet Jo.de ana.
¶ Si falſum teſtificatus eſt in iudicio quia no adhibuit debitam diligentiam Tho. ſecunda ſecunde.q.lxx.articulo.iiii. M.
¶ Si falſo dixit non ſe recordari tenetur parti leſe ad omne damnu ſecundu Inno.i.c.Qualr et quando. d accuſa.et Bal.i.l. preſbyteri.C.de epiſ.et cle. M.
¶ Si pecuniam accepit ne teſtimonium ferret. Et ſic veritas ſciri non potuit vt teſtis falſus puniri debet ſcdz Bal.et Jo.de ana qui eum allegat in cap.i.de cri.fal. M.
¶ Et ſi induxit teſtem vt falſum diceret eadem pena puniedus eſt ſcdz Bal. in.l.preſbyteri. C.de epiſ. et Cleri. M.

De mendacio peccati mortalis

¶ Mendacium eſt falſa vocis ſigtio cu intetione fallendi.xxij.q.ii.§.Ille ergo.
¶ Si mentitus eſt contra doctrinam catholice religionis vt male docendo de articulis vel ſacramentis fidei.Et ſi eſſet pertinax:hereticus et excommunicatus eſt papali excommunicatione ex proceſſu annali curie.Ricard.in.iii.di.xxxviij ar.i.q.iii. M.
¶ Si mentitus eſt in notabile damnum proximi temporale/corporale vel ſpualele.Richar.vbi ſupra. M.
¶ Si in ſui ipſius infamiam/aut damnum teporale ſpuale/vel corporale mentitus eſt.Richar.vbi.ſ. M.

¶ Si mendaciter dixit ſe: vel alium eſſe longe magis nobilē vel virtuoſuꝫ ꝙ ſit. Richar. ea. di. ar. i. queſt. quarta. M

¶ Si ꝯſciētia ſibi dictante mendacium eſſe mortale. mentitus eſt. Ales. lōbar. vbi ſupra. M.

¶ De mendacio officio religioſoꝝ quomodo ſit mortale habes infra ad religioſos.

¶ Si exiſtēs in ſtatu ꝑfectionis mētit etiam pro alterius vita corporali ſeruāda mortale eſt: nō ꝑ ſe: ſed rōne circūſtātie ſcandali. Richard. vbi ſupra. M

¶ Si doctor veritatis ſiue predicator mentitur· rōne ſcandali: qñ vcꝫ eius mendacium ſcit ab aliis ſicut i caſu precedenti. Rich. vbi ſupra. M.

¶ Stat⁹ ꝑfectionis nō facit mortale de non mortali, ſꝫ circūſtātie ſcādali. Richar. ibidem.

¶ Si cognoſcēs ex ſuo mēdacio alicui probabilr iminere nocumētum notabile: Quis ad hoc non mētiat mortale eſt. Richar. vbi ſupra. M

¶ Qui mentit: vt ꝓſit alii temporaliter corporaliter: vel ſpūalit: nemini nocēdo notabilit: non eſt mortale. Richar. vbi ſupra.

¶ Si verbo ſcripto vel nutu pernitioſe mentis eſt in damnum. ſ. notabile alterius: vel alicui iniuſte profuerit: vt teſtis mentitus in cauſa pecuniaria. xx. i. q. ii. ca. Primum. Et Tho. inq̄libet. M.

¶ Mētiēs tñ dicendus nō eſt q̇ dicit falſum: qḋ putat verum. xxii. q. ii. is autē.

¶ Si iocoſe mentitus eſt: tanta libidine animi ꝙ etiam feciſſet ſi deus mendacium illud ꝓhiberet. Alexā. vbi ſupra. M.

Mētiri tñ iocoſe ex animi delectationes ſub deo veniale eſt. Alexan. vbi ſit ſupra. ⁊. xxii. q. ii. Primum.

¶ Si ꝓmiſit rem licitā nō animo faciendi. ⁊ cum poſſet nō impleuit vnde ceſſit i notabile damnum ꝓximi Tho. vpi ſupra. M.

¶ Si mandacium dixit in

ſacramentali ꝯfeſſione: eſt mortale. Si illud eſt de ne ceſſario ꝯfitendum. ar. xxij. q. ii. c. i. M.

¶ De detractiõe ponit in pctõ inuidie cuiꝰ eſt filia: lʒ aliq̃ hic applicẽt.

¶ Non concupiſces rem ꝓximi tui.

¶ Preceptũ nonũ.

Nono precepto prohibemur rem ꝓximi cõtra iuſticiã appetere ſcdm Franciſcũ de mayro in tractatu preceptorũ. ꝛ Alex de ales in tertia parte i expoſitione huius precepti.

¶ Si deliberato conſenſu ꝯcupiuit alterius honoreʒ vel alia tẽporalia habere. Alex. de ales. ibidem. M.

¶ Si rẽ proximi notabileʒ concupiuit habere modo illicito puta ꝑ furtum/ vſuram rapinã/ ꝛ hmõi/ mortale eſt in illa ſpecie cõcupita. Alex. vbi ſ. M.

¶ Si nõ cõcupiuit rẽ ꝓximi ſoluʒ ex eo. q2 deſperat caʒ conſequi poſſe. Franciſcus vbi ſupra. M.

¶ Si alterius diuitias ſolum ad faſtuʒ humane glorie cõcupiuit hĩc duplex reatus eſt licet vnus ſi voluntatis actꝰ inordinatꝰ. Franciſcꝰ vbi ſupra. M.

¶ Cõcupiſcẽtia in hoc ꝓcepto ꝛ i ceteris prohibet put eſt in deliberato cõſenſu rõne voluntatis. non autẽ put eſt in ſuggeſtione fomitis: aut in delectatione ſenſualitatis. Alex. de ales Ibidem.

¶ Non concupiſces vxorem ꝓximi tui.

¶ Preceptũ. x

Decimo ꝓcepto prohibet ꝯcupiſcentia appetitus illiciti circa omnes fornicationuʒ differentias de q̃bus in ſexto precepto: put cõcupiſcẽtia eſt in conſenſu rõnis. Alex. in tertia parte in expoſitiõe huius precepti.

¶ Si conſenſit animo vel fornicari in aliqua ſpẽ luxurie pctm̃ mortale illius ſpeciei. Alexã vbi ſupra ꝛ Sãctus Bona. in ſecundo diſt. xxiiii. M.

¶ Si cõſenſit delectari in

cogitatione illius actus ne phariit: etiam ſi nō adſit vo luntas perficiendi actum ſi poſſet. Sanctus Bonauen. ibidem. M.

¶ Si vna voluntate deliberata plures ſimul mulieres luxurioſe concupiuit vnum peccatum eſt tanto ꝙ uius ſecūdum ſanctuꝫ Bonauēturam in quarto. diſ. xxxvii. ſup lrām. M.

¶ Si aduertēs nephariā cogitationem ⁊ eius periculuꝫ neglexit illam repelle eſt mortale ſcdm. S. Bona. ibidem. M.

¶ Si mulier: vt ab amatoribus procuretur libenter ſeipſam exhibuit conſpectui illorum: videtur mortale: q2 dat cauſam Rayne. cap. fina. de iniu. ⁊ Rich. in iii. di. xxxvii. M.

¶ Si p horarum interuallū mentem ad alia diuertēdo ſepi9 recogitans actū luxurie delectatus eſt con ſenſu rationis totiens peccauit mortaliter. Quia totiens a deo ſe auertit. ⁊ ad creaturā idebite ſe ↄuertit. Quod nihil aliud eſt ꝙ peccare mortaliter. ſm Auſt. libr. x.

¶ De ſeptem vicijs capitalibus.

¶ Et primo de auaritia.

Auaritia eſt immoderatus amor habendi ſm. Tullium. Et hoc cuꝫ aliquis iniuſte acquiſit aut accepit: vel retinet res alienas. Alexander de ales in ſecundo tractatu de auari. Et Tho. ſecunda ſecunde q. xviii. ar. i.

¶ Si propter temporalia diuitias videlicet ⁊ honorem fecit. aut deliberate voluit aliquid contra charitatem dei ⁊ proximi. Thom. eodem arti. i.

¶ Si propter temporalia paratus fuit facere cōtra mandata dei vel eccleſie. Pe Aureolus in ſecundo diſt. xlii. M.

¶ Si propter temporalia habenda concupiuit mortem alterius Aut malum aliquod. Tho. ⁊. Pe. vbi ſupra.

¶ Si propter diuitias ac

quirendas fecit contra dei preceptum operando ſine maxima neceſſitate die feſto. Tho. ꝛ Pe. ibidem. et cap. i. de feriis. Modica tamen operatio non eſt mortale. M.

¶ Si propter diuitias cōſequendas corpꝰ alicui periculo expoſuit. Tho. ꝛ pe. vbi ſupra. M.

¶ Si propter habendam vel conſeruandā gratiam domini temporalis mortale quodlibet peccatum fecit vel facere paratus fuit Tho. ꝛ Pe. vbi ſupra.

¶ Si theſaurizauit diuitias abſq; omni intētione neceſſitatis proprie: vel aliene. de quo Jaco. v. Theſaurizaſtis vobis iram Alexander de ales in tertia parte in tractatu iudicialium preceptorum. de quo infra de mercatoribus: M.

¶ Si habens aliquid ſub ſtētatiōi ſue nature ꝛ ſuoꝝ nō neceſſarium: nō facit elemoſynas conſtitutis i extrema neceſſitate: quibus alius non ſubueniebat. Richard. in quarto. diſtin. xv. ar. ii. q. ii. M.

¶ Si habens ſuperflua ꝯ decentie ſui ſtatus confecit elemoſynam magnā patientibus neceſſitatem licet non extremam Richar. idem. M.

¶ Si de alieno fecit elemoſynam contra eius voluntatem ꝓbabiliter. xiiij. q. v. Nolite. Et. c. Elemoſyna. S. Bona. in quarto diſtinc xv. M.

¶ Si diuitias tantum dilexit ad voluptatem ꝛ ſuperfluitatem. Alexand. in ſecunda parte tractatu de auaritia. M.

¶ Si diuitiis abuſus eſt i luxuriis. duplex reatus eſt De quo Luce. vi. Ve vobis diuitibus qui habetis conſolationem veſtram. Sco. in quarto. diſtinctio. xv. M.

¶ Si prodigus diuitiarū fuit propter feſtum: vel cōſequendum honorem. humanum. Alexander de ales in ſecundo tractatu de auaritia. M.

¶ De proditione filia auaritie.

¶ Si prodidit terram aliquam: vel personam suis inimicis de omni damno inde secuto tenet. Alex. de ales in scdo tractatu de auaritia. l. i. ii. et iii. ff. ad legē iuliā maieſtatis. M.

¶ Si proditiōi preſtitit cōſilium: vel opē mittendo litteras/nuncium/ arma/ vel ſignum faciendo/et hmōi. eſt crimē leſe maieſtatis. vt in l. i. ii. et iii. ff. ad legē iuli/liam maieſt. M.

¶ Si pdidit hoſtib⁹ cōſi/lium dñi vel ciuitatis exuri debz. dicta . l. i. ii. et iii. ff. ad legem iuliam maieſtatis. Et cap. Merui. diſtinc. xiii. M.

¶ Si coniuratiōes ſeu tractatus cōtra rēpublicam: vel in pximoꝝ notabile dānuz valētibus pd eſſe nō reuelauit ſcdz Richar. i qrto diſt. xxi. M.

¶ Si lrās alteri miſſas aperuit: et aduerſario mittētis oſtendit tenet de danno ex hoc illata. et de cri. fal. ſm Bal. i. l. Qui teſtamentum. ff. ad legez corneliam de fal. M.

¶ Si p lrās falſas damnificauit aliquem. tenet de dāno illato. l. qdā. ff. de offi. preſidis. M.

¶ Si ꝯſulans alteri pdidit ſecretum: qd celandum accepit: tenet ad omne dānum qd petēs cōſilium incurrit. Richard. in quarto di. xxi. arti. v. q. v. M.

¶ Si pdidit cōſilium ſibi fideliter datum cum dāno conſulentis: tenetur ad dānum illud. Richar. ea. diſ. q. iiii. M.

¶ Si doloſe pdidit ſecretum: qd de alio ſciebat cuz ei⁹ dāno: tenet ad illud dānum. xxii. q. v. de forma. et ibi glo. M.

¶ Si alterius lrās aperuit credens hoc non placere mittēti eas: vl ei cui mittunt: vel ſi vera ſigilla corrupit: vel ſigillum lrē clauſe apriēdo fregit. de fide iſtru. c. Inter dilectos. §. i. et de offi. delega. ca. Cuz olim Sco. in quarto. M.

¶ Prelatus tñ aperiens

ſubditi lras/non videt pec care. Ar. cap. Non dicatis. xij. q. j.

De fraude filia auaritie.

Si fraudulēter emit bona eccleſie vel loci pij. hoc eſt ſine ei⁹ vtilitate/ vel neceſſitate vendēdi: et debita ſolēnitate/ ac licentia pape ſpeciali. cōtract⁹ non tenet Dubium hoc eſt/ et peccauit. xii. q. ij. ſine exceptione Et in extrauagante ambitioſe Pauli ſecundi. de qua in parte prima capitu. iij. §. cxlij. M.

De falſificante ſcripturas.

Si ſcripturam ſuam. vel alterius in damnum proximi falſauit vel deſtruxit/ tenet de damno illato. ff. ad legem corne. de fal. l. j. in prin. et l. qd ſit. et Bar. in l. paulus eo. titu. M.

Nō ſolum falſum ſcribēdo in teſtamēto vel inſtrumēto. vel libro rationum. ſed intercidendo vel delendo lras: ne vex apparcat: dicit falſari⁹. d. l. j. §. Qui in rationibus et in. l. Quid ſit. et. l. Paulus. §. Paulus. eod. tit.

Si fraudulēter alteri⁹ ſcripturas celauit/ tenetur de omī damno ex hoc alteri ſubſecuto. l. Qui teſtamentum. Et. l. Eis qui. ff. de falſis. M.

Si inſtrumēta apud ſe depoſita in damnum depoſitis monſtrauit aduerſarijs eius tenetur de omī illius damno. l. i. §. Is qui depoſita. ad legem corne. de fal. M.

Mortale pctm̄ vt in omībus predictis caſibus falſitatis. tum propter notabile damnum tum propt penam predictis inflictam/ q̄ eſt bonoꝝ publicatio et deportatio ſeu perpetua bānicio. vt. l. j. in fine. ff. ad legē corne. de falſis. M.

Si pecuniam dedit tabellioni vt falſum teſtm̄ vel aliud inſtrumētu3 ſcriber3 tenet ad damnum inde ſecutum. ff. ad legē cornelia3 de falſa. l. j. in princi. Et in glo. M.

¶ Si pcurauit ſcripturā: vel litteram prelati alicuiꝰ falſari: vel falſis vſus ē de damno ſi ſecutum eſt tene-tur. c. Inter dilectos. §. pre terea de exceſ. pla. M

¶ Si littere fuiſſent pape excommunicationez incur riſſet. vt prima parte. ca. iij. §. lxxv. M.

¶ De laníficibus / pictori-bus / ꝛ tinctoribus: aroma-tariſs merces ſuas: vel ar-tes fraudantes. habes in-fra in tertia parte. de ſtati bus.

¶ De inquietudi/ne filia auaritie.

¶ Si propter tēporalia ac quirenda fuit tāta inquie/tudine ſolicitus. vt neceſſa rium ſaluti pretermiſit: ſi-cut miſſam / confeſſionem ꝛ huiuſmodi. de pe. ꝛ re. Om nis. de conſe. diſti. i. miſſas. Tho. ſecunda ſecūde. q. lv. arti. vi. M

¶ De violentia. filia auarie.

¶ De violentia ſi ſine iu-ſta cauſa bellauit. vt defen dendi / vl' recuperandi ſua tenet de omni dāno aduerſa riis ex hoc illato de homi-cidiis atqꝫ verberibus. l. q- niam. C. de vi. publica. ꝛ. l. inuaſte. C. vñ vi do. Pet. de ancharano in regula Pec catū lib. vi. M

Si habens iuſtam cau ſam bellandi ſine ſui ſupe/rioris auctoritate bellauit: tenetur vt latrunculus. ad reſtitutionē raptorum ꝛ dā norum illatoruz. l. Nullus C. de iudeis ꝛ. l. hoſtes. ff. d captiuis Anto. de but. in. c. Olim cauſam de reſti. ſpo. ꝛ Alex. de ales in tertio in expoſitione ſeptimi prece-pti. M

Si noluit reſtituere id quod rapuit etiam cum au ctoritate ſuperioris bellan do vltra plenariam ſatiſfa ctionem damni ſui ꝛ ſuorū quo ad bona vulnera ꝛ ce-des. diſt. i. ius gentium ꝛ. l. naturalem. ff. de acquiren. re. do. M

¶ Tamen ſi nequit ſuperi oris copiaz habere: ꝛ ex iu ſta cauſa bellauit ſine illi-us auctoritate non impu-

tantur damna ꝛ homicidia l. Nullus de iudeis. Bart. in.l. hoſtes.ff.de captiuis.ꝛ idem ſi ſuperioꝛ noluit ad/miniſtrare iuſticiam.c. per venerabilez.§.i. Qui fi.ſint le.ꝛ.c.i.de mili.voſallo.i vſibus feudoꝝ. M

¶ Si ſuperioꝛem recognoſcẽs:ꝛ habẽs iuſtam cauſã belli.non adijt ſuperioꝛem illius contra quem bellauit.l.4 §.Si tam vicinum.ff. de dam.in fec. ¶ nc qs i ſua cauſa: in rubꝛo ꝛ nigro. M

¶ Si imperatoꝛ ſine auctoritate pape pugnauit cum ei ſubſit eo ꝙ eius iuriſdictio dependet a papa ꝛ cuz deponere poteſt ex cauſa.c Venerabilem de electi. An to.de But.in ca. Olim cauſam de reſtitu. ſpolia. M

¶ Si ſuo conſilio pꝛiceps vel communitas inuaſit in iuſte terram alienam alias non facturus: tenetur ipſe conſilius ad omnia damna illata. Illis non reſtituenti bus/vel damnificatis ei nõ remittentibus: ſecundum Inno.ꝛ dominum Abba.i. ca. Sicut dignum de homi/ci. M

¶ Si raptoꝛibus auxiliuz dedit: tenet̃ de damno a ſe illato. vel etiam ad totum ſi ſine auxilio ſuo factum non fuiſſet. Innoc.ꝛ Abb. ibidem. M

¶ Si ſciẽter participauit de rebus raptis: pꝛo tanto tenetur ſpoliatis vel pauperibus/ſi illi neſciuntur Richardus in quarto.diſ. xv. M.

¶ Si ſtipendiarij pꝛedam recuperatam de manu hoſtium: qui nondum deduxerant eam in pꝛeſidia vel caſtra ſua non reddiderunt ſuis dominis: vt tenentur. transfugaz.ff.de acquiren. reꝝ domi. Bal.in.l.ab hoſtibꝰ. C.de captiuis. M

¶ Si recuperatos Boues currꝰ: victualia: ꝛ hmõi q ab hoſtibus deducta erant dñis ſuis q̃ ꝑ exercitu illa adduxerant non reddiderunt: vt tenent̃ d.l. transfu/gam M

Quo caſu eq alij q̃ victualia adduxerãt ſic recuperati

rius ciuitatis. Secus vbi ſit eius ſubditus cui domi n⁹ poſſit metū īferre. Quo caſu ſi domio: vl' ei⁹ officia li ſoluit liberatur. vt. l. pau lo calmaco §. fi. ff. de leg. iii. Ad metū inferēdum ſuffi= cit preconium factum ꝙ q̄ libet debitor ſoluat. l. nouiſ ſime. ff. q̄ ſal. tuto. auc. Bar to. vbi ſupra excuſantur q̄l ꝙ exactores poſiti a tyran nis ad exigendum pecuni= as quas illi poſt ea vel ty= ranno tradunt vel ſuo mā dato diſtribuunt Bar. Ubi ſupra.

¶ Si papa vel imperator conceſſit alicui ciuitati vel nobili exactiones pedagio rum: ſi pro iuſta cauſa pe= dagiuꝫ imponatur valebit alias non: pro quo facit ca pitu. Cum Apoſtolus. §. ꝓ hibemus. de cenſi. verba io han. de fantucijs in ca. Si q̄s romipetas. xxiiij. q. iij. A

¶ Si pedagium vel gabel lam exegit a Clericis. Re= quire ſupra ī prima parte. capitl'o tertio. §. centeſimo= nono. A

¶ Si exegit pedagium a laycis ꝓ reb⁹ delatis ad q̄ tidianū victū: vel etiā vſuꝫ ꝓpriuꝫ tenet̄ reſtituere ſ̄ꝫ gloſam in dicta Cle. preſen ti. Et ibi Cardi. ꝛ glo. Ne ſi lius pro patre in auc. habi ta. ꝛ textus. in. l. 4. ff. naute caupo. Stab. ꝛ. l. Uniuerſi. C. de vectiga. ſecunduꝫ do= minicum de ſancto Gemi. Et ꝫenꝫe in cap. Quāquā de cenſi. libro ſexto. dicētes ꝙ contrafacientibus indi= ta eſt pena capitalis. C. de vectigali. l. Uniuerſi. A

¶ Si pro libris veſtibus ꝛ huiuſmodi exegit pedagi= um a ſcolaribus vel eorum famulis reſtituere tenetur vt in. d. auct. habita. ꝛ car= dinalis vbi ſ. A.

¶ Si ex auaritia vel negli gentia nō tenent itinera ſe cura ꝛ accipiunt pedagia etiam antiqua reſtituere te netur ſecūduꝫ Hoſtien. in ſumma ti. de cen. §. Ex qui bus Abb. Siculus. in cap. Super quibuſdam de ver. ſigni. A

¶ Si habens vſurpatum

dominium accepit pedagi- um: reſtituere tenetur vero domino ſm Richar. i. ij. diſ. vltima. AB.

¶ Licet vero fraudare pe dagia quando imponẽs nõ habet iuriſditionem impo- nendi ſecũdũ Barto. i. l. ve ctigalia. ff. de public. Licet etiam quando gabella ẽ ni mis exceſſiua. Et ẽ quedã extorſio ſecundũ Bal. i. l. fi. C. de iur. auri. annu. Li- cet quoqꝫ quando pꝛiceps imponit gabellã ſine cau- ſa legitima: vt ſi pꝛo pom- pis exercendis in victu et veſtitu vel edificiis / ꝛ hu- iuſmodi. Sec⁹ ſi pꝛo defen ſione patrie ſecũdũ Inno. in ca. Innouamus de cẽſi.

¶ Si defraudauit vecti- gal antiquum / vel de nouo poſitum pꝛincipis auctoꝛi / tate ꝓ vera communis ne ceſſitate. ff. de publicanis. l. vectigalia. vbi dominiũ nõ eſt vſurpatum ꝛ iter tutũ eſt conſeruatum reſtituere tenetur capitu. Super qui buſdam de verboꝛum ſigni fica. Hoſtien. in ſumma. ti- tu. de cenſibus. §. Ex quib⁹ in fine. AB

¶ Licet tamen clericis: ꝛ extraneis abuenientib⁹ nõ ſoluer̃ pedagia illegittima qꝛ ciues eis imponere ne- queunt ſecundum Bar. in l. vectigalia. ff. de publica- nis. Verba Abb. in. ca. In- nouamus de cenſi.

¶ Si exegit noua peda- gia a mercatoꝛibus ad re- ſtitutionẽ tenetur tex. in. c. Si quis romipetas. xxiiij. q. iij. AB

¶ Si non ſaluauit perſo- nas / ꝛ res mercatoris i fra ſuum diſtrictũ / ꝛ exegit pe dagium reſtituere tenetur illud ꝛ extimationem rex̃ miſſarum xxiij. q. ij. Domi- nus. ij. q. v. Adminiſtrato- res. ꝛ Johan. de fantuciis. in di. capi. Si quis romipe tas. AB

¶ Publicanus tamen po- teſt toller̃ ab aliquo res cõ tra bannũ poꝛtatas quas poꝛtari extra territoꝛium repetit: Et hoc pꝛeſumi- tur quando poꝛtantem re- perit i aliqua via nõ recta nec aſſueta. l. iij. C. dẽ curſu publico. lib. xij.

¶ Et ſil'r ſi talis reperiat in limine diſtrict⁹. Johan. de ana.in.c.Significauit ꝺ iudeis.ꝛ Bar.in.l.Qui ſiſcales.C.de nauiculariis. li.ij.Monald.quoq in ver bo reſtituere.hoc verum di cit qn̄ dictuꝫ banni fit de cō ſilio communi: ꝛ pro cōmu ni vtilitate.

¶ Si publicanus tulit licita ꝑpter illcita ꝯtra deli ctum poꝛtata puta conce/ debat; vt extra territoꝛiuꝫ poꝛtaret cētum ſextaria: et poꝛtabat ducenta: ceſſante circa hoc ſtatuto ꝛ ꝯſuetu/ dine ſm̄ Bal.in.l.Cuꝫ pꝛo ponas.de nautico fenoꝛe. Illa cētuꝫ cōceſſa reſtitue re tenet. Et ſequit Johan. de ana.in eodem capi.Significauit. M

¶ Quia tn̄ hec banna nō ſunt de iure diuino.ſꝫ ciui li tantum.Jdeo is q̇ cōtra bannum poꝛtauit reſtitue/ re nō tenet:niſi fuiſſet ꝑ ſētentiam ꝯdemnatus.Monal.vbi ſupꝛa.

¶ Collecta.

¶ Si ꝑuatus homo conſu luit in communi: vt collecta ſiue talia imponat que eſt omnino pꝛohibita.vt.l. hac edictali.§.illicitas. De pace iuramento firmanda vſibus feudoꝝ.coll.4. Tn̄ poſſet eam imponere q̇ hoc ius pꝛeſcripſit de cuius ini tio nō eſt memoꝛia.vt in.c. Sup q̇buſdam de verbo ſi gnifi.Joan.and.ꝛ Abb.ſiculus tn capitu.ij.de imu. eccle.

¶ Si pꝛocurauit ruſticos collectis vltra debituꝫ grauari:vel angarijs.tene tur eis de omni dāno.Monaldus in verbo reſtituere M

¶ Si exactoꝛes collectarum vel tributoꝛum vltra debitum exigunt reſtituere tenent exactis:vt.l.i.C. de exactoꝛibus libꝛo ꝺeci M

¶ Si aliquos ꝑpter amicitiam alleuiando grauauit alios conſequēter/ſi al leuiati nō ſatiſfaciant gra uatis.ipſe tenetur.Arg. le ge finali.C.ꝺ magiſtra⁹ con uen.Monal. M.

¶ Si obediuit domio ipo

nendo collectam iniuſtam Ipſe tenet dño nõ reſtituẽ te quia tenebatur in talib⁹ non obedire. Monal. ibidem. M.

¶ Si iuramento aſtrictus eſt manifeſtare q̇cq̇d in bo/ nis mobilibus habet et ip/ ſe ſe min⁹ habere iurauit i dammnu aliorum piur⁹ ẽ ⁊ ſatiſfacere tenetur ac bo na ſua ac manifeſtare. Mo nal. ibidem. M.

¶ Si diſcuſſor conſtitutus ſeu ex aminator patrimo- niorum ſciẽter aſſeruit: vel ſcribit alicuius patrimoni um pl⁹ valere propter qđ ille plus ſoluit in collectis tenet ei de omni damno . te xtus iuncta gloſa in lege p̄ ma. C. de diſcuſſoribus . li/ bro decimo. Et idem econ- tra intelligas. M.

¶ Carcerari.

¶ Si pro debito fiſcali vt collectaꝝ carcerari fecit a liquẽ nõ exiſtẽtẽ in cõtuma cia ſoluendi illicitum eſt. l. Meino. C. de exactoribus tributoruz. libr. x. Talis tñ detinerit poterit in palatio ſub cuſtodia. vt dicit Cy. i l. j. C. q̄ bo. cede poſ. M.

¶ Si p̄ debito priuato fe- cit capere debitorem in do mo propria quod non lic. vt in. l. plerīq. ff. de i ius vo can. M.

¶ De damnificantibus in bonis aie.

¶ Si damnificauit proxi- mum in bonis anime q̄. ſũt boni mores q̇ corrumpun- tur. Inducẽdo/reuocando ſcandalizando ſm Sco. in. quarto. diſt. xv. M.

¶ Si induxit aliquem ad pctm̃ mortale ſuaſione cõ/ ſilio vel precepto de pe. di- ſtincti. p̄ma vbi Auguſti. Si fratri tuo male perſua des occidis. M.

¶ Exẽpla vt ſi inducit a- liquẽ rapinam facere /vel furtum Aut docuit breuia facere) vel incantationes/ vel demones inuocare/aut ſe fucare/vel carnales can tilenas cantare/et hmõi.

¶ Talis ergo tenetur ſcđz Sco . vbi ſupra modo ſibi poſſibili illum inducere ef ficaciter quantum poteſt

ad penitẽtiã3/ ꝛ ad virtuoſos moꝛes/ verbis oꝛationibus/ ꝛ exemplis.

¶ Si retraxit pꝛofeſſum a religione tenetur agere vt ille regrediatur. Quo nolẽte pꝛocurare aliu3 eque ydoneum religionem ingredi. Ad ſi nõ põt (et ipſe ſit ydone⁹) igredi teneť ſm Sco. ea. di. q. ij. M.

¶ Si retraxit volẽtẽ ingredi intẽtione cõſulẽdi vtilitati pꝛopꝛie ſpũali/ vľ tẽpoꝛali/ vt q2 eius magiſter erat nõ fingẽs aliqd falſum in vituperium religionis: tunc nõ tenetur religioni: ſed perſone ſic retracte ſuadendo ſibi ſpiritualia bona equalẽtia ſcd3 Sco. vbi ſupꝛa. ꝛ Richar ea. di. Et etia3 in quolibet. M.

¶ Si volentem ingredi retraxit pꝛopter ꝯſanguinitatem: vel amicitiam laſciuie exercẽde teneť ꝑ illo oꝛare ꝛ ad ſpũalia inducere. Richar. in quolibet. M.

¶ Retrahens vero aliquẽ ab ingreſſu religionis: q2 ibi non viuitur in regulari obſeruantia: non peccat Ar. xviij. q. v. de occidẽdis vel quia ille eſt inutilis religioni ſecundu3. Richad. in quolibet.

¶ Non loqueris contra pꝛoximũ tuũ falſũ teſtimonium:

¶ Pꝛeceptũ octauũ

Octauo pꝛecepto ꝓhibeť falſum teſtimonium. In iudicio ꝛ omne mẽdacium. In nocumentũ ꝓximi ſm Nico. de lyꝛa ſupꝛ Exo. xx. capitulo.

¶ Si teſtis mendacium dicat aut veritatem occultet etiam ſi per metum: moꝛtale eſt. C. de teſti. l. nullum ij q. i. aliq. xii. q. i. pꝛeiudicande. Bal. in tractatu de teſtib⁹ repꝛobãdis. M.

¶ Si pꝛo pecunia verũ vľ falſum dicat. C. de teſti. l. Si quis teſti. ꝛ. xxvii. q. v. Non ſane. Et ad damnum illatum ex falſo teſtimonio teneť. c. fina. de iniur. Barto. vbi ſupꝛa. M.

¶ Pecunia accepta pꝛo teſtimonio ferãdo pauperib⁹ erogãda ẽſt. xiiij. q. vi. non ſane.

¶ Si veritatem in iudicio iuridice interrogatus cela uit obligat᷑ ad intereſſe le ſo.l.Qui noie.ff. ad legem corneliam de fal.ꝛ .ca.i.de cri.fal.ꝛ Alexan de ales i expoſitione octaui prece pti. M.

¶ Tamen qui non iurauit dicere veritatem vel inter rogatus non eſt a iudice ce lendo veritatez non peccat xxij.q.ij.ca.Ne q̄s iūcta gl. ſecūdū Inno.ꝛ Abb.d.c.i.

¶ Si doloſe tacuit verita tem non dicendo plene fa ctuz:tene᷑ leſo ſi iurauit di cere veritatem ꝑ d.c.i. vbi hoc tene᷑ Jo.de ana.

¶ Si falſum teſtificatus ē in iudicio quia nō adhibu it debitam diligentiā Tho. ſecunda ſecunde.q.lxx.ar ticulo.iiii. M.

¶ Si falſo dixit non ſe re cordari tenetur parti leſe ad omne dānū ſecūdū In no.i.c.Qualr ꝛ quando. d accuſa.ꝛ Bal.i.l. preſbyte ri.C.de epiſ.ꝛ cle. M.

¶ Si pecuniam accepit ne teſtimonium ferret. Et ſic veritas ſciri non potuit vt teſtis falſus puniri de bet ſcd̄z Bal.ꝛ Jo.de ana q eum allegat in cap.i .de cri.fal. M.

¶ Et ſi induxit teſtem vt falſum diceret eadem pe na puniēdus eſt ſcd̄z Bal. in.l.preſbyteri. C.de epiſ. ꝛ Cleri. M.

De mendacio pec cati mortalis

¶ Mēdacium eſt falſa vo cis ſigtio cū intētione fallē di.xxii.q.ii.§.Ille ergo.

¶ Si mentitus eſt contra doctrinam catholice religi onis vt male docendo de ar ticulis vel ſacramentis fi dei. Et ſi eſſet pertinax:he reticus ꝛ excommunicat⁹ eſt papali excommunicati one ex proceſſu annali cu rie Ricard.in.iii.di.xxxviij ar.i.q.iii. M.

¶ Si mentitus eſt in nota bile damnum proximi tem porale/corporale vel ſpūa le.Richar.vbi ſupra. M.

¶ Si in ſui ipſius infami am/aut damnum tēporale ſpūale/vel corporale mēti tus eſt.Richar.vbi.ſ. M.

¶ Si mandaciter dixit ſe: vel alium eſſe longe magis nobilē vel virtuoſuȝ ꝙ ſit. Richar. ea. di. ar .i .queſt. quarta. M

¶ Si ꝯſciētia ſibi dictante mendacium eſſe mortale. mentitus eſt. Ales. lōbar. vbi ſupra. M.

¶ De mendacio officio re/ligioſoꝝ quomodo ſit mor/tale habes infra ad religioſos.

¶ Si exiſtēs in ſtatu pfe/ctionis mētit etiam pro al/terius vita corporali ſeruā da mortale eſt:nō p ſe:ſed rōne circūſtātie ſcandali. Richard. vbi ſupra. M

¶ Si doctor veritatis ſiue predicator mentitur rōne ſcandali:qn vcȝ eius men/dacium ſcit ab aliis ſicut i caſu precedenti. Rich. vbi ſupra. M.

¶ Stat⁹ pfectionis nō facit mortale de non morta/li, ſȝ circūſtātie ſcādali. Richar. ibidem.

¶ Si cognoſcēs ex ſuo mē dacio alicui probabilr im/minere nocumētum nota/bile:quis ad hoc non mē/tiat mortale eſt. Richar. vbi ſupra. M

¶ Qui mentit:vt pſit alii temporaliter corporaliter: vel ſpūalit:nemini nocēdo notabilit:non eſt mortale. Richar. vbi ſupra.

¶ Si verbo ſcripto vel nu tu pernitioſe mentis eſt in damnum.ſ. notabile alteri us:vel alicui iniuſte profu erit:vt teſtis mentitus in cauſa pecuniaria.xx.i.q.ii. ca. Primum. Et Tho.inq/libet. M.

¶ Mētiēs tñ dicendus nō eſt q̄ dicit falſum:qd putat verum.xxii.q.ii.is autē.

¶ Si iocoſe mentitus eſt: tanta libidine animi ꝙ eti/am feciſſet ſi deus menda/cium illud phiberet. Alex/xā. vbi ſupra. M.

Mētiri tñ iocoſe ex animi delectationes ſub deo veni ale eſt. Alexan. vbi ſit ſu/pra. ⁊. xxii.q.ii. Primum.

¶ Si pmiſit rem licitā nō animo faciendi. ⁊ cum poſ ſet nō impleuit vnde ceſſit i notabile damnum pximi Tho. vpi ſupra. M.

¶ Si mandacium dixit in

ſacramentali ꝯfeſſione: eſt mortale. Si illud eſt de ne ceſſario ꝯfitendum. ar. xxij. q. ii. c. i. M.

¶ De detractiõe ponit in pctõ inuidie cuiꝰ eſt filia: lz aliq̃ hic applicẽt.

¶ Non concupiſces rem ꝓximi tui.

¶ Preceptũ nonũ.

Nono precepto prohibemur rem ꝓximi cõtra iuſticiã appetere ſcd̃m Franciſcũ de mayro in tractatu preceptorũ. ⁊ Alex de ales in tertia parte i expoſitione huius precepti.

¶ Si deliberato conſenſu ꝯcupiuit alterius honorez vel alia tẽporalia habere. Alex. de ales. ibidem. M.

¶ Si rẽ proximi notabilez concupiuit habere modo illicito/ puta ꝑ furtum/ vſuram rapinã/ ⁊ hmõi/ mortale eſt in illa ſpecie cõcupita. Alex. vbi. ſ. M.

¶ Si nõ cõcupiuit rẽ ꝓximi ſoluz ex eo. q: deſperat eaz conſequi poſſe. Franciſcus vbi ſupra. M.

¶ Si alterius diuitias ſolum ad faſtuz humane glorie cõcupiuit hreouplex reatus eſt licet vnus ſi volũtatis actꝰ inordinatꝰ. Frãciſcꝰ vbi ſupra. M.

¶ Cõcupiſcẽtia in hoc ꝑcepto ⁊ i ceteris prohibet ꝓut eſt in deliberato cõſenſu rõne voluntatis. non autẽ ꝓut eſt in ſuggeſtione fomitis: aut in delectatione ſenſualitatis. Alex. de ales Ibidem.

¶ Non concupiſces vxorem ꝓximi tui.

¶ Preceptũ. x

Decimo p̃cepto prohibet ꝯcupiſcentia appetitus illiciti circa omnes fornicatianuz differentias de q̃bus in ſexto precepto: ꝓut cõcupiſcẽtia eſt in conſenſu rõnis. Alex. in tertia parte in expoſitiõe huius precepti.

¶ Si conſenſit animo vel fornicari in aliqua ſpẽ luxurie pctm̃ mortale illius ſpeciei. Alexã vbi ſupra ⁊ Sãctus Bona. in ſecundo diſt. xxiiii. M.

¶ Si cõſenſit delectari in

cogitatione illius actus ne mortaliter. ſm Auſt. libr. x. pharii: etiam ſi nō adſit vo luntas perficiendi actum ſi poſſet. Sanctus Bona uen. ibidem. M.

¶ Si vna voluntate deli berata plures ſimul mulie res luxurioſe concupiuit v num peccatum eſt tanto ꝙ uius ſecūdum ſanctuz Bo nauēturam in quarto. diſ. xxxviii. ſup lrām. M.

¶ Si aduertēs nephariā cogitationem ⁊ eius peri culuz neglexit illam repel le eſt mortale ſcdm. S. Bo na. ibidem. M.

¶ Si mulier: vt ab amato ribus procuretur libenter ſeipſam exhibuit conſpec tui illorum: videtur morta le: q2 dat cauſam Rayne. cap. fina. de iniu. ⁊ Rich. in iii. di. xxxvii. M.

¶ Si p horarum interual lū mentem ad alia diuer tēdo lepi⁹ recogitans actū luxurie delectatus eſt con ſenſu rationis tot iens pec cauit mortaliter. Quia to tiens a deo ſe auertit. ⁊ ad creaturā indebite ſe ꝯuertit cū nihil aliō eſt ꝙ̄ peccare ar.

¶ De ſeptem vi ciis capitalibus.

¶ Et primo de auaritia.

Auaritia eſt immode ratus amor habendi ſm. Tulium. Et hoc cuz a liquis iniuſte acquiſit aut accepit: vel retinet res alie nas. Alexander de ales in ſecundo tractatu de auari. Et Tho. ſecunda ſecunde q. xviii. ar. i.

¶ Si propter temporalia diuitias videlicet ⁊ hono rem fecit. aut deliberate vo luit aliquid contra charita tem dei ⁊ proximi. Thom. eodem arti. i.

¶ Si propter temporalia paratus fuit facere cōtra mand ata dei vel eccleſie. Pe. Aureolus in ſecundo diſt. xlii. M.

¶ Si propter temporalia habenda concupiuit mor tem alterius Aut malum aliquod. Tho. ⁊. Pe. vbi ſu pra.

¶ Si propter diuitias ac

quirendas fecit contra dei preceptum operando ſine maxima neceſſitate die feſto. Tho. ꝛ Pe. ibidem. et cap. i. de feriis. Modica tamen operatio non eſt mortale. M.

¶ Si propter diuitias cōſequendas corpꝰ alicui periculo expoſuit. Tho. ꝛ pe. vbi ſupra. M.

¶ Si propter habendam vel conſeruandā gratiam domini temporalis mortale quodlibet peccatum fecit vel facere paratus fuit Tho. ꝛ Pe. vbi ſupra.

¶ Si theſaurizauit diuitias abſq; omni intētione neceſſitatis proprie: vel aliene. de quo Jaco. v. Theſaurizaſtis vobis iram Alexander de ales in tertia parte in tractatu iudicialium preceptorum. de quo infra de mercatoribus: M.

¶ Si habens aliquid ſub ſtētatiōi ſue nature ꝛ ſuoꝝ nō neceſſarium: nō facit elemoſynas conſtitutis i extrema neceſſitate: quibus alius non ſubueniebat. Richard. in quarto. diſtin. xv. ar. ii. q. ii. M.

¶ Si habens ſuperflua ꝯ decentie ſui ſtatus confecit elemoſynam magnā patientibus neceſſitatem licet non extremam Richar. idem. M

¶ Si de alieno fecit elemoſynam contra eius voluntatem ꝓbabiliter. xiiij. q. v. Nolite. Et. c. Elemoſyna. S. Bona. in quarto diſtinc xv. M.

¶ Si diuitias tantum dilexit ad voluptatem ꝛ ſuperfluitatem. Alexand. in ſecunda parte tractatu de auaritia. M.

¶ Si diuitiis abuſus eſt i luxuriis. duplex reatus eſt De quo Luce. vi. Ve vobis diuitibus qui habetis conſolationem veſtram. Sco. in quarto. diſtinctio. xv. M.

¶ Si prodigus diuitiarū fuit propter feſtum: vel cōſequendum honorem. humanum. Alexander de ales in ſecundo tractu de auaritia. M.

De proditione filia auaritie.

¶ Si prodidit terram aliquam: vel pſonam ſuis inimicis de omni damno inde ſecuto tenet. Alex. de ales in ſcdo tractatu de auaritia. l. i. ii. ꝛ. iii. ff. ad legē iuliā maieſtatis. M

¶ Si proditiōi preſtitit cōſiliū: vel opē mittendo literas/nuncium/ arma/ vel ſignum faciendo/et hmōi. eſt crimē leſe maieſtatis. vt in l. i. ii. ꝛ. iii. ff. ad legē iuliam maieſt. M

¶ Si pdidit hoſtib⁹ cōſiliū dñi vel ciuitatis expri debꝫ. dicta . l. i. ii. ꝛ. iii. ff. ad legem iuliam maieſtatis. Et cap. Merui . diſtinc. xiii. M

¶ Si coniuratiōes ſeu tractatus cōtra rēpublicam: vel in pximoꝝ notabile dāmnuꝫ valētibus pd eſſe nō reuelauit ſcđꝫ Richar. i qrto diſt. xxi. M.

¶ Si lras alteri miſſas aperuit: ꝛ aduerſario mittētis oſtendit tenet de danno ex hoc illata. ꝛ de cri. fal. ſm Bal. i. l. Qui teſtamentum. ff. ad legeꝫ corneliam de fal. M.

¶ Si p lras falſas damnificauit aliquem. tenet de dāno illato. l. qdā. ff. de offi. preſidis. M.

¶ Si ꝯſulans alteri pdidit ſecretum: qđ celandum accepit: tenet ad omne dānum qđ petēs cōſilium incurrit. Richard. in quarto di. xxi. arti. v. q. v. M

¶ Si pdidit cōſilium ſibi fideliter datum cum dāno conſulentis: tenetur ad dānum illud. Richar . ea. diſ. q. iiii. M.

¶ Si doloſe pdidit ſecretum: qđ de alio ſciebat cuꝫ ei⁹ dāno: tenet ad illud dānum. xxii. q. v. de forma. et ibi glo. M.

¶ Si alterius lras aperuit credens hoc non placere mittēti eas: vl ei cui mittunt: vel ſi vera ſigilla corrupit: vel ſigillum lre clauſe aperiēdo fregit. de fide inſtru. c. Inter dilectos. §. i. et de offi. delega. ca. Cuꝫ olim Scođ in quarto. M.

¶ Prelatus tñ aperiens

ſubditi lras/non videt pec care. Ar.cap. Non dicatis. xij.q.j.

De fraude filia auaritie.

Si fraudulēter emit bona eccleſie vel loci pij. hoc eſt ſine ei⁹ vtilitate/vel neceſſitate vendēdi: et debita ſolēnitate/ac licentia pape ſpeciali.cōtract⁹ non tenet Dubium hoc eſt/et peccauit.xii.q.ij. ſine exceptione Et in extrauagante ambitioſe Pauli ſecundi.de qua in parte prima capitu.iij.§.cxlij. M.

De falſificante ſcripturas.

Si ſcripturam ſuam. vel alterius in damnum proximi falſauit vel deſtruxit/tenet de damno illato.ff.ad legem corne.de fal.l.j.in prin. et.l.qd ſit.et Bar.in.l.paulus eo.titu. M

Nō ſolum falſum ſcribēdo in teſtamēto vel inſtrumēto.vel libro rationum.ſz intercidendo vel delendo lras:ne verū appareat:dicit falſari⁹.d.l.j.§.Qui in rationibus et in.l.Quid ſit.et.l Paulus.§.Paulus.eod.tit.

Si fraudulēter alteri⁹ ſcripturas celauit/tenetur de omī damno ex hoc alteri ſubſecuto.l. Qui teſtamentum. Et.l.Eis qui.ff.de falſis. M.

Si inſtrumēta apud ſe depoſita in damnum deponētis monſtrauit aduerſarijs eius tenetur de omī illius damno.l.i.§.Is qui depoſita.ad legem corne. de fal. M.

Mortale pctm̄ vt in omībus predictis caſibus falſitatis.tum propter notabile damnum tum propt penam predictis inflictam/q̄ eſt bonoꝝ publicatio et deportatio ſeu perpetua bānicio.vt.l.j.in fine.ff. ad legē corne.de falſis. M

Si pecuniam dedit tabellioni vt falſum teſtm̄ vel aliud inſtrumētuz ſcriberz tenet ad damnum inde ſecutum.ff.ad legē cornelia; de falſa.l.j.in princi. Et in glo. M

¶ Si ꝓcurauit ſcripturã: vel litteram pꝛelati alicuiꝰ falſari: vel falſis vſus ē de damno ſi ſecutum eſt tenetur. c. Inter dilectos. §. pꝛeterea de exceſ. ꝑla. M

¶ Si littere fuiſſent pape excommunicationeꝫ incurriſſet. vt pꝛima parte. ca. iij. §. lxxv. M.

¶ De lanificibus / pictoꝛibus / ⁊ tinctoꝛibus: aromatarijs merces ſuas: vel artes fraudantes. habes infra in tertia parte. de ſtatibus.

¶ De inquietudine filia auaritie.

¶ Si propter tēpoꝛalia acquirenda fuit tãta inquietudine ſolicitus. vt neceſſarium ſaluti pretermiſit: ſicut miſſam / confeſſionem ⁊ huiuſmodi. de pe. ⁊ re. Omnis. de conſe. diſti. i. miſſas. Tho. ſecunda ſecũde. q. lv. arti. vi. M

¶ De violentia. filia auarie.

¶ De violentia ſi ſine iuſta cauſa bellauit. vt defendendi / vl' recuperandi ſua tenet̃ de om̃i dãno aduerſariis ex hoc illato de homicidiis atqꝫ verberibus. l. quoniam. C. de vi. publica. ⁊ l. inuaſte. C. vñ vi do. Pet. de ancharano. in regula Peccatũ lib. vi. M

Si habens iuſtam cauſam bellandi ſine ſui ſuperioꝛis auctoꝛitate bellauit: tenetur vt latrunculus. ad reſtitutionē raptoꝛum ⁊ dãnoꝛum illatoꝛuꝫ. l. Nullus C. de iudeis ⁊ l. hoſtes. ff. de captiuis Anto. de but. in. c. Olim cauſam de reſti. ſpo. ⁊ Alex. de ales in tertio in expoſitione ſeptimi pꝛecepti. M

Si noluit reſtituere id quod rapuit etiam cum auctoꝛitate ſuperioꝛis bellando vltra plenariam ſatiſfactionem damni ſui ⁊ ſuoꝛũ quo ad bona vulnera ⁊ cedes. diſt. i. ius gentium ⁊ l. naturalem. ff. de acquiren. re. do. M

¶ Tamen ſi nequit ſuperioꝛis copiaꝫ habere: ⁊ ex iuſta cauſa bellauit ſine illius auctoꝛitate non impu

tantur damna ꝛ homicidia l. Nullus de iudeis. Bart. in. l. hoſtes. ff. de captiuis. ꝛ idem ſi ſuperioꝛ noluit ad/miniſtrare iuſticiam. c. per venerabilez. §. i. Qui fi. ſint le. ꝛ. c. i. de mili. voſallo. i vſibus feudoꝝ. M

¶ Si ſuperioꝛem recognoſcēs: ꝛ habēs iuſtam cauſā belli. non adijt ſuperioꝛem illius contra quem bellauit. l. 4. §. Si tam vicinm. ff. de dam. infec. C. ne q̄s i ſua cauſa: in rubꝛo ꝛ nigro. M

¶ Si imperatoꝛ ſine auctoritate pape pugnauit cum ei ſubſit eo ꝙ eius iuriſditio dependet a papa ꝛ cuꝫ deponere poteſt ex cauſa. c Venerabilem de electi. An to. de But. in ca. Olim cauſam de reſtitu. ſpolia. M

¶ Si ſuo conſilio pꝛiceps vel communitas inuaſit in iuſte terram alienam alias non facturus: tenetur ipſe conſilius ad omnia damna illata. Illis non reſtituentibus/ vel damnificatis ei nō remittentibus: ſecundum Inno. ꝛ dominum Abba. i. ca. Sicut dignum de homicī. M

¶ Si raptoꝛibus auxiliuꝫ dedit: tenet de damno a ſe illato. vel etiam ad totum ſi ſine auxilio ſuo factum non fuiſſet. Innoc. ꝛ Abb. ibidem. M

¶ Si ſcienter participauit de rebus raptis: pꝛo tanto tenetur ſpoliatis vel pauperibus/ ſi illi neſciuntur Richardus in quarto. diſ. xv. M.

¶ Si ſtipendiarij pꝛedam recuperatam de manu hoſtium: qui nondum deduxerant eam in pꝛeſidia vel caſtra ſua non reddiderunt ſuis dominis: vt tenentur. transfugaꝫ. ff. de acquirenrez domi. Bal. in. l. ab hoſtibꝰ. C. de captiuis. M

¶ Si recuperatos Boues currꝰ: victualia: ꝛ hmōi q̄ ab hoſtibus deducta erant dn̄is ſuis q̄ ꝑ exercitu illa adduxerant non reddiderunt: vt tenent d. l. transfugam M

Quo caſu eq̄ alij q̄ victualia adduxerāt ſic recupati

vel ciuitate debitoris ꝓcu rauit fieri repreſalias ſcꝺꝫ glo. ꝛ domi. Dñicū de ſācto Gemi. in. c. Jus gentiuꝫ di ſtin. j. M
¶ Archi. tñ in capitu. dñs xxiij. q. ij. dicit. Quidam vi dent excuſare repreſalias ꝙ ꝓ ciuitate conceduntur. Sꝫ ꝯtra eſt. c. Et ſi pignoratio nes. de iniur. libro ſexto. Ubi reprobantur eo ꝙ ſūt ꝯtrarie iure naturali: ꝛ le gibꝰ: vt in auctētica vt non fiant pignoratiões. §. i. coll. v. ꝛ hoc dicendū Archi. vi det magis in conſilijs dan dis ſequendum.

¶ De ludo alee

¶ Si fiunt cōtra perſonaꝫ religioſam incidit in excōi catiōe de qua in pͥma par te ca. iij. §. cxxi. M
¶ Alee ludus eſt q̄ iuribꝰ fortune innititur: ꝛ eſt pctm̄ mortale ſi fiat ex cupidita te qꝛ ſic eſt prohibitus. ff. de aleato. ꝑ totum in auctenti co. de ſan. epi. §. Jnterdici mus de vita ꝛ honeſta cle ri. ca. Clerici officia. Et q̄s poteſt excōicari ꝓpter illū diſt. xxxv. Eps. Excōmuni cari enim de iure nemo po teſt niſi ꝓ mortali. xi. q. iij. Nemo epōrū. ꝛ. ca. p̄. Nullꝰ dñs Dñicus de ſancto Ge miniano in dicto capi. Epi ſcopus. M.
¶ Ludere tñ ad aleā cau ſa recreatiōis ꝓ eſculēto ꝛ poculēto. nō vltra vnū au reum: quā do ludens ē mul tum diues / nec ſit clericus nec ludat fraudulēter / vel tēpore luctꝰ nō eſt prohibi tum. ff. de aleato. l. fi. Rich. i. 4. di. xv. ar. v. q. viij. ꝛ Du ran. in ſumma.
¶ Si qꝺ vicit in alea non reſtituit ei quē traxit ad lu dum / vel non attraxit / ſed fraudulenter vicit ab eod. Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. xxxiij. ar ti. vii. Bal. in rub. C. de con di. ob tur. cau. ꝛ dñs. Dñicꝰ de ſctō Gemi. in. c. epſ. diſt. xxxv. M
¶ Attractus aūt ad ludū ſi vicit nō tenet perdēti re ſtituere: ſꝫ paupibus erro gare ſm dñm Antoniuꝫ de butiro in capi. Cꝛ plerꝗ ꝺ immu. eccle. ꝛ Thom. co. ar. vij.

¶ Si non reſtituit tutori/ curatori/patri/marito/domino/eccleſie vel monaſterio; vt tenet/ qd vicit a pupillo minori .xxv. annis: furioſo/ filiofami. vxore/ ſeruo: Clerico: & Religioſo: Tho. Ubi ſupra. & Bal. in rubri. C. de conditi. ob. tur. cau. Et Dñic⁹ vbi ſ. M

¶ Si quod lucratus eſt in alea ſm ꝙ ludus alee. & taxillorum eſt prohibitus non reſtituit: vt tenetur expreſſe de iure ciuili. ff. de aleato. per totum. Et implicite de iure canonico/ quia vt dicitur diſt. x. ca. de capitulis leges imperiales nõ cõtrarias iuri diuino: nec abrogatas per ius canonicũ nec per contrariam conſuetudinem rationabilem iura canonica obſeruari decreuerunt. Richard. ead. q. viij. & glo. & Archidyac. in ca. Eps. diſt. xxxv. & ca. Clerici officia. de vit. & honeſta. cleri. Et ibi Do. Ab. hoc tenet cum Domi. Anto. & Hoſtien. in Summa titu. de pe. & re. M

¶ Uincens tamen in alea ſine fraude a volũtario habente proprium peculium reſtituere non tenetur ei: ſʒ pauperibus: vbi per diſſuetudinem derogatum eſt legibus precipientibus reſtitutionem. ſcdm Thom. vbi ſupra. Et Johan. and. Et domi. Anto. de but. & Abb. in cap̃. Quia plerique de immu. eccle. & Domi. Dominicus de ſancto Gemi. in. ca. Epiſcopus. xxv. diſti. Hodie in italia fere vbique abrogate ſunt leges imperiales reſtitutionem huiuſmodi precipientes: ſcdʒ Sco. in q̃rto. diſt. xv.

¶ Filiusfamilias reſtituere non tenetur in foro conſcientie pecuniam mutuo acceptam in alea ad ludendum in qua illaʒ amiſit: qr lex macedonia ſic ſtatuens fouetur naturali equitate. ſecundum Innoc. & Domi. Antonius de But. in capi. Quia plerique De immuni. eccle.

¶ De turpi lucro multiplicitur.

¶ Si clericus lucrum fe

eſt negociando cum ei tur peſcit: ꝛ prohibitum. vt ca. i. Ne cleri. vel mo. deb; pauperibus errogare. M

¶ Si aduocatus teſtis/ vel iudex pro iniuſte aduocando/ teſtificando/ vel iudicando preciu; accepit: tenetur pauperibus errogare. ca. Non ſanc. 14. q. v. Et ibi Archidya. ꝛ Innocen. in. ca. Quia pleriq; de immu. eccle. M

¶ Si officialis/ ſuperior vel inferior/ aut notarius extorſit extra ſalarium taxatum: ſi a multis ꝛ paru; tenetur pauperibus errogare. Si ab aliquo multu; tenetur eidem. d. c. Non ſane. i. q. vij. Sanctimus. C. q met⁹ cauſa. l. penulti. Abb. ꝛ Inno. in ca. Q; pleriq; d immu. eccle. M.

¶ Si in tormentis aliquid queſiuit: eſt pauperibus de conſilio errogandum licet ſemper ſit mortale. vt. c. i. ꝛ ij. de torne. Richar. in. 4. diſtin. xv. M

¶ Si tempore feſtiuo lucratus eſt opere mechanicho/ vel negociando de conſilio debet errogare pauperibus agens contra tertium preceptum ſine vera neceſſitate: vt de feri. c. j. et c. L; ꝛ Exo. c. xx. M

¶ Si lucrum eſt fucamentorum/ taxillorum ſertoru; ꝛ huiuſmodi tenetur pauperibus errogare. Innocē. ꝛ Abb. in ca. Quia pleriq; de immu. eccle. articu. cap̄. magne. ꝛ ca. Q d ſup hiſ de voto. M.

¶ Si lucrum fecit fundendo monetas/ groſſiores electas: vel tondendo grauiores: tenetur pauperib⁹ errogare. Sco. in quarto diſ. xv. M

¶ Si vir vel mulier lucrū accepit propter adulteriū vel ſodomiam: ab his qui alienare poſſunt: tenetur pauperibus errogare cum non competat repetitio dātі: nec dominium transferatur in accipientem. l. idem. ꝛ ſi. ff. de condi. ob. tur. cau. ꝛ. l. in herede;. ff de calum. Anto. de But. in capitu. Quia pleriq;. de immu. eccle. ꝛ ibi Abb ſic. ſcd̄m Cy. ꝛ Bal. M.

¶ Meretrix vero publica acqſitū p meretricium. vt ſuum donare poteſt ꝛ teſtari de eo. Abb. in. d. capitu. Et plerīq ſcḋm Cy. ꝛ bal. ꝛ etiam Tho. Albertus: ꝛ Pe. in. 4. diſt. xv.

¶ Si meretrix accepit a clerico bona eccleſie tenet reddere ſuperiori/ vel ſucceſſori in eccleſie vtilitatē cōuertēdum. arti. xviij. q. 4. Si qs in atrio ſcōꝝ Hoſtiē in Summa titul. de peni. §. Quilibet.

¶ Si a prelato religioſo aliquid magni valoris accepit monaſterio reſtituet tenet ſcḋm Monald. in ſumma in ꝟbo reſtituere M.

¶ Silr ſi accepit a filio familias/ vel religioſo/ vl ab his q alienare non poſſunt reſtituet tenet/ patri prelato. ꝛc. ꝛ ſecreto modo. Monal. in ſum. M

¶ Si pannum ſericum in eccleſia. vel aliam oblationem publicam. de q̄ſito per meretricium cleric⁹/ vel religioſi ſuſceperunt retinere non poſſunt ſcōꝝ Alex. de ales. vbi ſupra. vt Deuter. xxiij. cap. M.

¶ Si vir a ꝯiugata propt meretricium accepit de rebus mariti vel dotis/ reſtituere tenet marito. Monaldus. vbi ſ. M

¶ Si religioſus a cōiugata de dotalibus vl de bōis viri accepit ꝑpter op⁹ carnale/ ꝛ conuertit in mōaſterij vtilitatē poteſt propria auctoritate ſi timet prelato dicere ſurripere tātūdē ad reſtituēdū marito. Monal. vbi ſupra. M

¶ Si emit frumētum/ aut aliam ſpeciē ad cariſtiam īducēdam: tēpore lucrum ē ꝛ de conſilio reſtituendum Anto. de But. in cap. 1. de cleri. vel mo. M

¶ Si retinuit mercedem alterius: vel aliquid de precio cōuēto/ vel multum diſtulit eam reddere mercenario. Leui. xix. c. pe. aureolus in ſecundo diſtin. xlij. M

¶ Si mercēnarius rē dn̄o ꝑ ſua mercede ſurripuit. ꝛ ſine ſui vel alterius ſcādalo. licet eam reſtituere non teneat. tam̄ peccauit acci-

plendo tex. et glo. in. c. Non ſane. xiiij. q. v. Richard. in quarto. xv. ⁊B

¶ Quia tñ reſtituere non tenet rē ſuam. vel equipolē tem ſue ſi eam debitori ſuo ſurripuit ſine omni periculo īfamie/ vel piurii/ vel vite ſui/ vel alteri⁹ ſm Alex. de ales' in quarto volumine. Archidi. ī ca. Dñs. xxiij q. ii. Johan. and. et. Adb. Siculus in. c. Olim. ī. de reſtitu. ſpoliato.

¶ De queſtoribus elemoſynarū.

¶ Si ſine lr̄is Pape/ vel dioceſani/ aut pͥuilegio. alio queſtuauit elemoſynas doloſe ſumpto habitu religionis Sancti Johannis Sancti Antonii: aut alterius: et cōtra. c. Cum ex eo. de peni. et remiſ. et. c. Tuarum. de priuile. Ultra mortale tenet ad reſtitutionem omnium: q̄ ſic q̄ſiuit. Aſtē. libro. quarto titu. xxxix. et imola in Clemē. abuſionibus. de peni. et remiſ. ⁊B.

¶ Si nomine ſancti Antonii: vel ſancti Johannis queſtuauit cum nō ſit oblatus: vel conuerſus dictis religionibus: ſed tantum cruce ſignatus in pectore. Et per fratres dictarū religionum miſſus puniri poteſt: tam ipſe q̄ mittentes per dyoceſanum ſcd̄m dominū Abbatem in pdicto capi. Tuarum. ⁊B

¶ Si queſtuarii ſancti Johānis: ſancti. Antonii: ſancti Sepulchri. et hmōi pronunciant ꝙ populus faciē do eis elemoſynas maiorū indulgētiam pctōꝝ ꝯſequātur. q̄ in eoꝝ lr̄is/ vel pͥuilegiis cōtineat. Contra dictum cap. Cum ex eo. tenē/ tur ad reſtitutionē coꝝ q̄ tali fraude queſierunt vt etiam in. d. Clemen. Abuſionibus. ⁊B.

¶ Si dicti q̄ſtuarii ꝑpter elemoſynas acq̄rendas diſpenſauerunt in votis. matrimoniis: ieiuniis: et huiuſmodi: cum non habeant ex pͥuilegio in litteris expſſo. Contra dicto. c. Cum ex eo. Ad reſtitutionem tenētur ⁊B

¶ Gula.

Gula eſt imoderatus amor edendi. Et dici tur immoderatus non ſolum reſpectu. quantitatis cibi:ſed qualitatis/tempo/ris/ꝛ modi. Querendo vi/delicet lautiora cibaria/et comedendo horam preue/niendo Alexan.in ſecundo tractatu de peccato gule. et de conſe.di.v.c. Quinqꝫ modis.mortale: vel con.

¶ Si delectationi gule in heſit tanquam fini paratꝰ facere contra dei vel eccleſi. precepta propter iſtam delectationem aſſequendā Rich.in.iiii.diſt.xv.arti.iij. q.vi.ꝛ Tho.ſecunda ſcde. q.cxlviii.arti.ii. M.

¶ Cōcupiſcere tñ delectationē ciboꝝ:nec vellet propter hoc cōtra legē dei faſcere eſt veniale Tho.eo.ar ticulo.ii.

¶ Si tempore ieiunii prorauit comedere preueni endo notabiliter horam no ne ab eccleſia determinatem.de conſe.diſt.i. Solent.Richar.ea.q.vi.Landul.ea.di.dicit hoc eſſe verum Si mane vel hora tertia māducauit. M.

¶ Comedere tamē ſtatim non horam ſexte(licet ſit aliqua ieiunii derogatio)nō tamen tranſgreſſio cum ſic comedere in multis locis ſuetudo.inualuerit Richar in quarta.di .xv.ar.iii. q. viii.

¶ Preuenire vero horam comedendi propter neceſſitatem infirmitatis vel itineris nullum eſt peccatum ſecundum Ul.lib.vi. Tractatu.ii.

¶ Si nimis lauta ſeu delicata cibaria vltra conditionez ſuam queſiuit propter multum exceſſum:poteſt eſſe mortale.Richard.vbi ſupra.q.vi. M.

¶ Diuites tamē ad cibos pauperū nō ſunt artādi.di. xli.Non cogant.

¶ Si multuz exceſſit inſumendo cibum vltra indigētiam ſue complexionis voraciter epulendo qd dr crapula:mortale eſt. Et propter hoc clericꝰ ab officio ꝛ bñficio ſuſpēdi poteſt.c. A

crapula.de vi.ꝛ ho.cleri.Ubi ꝛ hec dicit do.Abb.Siculus M.

¶ Si cibū aliquē probabiliter ſibi multum nocere crederat ſumpſit.ꝛ maxime ſi erat infirmus. Dominus Anto.de but.in.cap .Tua nos.de homici. M.

¶ Si pcipiebat ſe bibere vltra mēſurā et inebriari. Inebriatuſq; eſt. Alex.de ales in.ii.tractatu de gula q.x. M.

¶ Bibēs autē vltra mēſuraʒ inpceptibiliter.ex quo inebriat⁹ eſt.imputat ſoluʒ ad veniale peccatuʒ. Alex vbi ſupra.

¶ Si vero neſciat potum eē immoderatum et inebriare potentem:null⁹ ē peccatum ſecunduʒ Thomaʒ vbi ſupra.

¶ Si alium inebriauit intēdens auferre ei vſum rationis:quod quidem ē grauius:q̄ alia tēporalia auferre. Alex.vbi.ſ. M.

¶ Si aliuʒ inebriari fecit ex:rā cā medicine.c.Cū īfirmitas.in fi.de pe.ꝛ re. M.

¶ Si ebrietas ſit aſſidua eſt mortale ſm Aug.ꝛ habet in di.Ϛ. Alias autem. xxv.di.Nō qꝛ multiplicatio actuum venialium augeat infinitum. Sʒ qꝛ non poteſt eſſe ꝙ homo aſſidue inebriatur.Quin ſciens ꝛ nolēs ebrietatē incurrat.tho vbi ſupra. M.

¶ De infirmis.

¶ Si infirmis comedit ex vicio gule cibum quem probabiliter credat egritudinē augere deberefacit contra charitatē qua propriū coreus diligere dʒ.Duram li.ii.parte.i.di.vii. M.

¶ Si infirm⁹ medico inobediēs ſumat cibum nociuum ſciēter īfirmitatē aggrauantē dicitur in ſeipſum ſeuire.vt capi. Significauit.de.corpo.vici.do.Anto. de But.in.c. Tua nos.do homici. M.

¶ De ieiunio.

¶ Si ieiuniuʒ ab eccleſia preceptuʒ ex vicio gule magis:quam ob neceſſitatem omiſit conſtitutus in etate. xxi. anni. de conſe, di.

v. Quadragesima. ꝛ.c.ſe Tho.ſcda ſecūde.q.cxlvij. ar.iiii. M.

¶ Excuſant tñ pueri nimium /ſenes/ egrotantes/ mendicantes graui laboꝛe victum querentes/pꝛegnā tes/nutriētes/ac ad ſācta loca peregrinātes. Richar in.iiii.di.xv.ar.ii.q.iiij.

¶ Ubi ſubeſt debilitas vel cariſtia ciboꝛu3.ꝛ hmōi.ex qbꝰ dubitat homo. An ad ieiunium teneat reqrenda eſt epi licētia. Nec ſufficit licētia ſimplicis ſacerdot; de vo.c.i.niſi cum ad epm recurſus haberi nō poſſit xxxvi.q.vi. Pꝛesbyter. An to.de Out.in capi. Conſu/ luit de obſerua.ieiu.ꝛ Tho vbi ſupꝛa.

¶ Si in vigiliis vel quattuoꝛ tempoꝛibus oua vel caſeū comedit ꝯtra patrie conſuetudinem .diſt.iii. de niq3. Richard.in.iiij.di.xv ar.iii.q.v. M.

¶ Si ꝑ collatione ieiunij magnam electuarioꝛū vel ꝯfeſſionnm quātitatem ad ſubueniendum fami comedit. Richard.in.iiii. diſ.xv ar.iii.q.vij. M.

¶ Electuaria autē ꝑpter neceſſitatē accipere in ſero vel in mane nō ſoluit ieiunium ſm Gerar.obdonis i quolibet.

¶ Si ieiunando multum immoderate comedit aut bibit meritum ieiunij amiſ ſit. Tho.ſecunda ſecūde.q. cxlvii.arti.vi.idem Rich. vbi ſupꝛa. Ardēs circa po tum poteſt homo tantum excedere ꝙ plus peccat ꝙ̄ ſi frāgeret ieiuniū. M.

¶ Si in mane bibit vinu3 ad extinguendu3 non ſitim ſed famē tēpoꝛe ieiunij fregit ieiunium. Richar.ea q.vii. M.

¶ Si pꝛo collatione ſūpſit nuces/ficus caſtaneas/ poma/ ꝛ hmōi/quoꝛū actus ē in plus nutrire fregit ieiunium eccleſie: ſm Alex. de ales in.iiii.tractatu de ieiunio. Et Gerar.obdo.in quolibet. Quod alii intelligunt verū: ſi magna quātitate. M.

¶ Si in die veneris ꝛ etiā ſabbati vbi de ſabbato non eſſet ꝯtraria ꝯſuetudo car

nes comedit. de ꝯſe.diſti.v. Gula dies.et c. Conſuluit. de obſer.ieiu. R

Si poſt cenam comedit carnes qñ in ſequenti die ē ieiunium precepti: ⁊ abſtinentia a carnibus.ca.de eſu.de conſe.diſti.iii.ſm glo. Hoſtien.⁊ do. abb.in. capi. Q.m de feri. R

Si protrahens cenam vl' tra mediam noctem carnes comedit qñ in ſequenti die eſt ieiunium preceptum vel abſtinentia a carnibus dicto capitulo de' eſu.domin⁹ Abb.ibidem. R

Si qñ dies eſt ieiunii comedit ante diluculū dici ſequentis d.c.de eſu. Et domi Abb.vbi.ſ. R

Si homo mediolanenſis exiſtens in aliena prouincia non obſeruauit conſuetudinem ieiunandi.incipiens in quarta feria Cynerum.vt ibi obſeruabat diſtin. xii.ca. illa.vbi glo.in verbo venerꝭ dicit Viatores tenentur ſequi conſuetudinem loci vbi ſunt Ut hic R

Si aliqd' dies quadrageſime per interualla non ieiunauit ſine rationabili cā tot ſunt mortalia Quod ſi totam quadrageſimaꝫ omiſit: ⁊ ſine cauſa legitima eſt vnum mortale ſi vno contextu malevoluntatis nō mutato fecit:ſed tanto grauiꝰ ſm docto. R

Si in die ieiunii ſurrexit a menſa intentione non plꝰ comedendi:⁊ poſtea ad comedendum regreſſus:ieiunium fregit R

Non autem ſi animo redeundi ad eſum ſurrexit. Archi.de conſe. diſ.iiii.in.c. Non licet.

Ieiunia que ſunt precepta ab eccleſia quamuis nō poſſunt redemi Et tñ q̄ ſūt votiua vel iniuncta in foro penitentie auctoritate epi redemi non poſſunt:dummodo compenſatio credat deo eſſe acceptior de vo.c.i. ſm Inno.Hoſtien.⁊ do. Anto. de but.ſuper rubrica de obſerua.ieiu.

Si fuit cauſa vt aliquis ieiunium ad qd' obligatus erat ſine cauſa legitima frāgeret de iniur.c.ſi.⁊ de homi.c.decetero. R

¶ Si vxor ad preceptum viri fregit ieiunium ab eccleſia in iniunctum ẽ mortale. Sec⁹ ſi erat votiuũ.33. q.vi. manifeſtũ. Directoria lib.i.titu.viii. M.

¶ De iepta leticia

filia gule.

¶ Si delectatus eſt in geſticulatiõe corporis vel muſicis inſtrumentis vel luſib⁹ carnalib⁹: inepta leticia ẽ naſcẽs ex vicio gule. ſm Alex.vbi.ſ. M.

¶ Si dedit pecuniam cytharistis vel his q̃ variis vtunt inſtrumentis. vt ad voluptatem. ⁊ luxuriam ſonarent quod nil aliud eſt quã populum vocibus delectare et deum moribus ſtimulare. d.xcii. iſtrumenta glo. in capitulo. Donare. diſt. lxxxvi. M.

¶ Si choreizauit modo laſciuo vel intẽtione prouocandi ad libidinem: vel tẽpore ieiunii: vel fuit perſona religioſa: eſt mortale. S. Bona. i quarto. diſt. xxi. in expoſitione littere. Addit Guil. quãdo choreizauit ex ↄſuetudine etiam ſine corrupta intentione: eſt mortale his quattuor modis. M.

¶ Si choreizauit in eccleſia vel cimeteriis. c. Cum de corẽ. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ cle. i. de cele. miſ. M.

¶ Si clericus non ſolum choreizauit. ſed choreis interfuit impudicis videtur mortale ſʒ do. Abb. in. d. c. cum decorem. M.

¶ Si veſtitus eſt habitu clericali vl̃ religioſo laruãdo ſe ſeu maſcarando. vt i autcen. de San. epiſ. §. vltimo. C. de epiſ. audi. l. minime. glo. in. c. Cũ decorem. de vi. ⁊ ho. cle. M.

¶ Si vſus eſt cãtilenis inhoneſtis ⁊ carnalib⁹ i choreis. Cle. i. de cele. miſ. diſt. xcii. cantãtes. vbi eſt glo. ꝺ hoc. M.

¶ Si extra choreas carnalia cantauit vel ad cantandum queq̃ induxit ꝑpł amorẽ libidinoſum Alex. i ii. tractatu de luxuria. et Tho. ii. ij. q. xv. M.

¶ De ſcurri-

litate filia gule

¶ Si verba turpia vel ad libidinem prouocantia ex q̄/dā intentione libidinoſa dr qd eſt ſcurrilitas: alex. de ales i ſcdo tractatu de gula.

¶ Si fecit actus inmorigeratos ꝛ impudicos Alexā der in tractatu de ſcurrilitate M

¶ Si ſuſtinuit turpia loq: quos tenebatur corrigere: vt ſuperior Alexander vbi ſupra. M

¶ De hebetudine

mentis filia gule

¶ Hebetudo mentis prouenit ex voluntario errore iudicii circa cognitionē ſpiritualium Alexander in.ii tractatu de gula.

¶ Si iudicauit pertinaciter bona ſpiritus eſſe mala eo ꝙ ſunt aſperiora: vt ieiunia: vigilie: ꝛ alia hmōi penitentie: dr hebetudo Alex vbi ſupra M

De immundicia

filia gule

¶ Si ex nimia ingurgitatione cibariis ſe repleuit vt poſtea feditas in vomitu ex eructatione ſecuta ſit: dicitur immundicia Alexan. vbi ſupra Mortale

¶ De luxuria.

Luxuria eſt libidinoſe voluntatis appetit⁹ ex conſenſu rationis Alexander de ales in ſecundo tractatu de luxuria

Si comedit calida: vel aliud egit: vt pollueretur etiam dormiens propter ſenſualem delectationē Alex in ſecundo tractatu de pollutione M

Si propter crapulam q̄ eſt peccati mortalis pollutus ē etiā dormiens diſt. vi. c. Teſtamentum. M

Si propter turpem cogitationem precedentē: ꝛ ex cō/ſenſu rōnis pollut⁹ eſt dormiēdo. d. c. Teſtamentū M

Si cū conſummaretur pollutio in vigilia que inceperat in ſomnis placuit ei delibe rate illa ſenſualis delectatio: eſt mortale: Alexan. vbi ſupra M

Tamē ſi ei placuit ꝙ fuerit pollutus in ſomnis: licet

dormiens dilectationem ſe ſerit nõ ieſt mortale: q2 placentia hec ſequens nõ ĩpo nit actui precedenti maliciam vel bonitatẽ ſm. Alexan vbi ſupra. Nec eſt peccatum ſi placet precedens pollutio ꝓpter nature exoneretionẽ: vel ſi illa proceſſit ex nnturedebilitate: aut ſuperfluitate. Alexan. vbi ſupra. Et. d. capi. Teſtamẽtum.

¶ Si cõſenſit pollui ĩ ſomnis nõ plene dormiẽs ſed medius inter dormientem ⁊ vigilantem. q2 habet vſũ rõnis licet non implete tutius eſt confiteri Richard. in quolibet. M.

¶ Ad pfectam tñ rationẽ peccati mortalis reqrit̃ pfectus vſus rationis quez medio modo dormiens habere nõ poteſt. Et minime pfecte dormiẽs. vt pꝫ exẽplo ꝙ his ꝯſẽtim⁹ dormiẽtes qbus vigilantes nõ cõſentiremus. ⁊ Ber. libr. de libro arbitrio ait. Dormientibus nihil qđ faciũt bonũ vel malũ ĩputatur facit Cle. i. de homi.

¶ Si delectatione libidinoſa ſcripſit / miſit / vel recepit lrãs amatorias. Alexã. vbi ſupra. M.

¶ Si cauſa luxurie dedit aut recepit dona quãuis ꝑuula. Alex. vbi ſupra. M.

¶ Si quẽ ad luxuriãduꝫ ſociauit: vel in his fuit mediator: aut alium fecit mediatorẽ / aut maleficã ꝯſuluit. Alex. vbi ſupra. M.

¶ Si ꝓpter carnalem libidinẽ cum aliis iuit. Aut alios ſecum duxit ad matinatas faciendas. Alex. et Tho. vbi ſupra. M.

¶ Si ſtudioſe deficit oculos in aſpectu mulierꝫ pulchre ex quo ignis concupiſcẽtie accẽdit̃: ⁊ eſſe nature corrupte: mortale ẽ. alexan. vbi ſupra. M.

¶ Si laſciuis locutionib⁹ vel cantionibus procurauit aliquẽ / vel aliquam ad luxuriam perducere. Alexan. de ales in . ii. tractatu de luxuria. M.

¶ Quomodo peccatuꝫ luxurie committitur ſenſibus noſtris . habetur ſupra in ſexto precepto ante

ſtatum matrimonij.

¶ De cecitate mentis filia luxurie prima.

¶ Cecitas mētis eſt diſſipantia dulcedinis dei per quam reſpuit homo bona ſpiritualia: ⁊ affectat carnalia.

¶ Si voluntarie affectās carnales voluptates ⁊ bona meliora reſpuit ſpūalia ſicut corporales penitentias tāq̄ mala videtur mortale ſcdm Alex. de ales. in 2. in pctō gule. M

¶ Inconſtantia q̄ ſtatū in bono impedit propter adverſa ⁊ cōtraria voluntati Ita vt in bono cepto homo nō perſeuerꝫ. Quod ſi eſſet de ſalutis neceſſitate mortale eſt. Alexand. ibidē M

Exēplū ſi non pſeuerat in propoſito religionem intrandi ad qđ ſe voto obligauit nullam cauſam neceſſario detrahentem habens M.

Precipitatio qua quis res faciendas aggredit̄ incōſulte. q̄ ſi ſint res ad ſalutem anime ⁊ corporis neceſſarie: ita q̄ homo maturius penſans nō faceret: ſꝫ q: immature agit ſe precipitat: videt̄ mortale M

Exēplum ſi aliquam p̄cipitanter duxit vxorem in gradu ꝓhibito: vel ingreſſus eſt bellum/vel contractum iniuſtuꝫ fecit quod ſi maturius deliberaſſet non feciſſet.

Amor ſui quo quis pl9 ſeipſum diligit q̄ deum qđ eſt fundamentuꝫ ciuitatis dyaboli ſm Aug. 14. de ciui. dei. Alex. vbi ſ. M

Si deliberate aliq̄ſ propoſuit magis deum negare q̄ mortē vel tormēta ab infidelibus ſuſtinere. Alexan. ibidem. M

Deſperatio qua q̄s eternam vitam deſperat quod ſeq̄tur ex affectu nimio p̄ſentis ſeculi. Alexand. ibidem. M.

¶ De ſuperbia

Superbia ē pu erſe celſitudinis appetitus. Augu. lib. 14. de ciuita. dei Caput ꝫ eſt omnium vicio

rum/quia principium eſt/ omnium peccatorum. Uel q̄ in omni peccato contem ptus dei qui ex ſuperbia ve nit reperitur. Superbus ve ro ab intra ſibi magnus ap paret. Sed vanaglorioſus ab extra in ore aliorum laudē appetit. Alex. in. iij. tracta tu de ſuperbia articulo p̄ mo. q. i.

¶ Si bonum quod habet ſcientie/ ſanitatis/ diuitia rum/ et huiuſmodi a ſeipſo exiſtimat habere/ licet alias credat deum cauſam om̄is boni/ quod ſi non crederet hoc eſſet infidelitatis. Ale xander ibidem. xxiij. qu. v. hinc notandum prime Co rinth. 4. M

¶ Si bona que habet a deo ſe habere cognoſcit/ ſuis ta men meritis principaliter accepiſſe putat. Cum deus ſit cauſa primaria omnis boni et homo, ſecundaria. Alex. ibidem. M

¶ Si extollit ſe habere bo na: q̄ non habet. Aut pluſ q̄ habet/ vt ſibi apparet et nō alijs. Ideoq; extollitur Alex. ibidem. M

¶ Si certis deſpectis vult ſingulariter apparere ſapi entior/ ditior/ fecundior no bilior/ et huiuſmodi. vel ap petijt ab alijs ſic reputari. M

Uelle autem excellere a lios ſi eſt in virtutibus gra tum deo facientibus vt ī hu militate/ et ī charitate ſine aliorum depreſſione et ī quā tū ſibi datur a deo/ hoc eſt gr̄e et meriti.

¶ Si eſt in alijs gratuitus temporalibus/ que magis inflant/ vt ſcientia et diuiti is/ niſi addantur debite cir cunſtantie malum eſt/ quia eſt preeſſe propter ſe. Ale xan. ibidem. M

¶ De deriſione

¶ Deriſio eſt vox confuſa leticie. inſultationē immo derate hylaritate denunci ans. Subſannatio vero eſt inſultatio: que fit naſo con tracto vel rugato. Alexā. in tertio tractatu de deriſio ne. M

¶ Si irriſit aliquē volens cū paruipēdere oīno: ac vi lem extimare q̄ſi de ſuo ma

lo nõ ſit curãdũ. Tho.ii.ij. q.xv.ar.ii. M

Alterius tamen malum paruum vertere ĩ riſum.vl' ludum veniale eſt. Silr ſi ſit defectus alicuius pue= ri vel ſtulti in riſum. Tho. eo.articu.ii.Uel ſi ſit ex q̃= dam leuitate nolens malũ proximi. Alexand. vbi ſu= pra. M.

Si irriſit quadam ma lignitate: vel inprobitate proximi ſimplicitatem vt e um faceret erubeſcere. ale xã.vbi ſ.ꝛ Tho.ſcda.ij.qu. xv.ar.i. M

Si deriſit volentem re ligionem ingredi intendẽs ei facere erubeſcentiam:qꝛ omnia propter Chriſtum vult relinquere. Alexand. ibidem. M.

Si per ſuam deriſionez intendit aliquẽ ad pertur= bationem notabiliter puo/ care.Alexan.ꝛ Thom̃.vbi ſ pra. M

Si de deo vel dei ſacra mẽtis/vel parentibus/ vel ſanctis viris/vel prelatis d riſionem fecit.Eos vilipen dẽdo:grauiſſimũ eſt Tho. vbi ſupra. M

Si riſit de offenſo dei vl' malo proximi.Et ſic ĩ di cõ temptum.De quo Luce.vi Uhe vobis qui ridetis nũc Uhe enim eſt comminatio pene eterne Alexan.in tra cta.de peccato riſus

¶ De ambitione.

Ambitio eſt inordina= tus honoris appetitus. et aſpiratio ad illum.C.ſi cer tum petat.l.q̃ſqs.ꝛ de pre= ben.capitulo.Cum iam du dum.

Si appetiſt honores de virtute que in eo non eſt ſi/ ue ſupra proportionem ſu am. Thomas ſecunda ſe= cunde. queſtione.clxxxvi. articulo primo. ꝛ quarto. vbi dicit.Superbus tendit ad aſſequendum quod ſu= pra ſe eſt. M

Exemplum ſi indoctus vel inept⁹:vel indignus:qꝛ crimĩnoſus:officiuꝫ ſecula re:vel bñficium eccleſiaſti= cum appetit.vt in ca.Aua ritie.ꝛ.c.quorũdã de elect. lib.vi. M.

¶ Si honorem collatum ſibi nō refert in deum: vt tē. nec. Cum virtutem ꝑpter quam honoratur a deo habeat. Se.n. principaliter vult honorari. Tho. vbi ſupra. M.

Si dignitatem ſpūalem vel officia temporalia deſiderauit: vt honoretur magis: preeſſe ꝑpter ſe appetens ꝙ ꝓdeſſe Alex. ꝛ Tho. vbi ſupra. M.

Qui epiſcopatum deſiderat: bonum opus deſiderat. i. Thimo. iij. Intelligas vt non ſit honor in intentione. ſed fructus. Naturalis vero affectiõis: ꝛ ſine pctō eſt. Si homo q̄rat augmentū boni eo modo quo debꝫ ꝛ a quo dꝫ ꝛ ad deum referat Alexā. vbi ſupra Uide infra in quarta parte de p̄latis ſcōm Tho. M.

Si hominibus q̄bus natura par eſt dn̄ari affectat intollerabiliter ſupbit ſcōꝫ Auguſtinum quod eſt contra tyrannos. Alex. vbi ſupra. M

Si q̄ſiuit aut affectauit peruenire ad officium vel dignitatē aliquam modis illicitis. vt emendo illa: vel aliis iniuſte deiectis ꝛ huiuſmodi. xlvij. di. c. Uirum de Elect. auaritie. in ſexto. Alex. vbi ſupra m

Statum prelationis appetere preſumptuoſum et ſtultum ē qui a viris probate virtutis cum coactiōe ꝛ formidine ſuſcipi debꝫ a pctōrib⁹ īfirmis tota debꝫ intētione vitari. S. Boñ. in apologia ca. iii. M

¶ Si ꝑ ſe vel ꝑ alio queſiuit ꝯtra dei: vel eccleſie precepta officium vel bn̄ficiuꝫ. conſeq̄. i. q. i. Null⁹. ff. ad legem iuliam de ambitu. l. vnica. M

¶ Exēplū ſi ꝑ talibus aſſequendis mutauit p̄lato: vel p̄ncipi: vel alteri.

De preſumptione

¶ Preſumptio pctm̄ eſt duplex. Prima eſt proprie ſufficiētie. Scōa eſt propriorum meritoꝝ. Cōtra quam Lucce. xvii. Cum feceritis que precepta ſūt vobis dicite: q2 ſerui inutiles ſumus:

fecimus qđ facere debuimus Alexā. de ales in ſcđo tractatu de ſuperbia.

¶ Si in damnum proximi preſumpſit artem exercere quam neſciebat: vt in illo actu oportebat. ſicut iudicare/ aduocare/ mederi/ cōfeſſiones audire/ edificare: conſulere/ ⁊ hmōi Tho. vbi ſupra. M

¶ Si propter nimiam preſumptionē de miſericordia de pctā commiſit: quod eſt pctm̄ in ſpm̄ ſctm̄. Sāctus Boñ. vbi ſupra. Et de hoc in pctō iuidie. M

¶ Si peccauit ſub pretextu future ꝯfeſſiōis. Boñ. vbi ſupra. M

¶ Si preſumpſit ſuis meritis vitam eternaꝫ promereri. Sanctus Bona. Ubi ſupra. M.

¶ Sed debemus preſumere principaliter de miſericordia dei ſimul cum nr̄is meritis ſecundario. Sicut Judith. c. ix. Et hec eſt bona preſumptio.

¶ Si preſumpſit cōuerſari aſſidue cum infidelibus qđ eſt ꝓhibitum: vt. ca. ad hec. de iude. Et Tho. ij. ij. q. x. ar. ix. M.

¶ Tñ ſi ſtabilis ſit in fide: ⁊ ſua communicatiōe ſperet infidelium ꝯuerſionon ꝓhibet Tho. vbi ſ. ⁊. 25. q. 4. c. Infideles.

¶ Si cum iudeis ſaracenis/ turcis/ ⁊ alijs infidelibus/ q̄ cibos diſcernūt ꝑſumpſit comedere ſine cauſa neceſſitatis. qđ ꝓhibet. xxviij. q. i. Oēs ⁊ glo. in ca. Ad mēſā. 2. q. 3. M

¶ Si moratus ē in domo īfidelium ſeruiēs illis. vt eorum pueros lactando etiā ſemel vel extra domum ſepius. c. Et ſi. ⁊. c. Ad hec. de iudeis. M

¶ Tñ in caſu neceſſitatis licet lactare illos extra domum iudei. non autem i domo. Et cū diſpēſatione epi ſm Abb. Siculum in. d. ca. Ad hec.

¶ Si preſumpſit communicare cum hereticis: qđ ē ꝓhibitum ſcđm Richar. in quarto diſt. xxxix.

¶ De iudicio temerario.

¶ Judicium temerarium eſt ſententia firmata male opinionis de ꝓximo: etiam ſi multa ſint ſigna mali. et pauca boni Alexā. in ſc'do tractatu de iudicio ⁊ ſuſpitione.

¶ Si pro certo maliciā alterius extimauit ex leuib⁹ iudiciis. ⁊ fuit de aliquo ḡui. Thom. ſecunda ſecunde. queſt. lx. arti. iij. M.

¶ Dubitare autem de ꝓximi bonitate non eſt iudicare: ſ; ſuſpicari: qđ ex humana infirmitate ꝓcedit. ⁊ eſt veniale ſm ꝓdictos. V

¶ Ubi vero apparebant manifeſta indicia. vt ſi vidit ſuſpectos ſimul in lecto nudos: vel in loco ſuſpecto mutuo loquentes: non imputatur ad peccatum. tho. ea. q. articulo quarto. ⁊ Richard. in ſecundo diſtinct. xliij. M.

¶ Si firmiter iudicauit opa ꝓximi bona. vt orare/ ieiunare: aut indifferentia: vt loq̄: ⁊ comedere fieri mala itētiōe. ſ. ꝓpter vanāgloriā vł luxuriā. Alex. vbi. ſ. ⁊ Richar. in. ij. di. xliii. M

¶ Si iudicauit quempiā furtum: vel homicidiu; feciſſe ſolum: quia familiariter in domo dānū paſſim cōuerſabatur: vł de occiſo male loquebatur dum viueret Rich. in. ij. diſt. xliij. ſup litteram. M.

¶ Si iudicauit virum et mulierē mutuo loq̄ intētione libidioſa: nō ſciēdo eos in aliis maleficos. Nico. de lyra ſup Lucā. c. vij. ⁊ Richar. vbi ſupra. M.

¶ De curioſitate.

¶ Si curioſus fuit diſcere que prohibita ſunt: vt incantationes facere/ vel maleficia: vel a demonibus diſcere: vł diuinis. Thomas ſecunda ſecunde. q. cxlviij. articulo primo Deuteronō. iij. c. M

¶ Si propter honorem habendum principaliter aliquam ſcientiam didicit. Tho. vbi ſupra. M

Si potiora: ⁊ neceſſariā ſtudia dimiſit propter vana. vt clericus ius canonicum: propter poetas reli

quit. Cum habeat curam animarum.diſtinc.xxxvij. Qui dimiſſa.Thom.vbi ſupra M

¶ Si curioſe ſtuduit inquirere ab alijs ea per q̄ poſſet de aliquo detrahere propter odiuz.Thom.ea.q.arti.ij. M

¶ Si curioſe ⁊ non tranſeundo inſpexit ſpectacula choreаruz mulierum laſciuarum:per quod trahitur homo ad mortalem concupiſcentiam Alexand.in.ij. tractatu de peccato ſaltationis. M

¶ De ingratitudine.

¶ Si optauit malum benefactori ſuo.Tho.ſcda ſecūde.q.cvii.ar.iij. Richar. in quarto di.xxii. Durā.li. i.parte.v.q.xxij M

¶ Si retribuit cuiqꝫ mala pro bonis.Duran.vbi ſupra:⁊ Tho.ſcda ſcde.q.cvij ar.ij. M.

¶ Si ſpreuit retribuere benefactori ſuo quadam cordis elatione:reputans illū indignuz retributiōe. Idē vbi ſupra M

¶ Si actu ſubtrahit tēpore neceſſitatꝭ:quod ſuo benefactori facere tenebatur Idē vbi ſupra M

¶ De ſcandalo.

filia ſuperbie.

¶ Scandalum eſt dictum/vel factum minus rectum prebens alteri occiſionem: ⁊ non cauſam Raynaria. Hierony.

¶ Si aliquo modo peccauit.vt furto/vſura vel homicidio. Intendens inducere ad ſimile pctm̄ eum/q̄ ſuo exemplo inductus eſt/ vl' etiam ſi non intendebat Tho.in quarto di.xxxviii. M

¶ Tn̄ cum ſecundi peccati actus pēdeat ex p̄mo ſolū eſt vnū mortale.tanto grauius in ſcandalizante ſm doctrinam Alexā.de ales ſupra in p̄ncipio ſcde ptis §.fina.

¶ Si non curat ſcandalizare quempiam ſuo malo exemplo:quamuis non intendat ad ruinam inducere.Mat.xviij.Neceſſe ē vt

veniant ſcandala ſcʒ a deo preſtita nō neceſſitate coactiōis:ſʒ neceſſitate immutabilitatis. Et ſequit. Ue illi p quā ſcandala veniūt Tho.vbi s. M.
¶ Si ex ſcandalo qd alius ſumit iniuſte ptermiſit bonum ad ſaluteʒ neceſſariū vt parcere inimico.ſubuenire mulieri:vel alteri conſtituto in magna neceſſitate.Cōtra.c.Cum ex iniuncto.de no.ope.nuncia. Richard.in quarto diſtinctio. xxxviij. M.
¶ Si ſciēs aliquem mortaliter ſcandalizari ex mētis infirmitate vel ignorantia. Ut comedit carnes in quadrageſima:propter infirmitatē:nec ſcandalizato cauſam declarauit:vt tenetur xij.q.j.Nolo:vel qꝛ facit elemoſynam femie non multum īdigenti.vel qꝛ religioſus carnes comedit:cui tñ alſs licet:nec elemoſynā dare:vel carnes edere:non deſiſtit.d.c.Cum ex iniuncto. ꝛ Richar.vbi s. M.
¶ Faciēs publice ꝯtra votū ſolēne:vel blaſphemans peccat ī deum principalit: ꝛ in pximū rōne ſcandali. Tñ cum peccatū numeret ratione actus tantum ē vnum peccatū tanto grauius Sicut ſi vna actiōe plures interficiat homines. Sanctus Boñ.in.4.diſ.38. ſup litteram. M.

¶ De vana gloria

Uanagloria eſt. Qua qs delectat:ꝛ gloriatur in bono mutabili:ꝛ vano pluſqȝ in deo ſummo immutabili bono.Sicqȝ ē mater omnium malorum put autē eſt delectatio in re vaniſſima:que ē laus humana.Sic eſt filia ſupbie appetēs excellentiam ex laude illa. Alex.in.ij.tractatu de vanagloria. q.v. Uelle laudari propter deum:vel propter bonum exēplū proximi non eſt pctm̄:qꝛ ē; appetere laudem propter gloriam dei:vt deus ī bono opeř noſtro laudet.proximus edificet:ꝛ p imitationē proficiat.i. Corint.x. Placete omnibus:ſicut ꝛ ego omī

bus ꝑ oſña placeo. Alex. vbi ſupra.

¶ Si vnagloria inſurgat ex ſurreptione: eſt veniale: ſi ex deliberatione, eſt mor/ tale. Ad Gal. i. Si homini bus placerē chriſti ſeruus non eſſem. Alexan. vbi ſu= pra. M.

¶ Si vanamgloriam ha/ buit de vindicta facta de fornicatione: ꝛ hmōi: qꝛ eſt contrariatio reuerentie dī: de cuius offenſa gloriatur Alex. vbi. ſ. ꝛ Tho. ſcda ſcde. q. cxxxii. art. iii. M.

¶ Si opa virtutis: vt ieiu nare/orare/docere/et ele= moſynaꝫ facere/et hmōi or dinauit: ad habendam ho minum laudem principa= liter. Alexan. ꝛ Thom. J= bidem. M.

¶ Operari tñ virtutes ꝑn cipaliter ad dei gloriam li cet cupiat ex hoc aliqualē laudem ſibi tribui: veniale eſt. Alexand. ꝛ Thom. ibi= dem. V.

¶ Si ꝑpter cōſequendaꝫ humanaꝫ laudem fecit: vl' paratus fuit facere contra dei eccleſie precepta. Ale. Tho. vbi. ſ. M.

¶ Exēpluꝫ vt exponere ſe piculo mortis in haſtiludio in plures fornicando in te= nendo partialitatem perti naciter: ꝛ hmōi.

¶ Si ꝯcupiuit laudari ab aliis de re pctī mortalis. Alex. ꝛ Tho. vbi. ſ. M.

¶ Si ex aliquo opere ſuo bono. aut bono ſibi a deo collato affectauit laudem humanam propter ſeipſuꝫ Alex. vbi ſupra. M.

¶ De arrogantia

¶ Si arroganter ſeu fal= ſo oſtētauit ſeu iactauit ſe habere plus diuitiarū. In ornamentis/in veſtibus/in edificiis/ꝛ hmōi/vel pul= chritudinis ī fucis ſuis/vl' magnitudinis ꝑſonis. In planulis altis, vel macha= gnonis: ad inanem gloriaꝫ conſequendam. Alex. vbi ſupra. M.

¶ Si falſo iactauit ſe ha= bere induſtriam ſciētie vel artis: quaꝫ non habebat ꝑ pter lucrum preter morta= le tenetur ad damni illatī

reſtitutionem ſm Alexan. & Tho. vbi ſupra. M.

De iactantia.

¶ Iactātia eſt ꝓprie laudis oſtētacio: etiam ſi ſubſit veritas. ſed arrogātia ē falſa laus cum ſibi attribuit: qđ non habet.

¶ Si qs iactauit ſe mendaciter đ eo qđ cōtrariaē charitati dei vel ꝓximi. Tho. ſcđa ſcđe. q. cxii. ar. ii. M.

¶ Exēplum primum Ezechielis. xxviii. c. Ex pſona regis Tyri dicitur. Dixiſti deus ego ſum. ¶ Exemplum ſecundi: cū ſe iactās ꝓrūpit in ꝯtumelias ꝓximi. Luce. xviii. phariſeꝰ dicebat. Nō ſum ſicut ceteri homīes: velut hmōi. publicanꝰ. &c.

¶ Si de ſuis opibꝰ malis ſe iactauit: vel ſi in his voluit teneri ab aliis ſtrenuior. Alex. vbi ſupra M.

¶ De adulatione

filia vaneglorie.

¶ Adulatio eſt vana laus virtutis non habite exhibita: cum intētiōe placēdi Differt autē a iactantia q̄ e laus ꝓprii oris. Ipſa autē eſt alieni. Alex. i. ii. tractatu de adulatione.

¶ Si hoīs laudes ſibi exhibite deliberate placuerūt ad ꝓpriā gloriā. Tho. ſcđa ſcđe. q. cxxxvi. & xviij. diſt. Michl. M.

¶ Si adulatꝰ eſt aliquem intētione nocēdi ſibi tēporaliter: vel ſpūaliter. Alex. vbi. ſ. & Tho. ſcđa ſcđe. q. cxv. art. ii. M.

¶ Si adulteriꝰ pctā laudauit ē mortale. Primo q2 ꝯtra charitatē dei & cōtra eiꝰ iuſticiā loquitur. Scđo ꝓximi quem ſic fouet in pctis. Tho. vbi. ſ. & Alex. de ales. & ff. de ſeruo corrup. l. Nulli. vbi dicit. Non oportet laudando augere maliciam. M.

¶ Laudare vero aliquem vt ex hoc eum conſoletur ne deficiat ī tribulationibꝰ. Aut in bono proficiat ſeruatis debitis circūſtantiis meritorie fit. Tho. ea. q. articulo primo.

¶ Si ꝓpter adulationem quā ſlatofaciebat bn̄ficiū

eccleſiaſticū ꝯſecut⁹ eſt. Il
lud reaſſignare tenet. Ale
xan. vbi ſupra. M

¶ Adulari autē cauſa a
lios delectandi: vel conſe
quendi neceſſaria ſubſtēta
tiōi pctm̄ ē veniale. tho.eo.
arti.ii. V

¶ Si ſuſtentauit adulato
res hyſtriones q̄ ludis illi
citis vtuntur. videtur qua
ſi eos in pctō fouere. Tho.
vbi ſupra. ⁊ .lxxxvi. diſtin.
donare. M.

¶ De ornatu mu lierum. M

¶ Si mulier ſe ornauit vt
viros ſic ad laſciuiam pro
uocaret. Alex. in ſcda tra
ctatu de ornatu veſtium
Thom. ſecūda ſecunde .q.
clxvii. M.

¶ Ex quadam tamen ani
mi leuitate ⁊ vana iactan
tia ſe ornare viris ⁊ mulie
ribus eſt veniale. Tho. et
Alex. ibidem V

¶ Si ex ſupfluo cultu ve
ſtium vir ⁊ mulier gloriam
queſiuit ob quā ⁊ diues il
le ſepultus eſt in inferno:
Luce. xvi. Tho. ⁊ Alexan.
ibidem. M.

¶ Exemplum ſuperfluita
tis. vt ſi mulier ignobilis
vult equari in veſtium or
natu nobili corruptelā mo
rū ſequendo vel excedēs
quo ad numerum veſtium
vel precioſitatē ſtatum ſue
condecentie vel quo ad for
mam earum. diſt. viii Con
ſuetudo. ⁊ capi. Qui contē
pta.

¶ Si pp̄ter ꝯſuetudinē ci
uitatis ſe ornauit habitu
etiam honeſto. et non ſup
fluo quod eſt preſumptio
nouitatum. Alex. ⁊ Tho. v
bi ſupra. M.

¶ Si mulier maxime vir
go pectus ⁊ colla impudi
ce denudauit. libidinis in
cētiuā prebens cupienſq̄
videri a viris: mortale eſt vide
tur ſecundum Alexādrū
vbi ſupra. M.

¶ Si fucis oſtentauit can
dorem vel rubedinem car
nis: quam ex natura nō ha
bebat. Tho. ſecunda ſecū
de. q. clxxxvi. arti. i. Alex.
vbi ſupra. ⁊ facit. ca. fuca
re. de conſecra. diſtinctio
ne. v. M.

¶ Poteſt tñ fucis occulta/re turpitudinem ex aliqua cauſa: vt ex egritudine pro/ueniente Thõm ibidem ꝛ Alex vbi ſupra dicens Color naturalis meliorari poteſt ad placendum marito ſuo

¶ Si capillos naturaliter nigros dealbare conata eſt Contra dictum Chriſti: non potes facere vnum capillũ album vel nigrum. Alexan in quarto tractatu ꝺ eucharistia queſtione xlviii. M

¶ Si capillos mortuos portauit Alexan. in quarto vbi ſupra. M

¶ Addidit Alexan. Dicũt aliqui non eſſe mortale ſi ideo portet capillos mortuos: ne videntibus riſum vel marito ſcandalum faciat. Sed verior opinio eſt ꝙ ſit mortale

¶ Si propter magnum ſtudium ornandi ſe mulier ꝑtermiſit miſſas audire: vel predicationes preſertim die feſto Alex in ſecundo tractatu de ornatu M

¶ Si mulier tanto affectu ſe ornauit: ꝙ non deſtitiſſet etiam ſi crediidſſet proximum ex hoc cadere in ruinaꝫ aie ſeu eſſe offenſã dei mortalẽ. Tho. ſcđa ſcđe. q. cxxxii. M

¶ Si mulier non deſtitiſſet ab ornatu ſuo. Etiaꝫ ſi crediidſſe ꝓximum ſeu populum cadere in ruinã. vt ſupra. Tho. Ibidem. M.

De hypocriſi que eſt mortale.

¶ Hypocriſis ē amor apparentis bonitatis ꝓpter ſe. Alex. i ſecũdo tractatu de vana gloria.

¶ Si deliberate: ꝛ non ex ſurreptõe appetiit videri bonus cum non eſſet propter laudem humanam vel fauorem: vel queſtum temporalem. Et propter diſſeminãdaꝫ malam doctrinaꝫ Alexan. Ibidem. ꝛ Tho. ſecunda. ſecunde. q. iii. art. quarto. M.

¶ Malus ſimulans ſanctitatem non habitam ad nullam finem predictorum ſed vt ſic in tali fictione delectetur peccatum eſt: ſed

nõ mortale. Tho. ibidem.
¶ Velle videri bonus puta caſtus/ſobrius/ vt deus glorificet/ꝛ proxim⁹ edificet/malum nõ eſt. Sꝫ ſi talis finis nõ addit: malũ eſt Alex. vbi ſupra.
¶ Si vſus eſt inſolẽtia ꝟ: boꝝ factoꝝ geſtuum/ vel veſtiuꝫ preter communuẽ vſuꝫ vt ꝑ hoc appareat i eo ſingularis, ꝛ ſimulata bonitas põt eſſe vel nõ eſſe mortale reſpectu finis intẽti in bonum, vel malum. Alex. vbi ſupra.
¶ Si dixit ſe minorem habere virtutẽ ꝙ in ſe cognoſcat: vel aliqd vile qđ in ſe nõ recognoſcit: veniale mẽdacium eſt. Niſi notabile aliquid in infamiaꝫ ſuaꝫ affirmet: qꝛ mortale. Tho. ij. ij. q. cxiij. M. vel nõ.
¶ Scienter diſſenſit i his q̃ ptinẽt ad dei honorẽ vel primi vtilitatẽ. Tho. ij. ij. q. xxxvij. arti. i. M.
¶ Exẽpla ſi diſcordat i cõſilio ab aliis proponẽtibus ꝛ volentibus blaſphematores dei ꝛ ſanctorũ. diuinos incantatores maleficos: ꝛ hereticos inqri ꝛ puniri. Quo ad proximuꝫ: vt ſi aſſentire noluit iniuſta onera/ leuari vel iniuſta pedagia. vnde tenet ad reſtitutionẽ damnificatis preſertim ſi partialitate aut odio fecit. Aſten. in ſumma abbreuiata. ꝛ Richard in quarto. diſt. xv.
¶ Qui vero exiſtimãs bonum eſſe in quo alius contrariam habet opinionem Ideo ꝙ diſcordat. non eſt pctm̃ niſi errorẽ habeat in his q̃ ſunt de neceſſitate ſalutis: vel pertinacia indebite adhibeẽt. Tho vbi ſupra M. vel non.

De contentione.

¶ Contẽtio reducit ad diſcordiam: a qua differt: qꝛ ꝑ ipſam q̈s ꝯtradicit cum apparenti ratione. Et diffinitur ab Ambroſio. Cõtẽtio eſt impugnatio veritatis ꝑ cõfidẽtiam clamoris Sꝫ ꝑ diſcordiam q̈s cõtradicit ſine ratione. Alex. de ales in ſcđo tractatu đ vana gloria.
¶ Si impugnauit verita-

pter obedientiam vel impoſitionē medici dedit aliquid ad bibēdum vel manducandum infirmo propt qđ mortuus eſt citius grauiter peccat. ⁊ irregularis eſt ſm dominum Martianum in capitulo Ad audientiam. de homici. Et dominus Abbas in capi. Tua nos. eo. titu. M.

¶ Si egrotus cōtra medici obediētiam. vel infirmarii bibit. vel comedit: quod probabiliter credebat ſibi valde nocer. do: Anto. in. c. Tua nos. M.

¶ De inuidia.

Inuidia eſt dolor aliene felicitatis ⁊ gaudium in alteri⁹ calamitatis Secundum enim ſequitur primum. Qui enim de alieno bono dolet: conſequenter ⁊ de ei⁹ malo gaudebit. alexā: de ales in ſecundo tractatu de inuidia.

¶ Si cōtriſtatus eſt deliberato cōſēſu de altius bono. vt ſcientia/ fama/ virtute/ honore/ diuitiis/ et huiuſmodi: tanquam iſta ſint ſue excellentie depreſſiua: mortale eſt: ſcđm Pe. aureoluꝫ in ſcđo diſ. xxi. ⁊ Alex. vbi ſupra. M.

¶ Qui triſtatur de predictis quadam mentis ſurreptione: et non moroſa deliberatione: veniale eſt. Pe. ⁊ Alex. vbi ſupra.

¶ Si curialis triſtatur. ꝙ alter magis a principe honoretur. vel premietur. vel mulier ſterilis: ꝙ alia filios habeat. vel pulchriores ꝙ̄ ſuos: ſcđꝫ Alexan. ⁊ Pe. vbi ſupra. M.

¶ De odio filia inuidie.

¶ Si affectauit proximo malum. Alex. vbi. ſupra M.

¶ Si contra deum habuit odium ꝙ euꝫ flagellauit in pſona vel in bonis. S. Bona. in. ii. di. xliii. M.

¶ Si appetiit malum alteri⁹ notabile in pſona vel in reb⁹. Quot vicibus con ſenſu rōnis voluit: tot ſunt pctā mortalia: ſcđm Alex. ⁊ Tho. vbi ſupra.

¶ Appeteret tamē inimico paupertatē. vel infirmitatē

vel mortē a deo/vel a iudi/ ce iuſte infligi:ne ſibi vel a liis noceat iniuſte pecca= tum non ē ſecundū Scot.i iu. diſtictione.xxx.

¶ Si mortali odio cōtra p ximum. iteratis vicibus in die ꝯſenſit/tot mortalia cō miſit. vñ et penitēs. de hoc requirendus eſt Alex. vbi ſupra. M.

¶ De detractione

¶ Detractio eſt aliene fa= me p occulta ṽba denigra tio. Alex. de ales in ſecun= da pte tractatu de detracti one: vbi ponit ſex ſpēseius que ſequuntur.

¶ Si doloſa intētione no= cendi alterius bonum ne= negauit. M.

¶ Exēplū cuȝ iudei nega bāt miraculum ceci illumi nati:ne xp̄s dei fili⁹ aut bo nus putaretur. Jo.ix.c.

¶ Si propter odiū morta le bonū alteri⁹ diminuit di cēs. Nō tātū eſſe. M.

¶ Si tacuit alteri⁹ bonū. vt milites xp̄i reſurrectio= nē. Mat. vlt.c. M.

¶ Si bonū alterius ex mor tali odio dixit mala intenti one factum. M.

¶ Si ex odio alterius pec catū notabiliter auxit nar rando illud. M.

¶ Si mēdaciter dixit ma= lum in infamiam alterius. Alex. vbi ſupra.

¶ Si malū alterius occul tum reuelauit p qđ ille in/ famatur. M.

¶ Maluȝ tñ alteri⁹ occul tum dicere ei, q̄ poſſit pro= deſſe. ne. ſ. malum ſequat̄ ſi ne pctō reuelari pōt Ale= xan. ibidem.

¶ Si crimē alteri⁹ in pu= blico narrauit oſtēdēs ma iorē certitudinem. q̄ habe bat ex cōi relatiōe. Sco. in iiij. diſt. xxi. M.

¶ Si induxit aliquem ad detrahendum. Thom. vbi ſupra. q. lij. articu. iiij. xv. q iiij. M.

¶ Si detrahētē nō corre= xit cum ei ex officio prela= tōis incumberet. di. lxxxvi. facientis. xxiii. q. iiij. duo. ex tra de accuſa. c. Qualiter. ⁊ §. ad corrigendos. Tho. eodem articulo. M.

Si ex leuitate aliqd di=
cat: qđ notabiliter famam
ledat ī his q̄ ptinēt ad ho=
neſtatē vite. Tho. ſcđa. ij.
q. 73. arti. 2. M.

Si placet audire alteri
us detractionem quia vult
ei malum. Alexan. ibidem.
⁊ Tho. ij. ij. q. lxxiij. articu.
4. M.

Mortale pctm̄ ē detra
ctio cum ſit ex deliberatio
ne rōnis in nocumentū pro
ximi. Veniale eſt ſi fiat ex
quadam leuitate/aut ex q̄
dam impetu ire. ſine volun
tate nocēdi. Item ſi audiat
⁊ credat: ſꝫ nolit malum ei
cui detrahit Alexan. ibidē
⁊ Tho. ij. ij. q. lxxxiij.

Si tn̄ ex leuitate occul=
tum crimē manifeſtauit: ⁊
ſequat criminoſi infamia.
Ut qr ex hoc audiētes ſūt
ſcandalizati. ēſt mortale.
Alexan. vbi ſupra m

Si non zelo iuſticie: ſꝫ
odio denūciauit prelatove
rum crimē. aut accuſauit ī
iudicio. 23. q. 4. Nimium. ij.
q. i. ſi peccauerit. m

Licet tn̄ denunciat pec
catum etiam occultum pro
ximi poſt correctionem ſibi
factam prelato vel patri q̄
poteſt ei prodeſſe ne recidi
uet. Si prelatus eſt talis.
qualis debet eſſe Richard.
ī quarto diſt. xix.

Si in cantilenis artifi=
cioſe excogitās detraxit al
teri. Aſten̄ libro ij. Titulo.
xv. M.

Si in ſcriptis malū po
ſuit in infamiam alterius
proijciēs ſcripta in loco: vt
inueniantur ⁊ legantur li
bellus famoſus eſt. v. q. i. c.
i. ⁊. ii. M

Si quis talia ſcripſit re
periēs nō rupit: ſꝫ publica
uerit. v. q. i. c. i. M.

De reſtitutione fame facienda per detra=ctionem. M.

Reſtituere famā tenet
detractor. Primo ſi fal=
ſum crimē impoſuit: dicēn=
do ſe eſſe mentitum. Se=
cundo cum verum crimen:
ſed occultum ī publico pro
poſuit. tenet retractare ſi=
ne mēdacio. Puta nō cre=
datis talē eſſe quam dixi/
qr male vel fatue dixi. ſ. nō

ſeruato iuris ordine. Tertio ſi in iudicio crimen verũ ſed occultum ſibi impoſitũ negauit: tenetur retractare vt dicendo. Non habeatis eum pro calumniatore: forte habuit bonam intentionẽ. In proponendo credens ſe intentum ſuum probare ſed deceptus fuit. Sco. i quarto diſtinctio. xv. Cum quo ca. diſt. Richar. et Landul. et Tho. ſcda ſcde. q. lxii. arti. ij. Addens ſi detractor non poteſt famam reſtituere debet diffamato aliter compenſare. Apud illas perſõas tenetur detractor infamiam verbo vel libello a ſe factam retractare apud quas nouit proximũ diffamatum/ niſi ex hoc maior illi ſequeretur infamia. Puta quia minime de talibus recordarentur. Tenetur quoque per ſe: vel ſi non audet per alium veniam petere de iniuria illi quem diffamauit: et ſcit ſe ab iſto diffamatum ac ſecũ componere pro damno illato: qđ maius eſt ꝙ ſi alia bona diripuiſſet. vi. q. i. dete riores. Ateſi. ll. it. tl. xv.

De ſuſurratione. filia inuidie.

Si ſuis ſuſurrationibus diſcordias induxit: aut hec intendit inter amicos et cõſanguineos virtuoſe coniũctos Alexand. vbi ſupra. et Tho. ſecunda ſecunde. qu. lxxiiij. ar. iii. et. 4. lz. 4. Detractores. M

Suſurratio autem fit in occulto: detractatio in manifeſto: ſcdm Alexã. vel ſcđm Tho. vbi. ſ. Illa ſeminat diſcordias. iſta denegat alterius bonum.

De exultatione et afflictione. filiabus inuidie.

Si exultauit verbis de malo proximi. vel ſe affixit animo de proſperitate ei⁹ de liberate. Alex. vbi. ſ. M.

De peccatis in ſpiritum ſanctum.

Si iuidet fraterne gratie. eo ꝙ illam non videt in ſe eſſe. Sanctus Bonã. in. ij. diſt. xliij. M

¶ Inuidere autem aliene gre: q2 ex hoc minuitur bonum proprium cuius ꝓmotionē appetit: eſt pctm̄ capitale. S. Bo. vbi ſupra. M

¶ Si contumaciter impugnauit veritatem in his q̄ ſunt fidei inſerens dogma peſtiferum non ex ignorantia: immo credens contrarium habere veritatē Alexan. de aleſi ſecūdo tractatu de peccato in ſpiritū ſā ctum. M

¶ Si peccare preſumpſit putans dei miſericordiam eſſe ſine iuſticia. Et ideo n̄ debere puniri a deo. Alex. vbi ſupra. M

¶ Si non ex animi infirmitate: ſ; malignitate obſtinatus fuit in pct̄is permanere: ac ea nō deteſtās. ſed optās. Alex. vbi ſ. M

¶ Si deſperauit deu; nolle. vel non poſſe ſua pctā ei parcere ꝓpter eorū magnitudinem: ſicut Cayn dicēs Maior eſt iniquitas mea: q̄ vt veniam merear Gen̄. 4. capitu. S. Bona. Vbi ſupra. M

¶ Deſperatio antē ex puſillanimitate in qua homo non inuenit complacentia; ſed dolet ⁊ remittit contra ipſam. non eſt pctm̄ in ſpiritum ſanctum. S. Bonauē. ibidem. M

¶ Si vſq; ad finē nolit penitere ſuoꝝ pctōꝝ. Alexā. vbi ſupra. M.

¶ Differt obſtinatio ab impenitentia: quia illa ponit amorem peccandi in poſterum. Iſta remouet dolore; peccati preteriti ſcienter. Alex. vbi ſupra.

¶ De accidia.

Accidia ē triſtitia aggrauans ſm̄ Damaſcenum: vel eſt torpor mentis bona negligentis inchoare ſm̄ Richar. de. S Victore. Ex hoc enim quia videt bonum ſiue dei preceptum difficile ⁊ laborioſu; ad faciendum: continuo triſtatur/ diffidit/ ⁊ torpet. circa illud operandum. Alex. de ales. in ſecundo tractatu de accidia.

¶ Si mente triſtat⁹ ſe ꝑus deliberauit non implere

dei vel ecclesie mandata vt supioribus nõ obedire:non subuenire indigẽtibus/ nõ parcere inimicis/non ieiunare/nõ ↄfiteri/ ⁊ hmõi.toties fuit mortale Alexand. vbi ſ.⁊ Tho.2.2.q.xxxv.articu.v. ꝶ

¶ Si ex aliquo infortunio ſibi cõtingente contriſtat⁹ deliberate penituit benefeciſſe vel ꝓpoſuit nõ bñfacere de neceſſariis ad ſalutẽ Alexan.vbi ſ. ꝶ

¶ Si ꝓpter aduerſitatem fortune deliberate noluit a deo fuiſſe creatũ vel eſſe viuum.Alexan.ibidem. ꝶ

¶ Si ꝓpter amiſſionẽ ſic vehemẽter cõtriſtat⁹ eſt. vt infirmaretꝰ nullum volẽs ſolatium recipere.Alexand. ibidem. ꝶ

¶ Si bona que habet vilipẽdit ex triſticia animi vidẽs in alijs eſſe maiora: vt ſcientiam/pulchritudinem famam facultates/ ⁊ hmõi Alex.vbi ſ. ꝶ

¶ Si qꝛ deſperabat non poſſe aliqua aduerſa euadere diſpoſuit ſeipſum interimere.Alexander vbi ſupra: ꝶ

¶ De malicia.filia accidie.

¶ Si ꝑ maliciam machinatus eſt inferre alteri malũ licet illud implere nequiuerit.aut odio habuit corrigentem ſe.Alexan.vbi ſupra. ꝶ

¶ Si ex timore aggrediẽdi opus: vt laborioſum ſe ſubtraxit.ab his ad que ꝑ obedientiam inducebatꝰ cũ eſſet idone⁹.Alexã.vbi ſupra. ꝶ

¶ Exẽpla:vt ſine experiẽtia credidit ſe ieiunare nõ poſſe:vt officium prelatõis exercere.⁊ hmõi ꝶ.

De torpore filia accidie.

¶ Si ſe ſubtraxit a cõfeſſione vel communione ab eccleſia precepta formidans nõ ſe poſſe precauere a recidiuo.Alex.vbi ſupra ꝶ

¶ Timore reſpectu aggrediendi opus ſaluti neceſſarium dicitꝰ puſillanimitas reſpectu vero perficiẽdi dꝛ torpor Alexan.vbi ſ.

¶ Si multotiens habuit ꝺ liberatam voluntatem nõ adiſcẽdi/ vel non operãdi neceſſaria ad ſalutẽ: totiẽs mortalr̃ peccauit Thom̃.ij ij.q.54.ar.3. M.

¶ Si neglexit ꝓcurare ſibi ꝛ familie ſue in tempore paſche: vel infirmitatis eccleſie ſacramẽta.c. Omnis de pe.ꝛ re.diſ.lxxxvi.qñ et c.Facientis.ꝛ capi. Sicut in fine.

¶ De operibus miſericordie: ſpũalibus ꝛ corporalibus

¶ Si fuit ocioſus ꝛ remiſſus circa opera miſericordie ſpũalis ꝛ corpal̃. Et ꝑmo de ſpũalibus: ꝺ quibus eſt verſus. Conſule/caſtiga ſolare/remitte/fer/ora.

¶ Si ignoranti cum oportune potuit nõ cõſuluit neceſſaria ad ſalutẽ etiã inimico alium ꝯſulẽtẽ non habẽti: vt ſi videbat eum errare in articulis fidei/ vl̃ dei preceptis. Thom̃.ii.ij.que. lxxix.ꝛ.S.Bon̄.in.iij.diſti. xxx. M

¶ Si habita oportunitate loci ꝛ temporis ꝛ ſperans ſuo verbo poſſe retraheꝛ ꝓximum a peccato neglexit. Cum nullus eſſet ibi.q̃ hoc faceret.vel cui incumberet ex officio. Richard.in.4.diſtin.xix.ar.ij.q.i. M.

¶ Teneꝛ adhoc q̃ non eſt criminoſus manifeſtus de occultis.ſcꝫ in occulto corrigere. Nec ꝑpter vitandũ q̃ðcunq̃ malum temporale vel corporale. Aut bonum adipiſcendũ excuſaꝛ. Richar.eo.ar.ij.

¶ Si ꝯſolari potuit merore deficiẽtẽ ꝛ noluit vt q̃ſ ꝯtenetur. Iuxta illud. Eccleſiaſtici.vij.ca. Non deſis plorantibus in conſolatione: ꝛ cum lugentibus ambula. M

¶ Si offendenti ſe non remiſit animi rancorem/ ꝛ ſigna rancoris qñ ille humiliter veniam petit. Sanctꝰ Bon̄.in.iij.diſti.xxx. ſuper litteram. M

¶ Ubi vero offendens veniam non peteret: non tenetur offenſus ſigna rancoris dimittere.

¶ Si malos nõ tollerauit

ſed per impatientiam poti us deliberato animo male/ dixit. vij. q. i. §. Cum auten. xxiij. q. 4. Tubõus ꝟ.

¶ Si impatiens in infir= mitatibus ⁊ flagellis con= tra deum: ⁊ ſanctos: vel pa rentes qui genuerunt eum verborum contumeliam in tulit. Tho. ſcđa ſcđe. q. xiii. ar. i. ꝟ

¶ Si propter ipatientiam turbatus bona inchoata in ſe vel erga proximum ne= ceſſaria ad ſalutē deſeruit. Tho. ſcđa. ii. qu. clxxxvi. ar ti. i. ꝟ

¶ Si orare voluit pro oī= bus etiā ꝑ inimicis cum ad hec teneat. Mat. vi. c. Ora te ꝑ pſeq̄ntib⁹ ⁊ calūnian/ tibus vos. Thom̄. ii. ij. que. lxxxiiij. ꝟ

¶ Si nō pepercit inimico odium dimittēdo ⁊ eum ex charitate diligendo. ac in neceſſitate ſibi ſubueniēdo S. Boñ. in. ij. ij. diſt. xxx. ar/ ti. i. q. 4. ⁊. v.

¶ De operibus autem cor poralibus ſcđo loco eſt etiā verſus. Viſito. poto: cibo: tego: redimo: colligo: cōdo:

¶ Si denegauit cibum/ po tum: domiciliū: ⁊ veſtimen= tum: conſtitutis in magna neceſſitate cū eis miniſtra/ re potuit (alio non ſubueni ente) eſt mortale: quia pro= pter hoc quis mittitur ad penam eternam. Mathei. xxv. Et ibi. Nico. de lyra. ⁊ Alexā. de ales. in. ii. tracta tu de omiſſione. ⁊. S. Boñ. vbi ſupra. ꝟ

¶ Si non ſolum pecuniam pro redemptione proximi exiſtentis in manibus inſi= delium expoſuit: cum potu it alio non redimente: ſed e tiam corpus vt liberaret: e um ſi erat in periculo ani= me apđ hereticos vel iſide les alex. ⁊ Tho. vbi ſupra. ⁊ Sanctus Bona in quar to. diſt. xxx. ꝟ

¶ Si homini defuncto nō exhibuit ſepulturam cum potuit alio non exhibente. Thobie. xii. ⁊ Nicola⁹ vbi ſupra. ꝟ.

¶ Si infirmos maxime ab alijs deſtitutos non viſita= uit: conſolans eos: vt potu/ it. Math. xxv. ⁊ Nico. ibidē ꝟ

¶Si dominus famulū in
firmum: vel ancillam miſit
ad hoſpitale: cum etiam te
neatur ad impenſas medi
ci ꝛ medicine: ſi infirm⁹ nō
habet. vnde ſi ſubueniat. ff.
Comoditati. l. In rebus.
Et hoc ibi Bal. ꝛ dominus
Abbas Siculus in capitu.
pꝛimo de cle. egro M
¶Pꝛeſtare tamen ſalari-
um dominus nō tenetur fa
mulo infirmanti. quia caſ⁹
contingens in locante ope
ras ſuas liberat conducen
teꝫ a pꝛeſtatione mercedis
l. Si vno. §. Item cum qui-
dam. ff. locati. Abbas ibidē

¶De ira.

Ira eſt mot⁹ animi ad penam pꝛouocanti inferendam. Caſſiodoꝛus ſuper pſ. Domine ne in furore. Vel ſecundum Auguſt. Ira eſt triſticia ex impotētia vlciſcendiſſe Alexan. in ii. parte tractatu. de ira.

¶Si vindictam de inimico appetit in rebus vel perſona ſui vel suoꝝ vltra quā meruit. Alexā. vbi ſupꝛa. ꝛ Nico. de lyra ſuper. capl. v Mathei. M.

¶Si per ſeipſum ſine iudice voluit de inimico vindictam facere licet nō pl⁹ ꝙ ille mereaꝛ. Alex. ꝛ Nico. vbi ſupꝛa. M

¶Si per iudicem quantam ille meruit infligi penam optauit: nō pꝛopter iuſticiā: ſed ꝑpter vindictaꝫ. Alex. ꝛ Nico. vbi. ſ. M

¶Subitus ire motus ad vindictam cui non conſentitur. Veniale eſt: ſi conſentitur moꝛtale. Alexā. ibidē M. vel non.

¶Si contra deum flagellantem ſe murmurauit dicens eum iniuſtum: vel appetijt vindictam ſi poſſꝫ eā exeq. Et tot ſunt pctā: ꝙt vicib⁹ appetijt. Thom. ſcd'a ſcd'e. q. clviij. ar. iij. M

¶Si non amoꝛe iuſticie: ſed vindicte appetiit deuꝫ vel iudicē alicui penā inferre vt ei⁹ ipꝛoba volūtas ſaturareꝛ. Alexā. vbi. ſ. M.

¶Qui autē appetiit contra inimicum vindictam vt coꝛrigaꝛ magis ꝙ puniaꝛ

nec in illius pena delectaṫ ſic diligit ⁊ nō odit. Alex. ibidem.

¶ Qui ſibi iraſcitur ꝑpṫ ſua pctā. aut pater in filiū verbis vel verberibus mo/ derate corrigens pctm̄ nō eſt Alex. ibidem.

¶ De tumore

¶ Tumor mentis ⁊ volun tas ſe ad vindictam diſpo- nens. Alexā. ibidem.

¶ Si excogitauit varios modos ſe vindicandi deli- berato rōnis cōſenſu. alex. ibidē. ⁊ Thom̄. 2. 2. q. clviij. ar. 3. M

¶ Si tm̄ appetitus vindi- cte excogitate etiam actu illate non eſſet mortale/ vt parum trahere puer̄ p ca- pillos. peccatū eſt veniale. Tho. ibidem.

¶ De clamore et cō tumelia ire filia.

¶ Clamor ē exaltatio vo- cis inordinata qua prorū- piṫ ꝯtra ꝓximū verbis tur pibus ꝯfuſe: vel ſi non ꝯfu ſe eſt cōtumelia.

¶ Si excandeſcens in irā magnum ire vel indigna- tionis ſignum ꝯtra aliquē oñdit ꝯfuſa voce ꝑpṫ ſcan dalū. poteſt eſſe mortale. Math. v. c. ⁊. Alexand. ibi- dem. M.

Si irat⁹ dixit fatue fur proditor/ adulṫ/ ⁊ alia hu- iuſmodi ꝯtumelioſa. Intē- dens proximi dehonorōne. Alex. vbi ſ. Tho. 2. 2. q. 7 ⁊ ar. ij. M

Si dixit/ Cece/ ſtrabo/ giboſe/ ſpurie/ ⁊ hmōi con- uicioſa intentione dehono/ randi. Alex. ⁊ Thom̄. Vbi ſupra. M

Si verba contumelioſa ꝯtra aliquē etiam de fami/ lia ſua dixit ex quibus ifa mia illi/ vel ſcandalum ſeq̄ poteſt. quamuis cauſa cor/ rectiōis: mortale eſt. Alex. vbi ſupra. M

Si in liuore vidicte di- xit filio ſeruo/ vel diſcipulo verba contumelioſa: ⁊ no- luit ab eis veniam petere priuate vel publice/ vt tene tur: ſecūdū Ray. M

Parentes dñi ⁊ magi- ſtri ſi predicta proferant verba contra ſubditos cau

ſa correctionis:nõ proprie cõtumelia ē:vl' cõuiciũ: niſi p incautelam.ꝛ exceſſuȝ eis ꝯtingat honoreȝ auferre:qꝛ tunc eſſet mortale.alexan.ꝛ Tho.ibidē. M.

¶ Veniam vero petere ſubditis.quando ſuperiores modum exceſſerunt in obiurgando:non eſt neceſſarium ſm Aug.vt dr.di.lxxxvi.c. Qñ.Per verba contumelie repreſentantur defect⁹ culpe:p verba cõuicii defect⁹ pene.vt in exēplis ꝓdictis.alex.ꝛ Tho.ibidem

¶ Tenet̄ q̃ ꝯtumeliam vel ꝯuitium in ꝓximum intulit veniam petere ab iniuriato:niſi ſecum familiariter vt ꝑus ꝯuerſaret̄:qꝛ ſic videt̄ ſibi iniuriā remiſiſſe ſcdm.Ray.in ſumma.

¶ De rencore.

¶ Rancor eſt.voluntas nocedi aliis:quamuis potentia deſit. Et idem eſt malignitas ac malitia per quas audet malum quod nequit Et ſic etiam eſt odiuȝ. Alexan.de aleſin ii.tractatu ꝺ de inuidia

¶ Si non dimiſit cordis rancorē ſiue inimicus impugnet:ſiue veniam petat S.Boñ.in.iiii.diſt.xxx ſuper lr̃am.de quo pleni⁹.s. in pctō accidie.

¶ De maledictione.filia ire.

¶ Si ſe vel alium maledixit aut animam ſuam vel parētum aut alterius: vel dyabolus me vel te importet:ꝛ hmōi.Si ex deliberata voluntate:mortale eſt. Alex.vbi.s. ꝛ Tho.ii.ij.q. lxxvi.art.iii. M.

¶ Si in dei ꝯtumeliaȝ dyabolum vel aliā creaturam maledixit dicendo .maledictus ſit q̃ te creauit.aut in hunc munduȝ venire fecit Sanctus Bona.in.iij .diſ. xxvij. M.

¶ Tñ non eſt pctm̄ ſi dyabolo maledixit inquantuȝ eſt cauſa peccati vel peccator. Alex.ibidem.ꝛ Tho. eo.ar.iii.Si autē eſt paruȝ mali qꝺ iprecatur vel magnum.ſed ex ioco:vel quadam animi ſurreptione:vl' precipitatione. vnde dolet

ſe dixiſſe: q̄ primū veniale eſt: Alex. vbi ſupra. & Tho. eo. art. iii.

¶ De blaſphemia dictū ē in ſcđo p̄cepto.

¶ De indignatione.

¶ Indignatio eſt q̄ ſigno exteriori cōtra proximū mō ſtratur. Alexā. in ſecundo tractatu de ira.

¶ Si ex indignatōe ſocietatē proximo ſubtraxit vel loquelam denegauit propť ſcandalum poſſet eſſe mortale. Alex. vbi ſupra. mortale vel non.

¶ De ſeditione.

¶ Seditio eſt quietis publice turbatio. C. de ſediti o. l. i. & ii. Opponitur enim vnitati Ciuitatis et regni Et importat tumultū ad pugnam ſcđm Tho. ſcđa. ii q. xlii. ar. i. M.

¶ Si ex animi deliberatione. verbo/facto/ vel ſigno aliquo. partialem ſe eſſe mō ſtrauit ſcđm Sanctum Bona. in quarto. diſt. xxx. art. i. q. iiii M.

¶ Si ſe facit capitaneum vel caput partialitatis volens ſibi a ceteris quodam metu obediri tyrannus eſt de quo nota in. l. Item magiſtri. ff. de pac. Bar. in tractatu de tyranide. M.

¶ Si partialis prouocauit ſeditionem tenetur ad omnia mala & damna inde p̄ uenientia: cū populis ſuis hortamentis tumultuauit. d. l. ſecunda. Et Thomas ibidem. M.

¶ Si ſecutus eſt procurātes ſeditionē ciuitatis. tho ibidem. M.

¶ Illi vero q̄ bonum commune defendunt reſiſtētes ſeditioſis non ſunt dicendi ſeditioſi. Sicut nec qui defendunt rixoſi. Thomas ibidem.

¶ Pena ſeditioſis eſt capitalis: aut ſuſpendium furce. ff. de penis. l. vltima. Et. l. Si quis aliquid. §. ſecundo.

¶ Si partialis multotiens appetiit exilium et exterminium partis aduerſe totiēs fuit mortale. contra chriſti preceptum. Matt

v.cap.⁊ diſſinc.xlvi.Sediſtionarios. ℞

¶De rixa

¶Rixa eſt libido vindicādi iniuriam. Alex.in. ſcđa parte tractatu deira.

¶Tertia pars

principalis interrogatorii de diuerſis ſtatibus: ⁊ officiis perſonarum paricularium.

Status dicitur a ſtando.i eo.ſ. ꝙ peccat ad conditionē perſone Officium ꝓo importat negociū quoddā in humanis actionibꝰ.Tho.ii.ij.q.clxxxviii. art.i.⁊.ii.

¶Et primo ad principes ⁊ communitates ſeu illos quorū conſilio.res publice gubernantur.

¶Si principes vel communitas bello:vel alio modo vſurpauit ciuitatem:vł terram iniuſte contra veri domini voluntatem. tyrannus eſt.Et ad totius damni dati reſtitutionem tenetur.ca.Piſanis.de reſtitutione ſpoliato.l. Decernimus.C.de ſacroſanctis eccleſiis vbi Baldus ⁊ Bartolus in tractatu de tyrannide. ℞.

¶Et ſi predicta ciuitas vel terra poſtea per papā vel imperatorem ſic vſurpata concedatur non valet nec vllo tempore preſcribi poteſt:ſicut nec intruſus ī beneficio.C.de decurionibus.l.eos qui.Baldus.vbi ſupra.

¶Si propter metum electus eſt in dominum a populo habente iuriſditionē eligendi: tyrannus eſt. et non verus dominus.l.ſecūda.ff.de iudiciis ſecundum Barttol.⁊ baldum.vbi ſupra.

¶Electio autem quam ciuitas ſponte facit In duce Venetiarum et ianue cum non ſit preciſe Dominus. Et tolleretur ab imperatore legittima eſt. Arg.l. Viros.C.de diuer.offi.libro decimo.ſm Baldum vbi ſupra.

¶Si eſt Princeps ſine

legitimo titulo tolleratus ab imperatore:qr eum expugnare non poteſt tyrannus ⁊ rebellis imperii eſt Et cōmittit crimē leſe maieſtatis lege prima. ⁊ ſcđa. C.ad legē iuliam maieſtatē. Bal.vbi ſupra. AB.

Qui tñ in feudo preſcripſit vtile dñium ꝯtra alium feudatarium cum titulo.et bona fide ſpacio vigiti annorum. Aut tringinta cum bona fide ⁊ ſine titulo: qui poteſt ꝯtingere p ſucceſſionē:vel qr fama erat qđ pater eius terram illam hr̄ebat in feudum. ⁊ hmōi. vere dñs eſt ſm dñm Abbatē in cap Ad audiētiam de preſcriptio. Si habens bonam fidem ⁊ titulū ſucceſſionis vult preſcripſiſſe directum dñium ante.xxx. annos ſi eſt terra imperii.⁊ ſi eſt eccleſie romane ante centum:tyrannus eſt .ſecū dū do. Abb.vbi ſupra. AB.

Si tyrannus donata ſibi a populo non reſtituat: vt tenet.qr populus ppt tyrannidem đr detentus in carcere de immunitate eccleſie. Nō min⁹ ſcđm Bar. vbi ſupra. AB.

Si tyrannus non reſtituat vt tenet res quas.non iuſto precio emit p impreſſionē.l. Si p impreſſionem C.qđ metus cauſa. Bart. vbi ſupra. AB.

Fit impreſſio cum tyrānus p ſe vel per alium minatur poſſeſſori:niſi ſibi vendat.vel ſi multi itercedant rogatus:q̄ reſpectu minoris precepta ſunt.ff. quod iuſſa.l.in princi. Bart. vbi ſupra.

Si habens iuſtum titulum non permittit populo libera voce defendere bonum publicum.tyrannus ē l. Quecunqꝫ ſummitates C.de decu. Bal.vbi ſupra. AB

Si compulit iudicem iniquā ferre ſententiam peccant vtriqꝫ mortaliter: et ad reſtitutionem dan. tenētur.ar.xi.q.iiii.quattuor. Bal.vbi.ſupra. AB.

Si vendidit officia temporalis iuriditionis tenetur precium in pauperes errogare cum ſit turpe lucrum

ꝛ contra legis ꝓhibitiones ut in autentico de mandat ꝓncipum in illud ꝛ notat i capitulo Nemo.de ſymo.do Abb.in ca.primo Ne prela. vic.ſuas ¶

Tenetur ꝛ de omnibus baraterijs ꝛ iniuſtis lucris factis per dictos officiales q̄ propter hoc q̄ emunt officia multas faciūt extorſiones: vt grauando plus crimina ꝛ burſam punientes magis q̄ perſonam delinquentiū Dns abb.vbi ſ. ¶

Si ſciens ſuos officiales āt alios ſibi ſubditos aliena iniuſte tollere perquancūq̄ viam: vt furtis/rapinis taillijs/pedagijs / alijſue iniuſtis exactionibus:nec eos cohibet:et ad reſtitutionem compellat:ut tenetur capi. Quante.de ſentent.excom. Richar.in.iiij. diſtin.xxxvij. arti.iij.q.iij ¶

Tollere vero/aut reprimere meretricium non tenetur niſi in caſu propter nimiam meretricum importunitatē Richar.eadem.q.iij ¶

Si noluit officia conferre niſi ſibi mutuum daretur ab accipiente quicq̄d ille lucratur vſura eſt cuius ipſe eſt cauſa Et officialis eiuſmodi tenet erogare pauperibus tale lucrum deductis expenſis ſui laboris:ſcd̄m Jocal.in cap.fi.de vſur.et Archidy.in capi. Plerique.xiiij queſtio.iij ¶

Si officiales imperitos: ꝛ iniuſtos poſuit ſcienter in ſuis officijs tenet de eorū imperitia:ac ad iniuſte extorta Si illos ſine damno rei publice vel periculo proprie perſonne potuit remouere ſm Scot.in quarto diſtinti. xv ꝛ.ij.q.prima capi Notū iuncta gloſa ¶

Si paratus eſt potius contra dei precepta facere q̄ iuſtum dominiū amittere: vt homicidia facere:ꝛ huiuſmodi ſemper eſt in peccato mortali:ſcd̄m Scotū ꝛ Richardū in q̄rto diſt xv ¶

Princeps tamen iuſtum habens titulum poteſt capere bona ſubditorum ſibi rebellantium ſcd̄m Bal in lege.i C de ſerui.et aqua ꝛ Inn in capitulo Olim cauſam de reſti.ſpo

¶ Si ex ſola ſuſpitione punit in perſona. vel in bonis ſubditos ſuos ſatiſfacere tenet de hmõi. ar. ꝛ cõꝛrario ſẽſu. l. i. §. pꝛe. ff. de. Pꝛeſcrip verbis Bartol. vbi ſupꝛa. M

¶ Si fouet diuiſionẽ ĩ ciuitate adherens vni parti magis ꝙ̃ alteri maxime ſi ob hoc pꝛemit aliquem cũ eius officium ſit pꝛocurare ciuium quietem. l. i. §. Quiſ/ es. ff. de offi. pꝛefec. in auctenti. de. Mau. pꝛin. In pꝛin. Bart. vbi ſupꝛa. Et Thomas ſecunda ſecunde. queſt. xlii. articulo tertio. M.

¶ Si timens aliquem ciuẽ poteſtatẽ ſibi eſſe ꝯtrariũ grauauit vel ĩteremit. bar. vbi ſupꝛa M.

¶ Si Ciues depauperat ĩ debitis grauaminibus/ re/ alibus/ ꝛ perſonalibus. C. ad legẽ iuliã repetũdaꝝ. l. Jubem⁹. ꝛ. l. fina. Barto. vbi ſupꝛa. M.

¶ Si plus iuriſditionis ſibi a populo concedi fecerit: pꝛeſumit ꝙ populus ꝑ metum ꝯſenſerit. Si vltra ſibi cõceſſa ciuitatẽ obligauit. tyrannus eſt. ff. de poſitꝭ ti. l. Si fundũm. §. Si tutoꝛ Bar. vbi ſupꝛa M.

¶ Si impoſuit noua vectigalia in grauamen mercatoꝛum vel etiã ciuiũ ex iuſta cauſa: qua ꝛ ceſſante vectigalia nõ ſubſtulit. tenet reſtitutionem: ſcḋ Gerar. obdonẽ. M.

¶ Si dñs vel cõmunitas cõceſſit repꝛeſalias ſine iuſta cauſa: vel ſuperioꝛis auctoꝛitate ſi quẽ habet. xxiij q. ii. cap. i. ꝛ. ii. l. Cum vero §. ſubuentum. ff. de fidei ꝯmi liber. Bar. in tractatu de repꝛeſaliis. De hoc ſupꝛa in ſeptimo pꝛecepto. M.

¶ Si debitoꝛ veri domini: vel cõitatis ſoluit debita vſurpãti tyꝛanno: vel cõitati nõ liberat. l. vrbana. ff. de cõdi indebi. ꝛ. c. Ex te. de iureiurã. Quod eſt verum: niſi tyrãnus poſſit debitoꝛi vim inferre. qꝛ ſit eius ſubditus quo caſu liberat ſoluendo. ſibi vel ſuo officiali vt. l. Paulo calimaco. §. ii. ff. de l ega. tertio. Bar

tractatu de tyrãnide M. Si ſe ſciēte et paciēte robo-ſaria: quam vetare potuiſſet cōmiſſa eſt i ſuo territorio. Bar. i. l. Ne quicquid ff. de icēdi. et ruina et. lxxxiii diſtinctione Contire. et. lxxxvi. diſtinctione. Facientis M.

¶ Si expoliauit naufragantes. excommunicatus eſt: et reſtituere tenetur. ca. Excommu. de raptor. Nō obſtante quacunq; conſuetudine in contrarium: ſm Gerar. obdo. in quarto. diſtin. xv. M. Si accepit bona peregrinoꝝ in terris ſuis decedentium: reſtituere tenet. art. xxiiij. q. vi. ſi res. M. Si ſubditoruꝫ bona acceperit eo q ſe ad habitandū alibi tranſtulerint: nec terre illi hoc ab initio de libero ꝯſenſu omiū eſt ꝯſtitutū ad reſtitutionē tenet: vt in ſumma ꝯfeſſoꝝ. lib. ij titu. v. q. xxxix. M.

¶ Si bona decedentium ſine filiis ſibi vſurpauit nō permittens heredes inſtitutos: vel venientes ab inteſtato capere herditatem tenetur ad reſtitutionē hoſtienſis in ſumma titulo de penitn et remiſio. §. Quibus. M.

¶ Si dominus inferior imperatore exegit talliam vel collectam a iure non approbatam: vel cōſuetudinem cuius initiū memoria nō extat vltra mortale reſtituere tenetur. Ab. Siculus in. c. Peruenit de immu. eccle. nec p bono communitatis ſm. Gerar. obdo. in iiii. diſt. xv. M.

¶ Dñs dicens collectam: vel exactionē ſibi licitam tenetur hoc probare p legem vel conceſſionem ſibi ſpecialiter ab impatore factam vel conſuetudinē diuturnā ſponte ab omnibus approbatam. C. de ſuper inducte l. vna. et. C. de auro coronari o. libro decimo. Abbas vbi ſupra.

¶ Si dominus vltra conuenta: vel ſtatuta inter ſe et ſubditos ſeu inter ſubditos et anteceſſores ſuos extorſit tallias vel collectas vel ſi indiſtincte ex inſtrumēto

capi. Veniens secundo. De sponſa. M

¶ Si bona communitatis ſibi vſurpauit: vt gabellas ⁊ campos: tenet ad reſtitutionē illoꝝ cum fructibus. Ar. 14. q. vi. ſi res.

¶ Si ſuis venationib⁹ conculcauit blada: tenetur omnia damna illata reſarcire cap. Amputatis. lxxxvi. diſtinc. M

¶ Si familiā ſuā dieb⁹ feſtiuis occupauit ī venatiōibus. itā q̄ miſſam nō audierit. Cōtra. c. Miſſas de conſecra. diſ. i. M

¶ Si collectas impoſuit ꝓpter bellum iniuſtum: ad reſtitutionem tenet eas ſoluētibus: quos ſi non nouit: paupibus errogare debet. Etiam ſi pecunias nō ipſe ſ3 officiales ſui ꝑceperunt. ſm Tho. in Epl'a ad ducisſam lothoringie. M

¶ Si non abſtulit malas conſuetudines. vt barataria s: ⁊ ludos anime / ⁊ corpori pniciosos: cum potuit ſine ſcādalo. lxxxiij. diſ. error. ⁊ c. Cōſentire. M.

¶ Si ſuſtinuit menſuras ⁊ pondera: iniuſta: vel iniuſtum precium rez venaliū tenet damnificatis: cum ſit quaſi damni cauſa. Ar. ca. pmo ⁊. ij. de emp. ⁊ ven. Richard. ⁊ Thom. in quarto. diſ. xv. M

¶ Si extorta per ſuas officiales accepit: nec reddidit iniuſte damnificatis ſi ſcienter vel ignoranter non erogauit impias cauſas Ray. vbi. ſupra. ⁊ ſum. confeſ. M

¶ Si non compulit officiales ſuos: vt extorta p eos redderent predicto modo. Ray. in ſumma confeſſorū. vbi ſupra M

¶ Si ſciens robariaꝫ fieri ī territorio ſuo: ⁊ prohibere valēs nō ꝓhibuit. tenet ſatiſfacere damnificatis. l. i. C. de fal. mo. ſm Abbatem ſiculuꝫ in eo. c. i. de reſtitu. ſpo. ⁊ Bar. in. l. Ne qd. ff. de incē. rui. naufra. M

¶ Nō aūt tenet ſi prohibere nō potuit. l. j. §. Is autē. ff. Si fami. fur. fe. di.

¶ Si inſtituit noua pedagia ſeu gabellas: aut augmētauit antiqua ſine licen

tia imperatoris/ vel pape. Cui ſubeſt quo ad tempo⸗rale dñium aut ſine conſue⸗tudine antiqua/cuius ini⸗tij memoria non extat. Nec eſt rex in quibus etiaʒ caſi⸗bus nõ poteſt niſi ex cauſa rationabili/ vt eſt propter refectionem pontium via⸗rum. tenere ſtratam publi⸗cam ſecuram. ⁊ huiuſmo⸗di facere poteſt. Alias ad reſtitutionem tenetur ⁊ ex communicatus. ca. Super quibuſdam de. Verbo. ſi⸗gni. ⁊ in proceſſu curie/ de quo ſupra prima parte. c. iii. §. xiiii. M.

¶ Si ſtatuta ſeu decreta iniuſta conſtituit. Et ſi ſint contra ius naturale ipſo iu re nulla ſunt diſtinctio. viij Que contra. xxxij. queſtio/ne ſeptima. Flagitia. Sed ⁊ ad omnia iniuſta graua/mina inde ſequentia tene⸗tur ſecundum Durand. in ſumma. M.

¶ Si contra aliquem in⸗iuſtitiam ſcienter fecit: aut tollerauit potens illaʒ pro hibere. Si res eſt non par⸗ua: ſemper ẽ mortale. quia contrariatur dei preceptis ⁊ charitati. Thomas vbi ſupra. M.

¶ Si non iuſticie zelo: ſed vindicte ⁊ odij: iuſſit occi⸗di/ vel mutilari/ vel torque⸗ri aliquem crudelis eſt ho/micida. diſti l. ſi q̇s viduã⸗ ⁊. l. ij. C. ad legem iuliã re⸗petundarum. M.

¶ Si ſub pretextu corre⸗ctionis delinquentium ex⸗torſit penas pecuniarias. 14. q. vi. non ſane/ vel. ca. ne filiꝰ ꝓ patre Thom. ij. ii. q. lvi. ar. 4. M.

¶ Si propter munera iu⸗ſticiam vendidit/ vel impe⸗diuit. Quo caſu ad damna imminentia tenetur. 14. q. vi. Non ſane. Et Thomas vbi ſupra. M.

¶ Si neglexerit defende⸗re pupillos/ viduas/ pau⸗peres/aut alios ſibi ſubdi/tos 86. diſ. Facientis Rich. ⁊ Tho. in 4 diſ. xv. M.

¶ Si partialis fuit/ ⁊ ci⸗uium partialitates in ciui tate nutriuit Arg. l. ſi quis aliq̇d. §. ij. ⁊. l. fi. ff. de penis. ⁊ Tho. ſc̃da ſec̃e. q. xlii. ar ticulo. ij.

¶ Si torneamenta/ duella: vel haſtiludia: pículoſa fieri fecit: aut ſuſtinuit in terris ſuis capitu.i.ꝛ ii.de Torneamen.ꝛ ibi Abb. Si culus. M

¶ Si hyſtrionibus meretricibus ꝛ in multis põpis equorum veſtium ꝛ domorum bona ſua prodegit.ca. Donare: ꝛ capi.qui venatoribus ꝛ.c.Non ſatis diſ. lxxxvi. Sco.in quarto diſt. xv. M

¶ Si familiam ſuam luxu riis vel rapinis ꝛ blaſphemijs aut aliis enormitatibus deditam corrigere neglexit.c.Odio ꝛ ca.Facientis ꝛ ca.Quando diſtinct. lxxxvi. M

¶ Si exiſtẽs feudatarius iuramẽta feudi ſine cauſa non ſeruauit ꝛ contra dñm ſuum machinatus eſt: vel feudũ ſuũ alienauit. Hoſt. in ſum.titu. Quibus mo. feu.amit.ꝛ Jo.de imo.in.c. ij.de feudis. M

¶ Si fidem promiſſam e- tiam inimicis violauit: vel treugam non ſeruauit illis eam ſeruantibus xxiij.q.i. Noli. M

¶ Si hereticorum defẽſor: fautor: vel credens fuit: excommunicatus eſt de hereticis. Ad abolẽdã ꝛ.c. Excõicam⁹. De hoc in prima pte.c.iij.§.lxv. M

¶ Si publicos vſurarios alienigenas admiſit in terris ſuis fenus exercere vel admiſſos non expulit infra tres menſes.ca. Uſurarũ de vſur.lib.vi. De quo in.i. pte.c.iii.§.cxxxiiij.ꝛ ſe M

¶ Si ſtatutum fecit vt ſoluanť vſure: vel ſolute nõ reſtituanť: aut alia ſtatuta ħ deleuit.excommunicatus ē Clemen. Graui.de vſuris: de quo ĩ pma parte.c.iij.§. cxxv. M.

¶ Si in officiis publicis poſuit iudeos eſſe iudices: qđ phibetur liiij.diſt.nulla xvii.q.iiii. Conſtituit. Et de iudeis capitu. Cum ſit. M

¶ Si non compulit Iudeos remittere: vľ reſtituere vſuras a chriſtianis extortas: vt ei precipitur: extra de vſuris. Poſt miſerabilem. M

¶ Ubi tñ papa ei cõceſſiſſet: q̄ i ſuis terris poſſet hebreos feneraͤntes detinere: ſi eos vſuras reſtituere nõ compellat peccare non videtur. M

¶ Si iudeis q̄ete viuẽtibꝰ iniurias vel moleſtias intulit: quod ꝓhibetur. l. Nullꝰ. C. de iude. M

¶ Ut ſi mandauit pueros iudeoꝝ nondum habentes vſum rationis baptizari inuitis parẽtibus: qđ non licet: q2 repugnat iuſticie naturali: vt dicit Thom. ſcđa ſcđe. q. x. ar. xii. vbi addit. S3 ſi poſt vſum rõnis inducti ꝑſuaſionibus ſine alia coactione conſentiunt fidei poſſunt inuitis parentibus baptizari. Tenet tañ Do. Dñicus de ſancto Gemi. et Archidya. i ca. Qui ſincera. diſt. xlv. Quod pꝛinceps poteſt inuitis parẽtibus iudeis paruulos ſuos baptizari facere. Q2 iudei ſunt ſerui pñcipu3. Idem tenet Sco. in quarto diſtinct. 4. Sed verius credo dictum. Tho. M.

¶ Item ſi noluit tollerare ritus. ⁊ cerimonias: aut ſolẽnitates iudeoꝝ in terris ſuis degẽtium. Cõtra ca. Qui ſincera. diſt. xlv. ⁊ ca. ꝯſuluit: ⁊ ca. iudei extra de iudeis. Alioꝝ ꝟo ritꝰ i fide liũ tollerãdi nõ ſunt: niſi ꝓpter vitandum ſciſma / vel ſcandalu3 ſm Tho. ea. qu. articu. xi. M

¶ Uel ſi inuitos iudeos cõpellit ad baptiſmum. Contra ca. de iudeis eadem diſtinc. 54. m

Uel ſi mandauit iudeos trahi ad iudicium / die ſabbati. Contra. l. iudeos. ⁊. l. di. C. de iudeis m

Compellere tñ põt iudeos. ac debet ad ſolutionẽ decimarum ꝑſonalium vel pꝛedialium / q̄ pꝛediis eorum ſoluendi erat onꝰ annexum: ſm Innoc. ⁊ Abb. Siculum in ca. Quanto. d iudeis.

Si pñceps non puniuit iudeos quos ſciuit aliquid geſſiſſe i contumeliam xp̄i: vt ei ꝑcipit de iudeis in ca. In nonnullis. m.

¶ Debet quoq̄ pꝛinceps cõpellere iudeos / vt ſignũ

diſtinguens inter ſe ꝛ xp̄ia
nos portet manifeſte. Ita
ꝙ diſcernantur a xp̄ianis.
Itē ꝙ in diebus lamenta=
tiōis dn̄ice paſſionis in pu
blicum non ꝓdeant:ꝛ fene
ſtras clauſas teneant/ ꝛ o=
ſtia in die veneris ſancti.c.
In nonnullis. ꝛ.c. Et ſup
his de iude. M.
¶ Si ſpoliauit ſine iuſta
cauſa iudeos bonis q̄ iuſte
poſſident reſtitueret eis te=
net:ſcd̄m glo.in.c. Si de re
bus in verbo regnauerunt
xxiij.q.vij. Et Oldradum:
ꝯſilio ſuo.lxxxvij. M
¶ Si vltra cōſuetudinē p̄
deceſſoꝝ ſuoꝝ exactiōes fe
cit in iudeos:ꝛ ſine cauſa
de his q̄ iuſte poſſident..vn̄
merito ſcādalizari poſſunt
Tho.in Ep̄la ad duciſſam
lothoringe. M
¶ Si accepit per extorſio/
nem vel donum a iudeis ni
hil habentibus niſi de vſu
ris.nec reſtituit. his q̄ eas
ſoluerunt.aut illis ignora
tis pauperibus.Thomas i
bidem. M
¶ Si multauit iudeos
pena pecuniaria.de acq̄ſi
tis p vſuram:ꝛ non diſtri
buit illam vt xp̄ime p̄di
ctum eſt:ſ; ſibi retinuit cū
iude⁹ ipſe vſuras nō ſoluit
Tho.vbi.ſ. M
¶ Si ad partes ſaraceno=
rum vel turchoꝝ: vel alioꝝ
infideliu; miſit ꝓhibita.vt
arma:vel alia quib⁹ poſſūt
impugnari xp̄iani:vel ſcie
ter ꝑmiſit de terr; ſuis ex
trahi.excōmunicatus eſt.
de iudeis.c.Ita quorūda;
Et in ꝓceſſu curie de q̄ ſu=
pra i p̄ma parte.ca.5.§.76.
ꝛ.cij. M
¶ Si prelatis eccleſiaſti=
cis.vt pape ꝛ ep̄o fuerit in
obediēs.ꝛ rebellis:ſenten=
tias excōmunicatiōis ꝛ in
terdicti paruipēdens/ vel
interdictus diuinis ſe inge
rens:vel alios compellens
interdicta violare propter
quod eſt excommunicatus
Clem̄.grauis de ſen.exco.
de quo ſupra in p̄ma parte
c.iij.§.lxxiiij. M
¶ Si propria auctoritate
ꝯſumpſit bn̄ficia eccleſia=
ſtica conferre ſine p̄uilegio
ſedis apoſtolice.ſicut hab;
rex francie ſecūdū Jo. an.

in.c.ii.de preben.⁊ Abb.in c.de hoc de ſymo.Videtur hodie ligat⁹ papali excõicatione/p proceſſum curie: q2 hoc eſt contra libertatez eccleſiaſticã. M

¶Si in eccleſijs in quib⁹ erat patronus ſcienter nõ preſentauit ydoneos ſcientia vel moribus.videt mortale Ar.c.Graue de prebẽdis de electio.Cum in cunctis. M

¶Si accepit pecuniam vt ſic:quis poſſet alias ſupplicare nõ valẽs Epiſcopo vel pape p bñficio. Cuius ipſe erat vel non erat patronus.Si res effectuz habuit eſt excommunicatione papali ligatus:vt in extrauaganti Exgenij quarti. Que incipit cum deteſtabibile M

¶Si dedit licentiam aggrauandi vel moleſtandi i rebus vel in pſona:quouis mõ iudices eccleſiaſticos pro eo q ab illis fuerit ſententia excommunicationis ſuſpẽſionis/vel interdicti/ ↄtra ſe vel in ſuos rectores officiales promulgata.ipſo facto excõicat⁹ eſt.Si ſecuta ſit perſonalis offẽſa. Si realis p octo dies/niſi reſtituerit ca.Quicunqȝ de ſẽ. excõ.lib.vi.de q̃s.i.parte.c iij.§.lxxiij. M

¶Si nõ obediuit epõ: vel inqſitorib⁹ heretice prauitatis in inueſtigatione/captione ⁊ diligenti cuſtodia hereticoꝝ:vel ipoꝝ credentiuz:defenſoꝝ:receptatorũ vel fautorũ qñ a predictis reqſit⁹ fuit:vel ſi hmõi/captos ſine licentia Epi: vel inqſitoris liberauit a carcere de hereti.cap.vt Inq̃tionis. M

¶Si iuſſit ne ſubditi emãt vel vendant pſonis eccleſiaſticis excõicatus ẽ.c. eos de imu:eccle.li.vi M

¶Si ſtatuit vel generaliter phibuit:ne immobilia donentur/vl relinquantur vel vendãtur clericis quia nõ ſubuenit onera cõmunitatis eſt contra libertatẽ eccleſie:ſcdm Do.Dominicum de ſctõ Gemi.in prealleg.c.Eos M

¶Si ſtatuta ↄtra libertatẽ eccleſiaſticaz edita a ſuis

predeceſſoꝛib⁹ ſeruari mã
dauit excõicat⁹ eſt.c.Gra=
ue.de ſenten.excõ. AB
¶Si participauit crimi
noſo in crimine pꝛopter qđ
ille eſt excõicatus.dãdo ei
conſilium/auxilium vel fa
uoꝛem.eadem ē excommu=
nicatione ligatus .c.ſi con=
cubine de ſenten.excom.de
quo ſupꝛa in pͥma parte.c.
iij.§.lxxxii. AB
¶Si grauauit clericos.
alias perſonas aut illoꝛum
conſanguineos in bonis vł
in pſona ad quos ſpectat e
lectio/pꝛo eo ꝙ eligere cuꝫ
pꝛo quo rogauit noluerint.
c.Sciant cuncti/de electio.
libꝛo ſexto. AB
¶Si de nouo vſurpauit
cuſtodiã eccleſiarum vacã
tium ⁊ alioꝛuꝫ pioꝛuꝫ loco
rum:vel eoꝛum bona mobi
lia occupauit de elec.c.ge=
nerali lib.vi. AB
¶Si per viam vel metuꝫ
extoꝛſit abſolutionem/ vel
reuocationeꝫ ab excommu
nicatione/ ſuſpenſione/ vel
interdicto capitu.Abſolu/
tionis de his que vt.libꝛo
ſexto. AB

¶Si mandauit exigi pe
dagia a perſonis eccleſia=
ſticis pꝛo perſonis illarum
vel rebus quas non defere
bant cauſa negociationis.
ca.Quamꝗ̄ de cenſi.libꝛo.
ſexto. AB
¶Si collectis vel tallijs
grauauit perſonas eccleſi
aſticas:⁊ monitus non de
ſtitit. Excommunicatus ē.
cap.Non minus.de immu.
eccle. AB
¶Si bona mobilia/vel
iura eccleſiaruꝫ coegit ſub
mittere/vel alienare perſo
nis laycis. Excommunica
tus eſt capitu.Hoc conſul/
tiſſimo:de Reb.eccle.non a
lienam AB
Si inijci fecit manus vio=
lentas i perſonam eccleſia
ſticam capiendo/carcera/
do/toꝛquendo/vel occiden
do:⁊ non cauſa coꝛrectio=
nis de mandato ſui pꝛelatĩ
ſi leſio ſit enoꝛmis/vel per=
ſona illa papali excõicatio
ne ligat⁹ ē:alˀs epãlis. xvii
q.iiij.Si quis ſuadente/ et
de ſen.excom.cap.Cum il=
loꝛum. AB
¶Si de bonis Eccleſie ⁊c

paramenta:vel calices vel libꝛos accepit:ſacrilegus ē ⁊ excōmunicandus.xii.q.2 nulli licet. M

¶ Si violauit immunitatē eccleſie pꝛecipiēs abſtrahi p vim cōfugientes ad eccleſiam:qꝺ crimē eſt maximum.xvij.q.4. Si qs contumax.⁊.c.Miroꝛ. M

¶ Publicus itaꝫ latro:q̄ī ſtratis publicis rapias fecit vel nocturnꝰ ppłatoꝛ agroꝝ depopulās agros nocte vaſtās:vel cōburēs: impune poteſt de eccleſia extrahi.xvij.q.4. Sicut extra.de immu.eccle.ca. Inter alia. Qui etiam alium in eccleſia occidit:nō debꝫ ab eccleſia defendi.art.xij qu.2.de viro maxime ſi ita ēſt cōſuetudo. Et idem ꝺ q̄ cunꝫ alium occidente inſidioſe. Secus ſi ex impetu occidat:vel caſu foꝛtuito. qꝛ talis gaudere debꝫ immunitate eccleſie. Inno.i.c.inter alia pꝛealle.

¶ Ad iudices arbitros/aſſeſſoꝛes ⁊ alios officiales

Iudex dictus eſt:quaſi ius dicēs ꝙ iure diſceptet qui nec iudex eſt niſi in eo ſit iuſta iuſtitia.ff. De iuriſdi.oīn.iudi.l.i. de ver. ſigni.c.Foꝛus.xxxiij.qu.ij. Iuſtum bellum.

¶ Si iudex timoꝛe tyranni cadente in virum cōſtātē tulit iniquam ſentētiam cōtra pſonam alicuius vel bona:tenet̄ de damno illato:ꝗuis tyꝛannus pꝛincipaliter teneatur: q̄ malitia peccauit:ꝗ̄ ipſe qui metu. Gerar.Odo.in tertio.diſtinc.xxxv. M.

¶ Si iudex iniuſte aliquē occidit.capitali pena puniendꝰ eſt.vt.l.ii.C.ad legem iuliam repetunda.

¶ Si homicidam cui pepercit vt intraret monaſterium reuocatum poſtea a monaſterio p vxoꝛeꝫ q̄ hoc poteſt.c.Agathoſa.xxvi.q.ij.iuſſit interfici contra iuſticiam:cuꝫ nō videatur voluntarie egreſſus eſſe de monaſterio.vij.q.i.ſcias M

¶ Si iudex conſtitutus a pꝛincipe iuſtum dn̄ij titulū non habente aliquem con-

demnauit ad mortē vl' men
broꝝ mutilatione tenet̃: vt
homicida qꝛ nullus potest
alium iudicare: niſi legiti=
mam habere poteſtatē or
dinariam vel delegatā ſup
illum: ſcđꝫ Tho. ſcđa ſcđe.
q. lxviii. art. i. Itē geſta per
tyrannum nulla ſunt. ſcđm
Innocen. ⁊ dñm Anto. de
but. in c. Nihil de elec. Et
in. c. In litteris. de reſtitu.
ſpo. ⁊ tex. in. l. decernimus
C. de Sacroſanc. eccle. vbi
Bal. M.
¶ Si cogit iuriſditionē tē
poralē qđ eſt ꝓhibitum ne
ſubditi grauent̃. vñ eſt tur
pe lucrum in auctētico. vt
iudi. ſine quoquo ſuffragio
per totum demandatis pñ
§. Illđ. dñs. Anto. đ but.
Inno. ⁊ Hoſti. in ca. i. Ne
prela. vi. viui M.
¶ Si emit iuriſditionē tē=
poralē a prelato eccleſia=
ſtico: ſymonia eſt: qꝛ anne=
xa ſpūali ꝓpter depēden=
tiam ſcđꝫ glo. in. ca. ij. Ne ꝑ
la. xi. ſu. Niſi illam prela=
tus haberet a dño tēpora
l. i. in feuduꝫ ſcđꝫ đo. Anto.
de but. in eo. c. ii. Mortale
vel non.
¶ Si iudex habēs legiti=
mam poteſtatem ꝯdemna=
uit ad mortē eum q̄ ꝑ tor=
menta confeſſ⁹ eſt crimina
nec in eadem ꝯfeſſione poſt
tormenta ꝑſeuerauit: tenet̃
vt homicida. ſcđꝫ glo. ⁊ do.
Dñicum de ſancto Gemi.
in. c. Nos in quemq̄. ii. q. i.
Et glo. in. c. Ex litteris. de
diuor. M
¶ Nō tñ iudex peccat pro
mittēs delinquēti remitte
re penaꝫ ſi publice ꝯfiteat̃
delictum. Si poſtea ꝯfitē=
ti non parcit ꝑ tex. in cap.
Vtilē. xxii. q. ii. Vgo. et ar=
chy. ⁊ Dñic⁹ vbi ſupra.
¶ Si miniſter exequitur
ſentētiam ſanguinis quaꝫ
ſ. it iniuſtam fuiſſe grauiſ/
ſime peccat ſcđm dñꝫ Dñi
cum in. ca. ſicut ⁊. ii. q. i. ⁊.
Tho. ii. ij. q. lxiiii. M
¶ Si maiorē penā q̄ cri=
mē merebat̃ inflixit crimi=
noſo: aut nō legitime conui
ctum ſeu ꝑ falſos teſtes: vl'
iniuſta tormenta confeſſuꝫ
ſciēter cōdemnauit. xi. q. iii
ita ſepe ⁊. c. Cum apud ⁊
c. Graue. Tho. ſcđa. ſcđe. q.

lxxvi.art.ii. R
Si ex auaricia penam cor=
poralem commutauit in pe
cuniariam Alexander i ter
tio tractatu iudicialium p
ceptorum Et Durandus i
summa libro de parte secū/
da distitiōe.xiii.
Si die festo fecit executionē
occidendo delinquentem q
non erat latro publicus: vel
depopulator agrorum Ho=
stiensis ꝛ Anto.de but.i capi
tulo.i.de ferijs R
Si diebus consuetudinarie
fecit iurare: vel testem de=
ponere. Johannes andreas
et Dominus Anthonius d
but.i dicto.c.i. R
Si secūdū allegata ꝛ pro=
bata ꝯdamnauit ad mortē
vel membri mutilationem:
contra notam sibi veritatē
quem sine scādalo poterat
liberare vel ad superiorem
remittere vt tenebatur secū
dum Richar.iii quolibet. A
lexā.vbi supra Gerar.obdo
i quarta di.xvi. Et textus
videtur apertus i capitulo
pastoralis.§. Quia vero. de
offi.deleg.ꝛ ibi glo. mortale
¶ Ubi vero sic efficaces
sūt probationes q eas nō
potuit repellere:nec sine scā
dalo liberare vel in superio
rem mittere non peccauit
iudicans contra veritatem
sibi notam sm Richar ꝛ ge
rar obdo vbi supra:ꝛ sic in
tellige Thom scda scde q=
stione lxvii articulo scdo R
Si iudex habens superio=
rem in gubernatione reipu
blice penam reo totaliter vel
in parte relaxauit:cōtra iu
ris formā i dānū actoris vel
publice tenet pdict; satisfa
tere si sine superioris licen=
tia fecit Alexāder ꝛ Durā
vbi supra R
Ubi superiorem non habet
sicut princeps potest relaxa
re totaliter ex plenitudine
potestatis:maxime vbi ho=
nor dei suadet:vel reipubli
ce vtilitas:vt si reus ingre/.
di religionem velit:vel vti=
lis est reipublice sequi.
Si in causa pecuniaria tu=
lit iniquam sententiam:a
qua pars lesa non appella=
uit:tenetur ad omne inter=
esse cause Et expensas litis
ꝛ cetera damna sm glosā ꝛ
Bart.in. l.i.ff qd quisqz iur

Et. Inno.in.ca.ſacro.de ſē. excom. Ab.

¶ Si pars iniuſte condē=nata appellauit: et tamen ſuccumbuit teneť etiam iudex q̄ tulit primam ſententiam inquam ad omne dā=num et expenſas litis ſecū=dum Inn.in .c.Paſtoralis offi.dele. Ab.

¶ Si pars leſa per iniquā ſententiam appelans deſeruit appellationem et ſuc=cubuit: teneť iudex ad extimationem litis et expenſarum. ſecundum Inno. vbi ſupra: Ab.

¶ Predicta vera ſunt niſi pars que per iniquam ſententiam obtinuit non reſtituit parti leſe per iuſticiaꝫ ſcdm Hoſtien.in ſumma.in titulo.de pe.ꝛ re.§.Quib⁹ et qualiter.

¶ Si iudex imperitus neglexit peritorum̄ conſilia querere vel ſtudere ſi peritus erat/ vel ſi quid omiſit de contingentibus cauſe male iudicauit.tenetur dā=nificatus ad omne litis intereſſe ſcdꝫ Bart.in.l.fi.de vari et extraordi cogni.et ibi Bal.in.l.mancipia.de ſer fugiti ꝛ Ray.in ſumma ti.de iudicibus. Ab.

¶ Iudex tenetur habere tantam ſcientiam q̄ ab alliis querere non ſit opus quodcunq̄ȝ oportet iudicare.vel ſaltim habere conſuetudinem ꝛ peritiam iudicandi.in auc.de iudi.in prin.coll.vi.ꝛ.l certi iuris ff.de iudi.glo.in.c.Sciſitatus de reſcriptis.

¶ Si iudex propter imperitiam aſſeſſoris quem ſciens imperitum male iudi=cauit tenetur ad omnem litis extimationem. Aſten. in ſumma.lib.i.ti.xxxviii. Et glo.in.c.inter ceteras. de ſen.ꝛ re iud.ff.Ad q̄ſq̄ȝ iuris.l.ij. Ab.

¶ Ubi vero iudex male iudicauit per imperitiam aſſeſſoris quem elegit ſi habebat bonam conſcientiaꝫ ꝛ aſſeſſor communiter ſufficiens credebatur. excuſatus eſt. Aſten.et Hoſti vbi ſupra.

¶ Si q̄ noluit ſententiaꝫ ferre: q̄s ius ſuuꝫ amiſit tenetur ad oēm litis extimatio

nē.xiij.q.i. Dñs.vij.q.capl. Adminiſtratores. Alexan. de ales vbi ſ. M

¶ Si non cōdemnauit reū in expēſis cuꝫ hoc ab acto re peteretur: tenetur actori ad earum reſtitutionē.l.ppe= randum.§.Sin autē aliter utrum.C.de iudi.ꝛ glo.i.l. Obſeruare.C de decurioni libro.x. M

¶ Si neglexit ſubuenire miſerabilibus ꝛ oppreſſis/ vt tenetur.xxiij.q.v.admini/ ſtratores. M

¶ Si iudex vel aſſeſſor vi/ bem egrediens alium loci eiuſdem in ſui locum ſubro gauit quicquid male iudicaue rit ille nō tenet:ꝛ tenetur dā nificatis iniuſte.ff.de aſſeſ/ ſoribus.l.ꝫ.ꝛ.l.ad ſimilitu/ dinē vbi hoc dicit Bart.de capua.ꝛ Bal. M

¶ Si iudex arbitrum ele= git vt male iudicaret.Bal. l.x.coll.de pace conſtātie:i verbo circundatur. M.

¶ Si arbiter elect⁹ a par= tibus vel dat⁹ a iudice ſm formā ſtatuti diſponentis quod deꝫ cum litigare volētes ſunt conſanguinei. Iu= dicauit iniuſte per dolū vel ignorantiam iuris peritos conſulere negligens: tenetur leſo ad omne intereſſe ſecū/ dū Hoc in capi ſcdo de arbi et capi Si culpa de iiur M

Si arbiter dolo partis iniu ſtam ſententiaꝫ tulit que ad boniviri arbitrium reducta non fuit: tenetur damnifica to ad omne litis intereſſe do loſo non reſtituente ſecun= dum dominuꝫ Anto.de but in capitulo Quintauallis. de iureiur. . M

Si prece/precio/odio/ vel a more aliquem condannauit aut abſoluit:iniuſte: contra §. Si ergo.xiii.q.ii. M

Munerum acceptio verita tis eſt preuaricatio:i.q.iii.quod recte.ꝛ capitulo Non licet

Si etiam recte iudicando temporale premium expe= ctat fraudem in deum per= petrat:d.c.Qui recte M

Si iudex pecuniaꝫ accepit vt male iudicaret:vel vt nō iudicaretur in damnum par tis tenetur pecuniam reſti= tuere ei in cuius iniuriam accepit.i.q.i.Jubemus ꝛ.ca lex iulia.de ſymonia. Ne

mo. Alexand. de Ales. vbi ſupra. M.
¶ Si accepit pecuniam a parte que ei dedit. Ideo qꝫ nimiū ſententiam pfer re differebat, tenet reſtitue re danti Alexā. vbi ſupra ⁊ glo. ⁊ Archy. i. q. iii. non licet.
¶ Si cognoſcit qꝺdata ſit ei pecunia ſub ſpecie boni, vt ſic eius animus incli nare ad male iudicandum tunc reſtituet eā pauperibus. Alex. vbi ſupra ⁊ glo. in. d. c. Nō ſane. M.
¶ In predictis ſex caſib⁹ reſtitutio magis videt eſſe ꝯſilii: ꝙ neceſſitatis qꝫ cuꝫ hoc ſit turpe lucrum tanꝙ de turpi lucro. dicēdum eſt ſm Ul. ⁊ Guil In ſumma ꝯfeſſorum. libro. ii. tit. v. §. clx. in fine.
¶ Iudex ordinarius ſecularis accipere poteſt ſportulas. Et delegatus a pncipe duos aureos in principio cauſe: ⁊ duos in fi. Qñ cauſa excedit centum aureos. iij. q. iij. Offeratur. Ordinarius vero eccleſiaſticus nihil recepit preter ſalariuꝫ qꝺ ſibi datur ꝺ puplico. Delegatus etiam a papa poteſt tantum recipere a partibus moderatas expēſas qñ pficiſcitur extra domicilium vel etiaꝫ eſculentum ⁊ poculentuꝫ: qꝺ paucis diebus conſumi poteſt. de reſcrip. Statutuꝫ. §. Inſuper ⁊. §. ſequen. Non autem ſportulas vel duos aureos ſcꝺꝫ. Johan. and. in. c. Uno. de plus peti. Et imola in. c. Cum ab omi de vi. ⁊ ho. cle. Tñ nomine aſſeſſorum qñ ipſe nō eſt ſufficiens: poteſt ſalariū petere dum modo non fiat in fraudem. d. ca. Cum ab omni.
¶ Si aſſeſſor habēs certū ſtipendium a litigantibus aliquid exegit: reſtituere tenet eiſdem. Si illud eſt notabile qꝺ ſcꝺꝫ gl. in. c. nō ſane. xiiii. q. v. M.
¶ Si inferior Officialis ſuis nunciis habēs certuꝫ ſalariuꝫ aliqꝺ notabile extorſit: vel contra moreꝫ per immoderatem improbitatē: tenet ad reſtitutionem dantibus. niſi qꝺ paruum

ſit qd dȝ errogare pauperi bus. Aſteñ. vbi ſupra. M.

¶ Si iudex vel officialis non ſeruauit ſtatuta ⁊ con ſuetudines q̄ ſeruare iura uit periurus eſt niſi illa ſit illicita: vel impoſſibilia: vel p cōtrariam cōſuetudineȝ abrogata. cap. primo. de iu reiur. lib. vi. M.

¶ Si iudex tulit ſentētiaȝ cōtra cōſuetudineȝ bonaȝ p inde eſt ac ſi tuliſſet con tra legē ſcdȝ Bal i auc. Iu bemus. C. de iu. M.

¶ Tāte vis enim eſt cōſue tudo vt per eam iudex poſ ſit tranſgredi formam ſta tuti ſcdm Bal. in. l. Quid g §. pena grauior. ff. de his q̄ no. in fa.

¶ Si iudex laycus nō ſer uauit condemnationē: ſen tentiam bannum: ⁊ excom municationem epiſcopi re pellendo excommunicatuȝ in iudicio petentem ſicut tenet: vt per Innoc. in ca. primo de offi. ordi. Et glo. in cap. Adminiſtratores. xxiii. q. ix. M.

¶ Si Iudex laycus rōne delicti clericum puniuit ſi ne epi licentia ⁊ degrada tōe ſi infligit pena ſangui nis vel tormenti. auc cleri cus. C. de epiſco. et cle. ex cōmunicatus eſt. M.

¶ Si Iudex laycus ſtati non reddidit Epo petenti captum q̄ ſe clericum affir mabat: ⁊ erat i habitu cleri cali vel erat publica fama eum clericum eſſe. excom municatus eſt. de ſentē. ex commu. c. Si Iudex layc⁹ libro ſexto. Et ibi Iohan. and. M.

¶ Ubi vero fuiſſet ſine ha bitu clericali non tenetur iudex epiſcopo mittere do nec doceatur q̄ ſit cleric⁹. vt per litteras ſui clerica tus iudici oſtenſas niſi tā tum eſſent teſtimoniales: ſcdȝ Innoc. in. c. Poſt ceſ ſionem de pbatio.

¶ Et ſi eſt clericus ꝯiuga tus oportet q̄ ſe clericum probet. Et q̄ cum virgine contraxit. et portaſſe habi tum ⁊ tonſuram ſecunduȝ dominos de Rota. conclu ſione. lxxix.

¶ Si Iudex laycus vſur pauit ſibi iuriſditionē ſup

c'ericos:licet ei ſe ſubiecerit niſi cauſa ſit tēporaliuʒ rerum de ma.ꝛ obe.capi.ſolite. M.
¶ Cognoſcere tamen poteſt in cauſa feudali:vel in reconuentione in cauſa ciuili ꝛ non ſpūali. vt ſi clericus ſe immiſcet enormitatibus. vel ſi eius brachium inuocetur ab epō de fo.cōpe.c. verſi.de iudi ca. At ſi clerici.ꝛ cap. Cum non ab homine de offi.ordi.c.i.
¶ Si fuit acceptator pſonarum:vt nō ita iudicaret magnuʒ ſicut ꝛ paruum.c. Nouit.de iudi. M.
¶ Si reiecit legitimam pbationē vel grauauit partē onere pbandi vltra iuris formaʒ damnificando eā p hoc notabiliter glo.et doc. cto.in.c. Ad noſtram.iti.ide iuretur. M.
¶ Si i cauſis ſummariȷs citauit hodie pro craſtina die ad ſententiam audiendam ſententiā non tenuit cum citatio debeat eſſe trina cum interuallo dierum vt nota. xxiiij. q.iii.de illicita.dn̄s Dn̄icus in.ca.habeſ.iij.q.ix. M.
¶ Si cuiꝗ requiſitus denegauit iuſticiā facere teneẗ illi ad oē intereſſe ꝛ puniri dʒ extra ordinarie. In auc de queſtionibus.§.ſup hoc. coll'.vi. Et i auc. Ut litigātes iurent.coll'. viij .bal.in aucte Statuimus. C.d Epi.ꝛ cle. M.
¶ Si iudex ordinari⁹ ſententiam alterius iudicis in ordinarii iniquam execut⁹ eſt:tenetur leſo ad omnia damna ex hoc illata.glo.ſi. in capitu. Licet.de offi.dele. M.
¶ Si poſt ſententiā iniuſte datam cognouit erroreē ſuū nec ſe correxit ſicut potuit interloquēdo vel diffiniēdo.vt no.de accu.c. Generalr Et eſt pbabili⁹ ꝙ teneaẗ ſatiſfacere parti iniuſte leſe. M.
¶ Si iniuriantem ſibi puniuit durāte officio ſuo: eo ꝙ non licebat ſcd̄m Innocē.ꝛ Hoſt.in.c. Dilectus .d penis. M.
¶ Si iudex nulla cognitione premiſſa extra iudicialr ꝑt em ſpoliauit:teneẗ de re

ſtitu ſpolia.ꝯquerente. M.
¶ Si ad vindictã facilis fuit vel credendum poteſt eſſe mortale .lxxxvi. diſtin. Si quos.xv. queſtione .iii. Si.quis. M.
¶ Si iudex vt fatigaret vnam partium iniuſte alterius partis poſitiones ꝛ articulos incompetentes, admiſit: quos ex officio ſuo potius reiicere dꝫ.vt.l.Si duo patroni.§.Idem ſcribit .ff. ꝺ iureiur. ꝛ in gl.l.i.ff.de offi.aſſe. M.
¶ Si iudiciario ordie non ſeruato iudicabit. vt condemnando reuꝫ ſine accuſatore de crimine nõ notorio.ii.q.i.§.his oibus.xxiiii q.iiii.ſi qs.ꝛ tho.2.ii.q.lxvi art.iij. M.
¶ Si iudex comprehendens actorẽ iuſticiam non fouens fatigauit reuꝫ preſertim pauperẽ citando et alios actus iudiciales faciendo: cum poterit ac debuerit potius denegare actori citationeꝫ rei ſcꝺꝫ G dofredum in.l.Cũ clericis C.de epi.ꝛ cle. M.
¶ Si i grauamem vnius partis dilationes dedit vel inq̃tiones fecit.q̃bus altera pars rñdere nõ tenebat. Aut friuolas allegatiões admiſit.Alexã d.in.3.i tractatu preceptorum iudicialium.Et in cle. Sepe.de ver.ſig. M.
¶ Si admiſit poſitionem vel proteſtationẽ oblatam corem ſe: quam admittendo cognoſcebat eſſe periculum animarũ.vel iniuſtum eſſe qꝺ admittebat. vel qꝺ ꝟitas occultabat.vel pars altera decipiebat. Contra ca.Accepimus .de priuileg.Arnaldus in repertorio. M.

¶ A iudice eccleſiaſtico

Si iudex eccleſiaſtic9 pro obtinenda iuriſdictione: ſeu poteſtate eccleſiaſtica dedit aliquid tẽporale: ſymoniã ꝯmiſit. Me ꝑ la.vi.ſu.c.i.2.ꝛ.3. M.
¶ Exẽpluꝫ eſt in archipꝛſbyteris ruralibus: q̃ etiam dicũt decani.i.ꝺ.c.i.vbi glo. dicit.hi ſpũalẽ habent iuriſditionem.

¶ Cõſtituto tñ ſalario:ita q exercẽs iuriſditionẽ red dat obuẽtione prelato cõſti tuenti:aut eas ſibi compu te pro ſalario vel pte ſala rij licitũ ẽ ſcdm Jn. Hoſti. & do. Anto. de but. in. ca. ij. Ne pla. vi. ſu.

Si iudex ordinarius ec cleſiaſtic⁹ vel delegat⁹ con tra iuſticiam & conſcientiã gratia:vel cupiditate tulit iniquam ſententiam ſuſpẽ ſus eſt per annuz ab execu tione officij. Et tenetur ad extimationem litis parti le ſe. de ſen. & re iudi. Cũ eter ni. l. vi. M

Si talis durante ſuſpẽ ſione diuinis ſe ingerat:ir regularitatẽ icurrit inqua ſol⁹ papa diſpenſat. eo. ca. Cum eterni. M

Si ſine ordine iuris ſen tentias ptulit: maxime a liculus cẽſure:puta ſi ſine monitione premiſſa/ vel ſi ne ſcriptis/ & hmõi:de ſen. excõ. Sacro. & c. i. eo. titulo lib. vi. M

Si nimis de facili fulmi nauit ſententias excommu nicatiõis/ ſuſpenſionis/ vel interdicti:q niſi p cõtuma cia:vel mortali pctõ fieri d bent. i. q. iii. Nemo Epiſco porum. & c. Nullus & c. cer tum. M

Si non exiſtẽs peritus. ſaltem mediocri iuris ſciẽ tia. licet habuerit peritiam iudicãdi:nõ ſufficit d elec. cum nobis olim & glo. in ca. i. di. xx. M

Ad aduocatis et procuratoribus.

Aduocatus dr qui pa tron⁹ eſt cauſe. C. de aduoc. diuer. indi. l. Aduo cati. Procurator eſt q cau ſis agẽdis/ quoquo ſtudio cooperatur. ff. de var. & ex traor. cogni. l. pma. §. Aduo cati.

Si aduocauit a iure p hibit⁹/ vt qr erat clericus in ſacris:vel in minoribus/ ſz bñficiatus:vel monachus/ c. Clerici & cuz ſacerdotis & ca. ex parte/ de poſtulan do M

¶ Clericis tñ predictis/ lz aduocare apud iudicem ec cleſiaſticum in cauſa ppa/ vel eccleſie/ vel pro cõiunctis

¶ Si credens cauſam plꝰ eſſe iniuſtã/ꝗ̃ iuſtã cauſaꝫ defendit.eſt moꝛtale ſecũdũ dñm Anto.de But.ꝛ Abb. ſiculum in ca.bꝛeui.de iure iur. M

¶ Si induxit clientulum ſuum/vt veritatem in iudicio negaret vel ſuperfluaꝫ peteret dilationem tenetur parti contrarie de omni dãno ſecundum gloſ.i.in.ca.i. de confeſ.in.vi.Hoſt.i Rub de pe. M

¶ Si abſtulit iuſtã cauſaꝫ aduerſario petẽdo ſupfluã dilationẽ/vel faciẽdo cauilloſam poſitioneꝫ:vel inducẽdo partẽ.vt ꝟitatẽ negaret. ꝛ hmõi teneꝰ ad omne litis intereſſe.Hoſt.ꝛ Abb. vbi ſupꝛa. M

¶ Si aduocatus/vel pꝛocuratoꝛ ꝓduxit inſtrumentum falſum/vel teſtes falſos/vel allegauit iura falſa/vł fideliter clientuli ſui cauſam non defendit nihil de ꝯtingẽtibus omittendo. vt tenetur.3.q.4.ca.pꝛimo vii.qu.vi.Si quis ꝛ Mattheus in Cle.Sepe de verbo ſig. M

¶ Si aduocatus vel pꝛocuratoꝛ cõtra ſcripture veritatem aliquid ex ſuo ſenſu pꝛopoſuit. Vel cauſam non ratione defendit. Vel tumultuoſa voce non mitiratione factum pꝛopoſuit contra iura.xxxvij.diſtinc. Reuelatum.iij.queſtione 7 §.Arcentur.v.q.4.c.In loco. M.

¶ Si non iuſticie/ſꝫ lucro. Cõtra dicto.§.arcenꝰ.ꝟſi. Quid vꝛbem. M

¶ Si contra iuris pꝛohibitionem aduocauit rerum amiſſione ꝛ exilio perpetuo puniri debet de peni.diſti.i. Nemo. M

¶ Si habens conſuetudinem aduocandi ꝛ non ſciẽtiam/ non excuſatur ſcdm Dominuꝫ Dominicum. Et Johan.de Fantuciis:in dicto capitulo Infames. Et Bar.in.l.pꝛima.ff.de poſtulan. M

¶ Si in cã iuſta vſus eſt aliqua falſitate/vł falſis teſtibꝰ/vel inſtrumẽtis/vel legibus/vel docuit cliẽtuluꝫ veritatem negare. Raym. Et in Summa Confeſſo-

rum libro ſcd̄o.titulo.v.§.
Seu.q.clxij M
¶ Licet tn̄ aduocato in cā
iuſta prudenter occultare.
ea q̄bus eius pceſſus impe
diret Tho.vbi ſupra. imo
decipere aduerſarium ſuū
vt dicit glo.xxij.qu.ij. dn̄s
¶ Si aduocat⁹ patrocinium
denegauit pſonis miſerabi
libus non habētibus:vnde
ſoluere. Alexan.de ales in
tertio in tractatu precepto
rum iudicialium. Thom̄.
vbi ſupra.⁊ Hoſti.in ſum.
titu de pe.⁊ remiſ.§. Qui
bus. M
¶ Si aduerſarie parti re
uelauit ſecreta ſue partis:
vt q2 ſuā viderat inſtrumē
ta:crimē falſi incurrit. Et
tenet ad reſtitutioneʒ dam
ni cauſe iuſte pdite.l.j.§.is
q̄ depoſita.ff.de falſis.⁊.ff.
de iudi.l.filiuſfamilias. M
¶ Si accepto ſalario ab
vna parte. Poſtea pactus
eſt cum alia:quam ⁊ adiu
uit in crimē falſi incidit ſʒ
Bart.ff.de preuaricato.ſu
per Rub.⁊ in.l.de iura ca
lū.⁊.C.eo.ti.l ij. M.
¶ Si in cauſa vſuraria ad
uocauit:vel pſuluit:vt vſu
re nō ſoluerēt: vl' nō redde
rent:tenet ad reſtitutioneʒ
Ar.Cle.Grauis de vſuris
⁊.ca.Poſt miſerabilem eo.
titu.de vſuris. M.
¶ Si extorſit ſalarium.
Vn̄ non debuit vel vltra q̄
debuit/aduocando/vel cō
ſulendo.14.q.v.Non ſane.
in fine.⁊.q.vi.ſi res. M
¶ Moderandum eſt autē
ſalariū ſcd̄m q̄titatem cau
ſe/laboris/ſciētie/⁊ cōſue/
tudinis regionis.ff.de Va/
ri.⁊ extraor.cogni.l.j.§.iho
norarijs:⁊.iij.q.vij.§. Apd
vrbem.x. queſtione.3. Non
licet.
¶ Si accepit vltra centuʒ
florenos pro quauis cauſa
quod non licet/vt eſt text⁹.
Et Barto.in.l.i.§.diuus.ff.
de Vari.⁊ extraor.cogniti.
M
¶ Si fecit pactum cū cliē
tulo de quota litis habēda
puta tecē/vel duodeciʒ:qd
eſt phibitū l j.q.vii.arcea
tur. M
¶ Si cliētul⁹ pact⁹ eſt da/
re cētum p ſalario aduoca
to:vel pcuratori ſi vicerit

¶ Sin autē decē tantū. et qꝛ poſtea tranſegit ſeu cōpoſuit ſe cum aduerſario ñ vult dare illa cētum vt teneť ſicut notat in regula. Cōtractus de regu. iur. in. vi. In mercu. M.
¶ Si procurator p ſuā nō tumaciam nocuit dño: nota biliter teneť ei ſatiſfacere. Glo. ꝛ docto. in c. i. Ut lite. non cōteſta. Bal. in. l. Quā uis. ff. de dam. infec. M.
¶ Si donauit/remiſit vel tranſegit in damnum dñi. te netur. l. i. ꝛ ibi Doct. ff. de of ficio pcu. ceſ.

¶ A doctoribus ꝛ magiſtris.

Si dignitatem doctora tus: nō ad ſui vel alio rum vtilitatē/ſed ad ambi tionē q̄ſiuit de quo intelligi tur illud Iaco. tertio. No lite fieri magiſtri. Thom. i quolibet. M.
¶ Si indoctus queſiuit do ctorari ppter preſumptionē: ꝛ piculum videť mortal le. l. vna. C. de profeſſo. q in vrbe ɔſtantina. lib. xij. ſcđm do. Io. de ana. in capi. i. de magiſtris. M.
¶ Si non idone9 alios do cere preſumpſit: vel ex doctrina ſua excellētiam con ſeq̄ intēdit. diſtinctione. lix. Ordinatos ꝛ Tho. in quo/ libet. M.
¶ Si q̄s pro danda licētia docendi precium exegit re ſtituere danti teneť. Cum talis licētia gratis concedenda ſit capit. i. ꝛ ſcđo de magiſtris. M.
¶ Si doctor defendit ptīnaciter doctrinā falſā: cēſeť hereticus. 14. q. iii. in ec cleſia. M.
¶ Si examinauit imperitum doctorandum: ꝛ illum admiſit ad doctoratus dignitatē: de q̄ in. l. magiſtros C. de profeſſo. ꝛ medi libro decimo. M.
¶ Si propter conſiliū a ſe datum in quo nulluꝫ laborem habuit in voluendo li/ bros/ ꝛ ſtudendo/ ꝛ videndo acta/ ꝛ hmōi voluit ſalarium ad reſtitutionem te neť danti. Or ſalarium: la/ boranti ſolum modo debetur. x. que. iii. Non licet. Et

Sum.confeſſoꝝ.lib.2.tit.v. q.clxxiij. M

¶ Poteſt tñ ꝑpter ꝯſilium ſine laboꝛe tantū accipere ſalarium a diuite ꝑpter laboꝛē:quē aliquādo habuit ī ſtudēdo ſm Holti.in ſum. de peniten.⁊ remiſſ.§.Quid de aduocatis.

¶ Si docēs leges vel phi-ſicam ſcienter admiſit reli/ giosum vel ſacerdotē:aut clericum in dignitate cōſti/ tutū.excōicatus eſt.Ne cle. vel mo.c.ſup ſpelūca. M.

¶ Si docens theologiam/ vel ius canonicum ſcienter admiſit religioſum ſine ha bitu ſue religionis excom-municationem incurrit.ca. vt piculoſe Ne cle.vel mo. lib.vi. M.

¶ Si doctoꝛ/vel ſcolaris bononie tractat de condu-cenda domo irreq̄ſitis inq̄-linis excōicat⁹ eſt/vt in pri ma parte.c.3.capitu.pꝛimo de loca. M

¶ Si cum non eſſet doctoꝛ geſſit ſe pꝛo doctoꝛe/ pena falſi puniri debet vt.l.red-datur.C.de Pꝛofeſſoꝛ. Et medi.lib.x. M.

¶ Si mutuauit ſcolarib⁹/ vt ſecum intrent vſuras cō miſit. Si ex hoc conſecut⁹ ſit maioꝛem famam/vel lu/ crum ſalarioꝛum: quod eſt pauperibus errogandum/ ſm Jo.an.in regula pctm/ lib.vi. M.

¶ Si mutuādo vel rogan/ do:vel detrahendo ſubtra-xit alioꝛum doctoꝛum ſco-lares q̄ iam cum illis intra bant:tenet ad omne inter-eſſe pꝛedictoꝛum vt'ī ſimili habes ſm Richard.de ſub trahēte aliū a religione v. in.vij.p̄cepto. M

¶ Si pꝛopter conſilium a ſe datum:per erroꝛem: vel ignoꝛantiam ſententia in-iuſta eſt ſecuta/tenetur illi ad ſatiſfaciendum contra quē lata eſt.vt.l.Illicitas §.ſicut.ff.de offi.pꝛeſſ.⁊ ar. capi.Tua nos.de Hoſtien. Abb.Siculus in cap.Tua pꝛealleg. M.

¶ Si die feſto legit ꝑpter ſalarium/vel alicui conſu-lit/ ē moꝛtale ſecūdū domi-num Anto.de but in capit. l.de feri.⁊ Tho.in tertio di ſtin.xxxvii. M.

¶ Non tam peccat ſi cauſa pietatis/vel propter expediendum cum pricipali ter:q̄ de lõginquo venit cõſulat:aut propter exercendum ingenium legat Ant. de But.⁊ Abb.in eo.capit. p̄mo. Legere quoq; principaliter propter ſui ⁊ ſcholarium eruditionem licȝ ac ceſſorie veniat lucrum non fit contra preceptuȝ ar.ca. ſi.de magiſtris. Abb.in.c.i. de fer.

¶ Si ſcientias prohibitas docuit/vt nigromãtiam artem notoriã:⁊ poetarum figmenta/q̄bus audientium mentes incitantur ad incẽtiua libidinum qđ eſt omnino prohibitum diſ.37.c.Ideo prohibeť. M

¶ Si docuit errores notabiles cõtra fidem:⁊ bonos mores paratus eos defendere excommunicatus ẽ.c. Ad abolendam de hereti. M

¶ Si falſo ſe iactauit de maiori ſcientia quã habeat ad inanem gloriam:vel famam acquirendam. mortale eſt:vt ſupra ĩ peccato vanegloriẽ. M

¶ Si inuidit alteri doctori/vel magiſtro q2 maioreȝ habet famam/vel concurſum ſcholarium mortale ẽ. vt in peccato Inuidie. M

¶ Si ſectas fecit inter ſcolares/vt eos a doctoribus ſuis ſubtraheret: vel non idoneum eligerent in rectorem ſtudij:quia contra proximi eſt charitatẽ ⁊ vtilitatem:mortale eſt/vt ſupra ĩ preceptis. M

¶ Si neglexerit profectũȝ ſcolarium quo ad mores et ſcientiam. Cum p̄pter hoc ſit ſalariatus.videť mortale.l.Magiſtros.C.de profeſſo.⁊ medi. libro decimo. Ar.capitu.i.⁊ glo.ibi.xii.q.i. M.

¶ Si nimium crudeliter verberauit diſcipulos.videtur mortale:quia leuis tantum caſtigatio eſt conceſſa magiſtro de Homi. Ad audiendum.ff.Locati.l.Item queritur.§.Si ſutor M

¶Si magis ex ira: ꝙ ex correctione clericum verberauit. excõicat⁹ eſt.xvij.q.4.ſi qs ſuadente. M.
¶Si vt intereſſet alicui actui alterius: vt inſtructiõe vel examinatione doctorãn di miſſam neglexit audire die feſto: vt in tertio precepto. M.
¶Si non ſeruauit ſtatuta vniuerſitatis: que ſeruaturum ſe eſſe iurauit piurus eſt. vt ſupra in ſecundo precepto. M
¶Si actus ſuos/ vt diſputationis vel repetitionis fecit in eccleſijs: contra eccleſie prohibitionem capitu. Decet de immu. eccleſi. lib. ſexto. M
¶Si nõ preſtitit conſiliuꝫ gratis egenti: vt tenetur. ſicut ⁊ aduocatus patrociniũ. Alex. in. iii. in tractatu preceptoꝝ. M
¶Si communitas doctori infirmãti: vel abſenti/ de voluntate reformatoꝝ ſtudij negat ſalarium in totũ vel in partẽ ad qđ tenetur omnino: vt.l. in hac lege. C. de pfeſſo. ſacro. ſcri. Et do. Dñicus in ca. de qbuſdam. diſt.lxxiij. M.
¶Si doctor habens ſalarium/ vel ſufficiẽs beneficiũ p ſua lectura collectam exegit a ſcolaribus turpe eſt lucrum. Dñs Dñicus vbi ſ. M
¶Ubi tñ nõ haberet ſalarium: vel beneficiuꝫ: vel vnde viuat. exigere poteſt collectam: vel gratis datuꝫ accipere p.l.2.ff. de origi. iur. Dñic⁹ vbi ſ. ⁊ Inno. in. c. j. de magiſtris.
¶Si ſcolaris pdigaliter expẽdit bona paterna: vel ſtudia litteraꝝ notabiliter neglexit. vel contra pitateꝫ ptinaciter reſiſtit: ne ſuccũbere videref/ vel vniuerſitatis iuramẽta non ſeruauit. vel ppter practicas ſe periculo mortis expoſuit mortalia ſunt: vt ſupra in locis ſuis M:
¶Scolaris vagabundus: ⁊ ſtudium negligens non gaudet priuilegio vniuerſitatis.l. gñalr.§.i.C. de epiſ. ⁊ cleri. M

¶Ab accuſa=

tore ꝛ actore.

SI aliquē falſo de crimine accuſauit vel bona in iudicio petiit. que nouit non eſſe ſua: vel ſibi deberi leſo teneť de omni dāno ex hoc illato in perſona fama / vel facultatibus. ii. q. iii. Calumniari. ꝛ. xiiii. q. v. Non ſane. in fi. et eodem cauſa. q. vi. ſi res. ſupra pre cepto. viii. M.

¶ Si acuſare neglexit peccatum qđ vergebat in multitudinis corruptelam corporalē vel ſpūalē valēs id ꝓbare ſufficienter. Alex đ ales in tertio tractatu iudicialiū preceptorū: ꝛ tho. ſcđa. ii. q. lxviii. M.

¶ Exēpla ſcđꝫ Alexā. vbi ſupra qñ delictum vertitur in iniuriam dei. vt qꝛ cōtra fidem vel ſi eſt crimen leſe maieſtatis.

¶ Si aliqueꝫ accuſauit đ crimine occulto. qđ: ꝓbare nō valet peccauit: ꝛ famā ei reſtituere teneť. vi. q. ii. Si epiſcopus. Alexan. vbi ſupra M.

¶ Accuſare autē nemo teneť. cum ſibi imminet periculum corporis: vel bonorum ab accuſato. Alex vbi ſupra: Et aſteñ. libro ꝑmo titulo. xl.

¶ Si deſtitit ab accuſatione cepta colludens reo proprias ꝓbationes diſſimulando: ꝛ falſas excuſationes inueniendo. Thomas vbi ſupra. M.

¶ Si iuſtam cauſam defēdit mēdaciis vel falſis inſtrumentis: ꝛ teſtibus. licet mortaliter peccauerit: non tñ al's teneť. Tho. ii. ii. q. lxix. xxii q. ij. faciat. M.

¶ Si poſt ſententiam latā ꝓſequēs in rem iudicatem tranſiuit cognoſcat. ſe habuiſſe iniuſtam cauſam: nī ſi reſtituerit (vt teneť) eſt in ſtatu damnationis. Innocen. ꝛ dñs Anto. de but. in ca. Quia plerię de immu. eccle. M.

¶ Si interrogatus a iudice in iudicio in cauſa ciuili vel criminali pro qua aderant ſemiplene ꝓbationes veritatē negauit: vel cauſa ſubticuit Thom. ſcđa. ij q. lxix. M.

¶ Si reus ſcienter appel-

lauit cōtra iuſtam iudicis ſentēciā vel ꝓpᵗ hmōi moram impediret ei⁹ executio tenet aduerſario de dāno: et expenſis.ij.q.vi. Patet. Concordat Thomas vbi ſupra. M.

C A teſte.

SI teſtis interrogatus a iudice ſup certo articulo in iudicio mentitus eſt: vel occultauit veritatem et multa ſubticuit cū iuraſſet dicere puram veritatem. mortaliter peccauit In his caſibus .c.i.de cri. fal Et in.c. Dilecti.de accuſatio. M.

C Si in predictis caſibus aliquē damnificauit. tenet ei de omni dāno.l. Qui nomine.ff.de falſis.ij.q.i. notum De his in octauo precepto. M.

C Si teſtificatus eſt in iudicio ſcire qd̄ dubium erat periurus eſt. Et ſi cum dāno tertii: tenet ſatiſfacere. ar.ad hoc.xxxiij.q v.de occidendis. Et. Tho.ſcd̄a.ij. q.lxx. M.

C Ubi vero ex labilitate memorie tn̄ cum aliqua cā factum: recogitatiōe ꝯtigiſſet: nō peccauit mortaliter Tho.ibidem.

C Si accepit pecuniam ꝓ teſtimonio ferēdo tenetur errogare pauperibus: ſiue dans ad eum corrūpēdum dederit vel non ſcd̄m Hoſtien.de quo.xiiij.q.v. Non ſane. M.

C A notariis.

SI cleric⁹ conſtitutus notarius confecit inſtrumentū in ſecularib⁹: vel laycus notarius confecit in eccleſiaſticis non licꝫ Et iſtorū ꝯuerſario dꝫ eſſe diſcreta. Ne cle.vᵗ mo. ca. Sententiam. ꝛ. ii.q.vij. Laycos. M.

C Quicquid p̄dicti ſic fuerint lucrati debent pauperib⁹ errogare.xiiii.q .v. Qui habetis. Ray.in ſumma.

C Si non fuit deſcriptus in matricula. ꝛ ꝯfecit īſtrumēta non valent: quia non habetur pro notario glo. in ſecundo.ff.de offi.magiſ. mili. M.

¶ Si exiſtens infamis notorie. vt q; ſit homicida vel falſarius ⁊ huiuſmodi: inſtrumenta confecit. non valent. vt notat in auctentico de tabellio. §. penulti. ⁊ ibi glo. ac. Bal. in. l. Cunctos populos. C. de ſumma trinita. M.

¶ Si dictauit vel ſcripſit in publicam formam ſtatuta ſuper vſuris ſoluendis vel non repetendis vel nō reſtituendis: eſt excommunicatus. vt in Cle. ex graui. de vſu. M.

¶ Si dictauit ſtatuta aut redegit in publicam formā ꝯtra libertatē ecclie. excōicatꝰ eſt. vt. ꝫ. in prima pte i iii. c. ⁊. in. c. Grauez de ſen. excom. M.

¶ Si p ignorantiam aut maliciam omiſit ſcribere i inſtrumento vel teſtamēto clauſulā aliquem: vel debitaz ſolennitatē pretermiſit ꝓpꝰ qḋ qs eſt damnificatꝰ tenet ei ad ſatiſfaciendu;. vt. l. Cum ſit adiecta. C. de magiſtra. conueni. et Bar. idem dicit in. l. tabul. ff. de tabul. exhiben. M.

¶ Si ꝯfecit inſtrumentu; qḋ ſit vitioſum in vno articulo. Oēs acticuli ſunt vitioſi: ſiue ſint ꝯnexi: ſiue ſeparati: vt notat in regula. Utile. li. vi. glo. xxxvii. diſ. Siqḋ verius.

¶ Si in ſcribēdo teſtamēta puertit ordinez: q̄ eſt de ſubſtātia teſtamenti nō valet: nec excuſat p impitiaz. l. p latā. C. de teſta. Bal. in. l. ambiguitas. C. eo. ti. Et tenetur ſatiſfcere damnificato. vt ſupra. M.

¶ Si omiſit ſolennitatez ſibi incūbētē in inſtrumento: vt q; ſcripſit ſiue teſtibus. In dictione vel anno: reputatur falſum. l. Uniuerſalia. ff. de rebus eoru;. Bal. vbi ſupra. M.

¶ Si ex imperitia minus ſcripſit vel aliter q̄ȝ debuit Puta q; non ſcripſit: ſe vel non poſuit nomen ſuum nō valet teſtamentu;. C. de teſtamen. l. hac conſultiſſima. §. primo. Bal. vbi ſupra. M.

¶ Notarius tñ ſupplere pōt omiſſa ſi eſt bōe fame. di. 27. q de menſa niſi hoc

facere vellet ex interuallo quod ſcōꝫ aliquos nō poteſt vel ſi inſtrumentum tradidit. Bal vbi ſupra.

¶ Si mēdaciter ſcripſit interueniſſe ſolennitateꝫ for malē puniēd⁹ eſt pena falſi.l. Jubemus.§. ſciturum. Bal.in ea.l. M.

¶ Si falſificauit/ vel occultauit teſtamēta/ vl' alia inſtrumēta. ꝓpter qd legatarii legata. vel creditores credita ſua ꝓbare nō poſſunt: ⁊ ꝑ ꝯñs: nec conſequi tenet ſatiſfacere oīm eorū damno cauſam efficacē preſtiterit. C. de edē:l.is apud quē. c. Si culpa de iniur. de hoc Bal.in.l.ſi quis dolo.ff de tabu.exigē. Et Joh.an. in addi.ſpec.ti.de inſtumētorum editione.§. Inſtrumentum. M.

¶ Si in fauorē vſurarii cō fecit inſtrumentū vſarium Cuius vigore ſolute ſunt vſure: tenet vſuras ſoluēti reſtituere vſurario nō red dente. ſm glo. ⁊ Ange.in.l. ſi ſciente. C. ad legē ponp̄. de parricidiis. M.

¶ Si inſtrumentum vſurarium ꝯfecit in fauorē ſoluētis vſura periurus eſt: licet vſuras ſatiſfacer nō teneatur. Jurant enim talia inſtrumenta non conficere. Hoſtiē in ſum.titu. de. vſu: §. ab aliquo. M.

¶ Salarium ab vſuratio acceptū: qꝛ in ei⁹ fauorē cō fecit inſtrumentum. turpe eſt lucrum et paupibus erogandum. M.

¶ Si vltra ſalarium debitum accepit a parte etiam ſponte ſoluēte puniri debꝫ ſm Bal.i autē. Sꝫ hodie. C. de epi. ⁊ cle. M.

¶ Si ſtāte ſtatuto. ne poſſit niſi tantum accipere ꝑ ſingulis actibus accepit vltra reſtituere dantibus tenetur ſi multum fuit. vel ſi parum a ſingulis accepit: pauperibus errogabit. de quo Bart,in.l. Jnuitus .ff. de iniur. M.

¶ Si ſtipulatus eſt teſtamēta eoꝝ q̄ erant alieni a ſē ſu: tenetur ad omnia damna illorū q̄ ſucceſſiſſent predictis ab inteſtato. Si propter hoc nō ſuccedunt: vel in totum: vel in parteꝫ ali:

quam. Ar.c. Si culpa. de in iur. Bal. in. l. i. C. de sac. ſā. ec. M.

¶ Si diebus feſtis non ne ceſſitate: ſ3 lucri cupidita te cōfecit inſtrumenta: vel copiauit: vel extendit ſcri pturas cū id differre poſſet qđ ꝓhibeṫ. de fer. c. i. M.

¶ Si eſt notorius epi: et ſa lariatus. ſi ꝑ ſcribendis no minibus ordinandoꝝ pre cium accepit/ pacto/ ſtatu to/ vel conſuetudinē ſymo niam commiſit. de magi ſtris. c. i. et de ſymo. c. i. vbi hoc đt do. Ant. de bu. M.

¶ Ubi vero ſine pacto/ ſta tuto vel conſuetudine reci piat a ſponte dante/ non eſt ſymonia de ſymo. dilectus. ii. Et idem ſi accepit preci um ſuo labori congruēs v/ bi ſalariatus nō eſt. Lic3 ꝑ quo facit ſtilus curie roma ne ſcđm quē taxata ſūt om nia beneficia ſcđm qualita tem eorum. Do. Anto. in di cto. c. i.

C A medicis

SI religioſus. vel in ſa cris conſtitutus/ vel i minoribus: ꝛ ſufficiēter be neficiatus operā dedit me dicine. Ne cle. vel mona. c. Sētētia3. Durā. li. ii parte ſcđa. q. lv. M.

¶ Pro miſerabilibꝰ tamen pſonis: et conſanguineis. ꝛ vbi periculum nō ē. Cleri ci poſſunt operam dare me dicine dummodo non in cy rurgia: que aduſtionem et abſciſionē reqrat. c. Sēten/ tiā. Durā vbi. ſ. M.

¶ Si imperitus exercuit artē medicine: vel pitus: ſ3 in medendo nō eſt ſecutus traditiones artis. de homi ci Tua nos. Et ibi dominꝰ Anto. ꝛ Inno. M.

¶ Lic3 ſequaṫ ſanitas in firmi. Impitus tñ non ex cuſaṫ a mortali cū ſe expo nat piculo peccati morta lis in nocumētum ꝓximi ſe cūdū do. Archiepi. M.

¶ Si medicus pitus eſt. ſ3 non adhibuit debitam dili/ gentiam pſonaliter viſitan do: dietam infirmi ordinā do: ꝛ hmōi. vt tenetur. d. ca Tua nos: ꝛ dominus An to. ꝫ but. ibidem. M

¶ Si medicus ſciens ar.

matarium ponere corruptas ſpēs in medicinis: ne glexit eligere bonas dum medicinas ordinabit. Inno.in.d.c.Tua.et Duran.vbi ſupra. M.

¶ Si dubitans de aliqua medicina an proficere debeat infirmo.nichilominus eã ſi propinauit. videtur mortale: qꝛ ſic cum periculo expoſuit.dñs Anto.vbi ſupra. M.

¶ Si propter pecuniam ꝯſequendam differt ſanitatem: aut grauat infirmitatem faciens infirmum recidiuare.puniendus eſt ſeuere.ff de Vari.ꝛ extraor. cogni.l.Medicus.Innocē. ꝛ Abb.in.d.cap.Cua nos. M.

¶ Si nimis intempeſtiue dereliquit curam infirmi: ex quo mortem vel longiorem icurrerit egritudinem tenet de omni damno. Inſtitu.ad legem aquiliam.§. Preterea. Aſteñ.libro. vi. titulo.xiiii. M.

¶ Si emere fecit ſuperfluas medicinas: qꝛ hꝫ partem in apotheca aromatarii. tenet ad ſatiſfactionē dãni. Aſteñ vbi.ſ. M.

¶ Si cum eſſet vtile infirmo membrum aliquod incidere medicus neglexit practicum et diſcretum inciſorem reperire exponēs illum periculo.Dñs Anto vbi ſupra. M.

¶ Si Cyrurgicꝰ dubitãs de inciſione vtrum infirmo eſſet periculoſa non abſtinuit ab incidendo.do. Anto.vbi.ſupra. M.

¶ Si illeq̃ flebothomat: vł ſeccat.imperitus eſt in talibus vel peritus: ſed diligentiam non adhibuit vtrobiq; peccat Duran.vbi ſupra. M.

¶ Si primo viſitans infirmum grauatum egritudine mortali: vel non mortali cum effectu non induxit vt confiteretur antequam manum ad medelam apponat: fecit cõtra preceptum c.Cum infirmitas.de peni. ꝛ remiſ. Contra qđ nulla contraria ꝯſuetudo valet Hoſtiē.ꝛ Iohã and.ꝛ dominus Anto.in dicto.c.Cũ infirmitas. M.

¶ Tenetur autem medic⁹ i
foro conſcientie relinquere i
firmum: qui ad eius moniti
onem confiteri nō vult: vt di
cit Cardina. in dicto capitu
Cum infirmitas. quod cre=
ditur: niſi egritudo illa exi=
gat feſtinatum remedium:
vel ſi infirmus in nolle con/
fiteri ſit obſtinatus: ſecun=
dum Petrum de palude in
quarto M

¶ Si pro ſalute corporis cō
ſequenda: vel conſeruanda
ſuaſit aliquid infirmo: quod
vergat in periculum anime
vt ꝙ quis inebrietur: vel fe
mina aborſum faciat ne mo
riatur. d. c. Cum infirmitas

¶ Si ſalariatus eſt de pu=
blico cum pacto: vt nil reci=
piat ab aliquo: ſi recipit eti/
am a ſponte dantibus: reſti
tuere eis tenetur glo. in leg
metus. §. fina. ff. de Regulis
iuris M

¶ Non debet etiam paciſci
de ſalario cum eo qui preſu
mitur timore mortis promit
tere. Unde et tale pactum
reſcindi debet officio iudi=
cis vt lege medicus. ff. de va
ri. ⁊ extraordina. cogni. leg.
archite. §. de profeſſo. ⁊ me/
di. lib. x.

¶ Si noluit gratis curare
pauperem infirmum: vel e=
tiam diuitem qui nolebat a
liquid ei dare: vt tenetur. cū
tamen a diuite poſſit poſtea
ſalarium exigere. ff. de nego
geſt. leg. Pomponius. glo. in
capitu. primo diſtin. lxxxiiii.
Alexander de Aales in ter
tio M

¶ Si vt medicinam experi=
retur eam dedit religioſo:
vel pauperi exponens illuz
periculo propter dictā me=
dicine experientiam facien/
dam ſecundum Duran. vbi
ſupra Innocen. ⁊ do. Anto.
videtur mortale M

¶ Si nimis de facili ſua=
ſit debilibus non ieiunare
vel comedere carnes tem=
poribus prohibitis. Aut
alicui pro conſeruanda ſa=
nitate ſine cauſa rationa=
bili mortale eſt quia eſt ↄtra
eccleſie precepta. c. Conſiliū
de obſer. ieiu. M

¶ Si ex emulatōe detraxit
aliis medicis Aut eis ex
hoc aliquid dānū ītulit: aut
vniuerſitatꝫ iuramenta non

ſeruauit:q₂ totiens eſt ꝑiu r⁹ vt ſupra i locis ſuis. M.
¶ Si ex libidinoſa itẽtiõe tetigit mulieres infirmas mortale eſt vbi ſ. M.
Si medicus per imperiti⸗ am dedit medicinã:ex qua infirmus mortuus eſt ad ſatiſfactionem tenet. vt in c. Tua nos. de homi. Ab. ſi cu. in. d. c. Tua. M.
¶ Si gerẽs curam infirmi aliqđ contrarium vel noci/ uum infirmãti tribuit gra uiter peccauit. etiam ſi ex compaſſione fecit. Abb. i. d ca. Tua nos. de homi. M.
¶ Si infirmus cibum vel potum ſibi ſumpſit credẽs ſibi valde nociuum. mortal/ le eſt. Duran. vbi ſupra. et dñs Anto. i dicto cap. Tua nos. M.
¶ Si qs in ſuis infirmita tibus medicum iudeum vo cat. aut ab eo medicinã re cipit. ſi clericus deponẽd⁹ eſt. ſi laycus excõicandus Tex. in. c. Nullus. xxviii. queſt. M.
¶ Ubi vero in eodem loco medicus xp̄ianus nõ eſſet ſed tm̃ hebreus vocari po/ teſt a xp̄ian; q₂ neceſſitas nõ habet legẽ. ſcđm Archi ꝺug. ⁊ Laur. in. d. c. Nul⸗ lus. Qđ etiam intelligunt q̇dam cũ xp̄ianus contra monitionem ſibi factam do cet eum. Et tunc tantum peccat mortaliter.
¶ Qñ longa expientia q̇s habet peritiam medendi a licui egritudini. vt oſſa cõ fracta / vel caput vulnere contritum ſine alicuius in cantationis. vel vane ſup⸗ ſtitionis imprecatione cu⸗ rare: lʒ canones medicina les ignocet ſine peccato fie ri poſſe videtur. vñ nec ta⸗ lib⁹ in foro penitẽtie abſo⸗ lutio eſt negãda.
¶ Si tñ aduocẽt medicuʒ phiſicũ: quando vidẽt hoc neceſſariũ ꝓpt̃ febrem vul nerato ſupueniẽte. Et hoc idem de illis q̇ cancros / fi⸗ ſtulas / dolorẽ dentium / vel aurium curare nouerunt. vt expreſſe de hm̃oi medi⸗ cis habʒ tex. in. l. i. §. medi⸗ cos. ff. de va. ⁊ extraor. co⸗ gni. vbi đr. medicos fortaſ ſis q̇s accipiet. Etiam eos q̇ alicuius partis corporis

vel certi doloꝛis ſanitatem pollicenẗ. vt puta ſi auricularius. ſi fiſtula / vel dentiuꝫ Nõ tñ ſi incãtauerit. ſi imprecat⁹ eſt. Hec ille.

De mercatoꝛib⁹

SI mercatoꝛ laq̄cus ſolum pꝛopter cumulandas diuitias non ꝓpter neceſſitatem: vel elemoſynaꝫ faciẽdas Aut ꝙ ſic ſua induſtria rei publice ſeruiat negociaẗ. Alex. de ales in tertio tractatu pꝛeceptoꝛũ Et Tho. ij. ij. q. lxxvij. arti. 4. M

¶ Propter enim domus ſue ſuſtẽtationẽ: vel pauperum ſubuẽtionẽ / vel publicam vtilitateꝫ ne ſi res ad patrie vitam neceſſarie deſinit negociari / licet lucrũ non quaſi finẽ expetẽdo / ſꝫ quaſi ſtipendium laboꝛis. Tho. vbi ſ.

¶ Si rẽ emit vt ſtatim immutatã carius vendat / nec illam tranſfert vel conſeruãt periculoſe tempoꝛis ex ponẽs vel loci illicitum eſt. Tho. ꝛ Alex. vbi ſ.

¶ Si totum foꝛum rerum venaliuꝫ emat / vt alij ab eo carius emere cogantur do abhominabilis eſt Alexan. vbi ſ. ꝛ do. Anto. i ca. i. Necle. vel mo. M

¶ Si cum ceteris mercatoꝛibus compoſuit / vt vno p̄cio / ꝛ non minoꝛi rem taleꝫ vendant. illicitum eſt. C. de monopolijs. l. i. ꝛ Hoſtien. i ſum. titu. de ſindico. §. quid ſocietas M

¶ Si impetrauit a pꝛincipe / vel cõmunitate vt ei ſoli talẽ rẽ vendere liceat / illicitum eſt. e. l. i. ꝛ Hoſtien. vbi ſ. M

¶ Pena autem in pꝛedictis duobus caſibus eſt perpetuũ exiliũ ꝛ bonoꝝ conſiſcatio. d. l. i.

¶ Si merces pꝛohibitas miſit ad partes infidelium excõicat⁹ eſt. vt in p̄ma pte c. iij. §. lxxviij M

¶ Si mercatoꝛes q̄ ad vendendum alioꝝ merces ſibi tranſmiſſas ſunt mediatores ꝓ laboꝛe ſuo ſubtraxerunt floꝛenum ꝓ cẽtenario aſſerẽtes / velle gratis eas vendere / tenenẗ ad reſtitu/

tionem. Et idem ſi amitten tibus gratis verſa vice: in talibus deſeruirent. 14. q. v. Nō ſane ī fine. M.

¶ Ubi vero nec propter amicitiam: vel ſuſceptum ſimile ſeruitium ſunt mediatores ad vendendum: ſi ſine alia conuentione florenum retinent licitum eſt. Cum omnis labor premium ſ optet. Ar. diſtictio. 8. Que contra mores.

Si exercuit mercantias die feſto: vel ī loco ſacro cōtra dei vł eccleſie ꝓhibitionē. vt Exod. xx. Matthei. xxi. de ferijs cap. i. diſt. xlij. Non oportet. M

Si emendo vel vendendo aduerteter periurauit. aut perniciose in damnum proximi mentitus eſt. xxij. q. ij. Primum de hoc in. ij. p̄cepto. M.

Si venditor rei apud ſe adhuc conſiſtentis vendidit in genere que deguſtationem recipit vt vinum zinziber. Uel conſiſtit in pondere: numero: ꝛ menſura. Guſtu. et menſura non ſecutis pertinaciter velit emptorem ſubire damnum amiſſionis: vel deteriorationis facte in rebus predictis cum ad ſe ſpectet. gloſ. in. l. Quod ſepe. §. in his. ff. de cōtrahen. empti. ꝛ. l. prima. ff. de Pericu. ꝛ comno. rei ven. M

Ubi tamen dicte res vēduntur in ſpecie periculuꝫ ſtatim ad emptorem pertinet: niſi venditor illud in ſe ſuſceperit. quia tunc tenetur uſqꝫ ad deguſtationem: uel menſurationem: ſi aliud tempus non fuit determinatum. di. §. In his. ꝛ di. l. i.

Exēplum venditiōis in genere ut uendo tibi decem corbes frumenti uel uini q̄ eſt in horreo: uel cellario meo. in ſpecie uero fit uenditio. ſi dicat has decē corbes frumenti: aut uini tibi uendo pro tanto precio.

Excipitur tamen caſus quando bona uenditoris publicarentur re uendita nōdum tradita: uel ubi pactum: uel culpa. in tradendo interueniſſet: quia tunc ad ipſum venditorem ſpe

ctaret.ff.locati.l.ſi fundus. Monal.in ſumma.

¶ Si de re vendita ſub cōditione vel ſcriptis conditione nondū exiſtente vł ſcriptis non confectis venditoꝛ velit emptoꝛem periculum vel deterioꝛationē ſentire cum ad ſe ſpectet.C.de fi inſtrum.l.contractus. Monal. Ubi ſupꝛa in ſumma. M

¶ Si vendidit vltra pꝛecium taxatum rebus venalibus ad vendendum expoſitis.l.i.C.de epiſco.audi. Et ibi Bal. M

¶ Si plus notabiliter vendit:aut emit res minus: q̄ communiter ab alijs fiat. moꝛtale eſt.vt glo. ꝛ doct.notant in.c.In ciuitate de vſuris. M

¶ Talis autem ſic lucrās niſi reſtituat damnificato: vbi multa fuit damnificatio: vel paupꝛibus ſi parum per ſingulos abſolui nō debet ſcdʒ Thom. ſecunda ſecunde.q.lxxvij.arti.i. Et Sco.in 4.di.xv.ꝛ.14.que. ij.habetis M

¶ Si etiam ſine dolo plus notabiliter vēdidit:aut minus emit comparata: hac precij in iuſticia niſi ſatiſfaciat eſt in ſtatu damnationis.ſecundum tho.eo.arti. pꝛimo. M

¶ Si vendidit non plus q̄ valeat pꝛopter commodum:quod ex ea emens habebat reſtituere illud plus illi tenetur. Et idem in permutatione.Sco.i 4. diſtin. xv.ꝛ Tho.ij.ij.q.lxxvij.art. v. M

¶ Licet tamen vendenti ꝛ permutanti ꝑpter damnum ſuum rem plus vendere. Et pꝛo plus permutare q̄ valeat ei qui inſtāt vult eam. Sco.ꝛ Thom.vbi ſupꝛa.

¶ Si vendidit fraudando in ſubſtantia:vt auricalcum pꝛo auro:aquam ꝑ vino tenetur deceptis ſatiſfacere.Sco.in.d.di.xv.Quarti. M

¶ Si vendidit vinum vel fenum:ſanum mixtum cuʒ coꝛrupto.l.ſacularii. Etiā bi gloſ.ff.de extraoꝛdi. crimi. M

¶ Licet tñ ad ſe cõſeruandum cum lucro cõgruo rebus bonis nninus bonis miſcere dummodo mixtio noxia nõ ſit: vt in medicinalibus. C. pe condu. in horreis publi. l. i. lib. x.
¶ Si vendidit fraudando in quantitate ponderis lãcis: vel ſtatere. aut in menſura ſextarij: vl' vlne. extra de empti. ꝛ ven. capitulo vt menſure. M.
¶ Si vendidit fraudando in qualitate. vt vinum: vel frumentum corruptũ pro ſano. pannum vnius ſortis ꝓ altera. l. Annonam. ff. De vari. ꝛ extraor. cogniti. ſco. ea. di. xv. quarti. M
¶ Si vẽdidit librum mendoſum quẽ magis expedit nõ habere ſatiſfacere teneť ar. l. i. ff. de edil. edic. Spe. ti. de empt. ꝛ vendi. §. i. verſu. ꝛ notat. Quod intellige maxime ſi lr̃as ignorãti vẽdidit ſm̃ Alexandrum lõbar. M.
¶ Si rem vendidit occulte defectuoſam: vt domum ruinoſam: equum claudicãtem. ꝛ hmõi Tho. ij. 2. que. lxxvij. ar. iij. M
¶ Manifeſtum tñ vicium dicere non teneť vẽditor: vt ſi equ⁹ eſt monoculus: nec occultum: ſi nõ eſt noxium ꝛ ꝓ tanto detrahat de precio. Tho. ibidem
¶ Si vendidit rem cuius defectũ qꝛ nõ dixit emens dannum notabile incurrit: teneť ad omne dãnũ inde ſecutũ. Alex. Lom. ꝛ Tho. vbi ſupra. M
¶ Exẽplum ſi nauis defectum. vel eq̃: vel medicine: vel tigni non patefacit nauiganti / militi / egroto / edificanti: propter qḋ naufragium vulnus. maiorẽ egritudinẽ: ꝛ ruinã dom⁹ paſſi ſunt iſti Alex. Lombar. ꝛ l. Julian⁹. §. ſi igiť. ff. de acti. emp. vbi Bal. dicit ꝙ teneatur ad ruinã ꝛ om̃ia dãna. inde ſequentia
¶ Si mihi ementi frumentum vel aliud: vt ex eo negociando lucrer. ꝛ illo mihi non tradito i termino cõſtituto nolis ſatiſfacere lucrũ quod ꝓbabiliter feciſſem vt teneris. l. ſi ſterilis §. ſi per venditorem. ff. de a

cti empti. AB

¶ Non tñ teneris mihi ſa= tiſfacere precium anialiuz inde mortuoꝝ: qꝛ bladum ī termino conuento tradidi= ſti. d. §. Si p venditorez. ſm Bal. q̄ indiſtincte ſic tenet in. l. vna. C. de ſen. q̄ pro eo: quē intereſt proferun.

¶ Si vēdens equum ſciē= ter morboſum dixerit. ven= do tibi pro morboſo/ calci= troſo/ retrogrado: tenet ſa tiſfacere: qꝛ inſidioſe viciū expreſſit. ff. de contrahen. empt. l. ea q̄. §. fi. Spe. tit. de emp. ꝛ ven. §. nūc. Dicendū ꝓſu. Quid ſi vendit. AB

¶ Si vēditor emptorē ſci= enter decepit. tenet ad omē intereſſe. AB

¶ Si ignoranter tenetur ei quanto minoris emptu= rus eſſet. l. i. §. Is ꝛ. l. Julia nus in principio. ff. de acti. empti. AB

¶ Exēplum ſi vas vitioſū ex quo vinum eſt effuſuz vē didit: qꝛ ſi ſcienter ad dam num vini. ſi ignoranter ſo= lum ad vaſis precium reſti tuēdum tenetur. l. tene. §. ſi vas. de acti. empti. ff. locati, l. ſed edes. §. i.

¶ Si vendidit fucos muli eribus innuptis Hoſtien. ꝛ Jo. an. ꝛ Abb. ſicut in cap. i. Ne cle. vel mo. AB.

¶ Vēdere tñ nuptis tātuz vt fuco illo ſuis placeāt vi ris nō eſt illicitum ſm pre/ dictos: quamuis tutior ſit ſentētia Alexan. de ales in quarta parte: tractatu de euchariſtia: vbi triplici rō= ne cōcludit nulli femine li cere ſe fucis impingere. de q̄ ſ̄ i q̄rto p̄cepto

¶ Si vēdidit gladios/ ſa= gittas/ venena/ ꝛ hmōi. cuz crederet ꝓbabiliter abuſi= uos ementes talia. xxiij. q. x. de occidendis. immo om= nia pctā indeſequentia ei ī putantur: ꝛ reus eſt omni um animarum. ꝓpter talia pereuntium. 14. q. 3. preci= pue. 27. q. 2. ſi tu. Ray. titu. de emptione. §. Sed quid ꝟ illis. AB

¶ Si aſſidue mentitus eſt etiam ꝓpter ſe ſeruandum indamnē. mortale eſt ſcdm Hoſtiē. in rubri. de pe. ꝛ re. ꝟ. Quando quis mentitur ſicut aſſidua ebrietas diſt.

xxv.§.alias. M.

¶ Si vendidit aleas: ⁊ taxillos his quos ſciebat ex cupiditate luſores videtur mortale. M.

¶ Si emit rem minus notabiliter ꝗ̄ valeat propter vendentis neceſſitatem vel ignorantiam: aut leuitatẽ maximam: aut vicium voluntatis. ſatiſfacere tenet vſq; ad iuſtum precium. Alexan. Lomb. in tractatu reſtitutionũ Bal. l. l. ij. C. d̄ reſcinden. vendi. M.

¶ Tamen ſi ſciẽs ⁊ aduertens quantitatem exceſſus vel defectus precij emit rẽ pluſꝗ̄ valeat: aut vendidit minus ſponte ⁊ non coact⁹ nulla eſt iuſticia.

¶ Precia rerum iuſta attẽdunt ſcd̄m communẽ ciuitatis taxationẽ. Alex. vbi ſupra. Et. l. precia rerũ. ff. ad. l. Falcidam. Addit Alexan. Lombar. Si diſcedatur a p̄cio cōmuniter extimatio. non ẽ ſimpliciter illicitũ. i. mortale.

¶ Si induxit dolo: vt quis rem venderet: alias non vẽditur⁹ ꝯtractus eſt nullus. ff. de dolo. l. elegant. M.

¶ Si dolo induxit. vt multo minus rem venderet: vſq; ad condignum precium ſupplere tenetur. ff de acti. empti. l. Nullo. §. Si venditor. M.

¶ Si emit bona alicui⁹ propter quodcunq; crimen iā confiſcata fiſco reddere tenetur. etiā in foro cōſciẽtie Pet. de Ancha. in regula poſſeſſor li. vi. habes de hoc ſupra in. vij precepto. Joā. an. ⁊ Spe. i ti. de dona. §. Item pone. M.

¶ Si emit redditus pedagij ſeu gabelle iuſte poſiti vel a non vero dn̄o: ad reſtitutionẽ tenet eis q̄ ſoluerũt. Pet. de Ancha. in regl'a poſſeſſor habes de hoc i vij. p̄cepto. M.

¶ Si emit rem alienam ſciẽter vel ignorantia craſſa ſcilicet alijs dicentibus rem eſſe furtiuam. tenetur ad extimationem plurimi: ⁊ ad omnes fructus perceptos et percipiendos. l. 2 ff. de fur. ⁊ l. ſcd̄a. C. Codẽ

titu.de reſtitu.ſpolia.capi. Grauis AB.

¶ Si emit queſtum.S. Antonij.S.Johannis.S. Bouis.S. Sepulchri. Et hmōi. Illicitum eſt omnino. Quia tales contra canones queſtuant: vt in cap. Cum ex eo.de pe.ꝛ re. Et de hoc in peccato auaricie. Itē qꝫ dantur eis elemoſyne. vt ex his pauperes ꝛ egroti predictorum locorū alantur. Aliquando vt dicantur miſſe fiat calix. vel altare: ꝛ huiuſmodi.de quibus nihil fit: vel pro minima parte fit. AB.

¶ Si feudum alienū ſcienter emit: vel detinuit: ꝛ cuꝫ nolit reſtituere fructus naturales ꝛ induſtriales: q̄s percepit ꝛ percipere potuiſſet verus dominus ſi poſſediſſet: vt tenetur.l.ex diuerſo.ff.de rei vendi. Et capitulo. Grauis de reſtituti. ſpo. AB

¶ Si metu compulit ſibi vendi fundum ꝛ nolit eum reſtituere cum fructib⁹ perceptis. Et quos dominus verus percipere potuiſſet vt tenetur.l. Sed et partis.ff. Quod me cauſa. AB

¶ Si poſtq̄ emit rem bona fide ſcit eſſe alienaꝫ: aut mote contra cuꝫ lite ſcit ſe non habere iuſtam cauſam litigandi iure ſibi reſiſtente: nec reſtituit omnes fructus naturales ac induſtriales perceptos repulſe extantes a die qua ſcire cepit rem eſſe alienaꝫ: vt tenetꝛ ſecūdū do. Anto.i.d.ca. Grauis. Et Bar.in.l.Sed ꝛ ſi lege.§.Scire.ff.de peti. here. AB

¶ Errans tamen in iure eo ꝙ ſibi iura non aſſiſtant nec reſiſtant. Habetur pro poſſeſſore bonefidei. Unde nec ad reſtitutionem ꝓdictorum fructuum tenetur. niſi contra eum ſententia: que etiam in rem iudicatā tranſierit lata fuiſſet ſcd̄m Do.Anto.ꝛ Bart., vbi ſupra.

¶ Si bonefidei poſſeſſor alicuius ꝑdij ſine titulo: vt emptiōis/ dōatiōis/ ꝑmuta

tionis: ꝛ hmōi. fundū que ſiuit: vel detinet: nec velit e um reſtituere vero dño: cuꝫ fructibus naturalibus ꝑcep tis ꝛ acceſſionibus ciuilib⁹ Si iſte extant aut conſum= pte ſint in rem ſibi vtilem qꝛ ſic factus eſt locupletioꝛ vt tenetur ſcdm ꝑdictos vbi ſupꝛa. M.

¶ Poſſeſſoꝛ tam bonefidei cuꝫ titulo: ꝛ ſine titulo fru ctus iduſtriales facit ſuos quamuis factus ſit locuple tioꝛ ſecūdū glo. in. l. fruct⁹. ff. de vſur. Et eſt cōmunis opinio. d. Anto. in. di. capit. Grauis.

¶ Naturales fructus ſunt q a natura ſine hominis in duſtria ꝑducunt: vt poma pira / fic⁹ / ꝛ ſilia.

¶ Induſtriales ſunt i qui bus pl⁹ hoīs induſtria ver ſat. vt blada / vinum / oleum lac / lana / fenum / q̄q ꝛ ſilia ſi magnam hominis curaꝫ exigant.

¶ Ciuiles actiones ex hoi minis ꝑuiſione proueniū vt ſunt penſiones domoꝛūt vecture nauium / vel equo rum ꝛ hmōi. dñs Anto. Et Abb. in caꝑ. Grauis de re ſti. ſpo. ꝛ Bar. in. l. fructib⁹. ff. de vſur.

¶ Si in rerum ꝑmutatio ne: ſeu barato rei ſue viciū occultum damnoſum / vl̄ ꝑi culoſū permutanti non ma niſeſtauit: vt tenebatur. Exemplū in equo claudo vel domo ruinoſa: vnde ad omia damna inde ꝑuenien tia: tenet Tho. ſcda ſecūde q. lxxvij. ar. iij. ꝛ Sco. i q̄rto di. xv. M.

¶ Ubi vero rei vicium ma nifeſtum eſſet ſicut in equo monoculo: in ſerico. in lana ante oculos expoſita ſi tan tuꝫ de rei precio ſubtrahat quantum eiuſmodi vicium facit eſſe deterioꝛem ſuffi cit ſi non manifeſtat Tho. ꝛ Sco. vbi ſupꝛa.

¶ Si vterq ꝑmutans no lit vitia rerum manifeſtare explicite / per hoc intendēs alter alterum decipere pec cant ambo moꝛtaliter. Ar. c. Periurare xxij. q. v. dolo / ſa. Eſt enim in ambobus i tentio: que omni lege dam natur. M.

¶ Satiſfacere vero inuicē

non tenenť ſi vterq3 tantũ dem decept⁹ eſt: vel ſi vterq3 practici ſunt in ſciendo defect⁹ rerũ pmutãdarũ q2 ſciẽti et ꝯſentiẽti nõ fit iniuria neq3 dolus.

¶ Si vnus pmutantiũ ponit exceſſiuum precium in re ſua: qd alter minime facit ſi notabilis eſt exceſſus quem alter non ppendit: tenetur vltra pactum ſatiſfacere. xxii. queſt. v. Periurare. M.

¶ Ubi vero vterq3 excedit in precio: q2 ex quotidiana practica arbitrantur de ſocio ꝙ ſilr faciat: vt ſe conſeruet indemnẽ: et ſocium decipere nõ ĩtẽdat. Non eſt illicitum. M.

¶ Si cum pmutare res ꝓ re pmiſiſſet ſine cauſa legitima denegauit vltra pactum: teneť ei cui pmiſit ad intereſſe. l. cũ ꝓcib⁹. ⁊. l. reb⁹. C. de pmu. M.

¶ Si pedagia: et gabellas iuſtas decepit. vide ſupra in vii. pcepto. M.

¶ Si cum potuit ſoluere pcium mercantiarum a ſe emptarũ3 in termino ꝯſtituto per longu3 tẽpus neglexit vltra pactu3 teneť ad intereſſe vendentiũ. ſcd3 Alexand. lombar. in tractatu reſtitutionu3 de pig. c. ſignificante. M.

¶ Si conductis pro certo pecunie precio aliud ꝙ pecunia3 dedit ⁊ inuitus peccauit omnino cum pacta ſeruanda ſint. de pac. cap. Antigonus. M.

¶ Ubi vero cum mercenario ꝯuenit dare partẽ pecunie ⁊ partẽ panni: vel bladi p ro iuſto: ⁊ communi pcio. l3 ille reuẽdendo multum pdat: mercator non teneť: q2 pacta ex cõuẽtione legem accipiunt. Et vt in regula in vi. Scienti ⁊ conſentienti.

¶ Si ex pacto ſoluit mercẽnario partẽ panni: quam multo maiori precio ꝙ valeat vendit: Ita ꝙ mercennarius debitam mercedem nõ recepit. Teneť ſupplere: q2 dign⁹ eſt mercẽnari⁹ mercede ſua. Mat. x. M.

¶ Si contracta ſocietate cum alio ad cõmune lucrũ ⁊ dãnu3 infidelr ſe habuit

ſubripiendo plus de lucro vel minorē diligentiā in rebus communibus q̄ȝ in ꝓpriis habēdo: vñ et lucrum ceſſauit vel res deſtructe ſunt vltra pactum ſatiſfacere tenetur ſocio quantuȝ ſua intereſt. capitulo. Non ſane. in fine. xiiij. queſtione v. de depoſito. cap. Bonafides. M.

De ſocietate mercantie.

Si ponens pecuniam in ſocietate voluit ſoluam eſſe vel lucrum ſub certitudine etiam ſi mercator non lucretur. vſura eſt. Richardus in quarto. diſt. xv. art. v. q. v. M.

Oportet enim et capitale ⁊ lucrum periculo expoſitum eſſe. vt rerum euent⁹ attulerit. Richar. ibidem Et glo. i cap. Plerique. xiiij. q. iii.

Si ponens pecuniam in ſocietate ſine pacto expreſſo. intendit illaȝ eſſe ſaluā vſurari⁹ ē ſecūdū Salycetum in aucten. Ad hec. C. de vſuris. M.

Si intendens pecuniam ſuam eſſe in periculo recipit lucrū a mercatore quē ſcit non lucrari: reſtituere ei tenet. Johannes de lig. in capitulo. In ciuitate. de vſuris. M.

Si ſcit datam a ſe pecuniam in ſocietate non exerceri in negociatione: vel arte: ⁊ aliquid percipit ꝓ lucro. totum reſtituere tenetur. Jo. and. ⁊ dñs Anto. de but in. c. Ad noſtram. de emp. ⁊ vendi. M.

Si deponens pecuniam lucrum accepit a mercatore q̄ ſe ad hoc obligatum: ſaltem ex honeſtate credebat reſtituere ei tenet ſcdꝫ beatum Patrem fratrem Johannem de Capiſtrano in ſuo tractatu de vſuris. M.

Si deponens pecuniam lucrum accepit credens ꝑ ignorantiam hoc licere: nō excuſatur a peccato et reſtitutione. ſecundum archiepiſcopum. Floren. in tractatu vſurarum. M.

Si dans pecuniam mercatori ad participationem

lucri ꝛ damni vult fieri inſtrumentum mutui vel depoſiti ꝑ ſua ſecuritate. Illicitum eſt Idem ibidem. M.

¶ Si ſocius voluit pl⁹ lucri: non tamen plus laboris: vel pecunie poſuit in ſocietate. reſtituere tenetur. Et ſi hoc deductum ſit in pactum nõ valet de iure ciuili. ſcḋm Dominum Azonem. ꝛ Accurſium in. l. Si non fuerint. in prin. ff. ꝓ ſocio. M.

¶ Si noluit expenſas pro ſocietate factas eſſe communes vel ſocium qui propter defenſionem mercium vulneratus eſt cõmuni ſũptu curari vt fieri debet ſecundum Baldum. cynum. ꝛ dominum Iacobum de arena in. l. i. C. pro ſocio. M.

¶ Si ponens in ſocietate pecuniam que periit. vel merces ex illa empte noluit ſocium operas tantum ponentem teneri ad dimidium damni. Cui tamen non contuliſſet dimidium capitalis. ſi ſolum poſt ſocietatem finitam illud reperiebatur reſtituere eidem tenetur ſecundum Baldum in l. prima. C. Pro ſocio. Et Sanctum Bernardinum ſermone. xxxix. in euangelio eterno. M.

¶ Capitale autem poſt finitam ſocietatem ſi ſolum reperiatur de iure ac conſuetudine reſtitui debet ponenti illud: vbi contraria conuentio non interuenit. ſm dñs Baldum. et Iacobum de arena in eadem lege prima

¶ Ad diuerſi mode contrahentes. Et primo de compenſatione.

¶ Si retinuit cauſa compenſandi: quod fiſco dare tenet: cauſa vc tributi qḋ ſoluitur pro predictis vel capitibus: non licet. vt. l. in ea. C. de cõpenſatio. M.

¶ Si fratres heredes parentes inſtituti: velit vnus cauſa compenſationis ſibi retinere: tanto plus de bonis paternis. quanto alius frater non emancipatus vĩ

uente patre conſumpſit in ludo: ⁊ meretricibus. Dic vt infra. M.

¶ Si cauſa compēſatiōis depoſitarius vult retinere rem conſiſtentē in pondere vel menſura: vt decē libras piperis: vel decē corbes frumenti p pecunia ſibi debita non lꝫ. ff. de pig. acti. l. ſi cum venerit. M.

¶ Liceret tñ ei retinere cā compēſationis pecuniā mutuatam ſibi p alia mutuata. vel frumentum pro frumēto: vinū p vino: ⁊ hmōi. Sꝫ nō vnius rei ſpēꝫ p alia. l. fi. ⁊ ibi glo. C. de compēſa. Uel vbi ex vna parte debet ſpēs: ⁊ ex altera pecunia. ſcđꝫ glo. in. l. fundus §. ſeruū. ff. ſi cer. peta. Sꝫ intellige mihi licere retinere interueniente officio iudicis. ſcđꝫ Bal. i. l. ſi cōſtat C. de compenſa. Itē licꝫ cō pēſando retinere pecuniaꝫ mihi mutuatā: ſi mutuans dolo vel culpa ſua rē meaꝫ mihi reddere non poſſit. vt in. l. fi. in pnci. ⁊ ibi glo. C. đ compeſa.

¶ Si nō ſatiſfacit p rebꝰ apud ſe depoſitis quas neglexit in incendiis ſaluare vt ſuas parum valentes illaꝝ compaſſione. ſcđm dñꝫ Johan. de imo. in ca. fi. de depoſito. M.

¶ De depoſito.

¶ Tñ licuit ei depoſitas negligere ſi ſuas q̄s ſaluauit eque precioſe erant aut amittendo ſatis ei damnoſum fuiſſet. ar. l. preces. C. de ſerui. ⁊ aqua.

¶ Si ſua leui culpa periit depoſitum: de quo mercedem habebat et non ſatiſfacit: ſicut tenet. c. fi. de depoſito. Qđ ſicut intelligunt dñs Anto. de but. Abb. et Johā. de imola. M.

¶ Si depoſitum non ſatiſfacit. qđ leuiſſima eius culpa periit: ad qđ retinendū ſe obtulit. l. i. ff. depoſiti. et extra eo. ca. fina. In hoc et i precedenti caſu depoſitarius tenet ſatiſfacere in foro contentioſo: ſꝫ in foro penitentiali ſufficit dolere de culpa cōmiſſa. ſcđꝫ Innoc. in. c. Sicut dignum. de homici. ⁊ Abbas in cap. i. de

conſtitu. M.
¶ Si repetenti depoſitū fuit i mora reſtituēdi. Et illud caſu fortuito perijt: niſi ſatiſfaciat. vt teneṯ di cto.c.fina. M.
¶ Lata eſt culpa in exem plo proxime dicto. Leuis culpe exemplū. Si depo ſitum poſuit i camera nō clauſa. M.
¶ Leuiſſimē culpe exēplū ſi clauſo oſtio.camere in q̄ depoſitū erat educta cla ue ñ tētauit:an bñ clauſa eſſet.⁊ ſic reliqt aptum:vl̄ clauē:icautet dimittit.do. Anto.de but.in.c.i.de cō modato.
¶ Si depoſito vſus eſt de poſitari⁹ ſine deponēt; vo lūtatē ſaltē iterp̄tata.fur eſt.c. grauis de depoſito.l luci⁹.ff.depoſiti. M.
¶ Camerari⁹ tñ q̄ ſuo pi culo mercaṯ cū pecuniis vectigaliū datis ſibi fur tum nō cōmittit:⁊ ſibijpſi lucraṯ cum teneaṯ ad tan tundem communitati :vel pncipi reſtituēdum. ſcd̄m quoſdam.
¶ Si depoſitarius depo ſitū eius cuius bona ſunt ɔfiſcata fiſco nō reddidit ſiue reipublice vt teneṯ.ff. depoſiti.l.bona fides.i pn ci.⁊.l.depoſitarum .C.de penis. M.
¶ Depoſitarius tñ ſi ne ſciens bona deponētis pu blicata illi reddidit igno ranter.nō teneṯ reipubli ce.l.reum criminis.ver.in terim.§.cōtrario ſēſu.ff.de ſolu.ſm Bal.ſup rubrica C.depoſiti.⁊ Salicetū i .l.quamuis.C.depoſiti.
¶ Si is obligat bona de ponentis ppterea nolit d poſitum reddere:vt teneṯ Etiamſi pecuniam depo ſitam dicat ſuam. Bal. I bidem. M.

¶ De commodato.

¶ Si cōmodatarius ſui gra cōmodatum accipiēs qd leuiſſima culpa perdit noli ſatiſfaceṙ:vt teneṯ.c. vno de commodato. M.
¶ Si depoſitari⁹ gratia vtriuſq; accepit.puta va ſa argētea ad honorādū communē amicum q̄ leui

culpa amittens ſatiſf:cere nolit:vt tenetᷣ p.l.ſi ex. cer to.§.Nunc videndu3.ff.cō modati. M

Si pacto moꝛa vel culpa pꝛecedentibus commoda tum perit.vel caſu foꝛtui to:quod ſatiſfacere nolit: vt tenetur de commodato l.vna M.

¶ Moꝛa cōmittitᷣ ſi poſt aſſignatum terminum cō modatariꝰ retinet. Etiam ſi cōmodatum pariter a= pud cōmodantem periſſ3 ff.de lega.i.in.l. Cum res .§.vlti.culpa lata ꝯmittitᷣ.

Si rē commodatam nō re miſit:per idoneam perſo nam.ff.cōmo.l.Qui nō ita idoneas.Secus ſi per ido neam:ita ꝙ diligentiſſimꝰ etiam deciperetur.ff.eo.l. rei commodate M

¶ Si bouem commoda= tum extra poꝛtā dimiſſu3 in loco non tuto:ſed3 com munem opinionem homi num hoſtes rapuerunt:vel lupi devoꝛarunt leuis eſt culpa:et tenetur ſecundū Baldum in.l.Si a Boue ff.de rei.vendi. M

¶ Si veſtis commodata vel pinoꝛata minus dili= gēter a te excuſſa a tineis perfoſſa eſt culpa leui te= neris ſecundum Barba= tium in capitulo. Uno.de ꝯmoda. M.

¶ Si rem commodatam ad certum vſum:vel tēpꝰ inuito commodāte tenuit vltra illud. Epus etiamſi pꝛoter infirmitatem ſuam commodata re vti neque rit.ſm glo.ꝛ Bar.in.l.In commodato.§.. Sicut.ff. Commodati. M.

¶ Licet tñ commodata= rio commodatam rem lo= co pignoꝛis retinere pꝛete xtu debiti:vel impēſa⁊ in ea facta⁊ ſicut ſutoꝛi veſtē mulieris vel mareſchalo:e quū:quuſq3 ſibi ſatiſfiat ſ3 glo.in.l.In rebus.§..ſi.In verbo compenſationis.ff. Cōmo.ꝛ Bal.in.l.fina.C. commodati.

¶ Si rem alienam cōmo dauit inuito domino fur= tum cōmiſit.ff.de furtis.l. Qui vas.§..ſi ego.

De pꝛecario

¶ Si rem precario acceptam noluit reddere dño petenti: vt tenetur de preca. l. fi. M.
¶ Precarium enim est quod precibus petenti vtendum conceditur tamdiu. quamdiu qui concessit patitur. ff. eo. l. i. et c. ſi preallegato.
¶ Si precario acceptum et lata culpa amiſſum ſatiſfacere noluit: vt tenetur. ff. de precario. l. queſitum. §. illud. M

¶ De donatione.

¶ Si accepit donationem a filio familias. qui nõ habet caſtrẽſe: nec quaſi nec ei donare ſit conceſſum a patre: qui nec eſt machio et huiuſmodi dignitatis et noluit reſtituere: vt tenetur patri. ff. de Donatio. l. Filius. M.
¶ Si vir diſtrahit rem ſibi ab vxore donatam. dum illa viuit cum donario nõ valeat. ff. de dona. inter virum et vxorẽ. l. i. et fi. extra. eo. c. Donatio. M.
¶ Si donatam rem a marito nõ reſtituat poſt illius mortẽ vt tenetur ei quãdo ei ĩ vita viri nõ fuit tradita vel quaſi. in glo. in. l. ii. C. de dotis cau. M.
¶ Donatio tamẽ inter virum et vxorẽ ante mortem p iuramẽtum firmatur: et valet quam fecit vir vxori: vt remuneratiuũ ſeruitii accepti: et quandocũque fit inuicem propter maximum beneficium aliquod: non enim remuneratiua. ſed ſimplex donatio prohibetur. in c. ſi. extra eo. dñs [illegible] ſiculus allegans Salycetũ in. cap. Cum in eccleſia. de ſymonia. et Jo. Cal. in reperto.
¶ Si meretrici publice donauit licet illa ad reſtitutionem nõ teneatur. l. iiij. §. Sed quod meretrici. ff. de condi. ob turpem cauſam et gl. in. c. Qui venatoribus diſt. lxxxix. M.
¶ Si meretrix donata ſibi a clerico. de bonis eccleſie non reſtituat ſaltẽ pauperibus cum talia bona ſint pauperum. xii. queſt. ii.

culpa amittens ſatiſf:cere nolit: vt tenet p.l.ſi ex cer to §.Nunc videndu3.ff.cõ modati. M

Si pacto mora vel culpa precedentibus commoda tum perit. vel caſu fortui to: quod ſatiſfacere nolit: vt tenetur de commodato l.vna M·

¶ Mora cõmittit ſi poſt aſſignatum terminum cõ modatari9 retinet. Etiam ſi cõmodatum pariter a= pud cõmodantem periſſ3 ff.de lega.i.in.l. Cum res §.vlti.culpa lata ꝯmittit. Si rē commodatam nõ re miſit: per idoneam perſo nam.ff.cõmo.l.Qui nõ ita idoneas. Secus ſi per ido neam: ita ꝙ diligentiſſim9 etiam deciperetur.ff.eo.l. rei commodate M

¶ Si bouem commoda= tum extra portã dimiſſu3 in loco non tuto: ſcđ3 com munem opinionem homi num hoſtes rapuerunt: vl lupi deuorarunt leuis eſt culpa: et tenetur ſecundũ Baldum in.l.Si a Boue ff.de rei.vendi. M

¶ Si veſtis commodata vel pignorata minus dili= gēter a te excuſſa a tineis perfoſſa eſt culpa leui te= neris ſecundum Barba= tium in capitulo. Uno.de ꝯmoda. M.

¶ Si rem commodatam ad certum vſum: vel tēp9 inuito commodãte tenuit vltra illud. Epūs etiamſi propter infirmitatem ſuam commodata re vti neque rit. ſm glo.⁊ Bar.in.l.In commodato.§.Sicut.ff. Commodati. M.

¶ Licet tñ commodata= rio commodatam rem lo= co pignoris retinere pretē ꝑtu debiti: vel impēſa℞ in ea facta℞ ſicut ſutori veſtē mulieris vel mareſchalo: e quũ: ꝗuſ93 ſibi ſatiſfiat ẜ3 glo.in.l.In rebus.§.ſi. In verbo compenſationis.ff. Cõmo.⁊ Bal.in.l. fina.C. commodati.

¶ Si rem alienam cõmo dauit inuito domino fur= tum cõmiſit.ff.de furtis.l. Qui vas.§.ſi ego.

De precario

¶ Si rem precario accep tam noluit reddere dño petenti: vt tenetur de preca. l. fi. M.

¶ Precarium eñ est quod precibus petenti vtendum conceditur tamdiu. quãdiu q̃ cõcessit patit. ff. eo. l. i. et c. fi. preallegato.

¶ Si precario acceptum ꝛ lata culpa amiſſum ſatiſfacere noluit: vt tenet. ff. de precario. l. queſitum. §. illud. M

¶ De donatione.

¶ Si accepit donationem a filio familias qui nõ habet caſtrẽſe: nec quaſi nec ei donare ſit conceſſum a patre: qui nec eſt machio ꝛ huiuſmodi dignitatis ꝛ nolit reſtituere: vt tenetur patri. ff. de Donatio. l. Filius. M.

¶ Si vir diſtrahit rem ſibi ab vxore donatam: dum illa viuit cum donario nõ valeat. ff. de dona. inter virum ꝛ vxorẽ. l. i. ꝛ fi. extra. eo. c. Donatio. M.

¶ Si donatam rem a marito nõ reſtituat poſt illius mortẽ vt tenetur ei quãdo ei ĩ vita viri nõ fuit tradita vel quaſi. in glo. in. l. ii. C. de dotis cau. M.

¶ Donatio tamẽ inter virum et vxorẽ ante mortem p iuramẽtum firmat: ꝛ valet quam fecit vir vxori: vt remuneratiuũ ſeruitii accepti: ꝛ quandocũq; fit inuicem propter maximum beneficium aliquod: non enim remuneratiua. ſed ſimplex donatio prohibet. in c. fi. extra eo. dñs Abb. ſiculus allegans Salycetũ in. cap. Cum in eccleſia. de ſymonia. ꝛ Jo. Cal. in reperto.

¶ Si meretrici publice donauit licet illa ad reſtitutionem nõ teneat. l. iiij. §. Sed quod meretrici. ff. de condi. ob turpem cauſam ꝛ gl. in. c. Qui venatorib⁹ diſt. lxxxix. M

¶ Si meretrix donata ſibi a clerico. de bonis eccleſie non reſtituat ſaltẽ pauperibus cum talia bona ſint pauperum. xii. queſt. ii.

d.§.Exactio. M.

¶ Mortua ꝓusvxore ſine liberis viri eſt electio: vtrū rē in dotē ſibi datam extimatam reſtituit: vel eius ꝑciuꝫ glo.in.l.i.in.§.Sin autem in verbo reſtituendis.

¶ Si ꝓ ꝯo inextimate ſunt res mobiles: vel imobiles. ſic reſtituēde ſūt facte meliores: vel deteriores.ff. de iure do.l.plerumqꝫ

¶ Si heredes viri infra annum reſtituēde dotis nolunt alere vxorem nō habētem. vñ ſe alat vt tenentur Abba.Ange.Butrienſis. Bal.Specu.ꝛ Salycetus Quos ſic tenētes allegat Johan.de ana.in ca.Salubriter de vſuris M.

¶ Jmmo tenenꝭ heredes alere ꝛ ſupplere de ſuo: poſito ꝙ fruct⁹ dotis ad vxoris alimēta nō ſufficiant infra annū.Bart.in.l. diuortio.ff.ſolu.matri.

¶ Si vir ad inopiam vergens etiam ſine culpa ſua dotē reſtituere nolit vxori petēti.ſicut teneꝭ de donatio.inter virū ꝛ vxo.c.Per veſtras.ꝛ ibi Ab.ſic. M

¶ De locato, ꝛ cōducto.

¶ Locator eſt qui alluꝫ re ſua: vt domo/fundo/ equo ꝑ mercede ꝯuēta: vti permittit. Cōductor eſtq̄ re alterius: vel opa ꝯuēto ꝓcio vtiꝭ.c.i.ꝛ.ca.ꝑ.Propter.extra de loca.

¶ Si dñs bonum compulit paſtorē ſibi ſatiſfacere: qꝛ boues dimiſſos in loco communiter cōſueto furati ſūt: aut a lupis occiſi cū paſtor non teneatur.l. pigꝰ.C.de pigno.acti.ſpec. ti.de Locato.§.Jam dicendum. M

¶ Si ꝑ conductorem ſtat: licet etiam caſu fortuito q̄ minus locans rem: vel operam ſuam nō opereꝭ nolit conductor ſi locāti mercedem totius tēporis ſoluere: vt tenetur gloſ.in.l. Si vno.§.Jtem cum quidam. ff.locati. M.

¶ Exemplū in aduocato ꝑ quē non ſtetit: quo min⁹ cauſam ageret.teneꝭ conducēs: ac ſi aduocaſſet in cauſa.l.diuus.ff.d Vari.ꝛ

extraoꝛ.cogni.

Exēpluȝ in ſcriptoꝛe: q̄ operas locauerat: ⁊ moꝛtuo cōductoꝛe. Ideo non ſcripſit: nec alteri operas locauit. Salarium petere poteſt: ac ſi ſcripſiſſet. l. ſed addes. §. Cum quidam. ff. Locati.

Si locans operas ſuas vicioſe operatus eſt: nec vellit ſatiſfacere de vicio operis ſui ad arbitrium boni viri: vt tenetur. l. Ea lege. §. pmo. Et ibi glo. ff. Locati. AB

Si promittens edificare domum nolit edificare/ vel conducenti ſatiſfacere pro intereſſe: ſi quod habȝ vt tenet Bald. in. l. Si traditio. C. de Actio emptio. AB

Si ann⁹ precedens nō fuit fertilis: ⁊ hic eſt ſterilis. Ita ꝙ deductis expenſis a conductoꝛe fructus qui ſuperſunt non aſcendunt ad dimidiam penſionis: nolit locatoꝛ de penſione remittere cōductoꝛi: vt tenetur ſcdȝ gl. in. l. ſi vno. ff. Locati. ⁊ Bar. ibideȝ. ⁊ Bal: ⁊ Azo. ⁊ Antoni. de but. ⁊ Jo. de imo. in. c. propter extra eo. AB

Sterilitas autem cōtingere pōt caſu foꝛtuito cui reſiſti non poteſt a conductoꝛe: ut eſt latronuȝ incurſus/ incendiuȝ/ tempeſtas aquarum inundatio. terre motus agros ſubruens. auium/ ⁊ locuſtarū deuoꝛatio/ uel inſolitus ſolis feruoꝛ oliuas exurēs ⁊ hmōi l. Ex conducto. §. ſi uis. ff. Locati doctoꝛum communis opinio.

Si ſterilitas preſens cō penſari non poteſt cū vbertate precedentis anni conſilium eſt. Hoſtien. vt expectetur ſequens annus ſi foꝛte habeat vbertatē quādo tantum durat conductio. AB

Si locans nolit remittere pēſionē domus pro rata tempoꝛis quando accepit illam: eo ꝙ erat ſibi neceſſaria. l. eadem. C. de locato. m

Poteſt autem illam accipeř quādo peſtis ſupuenit: aut uxorē ꝺ qua nulla

ſpes erat duxit. aut vt illā reparet ne ruat. di. l. Edē. Abb ⁊ Jo. de imola. in. ca. Propter de loca.

¶ Si conductor turpiter conuerſans in domo cum meretricibus ⁊ ludo alea rum: propter quod expulſus a domino ante finitam conductionem. Nolit totā penſionem ſoluere. vt teneatur ſecundum Jo. an. dn̄s Anto. de But. Petr. de ancha. ⁊ Jmola. in. capitulo Propter. M.

De emphitheoſi.

¶ Emphitheoſis differt a locatione: emphitheota nō poteſt ius ſuum in alteruꝫ transferre: niſi domino volente. extra de loca. c. Potuit. Cōductor vero poteſt alteri locare rem cōductā C. Locati. l. Nemo Locatio fit in rebus mobilibus ⁊ immobilibus. Emphiteoſis vero de immobilibus. Jn locatione propter ſterilitatem remittitur pēſio. c. Propter extra de loca. Jn emphitheoſi nō. C. eo. titu. l. i. Quia ſcdm conſuetudinem modica pēſio ſoluit in emphitheoſi. Secus vero i locatione. Spec. vero in iure emphitheoti. co. in prin. verſu. queritur. ⁊ Jo. an. in. addi. ibi.

¶ Si Emphitheota qui ceſſauit biennio in re eccleſiaſtica: vel triennio in re ꝓuati: ⁊ tanto vltra ꝙ moram purgare nō poteſt: reſtituere nolit rem emphiteoticam, cum fructibus perceptis a tempore quo ceidit in commiſſum. i. e. De ſcaduto ⁊ penſionem non ſolutam, vt tenetur. l. ſi pater. C. de. vſufru. x. q. ij. hoc ius. Spec. de iure emphiteotico. in principio. ꝟſu. x. queritur. M

¶ Si dn̄s rei expulit heredem emphitheote propter non ſolutam penſionem infra tempus determinatuꝫ eo ꝙ ipſe heres ignorabat rem eſſe emphitheoticam: cum illius inſtrumentum non haberet, quod de iuris equitate non poteſt. Spe. ibidem verſu. xvij. et

glo.in.l.ij.ff.ſi ingen. eſſe. di. M

¶ Poteſt tñ dñs emphiteotam expellere ſi cum potuit totam ſoluere penſionem īfra terminum ſtatutum non ſoluit. Bar.ff.de colt.bo.l.i.§.ſi cum duob⁹ Spec vbi ſ.verſu.29.

¶ De feudo.

¶ Si vaſallus ſine cauſa nō ſeruauit ꝯuenta īter ſe ⁊ dñm cum potuit Hoſt.i.c. Ex pte de feudis M

¶ Si dñs rem feudalem in pignus accipiēs: ac cōſueta ſuitia a vaſallo fructus non cōputauit in ſortē. vt tenet capitulo.i. De feudis.

¶ Hoc verum eſt quādo ſeruitiuꝫ vaſalli equiualꝫ fructib⁹ rei feudalis. al's nō tenet dñs oīsfructus in ſortes cōputare ſecūdū Cardi. ⁊ Johan.de imo. ī dicto.c.i.

¶ Si dñs accipiēs rē feudalē in pignus liberalē exiſtentē ab oī ſeruitio debito: ⁊ non cōputauit fruct⁹ in ſortē. vt tenet Cardi. Et Imo. ibidem. M

¶ Si vaſallus feuduꝫ: vł eius partē alienauit in ꝑpetuum dño eius non conſentiēte vt in.c.i.de Vaſallo qui contra conſtitutionem Lotharij feuduꝫalienauit. M

¶ Poteſt tñ vaſallus alienare feudum ad tempus. Johan.and. ⁊ Inno.in ca. i.de feu.

¶ De pignore

¶ Si veſte vel equo ſibi pignoratis vſus eſt ſine cōceſſione pignoratis expreſſa vel tacita. tenet omnem commoditatē in ſortē computare. Et furtum commiſit.d.c. Illo vos ⁊.ca. Cum ꝯtra. de pignori.ff.de furtis.l.ſi pigno. M

¶ Si fructꝫ rei pignorate ꝑceptos. et quos ſua negligētia nō ꝑcepit: non cōputauit in ſortē, vt tenet.l. ii.C.de pigno.acti. Et ſm Jo.and. ⁊ do. Abb. in.d.c. Cum ꝯtra. M

¶ Si creditor cōuenit ꝙ pignus vēditum intelligatur ꝓ ſorte mutuata. ſi de

bitoꝛ infra certū terminū ʒ illam nō reſtituit nō tenet vt iniuſtū.C.de pac.pigno rū.l.i.ꝛ.ij. AB

¶Si creditoꝛ nolit ſatiſ= facere pignus qd̄ periꝫt vl̄ deterioꝛatuʒ eſt culpa ſua C.de pigno.act.l.ii.iij.Et quarta. AB

¶Damnum vero eſt debi toꝛis. Si caſu foꝛtuito. vl̄ ſine creditoꝛis culpa ꝯtin git.vt in p̄dictis legibus.

¶De herede

¶Si nō vult ſatiſfacere p debitis defuncti.ad q̄ te nebat̄ ex cōtractu.vl̄ qua/ ſi ex maleficio:vel quaſicū uis ad eum res non ꝑuene rit p qua debitum fuit cō tractum.xvi.q.vi.ſi epum. de pigno.c.lſis de ſolutio. c.ſi. AB

¶Exēpla vt ſi defunct⁹ emēdo vendēdo vel contra xit tutelam:vt alioꝛum ne gocia geſſit: rapinam vel furtū aut homicidium cō/ miſit de domo eiecerit. vel effuderit ſuꝑ hominē trāſ euntē cuius indumenta vl̄ ꝑſonaʒ leſerit.tenet̄ heres ſiue ex defuncti delicto/vl̄ debito ſiue cum bn̄ficio in/ uētarij hereditatē accepit ſiue non inquantum patiū tur vires hereditatis:ꝛ ſi vltra.de equitate canoni= ca. Anto.de but.in.ca.i.de ſolutio.

¶Si heres legatum de= functi factum ad piaſcau ſas dare noluit eo q̄ factū eſt coꝛam duobus tantum teſtib⁹ nō rogatis:nec ma/ ſculis cum tn̄ dare teneat̄. vt.c.Relatum. Clemen.i.d̄ teſtamen.Et ibi Do.Abb. Siculus. AB

¶Si heres cuius fideide functus legata reſtituēda commiſit vel vno teſte tan tum pꝛeſente non reſtituit legatarijs vt tenet̄ ſecūdū dn̄m Anto.de but.ꝛ Abb. in.c.Cū pleriq̄ de immu= nitate eccleſie.Barto.in.l. finali.C.de fidei commiſ= ſis. AB

¶Si heres legata eccle= ſijs facta tardauerit red= dere.vt ſacrileg⁹ eſt excō= municandus.xiij.queſti.ii. Qui oblationes ei.i.ꝛ ſe= cundo. AB.

¶ Ad fratres ſimul cohabitantes: vel bona iter ſe diuidentes.

Sꝫ fili⁹ ex re patris viuentis fructus perceptos. ſine vlla opera ſua ceteris fratribus defuncto patre communicare nolit: vt tenetur. C. de colla. l. ſi donatione Barto in Tractatu duoꝝ fratrū. M

¶ Hoc verum niſi pater filium dictos fructus percipere permiſerit animo donandi ipſi filio: q2 tūc communicare nō tenet̃ ſꝫ bar. vbi ſupra.

¶ Si frater libros arma: vel alias res: quas Pater viuens eius nomine emit: nec tamen tradidit ei ceteris fratribus mortuo patre non vult communicare vt tenetur: quamuis tunc fuerit doctor vel ſtipendiarius. C. de caſtrenſi peculio. l. i. in principio. Barto. vbi ſupra. · M

¶ Requiritur enim traditio facta filio a patre viuēte: vt donatio valeat. C. Si quis aliis: vel ſibi. l. ij. barto. vbi ſupra. M

¶ Si filius libros ſibi a patre emptos/vl' donatos nec ante Patris mortem doctor effect⁹ non vult cōmunicare ceteris fratrib⁹ mortuo patre: vt tenetur. ſm Barto. vbi ſ̄ M

¶ Ubi tamen doctoratus eſſet in vita patris ſui confirmatur donatio: ⁊ efficiū/ tur quaſi caſtrenſe peculiū cum incipit quaſi militare C. de donatio. l. Siue emā/ cipatus. Et idem ſi fuit emācipatus in vita patris: nec doctoratus. l. Que pater. C. familie herciſcun. Bar. vbi ſ̄.

¶ Si pecuniam ſibi in ſtu nio exiſtenti datam a patre habente adminiſtrationem eius peculij: quaſi caſtrenſis: vel aduenticij: vt bonorum maternorum. In pecunia conſiſtentium nolit fuiſſe de dictis bonis vt tenet̃ per. l. Menſenius. ff. de nego: geſt. Barto. vbi ſupra. M

¶ In dubio enim preſumitur ꝙ de eiuſdeꝫ filij pe

cunia aduenticia: uel Caſtrenſi ad ſe ſtudentez miſſa ſit a patre. l. Cum pater. §. Primo. ff. de adminiſtrato. tuto. Secus ubi filius nulla habuiſſet: bona: aut pater expreſſe de ſuis pecunijs mittere uoluiſſet. l. Auc pater. C. Familie. Herciſcun. Bartolus Ibidem.

¶ Si Fratres debitū honeſte contractum ratione ſtudij: dum Pater viueret nolunt ſoluere de communi pecunia: vt tenet. l. Sed Julianus. §. penulti. ff. ad Macedonianum Barto. vbi ſupra. M

¶ Si frater non vult ſibi in diuiſione computari expenſas: a patre factas pro ſuis nuptijs: vt tenetur quā pater aliter in teſtamento non cauerit. ff. de mu. et ho. l. iij. §. fi. ꝛ ibi glo. Bar. vbi ſupra. M

¶ Si frater veſtes precioſas: annulos perlas. ꝛ alia ornamenta: que eius Pater dedit vxori non vult ſibi computari in diuiſione bonorum: quantum nunc valent: non quantum empte fuerunt: vt tenetur. l. mortis cauſa. §. fi. ff. de donatione inter vir. ꝛ vxo. Intelligunt enim commodata nō donata. l. Si vt cert. §. Interdum. ff. cōmo. Barto. et Bal. ibidem. M.

¶ Veſtes tamen nubiles: ꝛ alia neceſſaria ad vſum quotidianū ſunt proprie mulieris. ꝛ tenuit donatio inter Socerum ꝛ Nurum l. Ex annuo in princi. ff. eo. ti. vñ non veniunt conferēda in diuiſione bonorū: ſecūdū Bart. vbi ſupra. Immo. nec predicte reſpcioſe Si magna eſt perſonaruz dignitas: ꝛ diuitiarū multitudo. ff. de lega. 3. l. ſi filie de dona. ſi filius ſcdz Bal. l eo. tractatu.

¶ Si Frater in diuiſione bonorum non vult ſibi cōputari: vt tenetur expenſas factas in reb9 ſuis aduenticijs a Patre animo repetendi que non erāt neceſſarie: ſed evtils / aut voluntarie. l. Eum. ff. de vſufruc. Bar. ibidem. M

¶ Ubi tamē non conſtaret

ꝙ pater feciſſet expēſas animo repetēdi: aut de pr̄is animo dubium eſt ⁊ expē ſe nō excedunt quantitatē fructuū bonoꝝ aduēticiorum frater ſibi computar̄ nō tenet. d. l. eum ⁊ l. Iubemus. §. Sin autem reo. ff. ad trebel. Quamuis hoc caſu fratribus promittat̄ expēſaꝝ vtiliū ⁊ voluntariaꝝ ab ꝓ ſio: ſine leſione poꝛis ſtatus. l. in fundo de rei vendi. Sed ſi excederēt quātitatē fructuū fit computatio ſ3 Bar. vbi ſupra.

¶ Si frater non vult computari ſibi in diuiſione bonoꝝ: vt tenet pecuniā quā ei dedit pater vt illam haberet in peculio ꝓfectitio l. certum. ff. fa. her. A

¶ Vbi tñ pat̄ dediſſet filio pecuniam animo donādi ꝓpter eius bona merita cō municare cum fratrib⁹ nō tenet ſm glo. in auc. vnde ſi parēs. C. de inoffic. teſta. Idem ſi de animo pr̄is neſcit: ⁊ p̄remiſſet nomine filij iam bene meriti rē quā ei tradidit. l. Filie. ff. fa. her. Bar. ibidem.

¶ Si filius poſt moꝛtē patris non vult cōmunicare fratribus lucra queſita cū pecunia pr̄is: vt tenet excepta pte lucri: quaꝫ eius laboꝛ ⁊ īduſtria meret: qꝛ eius aduēticia cenſet. l. ſi na. C. de col. ⁊ glo. ſecūda. in. l. illud. C. eo. Bar. Ibidem. A

¶ Si vſuras q̄ſitas patre mandante non velit fratribus cōmunicare vt tenet. lꝫ delicto q̄ſite ſint. l. i. §. de feciſſe. ff. de vi. ⁊ vi armata Bar. vbi ſ. A

¶ Queſitas ꝓ ſpontanea voluntate cōmunicar̄ nō tenet l. Q; autem. ff. pro ſocio Bar. ibidem in foro anime. In hoc etiam in caſu precedēti verius videt ꝙ ſic acq̄rēs reſtituere potius teneat̄ creditoꝛib⁹ ⁊ ſuam ꝯſciētiam exonerare qđ ſine fratrum ſcandalo: id poteſt: qꝛ hoc facere p̄t tutoꝛ ⁊ executoꝛ teſtamenti ſine ſpeciali mandato: cum hoc de neceſſitate faciant vt eſt glo. in. l. preſes C. de tranſac. ⁊ Bald. in l.

etiam eodē titulo.
¶ Si filii fratris nolēt cōicare lucra cum patruis: q̄ pater eorū in dubio preſumit q̄ ſiſſe cū pecunia patris ſui: dum viueret. excepta tñ portiōe ptingente patrē ipſorum. ratone induſtrie ⁊ laboris. Bar vbi ſupra. AD.
¶ Si frater q̄ſitam dotez vel partē eius ex forma ſtatuti mortue vxoris ſine liberis nō vult cōmunicare fratribus vt tenet quādo pfe eorum viuēte: ⁊ onera matrimonii ſuſtinente. illa mortua eſt. ſcd͂z Bar. vbi ſupra. AD.
¶ Ubi autē filius pprijs lucris vel bonis onera matrimonii ſuſtinuiſſet communicare nō tenet p rata oneris. l. ſʒ ⁊ ſi quis. §. ii. ff de vſu. Bar. vbi ſupra.
¶ Si nō vult cū fratrib⁹ communicare: ſicut tenet ea q̄ viuēte pfe ſibi legata vel donata ſūt ab extraneis p fis ptēplatiōe. vel i dubio ſi facta eſt mētio patris: ⁊ ſit res q̄ ſoli patri poſſit acq̄ri. l. ſi plures. §. i arrogato. ff. de vſufruc. ar l. i. §. cōis ſeru⁹. ff de ſtipu ſeruo. Bar. vbi. ſupra. AD.
¶ Nō autē tenet cōmunicare donata vel legata ſibi intuitu ſui. Et i dubio etiam non tenet q̄n pferūt i tēpus ſui iuris. l. Sed ſi q̄d. ff. de vſufruc. Et. l. iii. C de inſti. ⁊ ſubſti. Bart. vbi ſupra.
¶ Si frater nolit communicare fratribus fruct⁹ pceptos viuēte pfe de re ſibi donata: vt illaʒ habeat in peculiū caſtrenſe: vel quaſi cum tñ nō ſit miles: vel aduocatus nec vllā dignitatē habeat. de his q̄ ponunt in. l. fi. de inoffi. teſtamē. l. ſi forte. C. de pſtitu. pecunia. Bar vbi. ſ. AD.
¶ Filius tñ miles. vel aduocatus cui predicto modo donat. aut ſi dubium ē q̄ predicto modo donet: ⁊ ſūt res neceſſarie. Milicie vel doctorat⁹. vt equ⁹: arma. libri: acq̄rit ſibi ſoli tā q̄̄ caſtrēſe: vel quaſi. l. miles. de caſtrēſi pecu. Bar. vbi ſupra. AD.
¶ Si frat nō vult cōmu/

nicare fratrib⁹ q̄d ei mer canti cū pecunia patris patre viuente donatū eſt occatione mercantie; quia diuidendum eſt: vt alia lucra. ar. l. In actione §. idē lateo. ff. p̄ ſocio. Bart. vbi ſupra. M.

¶ Acqſitum tñ ab aliquo dño p̄pter amicitiam ei⁹ quā queſiuit in exercitio mercantie ꝯmunicare nō tenetur: quia aduendiciū putatur. ff. pro ſocio. l. Socium. qui in eo. §. fi. Bart. vbi ſupra. M.

¶ Si filius mancipatus patris bona a ſe conſumpta in ludo meretricib⁹. ⁊ huiuſmodi. non vult ſibi a fratribus computari pro rata portione mortuo patre vt tenetur. C. de here. ac. l. ſi adulta. Bal. i tractatu de duob⁹ fratrib⁹ ſecūdū Guidonem. M.

¶ Si filius non emancipatus bona paterna predictis modis a ſe conſumpta nolit mortuo patre cō penſari cum fratibus: q̄s fres vltraq̄ deberēt ex patris bōis p̄ceperūt. ſicut tenet. vt. l. Frater a fratre i princi. ff. de cōpen. Bal vbi ſupra. M.

¶ Si frater vult non cōputari ſibi a fratribus in diuiſione bonorum vt tenet pecuniam quā p̄r p̄ eius condemnatiōe ſoluit ex forma ſtatuti aſtringētis eum ad legitimam aſſignandam: vel ſi ſoluit de pecunia ipſius filii: ſicut notat. C. d̄ decurio. ſuper rub. lib. x. bal. vbi. ſ. M.

¶ Ubi vero pater non coacttus neceſſitate: ſ; duct⁹ liberalitate ſoluiſſet: fili⁹ ſibi tūc computare nō tenet. l. ſi filius. §. Item ſcribit. ff. de mu. ⁊ hono. Bal. in eo. tractatu.

¶ Si fratres i diuiſione bonorum paternoꝝ teneri nolūt: vt obligāt de dilapidatiōe. quā fecit pater ſu⁹ in bonis aduenticiis alterius fratris: ſiue pater in his habuiſſet vſufructum vel nō p̄hibēte illo q̄ legauerat dicto fratri. C. d̄ bonis q̄ libe. l. fi. §. Cū tacita auc̄ excipit. eo. titu. Bal. et Bar. vbi ſupra.

¶ Ubi vero pr̄ ſolos red/ditus aduendicioꝝ uꝫ dila pidaſſet:nec ipſe tenetur nec fratres poſt ei⁹ mortē l.Cum opꝫ.§.Cum autē.§. eo Bal.vbi ſupra.

¶ Si fratres in diuiſione bonoꝝ ſibi computari no lunt perceptos fructus a patre in bonis aduēticiis fratris cui legata ſunt ita ne ad patrem puenirent. auc.excipit. C.de boniſqꝫ libe.Bal. M.

¶ Hoc verum eſt etiam q̄ ad fruct⁹ legitime relicta filio a matre:vel ab aſcēdē te per lineam maternam. Quicqd.Bar.circa hoc di ſtinguat. Bal.

¶ Si frater mercator non vult cōmunicare.vt tenet lucra facta d̄ communi pe cunia hereditaria/quādo cōmuni nomine mercatus ē quod cognoſcit qn̄ liber vel littere miſſe loquūtur nomine fratrum.Ar.l.nē ſenius.ff.de nego.geſ.bal. vbi ſupra. M.

¶ Lucra vero facta de ꝯ muni pecunia nomie ꝓpo cōicat nō tenet niſi fuiſſet tunc tutor vel curator fra truꝫ quoꝝ pr̄ eiuſmodi ne gociationem facere ꝯſue uiſſet i vita.l.Iciū et me uium.§.altero.ff.de.admi/ni.tuto.Bal vbi ſupra

¶ Si frater vult eſſe cō mune damnū ſibi cōtingēs in mercantia quaꝫ ꝓprio exercebat nomine vel etiā cōmuni:ſed i mercantia i ſolita quaꝫ ſine communi ꝯſenſu inchoauit nullo iu re poteſt.l.Si negocia. de nego.geſ.Bal.ſcdm.Bar. vbi ſupra. M

¶ Si frater debitum a ſe contractum poſt mortem patris nō rōne communis vtilitatis vel ſocietatꝭ qd̄ in dubio non preſumit niſi probet vult eſſe commune ceteris fratribus nullo iu re poteſt.l.ſi negocia pal/lega.ſm Specu.ti.d̄ iudi §.ſeqr̄.v̄ſu. Quid ſi duo Bal. M

¶ Si frat dotē vxoris ſue vult omino reſtitui de cōi bus bonis nō poteſt:niſi q̄ tenus ꝓbet verſa i cōib⁹ ſm Spe.eo §.v̄ſu.Quid ſi cōe Bal.vbi.s. M

¶ Si frater ſoluēs ꝯdem nationē ollecti ſui vult dānum eſſe commune nō poteſt.Spe.co.§.v̄ſu.qd ſi al alter.Bal.vbi.ſ. M.

¶ Si frater vult de communi militaſſe āt filiā maritaſſe nō poteſt ſcōꝫ Spe. eodem.§.v̄ſu.Quid ſi vnꝰ Niſi aliud īter ſe fratres cōueniſſent.ff.pro ſocio.l. ſi ſociꝰ pro filia.Bal.vbi. ſupra. M.

¶ Si cōtracta inter fr̄es ſocietate vel ſi ſūt ſocij omniuꝫ bonoꝝ.ꝛ alter eorum lucra nō vult cōmunicare vt tenet ſicut eſt in ſociis extraneis.ff.ꝑ ſocio.l.duobus.§.Damna.ꝛ.§.Quidam ſagariam. Bal.vbi ſupra. M.

¶ Stantibus etiam fratribus ſimul quoꝝ lucrat vnus cuꝫ pecunia q̄ vnde veniat neſcit:preſumit ꝙ de communibus bōis: ſ̄m Spe.co.§.verſu.Ut auteꝫ Bal vbi ſupra.

¶ Si frater ruſticus vult dimidiā fructuum poſſeſſionis quam ſimul coluit cum fratre.et duobus fratris filiis cum tantū q̄ratam partem debeat habere.p.l.Cū oportꝫ.§.Sicut enim.C.de Bonis q̄ libe. Bal.vbi ſupra. M.

¶ Si lucrū fratris factū ex ſucceſſione hereditatꝭ vel legati vel aq̄ſitiōe dotis vxoris p̄mortue.ſecūdū formā ſtatuti:vellit alter frat ſociꝰ omnium bonoꝝ ſibi communicari iiuſte petita.ar.l.ſi.C de colla bon.Bal.vbi.ſ. M.

¶ Si frater nō vult ſentire ſumptꝰ factos honeſte vt in ducenda vxore:ī maritanda filia:in manutenēdo filium:in ſtudio:vt tenet qn̄ ſunt ſocii omnium bonoꝝ.et indifferēter omnia communicāt.ff.de mu.ꝛ ho.l.Qui originē.§.ſi.et ff.ꝑ ſoci.l.ſi ſociꝰ pro filia Bal.vbi ſupra. M.

¶ Qn̄ v̄o nō ſū t ſocii omniū bonoꝝ ſūptꝰ p̄dicti fieri nō debēt de cōibꝰ bonis ſcōꝫ.Bal.vbi.ſupra.

¶ Si Frater nolit ſimul teneri de ꝯdēnatione iuſte facta ꝯtra fratrē vt obligatur quando ſunt ſocii om

nium bonoꝝ.l.Cum duob⁹ §.Idem.ff.pro ſocio.Bald. vbi ſupra.

¶Contracta ſocietas iter fratres ſimul habitantes ⁊ habentes hereditatē pater nam.⁊ maternam.idem nō videtur qn̄ nullus coꝝ ne gociaē vel alter tm̄ vel ſi al ter eſt pupillus ⁊ alter ne gocieē.Sec⁹ ſi vterqȝ ma ior eſt.⁊ negocianē.Et po nunt lucra in communi vel ſcḋm Jaco.de arena Rich. ⁊ Oldra. vbi ſunt nobiles minime negociantes.ſȝ cō municant ſalaria officioꝝ ſuoꝝ. Et dotes vxoꝝ ſuaꝝ vel ſi altero tantum negoci ante alter confert in cōmu ni redditus ſuos.⁊ que ei donanē vel acq̄rit in aduo catione vel tabellionatu. Aut ſi maior frater pupilli nomine negociatur.quibus caſibus licet vnus plus lu cretur.alter minus.Omnia tn̄ ſunt equaliter⁊ diuiden da.ff.pro ſocio.l.Sociuȝ p filia.Bal.vbi ſupra. M.

¶De contractib⁹ Uſurariis.

¶Si mutuauit p̄ncipalit̄ cū ſpe lucri:aut ſpe r̄ſtituē di ſibi.xiiii.q.iii.c.i. M

¶Si ex charitate mutu ans poſtea intendit lucruȝ habere ex mutuo. vel ſi ex charitate mutuās donatuȝ ſibi a debitore recipit in cō penſatione mutui ſui vſura ria eſt intentio. Archi.d.ca. i.xiiii.q.iii. M

¶Mutuans cum p̄ncipa liter ex charitate.licet ſecū dario ſperet debitorem. ve gratum ſibi aliq̄d donatu rum non eſt vſurarius. do. Laurē.in.i.pte.q.i.

¶Si mutuauit principali ter ſpe lucri cōtritio nō ſuf ficit niſi etiam acceptuȝ re ſtituaē ſm̄ cōmunem opini onem per cap̄.Conſuluit de vſuris. M

¶Si mutuans ex charita te donum accepit a debito re:quod coacte illū dediſſe cognoſcit ne indiſcretū re putet eū:vel vt libenti⁹ ſibi iteꝝ mutet.vſura eſt. Dn̄s Lau.vbi ſupra. M

¶Mutuans tam̄ ex chari tate ⁊ donum accipiens a

debitore coacte dante reſti‑tuere non tenetur: ſi ſimplr & ignorans recepit. licȝ hoc poſtea cognoſcat. Idem ibidem.

¶ Si propẽ mutuum ſperauit debitorẽ ſibi officium impetrare qd ſi conſecutus eſt. tenet ſalarium pceptum paupibus errogare deductis expẽſis. Johan. cal. i. c. ſi. de Uſuris. M

¶ Si mutuauit granũ putridum pro nouo recipiẽdo vſura eſt Archidy. 14. q. 4. in. c. nullus. M

¶ Si mutuauit vetus: vt melius recipiat. vſura ẽ. ſecũdũ Goſ. & Hoſt. i ſumma de vſuris. §. An aliquo. ꝟ. Quid ſi. M

¶ Tamẽ ſi fecit ne granũ ſuum pereat: vel vt accipienti principaliter gratiã faciat non auferens libertatẽ debitori quandocunqȝ ſe liberãdi. etiã reddendo vetꝰ ante meſſem: ſecundũ pdictos.

¶ Si mutuans mercatori ſuſcepit in ſe periculum totius ſortis: cum pacto ꝙ ptem lucri habeat ſi ingratꝰ fuerit. vſura eſt. de vſuris c. Nauiganti. M

¶ Eñ ſi ratiõe periculi ſuſcepti in ſe nõ reſpectu mutui partẽ lucri petat. licitũ eſt ſm dominũ Laurẽ. in. 3. parte. q. i.

¶ Si mutuauit pecuniam argenteam recepturus ex pacto auream cuȝ ſpe lucri vſura eſt ſecundũ Hoſtiẽ. in ſumma. titulo de vſuris. §. An aliquo. M.

¶ Si pro mutuo cõmunitati coacte facto habuit aliqd emolumentum. vſura ẽ. Alex. lombar. i tractatu de vſuris. M

¶ De impreſtitis

Uenetiarum. & montibꝰ florentie & locis ianue.

¶ Mutuãs tam̃ coacte cõitati a qua repetẽdi capitale actionẽ nõ hȝ. Et cõitas poteſt ſi vult ſe liberare: reſtituendo illud. Si. qd talis accipiat rõne intereſſe: vel doni licite recipit dũmodo ſe ſic creditorem eſſe non cõtentet. ſȝ dominũ Lauren. tertia parte tractatus vſurarum. q. vltima. Dominuȝ

Anto.de buty.ꝛ dñs.Abb. ꝛ Pet.de ancha.in.cap.In ciuitate de vſuris ꝛ plures alios.

¶Si principaliter communitati mutuat ꝓpter lucrũ propriũ vſura eſt dñs lau. in tractatu vſurarum parte.iii.vbi ſupra ſecundũ magiſtrum Guidonẽ ordinis heremitarum.Cui ꝛ conſẽtit.Et dominus Abb.videt ſatis ibidem ſentire in.c.in ciuitate preallc.ꝛ.S.Bernardi.in Euangelio eterno ſermon.c.xli. M.

¶Si coactẽ vel ſpõte poſuit pecũnias ſuper impreſtita vel montes in guerris iniuſtis.illicitũ eſt oẽ lucrũ ſm p̃fatos. M

¶Qui autem coactet aut ſponte ad ſubueniendũ.iuſte vrbis neceſſitati principaliter ponunt ſuper imp̃ſtita licitũ eſt lucrum recipere ſm.S.bernard.vbi ſupra ꝛ domin⁹ Abb.in.c.In ciuitate de vſuris.

¶Si conſiliarius communitatis annuẽs dari quinq̃ vel aliam quantitatem pro centenario a communitate ſic conſenſit propꝛ propriũ lucrum quod ipſe ex impreſtitis hꝫ vſurarius eſt ſcdm do.Lau. M.

¶Conſẽſus.n.preſtari debet in talibus ꝑpꝛ publicũ bonum ad inueniendũ pecũnias q̃bus ciuitas defendat.Lau.vbi ſupra.

¶Si ex charitate vel coactione cõmunitati mutuãs poſtea mutuata voluntatẽ charitatẽ:ſꝫ lucrum propõnit:aut qđ accipit a cõitate lucrum.in recõpenſatiõe mutui accipit.vſurarius ẽ. Lau.vbi ſupra. M

¶Preineđue tñ intẽtiones ſi ante ꝑceptũ lucrum ꝑ pẽnitentiam cordis reformẽtur proponendo magis charitatẽ q̃ lucrũ:licite lucrũ ꝑcipit.do Lau ꝛ.S.Bernardi.vbi ſupra.

¶Si preſtantes ex charitate vel coactione comũitati cõſciẽtia remordet ꝗ lucrũ hmõi eſſe vſurarium.Uſurarii ſunt ꝛ reſtituere tenẽtur:niſi anteq̃ lucrũ ꝑcipiatur conſciam hmõi depõnãt.dñs Lau.vbi ſupra.M vel veniale.

¶ Si cõmunitati mutuantes arbitrant᷑ ꝙ nõ ex liberalitate vel ratione intereſſe: ſ3 ꝑpter mutuum cõmunitas lucrum eis dedit. Uſuri ſunt ⁊ reſtituere tenent᷑. Domini. Lauren. ſcd̃m magiſtrum Guidonem de arimino. M.

¶ Op3 ergo ꝙ mutuans ex charitate vel coacte credat cõmunitatẽ: ſeu lucru3 dediſſe ex mera liberalitate vel propter ipſius mutuãtis intereſſe do. Lau. in. ea. tractatu.

¶ Si cõitate ſtatuẽte. vt mutuans ſibi infra certu3 tẽpus citius lucru3 mutui recipiat. q̃ ſpe lucri primaria ſoluerit infra tẽpꝰ illd̾ vſurariꝰ ẽ ẜm Lau. M.

¶ Secꝰ ſi ex charitate affectu ſubueniendi reipublice Jdem vbi ſupra.

¶ Quicunq3 etiam ſpe ꝑmaria lucri ⁊ intẽtione donata ex impreſtitis vel mõtibus lucra ꝑceperunt ad reſtitutione3 nõ tenent᷑. Et hoc vigore donationis remiſſionis ⁊ liberationis q̃s ſibi communitas ex ſuo decreto facit. licet a pctõ libe ri non ſint. niſi de illo contrarant᷑. do. Lau. vbi ſupra.

¶ Si attendunt ꝙ. ſpe lucri ꝑmaria ſup impreſtita poſuerunt peccant. niſi intẽtionẽ hmõi ꝑ penitentia3 reformauerint. Dominus Lau. vbi ſupra mortale vl̃ non.

¶ Quicqd tñ iuris habẽt reſpectu mutui vel lucri: licite vendere poſſunt. Et remiſſio quoq3 cõitatis operatur ꝙ a nullo foro extenuatur ex lucro do. Lau. i. iii. ꝑte. q. iiii

¶ Si qs ſciẽter emit pecuniam cõitati mutuata3: vel lucru3 dicte pecunie. Jn caſu quo illicite a mutuante ꝑcipiebat᷑. vſurariꝰ eſt. dñs Lau. ibidem. M.

¶ Emere autẽ lucrum pecunie coacte poſite vel ex charitate patrie lic3. Et videt᷑ caſus in auctẽ. vt his q̃ ſe obligatos habere. §. Dicebit autẽ. ẜm do. Pet. de ancha. in ſua diſputatiõe que incipit. Antiquis ⁊ modernis temporibus. ⁊ do. Lau. vbi ſupra.

¶ Sors vero et lucrum li-
cite emit quando licite po-
nit atq; percipit a mutuante
Do. Lauren.
¶ Si volens effugere ne de
vſuraria prauitate conuinca
tur mutuat pro Petro decem
cõmunitati:ad q̃ Petrus pro
ſuis preſtantiis tenet cũ pa
cto q Petrus ſibi q̃nq; re
ſtituat et omne emolumẽtũ
quod ex impſtitis vel mon/
te pro dictis decem Petro cõ
peteret ſibi competat. vſu-
rarius eſt.domi.Lau.in eo
tractatu in.3.parte.queſtio.
vi. M.
¶ Hic ſit fraus de cõtractu
ad cõtractũ q: talis libent
ter cõitati mutuaret propter
lucrum:ſed q: ſic cõuincer
tur de vſura. Ideo pro obli
gato ad pſtantias mutuat
cũ dicto pacto. Lauren.
¶ Alias ſi fraus ceſſat in
intẽtione licite fieri poteſt:
cum non ſit hic cõtractus mu
tui:nec in eo reſoluat.ſ; cõ
tractus innominatus: vc;
do vt facias.do q̃nq; vt pro
me ſoluas alia q̃nq;. Et ſic
in totũ decẽ ad q̃ communi
tati ſum obnoxius. Et a ta
li obligatiõe me liberes.vt
l. Petrus.C.de pactis pro
quo omne lucrum vẽturũ
tibi relinquo. Et ſic pinde
ac ſi pro q̃nq; illud ſperatũ
lucrum Petrus ei vendat.
Lau.
¶ Si pro ſua fideiuſſione
accepit lucrum.vſura puta
tur.ſm do.Lau.trac.vſura
rum.in.ii.parte. M.
¶ Uſurarius qui rem fru
ctuoſam.vt agrum acquiſi
uit p vſurã reſtituere tene-
tur omnes fructus natura
les et induſtriales extantes
et cõſumptos:quos pcepit:
et pcepiſſet dñs rei. ſi eam
poſſediſſet deductis expen-
ſis factis gratiam fructuũ
acq̃rẽdorũ/colligendorum:et
conſeruandorũ.c. Grauis.
de reſti.ſpo. M.
¶ Si ſoluens vſuras propter
ſolutam a ſe pecuniam dã-
num incurrit.vt q: propter
hoc oportuit rẽ ſuam vilius
vẽdere:aut a legitima lite
deſiſtere:tenet ei vſurarius
ad oĩa iſta damna.ſm rich.
et Tho.in.iiii.di.xv. M.
¶ Si mutuans voluit ad
certam penam teneri de bi-

torē niſi i termino mutuum reſtitueret cupiēs vel ſciēs illū in termino nō eſſe reſtitutꝝ. vſura eſt ſm Scot. in 4. diſt. xv. M.

¶ Si penam poſuit ad coherendum negligētiā ðbitoris ꝛ illā voluit a debitore facto imponente ē illicitū Sco. ibidem. M

¶ Si gener q̄ dilationē ſocero dederat de dote ſibidāda interim percepit fruct⁹ poſſeſſionis vel pecunie. Uſura ē ſecundum Anto. de but. in. c. Salubriter. de vſuris qꝛ dilatio videtur data in fauorē debitoris. l. Cū qui calendis. ff. ð verbo. ob M

¶ Ubi tn̄ noluit gener dare dilationē ſocero: niſi ſibi daret fundum de cuius fructibus vxorem aleret nō datur tunc dilatio in fauorē ſoceri. ſcðm Abb. in dicto. c. Salubriter.

¶ Si pcepit a ſocero fructus pro alimentis excedētes dotis prouentus: ſi eam haberet. vſura eſt. niſi computet talē exceſſum in ſortē ſcðm Bal. in. l. fi. §. Preterea. C. de iure dotium ꝛ Antonius ð but. in eo. c. Salubriter. M

¶ Si ſocer morā committens in dote ſoluenda denegat genero reddere expenſas iterum factas vxori ſoſpiti vl' egrotanti: ad quas tenetur ſi gener proteſtat⁹ eſt quod illas faciebat animo repetendi. ſcðm Johannem de ana. Et Pe. de anchara. i capitulo. fina. de vſuris. M

¶ Si gener onera matrimonii non ſubſiſtens: ꝛ fructus rei dotalis percipiens eos reddere nolit vxori: vt tenet. ff. de vſuris. l. Uiderimus. §. Ante. M.

¶ Si vxor fructus perceptos predii ſibi ab heredibus pignorati: quouſqꝫ dotem reſtituat non computauit in ſortem. Uſura eſt ſm Innocentium. Hoſtiē. ꝛ Johannem de anania in dicto capitulo. Salubriter M.

¶ Poteſt tamen vxori vt intereſſe fructus retinere: quando non habens. Unde ſe alat: ꝛ ſollicite dotem re

quiſiuit ab heredibus mo= ram committentibus in re= ſtituendo. Bald. et Ange. in l. Diuortio in princi. ff. ſolu. ma.

¶ Statutũ q̇cȝ diſponens heredes dare tm̃ quid vxo ri donec ei reſtituant doteȝ. non eſt illicitum ſecundum Abbatem Siculuȝ in cap̄. Salubriter. de Uſuris. Et Cardina. in Clemen. i. d' v= ſu. quod maxime veruȝ eſt quando illa dotē facilit' cō ſeq̄ non poſſit.

¶ Si vir dotē ſcienter vel ignorantia craſſa a publico vſurario vel raptore q̇ non habet niſi de vſuris vel ra= pina dotem vxoris accipit fructus reſtituere tenetur. et dotem creditoribus ſcd̃m Alexan. de ales in tertio vo lumine. M

¶ Sed contra primum ca ſum eſt. Federicus de Se= nis. Bal. et Laurē. Tamen verior eſt iſtorum opinio in foro conſciētie.

¶ Gener tamen licite do= tem recipit ab vſurario: vel raptore qui alia bona pre= terq̄ de vſuris: vel rapinis habet. Intelligitur eniȝ do tem dare de iuſte queſitis ſe cundum Gerar. odo. i quar to diſt. xv.

¶ Si vxor viro premortuo fundum dotalem per vſu= ram queſitum: vel dotem in quantitate ab heredibus vi ri habitam nolit creditori= bus reſtituere. vt tenetur ſe cundum dominum Anto= nium de but. Abba. ſiculuȝ et Petrum de Ancha. in ca. pitu. Cum tu de vſuris: Et ſco. in quarto. diſt. xv. M.

¶ Si pro debito meo rece= pi rem per vſuram. vel rapi nam queſitam quam et re= ſtituere teneor: ſm monald. in ſumma. Et baldus. in l. Rem quam pater. C. de iu= re. do. M

¶ Si pro ſe vel pro alio re cipit ſub vſuris a non para to ad fenus exercendū: ſed induxit Richard. in quar= to diſt. xv. M

¶ Si accepi ſub vſuris nō pro aliqua neceſſitate. ſed ad ludendum vel magis lu crandū mortale ē ſecūdū Richar. vbi ſupra M

¶ Licet tñ ſub vſuris acci pere: vt negocietur pro con ſeruãda condecẽtia ſtatus ſui: ſm Petrum de palu. in ea diſt.

¶ Si pnceps cõceſſit. vt ſu per vſuris exigẽdis iudeis iuſticia miniſtref: ſm Pet. de ancha. in cõſilio ſuo: qd incipit Illuſtriſſime. M

¶ Excommunicatio etiam eſt epalis. Clemẽ ex graui de vſuris.

¶ Si pnceps vel poteſtas non compellit iudeos reſti tuere vſuras vt eis precipi tur. c. Poſt miſerabilem. de vſuris de quo in prima par te. c. tertio. M

¶ Si qs crederet ptinaci ter q ppter bonũ publicu3 liceret pmitti fenerari eſſet hereticus. ſm Bal. in. l. cun ctos populos. C. de Sum. trini. M. Et eſt excõicatio Papalis: vt in dicta Clem. Ex graui.

¶ Si abſq veri dñi conſẽ ſu emit ab vſurario. qd per vſuram pditum erat. vt a lienu3 reſtituere tenef: ſm Sco. Richard. S. Bona. 7 Alexan. Lombar. in. 4. diſtin. M

De vſura in contractu emptionis.

¶ Si propter terminũ pl9 rem vendidit q̃ precio nu merato communiter inue niaf: tenef vſuram reſtitue re. ca. In ciuitate 7. ca. ſi. de vſuris. M

¶ Nota q preciu3 augmẽ tatum propter terminũ co q nemo emit ad contãtos. ſi tandem mercator: ſic ven dendo ſolum conſequitur moderatum lucrum nõ vi detur vſurarium q2 l3 mer cator rõne ſui laboris: 7 in duſtrie moderatum lucru3 faciat. Unde. c. In ciuitate 7. c. ſi. de vſu. intelligif quã do propter mutuum vellet facere lucru3 immoderatũ ſecundum dñm Lau. in ſuo tractatu de vſuris do. Ar chiepm Floren. Et Sãctũ Bernardinu3 in euangelio eterno.

¶ Si mercator ad termi num velit vendere vltra cõ mune preciu\m: quod factũ eſt vile propter ſupuenientẽ habundantiam eiuſdẽ mer

cantie: vſura videt. Alexã. Lombar. Tractatu Uſurarum. M

¶ Si rem vendidit intentione ſtatim pro minori precio reemẽdi cauſa (quod ſtochum dr) vſura eſt ſcdʒ. S. Bernardinuʒ in euangelio eterno ſermone. xxiiii. ar. iii c. iii. M

¶ Si rem fructuoſaʒ: vt agrum vendidit pluſq̃ valʒ vſura eſt propter terminũ eo ꝙ termin⁹ in dubio dat i debitoris fauorẽ. l. Cuʒ qui calendis. ff. de verbo. obliga. ſcdm. S. Bernardinum in euangelio eterno. ſermone. xxiiii. ar. 3. cap. ii. Bal. tñ contra super Rubrica. d vſuris. Cuius dictum intelligi poteſt: qñ ſic vẽditor cõ ueniret propter ſuum interesse.

¶ Si emptor vel venditor notabiliter minus emit. vel plus vendidit rem q̃ valeat etiam ſine dolo ⁊ vltra dimidium iuſti precii: niſi illud reſtituat. vt tenet ſecũdum Tho. ſcda ſcdc. q. lxxvii. Et Alexã. lõbar. vbi ſ. M.

¶ Si rem vendidit cuʒ pacto pro quanto pl⁹ valebit vſq; ad Paſcha vſurar iuʒ eſt ſm Hoſti. i ſum. titu. de Uſuris. M

¶ Si frumentum i herba: vel rem aliam ſibi in futurꝫ tradendam minus emit q̃ ſperat. tunc valitura eo ꝙ nunc dat precium vſurarium eſt. bal. ſup Rubrica. C. de vſuris. M.

¶ Licʒ tñ minus emer red ditum molẽdinoꝝ vſqʒ ad decẽnium eo ꝙ nunc totum ſoluit precium: q̃uis enim non liceat minus dare propter excõicationeʒ rei: licet tñ minus dare propt expectationẽ fructus rei. Alex. lombar. in tractatu de vſurꝫ ⁊ bal. ſuper Rubrica. C. de vſuris.

¶ Si emit centum q̃ poſt annum dentur alicui ꝑ qñ quaginta eo ꝙ iſta. l. ſoluit eidem. nunc vſura eſt Frã/ ciſ. de Mayro in. iiii. d. iſt. xv M

¶ Si emit agrum cum pacto de reuendẽdo ſibi vendenti pro maiori precio vel ꝙ non poſſit reemere. vſqʒ ad certum tempus vſura-

riū eſt. Anto. de but. in. c. ad noſtrā de vſuris. AB

¶ Si emit redditum annuum non relatum ad certum fundum: vel certā pſonam quo ad opas. vnde ꝑ hoc competit actio perſonalis cum ſit ementis nullum periculum quicquid vltra ſortem recipit. vſura eſt ſm Pe. de anchara. quem allegat Jo. de ana. in. c. In ciuitate de vſuris. AB

¶ Si emit animalia vel terras a ruſticis: quas ſciuit eos non habere: et locauit eis qcqd accipit vſura eſt. Monal. in ſum. AB

¶ Si pecuniā cum qua intēdebat mercari mutuauit petenti: a quo ex pacto lucrum qd ſe ſperabat factu rum accepit. vſura eſt. ſm Inno. in. ca. fina. de Uſuris et hec opinio cōmunior ſm Lauren. in ſecunda parte ſui operis AB.

¶ De participantibus in vſura diuerſimode.

¶ Si accepit ab vſurario rem ꝑ vſuram acqſitā dono vel mercede ꝑpter opas vel emit. reſtituere tenet̄ ꝓ domio. Henricus de gāda. in quolibz. AB

¶ Si accepit dono ab vſurario qui non eſt ſoluēdo rē de pecunia fenebri emptā tenetur reſtituere ei de cuius pecunia conſtat rē emptam. Quod ſi non conſtat reddet cuilibz qui vſurario ſoluiſſet vſuras. Lapſus allegatione. 74. et Pe. de ancha. in. c. Cum tu. de vſuris AB.

¶ Si emit a iudeis vel aliis publicis vſurariis res ad vſuras perditas ex lapſu temporis ſine veri dn̄i qui eas pignorauit conſenſu. tenetur eidem reſtituere cum in vſurarium nullum eſſet dominum tranſlatum ſm viriorem opinionem. Quam tenent Alexand. de ales. Alexan. Lombar. Richar. Sco. et S. Bonauen. in quarto diſti. xv. Henric' de ganda in quolibet Bal. et Cy. in. l. Cum oportet. C. de boniſqꝫ libe. Johan. cal. et Johan. de ana in. c. Cum ſit. de Judeis. Tho. i quar

to.⁊ ſcđa ſecunde:q.78.ar. iii.in corpore qõnis:in reb⁹ quarum vſus non eſt conſumptio earum. Immo pactum legis commiſſorie quo debitor pignus amittit pro ſorte mutuata:ſi eam non reddit infra terminum conuentum improbaẽ a lege ciuili.vt.l.fi.C.de pac.pigno. AB

❡ Ubi tam̄ de communitatis ordinatione eſſet:vt talia ad vſuram perdita venderentur p viros conſtitutos ab ipſa cõmunitate reddendo dñis rez hmõi qcq̃d ſupereſt ſorti:⁊ vſuris:tũc emens de talibus iuſte emeret:q² cuz ordinatio iſta ſit ad bonum cõmunitatis facta ſinguli de ciuitate videẽtur ꝯſẽtire in pr.dicta venditione rez ſuaz:ſcđm ſco.in.4.diſt.xv.

❡ Si ab vſurario nil hñte niſi de vſuris mercedem laboris accepit.quia in illicitis deſeruiebat ei:vt mutuando ad vſuram:reſtituere teneẽ eis q̃ ſoluerunt vſuras.ar.c.Cum tu.de vſuris dñs Dñic⁹ in.c.Sicut non ſuo.xlvi.diſt. AB

❡ Si in licitis ſeruiebat vſurario.vt in radendo:vel infantẽ ei⁹ nutriendo ex q̃bus opib⁹ nihil apud vſurariũ relinqẽ compẽſabile cũ mercede quã dat vſurarius.reſtituere teneẽ creatoribus vſurarum. S.Bernardinus. AB

❡ Si pupillus vltra ſortẽ:⁊ ſalua ſorte ẽcipit aliquid a communitate.que cõſueuit accepta pecunia pupillorum lucrum reddere:quando tutor non coactus:vẽ pr̃ pro filia:ſed ſponte eam cõmunitati dedit.Uſura eſt. Henricus in quolibet q̃ſti. 78. AB.

❡ Si tutor curator:vel negocioz geſtor:q̃ contractib⁹ auctoritatem preſtant feneratiſunt pro pupillo adultor dño ſuo reſtitueẽ teneatur illis non reſtituẽtib⁹ ſcđm Ray.⁊ monal.in ſummis. AB

❡ Hoc aũt eſt intelligendũ qñ pupillus minor ⁊ dñs nõ hñt.vnde reſtituant vel: habentes nolunt reſtituere:nec cogi poſſunt ad re=

ſtituēdum ab his q̄ vſuras ſoluerunt ſm Hoſ.⁊ Hoſt. in ſummis Joan.Pe.de ā cha.⁊ do.Anto.de but.in.c. Michael.de vſu.⁊ barto. i auē.vt hi q̄ obii ſe habeī.§. ſi.coll.vi.Tutor tamen vel tutrix:vel executor teſtam̄ti ſine ſpāli mandato. poſſunt reſtituere vſuras ⁊ male ablata:ad q̄ tenenī pupilli.vt eſt glo.in.l.Preſes.C. de tranſac.⁊ dicit bal.in.l. Etiam co.ti.Quod intellige quando habent adminiſtratione bonorum pupilli in manu.

¶Si vxor ⁊ familia vſurarii nihil habētis.niſi de vſuris viuat de talibus bonis reſtituere tenēī.⁊ peccant. Si modo aliquo honeſto alias viuere valeant Alexā. Lomb.trac.de vſur̄. M

¶Quādiu tn̄ vxor virum hortaī ad reſtituendum cū ſpe aliqua reſtituēdi vel in domo laborat.⁊cuſtodit bona pro vſuris debita videī excuſari.ſm Aſten.i ſūma. li.iii.titu.iiii. M

¶De proſenetis.

Si proſeneta fuit mediator contractus feneratici i propter vſurarū ū eo nō rſtituēde.teneī ipe vſuras reſtituere ſm glo. in. l.Sciēter C.ad legē Pompeianam.⁊.l.ii.§.Mod⁹.ff. ad turpilianum. M.

¶Si lucrum accepit exiſtens mediator cuiuſcunq̄ cōtract⁹ illiciti.ſm glo.in.l. fi.C.de proſenetis reſtituere teneī.ſ.pauperibus M

¶Si doloſe ꝯſuluit vt q̄s emeret rem occulte vicioſā teneī emptori de omni damno venditore non ſatiſfaciēte.d.l.fi. M

¶Si doloſe cōſuluit vēdere ei quē ſciebat habere ī bonis ad ſoluendum tenetur vēditori de omni damno. d. l.fi. M

¶Si ſine emptoris mandato.⁊ cum eius dāno mercatum de re aliqua cōcluſit teneī ei ſatiſfacere.bart.in. l.Multum.C.Si q̄s ſibi vl̄ alteri. M

¶De ſocidis animalium.

¶ Si de ouibus emptis ex pecūia ruſtico mutuata mutuans. q̄rit lucrum vſura ē. Alexan. lombar. in tractatu vſurar̄. AB.

¶ Si dans animalia vult piculum pertineꝫ ad accipientē etiā ſine ſua culpa cōtingit iniquū eſt. Alexand. Ibidem. AB

¶ Si tradēs animalia paſcenda laborem paſtoris ſufficiēter non reſpondeat: vt teneꝫ. Idem ibidē AB

¶ Si paſtor animal ſiad ex perdita ex leui culpa ſua nō ſatiſfacit dn̄o ſuo. vt teneꝫ ſm̄ Bart. in. l. Quod nerua. q. viii ff. depoſiti. AB

¶ Si locans boues pro cōuenienti q̄titate frumenti nolit ſubire diuinum iudicium. ⁊ deteriorationē in boum. vt teneꝫ ſm̄ dominum Lauren. in ſecunda parte. q. ii. AB

¶ Cū paciſci lꝫ ꝙ conductor q̄ tm̄ dat quiqꝫ corbes frumēti cum mercat⁹ cōueniens eſſet decem dānū ſubeat deteriorationis ⁊ meliorationis boum p:o dimidia Lau. ea. q. Quod intellige ſi boues probabiliꝫ poſſint etiam meliorari. ⁊ periculum mortis eorum ad dn̄m ſpectet.

AB. ¶ Si animalia tradidit cū pacto. ꝙ prius cōſequatur totam ſortē. vel ruſticus teneꝫ defectibus capita mortua ſupplere: ātequā aliquid de prouentib⁹ recipiat iniuſtum eſt. Monald. in ſum. ⁊ Joh. de ligna. in. c. fi. de vſuris. AB.

¶ Capitale animalium nō eſt cōmune. ſed tm̄ prouent⁹ ⁊ melioramenta. ſm̄ Bal. i l. i. q. ii. C. pro ſocio. Quod videtur intelligendū. niſi aliter ſit conuentum vel ſit cōſuetudo.

¶ Cum animal traditum extimatum periit culpa ruſtici. teneꝫ ruſticus in totū Si caſu fortuito. teneꝫ i dimidia. Si naturaliter i nꝫlo teneꝫ q2 in contractibus non ordinatis ad dn̄ū trāſferendum extimatio non facit emptionē. C. pro ſocio. l. cū duob⁹. §. dāna. Bal. i. C. pro ſocio.

¶ Ab artificibus

Ars putatur licita: q̄ aliqd preſtat ad vtili tatem humanorum vſuum. Sin vero eſt illicita. vt fabricatio idolorum. franciſ. de Mayro in exactis ab aug. lib. 2. de doctrina xpiana. ff. de offi. preſi. l. illicitas. §. ne potentiores.

¶ Si fecit artē illicitam p ignorantiā non excuſat ur a mortali: vt ars fenerandi vel ſagittandi. vel baliſtandi in. c. i. de ſagitta. ꝛ huiuſmodi Auguſt. ſuper p̄. Sepe expugnauerunt. M

¶ Si artem ſuam falſificauit: tenet dānum paſſis ad omnē intereſſe: ac puniri dꝫ C. de murilegu. l. u. li. xi. extra habentur in ſequentib⁹ M

¶ Si alioꝝ merces: vel opera artificii contra cōſciam diffamauit: vt homines ab eo citius emerent: tenet dānificatis. ca. Non ſane. in fi. 14. q. v. M

¶ Si fuit nouitatuꝫ curioſus inuētor. Thom. 2. 2. q. clxix. Et Alexan. de aleſ in ſecundo. M

¶ Si artifex cum iuramē|to promiſit opus perficere tenetur nec ſufficit ſoluendo intereſſe deſiſtere ſcđum Johan. de ymola. in capitulo Lator. de pignoribus M

¶ A campſore.

Nummulariorum ſeu campſoꝝ ars q̄ hominum vtilitati deſeruit in cōmutatiōne nūmiſmatis pro nūmiſmate licita eſt. l. argentarius. §. i. ff. de edendo. Et Alexand. lombar. tractatu vſurarum.

¶ Si campſor ī cambio: qđ minutum dr̄ quando dat florenus: vt moneta recipiatur. Aut ecōuerſo dedit monetas inciſas vel falſas vel nimium lucrum accepit: tenet notabiliter damnificatꝫ ad reſtitutionem. Sed illis parum damnificatis: vl ignoratis tenet pauperib⁹ lucrum erogare ſecunduꝫ dominum Lauren. Tractatu de vſu. in ſecunda parte. q. xxvi. M.

¶ Si cambiendo lucra tus

eſt:cum tamen non habere impenſas ſalarioꝝ vel pen ſionū:vel laboꝛe͡z opaꝛu͡z ⁊ hmōi reſtituere teneť dāni ficatis vel paupibus ſcđm Henricū in quolibet.⁊ Sa lycetu͡z auctentico. ad hoc. C.de vſu. AB ❡ Foꝛte in terra in qua nō eſt oꝛdinarius campſoꝛ ha bens expenſas. Alius tam̄ tenens pecuniam:vt idigen tibus ſeruir͡z in cambio poſ ſet aliquid pꝛo lucro reci- pere.

❡ Si in cambio per lr̄as q̄ bus alteri tradi fecit nea- poli centum aureos recipit vſq͡z ad annum centum vi ginti peruſii ⁊ ſic ratione tempoꝛis facit quod ⁊ te- netur reſtitueř danti:pꝛo q̄ facit.l.hactenus.in fi.ff. de conſtitu.pecu.Bal.ſup Ru bꝛi.C.de conſtitu.pecu. AB.

❡ Lice͡z tam̄ mercatoꝛi: vel campſoꝛi recipe de pꝛeſenti cv.ducatos peruſii traden do lr̄as cambii q̄bus ea re cipiens recepturus eſt cen tum Nea poli.ff.de nautico fenoꝛe.l periculi pꝛecium. Bal. vbi ſupꝛa.

❡ Si Mercatoꝛ. vel cam- pſoꝛ qui mihi dedit lr̄as ad recipiendum.50. Neapoli nolit mihi reſtituere. vt te- neť.50.a me ſibi data Peru ſii cū dictas lr̄as ꝑdider͡z ⁊ liberem eum per inſtrumen tum publicum a dictis lr̄is Bald.in.l.Juſticia.in.fi.C. de fideiuſſo. AB

❡ Si per cambium ſiccu͡z ſeu ad libꝛas gꝛoſſoꝛum lu cratus eſt.Uſurarium eſſe putatur:cum ibi ſit ſpēs lu cri pꝛopter dilationem tem poꝛis.Cōtra.c.Si fenerari us.14.q.3.Lauren.vbi ſu- pꝛa. AB.

❡ Fit aute͡z ſic.Jndigens floꝛentie decem libꝛis groſ ſoꝛum id eſt centū ducatis: quia vna libꝛa eſt decem du cati recipit illas ibi a mer- catoꝛe cui obligatur reſti- tuere eo valoꝛe quo vale- bant Uenetiis. Jnde ad decem dies: a die celebꝛati cōtractus. Et ſi accipiens plus vult retinere renoua tur cōtractus.code͡z mō de menſe i menſe͡z vn̄ ꝯtigit q̄

alias. Venetiis decem libre tantum valent quātū florē tie. Aliquando minus. aliquando plus. Cū vt in pluribus plus mercator lucratur. Vñ in capite anni ſtat in magno lucro Domi. Lauren.

¶ Si lucratus in cambio p Venetias Neapoli. vel barzilonam credatur vſurariū eē eo ex puro mutuo intendit lucrum. Contra. c. Plerique. xiiii. q. iii. ꝛ. ca. Cōſuluit de vſuris ſcḋm do. Lau. vbi ſupra. M.

¶ Fit autem ſic Indigēs pecunia recepit a mercatore in Florentia centum mutuo reſtituenda ad rōnem cambii p venetias. vel barzilonā eo. ſ. valore. quo valebunt ipſa centum de illa moneta. q̄ in ciuitatibus p̄dictis curret qñ lr̄e ibi i capite quindene vel menſis p̄ſentabuntur. Et ſi mittuntur littere cambii etiam pecunia accepta florentie reddit ibi p factorē eius q̄ pecuniam recepit de illa monēta currēte. quo caſu mercator communiter lucrat ꝛ ſepenumero debito: non hꝫ ibi mercimonium vel pecunias ad ſe retrahere. dom̄. Lauren. vbi ſupra.

¶ Si campſor mutuauit clerico in curia vel alibi cē tum p ſolutione annate vł expeditione bullarū volēs q̄nq p lucro ꝛ tardans p̄dicta recipere p ſex menſes vltra montes. vel citra vel ſi plus ſteterit ad reddendum vult plus lucrari. ꝛ lucrum cōuētum ponat in inſtrumento tan̄ totuꝫ ſit de ſorte mutui. vt. cv. vel. cx Cōtra. c. Conſuluit. de vſuris. reſtituere tenet lucrum hm̄oi. Cum ſit vſurarium Dñs Laurē. vbi ſ. M

¶ Si quiſquā nō campſor vendidit numiſma pluſq̄ valet ſm cōmunem curſum ꝛ pondus materie. vſura ē Henricus de Ganda. i quolibet. M

¶ Quiſq tū vendere poteſt pluſq̄ valeat ſcḋm commune curſum ſi pl⁹ valeat ſm pondus niſi publice ſit interdictum. Henricus vbi. ſ ꝛ Alexāder Lombar. i tractatu vbi ſupra.

de mu.

¶De mutatione monete.

¶Si moneta antiqua cre
uit in valore.vt ducat⁹. Et
heres q̃ tenet dotẽ reſtitue-
re nolit ducatos reddere. vt
defunctus accepit.vel ſi te-
net ad cẽſum annuum/vel
pẽſionẽ ſoluẽdam in duca-
tis antiq̃ monete.nunc pl⁹
valẽtis ⁊ nolit ducatos per
ſoluere.vt in.c.Olim cauſã
de cenſi. Ab

¶Creditor econuerſo. vel
legatarius acceptare tenet
ſolutionẽ antique monete.
ſi in precio decreuit ex ſola
ordinatione p̃ncipis vel po-
puli.non ideo.qꝛ illa decon
ſa ſit,vt in eo.ca.Olim.⁊ ibi
Docto.

¶Si mutuans nolit acce-
ptare pecuniam eiuſdẽ ſpe
ciei a ſe mutuate.qꝛ decre-
uit eius valor.q̃ ⁊ aliquan
do creſcit cogens debitorez
ſoluere ſecunduz extiationẽ
quã valebat tẽpore mutui
reſtituere tenet Abb.in.ca.
Quãto.de iureiurã. Ab

¶Ubi tñ precium monete
minoratum eſſz.eo quod tõ
ſa fuit.nec bonitatẽ priorez
intrinſecam habet damnuz
ſpectat ad debitorem.Abb.
Ibidem.

¶Si heres legatum ſol-
uere nolit ſecundũ p̃ciũ pe
cunie.quod currebat tẽpe
teſtamenti.vt tenet quãuis
nunc ſit minoratũ ſine ſpe
recreſcendi amplius.l. vxo
rem.§.ff.de lega.iii.Abb. I
bidem. Ab.

¶A monetario

¶Si reprobata moneta in
totum q̃ tp̃e contractus cur
rebat debitor nolit ſoluere
ſecundũ antiquam pecunie
extimationẽ,vt tenet capi.
Olim de cenſibus.Et tenz
Iohã.and.⁊ Specu.Abb.
vbi ſupra. Ab

¶Si moneta imppetuum
eſt diminuta in valore ppt
p̃ncipis preceptum.⁊ debi
tor nolit hoc damnũ ſubire
vt tenet ſm Bar.⁊ Iaco.
de are.in.l.Paulus.ff.de ſo
lu. Ab

¶Si moneta eſt diminuta
in valore . qꝛ modo creſcit.
modo decreſcit damnuz eſt

creditoris.ſm Bart.in.d.l. Paulus.ff.de ſolu.& Abb. in.d.c.Quanto A

¶ Si moneta eſt reproba= ta in totum:q2 fuerat tonſa vel propt vetuſtatem cor= roſa deuenerat debitor no= lit hoc damnum ſubire. vt tenet ſecūdū cōem opinio= nē:cum moneta non habeat ſuam intrinſecam bonitatē quā habeabt tempor cōtra eius. A.

¶ A monetario

Si monetarius falſa uit monetam cudēdo eam minoris ponderis. vel minoris.lege propter argē tum minus bonum. Inno= cen.& Abb.in.ca.Quanto de iureiu. A

¶ Si princeps monetam bonam publice reprobauit vt eam emeret:vel peiorem cuderet.eſt falſare monetā A

¶ Si monetā eream tinxit vt aurea vel argentea ap= pareat hoc eſt falſare.l.qui cūq3.ff.de fal A.

¶ Si monetas totondit te netur lucrum pauperibus erogare.14.q.v.non ſane. A

¶ Si grauiores de leuiori bus electas ſudit. tenet pr pauperibus lucrum tale tri= buere.Sco.in.4.diſt.xv.ff. de fal.l.Corne.vbi de hoc. A

¶ Si expendit monetā fal ſam.vt plumbeā pro argē tea falſarius dicitur.l.lege Cornelia.ff.de falſis. Abb. vbi ſupra. A

¶ Pena predictorum eſt ſi falſarunt monetā pncipis comburant. Si inferioris d capitent.C.de falſa mone= l.i.§.ii.

¶ Si non eſt impator:vel pnceps vel ex pncipis con/ ceſſione:aut q2 hoc preſcri= pſit monetam cudit:qd non l3.l.i.& ii.C.de falſa mone= ta.Et ibi Gloſ.Bar.Pe. & Cy. A

¶ A aurifice

Si vēdidit pro vo au ro & argēto:aurū3 vl argentum alchimicu3.non eius bonitatis & virtutis cuius eſt veram. Et q au=

rum hȝ ꝓprietatē letificandi ⁊ valet contra quaſdam infirmitates. Tho. 2.2. qu. 77. M

¶ Ubi autem per Alchimiam fieret aurum eius bonitatis ⁊ virtutis cuius eſt purum vendere liceret pro vero. qꝛ nihil prohibet artē vti aliq̄bus naturalibus cauſis ad ꝓducendos naturales ⁊ veros effect⁹ ſm Aug. li. de tri. Tho. vbi ſ. ⁊ Richar. ⁊ S. Boñ. in diſti. 7

¶ Si per ſe aut alius auxilio ſuo monetam cudit cum nullam a p̄ncipe de hoc habeat auctoritatē contra .l. ii. C. de fal. mo. M

¶ Si cdiuit aliuȝ vel fuit principalis. vt monete argentee deaurarent: vel monete auree alia figura plus valente ſtamparent. Cōtra l. Quicunq₃. ff. de falſis M

¶ Qui vero induſtria ſua portat mōetas leuiores ātatonſas in loco vbi indifferenter expenduntur. ſicut integre ⁊ boni ponderis peccare non videt. Cum res tātum valeat quantum vendi poteſt. habito r̄ſpectu ad communem extimationē ſecūdū glo. in ca. In ciuitate de Uſuris. Idem tenet Archieps Flo.

¶ Si parteȝ argenti quod ad fabricandum accepit ſibi retinuit furtum eſt. vt ī 7. precepto.

¶ Si emit calicē ſacruȝ nō conflatum .i. fractum vel diuiſum vt eſſe debet videtur ſymoniacuȝ. x. q. ſecūda hoc ius. M

¶ Si aurifex non facit artum de liga quam debet facere vt falſarius eſt puniēdus. Bar. in .l. Cornelia de falſis. ⁊ Abb. in. c. Quanto de iureiur.

Caupone ſeu tabernario

SI caupo ſine cauſa legitima nolit recipere hoſpitari volētes. vt ſi forte plures iam eſſent ibi hoſpitati videtur mortale. qꝛ poſſunt agere iniuriarum. ſm Bar. l. i. ff. furti aduerſus nau. caupo. in

¶ Si laycus tabernarius vẽdidit vinum limphatum pro paro vel purum: ſed cũ alio ſophiſticatum aut non iuſta menſura. de quo etiã in .7. precepto. Sco. in .4. di ſtin. 15. M

¶ Si vt vinum clarificarẽ nociuum aliquod corporibus miſcuit quo aliqs ẽ in firmatus: tenet ei ſcd̃m Gerard. Odo. in quarto. diſtinc. xv. M

¶ Si lenones / ⁊ meretrices aut ludum alearum vł dei blaſphemos ⁊ ſanctorũ tollerauit in taberna. quia om̃ia pctã hmõi ei imputã tur. q2 nõ caret ſcrupulo ſocietatis occulte. qui maniſto facinori deſinerit obuiare de homi. ſicut dignum. §. Illi etiam ⁊ diſtinctione. 83 ca. p̃. Error. ⁊ capitu. Conſentire. M

¶ Si tabernarius nõ vult ſatiſfacere vt tenet fardellum qd̃ hoſpes ipſo ſciente poſuit in loco cõgruo ⁊ amiſſum eſt. Bald. in. l. certi. C. de locato. M

¶ Si aũt hoſpes in loco inconuenienti: vt in limine oſtii tabernario ignorãte poſuiſſet fardellum. ⁊ amiſſũ eſſet. non tenet tabernari⁹. Bal. ibidem.

¶ De rebus quoqꝫ q̃ ſunt in fardello clauſo. ⁊ quas tabernarius nõ vidit. nõ tenetur tabernari⁹ ſi aliqua ſunt amiſſa: ſm glo. in. l. 1. §. fi. ff. nau. cau. Ibi tñ Doct. contradicunt quos tu teneas.

¶ Si valiſia vel fardellus ſigillat⁹ dat⁹ fuerat. ⁊ reddidit hoſpiti nonſigillatus vel ſigillo mutato nolitqꝫ ſatiſfacere ei de rebus deficientibus. vt tenet. l. iii. C. de edi. diui. adriani tol. Bar. i l. vna. ff. furti aduerſus nautas caupones. M

¶ Tenet tñ hoc caſu q̃ fardellum ſigillatũ dedit cauponi pbat qd̃ dicit ſublatũ fuiſſe in fardello quãdo nõ conſtat cauponẽ ſubtraxiſſe. Bar. Ibidẽ.

¶ Si ppt́ lucrum vendidit ſciẽter volẽtibus ſe inebriare. aut quos ſciebat cõſuetos inebriari. Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. cl. ar. ca. A crapula. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ Alexand.

ales in.2. M

¶ Si feſtiuis diebus ſummo mane aperiens tabernã cauſa exiſtit vt ad eum confluentes miſſam non audirẽt ſibi videt̃ imputandũ.i.q.ii.Notum. M.

¶ Si carius vendidit ſimplicibus ⁊ pegrinis quod ẽ pꝛohibitū.cap.i.de emp. ⁊ ven. M

¶ Si ſubtraxit occulte vinum vel commeſtibilia iam vendita.vt hoſpites cogerẽtur etiam emere alia tenetur eis reſtituere ſiquid notabile ſit.vt in ſeptimo pꝛecepto. M

¶ Si tabernarius nõ defẽſauit hoſpitem ſuum iiuria tum cum poſſet.vt tenet̃ ſecũdũ glo.in.c.Offerebat.32 q.vi. M

¶ A piſtoꝛe

SI piſtoꝛ panẽ minoꝛis ponderis quam dꝫ fecit: vel plenum furfure. vel ex farina ſemi coꝛrupta vel mixta cuꝫ alterius bladi farina.⁊ hmõi.l. Annonaꝫ.ff. de extraoꝛdi.crimi.vbi An ge. M

¶ Ultra pctm̃ tenet̃ ad reſtitutionẽ damni ei quem in pꝛedictis notabilit̃ damnificaſſet alias pauperib⁹.14.q.vi.Si res.

¶ A macellario

SI macellarius vendidit carnes infectas quibus ſepenumero cauſãtur infirmitates qd̃ ſi nouerit vltra pctm̃ tenet̃ infirmanti ſatiſfacere.ca. Si culpa. de iniuri. Gerar.obdo.i.4. diſt.xv. M

¶ Si vẽdidit carnes coꝛruptas vl̃ pecudis pꝛo caſtrone vel vnuꝫ coꝛium pꝛo pelle altera vltra peccatum tenet̃ damnificatis vel pauꝑibus ad reſtitutionẽ.14.q vi. Si res. M

¶ Si fecit xp̃anos quaſi iudicare vendendo carnes quas iudei pꝛius cõtrectauerunt ad videndum ſi habeant reniculum. ⁊ huiuſmodi peccauit.ar.c.Null⁹. 28.q.i. m

¶ Si dando pondus iuſtum multum conſuetudinarie miſcebat de oſſibus

vel carnes malas cu ꝫ bōis vt etiā in.7.p̄cepto M.
¶ Si die feſto carnes vendidit ⁊ excoriando prepa/rauit. Etiam quando non ſunt plura feſta. vt ſupra in tertio p̄cepto. M
¶ Ad prefectum vrbis ſpectat de talibus inquirer̄. ac illos punire. ff. de offi. p̄fect. vrbis. l. i. §. Cura carnis.
¶ Poſſent tñ tabernarii ī neceſſitate propter pegrinos ſupueniētes vender̄ ſecundū. S. Boñ. in. 3. diſ. 36.

Ab aromatariis.

Si aromatarius fraudauit emētes. non dā do iuſtum pondus vel aromata. aut ceram malis mixturis ſophiſticataꝫ tenetur damnuꝫ paſſis ſi. ſcit eos vl̄ illis ignotis pauperibus. c. ii. de ēm. ⁊ ven. Et ibi Abb. ſicu. M
¶ Quō aūt talis aliquan/do poſſit ſine pctō ſophiſticare res venales hābes ſupra in. 7. p̄cepto.
¶ Si vēdidit res viles. p magno p̄cio maxime plus: q̄ alii cōiter: vel vnam ſpēꝫ pro alia maxime in medicinis vel vilē pro precioſa: vl̄ multum veruſtam pro recēti vt eſt vaſcula zinziberis. ⁊ hmōi contra ſeptimuꝫ p̄ceptum. M.
¶ Si de ātiquis aromatibus nō bonis ſyrupos: aut medicinas compoſuit: ⁊ aliqs damnum paſſus eſt. tenef ad illud vt. l. Julian⁹ ī principio de acti. ⁊ em. ⁊ ibi doc. M.
¶ Si in medicina non poſuit ea que medicus ordinauit quod ſit in detrimentum infirmi. videt̄ mortale p ea q̄ dicit do. Anto. de buty. in. ca. Cum infirmitas de pe. ⁊ re. M
¶ Si vendidit venena vel alia p que mulier aborſum pateretur ⁊ hmōi. eſt mortale. Ut in ſeptimo precepto continetur. M.

A lanificibus

Lanifex ſi fraudulauit: vel in quantitate humectendo lanam quam vendit: vel in qualitate lane vel

tincture.q: vltra debitu3 ar tis pannum trax it q̄ poſtea nimium decurtatur in bal neando:teneť ſic damnifica tis.l.vellera.C.de veſtibus olobetiis lib.i. Et Alexan. de ales in.ii.tractatu frau= dis. M

¶ Si vẽdidit pãnũ lacera tum ad tiratoriũ vel pãnos veteres cardatos vt noui appareant:quod ſtra3aroli faciunt. Gerar.odo.in.4.di ſtin.xv. M

¶ Si cum lana dedit ad fi landu3 poſuit.13.vncias ꝓ xii. Et hoc ignorabãt fila= trices teneť eis de fraude. Alexã.Vbi ſupra. M

¶ Non tamen teneretur ſi illis ſcientibus hoc facer3 ꝑ regulam Scienti.de regu. iur.lib.6

¶ Si inſtruit latam min⁹ bonam vel fila lini in pan/ no ſerico: ⁊ hmõi teneť dã= nificatis vel paupꝫibus illis M

¶ Si ſeruientibus ſibi non ſoluit in pecunia.vt promi= ſit ſ3 parti3 ad pãnos quos ille vendens non conſequi/ tur ſalarium ſuum tenetur eis de damno ſuo. Bar.i.l. Quintus mutius.ff. man= dati. M

¶ A ſutore.

Si ſutor ſubtraxit de panno vel ſerico /tela bombice:⁊ huiuſmodi :reſti tuere tenetur pauperibus: ſi modicum per ſingulos ſu it.Sed ſi notabile quid ab aliquo tenet ur eidem: niſi mercedem ſibi debitam nõ recepiſſet ab eodẽ: quia tũc reſtituere poteſt ſecundum Richar.in.4.diſt.xv M

¶ Si in diebus feſtiuis vł vigiliarum vſq3 ad media3 noctem fuit ⁊ voluit ſic fie= ri a ſuis ſeruientibus:vt in tertio pręcepto. M

¶ Si die feſto propter in= ducere illos:qbus veſtimẽta noua fecit miſſam dimittit vt in 3 p̄cepto. M

¶ Si dum noua veſtimen= ta induit.mulieres libidi= noſo animo vel cum ſcan= dalo tetigit.vt in ſeptimo p̄ cepto. M

¶ Si non ſeruauit ſeruiẽti bus qđ ꝓmiſit aut promiſit

veſtimẽta pficere que ſe nõ poſſe pficere ſciebat vel credebat.22.q.ii.c.i. AB

¶Si inuentor fuit nouitatum vel veſtes ĩpudice ſcolatas fecit. Alexan.in.ii.tracta.de ornatu. AB

¶A cerdone.

Si vẽdidit ſpẽm minus cori ꝑ alia minus bona ꝛ minus valẽte ĩ calceis Et ſi notabilis eſt deceptio tenet damnificato ſatiſſacere. Si autem paruꝫ plures damnificauit. tenet paupibus tantundem errogare. vt dictum eſt in ſimili in. vii precepto. AB

¶Si ex dilatione temporꝫ vendidit plus iuſto precio Uſurarius eſt. capitu. In ciuitate. ꝛ capi. Nauiganti de vſuris. Et tenet vt hic ſupra. AB.

Ab hiſtrionibus ꝛ muſicis.

Hyſtrio eſt q̃ pſonatus: ſeu maſcarat᷒ ĩ ſcena tragedias: aut comedias: voce ꝛ geſtu corporis agit Minus ꝓo qui etiaꝫ extra ſcenam geſticulatiões quaſdam exercens: mores ꝛ naturas hoĩm oſtendit.

¶Si hiſtrionat᷒ vł mimatus artem exercuit ad voluptatẽ aſpiciẽtium ꝓbis vel actibus turpibus propťqḋ ꝓhibet cõmunicare. Et ſi notorie poteſt exheredari. de cõſe.di.2.c.ꝓ delectatione. Et ibi glo. Alexan.i.2 Tractatu de peccato ſalta tionis. AB

¶Geſticulationes tam̃ honeſte: aut nõ multũ turpes ad tollẽdum faſtidium: vel accidiã ſiſtere poteſt in veniali. Alexan. vbi ſupra

¶Si muſicus quocunqꝫ inſtrumento ſit cauſa ſaltationis correalis mulierũ laſciuaꝝ mortalr peccat. Sicut qui ſtudioſe talia inſpiciunt: cum iſta ſint fomentũ mortalis peccati Alexand. vbi ſupra.q.3. AB.

¶Si qs hiſtrionibus turpes geſticulationes agentibus aut muſicis in chorea li ſaltatione laſciuoꝝ pulſãtibus precium ſoluunt cum ſint ꝓmaria cauſa fomẽtis mortalis peccati mortalit

peccāt. Alexā. vbi ſupꝛa. ⁊ 86. diſtinc. Donare. Et ibi glo. M.

¶ Pulſare ꝓo, vt pſone in uicē cognate cauſa recreatī onis ſaltem in choꝛeis non videt moꝛtale ſm Alexan. vbi ſupꝛa.

¶ Inter diuina officia pul ſare in oꝛganis vnus ſecu lareſq; cantiones valde de coꝛoſum eſt. Et ſi ṗncipa= liter pꝛopter pꝛemium tem poꝛale ſonat illicitum ⁊ q̄ſi ſymoniacum videt. M

¶ A pictoꝛibus ⁊ ſculptoꝛibus.

Si pyctā ymaginē tri/ nitatis vl' ſculptā cū tribus vultibus vl' perſōis vl' patre antiquo. ⁊ filio iu= nioꝛe. patrem ⁊ filium ſigni cantib⁹ in diuinis fecit: ꝙ magne impietatis eſt: ſecū dum Jo. Damaſ. Et ꝯtra ꝓ hibitionē. Exo. ix. ca. vt vē dei ſpūs vl' trinitas infigu rabilis figuretur M

¶ Foꝛtaſſis erroꝛ hmōi ab eccleſia iam diu tolleratus videtur pictoꝛes atq; ſcul= ptoꝛes hoc ignoꝛantes ex= cuſare ꝗuis econtrario di uini ṗcepti ignoꝛatio tales mīme excuſabiles reddat. Chꝛiſtū tn̄ ymaginē ⁊ alio rum ſanctoꝝ purgere; ꝓpt ſimpliciū ruditatem huma ni affectus excitandam tar ditatē. ⁊ memoꝛie vitandā labilitatē cōcedit eccl'ia. de conſe. di. 3. platum.

¶ Si ſignum ſaluatoꝛis: ſi ue crucē pinxit vl' ſculpſit in ſolo. vel ſilice. aut mar= moꝛibus humi poſitis con tra pꝛohibitionem. l. vnice. C. Nemini licere ſignū ſal= uatoꝛib⁹ videt moꝛtale. ma xime qn̄ monit⁹ fecit M

¶ Si crucifixi ymaginem pinxit iudeo volenti eam il ludere: ⁊ quaſi xp̄m in illā Item crucifigere ſceleratiſ ſimum eſt pctm̄. Ar. cap̄. ii. in fi. de off. oꝛdi. li. vi. ⁊ capi tulo. In nonnullis de iude/ is. M

¶ Si ſcienter fecit ymag / nē aliquam vel aſtrolabiū cuiq; volēti futura pꝛedice re: aut occulta vl' futura co gnoſcere aut ad implendū libidinem ſuam vl' alterius exercere omnia ſibi pctā in

de ſequẽtia iputant. Alex. in.ii.tracta de ydolatria. ⁊ cap. pmo. ⁊.ii. de ſortilegiis ℳ

¶ Si ymaginem mulieris pinxit tradens: vel vendendam ſuo amaſio qui ex illa ſepius ſumpſit occaſionem maie concupiſcentie. ca.fi. d iniur. ⁊.l. Qui occidit.§. In hac.ff. ad legem aq. ℳ.

¶ Si pinxit aut ſculpſit figuras actus valde impudicos demonſtrantes: ⁊ maxime in eccleſiis quod ſacrilegium eſt ar.c. Decz de imu. eccle.in.6 ℳ

¶ Si in tabula aliena vel ligno pinxit aut ſculpſit ymaginem aliquem cõtra voluntatem domini: cui ⁊ ſatiſfacere tenet.ff. de rei vendi.l. In rem.§. Sed ⁊ id in in glo. ℳ

¶ A calcuratore ⁊ menſuratore.

Si per malicias aut ſuam ignorantiam in dãnum alterius ſummam rationum computauit aut leuauit. tenet de damno ſatiſfacere. Altero non ſatiſfaciente. vt h̃r in.l.i.C. de errore calculi. Et richar.i.4. dſt.xv. ℳ

¶ Si menſurator terre doloſe mẽſurauit ⁊ nõ ſatiſfacit damnificato qñ plus vel minus menſurauit. Rippa autẽ agri ⁊ ſepes ⁊ foſſata mẽſura dñt ſm Bar.in.l.caligato.C. de mup. ⁊ i.l.fi. C. de act. ⁊ emp. ℳ

¶ A barbitõſore.

Si preter conſuetudinẽ aliorum barbitonſorũ rauit vſq; ad ſecundã ⁊ tertiam horam noctis i ſabbato vel in vigilia feſtiuãt die feſto propt lucruz principaliter. Contra.c.i. ⁊.ca. Omi de feriis. ℳ

¶ Si pmiſit i apotheca fieri barateriasaut mechari. omnia peccata ſibi imputãtur. diſt.86.c. Facientis.2. q.v. Notum. ℳ

¶ A bidello.

Si bidellus nolit ſatiſfacer de libro ſcolarĩ a ſcolari dimiſſo in ſcolis ⁊

amiſſa:vt tenet qñ ſibi propter cuſtodiam librorum collecte a ſcolaribus dant. Tenetur enim de leuiſſima culpa ar.l.dñs horreorum.ff. locati. do. Anto.et do. Abb.in cap. fi.de furtis Bal.et Bar.in l.ſi qs vxori.§.apud labeonem.ff.de furtis. AB

¶ Si noluit ſatiſfacere de libro ſcholaris ſibi aſſignato pdito qr tranſmiſit eũ ſcolari non per famulum ſcolaris:vel eius conſuetum ſocium aut nuncium portantem aliquod ſignum cui Bidellus veriſimiliter credere debuit.l.Qui cum qui.§. fi.et l.argentum.ff. Commodati.do.Abb.et do.Anto.vbi ſupra. AB

A nauta ſeu nauclerico.

Si nauta ſatiſfacere nolit vt tenetur de re ſibi conſignata et amiſſa in naui aut a naui tranſmiſſa ad eius domum et amiſſa.qr illam tranſmiſit non per famulum domini vel eius ſocium:vel nuncium portantem ſignum.cui probabiliter credere dbuit.l.3.ff.nau.ca.do.Abb.in.c.fi.de fur. AB

¶ Si nauta per ſe:vel per alium ſurripuit aut ipſo ſciente et non prohibente res comeſtibiles et potabiles: vel quaſcunq alias paſſus eſt ſurripi.ſatiſfacere nolit. vt tenet.d.l.3.et ſupra in.7. pcepto. AB

A ruſticis.

¶ Si ruſticus neſcit explicite articulos fidei qui i eccleſia celebrantur vt tenetur ſecundum ſanctum Bonauentu.et Sco.in.4. diſti. 25. AB

¶ Si neſcit tres perſonas trinitatis patrem et filium. et ſpm ſanctum. vnum deũ eſſe et non plures. S. Boñ.

¶ Non tñ tenetur habere actum explicitum de articulo pertinente ad nature vnitatẽ et pſonarum trinitatem ſecundũ Sco.in.d.d.25

¶ Si non inſtruxit familiã confiteri.cõicare feſta cele-

brare aliena non tollet. breuia: ꝛ incātationes vitaꝛ. a mēdaciis ꝑiuriis: maledictionibus: blaſphemiis: ꝛ huiuſmodi abſtineꝛ. vt tenetur i. Thim̄. v. c. de Symonia. c. licet holy. M.

¶ Si die feſto opatus eſt: vel miſſam dimiſit. vt i tertio ꝓcepto. M

¶ Si contempſit accipere: confirmationē quam vt accipiat admonendus ē de cō ſe. di. 4. Omnes fideles. Richar. in. 4. diſt. vii. M

¶ Cōtēnit hoc ſacramētuꝫ q̄ habita ſufficienti oportunitate ſuſcipiēdi ipſum: vel renuit ſuſcipere vel notabiliter negligit. Et ſic intelligiꝛ ꝑ dictum. c. oēs Richar. vbi ſupra.

¶ Si habens temp⁹ ſufficiēs ad communicandū de cē vel. xi. annos euchariſtiā non accepit vt tenetur ſemel in anno: vel cum fuit ḡuiter egrotus. ca p̄. Omnis de pe. ꝛ re: Et Thom̄. in. 4 diſt. x. M

¶ Si non ſoluit decimas: ſm̄ patrie conſuetudinē: vt teneꝛ de decl. per totum vel cum parrochiali ſaltē ſe cōponat de pteritis. Thom̄. 2. 2. q. 86. Et richar. in quolibet. M

¶ Si choreas diſſolutas ꝛ fornicationem cum meretricibus non putauit eſſe mortale. vt i. vi. precepto. ꝛ in. c. Gule. Vel ſi choreizauit ſuper Cymiterio eccleſiaruꝫ Contra clc. i. de celebratio. miſ. M

¶ Si excommunicat⁹ i diuinis audiendis ſe ingeſſit ꝛ i alioꝝ cōione. vt i ꝓma parte. c. 3. M

¶ Si cum ſuis beſtiis dāna in aliorum bladis vel vineis dedit: aut furatus eſt alioꝝ fructus. vt in. 7. ꝓcepto. M

¶ Si exiſtens officialis ad denunciandum alio damnū facientes mendaciter vnū pro alio denunciauit tenetur ei de damno quod illi ex hoc contigit. vt ſ. in. 7. ꝓcepto. M.

¶ Si a cōmuni ſalariatus fuit: vt cuſtodiam camporum haberet ne blada vel vue ſurriperenꝛ ꝑmiſit per ſuam negligentiam vel pe-

cuniam damnificari: tenet ad om̃ia damna ſi illi q̃ ſur ripuerunt: nõ ſatiſfaciunt. l.i.C.de falſa mo. Dem̃. An to.de but.in.ca.p̃mo de re= ſti.ſpo. M

¶ Si nimium defatigaue= rit boues dñi ſui propt' q̃d mortui vel deteriorati ſunt ex culpa ſua: tenet dño ſuo de dãno boum. M

¶ Si fructus agri vl' vine arum perieru;t: q2 ea fecit vel omiſit q̃ alii ruſtici cõi= ter non feciſſent vel feciſſẽt tenet p parte dñi. Inno. ꝛ Doc.in ca.p̃mo de Commo dato. M

¶ Si patrẽ fructuum non reddit dño vel fetus: ãt la= ne caſei.ſocide ẽm pactum: aut loci conſuetudinẽ tenet ei de ſubtractione talium.l. iuris gentiu3.§. Pretor ait. ff.de pactis ꝛ c.p̃mo. extra de pactis. M

¶ Ab ambaſſiato ribus principis vl' commu= tatis.

Si cui⁹ ydone⁹ ad of= ficium ambaſſiatoris ptinaciter ſine cauſa legiti ma renuit eſſe ambaſſiator. p ↄſeruatiõe aut bono ſue ciuitatis vel principis ſui. Glo.in l.i.ꝛ.iii C.de Decu= rio. M

¶ Si ambaſſiator qui ha= buit pecunias pro duobus mẽſibus nec tñ ſtetit niſi p vnum: nec pecuniarum reſi duum reſtituit communita ti vel principi.vt tenet ẽm Bal.i.l. Luci⁹.§.i.ff. ... l.cõ ga.iii. Et Ange.in.l. com= munium.§. Cũ.ita.ff.de v̄ bo obli. M.

¶ Si expleta ambaſſiata redire diſtulit.vt pecunias plures lucraretur.nec eas communitati aut princip̃i reſtituit.vt tenetur cu3 nõ gaudeat ampli⁹ p̃uilegiis ambaſſiatorum.l. mercato= res.C.de cõmerciis M

¶ Si iuit p viam nõ rectã vt diutius ſtet ꝛ maius ſa/ lariũ lucret nec ſic lucratũ reſtituit.vt tenet ſcd̃m bar. ꝛ glo.in.l. Qui fiſcales. C. de legatiõib⁹.li.x. M

¶ Si voluit vel retinuit ſa lariũ ſui itineris.in q̃ aliu3 loco ſui ſubſtituit.cum hoc non poſſit.l.2. C.de legatio

lib.x M.

¶ Si donata ſibi p euȝ ad quem iuit ambaſſiator non reſtituit vt tenet communi/tati ſue:qñ notus donatori prius nõ erat ⁊ donata magis communitati ꝙ ſibi ꝓportionant. ſecũdũ Jo.cal. ⁊ do.Anto.in additione.in ca.ꝑoſtulaſtis.de conceſ. p̃ben. M.

¶ Secus vbi prius notus fuiſſet donatori puta principi vel non notus:ſed res donata ſibi magis ꝙ communitati conuenit. Jdem vbi ſupra.

A rectoribus hoſ pitalium vel piorum locoꝝ.

Si hoſpitalari⁹ ſymoniace acq̃ſiuit hoſpitale.i.q.7.ſi qs. M.

¶ Si hoſpitale qđ epi auctoritate bñficiatũ eſt:gubernationẽ ab epo nõ accepit:vt tenet ſicut notat in Cle.Quia contingit de re li.do. M

¶ Hoſpitale ſine epi auctoritate edificari non pot ſi fiat cum eccleſia altari:ci miterio vel alio iure parrochiali.Aut ꝙ ibi conſtitui debeat ꝑpetuus vicarius.ſecundũ glo.in.d.cle.Et imo lam ibi

¶ Si redditus hoſpitalis vltra victũ ⁊ veſtitũ ſibi retentum non diſtribuit ĩ.pſonas miſerabiles fideliť: vt tenet ĩ p̃alle.clemen.Quia contingit de re.do.Juncto glo. M

¶ Si non confecit inuentarium rerum omnium hoſpitalis.Epiſcopi auctoritate edificati.vt tenet dicta Cle.Q ꝛ cõtigit. M.

¶ Si neglexit acq̃rere :vel reparare bona hoſpitalis p alios occupata:vel vſurpata vt tenet.xii.q.4.Sicuti ꝙ ⁊ in.d.Clem̃ M

¶ Si per negligentiam .permiſit collabi domos ⁊ edificia hoſpitalis tenet ad illorum emendã ſcdm glo.in.d. Cle.Q ꝛ cõtigit.. M.

¶ Si ſingulis annis rationẽ redditum non reddidit ordinario:maxime requiſitus.niſi hoſpitale ſit ordinarium militarium, vel a-

liorum religioſorum: quorum prelati annuatim arectore hoſpitalis predictam requirant rationem vt in predicta. Clem. Quia contingit. Ubi Johan. de Imola. dicit. Si vero prelati ſint negligentes ſuppleꝫ p ordinarios locorum ſecundum Laudunum. in Clem. prima co. ti.

¶ Si relicta: vel oblata ad certum vſum hoſpitalis ſine auctoritate ſedis apoſtolice conuertit in alium vſum licet pium. d. Clem. Quia. M

¶ Et ibi autem in vſum: ad quem relicta ſunt conuerti non poſſent. tunc per inferiorem a Papa in aliuz vſum conuerti poſſunt de teſta. c. Nos quidem. Joh. de ymola i. d. Cle. Quia contingit.

A tutore et curatore.

Tutor pupillo datur. Curator adoleſcenti vel maiori furioſo: vel prodigo ad bona predictorum bene adminiſtranda: quod et facere iurauit. et ad cauſas corum et lites agendas. glo. in Cle. Quia contingit De religio. domi.

¶ Si tutor vel curator pupilli. vel adulti bona dolo lata culpa: vel leui non cuſtodiuit: vel de his inuentarium: vt tenetur non fecit. vltra peccatum periurii. tenetur de omni damno ex hoc ſecuto vt in glo. pallega. l. Si negocia. ff. de nego. geſt. et in l. Tutor. §. repertorium ff. de adminiſtra. tuto. M.

¶ Inuentarium tutor facere non tenetur. ſi in hoc teſtator eum releuauit. niſi tum in contrarium iudici viſum fuerit ſcdm Bar. i. l. cõfirmando. et. de confirma. tuto.

¶ Si bona pupilli donauit in eius damnum. teneꝫ ſatiſfacere pupillo ſecundum glo. in l. Tutor. ff. de adminiſtra. tuto. M

¶ Si ſine cauſa vtili: vel neceſſaria rem immobilem pupilli alienauit. Et ſi cum dãno: pupilli tenetur: vt in l. alio. ff. de alimentis lega.

Et Angelus conſilio ſuo. clxxii. AB

¶ Si cauſa bona pupilli ſua culpa lata vel leui amiſſa ſint: tenet de omni dāno. ff. de lega. ii. l. Qui ſolidum. §. Etiam & ibi. l. Si negocia. ff. de nego. geſt. AB.

¶ Si lucrum factum cum pecunia pupilli ſibi retinuit. nec dedit pupillo. vt tenetur. Aut ſi vſuras acq̄ſiuit cum potius illicita negociatione: aut prediorum emptione exponere illam debuerit pro quo tenet. l. litis. §. Si pecunie. & l. Non tantum. ff. de nego. geſt. & Ange. ꝯſilio ſuo. lxxxvi. quod incipit Pro deciſione AB

¶ Si finita tutela denegat reddere pupillo libros rationum quos omnino illi dare tenet ſecundum Barto. in. l. Si ita fuerit. de manu. teſt. AB.

¶ Si mater tutrix pupilli poſtq̄ peccauit in corpꝰ ſuum & palam eſt. vel ad ſecūda vota tranſiuit vult ptinaciter tutelam agere cum ſit ei prohibitum. C. de reuo. dona. l. Jus ſol. & ibi Bal. AB.

¶ Si tutor teſtamentariꝰ vel agnatus. nec ſe excuſauit a gerēda tutella. nec adminiſtrauit pupilli bona q̄ ex hoc damnificata ſunt. tenetur de damno. ff. de Admi. tuto. l. Qui de recens In glo. AB

¶ Si exiſtens tutor inter plures teſtamento ſcriptos vel particularis adminiſtratio rerum pupilli deſignata eſt ei. & ob ſuam negligētiam: vel latam eius culpā damnificata ſit. ſatiſfacere tenet. vt dicit Bar. in. l. ii. ff. adminiſtratio tuto. AB

¶ Si vnus ex pluribꝰ tutoribus ſimul datis non vult ſatiſfacere inſolidum ꝓ mala adminiſtratione rex pupilli. vt tenet ſicuti vnꝰ adminiſtratorū reipublice. eo ꝙ talia officia ſunt publica & neceſſaria ſecundū Bar. i. l. Ut q̄s negocia. ff. de nego geſt. AB.

¶ Geſtores vero plures negocioꝝ alicuius puati. non tenent niſi ꝓ ſuis partibus

aut ſm q ſibi in parte vel in totum eſt commiſſum. vt pbat in.l.Diuus.ff.de adminiſtra:turo. ⁊.l.penul.ff. de ſeparationibus.

De geſtore ſeu gerente negocia alrius

SI alrius negocia geſſit.nec ratione reddere velit.vt tenet.ar.l.2.ff.de nego.geſt.⁊ Spe.in ti.de inſtru.edici.§.ic.ver.Sed an ſimplr. M

Si ſalariatus gerendo alterius negocia in aliqua arte.vel negociatiõe vel administratione bonorum in dãnum accidit dolo ſuo. vel lata culpa vel leui.⁊ ſatiſfacere de damno damnificato nolit. vt tenetur.l.ptor.§.interdum.vbi glo.⁊ Barto. M

De leuiſſima vero culpa qua damnum contingit nõ tenet.vt in eo.§.

Si pater male adminiſtrauit rem aut fructus rei caſtrenſis vel quaſi aut prebende filii.⁊ ſatiſfacere noluit filio.vt tenet.l.Sacroſã/cte.C.de epi.⁊ Cle.l.litis.§. Pater.de negoci.geſ.⁊ ibi Bar. M

Expẽſas tñ quas pater vel alius gerens alteri⁹ negocia facit in dubio eſſe intelligunt facte de bonis ei⁹ cuius negocia gerit.l. Men ſenius.e.ti.Sicuti ſi pr̃ fecit expẽſas filio ſtudenti ⁊ hñti quaſi caſtrenſe vel dotẽ dediſſet filie habẽti bona quorũ ipſe curam gerebat l.que par.ff.fami. herciſcũ.

Si mater tranſiens ad ſecunda vota de bonis filii qđ ſibi retinuit propt ali/menta a ſe filio infanti exhĩbita reſtituere tenet. qz ex neceſſitate tenetur ad eas ſuo ſumptu.l.Suo victu.ff. de ope.liber.Bart.in.l.Men/ſenius.ff.đ nego.geſ. M.

Repetet tam̃ poteſt expẽſas factas circa tutorem vel curatorem vel procuratores ⁊ aduocatos p ipo filio litigantes ne pdat ſucceſſionem ſicuti ⁊ hers coactus inuẽtarium ꝯficer ſũptus hmõi imputat herditati.l.2.ad Tercullianum ⁊ l.Sancimus.§.In compu-

tatione.C.de Jure delibe.
Et magnam expenſã: quã
fructuarius neceſſario fe-
cit. In re cuius vſfructum
accepit imputat proprieta
ti.l. Inter fructuarium. de
dam.infec.

¶ Si communitas vel pri-
uata pſona.nolit ſatisface-
re:vt tenet ciui qui capt⁹ ẽ
pro repreſaliis:ꝛ compulſ⁹
ſoluit:quod communitas:
vel priuata perſona teneba
tur ſoluere. Bar.in.l. Nam
ꝛ ſeruus.ff.de nego.geſtis.
M

¶ Tenetur quoqꝫ dñs rei
ſoluere precium datum ab
aliquo ne res eius periret.
vt ſeruus: equus: veſtis: ꝛ
hmõi. que res alio aſporta
batur.quãdo nomine domi
mini ꝛ non magno precio ẽ
redempta.l.ſi pupilli.§.ſi ti
cii.ff.de nego. geſt. Et ibi
Barto. M

¶ Si gerẽs alterius nego
cia ꝛ generalem auctorita
tem habebat ſoluendi cre-
ditoribus domini ſui ſolue
re noluit.maxime indigen-
tibus ꝛ ſolui ſibi petentib⁹
cum pecuniam paratã ha-
beret.l.debitor.ff.de negoci.
geſt. M

¶ Si culpa geſtoris dam-
num:quod domino contigit
vel ceſſatio lucri geſtor no-
lit ſatiſfacere. vt tenetur.l.
Si negocia.ff. de negociis
geſtis. M

¶ In fine tamen anni fieri
debet compenſatio damni ꝛ
lucri quod culpa vel indu-
ſtria:vel ſolicitudine ge-
ſtoris dño contingit. vt ea.l.
Et ibi barto.

¶ Si geſtor negocia inſoli
ta ſine domini voluntate i-
choant.ꝛ caſu etiam fortui
to damnum in rebus conti
git.nolit ſatiſfacere.vt tene
tur.d.l.ſi negocia. M

¶ Si geſtor ſine cauſa di-
miſit negocia mercancie.vl
artis vel rei ruſtice dñi;qui
p annum illum conduxerat
Ex quo dñs damnuꝫ emer
gens vel lucrũ ceſſans paſ-
ſus eſt nolit pro hoc domi
no ſatiſfacere vt tenet ma-
xime quando dominus ali-
um ſua negocia gerentẽ ha
buiſſet.vt.l.Si pupillo.§.ſi.
ꝛ ibi Barto. M

De domino papa

Si diſpēſauit ꝯtra di uinā legē ſicut ꝙ aliqs plures ſimꝰ habeat vxores. vel dimiſſa pria carnali copula conſummata ſecundam accipiat vel contrahat in gradibus a lege ꝓhibitis. de quibus in leuitico. c. 18. vel ꝙ diſſoluatur verum matrimonium maxime ꝑ carnalē copulā conſūmatū non tenet diſpēſatio. c. Lras de reſti. ſpo. ꝛ capi. Gaudemus de diuoꝛ. ꝛ per theologos in. iiii. diſ. xxxvii. Et glo. ih. ca. Qui ad ꝑpetuā. 25. q. 1. M

¶ Diſpenſare vero vt q̄ cō traxit de verbo de pñti tm̄modo ſecundam poſſit accipere ſcd̄z. Uin. Hoſtien. do. Anto. Aliiq̄ꝫ doct. canoniſtas in ca. Ex publico de cō uer. coniuga. Poteſt. Sed Richard. ꝛ Pe. de palu. in. 4. diſtinctio. xxxiiii. Contrarii videtur: quia tale matrimonium continet in ſe eſſentialem perfectionem ſacramenti. ꝛ carnalis copula perfectio eſt accidētalis ſicut puer habet in ſe hoīs eſſentialē perfectionem. ſed ꝑ deductionem ad quātitatem perfectam dicitur conſummatus: quod eſt accidētalis perfectionis ꝛ nō eſſētialis. vñ nec tutꝰ videt̄ ſic diſpenſatus.

¶ Si cum religioſo profeſſo diſpenſauit: vt ad ſeculū redeat vel propriū habeat vel vxorem accipiat. vbi nō ſubſit cauſa permaxima. vt propter reconcilianda regna. ꝛ huiuſmodi diſpenſatio non tenuit capitu. Cū ad monaſteriuꝫ in ti. de ſta. monacho. Ubi Johan. andre. domi. Antoni. Abb. ac Richard. in quarto diſtinc. xxxviii. M

¶ Si diſpenſauit ꝙ clericus in ſacris exiſtens vxorem acciperet. non tenet diſpēſatio. ſi in ſumptione oꝛdinis ſacri votum caſtitatis emiſit aut ſciebat ſe ad illud teneri ſm Uin. ꝛ gloſ. ꝛ do. Anto. in. c. Cum olim de cle. coniuga. M

¶ Si diſpēſauit contra ius diuinū immutabile quod ē in tribus preceptis pme ta

bule. In quo nec de⁹ diſpen ſare poteſt vt vez adorem deos alienos vel plurē. Et non ſanctificem ſabbatū ꝓ quanto eſt mortale. ⁊ non cerimoniale. qꝛ ſic mutari potuit in diem dn̄icam. S. Bon. ⁊ Alexan. lomb. in. iii diſt. xxxvii. A

¶ Si diſpenſauit ꝯtra ius diuinum ſtabile qđ eſt in ſeptē preceptis ſecunde tabule non valuit. xxv. q. i. ſūt qdam. Et ibi gloſ. ac. domi. Abb. in. c. Lras de reſtitu. ſpo. A.

¶ Vn̄ ſi qs alienam vxorē cognoſcat. vel alienam rem fraudulēter ꝯtractet: dn̄iū iniuſte occupatum detineat vel qđ legitime alteri teneor nō reddam ⁊ huiuſmodi Papa non poteſt. xv. qu. vi. Auctoritatē. ⁊. c. Nos ſanctoꝝ. ſm̄ Gemini. in. c. Conſequēs. diſti. xi. ⁊. S. Bona. ⁊ Alexand. Lomb. in tertio diſt. xxxvii. ⁊ Bald. in. l. decernimus. C. de Sac. ſan. eccle. A.

¶ Ex cā tn̄ criminis grauis: ⁊ incorrigibilis: per qđ eccl'ia ſit ſcandalizata diſpēſarī poteſt vt ius imperii ⁊ regni transferatꝰ in alium vl' ſi ꝑnceps ſit negligens circa iuſticiam. xcvii. diſtin. Duo ſunt ⁊. c. ii. c. ad apl'ice de ſen. ⁊ re. iudi. i ſexto. Et ibi Gemi. Itē diſpenſare poteſt ꝙ ꝓditori patrie poteſt ꝙ proditori patrie vl' excommunicato mutuū nō reddatur. xvii. q. 4. ſi quis deinceps. Vel ꝙ etiam hereticorum bona tollantꝰ. vel detineantur a poſſidentibus ꝺ hereti. Excommunicamus Cle. i.

¶ Si ſine cauſa diſpenſat i his q̄ſunt iuris diuini non tenet. Quamuis ſecus in his que ſunt iuris poſitiui particularē ꝑſonam diſpenſare poſſit. vt ꝙ aliquis āte tp̄s ordineꝰ vel duo beneficia curata habeat. ⁊ huiuſmodi do. Anto. i. c. Cum ad monaſteriū. ꝺ ſta. mo. Jo. de ymol' in Cle. Abuſionibus. de pe. ⁊ re. A

¶ Si ex ſua diſpenſatione decoloratur ſtat⁹ ecclie diſpēſatio non valeat. i. q. vii. ſi ille: vt ꝙ pcutiēs clericū nō ſit excōicat⁹. vel ꝙ. ꝑin

ceps ſecularis iudicet cleri cos ſui dñij. vt dicit Archi dy. in. c. Sunt quidam. xxv q. i. Et do. Abb. in. ca. Lr̄as ƌ reſti. ſpoli. Addēs q2 hoc videtur ꝯtra legē dei. xcvi. diſtin.

¶ Si impator Quid ꝙ qñ principi conceſſit collationē bñficioꝝ ſui dominii nec pt̄ ſtatuere ꝙ clerici non tene antur ad dicēdum diuinas horas ſcdm Lauduñ. i Cle menti. fina. de celebratione Miſ. M

¶ Do. Anto. vbi ſupra te net ꝙ poſſit. ſ3 non ſit tolle randus ſm Inno. in capi. Quanto de conſue. Item i quibus ſtatus eccl'ie non ƌ colorat papa diſpēſar pōt. vt in. d. c. Ad ppetuam. Eſt a ũ t. ſupra cōcilũ. c. Signĩfi de electio.

¶ Si ſupgña li ſtatu eccl'ie canonē condidit ſine conci lio cardinalium q̄ ſunt in q̄ ſi poſſeſſiōe vt papa ardua non expediat ſine corum cō ſilio ſm Jo. mo. in ca. Sup eo. de hereti. ⁊ Laurē. in. c. Sunt quidam. xv. q. i. Pro quo videtur tex. in ca. p ve nerabilē ꝶ. rationiquo. Qui filii ſint legē ſcdm Do. Ab ba. vbi ſupra. Quamuis ar chidya. in contrarium di cat. M

¶ Si accepit pecuniam p collatione alicuius p̄latu re habentis adminiſtratio nē ordini annexam. non eſt ſymoniacus ſcd3 Cardina. S3 do. Abb. in. c. i. de ſymo nia. Contra. dicit. Quia ſm eum lic3 titulus bñficii ſit ƌ iure poſitiuo ca. propoſu it. de conceſ. preben. Tamen poteſtas clauium bñficio annexa q̄ ſimul vendit. eſt de iure diuino. Idem Pet. Aureolus. in quarto diſtic. xxv. dicens ex quo p̄benda vendi non poteſt quin ſpũa lis auctoritas ſibi annexa vendat Ideo papa ſymoni am committit lic3 iuris po ſitiui penam non incurrat. M

¶ Papa tam̄ accipiendo ā natam quando beneficia cō fert non p modum a ppre ciationis ſed ſubuentionis ⁊ ſubſtentationis curie. Vt qui p tota eccleſia laborat ab eccleſiaſticis ſubſtente

tur.xxii. Eccleſiaſticis. ſm aliquos nulla eſt ſymonia.

De legato de latere.

SI Legatus de latere abſoluit in caſibus reſeruatis pape preterquam percuſſorem clerici.vt incendiarios: excommunicatos: ꝛ publice denunciatos vel falſatores litterarum pape.vel etiam excommunicatos a delegato pape.ꝛ huiuſmodi. Abſolutio non tenet niſi ſuper hoc habeat ſpeciale mandatum. Joh. and.ꝛ Gemi.i capitu. Eos de ſentē. excommunica. lib. ſexto. AB

¶ Cardinalis autem legatus: ideo dr̄ de latere eo ꝙ lateri pape aſſiſtunt cardinales: quorum conſilio papa vere cuncta explicet. Et licet aliquando aliquis talis legatus abſtineat ſe abſoluendo interfectorem clerici.benignior tamē opinio eſt quod poſſit. Ad quod facit.c. Quod tranſlationem. de offi.de lega.do. Ab,in.c. Ad eminentiam.de ſen.excom. AB

¶ Si legatus de latere ſibi reſeruauit: vel contulit alicui epatum. Plebaniam Abbatiam Prioratum: vel dignitatē eccleſie cathedralis.cui p electionem quis pficit.vt Archidyaconatum ſi poſt epm ibi ſit dignitas maior non tenet.de offi.lega.cap. Deliberatione.in ſexto. AB

¶ Canonicatus tamen eccleſiarum conferre legatos de latere poteſt.vt eo.c. Deliberatione.ꝛ ibi gloſ.in verbo. eccleſiis.

¶ Si cōtulit bñficium hñs laycū pronum vł clericum: cui patronat⁹ competit iure ſui patrimonii alteriquā a dictis patronis preſentato.non tenet collatio de of. lega.Cū dilect⁹. AB

¶ Si in vna eccľie cathedrali reſeruabat ſibi beneficium conferendum: quod ad collationē capituli ſpectat ꝛ poſtea eccleſie reſeruauit ꝛ contult qđ ſpectat ad collationē Archidya. vel canonici nō vꝫ reſerua

tione pria pendente. ſm ar. chidya. in. cap. Preſenti de offi. Lega. M.

¶ Si iam collatum benefi-cium ab epiſcopo: de quo cõ ſtat velit poſtea pertinaci-ter idem beneficium confer re: cum ad vtriuſqꝫ collatio nẽ ſeparatim ſpectaret nõ poteſt ſm glo. in. c. i. de offi. Lega. in. vi M

¶ Legatus de latere tamẽ omnia beneficia ſue proui cie: quoruꝫ collatio ad pa-pam deuoluta eſt conferre poteſt. ſm Goff. de iure pa trona. Cum dilectus. quod ſtellig: exceptis beneficiis de quibus ſupra dictum ẽ. glo. i eo. c. i. M

¶ Si iam a legatione re-uocat⁹: vel ea finita aliquẽ abſoluit excommunicatum vel cõtulit beneficia ſibi re ſeruata vel non reſeruata. non tenet abſolutio vel colla tio. c. Preſenti ꝺ offi. Lega. i ſexto. Et gloſ. in eo. capi. i. M.

¶ Legatus non de latere ſine ſpeciali mandato non poteſt conferre beneficia va cantia iure legationis. nec reſeruare ſibi vacatura. ca. primo de offi. leg. lib. ſexto.

Ab epiſcopis et a-liis plātis.

Si deſyderauit ſepenu mero conſequi quamſ cunqꝫ prelationem per ſy-moniam. vel per alium mo dum illicitum totiens fuit mortale peccatum. i. q. i. Nullus per ambituꝫ. de ſy monia. ca. ſi. per totum. Et c. Auaricie. de electio. libro ſexto. M

¶ Si multotiens deſydera uit epiſcopatum vel digni-tatem ſpiritualem obcelſi-tudinem dignitatis vel bo-norum temporalium preſſũ ptuoſum auarum ⁊ morta lis peccati deſyderium to-tiens fuit. Contra dictum xp̄i Matthei. xxiii. Amant pmos accubitus. ⁊c. Tho. ſecunda ſecunde. q. clxxxv. ar. primo. M.

¶ Si appetiit epiſcopa-tum: vt prodeſſet proximis quod eſt virtuoſum ⁊ lau-dabile. tamen cum habeat annexam gradus celſitu-

dinem preſumptuoſum eſt. Tho.co.ar.i. M.

¶ Licitu ꝫ eſt tñ deſydera re epalẽ opationẽ:p quam vtilitati primoꝝ intendat ex charitatis zelo quando cum contingeret in tali offi cio eſſe. Et ob martyrii ap/ petitum ſicut antiqtus pſi dentes ad martyria rapie bantur.vt intendit apl's.i. Thimo.3.Qui epatum de/ ſyderat bonũ opus deſyde rat.Tho.eo.ar. i.

¶ Si habens bona patri= monialia vel temporalia ex qbus ſufficienter ſuſtentari poteſt:ſm dignitatem ſui ſtatus accipit bñficia eccle ſiaſtica:ad vidẽdum hono= ratius vel delicatius. Aut ad augendũ patrimonium vel ditandum conſanguine os vel amicos glo.in.c.Cle/ ricos.in.q.2.ꝛ Richar. i q̃ libet. M

¶ Solum enim licet acci= pere bona eccleſiaſtica pro ſubſtẽtatione nature ꝛ con ſeruatione dignitat ſui ſta tus. Et poſt hec pro paupe rũ ſubuẽtiõe.d.c.Clericos: ꝛ.c.ſe.Richar.vbi ſupra.

¶ Si ptinaciter fluctauit obedientie ſuperioris ſine cauſa legitima nolens pre= lationem.Mortale ẽ ĩ cõum Tho.vbi ſupra. ꝛ Richar. in quolibet. M

¶ Si noluit recipere pre= lationẽ cum videret graue diſpendium eccleſie de pro pinquo.imminere. Richar. Ibidem. M

¶ Renuere prelatum eſſe p modum licitum quando eccleſie periculum non im= minet.licitum eſt Richard. vbi ſupra.

¶ Si non reſtituit fruct9 p ceptos:ꝛ q̃ pcipi potuiſſẽt qñ prelationes ꝛ bñficium p ſymoniam q̃ ſita ſunt:aut in eis intruſus eſt ſm dñm Abba.ꝛ do.Antoni.in ea. Grauis de reſtitutione ſpo liatorum. M.

¶ Si recipit epatũ de ma= nu laycu:qd phibeẗ Cle.ii. de pe. M

¶ Si intruſus qcq̃ geſſit nõ valuit:nec dr tolleratꝰ. ſm glo.i.q.i.Nemo.Et qui poſt ꝯſecutũ bñficium fit ĩ habilis notorie ad exerci= tium dignitatis quam ha=

bet dr̃ etiã nõ tolleratꝰ.ca. ad hec.xxxii.di.vbi gemi.p̃ dicta ſcribit. M

¶ Si exiſtẽs excõicatꝰ: irregularis:bigamus ſuſpenſus:homicida:vel notorius cõcubinarius aſſumptꝰ ſit ad dignitatẽ:nõ abſolutus vel diſpẽſatus mortale fuit in omnibꝰ. Et deiciendꝰ a dignitate.ſm no.p doc.i.ca. Si celebrat.de ɔle.ex communi. M.

¶ Si electionẽ cõfirmationẽ/vt conſecrationẽ dignitatis obtinuit p ſymoniam papali excõicatione ligatꝰ eſt ⁊ reſignare teneť.in extrauagantibus.Multo ⁊ d teſtabile Martini quinti ⁊ Eugenii quarti. M

¶ Si bñficia vel ordines tulit ſymoniace papali excommunicatiõe ligatus ẽ⁊ teneť q̃cq̃d ex hoc habetur reſtitueť.vt ĩ p̃dictis extrauagantibus. M.

¶ Si cõtulit bñficia rõne conſanguinitatis vel notabilitatis pncipalr̃ mortale eſt.Cõtra illud Jac.ii. No lite in pſonarũ acceptione. ⁊c.Alexan.in 2.parte tractatu de acceptione perſonarum. M

¶ Secundaria intentiõe predictis conferre bñficia nõ tñ vt luxurienť ⁊ dignis alias lʒ immo cõferre nobili honeſto tñ licet non litterato:vt eſt ignobilis ad arcendũ lupos contra eccl̃iaʒ licitũ ẽ Alexã. vbi ſupra.

¶ Si ſciẽter ad bñficia promouit indignos.i.q.i.Si q̃ Epi. M

¶ Si contra voluntatẽ plati ſui traxit religioſum ad officium eccleſiaſticum: q̃d prohibeť.57.diſt.capitu.primo.⁊.ii. M

Si retẽtis ſibi fructibus ãt aliqua eorum parte contulit beneficia ſine di,conſe.c. Ut noſtrum. M

¶ Si bona vacantium eccleſiaꝝ ſibi reſeruauit. nec vt teneť expẽdit in vtilitatẽ eccl̃iarum vl̃ futuris ſucceſſoribꝰ. Ad quorum etiã reſtitutionẽ teneť.c. Ni ſe pe.de elec.in.6. M

¶ Si vltra amorẽ antiquũ vel q̃d de iure ei debeť a ſacerdotibus ⁊ Clericis ſue dioceſis exegit aliquid gra

uando eos.x.q.3.Qz z.c.ſe quenti. Et.x.q.i. Cognoui=mus. M

¶ Si ſcienter ad ordinem vel beneficium promouit in d gnum moribus vel ſcien tia.maxime vbi beneficio ē annexa cura animarum. cō tra.c. Graue de preben.z.c. Cum in cunctis delec.z per Archidyaco.in.c.z q̄ epi.i. q.i. M

¶ Si Ēpis in eccleſia ſua non recedit: vt tenet͂ preſer=tim ſi nō morat͂ in curia pa pe vel legatione z huiuſmo di.7.q.i.peruenit.z.c. Pla/cuit. M

¶ Si infra etiam legitimā que q̄ ſcienter ordinauit qd̄ prohibet͂.de tēpo.ord.c.vel non eſt. M

¶ Si ordines extra tempo ra ſtatuta contulit.eo.ti.ca. Sane. M

¶ Si alterius ſubditum or dinauit ſine ſuperioris ſui licentia p annu3 ſuſpenſus eſt a collatione ordinum de tempo.ordi.ca. Eos lib. ſex to. M

¶ Si ordinauit indignos ſcienter:cum qb⁹ tū diſpē= ſari ſolet:vt modicum lfa= tos vel peccatis mediocri= bus inuolutos priuari de= bet poteſtate ordinandi.36 di.qui eccleſiaſticis.i.q.i.ſi. q̄ epiſcopi. M

¶ Si etiam ex negligentia ordinauit indignos per an num celebrare nō d3.lv.diſ. c. Nullus. M.

¶ Si ordinauit ſcienter e=os cum quibus diſpenſari non ſolet:vt eſt publicus la tro.vel homicida ſpontane/us vel monialium corru= ptor vel officialis qui exer=cuit ſceua debet deponi. Si 51.di.c.i.lxii.diſtinc.capi.fi=nali. M

¶ Si ordinandos non pri=uilegiatos examinari non fecit de etate ſcientia z mo ribus.vt tenet͂.24.diſ. Aū epos. M

¶ Si in ordinatione aliq̄d omiſit de ſubſtātialibus. te net͂ totū iterare M

¶ Si nō de ſubſtātialibus omiſit:ſufficit ſupplere qd̄ omiſſum eſt de ſacra nō ite/ran.c. Pbr̄ z ſm Tho.i.4. diſt.24. M

¶ Subſtantialia ſunt act⁹

in qbus caracter imprimit. cum expreſſione verbi. vt oſtiario clauium. datio: lectori codex lectionum. Ex orciſte liber exorciſmorum. Acolito candelabrum cum cereo. Subdiacono calix vacuus et patena. Diacono textus euangeliorum. Sacerdoti calix cum vino et patena cum hoſtiis et vnctione manuum Richar. in quarto di. 24. ar. 4. q. 3.

¶ De non ſubſtantialibus quod omiſſum ſuppleri debet eſt Epi manus impoſito et presbyterorum aſtantium ſuper caput ordinandi ad ſacerdotium dominus dñicus de ſancto Gemi. et Ugo. in ca. Preſbyter. 23. diſ. et Richar. vbi ſupra

¶ Si ſine titulo promouit aliquē ad ordinem ſacrum quod prohibetur in ca. epiſcopus et c. Cum ſecundum de pben. M

¶ Si non renouauit p ſingulos annos chriſma cum oleo et balſamo. vt tenetur. de conſe. diſ. quarta. Si qs ex alio. M

¶ Si non viſitauit annuatim ſuam dioceſim per ſe. vel p alium vt tenetur. ca. Romana de cenſib9 in. vi. M.

¶ Si per ſe viſitans. vel per vicarium de ſuo conſenſu pecunia accepta eſt viſitationis cauſa: vel fuit nimium ſumptuoſus ſecū ducens equos multos et familiam multam diſt. capi. Romana. §. Procuratiões. Et ibi Dñicus. M

¶ Enzenia tamen: vt ſunt victualia ad ibi conſumendum ſuſcipere poteſt a dantibus ſm Dominicum. Ibidem.

¶ Si clericorum delicta: vel aliorum puniuit pena pecuniaria. ex Auaricia mortale eſt. vt ſupra de officialibus dictum ē de ſymonia. ca. Nemo Tho. ii. ſe cunde. q. 7. M.

¶ Si diſſimulatione: affectione: vel muneribus non correxit ſacerdotes ſubditos quos ſciuit tenere concubinas: officia diuina pretermittere ſacramenta vt oportet non miniſtrare. vel ſcientia ignaros Confeſſiones audire: vel Sa-

cerdotes eccleſiaſtica orna mēta. Et maxime corporalia immunda tenet: ludos: tabernas: vſuras: venationes: et negocia ſecularia ſectantes de offi. ordi. c. Irrefragabili. M

¶ Excuſant tñ qui p correctionem delinquentium probabilit timent ſcandalum plurimorum di. 50. vt conſtitueretur. i. q. 7. quoties.

¶ Si exiſtēs platus eccleſie collegiate neglexit clericos ſubditos raro ad chorum venientes colligere etiā p cēſuram ſi oportuit compellere: vt ad diuinum officium conuenirēt. ſicut ei iponit in Cle. i. de cele. miſ. Conſtat enim hoc eſſe clerici s pctm̄ mortale p qd etiā deponi poſſunt. vt. xcii. di. ſi qs pſbyter.

¶ Si ſciēs prauas ſue dioceſis conſuetudines. vt diebus feſtis vēdere et operari in eccleſiis tripudiari: non confiteri. non cōmunicare. et hmōi. Que corrigere potuit ſine ſcandalo et neglexit xxiii. q. 4. cum quiſqz. 43. diſ. ſit rector. M

¶ Si neglexit hereticos reprimere ad fidem veram et ſortilegos ac diuinos corrigere. 26. q. 5. cap. Contra et ſeqn. de here. Ad abolēdam. M

¶ Si notorios pctōres: vt vſurarios concubinarios ptiales violatores: libertatis eccleſiaſtice: vel immunitatis. et huiuſmodi corrigere potuit etiam p cēſuras ſine graui ſcandalo et neglexit di. 4. deniqz. 23. q. 4. Cum quiſqz de immu. ec. c. Inter alia. M

¶ Si erga pauperes fuit auarus de his que ei ſuperfluunt. lxxxvi. diſtin. Fratrem noſtrum. M

¶ Si viduis orphanis et aliis preſertim miſerabilibus oppſſis eius auxilium implorantibus in ſuis neceſſitatibus: cum potuit nō ipēdit. lxxxvi. diſt. viduis. et lxxxvii. di. Deſolatis. et ca. Quiſqs. M

¶ Si ſci enter bona eccl'ie immobilia ſine vtilitate vel neceſſitate alienauit. et ſine debita ſolemnitate non valet. ca. i. de rebus eccle. non

alſe.in.vi. M.
¶ Si in hoc caſu ⁊ qñ ſunt mobilia precioſa ſine licentiã pape alienatio non tenꝫ vt in extrauaganti ambitio ſi. Pauli ſecundi de quo ſupra in prima parte in.iii.capitulo. M.
¶ Prelatus tam habet liberã adminiſtrationem fructuum rerum eccleſie dummodo diſpenſet eos in vſus a iure pmiſſos.xxi.qu.i.vel latio.xvi.q.i. Et epus. Gemi.in ca. Quia Epiſcopi.v q.3.
¶ Si epus fecit magnam donationẽ de rebus eccleſi. etiam ſue menſe ⁊ in rebus mobilibus: vel pecunia numerata: etiam monaſterio non tenet multomagis con ſanguineis qbus agentibꝰ tantum licet per modũ eleemoſyne.ca. Cum olim.ii. de priuilegiis. Et ibi do. Abb. M.
¶ Si male diſpenſauit: vt hyſtrionibus: vel meretricibus.⁊ hmõi teneẽ ecclie reſarcire.diſt.86.c. Qui venatoribus ⁊.c. Ceterum.de do na. M
¶ Licꝫ tam prelato intuitu pietatis in vita ⁊ i morte donare.vel legare rẽ mobilem q̃ ei ſupereſt eccleſie paupi vel egẽti nobili: vel puelle maritande: ⁊ his ſimilibus etiaꝫ conſanguineis.de teſta.⁊.ca. Ad hoc ⁊ ca. Relatum. maxime ſi ibi talis vigeat conſuctudo.c. Ceterũ de dona. Et ibi do. Anto.
¶ Cum conſenſu etiam capituli licet epo de bõis mobilibus vel imobilibus. ſm Jo. donare pro conſtructione ecclie: intra ſuam dioceſim quinquageſimam: ⁊ etiam cẽteſimam partẽ dũmodo p hoc ecclia non grauetur.⁊ iſta det diuerſo tẽpore.c. Ad apoſtolice.de dõa. ⁊ ibi do. Anto.
¶ Si habens iuriſditioneꝫ tẽporalem in aliqua terra patrimonii vel epatus ſui iudicauit: vel mãdauit: vel conſuluit: vel ſententiam dictauit in cauſa ſãguinis eſt irregularis de excel. pla.ex lris. In glo. ⁊ do. Anto. vbi ſupra. M.
¶ Poteſt tam gñalit com=

mittere officiali vt faciat vi dictam de malefactoribus Et ſi officialis poſtea aliquē interficiat non ei impu tať.xxiii.q.v.Rex ꝛ.c.de oc cidendis glo.ꝛ do.Anto.vbi ſupra. M

¶Si canibus etiam ancipitre venatus eſt:aut talia i domo retinet cōtra.c.i.ꝛ.2 de Cle.vena. M.

¶Rectib⁹ vero aucupari. vel piſcariꝰaut viſco:aut la queo clericis non prohibetur ſm do.Abb.c.i.de Cle. vena.

¶Si prelatus vel rector eccleſie non prohibuit cum potuit choreas que fiebant in cimiterio eccleſie ſue:vt ꝛ imponitur de celeb.miſſa. Cle.i. M.

¶Si ſua debita vel a ſuo predeceſſore facta ob eccle/ſie vtilitatem vľ neceſſitatē non ſoluit vt teneť ſm Do. Anto.de Buty.ꝛ Johan. and.in.c.i.de ſolu.ꝛ in.c.i.ď depoſito. M.

¶Et ſufficit preſumpta vľ apparēs verſio in vtilitatē eccľie facta a predeceſſore. Et ſumpt⁹ facti propť ꝑlati infirmitatē vel ſubſtentationē:dicunť propť neceſſitatē eccleſie facti ſm Buti. vbi ſupra.

¶Si q̄ſtoribus ob participationem lucri conceſſit ꝑdicare vel pronunciare falſas indulgentias contra.c. Cum ex eo.de pe.ꝛ re. M

¶Si ep̄s.cum non ſit doctus tenuit vicarium imperitum in cauſis fori contentioſi:vel penitentialis Directorium libro quarto titulo xv. M

¶Si imburſauit penas pecuniarias quas potius debet conuertere in vtilitatē eccleſie gloſ.in capitu.ii.de peni. M

¶Si non fecit denunciare penas latas a iure contra exigētias gabellas ꝛ onera ab eccleſiis:vt ibi precipiť per tex.ca.preſenti.Juncta glo.de cenſi. M

¶Si pretermiſſo iuris ordine:vel ſine cauſe cognitione quemquam excommunicauit vel iniuſte grauauit. teneť ad eius iťeſſe. de ſen. excō.Sacro. M

¶ Si pro paruula excommunicauit vel excommunica ri cōceſſit plebanis ruralibus qđ prohibet.2.q.3.epi. ⁊.c. Nemo. M.

¶ Si excōicatos abſolui pro precio. ſymonia fuit.1.q 1.q̄s ꝯſtiterit. M

¶ Si cauſas arduas vel di uortium matrimonii non p̄ miſſa diligenti examinatio ne iudicauit vel perſone ydiote iudicandas commiſit. Contra.c.i.de conſan. ⁊ affi. M

¶ Si contempſerit implere voluntates defunctorū precipue i legatis ad pias cauſas quādo annis tranſ actus eſt ⁊ nullus teſtamē ti executor eſt.de Teſta.ca pitu.Si heredes. C. de fidei commiſ.auctē amplius M

¶ Si proprias iniurias du re vindicauit:quod eſt deteſtabile.xlvi.diſt.Seditionarios. M

¶ Si in votis ⁊ iuramentis ſine cauſa vel cupiditate diſpenſauit: vel ea commutauit de voto capitulo primo. M

¶ Si pro minori quantitate diſpenſauit in incertis cū raptoribus ⁊ vſurariis. Et ſi ea male diſpenſauit cum ſint pauperibus erroga̅da ſecundum Sco.⁊ Richar. in 4 di.15.⁊ Jmola in i cle. Abuſionibus de pe.⁊ re. M

¶ Si non obediuit pape ⁊ aliis ſuis ſuperioribus ⁊ ſacris canonibus di.xcii. Obedientia de exceſ.prela. Nimis. M.

¶ Si eccleſie bona vel patrimonialia in p̄cioſis ſupellectibus impendit in ornatu domus veſtibus ⁊ equis multis. Quicquid enim clerici habēt.ſunt pauperum.xvi.qu.prima capitu. Quoniam.xii.q.ii. Gloria. M

¶ Si quotidie miſſam non audiuit ⁊ non cantauit miſſas in ſolemnitatibus.vt tenetur Richard. in quarto: diſtinctione xiii.articulo ſecundo queſtionē ſecunda. M

¶ Si monaſteria mōachorum vel monialium ſibi aut ſoli pape ſubiecta ſemel in

annō: p ſe vel p alium nō vi ſitauit: ac refoꝛmauit ſi re formatiōe indigebāt vt te nek Cle. Attēdētes. Et ibi glo. de ſta. mo. M.

¶ Monaſteria nō exempta religioſoꝛumꝙ oꝛdinibus ſubiecta. vt Ciſtercienſium Camaldulēſium. Predicatoꝛum ꝛ minoꝛum viſitare non pōt. dicta Clem. Attēdentes.

¶ Si viſitando monaſterium monialium ſecum nō duxit notarium. ꝛ aliquos viros honeſtos ꝛ maturos: vt tenetur pꝛedicta. Clem. Attendentes. Et ibi glo. ꝺ ſta. mo. M

¶ Si exēptos: vel pꝛedicatores: Minoꝛes: Carmelitas: ꝛ Eremitanos. iniuſte moleſtauit non ſeruando eoꝝ puilegia: vt qꝛ ydoneos ſibi pſentatos ad audiētiam confeſſionum non admiſit caſus inconſuetos ſibi reſeruauit: vt magis laboꝛēt eos ad iudicium trapit: ꝛ non in cauſa hereſis. ad quartam plusꝙ tenean tur coegit. vel alia hmōi fecit contra Clemen. Dudum de ſepul. c. l. ꝛ. li. de Exceſ. pla. M

¶ Si manifeſtis vſurariis alienigenis conceſſit domū ad fenus exercendum aut tales de terris ſuis ſi quos habet infra tres menſes nō expulit ſuſpenſus eſt ꝺ vſu ris. c. i. lib. vi. M

¶ Si contra foꝛmain iuris non aſtrinxit manifeſtos vſurarios vt vſuras reſtituerent. put eoꝝ facultates pa tiebank. Sꝫ certa quantitate contētus illos ad eccleſiaſtica ſacramenta: ꝛ ſepulturam admiſit. Contra c. ꝙꝙ de vſu. li. vi. M

¶ Si ſcienter vel ignoꝛantia craſſa abſoluit a ſententiis excommunicationū ſuſpenſionum vel interdicti. aut diſpēſauit in irregularitatibus ꝛ caſibus reſeruatis pape cuius auctoꝛitatē non habebat. Cōtra c. Cum illoꝛum. ꝛ. c. Nup de ſen. excom. M.

¶ Si ſumptuoſis ac voluptuoſis cibis vſus ē. vel laycoꝛum conuiuia frequentauit. videk moꝛtale Ar. capi. gloſ. 12. q. 2. ꝛ. capitu. Inter

cetera de offi.or. M

¶ Si neglexit ſalutem aīa rū nolens eis prouidere de pdicatore et ydoneis confeſſoribus. Contra pdictum ca. Inter cetera videtur mortale M

¶ Si in domo retinuit ſuſpectas mulieres vel cum illis habuit aſſiduā cōuerſationē. Cōtra.c.1.et.2.de cohā.cle.et mulie.et.ca.Cū ab omni de vi.et ho.cle. M

¶ Si prelatus eſt temerarius rōne negligentie pquā deponi poteſt di.xxi.dictum Uel rōne puſillanimitatis canis mutus extrahens latrare nō valens.43.di.c.1. Uel rōne pverſe ſocietatis.ii.q. 7.pvenit. Uel ratiōe nimie auſteritatis de cōſe.di.v.nō mediocriter. Uel rōne male doctrine.lxxxvi.di.Cū multa. Uel ratione pſumptiōis in ius vocādo.de conſti.c.2. xi.q.3.ſ Temerarius Poſſūt eſſe cuncta peccata mortalia. M

¶ Si platus vel alius qcunq pactum fecit vel aliqd pmiſit vel promiſſionem recepit aut aliqd dedit: vel recepit:occulte vel manifeſte ſub pbis expſſis vel non plene expſſis aut generalibus pro aliqua iuſticia: vel gra pro ſe vel pro alio ī cauſis iudiciis vel pro lrīs apd ſedem ap'icam obtinendis tum promittentes:qz accipientes et ſcienter vtentes dictis lrīs excommunicati ſūt a ſolo papa abſoluendi.vt ī extrauagante Bonifacii octaui.q incipit. Excommunicamus. Et tantum hz locum in curia vt pz ex eius verbis. Hanc allegat Joā. an. Jo.de lig. Et do. Antō. de but.in ca. Nemo.de ſymonia. M

¶ Jo.Cardi et Pe.de palu. dicunt extrauagantem hanc reuocatam quod mihi dubium eſt. Si epus vel alius prelatus nimiumdurus fuit paupibus et infirmis. qbus tenetur magis neceſſaria miniſtrare.lxxxii.diſt. Epiſcopus.84. diſtin. puenit. M

¶ A clericis in mi

noꝛibus:vel in ſacris conſti
tutis.

Si oꝛdinē quēcunqꝫ ſu
ſcepit ſymoniace quā=
uis occulte:excōmunicatus
eſt:ꝛ per ſolum Papam po
teſt abſolui ꝛ diſpenſari: vt
miniſtret in oꝛdine ſic ſuſce
pto. Et in aliis etiam ante
ſuſceptis ſm Inno.ꝛ Abb.
ſiculum in.c.ꝑ tuas.2.de.ſy
monia. M

¶ In moꝛtis tam̄ articulo
poteſt abſolui ab inferioꝛe
non tn̄ diſpenſari.de quo in
extrauagantibus Martini
quīti.ꝛ Eugenii quarti.
Damnabile. Et cum dete=
ſtabile. M

¶ Si eo ignoꝛante alius ꝑ
eo ſymoniam cōmiſit. Quo
niam oꝛdinē ſuſcepit ſuſpē=
ſus eſt:tm̄ ab oꝛdine ſic ſu=
ſcepto:non ab aliis rite ſu=
ſceptis.ſʒ Inno.ꝛ Abb.v=
bi ſupꝛa. M

¶ Si non ſymoniace ſuſce
pit oꝛdinem:ſed ſcienter ab
epo ſymoniaco caracterem
ſuſcepit:nō executionē oꝛdi
nis:in quo ſolum ꝑ papam
diſpēſari poteſt.i.q.i.ſi quis
a ſymoniacis:ſed ignoꝛan=
ter ꝑ epm̄ Hoſt. De hoc vi=
deat ſupꝛa in peccato aua/
ricie. M

¶ Si irregularis exiſtens
vt homicida:vel mutilatoꝛ
voluntarius:bigamꝰ/ ꝛ hu=
iuſmodi ſuſcepit oꝛdinēʒ ſu
ſpenſus eſt ab executione.
Et ꝑ papam tātūmodo di=
ſpenſare poteſt.di.50.miroꝛ
d.lv.mulier.ꝛ Jo.an.i.ca.i.
de biga.li.vi. M

¶ Si illegittimꝰ oꝛdinē ſu
ſcepit ſuſpenſus eſt ab exe=
cutione niſi diſpenſet. Qui
tamen vt habeat perſona=
tus:dignitates ꝛ curā ani=
marum:tunc tantū ꝑ papā
diſpenſari poteſt.c.i.ꝛ vl.de
fili.pſby. M

¶ Si extra tempoꝛa a iure
ſtatuta:aut ante etatem le
gittimam vel abſqꝫ dimiſſo
riis litteris ad aliquem oꝛ=
dinem ſacrum fuerunt oꝛ=
dinati ipo iure ſuſpēſi ſunt
Et ſi ſic ſuſpēſi in codē oꝛ=
dine miniſtrauerunt irregu
lares efficiuntur. vt in ex=
trauaganti Pii ſecundi. q̄
incipit. Cum ex ſua ſacram̄
toꝛum. M

¶ Oꝛdinati tamen abſqꝫ

lrīs dimiſſorijs. Juxta ſtilū camerē aplice pdictas penas euitant.

¶ Si a plato prohibitus ſacros ordines furtiue ſuſcepit tantum papa diſpenſat in executione eorum. innotuit de eo qui fur. or. ſuſcepit. ℳ

¶ Epūs vero diſpenſat in minoribus furtiue ſuſceptis ſm Hoſt. in c. i. de eo q̄ fur. or. ſuſce.

¶ Si per ſaltum ordinatus eſt vt q3 ptermiſſo vno ordine ſuſcepit ſuperiorez. Quod ſi non ad malicia. licet ex negligentia craſſa. q̄ infra annos diſcretionis ſuſceperat inferiorem ordinē poteſt epiſcopus poſt iniunctam ⁊ expletam penitentiam diſpenſare vt ordinem premiſſum ſuſcipiat ac miniſtret in omnibus. c. i. d cle. p ſal. pmo. Secus ſi p maliciam. vt ibi notat Abb. ℳ

¶ Si eodem die ſuſcepit duos ordines ſacros ſuſpēdit ab executione vltimi. In quo tātum papa diſpēſat. ⁊ in ſequenti caſu. de tēporibus ordinandis. c. Innotuit. ⁊ ibi glo. ℳ

¶ Si recepit eodem die ordines mīores. ⁊ ſubdiaconatum non licuit quamuis oēs minores recipi poſſint maxime ſi eſt de conſuetudine illius eccleſie. c. 3. e. titulo. ⁊ ibi glo. ℳ

¶ Si in iudicio conuictus eſt de quocunq3 peccato notorio vt furto / vſura / vel piurio. Et poſtea ordinatus eſt ſine diſpenſatione. quod fieri non poteſt. vt in ca p̄. fi. de furtis. Et Abbas ſicut ibidem ⁊. 33. diſtincti. ℳaritum Immo poſt peractam penitentiam ſine diſpēſatione pape promoueri nō pōt. ſm Richar i. 4. diſt. 25. ar. vi. q. i. ℳ

¶ Si in facie vel manibus habet notabilem deformitatem. vt oculum erutum / abſciſum naſum vel pollicem ordinatus cu3 ſit contra iura. diſt. lv. ſi euangelica ⁊. c. ſi q̄s a medicis ℳ

¶ Non tamen efficitur irregularis ſi ſuſpenſus propt defectū i corpore propt q̄d promoueri prohibetur. pro

motus celebrat ſcđ₃ Abb. Siculum in.c.ſi celebrat. đ cle.exco.mi. ꝶ.

¶ Si ſuſpenſus a iure ꝑpt̄ infamiam notorie fornicati onis celebrauit irregularis factus eſt ſecundū Johan. and.ꝛ dn̄m Anto.de Buti. in ca.Ueſtra.de cohabi.bi. cleri.ꝛ mu.licet.Inno. contra. ꝶ.

¶ Si virilia vel aliud mēbrum ſponte abſcidit: ꝛ ſic factus irregularis ordines ſuſcepit.lv.di.c.Hi qui ſe ꝛ c.Qui partem. ꝶ

¶ Factus vero eunuchus in pſecutione vel egritudīe ordinari non ꝓhibet.vt.lv. diſt.Si qs.

¶ Itē ſi abſciſio membri a ſeipſo facta non inducit deformitatē.ꝛ hoc q2 timebat ſecari ab alio:nec al's ſana ri poterat ſecundum domi. Dominicum.23 diſ.in.c.maritum.

¶ Si ſemel obſeſſus a demone:vel oppreſſus morbo caduco:ſe in terram pſternens contra iura ordies ſuſcepit ſm dn̄m dn̄icum: vbi ſupra. ꝶ

¶ Si ſciens vel ignorans ſe excōmunicatum ordinē ſuſcepit ſuſpenſus eſt ab illius executione. Et p ſolū papam diſpenſari poteſt:vt exequat. Sed difficilius in pmo caſu.c.Cum illorum de ſen.excom. ꝶ.

¶ Si in pcō mortali exiſtēs ordinē ſuſcepit mortalit̄ peccauit.diſt.xcv.Illud ſu pfluum magr̄ in q̄rto.diſti. 24. ꝶ

¶ Si in pcō mortali exiſtens miniſtrauit: quodcun q3 ſacramentū totiens mortalit̄ peccauit Richard.Et Tho.in quarto diſt.24.ꝛ đ cleri.excō.min.ī ca.Si celebrat. ꝶ

¶ Si non habuit ordinem in cuius officio ſolemniter miniſtrauit factus eſt irregularis.Et ſolus papa cū eo diſpēſare poteſt:vt aſcēdat ad ſupiores ordies:licet epiſcopꝰ poſſit diſpēſar̄: vt miniſtret ī iam ſuſcepto. c.2.de cle.non ordi.Et ſcđ3 Hoſt.in ſumma.eo.ti.§.fi.ꝛ Richar.ī quarto.diſt.18.ar. 7.q.5. ꝶ

¶ Si excōmūicatus vel ſu

ſpenſus ab officio vel execu tione officii: vel diuinis vel celebratione miſſe vel inter dicta ſunt ei diuina ſiue in greſſus eccl'ie. ꝛ huiuſmodi miniſtrauit in alicuius or dinis officio factus eſt irre gularis. Et p ſolum papaꝫ diſpenſari poteſt. c. Cum me dicinali s. de ſen. excom. Et c. Js. q. li. vi. ꝛ c. Cuꝫ eterni de re iudi. eo. lib. Pet. de a n cha. in. d. c. Cum medicina lis. M.

¶ Tñ irregularis non effi cit ſi tantum diuinis inter fuit. aut pſalmos ꝛ ãtipho nas cantauit in choro. Aut miniſtrauit non ſolemniter vt cantando epiſtolam ſine dalmatica. ſm eundẽ. ꝛ dñꝫ Dñicum in. c. Preſbyterum di. 28.

¶ Si celebrauit in loco in terdicto ſciẽter non exiſtẽs ſup hoc ꝑuilegiatus. nec in caſu a iure cõceſſo. Irregu laritatem incurrit. A qua niſi p papam diſpẽſari po teſt de ſen. excõ Js q lib. vi. De hoc i. l. pte. c. 3. M

¶ Si ceſariẽ vel barbam portauit aut coronam non detulit. vt tenet. Si eſt in ſa cris aut in minoribus ꝛ ve lit gaudere ꝑuilegio clerica li. ſm Inno. Jo. ꝛ do. Domi nicum in. c. Si clericus di ſtinctione. 23. de vi. ꝛ ho. cle. c. ſi qs ꝛ ca. ſeqn. M

¶ Si veſtem nimis breueꝫ vel offenſionis arma porta uit. vel luſit ad aleas aut ſe larnauit. de vita ꝛ honeſta. cle. capit. Clerici officia. Et clerici arma ꝛ ca. Cum de corem. M

¶ Si cohabitat mulieri de q̃ ſuſpicio eſt: non tantuꝫ ex tranea. ſed etiam conſan guinea qd ei prohibet capi. pmo ꝛ ſcdo. de coha. cleri. ꝛ muli. M

¶ Si celebrauit in loco nõ ſacro. vt camera vel orato rio. ſine conſenſu epi q hoc ſine rõnabili cauſa concede re non debet. de conſe. diſt. i. c. Miſſaruꝫ. Richar. i quar to. diſt. 13. Scot. ꝛ Alexan. M

¶ In itinere tam poſiti ſi ec cleſia deeſt poſſunt celebra re ſub aere vel in tentoriis cum tabula cõſecrata. vt de

conſe.diſt.i.Cōcedimus

¶ Si celebrauit i loco a iudice interdicto. irregularitatem contraxit.de Cle.excom.mi.poſtulaſti Richar. vbi ſupra. M

¶ Si in eccleſia ſanguine vel ſemine notorie polluta celebrauit irregularitatem non incurrit.ſ3grauiter peccat.de conſe.eccle.vel alta.c fi. M

¶ Ubi tamen eccleſiam occulte pollutam eſſe ſciat celebrando non peccat p̄ſerti ſi aliam eccleſiam in promptu non hab3 Richard.vbi ſupra.

¶ Si celebrauit ſcienter: vel ignorantia craſſa ſuper altari fracto:vel non conſecrato:vel tabula mota.licet grauiter peccat.non tamen eſt irregularis.Richard.in ca.diſt.xiii.vel lapide nō capaci calicis ⁊ hoſtie ẽ3 Petrum de Palu.eadem diſtī ctio. M

¶ Super altare tamen nō enormiter fracto:licet celebrare.de conſe.eccle.vel alta.c.Ad in dubiis Richar. eadem diſt.

¶ Si ſcienter celebrauit ſine igne.vel calciamētis:aut veſtibus bn̄dictis.q̄ ſunt.Amictus.Alba.Stola.Manipulus:⁊ Platena.grauit peccauit.non tamē eſt irregularis de cele. miſſa.ca.fi. Richard.vbi ſupra Et directoria.libr.pmo. titu.7.§. lxv. M

¶ De cingulo ꝙ ſit benedictum: vel non ſtatur ꝯſuetudini:quāuis rationabilius eſſet illud bn̄dictū eē rich. ea.diſt.13

¶ Si ante matutinum vel prima3 celebrauit grauiter peccauit ẽm Hoſtiē.in ſumma.de celebra.miſ.§. Et q̄tr Directoria.li.i.titu.7.§.54 M

¶ Guiliel.contradicit q̄ ad primā niſi eſſet contra conſuetudinem loci.

¶ Si propter maleficium faciendum celebrauit grauit peccauit.26.q̄ſt.v.Qui cunq;. M.

¶ Si non ieiunus celebrauit.7.q.i.Nihil.de cōſec.di. 2.Liqdo. M

¶ Si conſecrauit in pane mixto.ita ꝙ non remaneat

i natura tritica.lꝫ ſit q̄dam tertia ſpēs non fuit ꝯſecra tū.Richar.i.4.diſt.11. R
¶ Si conſecrauit in pane ſic corrupto ꝙ in eo non eſ ſet ſpecies panis nō fuit cō ſecratum.Richard.vbi ſu pra. R
¶ Si confecit in a greſto vł vino ſic acido ꝙ in eo nō e rat forma ſubſtantialis vi ni non vere conſecrauit.Ri char.ea.diſt. R
¶ In vino tamen vergen te ad acidam qualitatem. i quo remanet forma ſubſtā tialis vini confici poteſt.Ri char.ibidem.
¶ Si tantuꝫ aq̄ miſcuit vi no ꝙ eſt conuerſa in vinum nō potuit eā cōſecrare Ri char.vbi ſupra. R.
¶ Si omiſit ponere aquam i vino ſciēt.de cōſe.diſt.2.in calice. R
¶ Si ppᷓ crapulā p̄cedē tē.vel ebrietatē vomit ſacra mētū.de cōſe.di.2.ſi q̄s pro pter ebrietatē. R
¶ Si ex magna incuria ſā guinem effudit de calice in terram.vel ſuper pallam.d cōſe.diſtin.2.ſi p negligen tiam. R.
¶ Si poſt pollutionem no cturnā p̄cedētē ex cā mor tali celebrauit eadem die. Tho.in.4.diſ.ix.de qua pol lutione i peccato luxurie di ctum eſt. R
¶ Si rariſſime celebrauit p̄ſertim in ſolemnitatibus magnis.ſine rōnabili cauſa videt̄ mortale.ſm Rich.in 4.di.13.ar.2.q.2. R.
¶ Si plures miſſas eadeꝫ die in caſu non conceſſo ce lebrauit grauiter peccauit. do.Anto.de buti.in ca.Con ſuluiſti de celebra.miſ R
¶ Si ante diluculum cele brauit ſine cauſa vergentiſ ſima.vt propter dandū via ticum morituro.Et cū cpi diſpēſatiōe. Alexan.de ales in quarta parte.tractatu d euchariſtia. R
¶ Si tranſacta hora ſexta notabiliter celebrauit.niſi fuerit tempus ieiunii.In q̄ vſq; ad nonam celebrari po teſt.de conſe.diſt.i.nocte ſā cta ꝛ Richar.in.4.diſt.13.ꝛ Jo.and.in ca.i. de celebra. miſ. R.

¶ Si contra eccleſie prece ptum corporalia ⁊ pallas altaris: ita tenuit immunda. vt intuētibus eſſent horrori. de conſecra. diſtin. i. Veſtimēta de cuſtodi. Eucharistie. c. fina. M.

¶ Si conſtitutus in ſacris vel minoribus habens bñficium ex quo pcipit fructus in totum vel in partē aliq̄ horam vel ſimul aliquas horas ſcienter omiſit: vel horas diuerſas eiuſdem diei vnum mortale commiſit: qr totum officium vnius diei cadit ſub vno precepto ca. Dolētes. de cele. miſ. Inno. ibi. ⁊ S. Bonā. in. 4. diſtinc. 24 M

¶ Impeditus ex rōnabili cauſa: vel infirmitate: q̄ directe vel occaſionalr̄ ſi horas diceret obeſſet ſibi dicere nō tenet nec redicere ſanitate recupata ſcdm̄. Alua. li. de planctu eccleſie q̄ ſic intelligitur. Inno. in. d. ca. Dolentes.

¶ Si tantum habens febrem quartanam vel aliam debilē infirmitatem omiſit horas grauiter peccauit. ſecūdū Hoſt. ⁊ Ioh. an. i. c. i. de cele. miſ. M

¶ Qui tñ pncipio vel fini horaꝝ nō interfuit ex cauſa rōnabili vel ſine malicia non tenet illud supplere. io. an. ⁊ Hoſt. vbi ſ.

¶ Si iuit ad horas canonicas intētiōe pncipalr̄ percipiēdi quotidianas diſtributiones ſymonia eſt mortalis Abbas ſicut in. c. Extra de ſymonia. M

¶ Si dixit horas confabulando ſincopando/ac intermiſcendo ea q̄ ſunt expulſiua deuotiōis. Contra. c. Dolentes. mortale eſt ſecundū Duran. li. 2. parte ſecunda. q. i. M

¶ Si locum ſacrum: aut ligna eccl'ie conuertit ad vſū pphanuꝫ cōtra prohibitionē. xix. q. iii. q̄ ſemel. de cōſe. diſtin. i. Ligna.

¶ De lignis tñ eccleſie conſici poteſt dormitorium vel alius honeſtus locus: āt cōburi in coq̄na. ſecūdū glo. i. d. c. Que ſemel.

¶ Si interfuit ludis oſtentionibus duellis: executionibus damnatorū ad mor-

tē ꝛ hmōi.qđ nō lꝫ ar.C. de epi.ꝛ cle.auc. Interdicim⁹ ne cle.vel mona.c. Scientiā domi.Cardina.in Clem.i.đ ſtatu mona.§.Porro. M

De beneficiatis.

Si conſecutus eſt bñficium ſimplex vel curatum/vel dignitatē eccleſiaſticam per ſymoniam conuētionalē occultam vel manifeſtam.papali excōicatione ligatus eſt.ꝛ ad reſtitutionem fructuum tenef per ceptorū.vt in extrauaganti Martini quinti.que incipit Multe.Et alia q̄ icipit Dāṅabile. M

¶ Tenef etiam ad fruct⁹ q̄ pcipi potuiſſent:ſi ſymonia fuit cōuētionalis.vel ſi fuit intruſus.ſm Do.Abb. in.c.Grauis de reſti.ſpo.

¶ Ubi aūt ſymonia tantuꝫ fuit mētalis:vt dando munera p̄latis vel aliis ꝓpť bñficia ꝛ dignitates conſequendas,tamen ſine aliquo pacto expreſſo contritiōe deletur de ſymo,c,ſi,ꝛ,c,Tua nos.Quod Jo.and.do.Anto.ꝛ Abb.ſiculus ſic intelligunt.

¶ Si conſecutus eſt bñficium vel dignitatē eccleſiaſticam propter pecuniam ab amico ſuo Symoniace datam ipſo ignorante.Et poſtea ſciens non renunciat: vt tenef ac fructus ſi quos percepit non r̄ſtituat.deductis tñ expenſis factis cauſa fructuum acq̄rendoꝝ.c.de Symoniace ꝛ.c.nobis de ſymonia. M

¶ Ubi ṽo ab amico ī fraudem eo ignorante.vel etiam ab amico eſſet pecunia data propter habēdum bñficium iſpo ſciēte ꝛ cōtradicēte nō ei nocet:ſi alias. ydoneus eſt.c.Sicut tuis ꝛ ibi Abb.de ſymonia.

¶ Si filiuſfamilias non dimittit bñficium quod pať eo tunc ignorante per pecuniam acq̄ſiuit:vt tenef etiā cum fructibus iam pceptis Abb.Siculus in.d.ſicut nobis. M

¶ Si redemit vexationem qui nō habet plenum ius in bñficio: vt in expectatiuis

gratiis: aut ſi habebat plenum ius in eo. ⁊ poſſeſſionē deiectus fuerat a poſſeſſiōe ſymoniacus eſt. ſm Inno. Hoſti. Joh. and. Abb. ⁊ do. Anto. de But. in. cpi. ad aures ſymonia. M.

¶ Si vendidit iuriſditionē ſpiritualem aut temporalē habētem dependentiam ab officio eccleſiaſtico. vt vicariam prepoſituram yconomatum/aduocatiam vel rerum eccleſiaſticarum adminiſtrationem ſeu caſtaldionatum ⁊ huiuſmodi ſymoniacus eſt. c. 2. Ne prela. vi. ſu. ⁊ ibi Abb. ſiculus. M

¶ Vendere tamē licz obuentiones epālis iuriſditionis. ſicut ⁊ alios eccleſie fruct⁹ dummodo non vēdatur exercēti illam iuriſditionē ſm Inno. Barto. ⁊ Abb. vbi ſupra. M

¶ Si per ſuas preces bñficium ſimplex impetrauit idignus moribus licz indigeat peccauit vel ſi al's ſit dignus. ſed non indiget. ſymoniacus eſt ar. i. q. i. non ita de ſymo. Tua nos ſcdꝫ glo. in. c. Tuam. de eta. ⁊ q̄li. Tho. 2. 2. q. 100. art. 5. Et directorium lib. 3. ti. de ſymonia. M

¶ Ubi aūt dignus eſt moribus ⁊ indiget preces porrigere licz ei. ca. Tua nos de ſymonia ⁊ glo in. d. c. tuam. ⁊ Tho. vbi ſupra.

¶ Si preces pro ſe porrigit pro habenda dignitate. aut beneficio curato. ambitioſus eſt. ⁊ ſymoniacus. licet moribus. alias ⁊ ſciētia dignus ſit. ar. i. q. i. nullus ita qꝫ ſm glo. in. d. capi. Tuam. Que communiter tenet a Doc. vt dicit Abb. ſiculus. ⁊ Thom. Ubi ſupra. Hoſtien. ⁊ Goffre. in ſummis.

¶ Si alterius pcibus bñficium obtinuit cum ſit indignus. ſymonia commiſſa eſt i. q. i. de ordinationibus. q2 ſuccedunt tales preces loco precii. i. q. i. Sunt nōnulli. glo. in. c. Tuam de etate ⁊ qualitate M

¶ Ubi vero p digno qs offert preces. ad quas reſpectus nō habet. ſed ad merītum licite ſunt. d. c. Tuam. ⁊

q.i. Quibus. Ab

¶ Symonia quo[que] propter preces carnales p se vel p alium non inducit cẽsuram ecclesiasticam: nec ad renũciandum obligatur: ſi alia pactio vel conuẽtio non interceſſit. ſm directoriũ. vbi ſupra.

¶ Si propter bñficium habendũ ſeruiuit principaliter plato ſymoniacus eſt. i. q. i. Ordinationes ꝛ gloſ. in ca. Cum eſſent de ſymonia. renunciaṙ tam̃ non tenet: niſi pactus fuerit ſeruire ei ꝑpter bñficium. ſi alias ſcientia vel moribus fuerit dignus. Concordat Alexã. de ales in ſecundo tractatu. d ſymonia. Ab

¶ Ubi autem dignus honeſto ſeruitio prelato deſeruit ſpe ſecundaria habendi beneficium: licet. Ubi etiam Epiſcopus alicui recepto: ad ſeruitium camere ſue ꝑmiſit certam mercedem do nec prouiderit ſibi de benficio non eſt ſymoniacus: niſi ſpecialiter ſe obligauerit ad ſpirituale ſeruitium faciendum domi. Anto. in ca. Cum eſſent de ſymonia.

¶ Si beneficium habuit per potentiam domini temporalis contra prelati voluntatem intruſus eſt: ꝛ reſignare tenetur; cum omnibus fructibus: ſi quos pcepit vel pcipere potuiſſet vero domino. niſi diſpenſetur a ſuperiore de elec. nihil de reſtitu. ſpolia. In lr̃is ꝛ ca. Grauis. Et ibidẽ. Anto. de But. Ab.

¶ Si illegittime natus beneficium obtinuit ſine diſpẽſatione epiſcopi: ſi eſt ſimplex. vel pape ſi curatum ẽ vel dignitas reſignare tenetur de elec. Innotuit. ꝛ ca. Is qui. de fili. preſbyte. lib. vi. Ab.

¶ Si ſine auctoritate ſuperioris beneficium ſuum: vel dignitatem cum alio ꝑmutauit ſymonia eſſe putatur de rerum permu. ca. Cũ vniuerſorum. Et capitu. Queſitum. Ab.

¶ Si renũciauit beneficio vel dignitati cum pacto: vt alteri daretur. ſymonia eſt: q[uia] prohib. tum glo. in capi.

ex parte.i.de offi.dele. M

¶ Ubi pro p offi.ū iudicis aut bonis viris meditanti bus:recepta pecunia vel pē ſione renūctauit prelati lit teris ſymoniacum non eſt d renū.c.Sane.z.c.veniens.

¶ Si pro pecunia ſibi dan da:vel pēſione renuncia= uit lrīs cōceſſis a papa ſup puiſione bñficii ſibi facien da.ſymonia eſt ſm Inno.z Hoſti.in.ca.ſane.de renun= cia. M

¶ Si certo precio emit ab epo.vt epālem poſſit exerce re iuriſditionē.puta qꝛ eſt Archipreſbyter:vel decan⁹ z ruralis ſymonia eſt.c.i.ne pla.vi.ſuas.Sed necfruct⁹ vel obuentiones iuriſditio nis epiſcopalis exercenti il lam emere licet ſm Inno.z do.Anto.de Buty.in dicto. ca.i. M

¶ Si locauit fructus bñfi cii vltra triennium:aut de= dit in emphitheoſim: noue pene nunc ſtatute ſunt per extrauagantē Pauli ſcdi.q̄ incipit Ambitioſe vt in pri ma parte.c.3 M

¶ Si eccleſie edificia vel prebende ex negligētia rue re ſinit vel poſſeſſiones reli quit incultas reſarcire de ſuo tenetᷓ:ſi habet vñ ſcdm Hoſt.in ſum.de penis z re. §.Que pena.

¶ Si bñficii fructus cōſū pſit in pompis commeſſatio nib⁹.z luxuriis. ſacrilegus eſt.z fur.Et a d reſtitutio= nē tenetᷓ ſm Archidy.43. di.c.i.z Alex.de ales in ter tia parte in expoſitione ſex ti pcepti. M

¶ Si bona bñficiorum tri= buit conſāguineis non pau pibus in foro conſ cīe reſti/ tuere tenetᷓ.Q2 q̄cq̄d habēt clerici pauperum ſunt.xvi. q.i.c.ſi.quod incipit q̄niam. .2.q.2.Gloria.Licꝫ in foro contētioſo.Si talia erāt bo na q̄ diſpenſare poterat: vt fructus. reſtituere non co= gatᷓ.Clericis non reſtituēti bus tenenᷓ conſanguinei. 11.q.3.puenit.Hec do. Car= di.z Matthe⁹ i Cle.vltᷓ. de vi.z ho.cle. M

¶ De fructibus bñficii mo derate tm̄ clericus donare poteſt ſm Inno. Hoſtien. Archi.Do.Anto.de But.z

Jo.de imo. Qui iſtos alle-gat.in.c.fi.de pcculio cle.

¶ Si ſine cauſa legitima: vt infirmitatis vel alia hu-iuſmodi non deſeruit eccle-ſie celebrando: ⁊ horas ca-nonicas pſoluendo reſtitue re tenet qcqd ex fructibus bñficii conſumpſit ſm In. Hoſt. Jo.an.⁊ Jo.Cal.in.c. Ep̄s de p̄ben.⁊ eſt tex.i.c. Si canonic.§.i.de offi.ordi. in.vi. Et ibi Gemi. M

¶ Si non interfuit canoni-cis horis in eccleſia cathe-drali: vel collegiata in qua recepit ſimul cum aliisquo tidianas diſtributiões qua tibi dantur loco p̄bende. re-ſtituere tenet niſi cauſa in-firmitatꝫ ⁊ hmõi excuſꝫ cū ꝟ cle.non reſi.c. Cõſuetudi nem lib.6. M

¶ Si ſuſpēſus quo ad ſe ⁊ alios: vt qꝛ notorius eſt for nicator.aut alias ſuſpenſ⁹: vel excõicat⁹ pcipit fruct⁹ ad eorum reſtitutionem te net Archi.in.c.i.44.diſti. ⁊ do.Anto.de but.in.c.vña. de coha.cle.⁊ mu. M

¶ Si nõ fecit reſidentiam in bñficio curato vel digni-tate non diſpēſat⁹ ex cauſa ab ep̄o: vt propt̄ ſtudium te net ad fructuum reſtitutio nem. Archi.31.di.in.ca. Sa cerdotibus. M

¶ Si conſecuto ſcdo bñfi-cio ⁊ eius pacifica poſſeſſio ne cum fructibus: retinꝫ p̄i-mum etiam curatum quod nõ lꝫ nec valet quicqd agit i ſpũalibus in ipſo p̄mo an to.de Rut.in.c.de multa: de p̄ben.⁊ in ca. Dudum de e-lec. M

¶ Si plura hꝫ bñficia ſim-plicia etiam cum diſpenſa tiõe: cui ſm ſtatū ſuū pau ciora ſufficerēt non excuſat a pctõ propt̄ diſpenſationē glo.⁊ do.Anto.de but.in.c. Nõ eſt de voto. Et Tho.2. 2.q.clxxxv. M

¶ Si bñficium curatū ac-cepit ante.25.annum ſine di ſpenſatione pape q ſolus in hoc caſu diſpenſare poteſt. de Elec.c. Licꝫ Canon.lib. vi. M.

¶ Si ſcientia ⁊ moribꝰ nõ ſit ydoneus ad curam ani-marum.niſi renunciet videtur in ſtatu damnationis.c. Cū

in cunctis de elec.ꝛ ca.niſi cum pꝛ:dicti.§.ꝑdefectu.de renuncia. M

¶ Sufficiens ſeu compe‑tēs lr̃atura dr̄.cum qs ſuffi cit ad ea que ſibi imminent expediendā:ſecundū loci ꝛ perſonarum ſubiectaꝝ qua litatem de elec.c.In cauſis .§.fi.De quo ſupꝛa in pꝛima parte capitu.ſecundo. Ha‑bes M

¶ Si exegit pꝛecium ꝓ cō ferendo baptiſmo chꝛiſma‑te:aut oleo chꝛiſmatis. pꝛo collatione eucharíſtie ꝓ cō feſſione:pꝛo abſolutione.ab excommunicatiōe vel a pec catis pꝛo benedictione nu‑ptiali:ꝛ huiuſmodi ſymoni acum eſt.i.q.i.dictū ꝛ.c.Ba ptizandus. ꝛ ca.Nullus. ꝛ i.q.2.quāpꝛo.de ſymo.c.Ea que.ꝛ.ca.p̄.ad apoſtolicam. M

¶ Ubi tamen eſſet conſue‑tudo ex mera populi libera litate inducta.vt aliquid de tur ſacerdoti pꝛo ſacramen tis vl' pꝛo exequiis moꝛtuo rū vel pꝛo benedictione nu‑ptiali:ꝛ huiuſmodi Colla‑tis p̄us talibus liberalir̃ ꝑ ſacerdotem poſſet compelli populusq̧ epiſcopum ſerua re dictam conſuetudinem: que decennio introducitur: c.ad apoſtolicam.ꝛ.c. Suā de ſymonia.vbi Abb. ſicul' p̄dictam ponit

¶ Si habēs vite ſumptus tenebatur ad miſſaꝫ celebrā dam rerum beneficii quod habet in titulꝫ aliquid ex egit pꝛo celebꝛando ſymoni am commiſit.i.q.i.iudeis.

¶ Ubi vero non tenetur ꝛ deficiunt eſumptus.poteſt ꝓ ſuo laboꝛ pecuniam recipe re.non cum pactione inter‑ne niente:nec habita pꝛinc palr̃ intentione ad hoc Ale xan.ꝛ Richar.vbi ſupꝛa.ꝛ Jo.an.ꝛ.do. Anto. ꝺ but.ꝛ Abb.in ca.Significatuꝫ. ꝺ p̄ben.

¶ Si duas vel plures miſ ſas celebꝛauit in die ſine cā legittima contra ca. conſu luiſti.ꝛ ibi glo.ac doc.de ce‑le.miſſa. M

¶ Si eadem die celebꝛa‑uit miſſam de feſto occurrē‑te ꝛ aliam pꝛo defunctis. Contra ſtatutum ſynoda‑

le vel prouincíale vel ꝯsue tudine ibi exiſtēte grauiter peccauit alias tamen licet. Monal.i ꝟbo miſſā. M

¶ Si celebrauit ſecundam miſſam eadem die ꝓpt̄ ſup. uenientiam magne perſone vel epiſcopi vel propt̄ pere grinos.hoſpites communi/ candos infirmos ne ſine via tico decederēt vel propt̄ ne ceſſitatē nuptiarū:cum tem pus laberet:Et ibi alius c/ rat preſbyter qui occurren tibus talibus celebrare po tuiſſet mortale eſt ſm dom. Anto.in.c.conſuluiſti. de ce le.miſ. M

¶ Deficiente tam̄ ſacerdo/ te alio pōt pbr̄ ſc̄das miſſas celebrare eadem die ſi ꝓſu ſionē nō ſumpſit in p̄ma.ca. i.⁊ c.ex pte de cele.miſ.

¶ Si ob lucrū vel adulatio nē eadē die celebrauit ſecū dam miſſam.Cōtra.c. Suf ficit de cōſe.di.i.⁊.d.c. Con ſuluiſti.ſymoniacum eſt.Et mortale dom̄.Anto.⁊ Mo/ nal.vbi ſupra. M

¶ Si ſepelire noluit corp⁹ defuncti niſi tantum ſibi da retur.vel cautio de hoc fie ret.ſymonia fuit.43.q.2.que ſta.Et anto.de but.de ſepl. in.c.Abolēde. M

¶ Facere vero pactum de redimendo lectum pannos equos ⁊ huiuſmodi.ante/ quam defunctus ſepeliatur non eſt illicitum niſi propt̄ hoc ſepltura negatur: quia temporalia ſūt.vt dicit.Ho ſtien.

¶ Si taxauit precium ma/ ius ⁊ minus ſepeliendo i ec cleſia:vel extra ſymonia eſt. de ſymonia.c. Audiuimus ⁊ capi.Sicut ⁊ ibi Hoſti/ en. M

¶ Si vult maius precium ꝓ pulſando vnam campa/ nam ꝙ aliam vel pro portā do:vnā crucē ꝙ aliā.Hoſt. vbi ſ. M

¶ Si pro āniuerſario cele/ brando fecit pactū velle tā tā vel tātā pecuniā ſymoni acum fuit Richar.in.4.di. xxv. M

¶ Dicunt aliqui eos excu/ ſari a ſymonia q̄ q̄dam ſim plicitate cōueniunt dare cer tā pecūieq̄titatē ꝓ tot miſ ſis dicēdis q2 poti⁹ ꝑ modū elemoſyne ei⁹ pecunia dari

pie dз interpretari:q̄ꝫ ꝗ e=nere intendāt. Quod ⁊ verum puto ſi de hoc īterrogati ita reſpondeant ſe ītendere: Alias ſi intelligunt pecuniam eſſe precium miſſarum:non videnť excuſari a ſymonia.lз ꝑ ignorantiam faciant:q2 ignorātia in hoc quod eſt iurꝫ diuini nō excuſat. vt in.c.ꝑ tuas el.з.de ſymonia. Jmmo nec mulieres nec monachi ob hanc ignorantiam excuſantur:vbi ſaltem ſemel in anno talia p̄dicanť ſm̄ tex.ibi do.Anto.i.c.Veniēs eo.ti.

¶ Si propť eius negligentiam quiꝫ parrochian⁹ eius mortuus ſit ſine ſacramentis penitētie ⁊ viatici. Alexan.de ales i.⁊.tractatu de negligentia.⁊ ar.c.Queſitum de pe.⁊ re. M

¶ Si eucharistiam dimiſit corrumpi:aut nō tenuit ſub fidei cuſtodia: vt ꝑcipiť de cuſt.euch.c.i. M

¶ Si miſtrauit viaticum i ꝓbabili ꝑiculo euomendi i firmo qui vez tuſſim habebat:aut nil retinebat. Alexan.vbi ſupra M

¶ Si audiuit confeſſionez nō ſibi ſubditi:vel abſoluit a pctīs vel cenſuris de q̄bus auctoritatē non habebat.de pe.⁊ re.c. Omnis in Cle.dudum.§. Statuimus de ſepul. M

¶ Si abſoluit volētē ī peccato ꝑſeuerarť.vel aliena nō reddere.vel concubinaз nō dimitteť.de pe.⁊ re. Quod qdam. M.

¶ Si verbo vel ſigno vel q̄uis modo penitens peccata ſine eius licentia de qua in p̄ma parte.c.7.fuellauit.d.c.Ois M

¶ Si ſine legítima cauſa ꝓhibuit ſubditos ſuos habentes diſcretiōis ānos eucharistiā ſemel in anno accipere cōtra.d.c.ois M

¶ Si neglexit induceť ſubditos ſuos ad confeſſionem cum teneať ex offō ad talia Richar.⁊ Tho.in.q̄rto.diſ.xv. M.

¶ Si cōmutauit vota non hn̄s auctoritatem epi. Cuius hoc eſt offm̄. vt in ca.p̄mo de voto. M

¶ Si interfuit matrimoniis clandeſtinis.contra.c.

Cum inhibitio.de clandeſ.
deſpon. M
¶ Si ſciēt bñdixit ſecun=
das nuptias:vel clandeſti=
nas.cōtra.c.i.ꝛ.c.Uir autē
extra de ſecū.nup. M
¶ Si a muliere in neceſſita
te baptizatum.ꝛ rite ſcienſ
rebaptizauit.Cōtra.c.reba
ptizare.de cōſe.diſt.quarta
M
¶ Si baptizauit cum chriſ
mate non nouo.i.eiuſdē an
ni non exiſtentē in articulo
mortis.de conſe.diſ.4.ſiqs
M
¶ Si ſubditos non indu=
xit ad bonos mores exem=
plo honeſtatis ꝛ notorias
pctōres:vt cōcubinarios: ꝛ
vſurarios verbo virtutꝫ nō
correxit publice aut ꝑuate.
ſm Sco.in.3.di.25 M
¶ Si diuinas ꝛ maleficas
ſue parrochie corrigere po
tuit ꝛ neglexit.xxv.q.v.pue
nit.ꝛ.c.Cōtra. M.
¶ Si propꝰ q̄ſtum dedit in
dulgentias in ſua eccleſia
cum non poſſet.aut pronun
ciauit cum non eſſent.ar.ca.
Cum ex eo.de pe.ꝛ re.mor=
tale eſt. M

¶ Si pmiſit queſtores in
ſua ecclia pronunciauit fal
ſas indulgentias ad parti=
cipationem q̄ſtus.mortale ē
Et tenet qcqd ex hoc acci=
pit.Ar.d.c.Cum ex eo.Et ī
Cle.Abuſionibus de pe. ꝛ
re. M.
¶ Si vſurariis alienigenꝫ
publice vſuram exercentibꝰ
domos ſcienter locauit. vel
alio titulo conceſſit.excōica
tus eſt de vſuris.ca.Uſura
rum.li.vi. M
¶ Si aliquē īduxit vt vo=
ueret iuraret vel promitte=
ret eligere ſepulturā in eiꝰ
eccleſia:v l electam nō mu=
tare.papali excōicatione li
gatus eſt.Cle.Cupientes d
penis. M
¶ Si ſcienter ꝛ ſponte par
ticipauit excōicatis a papa
recipiens eos ad diuina.de
ſen.excom.ſignificauit. Et
papalis excommunicatio.
M
¶ Si falſauit lrãs pape:
aut ſcienter falſis vſus eſt
vel amouit vnam litterā:
aut punctum de eius.papa
li excōicatione ligatꝰ eſt de
cri.fal.ad falſarioꝝ. M

C

¶ Si tempore interdicti ſepeliuit in cimiterio: in caſibus nõ cõceſſis a iure. Aut ſepeliuit publice excõicatos. aut nominatim interdictos vel vſurarios manifeſtos. Excommunicatus eſt. Cle. i. de ſepul. M

¶ Si decedens in mortali propter humanum timorez ſepeliuit in cimiterio. xiii. q. 2. ca. quibus ⁊ ca. pro obeũtibus. M.

¶ Suſpenſus ab homine/ vel canone. vnde ſe ⁊ ſuos alat percipere poteſt de fructibus beneficii. Sed excõmunicatus nihil de ap c. Paſtoralis. glo. in. c. ſtudeat. ſuper verbo. Et ſui. diſtin. 50. M

¶ A prelatis religioſis.

Si ambitione q̃ oculos excecat appetiit prelationem. vel molitus eſt conſcendere ad eã ſiue regularem: ſiue ſecularem p viam ſecularium vt fratrum. i. q. i. nullus p ambitum di. xl. Quicunqȝ. Et de elec. quorundã. lib. vi.

¶ Si non eſt canonice electus vel per ſymoniam. d. c. Quorũdam. ⁊. c. Nullus. ⁊ de ſymonia per totum de etate ⁊ quali. in. c. tuam. M

¶ Si malo exemplo ſcãdalizauit. ſi non tutor ſubditorum: ⁊ paſtor. ſed carnifex/ ⁊ tyrannus non miniſter: ſȝ dominus non benignus. ⁊ affabilis/ ſed durus ⁊ inexorabilis. non ceteris fratribus vniformis: ſȝ difformis ⁊ ſingularis in eſu ⁊ veſtitu. camera ⁊ huiuſmodi. nõ aliorum curam gerens/ ſed ſeipſũ delicate nutriens ſpiritualibus: vel corporalib⁹ fratrum infirmitatibus nõ compatiens. ſed in cunctis impatiens. Talis merito p̃lati nomẽ amittit. xxvi. q. vi. Alligant. xi. q. 3. Precipue. 81. di. Nemo. i. q. i. Uulneratõ. q. 4. Pulſatus. xlv. diſt. Licet. ⁊. c. nonnunquam. di. 74. Quorundam. M

¶ Si negligens eſt circa ſalutem ſubditorum mortale ẽ pctm̃. q ſãguis eo⁊ exiqret de manib⁹ ſuis. de offi.

ordi.irrefragabili. Tacens eſt cõſentire videt. 43.diſ. ſit rector.do.Cardi.in Cle. pma de vita ꝛ honeſtate clericí. M.
¶ Si nimia ſeueritate etiã in verbis exceſſit cõtra ſubditum poteſt eſſe mortale. xlv.diſt.Nonnunquã. ꝛ.c. Diſciplina. de conſecra.diſ. v.Non mediocriter. M
¶ Si ob ſeueritatem vel indiſciplinatã loquacitatẽ eſt occaſio vt ſubditi ex fragilitate peccantes in caſib' ſibi reſeruatis ad eum recurrere non audeant.ex quo quaſi cogantur in peccatis morari: ac de pctõ in pctm̃ ruere. Cõtra.c.Non mediocriter.de conſe.diſtic.v.74. di.Quorundam.43. diſtin. Sit rector. Vbertinus i expoſitione regule Minorum fratrum' Et Richard.ſ.4. diſt.xix. M
¶ Si pctm̃ ſubditi infamatorium cum eſſet ſecretum deduxit in publicum. Contra.c.Si peccauerit. in fi.ii. q.i.vbi dicit. Secretum peccatum in ſecreto arguimus vt ibi contingit malum. Ibi moriatur. M.
¶ Si manifeſta peccata ꝛ aliis ſcãdaloſa cum potuit noluit manifeſtetur agere. Contra.d.c.Si peccauerit. Et.i.c.de accu.ꝛ.c.i.de peni.ꝛ remiſ. M.
¶ Si ſubditorum delicta contra regule ſue aut conſtitutionum ordinis precepta ob negligentiam vl' affectionẽ particularẽ: vel munuſcula diſſimulauit. diſtic. 43. Epheſiis.diſ.83. Error de ſymonia.c.Licet hely. M
¶ Si timẽs deteriorationẽ ſeu turbationem ſubditi. Ideo ceſſauit a correctiõe non excuſat.q2 corrigend' eſt qui renuit ſe emendare: vt per penas deſiſtat. Et vt ſeruet ordo iuſticie: ꝛ p hoc prouideat bono communi. Tho.2.2.q.33. M
¶ Si cauſa correctionis fecit vberari clericum ſubditum a layco.per quẽ etiã intelligas religionis conuerium.quando per clericum alias poterat illum corrigere:tuus non eſt. ab

excōicatiōe.c.vniuerſitatis de ſen.excō.⁊ ibi do. Anto. ⁊ Archid.di.25.i pri. M

¶ Si ex incuria neglexit corrigere:ac inducere ſub=ditū valde negligētē venie di ad chor℞ ſine iuſta cā. vt eſt infirmitas:vel alia iuſta occupatio.vt ei imponitur. Et ꝙ etiā p cenſurā ꝯpelle re poſſit hmōi negligentem. Clem.i.ꝺ cele.miſ.p quod ⁊ clericus depōi pōt vt ē tex. xcii.di.ſi qs pbr. M

¶ Ante finem diuini officii lz nō e hor℞ exire ex rōnabili cauſa ſm glo. vcz qñ fatiga tus eſt ſpūs cā recreatiōis ⁊ ſine alior℞ ſcādalo fiat.vt i ca.Cle.circa pn. M

¶ Si exegit aliquid tempo rale p ingreſſu religiōis ſy moniacus eſt.i.q.2.quā pio. ⁊ excōicat⁹.vt in extraua=gāti Martini.v.q̄ incipit. Uniuerſis M

¶ Si recepit ad religionez euz q vxorē dimiſerat pro=pter adulterium etiaz noto rium nō ſeparato matrimo nio p ſentiam iudicis vt o=portet.vñ nō tenet ingreſſ⁹ ar.c.qdā.de cōuer.cōiuga. do. Ab.in.ca.fi.de adulte.⁊ do.Anto.i.c.Cū ſis de con=uer.cōiuga. M.

¶ Si cām litigātium tāꝗ iudex vel arbiter aſſumpſit ⁊ diffiniuit:quod ei prohi=bitū eſt.ſm glo.i.l.Cum p=tor.ff.de iudi.xvi.q.i. Mo=nachi. M

¶ Si iuſſit pānos nouicio rum eis ignorantib⁹ alicui dōari:qd eſt cōtrectatio rei aliene:⁊ ſeruari debent.oi=no.ſm Do.Anto.in.ca.ſup eo.de regula. M

¶ A prelatis ordinis minor℞.

SI ſolicitā curā habe=re noluit:vt tenet pro infirmis fratribus ⁊ iduen dis ob quod notabilr paſſi ſunt.Cle.exiui.§.vt autē de vbo ſignifi.

¶ Si p vlla re tēporali iu dicio litigauit vl aſtitit ad uocatis pſonalr:⁊ procura toribus pro ſe i curiis liti=gantibus ea.Cle.§.Cumqꝫ annui. M

¶ Si procurauit ſuo cōuē/tui:vel loco hereditatē vni/uerſalē relinq.vel tātaz ei⁹

partes q̄ pſumi poſſit hoc fieri in fraudem. quaſi ſub modo ꝛ forma legati diuitti ſi [illegible]cere. ea. Cle. §. Cupientes. M

¶ Si fuit executor teſtam̄ti vel codicilli intromittendo ſe de diſpenſatione. d. v ſuris ꝛ male ablatis reſtituendis. d. §. cūq̄ ānui M

¶ Si teſtator in teſtamento dixerit q̄ executores ſui ſine cōſilio guardiani vl' alterius fratris nihil di ſpenſēt inter paupes ꝛ hmōi qd fratribus non eſt licitum. §. Ue rūctiā. Cle. Exiui. ꝛ irritū ſi q̄cq̄d in contrarium fecerunt. Si cōtrariū fit nō valet ſm Bal. in Aucten. Ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle. M

¶ Si acceptauit ānuū redditum ppetuū cōtra. §. cum q̄ ānui. ea. Cle. M

¶ [illegible] ſiue immediate fratrib' relictū ſit. ſiue mediate: vt q̄ heres teſtatoris vel hoſpitale cui teſtator bona reliquit annuatim teneatur ad hoc legatum qd perpetuū eſt: ſi ad decenniū extendat ſm glo. in Clem̄. i. de re eccle. nō alie. Fredericus de ſenis in conſiliis vbi ſo pro ſacrificio altaris vl' pro oleo lāpadaꝝ ꝛ hmōi ad diuinum cultū legatū fratribus fieret acceptare nō eſt contra regulā ſm Frede. de ſenis vbi ſupra. M

¶ Si platus in loco vbi cognoſcit q̄ fr̄es quotidianis mendicatiōib' vitā trāſigere poſſunt: cōgregauit frumentū i horreo: vel vinū in cellario. Contra tex. Clem̄. exiui. §. rurſus M

¶ Miſter tñ ꝛ cuſtos cum cōſilio diſcretoꝝ: ꝛ antiquorum ſacerdotū loci vel conuentus. tūc tm̄q̄ñ eſt multū credibile ex iam exptis q̄ q̄tidianis mendicatiōib' non poſſent vite neceſſaria iuenire poſſunt d congregatione facienda p̄dictoꝝ ꝯſilio determinare tex. i eo. §. Rurſus.

¶ Si in prouiſione reꝝ neceſſariaꝝ forma pauptatis exceſſa ſit in rerū quātitate vel qualitate vel diuturnitate cōtra regulā eſt quatuor magiſtri. M

¶ Si fratribus ſufficit pa

rum.vile.⁊ deſpicabile ãnt= tum ſumptuoſum:⁊ ſpecioſum fratribus omnino ſuperflua reputanť habunde. delicioſa:curioſa:⁊ mollia in vſu ſunt magis paupertas ridiculoſaq̃ ſctiſſima quã in regula profeſſi ſum⁹ auctor conformitatum ℳ.

¶ Si dedit licentiam deponendi pecuniam pro aliquo fratre contra regulam ⁊ eius declarationes eſt. Item ſi diſpenſat cum fratre ĩ peculio. Quod prelati religioſorum habentium in communi facere non poſſunt.c. ſcdo.⁊.c. Cum ad monaſterium de ſta. Mona. Aluar⁹ ℳ

¶ Licentia ideo petiť a p̃latis minorum qꝛ pure ⁊ fideliť debẽt ſcire determinare pro quibus veris neceſſitatibus ingruentibus pecunia deponatur:qꝛ nec aliter declaratione regule conceduntur.vt in Clem̃. Graui.§. Porro. Aluarus vbi ſupra

¶ Si depoſitam a dño pecuniam indeterminata fratrum neceſſitate ꝯuertẽda. Prelatus ſine expſſa illius voluntate aut eius heředis vel diſpẽſatiõe pape ĩ alia3 rem/aut neceſſitatẽ [illegible] re voluit cõtra de[illegible]tionem regule.⁊ Clemen Ad contingit de religio. domi. fecit. Quatuor magiſtri. ℳ

¶ Si depoſitam pecuniam pro fratre ab eodem dñ moritur fecit ſibi:vel conuentui aſſignari contra regulã eſt:cum ad deponentem:vel eius heredem reuertať. ſecundum declarationem Nicolai tertii. Aluarus vbi ſupra.

¶ Si ordinauit vel fieri iuſſit tipum/ vel trunchũm ad recipiendum pecunias oblatas Clemẽ. Exiui.§. Porro. ℳ

¶ Si ad amicos ſpũales vel pecuniarum depoſitarios:aut locorum procuratores recurrat ꝓ pecunia expendenda:aliter vel preter quam pro vera ⁊ occurrente neceſſitate.vt ſi t ꝓ re vana ſumptuoſa/curioſa/ vel nõ neceſſaria expſſe ẽ cõtra d§.porro.aluarius. ℳ

¶ Si iuſſit ſubditū mendicare pecunias in fratrum neceſſitates cōuertēdasq̄ ſua auctoritate ſubſtituit aliq̄s ad recipiendum pecuniam quod eſt p interpoſitam perſonam illā tangere. contra regulam verba quatuor magiſtrorum. M.

¶ Sindicus vero loci a ſede apoſtolica conceſſus: cuius offiñ tm̄ eſt elemoſynas pecunias ad reducibiles ad pecuniā reſeruare et expendere: et legata loco vel cōuentui relicta in iudicio vel extra iudicium proſeq. non videt poſſe dare famulum ſimplicit fratri pecuniam queſtuanti vt cum offerat dantibus elemoſynā pecuniariam. Contra declarationem Nicol ai. Nam ſindicus contra regulam vel ei9 declarationes nihil facere poteſt: nec dz vt in conſtitutioni Martini quinti . M

¶ Si voluit ſubditos mendicare non ad neceſſitatem ſed ad ſuperfluitatem notabiliter: qm̄ ſic eſt alienum accipere auctor conformitatū

¶ Si p̄latus vel alius frater minorum induxit vel ſua ſit volentē ordinem ingredi ad dandum ſibi ad conuentui de ſuis bonis aut conſuluit ei circa diſtributionē Clemen. Exiui. §. Ceterum quia. M.

¶ Ubi tñ ingrediens ordinem inſpiratus a deo fratri minori vel conuentui de bonis ſuis elemoſynam facere licz eis recipere. vt in eo. §. ceterum q2. M.

¶ Si ſecum in itinere duxit burſarios ad victum habēdum. contra regulam minorum eſt ſm̄ alua. li. de planctu eccleſie. M.

¶ Ducere tñ eos ſecum liceret vbi per puram obedientiam non extorram contigeret eum ire per regiones inhumanas in quibus veriſimiliter elemoſynam eſibilem mēdicādo non repiret. Alua. ibidem. M

¶ Si veſtē: zonam: ſiphum annulum vel quodcunq̄ aliud accepit intentione. vt auctoritate ſua vendat pecunia. ſecundum Ano

ſtolicam cõſtitutionẽ. que i regulã fratrũ minoꝝ eis ꝓ hibita eſt q̃tuoꝛ mgr̃i. M

¶ Si geminã veſtẽ: bladũ vel aliud precioſo a ſe extimata dedit pro alia re emẽda pecunia ẽ. In regula minoꝝ prohibita. quatuoꝛ magiſtri. M.

¶ Si ſuſtinuit fieri eccleſias: vel edificia locoꝝ ⁊ conuentum exceſſiua notabilit̃ in ſumptuoſitate ſeu curioſitate: magnitudine ⁊ multitudine cõſideratio numero fratrum i ibi habitantiũ cuꝫ temperatis ⁊ humilib⁹ edificiis fr̃es contẽti eſſe debeant. ea. Cle. §. hic. M

¶ Si potuit ⁊ nõ prohibuit ne i locis fratrũ: ⁊ ꝯuẽtibus tolleret̃ ſupfluitas ⁊ ꝑcioſitas: nimiaqꝫ curioſitas paramentoꝛum: ⁊ vaſoꝛum ad diuinũ cultuꝫ ptinentiũ ea. Cleꝫ. §. quãuis M

¶ Si cum potuit non fecit a fr̃ibus obſeruari arctos vſus rerum ⁊ pauperes ad quas fratres ex profeſſione ſue regule obligantur. e. clemen. §. Ex premiſſis M

De obligatione celebrantiũ miſſas ꝓ aliis.

Si obligatus ad dicendum miſſaꝫ pro elemoſyna accepta. Celebrauit vnaꝫ miſſã pro iſto: ⁊ ꝓ aliis ſimul. nec declarauit ſe ſic celebratuꝝ non ſatiſfecit obligatiõi. Scot. in quolibet. Et Franciſcus de mayro. i 4. diſt. 31. M

¶ Si liberalr̃ ꝓmiſit pro aliquo miſſã celebrare. ⁊ eãdem miſſã celebrauit etiam ꝓ alio: nec v̄ba ſue promiſſionis ſtare pñt cũ iſto itellectu ſine mẽdacio. puta dixit celebrabo vnam miſſam d. c. ptoꝛ eſt. q꜠ v̄ba accipiẽda ſm̃ intellectũ communẽ quẽ ſolet recte intelligentibus facer̃. c. Ex lr̃is. primo de ſpõſali. Sco. vbi ſ. M

¶ Dꝫ ſ in hoc caſu: ⁊ in ꝑcedenti dicere eis q̃b⁹ ꝓmittit: celebrabo pro te: ſimul ⁊ pro aliis: in eadẽ vel eiſdẽ miſſis: vt liber ſit ab onere cõſcie. Nã non tantum valet vna miſſa dicta pro duobus: quantũ ſi vna ꝓ ſingu

lo diceret. Nam merito fini to ⁊ limitato ſacrificii ſcḋ; plenā iuſticiā adequate rñ det aliquod p̄mium determi natū ad certū gradū. Preter enim partē meriti q̄ debet celebꝛanti ſpāliſſime: ⁊ ꝑter illam q̄ debet vniuerſali eccl'ie gñaliſſime eſt tertia pars q̄ debetur illi pꝛoq̄ ſpecial'r celebꝛatur. Sȝ ps iſta i plures diſtributa minus valet oibus q̄ ſi vni ſoli applicar̄ f. Scō in q̄libet.

¶ Si pꝛop̄ elemoſynā acceptam obligauit ſe ſimpliciter dicer̄ anniuerſarium: vl' miſſas ſancti Gregoꝛii: Et poſtea partē aliquam meriti dictaꝝ miſſaꝝ alteri etiā applicauit non ſatiſfecit eo q̇ dās elemoſynam intēdit eū obligare: ad id quod ē ſibi vtilius vcȝ ad tribuēdū totū meritū pſonale: ⁊ virtutem ſacrificii defunct ſu is dū tantum ipm ad illud liceat obligare. Et hoc licȝ qꝛ non eſt cōtra charitatēq; vnuſq̄ſq; bonuȝ ſpūale ſibi ꝓcuret: ſine pꝛeiudicio alterius q̄tum poteſt Scot. i quolibet. M.

¶ Pꝛedicta intellige vera q̄ñ celebꝛantes ſunt paupe res religioſi vel Sacerdotes non curati vel pꝛedicti conſuetudinē habent ſimul in eadeȝ miſſa pꝛo multiſq̄ bus pꝛopter elemoſynas ab eis receptas tenēt celebꝛare. ⁊ hec conſuetudo miſſas requirenti nota eſſet. vel ſi ignota vl'ei explicata cōtētaret. vel ſi ſit eccleſia regularis vel ſecularis collegiata. In qua pꝛo ibi ſepultis anniuerſaria ſolent celebꝛari contingatq; eodē die vna tantū miſſā celebꝛari ꝑ anniuerſario ⁊ pꝛo defunctis miſſas req̄rētis qꝛ intelligitur facta pꝛomiſſio. ſalua laudabili eccleſie conſuetudine. Secus vbi eccleſia eſt parrochialis. Tenet. n. ſacerdos p̄dictam conſuetudinē ignoꝛāti notificar̄. aut miſſas pꝛomiſſas ꝑ aliū ſacerdotē dicere qꝛ ipſe codeȝ die miſſam anniuerſarii celebꝛat. Scō i quolibet.

¶ Si obligauit ſe ad celebꝛādum miſſas in teſtamento relictas aut in penitentia iniūctas: aut ex voto pꝛo

miſſas: ꝛ ī eis ēt ꝑ aliis celebrauit: nō ſatiſfecit. q2 cū in p̄dictis totum meritum ſit applicandum ſcd̄m īten tionem teſtatoris confeſſoris ꝛ vouentis diminuet il ud non poteſt celebrans ā t celebrare faciēs eo ꝙ in ta 'libus per ſuperiorem tantum ex cauſa commutatio/ vel limitatio fieri poteſt. vt habet in cle. Quia contingit de reli. do. Et in. ca. i. de voto. M.

¶ Si pro elemoſyna accepta obligauit ad miſſas dicendas cum iam dotantibus eccleſiaꝫ vel aliis certꝭ perſonis ſit ſpecialit obligatus ad certum numerū miſſaꝝ ꝑ totum annum dicendaꝝ in ſua eccleſia deci pit ꝛ non ſatiſfacit. Sco. in quolibet ꝛ de hoc videt caſus in. c. Significatum ē. de p̄ben. vbi concludit ꝙ q̄ obligatus eſt conuentione pro aliquibus quotidie celebra re aliis ſe non poteſt obliga re M.

¶ Meritum ḡ miſſe finitū eſt ꝙ ibi euchariſtia oblata acceptat a deo nō reſpectu chriſti. vt immediate ſe offerentis ſicut in paſſione que ideo fuit infiniti meriti. Sꝫ rōne voluntatis eccleſie gn̄alis: q̄ q̇dem hꝫ rationeꝫ meriti finitam vel etiā ſi ra tione xp̄i inſtituentis ꝛ dātis ſibi valorem acceptabilitatem adhuc nō eque acceptat ſicut paſſio xp̄i. Et ſic hꝫ meritum īfinituꝫ cui correſpondet bonum debitum virtute ſacrificii. Sed cum euchariſtia acceptat nō p̄ciſe rōne rei ꝯtēte: ſed reſpectu bone voluntatis offerētis ſic eſt ibi. ſcd̄m merituꝫ ꝑſonale. aliud a virtute ꝛ merito ſacrificii iuxta illd̄. Geū. quarto. Reſpexit ad Abel ꝛ munera eius. Sco. in quolibet. Et Franciſ. in 4. diſt. xxi. vbi ait. Merituꝫ miſſe eſt bonum finituꝫ ꝛ limitatū. q2 ſi eēt eiuſdem efficacie pro duobus ſicut ꝓ vno. ſequeret ꝙ pro infinitꝭ ſe extenderet illud bonum. Et qualibet die liberarentur omnes tunc ab eccleſia pro vna miſſa dicta pro vna aīa. qd̄ falſum eſt q̄nimo ꝛ ſuꝑfluū eſſet purgatorium

tunc ponere qđ hereticum eſt ſentire.

¶ Curati qui ex inſtitutiõe eccleſie tenent celebrat̃ pro ſuis parrochianis ⁊ ſacerdotes inſtituti ad celebrandum p ſuis collegiis vl' cõſortiis. vel p dotãtib⁹ eccleſiaſticas ⁊ monaſteria: vel altaria vel dicere tot miſſas in ebdomada vel q̃ ſpecialiter ſe obligerunt dicer̃ tot miſſas pro aliquo pp elemoſynã ſibi collatã q̃uſq₃ p̃mo nõ ſatiſfecerit p̃dictiſq̃ bus obligati ſũt aliis ſe ad celebrandum obligare non poſſunt. Sco. i quolibet. Cũ quo communiter conueniũt Tho. Richar S. Boñ. Pe. de tarã. Pe. de pal'. ceteriq₃ theologi i. 4. diſt. 45. Ioã. and. poſt Inno. ⁊ Hoſt. Io. ca l. do. Anto. de Buty. Do. Cardi, Ioh. de Imo. ⁊ Ab. Sicu. ⁊ communiter ceteri canoniſte. in. c. Fraternitatem. de ſepul.

¶ A nouiciis religionem egredi non valentibus.

Si monaſterio dedit aliq̃d tp̃ale pro ingreſſu religionis ex pactiõe vel cõſuetudine vel p̃textu paupertatis. ſymonia eſt. capi. Non ſatis ⁊. c. Quonia₃ de ſymonia. Et ligatus eſt papali excõmunicatiõe. ⁊ qui eum recipit. Et ſi eſt conuẽtus vel capitulum oẽs ſunt ſuſpenſi vt in extrauaganti Urbani. v. q̃ incipit. In vinea AB.

¶ Per modum tam̃ cuiuſdam proteſtatiõis recipi ẽs dicere põt qñ monaſterium eſt tenue. Non habem⁹ q̃d tibi demus pro victu. niſi tu portes tecum: vnde viuas gloſ. ⁊ do. Anto. in eo. c. non ſatis.

¶ Si mẽtalis fuit ſymonia mortale eſt quod contritiõe delet. de ſymonia. c. fi. AB

¶ Si q₂ nõ poterat nubere ⁊ non vt deo ſeruiret monaſterium ingreſſa eſt inuicta a parẽtibus cõpulſa. niſi voluntatẽ ratificet. ẽ i ſtatu dãnatiõis ſm q̃ſdã. AB

¶ Si igrediẽs religionem ſubticuit ipedimẽtum maxime interogat⁹: vt q₂ habe=

bat votū arctoris religiōis. aut in alia profeſſus fuerat aut infirmitatē vel magna habebat d͛bita ꝛ hmōi ꝯtra c.l3.de regula. Et q2 doloſe egit. M.

¶ Si emiſſo voto religiōis approbate cuius habitū diſtinctum vel nondiſtinctum ab habitu profeſſorū3 ſuſcepit d͛ manu eius q̄ poteſt religioni incorporare ſepius d͛liberauit ad ſeculum redire totiēs mortal͛r peccauit cū ſit tacite profeſſus.c.i.de voto.in.vi. Et imola i Clemē. ſi.de regula. M.

¶ Si emiſſo voto ſolummodo caſtitatis nō referēs ad aliquā approbatā religionē.cuius poſtea aſſūpſit habitū tacite profeſſus nō eſt. Imola.ꝛ Geminianus i.d. c.i.de voto. M.

¶ Si adultus habitū profeſſorꝫ diſtictū ab habitu nouitiorꝫ ſciēter ꝛ ſponte detulit triduo.vel habitū nouitiorꝫ p annū ſine proteſtatione ſe nō obligādi:vl͛ expꝛſſā profeſſionem infra annum fecit.Aut ingrediēs ordinez rnunciauit mūdo ꝛ pō[ſt]... is quotiens delibera uit regredi ad ſeculuꝫ fuit mortale cum ſit tacite profeſſus.c.Ad aplicā ꝛ.c.ſtatuimus de rl'a.ꝛ.c.Nō ſolū eo.ti.in ſexto. Et idem ſi ingrediens iurauit non exire de iureiur.c.Si ꝑo. M.

¶ Si adult⁹ p annū portauit habitum religionis approbate cōmunez nouitiis ꝛ profeſſis.vbi cōuerſi portant diuerſum a predictis: vel etiā diſtinctum latenter portauit ab habitu profeſſorū quorꝫ vcꝫ hitus bn̄dicit. ſꝫ nouitiorꝫ nō ſic deliberate voluit egredi cum ſit tacite profeſſus. Cle.cos de regula. M.

¶ Annalis tn̄ delatio habitus patent' diſtincti p ſciſſurā.colorem vel formam. vel indiſtictiſſimi cōis profeſſis nouiciis ꝛ cōuerſis illi⁹ religionis tacitā profeſſionez non inducit.vt di.ſ.Cle.cos. Et ibi glo.

¶ Si impubes profeſſionē factam añ pubertatez ratā habuit factus pubes āt cōpleuit annum.xv.in habitu nouitiorꝫ latenter diſtinctio

ab habitu pfeſſoꝛuꝫ.poſtea voluit ad ſeculum remeare cum ſit tacite pꝛofeſſus ca. Cle. Eos.ꝛ.c.i.eodem titulo in ſexto. M

¶ Si pubes ſumpto habitu nouicioꝝ cum demõſtratiõe verboꝝ:vel factoꝛuꝫ ꝙ voluit vitã mutare vt dicẽdo nunꝙ ad mũdũ redibo vel fecit teſtamẽtuꝫ legãdo vel donãdo bona ſua.ꝛ poſt hoc voluit egredi cũ ſit tacite pꝛofeſſus.c.Ad noſtraꝫ ꝛ.c.Cõſulti de regula. que capitula.do.Ab. ꝛ Cardina.ſic intelligunt. M

¶ Inno.Hoſti.Vi.ꝛ Gof. volũt ꝙ ſolũ ꝓpoſitũ mutãdi vitã cuꝫ aſſumptiõe habit⁹ nouicioꝝ introducat tacitã pꝛofeſſionẽ.Sed pꝛius dictum videt̃ verius.

¶ Minoꝝ vero oꝛdinem ingrediẽs etiã facto teſtamẽto ꝛ errogatis bonis paupib⁹ ex hoc tacite pꝛofeſſus nõ eſt.Eoꝝ eĩ regula eſt noua decretalis cõdita poſt decretales pꝺictas.In cuius ti.ca.Quod venientib⁹ ad recipiendum vitã iſtã miniſtri dicãt verbũ ſancti euangelii ꝙ vadãt ꝛ vẽdãt oĩa ſua ꝛ ea ſtudeant paupib⁹ erogare ꝛ poſtea ſubditur Cõcedant eis pãnos ꝓbatiõis.Ex ꝗb⁹ pꝫ ꝙ erroga tis iaꝫ bonis ann⁹ pꝛobationis concedit̃ ꝗ certe fruſtra cõcederet̃ niſi infra annuꝫ poſſent ad ſeculum remeaꝛ̃ vt etiã vult Monal. M

¶ Si religioni impubes a parentib⁹ oblatus poſt pubertatẽ ꝑ annũ pſeuerauit ꝛ nũc ad ſeculũ redir̃ velit moꝛtale eſt cum ſit tacite ꝓfeſſus.ca.i.de regula.li.6. ꝛ do.Anto.in.c.Significatuꝫ extra eo. M.

¶ Poteſt tñ tacito pꝛofeſſ⁹ trãſire ad aliã religioneꝫ laxioꝛem ſine vlla diſpenſatione do.Anto.vbi ſ.

¶ Si vouit religionem ingredi vt ibi ꝑpetuo viuerꝫ aut de hoc non cogitauit.ꝛ poſt hoc deſyderauit' ſepius exire totiẽs fuit moꝛtale. Tho.2.2.q.vl. M

¶ Vbi vero tãtũ vouit ĩgredi cã experiendi exire põt. Tho.ibidem.

¶ Si hñs votum arctioris religionis. intrauit la=

florem volens ibi nouitius manere ſinedispenſatiōe ex legittima cā nō pōt.ar.ca. Licet de regula. M

¶ Religio dr̄ actior ī q̄ eſt contēplatio ⁊ offm̄ p̄dicandi cum ſtrictiori modo viuēdi in victu veſtitu tempora lium abdicatione ⁊ corpor᷑ mortificatione vt.c. Licet.⁊ c.in inſulis.de regula ſecū dum do. Anto.in.d.c. Licet. ⁊.c.ſane.in additione eodez ti.groſſiori igitur cibo: ⁊ ꝑ lixiori ieiunio. vti viliori panno in p̄cio ⁊ colore.

¶ Nil in commuum habere ⁊ pecuniam nō tāger̄ pau ciorib9 pannis veſtiri. Et nudis incedere pedib9 actione cōtēplationis ⁊ p̄dicationis:adiūcta maior au ſteritas ⁊ pfectio religiōis ēē putabit̄. Tho.2.2.q.188. dicit. Summum gradu3 ꝑ fectionis in religionib9 obtinet᷑que ordinata eſt ad p̄ dicandum. Scd̄aq̄ ordiata eſt ad cōtemplādum. Quā tum ad trāſitum ex vna ad aliam attendit̄ vite arctitu do. S. Boñ.in Apologia ꝑ fectio religiōis attenditur: vbi pauptas altior obedientia vniuerſalior ⁊ forma,caſtitatis honeſtior.

¶ Si tacite profeſſus non obſeruat tria vota principalia ⁊ ea q̄ ſūt precepti. vt dicere horas canonicas. ⁊ hm̄oī. Tho.in quarto.di.38 M

Ad religioſos profeſſos.

Si ex ordine fratrū minorum ad quēcunq3 alium ordinē quacunq3 diſpenſatione trāſiret:tut9 nō eſt.ſm̄. S. Boñ. Et Petrus Johan.ſuper regulam minorum. M.

¶ Si de ordine mendicantium tranſierit ad quēcūq3 ordinem non mendicantiu3 excepto ordine Cartuſienſium. excommunicatus eſt. vt in extrauaganti Martini quinti in concilio Cōſtātienſi. M

¶ Si petita licentia tranſeundi ad aliam religionem a prelato ſue religionis: cuius extat priuilegium dicens quod petita ⁊ obtenta

eſt in ſtatu damnationis. ſi tranſiuit ea nõ obtenta. do. Anto. in. c. lʒ de regula. Alias volens tranſire ad religionem ſtrictiorem ſufficit licentiam a prelato petiſſe: quamuis non obtinuerit. d. c. Licet. Et hoc glo. intelligit quando vult aggredi vitam contemplatiuam: non aũt ſi vult infidelibus predicare. Dominus Abbas in c. Quã ſit laudabile d Judeis. M.

¶ Si ad equalem religionem: vel laxiorem deliberauit tranſire ſine diſpenſatione: aut licentia petita a prelato: ꝛ non obtenta cum hoc non poſſit. eſt mortale. ſcdm Johã. and. ꝛ Gemi. in. c. cũ ſingu. de ꝑben. ꝛ dñs Anto. in. ca. Significatum. de regula. M

¶ Si tranſiuit ad religionẽ laxiorẽ ſine licentia pape: aut parem extra dioceſim: etiam cum cauſa ſine epi licẽtia: vel in eadem dioceſi ſine cã ꝛ ſine licẽtia ſaltem abbatis non tenʒ trãſitus. c. Non ſatis. de regula ꝛ glo. in. c. Cum ſingula. de ꝑben. dñs Anto. in. d. c. ſignificatum. M

¶ Si ſine habitu balnea intrauit nullam habens aut minimam neceſſitatem. Illicitum fuit; ſm glo. in. c. oẽs q̃. 24. q. ꝑma. Sed ꝛ ſic videtur excommunicatus ꝑ ca. Ut periculoſa. ne cleri. vel mo. lib. ſexto. Nã temerarie facit. q ſine cauſa rationabili facit aliquid de ꝓhibitis. ſm do. Cardi. i Clemen. i. §. ſi q̃s de ſta. mo. M

¶ Si induxit ad ingreſſuʒ religionis quẽquam per ſymoniam: aut traxit ad ſuaʒ vocatum ad aliam detrahẽdo religioni contra illđ apoſtoli. Unuſquiſq; in qua vocatiõe vocatus eſt in ea ꝑmaneat. i. Cor. vi. M.

¶ Si religioſus non dimittit curam animarum commiſſam ſibi ab Abbate Epiſcopo contradicente. vt ten eſ ſi Abbas in hoc ſuper Epiſcopum priuilegiatus non ſit. ſecundũ Henricum de gandauo in quolibet. M

¶ Si iducens aliu͂m ad religionis ingreſſu͂m malicioſe ſubticuit religionis auſteritatem vel falſo aliq̃d ſuggeſſit iducto. vt temporaliu͂ promiſſionē: aut voluptuoſam vitā. ⁊ hmōi. Richar. i quarto. diſt. 38. ar. ſexto. q. 3. M

¶ Induct⁹ vero p̄dicta deceptione q̄ multu͂ de volu͂tario minuit: q2 quadā ſurreptione ſe volendo obligauit teneri non videt̄ ad dictā religionē Richar. vbi s̄

¶ Si aliquā religionem in determinate vouit intrare niſi tot religiōib⁹ ſe offerat ꝙ vnam inueniat ſi poteſt a voto abſolutus non eſt Richar. ea. di. M.

¶ Vbi autē vnā vouit itrare religionem ſi illa eu͂ recipere nolit. non tenet̄ alia q̄rere. Richar. ibidem. Idem Tho. ea. diſt. M.

¶ Si igreſſus eſt religionē in qua ſciebat ſubſtantialia ſcilȝ paupertatis obediētie: ⁊ caſtitatis non ſeruari. xii. q. i. Nolo. ⁊. c. Non dicatis. de ſta. mo. c. Cum ad monaſterium. M

¶ Eſus carnium d̄ accidentalibus regule eſt monacho vn̄ q̄n monachi p̄ntes hoc non introducerunt pōt p̄ſumi ꝙ ex cauſa legitima factuȝ. Jōꝙ nō eſt i ſtatu dānationis. niſi q2 monaſterio reformato vellet ſine neceſſitate carnes comedere. ſm Ab. ſicu. ⁊ do. Cardi. in p̄dicto. ca. Cum ad monaſterium. M.

¶ Nullus p̄latus vel etiaȝ papa dare poteſt licentiam: vt proprium habeat vel reȝ diſtribuat: vt propriam. d. c. Cum ad monaſteriuȝ in fi.

¶ Qui tn̄ repit ſe eſſe in loco vbi nō viuit in cōi: nec talem locum i ſua religione īuenire pōt. tenēdo pecunias veſtimenta: ⁊ hmōi d̄ voluntate prelati paratus omnia in cōi ponet̄ vel i manu prelati requirentis nihil ſuperfluum ſue profeſſioni retinens. nec ſine licentia p̄lati talia diſtribuens. niſi fortaſſis cōſtitutis in extrema neceſſitate non eſt i ſtatu dānationis. neceſſitas eni͂ non habet legem. de obſer. ieiunii. c. ii.

¶ Si ſcienter omiſit dice re aliquã horam canonicã Aut indeuote dixit ſponte nolens cohibere vagationẽ mentiſ vel occupãs ſe i op⁹ manuũ quod ſecũ nõ cõpa/ tiebat attẽtionez ad horas canonicas q̃s dicebat vl cõ fabulabaſ. ꝛ hmõi. Et ſi p magnaz partem officiũ fuit mortale.c. Dolentes. de ce le.miſ. Alexan.de Ales i. ꝛ Et Pet.de palu. i quarto. diſt.xv. M.

¶ Si p magnã partez dor mitauit dum dicebat in cho ro diuinum offm̃.nec poſtea redixit.aut alio modo per pſalmos ſuppleuit hm pdi ctos. Doc. M

¶ Si plãtũ p ſymoniam e legit.aut p amicitiam/aut ſpem pmotiõis/ꝛ hmõi. de dit vocẽ i electione ꝛ tanto grauiusſi indigno.de ſymo niã p totũ.ꝛ.c. Cmu ad mo naſterium.§. Si qs de ſtatu mo. M

¶ Si in viſitatiõe ſubticu it libenter ſeu ſcienſ contra prelati vel viſitatoris pre ceptũ q̃ erãt cõtra ſtatũ re igiõis yt cõtra vota paup tatis honeſtatis: ꝛ hmõi ſi ue fieret in cõi:ſiue in pticu lari.xi.q.3.q reſiſtit. ꝛ.c.qd ergo. Cle.ii.de ſta.mona. Ri char. ꝛ Alexan.lombar.diſ. xix. M.

¶ Si pmiſſa fraterna cor rectione: ꝛ nõ ſecuta emen datiõe vel p ſumiſ ſcidiua tio vel magnũ ſeq ſcãdalũ pctm̃ fris plato viſitãti ꝛ p cipienti non ſigũit etiã non pmiſſa monitione Rich. ꝛ Alexã. vbi ſupra. M

¶ Si facta ſecreta ammo nitione ad quã tenebaſ cri mine exñte. Frater monit⁹ eſt emendat⁹. ꝛ tñ idem cri men plato etiã pcipiant de nunciauit cũ piculo iſamie eo q p probabilia ſigna ap parebãt tpaliuin non eẽ ta lẽ q̃ ſecretũ teneret vt debe bat Richar. vbi ſupra. M

¶ Ubi vero crimẽ eſt mani feſtum non opz ſecretã mõi tionem pcedere denũciatio nẽ.de pe. ꝛ re.c.i. Etiam qñ eſt ſecretũ in duobus caſi bus. Pmo quando peccatũ fris ſit veniale. Secũdo qñ nõ ſeparatur probabiliſ ex monitione correctio.

¶ Si crimē occultū qđ pro= bari nō pōt dixit ꝑlato viſi tāti:nō denūciādo tā quam pri.ſʒ accuſando fratrē tan quā iudici.Ric.vbi ſ. M

¶ Si accuſauit ꝑlatū: vel cōſociū intētione īfamādi: lʒ de crimine ꝙo eſt mortale ⁊ multo magis ſi accuſauit de crimine non vero de accu ſatio.c.accuſaſti.2.q.3. Ca= lūniator. ⁊ Rich.in quarto. diſt.xiii. M

¶ Si ſecreta ordinis ſui ſi ne rōnabili cū reuellauit ex quo ſeqꝛ infamia ordinis. Richar.in.4.di.21. M

¶ Si partialitateʒ fecit in monaſterio:vel conſpiratio nē cōtra prelatū aut ſeditio ſam diuiſionē.di.46. Sedi tionarios. M

¶ De obedientia.

Si religioſ⁹ fecit cōtra ꝑceptū regule vel cō= ſtitutionū vel ꝑlati ſui: aut cōtra aliquod etiā minimum ex ꝯtēptu vt frāgeꝛ ſilentiū nolle culpaʒ dicere ⁊ hmōi. ar.Cle. religioſi.de ꝑuilc. ⁊ ſta.mo.c.Cum ad monaſte= rium.§.Quod ſi contēptor. M

¶ Cōtēnit ꝙo q̄ ſpernit.⁊ nō curat.di:ſt.xxii.de cōſtā= tinopolitana.

¶ Si ꝑ ignorātiam regule ſue fecit cōtra illius ꝑcepta non excuſaꝛ a mortali:ſcōm q̄tuor magrōs ſuꝑ regulaʒ fratrū minoꝝ. M

¶ Facere tñ cōtra ꝑceptū ꝑlati ad quod nō teneꝛ obe dire.nō videꝛ mortale.xi.q. 3.non ſemp. Itē vbi act⁹ o= bedientie eſſet occaſio pec= cati vt ſi ꝑciperet ei ꝯfeſſio nes mulieꝝ audiꝛ qui acri ter ſtimulareꝛ a cōcupiſcen tia carnali.ſm q̄tuor magi ſtros ſuper regulam mino= rum.

¶ Si ex deliberato conſen ſu fecit cōtra prohibita ſub pena excōicatiōis ſuſpenſio nis ꝑuatiōis actuum legi= timoꝝ liborū ⁊ huiuſmodi. vt ſupra i pria parte.c.2.§. 4. M.

¶ Si frater ordinis predi catorum degit in conuentu habente.de proprio in com muni cōtra ſuas cōſtitutio nes ad quas preceptorie a=

bligaṫ. illicitũ eſt ei: ſm̃ fre / deri. de ſenis concilio. xii. ⁊ dñs Anto. in. c. nimis de ex ceſ. p̃la. M

¶ Si ſine legittima neceſ= ſitate ſe diſpẽſar e fecerãt i hñdo ꝓpriũ in cõi vbi poſ / ſent ex elemoſynis viueṙ vi deṅt i malo ſtatu. vt ṡ. in. i. pte. c. 3. §. clx. M.

¶ Si religioſus nolit obe= dire i his ſine quib⁹ obſua ri nõ põt obſeruãtia regl'a ris. vt ſunt officia domus vl' ordinis ſicut eſt predicare: legere aliis / ꝯfeſſiões audi re: coqnã: ⁊ ſacriſtiã ⁊ hu= iuſmodi facere. nullaꝫ hñs legittimã excuſationeꝫ. alc xander lombar. in ſcđo diſt. vltima. M

¶ Si religioſus p̃lati pre= cepto nolit obedire in his q̃ in ſuis cõſtitutiõibus ponũ tur ad pleniorem ſue regl'e obſeruãtiã. vt eſt ſilẽtiũ: di= ſcipline: culparum: recogni tio cõfeſſio communio. ⁊ hu iuſmodi Alexan. Ibidem. M.

¶ Si in obedientia ꝯtra p̃ ceptũ p̃lati i aliquo p̃dicto rum pcedat ex deliberato cõtẽptu non per ſurreptio= nem mẽtis tunc eſt mortale ſm̃ Aſtẽ lib. ſexto. titu. 77. arti. iii. M

¶ Si p̃dicatores ⁊ mino= res nõ obediũt epo pcipien ti ire ad proceſſiões ex ma gna cauſa vt i nouo itroitu legati aut imminẽte peſte: vel alio flagello p̃ro q̃ facit xvi. q. i. Reuertimini. Dom. abb. in ca. ad abolendam. đ hereti. M.

¶ Si p̃dicauit non inſtitu tus p̃dicator a p̃lato. vel ꝓ pter pecuniam: aut inanem gloriã pncipaliṫ. aut in pctõ mortali exiſtens: aut etiam confeſſiones audiuit. San= ctus Bona. in quarto diſti. xix. Et Richar. in quarto. xxv. ⁊ Lãdul. in quarto di ſtin. xvii. prima. q. 3. Non ſo ſolum. M.

¶ Si p̃dicãdo vel p̃uate lo qndo malicioſe retraxit o= bligatos a ſolutione decia= rum vel reqſit⁹ a rectorib⁹ eccleſiarum noluit facere đ his populo cõſciam excom municatus eſt ſm̃ ꝙ habe= tur ſupra in p̃ma parte. ca. tertio. M

¶ Predicare ad hoc vt di-
uites dent pauperib9 vl' ad
aliquod op9 piū pecunias
vel vt ſubſtentēt. licitum eſt.
Richar. ꝛ. S. Boñ. ca. diſti.
xxv. ar. i. q. 4.
¶ Si predicauit indulgen
tias plenarias iam datas
aliqb9 eccleſiis nō eſſe nunc
ſuſpēſas. excepta indulgen
tia ſācte Marie de angelis
aſſetii. excōicat9 eſt. ꝛ a ſo-
lo papa abſoluendus: vt in
pceſſu Pauli ſcdi de q̊. ſu-
pra i. i. pte. c. 3. M
¶ Si p̄latus cui a ſupiore
prelato iiunctū eſt. vt nihil
ſubdito precipiat cōtra iiū
ctionē ſupioris p̄cepit ſub
dito mortal'r peccat ſ3. S.
Boñ. in. 4. diſt. 32. ſup lr̃a3
q. 4. M
¶ Si tñ ſubdit9 cui ille ſu
pior p̄olat9 nō dixit ne obe
diret iuſſ9 a dicto p̄lato in
feriore nō obediuit. vt tene
tur. S. Bo. ibidem. M
¶ Si frater minor promo
uendus addignitatē epalē
poſſit reluctari tali obediē-
tie: ꝛ negligit. nō. videt tu-
tus in conſcia ſm Boñ. in
declaratione regule fratrū
minorum. M
¶ Si infirmari9 cōtra cō-
ſciam vel impoſitionem me
dici aliqd ad bibēdū vel co
medendū dedit infirmo p̄-
pt quod ei9 mortē accelera
uit. pbabil'r irregularis eſt
ꝛ morta l'r peccauit ſm do.
Abb. in. ca. Tua nos de ho-
micī. ꝛ do. Maria nū in ca p̄.
Ad audiētiā eo. ti. M
¶ Si ifirm9 cōtra obedien
tiā infirmarii. aut cōtra cō
ſciam ſūpſit aliqd quod p̄
babil'r timebat ſibi eſſe val
de nociuū. do. Anto. in eo. c.
Tua nos. M
¶ Si viri pfecti vt religio
ſi qbus fides adhibet tāq̄
cōſeruatorib9 p̄itatis publi
ce mentiāt officioſe: q2 ma-
ximū eſt p̄itati preiudiciu3
mortale eſt. Alexan. lōbar.
ea. diſt. 38. M
¶ Si Doctor veritatis. vt
magr̃ theologie vl' predica
tor mētit officioſe rōne ſcan
dali. qñ v3 mendaciū ab a-
liis intelligitur. mortale eſt
Richar. in. 3. diſt. 38. art. i. q.
iii. M
¶ Status pfectiōis vl' cir
cunſtantia de ſe nō aggra-

uat pctm in infinitū de non moꝛtali faciens moꝛtale: ſ; p accidens rōne ſcādali dū ſeīt mendaciū ad tale effectum ppt quod ſciētes ſcādalizant. ſ; in mendacio ioſcoſo hoc nō ↄtigit: ſ; ſcđum genꝰ ſuum ſit ḡuius officioſo: q2 nō ita ſit ſcādalū ān eꝛum. eo ꝙ ille cui dr̄ ſcit mētientē nō itendere eū decipere. Alex. ꝛ Rich. vbi ſ. M.

¶ Si deſyderauit tranſire ad eccleſiā ſecularem: vt habendo curā aiaꝝ moꝛtale ē qⁱ vult ꝑeſſe. ſm glōſ. ꝛ. ca. Monachi. 16. q. i. Et domi. Anto. in. c. L; de rl̄ia. M

¶ Subditꝰ nō peccat non obediēdo cuiꝗ̄ ꝑlato iubēti aliqd p erroꝛe: alias nō iuſſurus ſi ꝟitatē ſciuiſſet. ca. Si qñ de reſcrip. ſm pe. de pal. i 4. Itē ꝑcepta ſupioꝛis itelligunt ſaluo iure alterīꝰ. l. Nec aūt. C. de emācipatioībus liberoꝛum.

¶ De paupertate

Si pauptatē nō ſuat celās veſtes vel aliud ꝑlato ſuo nō paratus ea petenti ſibi tradere: vel maniſeſtare. c. Cum ad monaſterium. in fine de ſta. mōacho. Joh. and. ꝛ Abb. ſiculus. Ibidem. M

¶ Si frater minoꝛ p ſe recepit pecuniā. i. accepit con uertendā i ꝓpꝛios vſꝰ vel iꝑpoſitā ꝑſonā. i. ſua auctoritate aliū ſubſtituit ad pecuniam pꝛo ſeipō recipiēdā Quatu o ꝛ magiſtri. M

¶ Pꝛopꝛietarius i mente a ſimplice ſacerdote pōt abſolui ſicut foꝛnicarius moꝛtalis. M

¶ Si frater mioꝛ pꝛecepit ꝗ̄lr̄ expendat pecunia vl̄ cōputū exigat de pecunia expenſa: vel eā iubeat deponi: aut in capſulā pecuniā deponi poſſit. vel eiꝰ claues deferat contra regulā ſuā ſm Clemen. in declaratione exiui. §. Deniꝗ. de ver bo. ſigniſi. M

¶ Si veſtiment; vel cibarii multmm mollibus: ꝛ delicatis vſus eſt maxime frat mi noꝛ in cuius tunicis d; reluceꝛe pauptas / aſꝑitas ꝛ vilitas ſm ꝑric cōditiōes ꝗ̄ tū ad coloꝛē. ꝛ ꝑciū panni. vt i Cle. Exiui. §. ceteꝝ. de

verboꝝ ſig̃tiōibus. M.

¶ Si ſibi appropriat aliqd: ita vt de eo faciat quod vult vtēdo: cōmutando: mutuādo pignorando ꝛ hmōi ſm q̄tuor magr̃os. M.

¶ Si frat̃ minor res emit. nō dico cōueniendo de p̄cio rei emende: aut procurādo. p̄ciū rei empte qd ſibi lꝫ: ſꝫ pecunia: ꝛ p̄ciū pro redēdo. Quod eſt cōtra eius regulam. ſm quatuor magiſtros M.

¶ Si frater minor p alium aliqd emit: vel vēdit etiā de p̄latoꝝ licētia: qꝛ eſt p interpoſitam pſonā dare. vel accipere pecuniā contra regulam ꝛ eius declarationes: niſi emens ſit q̄ facit elemoſynā: aut eius nunci⁹: āt ſindicus aplicus: ſeu cōuent⁹: vel loci procurator Aluar⁹ vbi ſupra. M

¶ Vendere ſeu rē p p̄cio i alium trāſferre dñiū fatribus minoribus non lꝫ. ſꝫ rei vendite per ſindicum apoſtolicum recipere precium in rem ſibi licitam conuertendum bene lꝫ ſecūdū declarationeꝫ Nicolai quatuor magiſtri mortale vel nō.

¶ Si frater minor rem mutuat. ſ. rei dñiū in accipiētē trāſferens nō lꝫ. Mutuū vero i neceſſitate recipere dicēdo ꝙ ad reſtituēdum fideliter laborabit nihil ſub certitudine pollicens bene licꝫ ſm declarationeꝫ nicolai. q̄tuor magiſtri. Mortale vel non.

¶ Si frat̃ mior ſcribit libros vel facit horologia: ꝛ hmōi. vt recipiat p̄cium pecuniaꝝ cōtra regulā eſt. ſm Aluaꝝ vbi ſupra M

¶ Si opas ſuas frat̃ minor locauit de certa mercede cōueniēdo cōtra regulā eſt cuꝫ debeat ſine pacto ſuam expectare mercedeꝫ pro habendis. ſꝫ neceſſariis ad vitā ſꝫ quatuor magiſtros M

¶ Si frater minor ſua auctoritate rē donat commutat: aut pignorat ſine ſindico ſedis apoſtolice: aut licentia habita vel p̄ſumpta dñi q̄ rem dedit quatuor magiſtri. Et. xii. q. p̄ma. Non dicat M

¶ Intuitu tñ pietatis ꝛ deuotiõis res mobiles paruꝫ valentes: vt ordinatum fuerit in capitulis gñali ꝛ prouinciali donare poſſunt ex cõceſſione nicolai' in ſua declaratione.

¶ Si ſine licentia p̄lati ſpeciali vl' gñali religioſus aliquid dedit vel accepit: vel retinet. contra regulam eſt. xii. q. i. non dicatis ꝺ ſta. monachorum. Cum ad monaſteriuꝫ §. p̄mo verba. Aluari. libro ꝺ Planctu eccleſie. M.

¶ Si rem fratribus communem ſine p̄lati vel officialis licentia in vſum ſpecialem ſibi cõuertit. vel ſi ꝺ rebus cõibus plus q̃ velit p̄lat' vel officialis tollit. Aluarus vbi ſ. M.

¶ Si p̄lato tollente frīvſũ rei frater murmurat ꝛ turbatur ꝛ conqueritur: vere eſt proprietarius ex affectione nimia. quam oñdit Aluarius vbi ſupra. M

¶ Si frater minor i rebus ad vſum conceſſis notabiliter excedit paupertatem: vilitatem ꝛ aſperitatem q̃ altiſſimã paupertatem ab eo pfeſſã cõſequuntur. S. Bon. ſuper regulam. M

¶ Si ſine p̄lati licentia ſimplex votum fecit vere ex proprietatus non eſt: cum nõ habeat velle neq; nolle. xx. qu' 4. Monacho. Aluarius vbi ſupra. M

¶ Si frater minor ſine vera iminenti neceſſitate patitur pro ſe pecuniam deponi. contra regulã eſt. vt in declaratiõe Clem. exiui. M.

¶ Si frater minor portat pl' tunica vna cũ caputio ꝛ alia ſñ caputio: ſine vera neceſſitate: ꝛ licentia p̄lati. q̇ tamen penſatis neceſſitatibus: ſecum poteſt diſpenſare. ſm Clementem in ſua declaratione. M

¶ Si frater minor portat calciamẽta ſcilꝫ de corio pedes cooperientia ſine neceſſitate. vt debilitatis infirmitatis vehementis frigoris qꝺ ſuſtinere ſine detrimẽto non poteſt: vel itineris quod pficere alias nequit. eſt contra regule p̄ceptũ ſm Clementẽ in declaratione. ꝛ q̃tuor magiſtros. M.

¶ Si frat minor equitat ſine neceſſitate: vt infirmitatis: plo. . . vel ipediti itineris: vel negocii vrgentis. S. Boñ. i ſua declaratiõe. Et Martini quinti in conſtitutionibus. M.

¶ Si frat mior non poteſt regulam ſpũalit obſeruare nec recurrit ad miniſtrũ vt tenet. q̄ vcȝ ipſum alio i loco collocet. Cle. Exiui. §. Ut aũt hec. M.

¶ Spũalr obſeruari non põt regula. vt propt piculoſam grauitatem tẽtationuȝ vt i cõſortio mulierꝝ. Et ſi ibi non poſſent corporis neceſſaria haberi ſalua ordinis puritate verba do. Bo. ſup regulã. ꝛ Martini. v. in cõſtitutionibus. M.

¶ Si religioſus ſine lr̃arũ ſtudio nolit occupari i alio rum fratrum licitꝫ ſeruitiis ꝛ ocioſe viuat maxime frater minor. videt cõtra regulã ſuã viuere vt in declaratiõibus Nicolai. ꝛ non tam crualr: q̄ꝫ crudelit cõedit ſanguinẽ martyꝝ. ſm Bonauenturam. M.

¶ Si religioſus, maxime ordis mẽdicãtiũ nolit pro ſuis bñfactoribus orar. Et eterna ſupplicia prepararur. ſm. S. Bernar. M.

¶ Si ingreſſus religionem erat alteri pecuniam reddere obligat⁹ ꝛ: nõ ꝓcurat ei ſatiſfieri: vel a monaſterio. Si i cõi hȝ vel ſi i cõi nõhȝ mercede alicuius ſui hõeſti artificii: vt in ſcribendo: miniãdo: ꝛ hmõi. Aut alio modo honeſto. ſȝ Hoſtien. Et Tho. 2. 2. q. vlt. M.

De caſtitate

Si nõ ſeruauit caſtitatẽ corpore: aut mente Sȝ ſi eſt frat minor ꝛ habuit ſuſpectum conſortiuȝ: vl colloquiũ cum mulierib⁹: vt ſi ſeq̄ſtrat⁹ frequenter cum muliere loquit. Cui⁹ etas: ꝛ cõditio ſuſpitionem inducat. vel ſi hoc fratri excitat enormis tẽtatiõis ſtimulus vel ſi ex hoc in alios ſcãdaluȝ gñat verba. S. Boñ. ſuper regulam. M.

¶ Si in loco ſolitario: ꝛ obſcuro cum muliere morat. Si tempore nocturno vel alias opoꝛtuno ſolus ſit cuȝ

muliere. Si geſtis eſt diſſolut⁹: vt ex nimia ad mulierẽ appropinq̃tione: vel iunctis inuicem manib⁹: vel de fixis in mulierẽ oculis aſſidue ac molliť cõuerſaẗ: dr̃ ſuſpectũ cõſortiũ. S. Boñ. in ſua declaratiõe. M

¶ Si frater interdictã ſibi cũ muliere cõuerſationẽ reiterat. ſuſpectũ eſt cõſortium. ẽm auctorem conformitatum. M

¶ Si religioſus vel religioſa hꝫ cõuerſationeꝫ alicui⁹ pſone ſibi piculoſam. niſi dimittat abſolui nõ dꝫ propť piculũ ruine ſue. diſ. xxxii. hoſpiciolum. ⁊ diſt. lxxxi. p totum. M

¶ Si propť nimiã frequẽtationẽ cũ aliq̃ femina prebet materiã ſcãdali cuiq̃ꝫ niſi dimittat nõ dꝫ abſolui de vita ⁊ hone. clericorum. Cum ab oi. M

¶ Si reformato monaſterio ad obſeruãtiã reglẽ nolit ibi manere. vt teneť: q̃ñ nec verbo: nec aĩo dixit ãt intellexit. dũ profeſſionẽ fecit velle ſe tãtuꝫ teneri: ẽꝫ ſtatum q̃ꝫ regiť ycꝫ diſſolutũ dñs Anto. in c. Sup eo. de regula. M.

¶ Hoc aliq̃ vex dicunt q̃ñ igrediens ſciebat eiuſdem religionis regulam vel peritux erat: vel ſi ſimplex fuit: fuit ei explanata regule auſteritas.

¶ FINIS

¶ Explicit Enchyridion: ſeu iterrogatoriũ cõfeſſox A venerãdo patre Fratre Alexãdro arioſto. ord minox. de obſeruãtia editũ. Impreſſum impenſis honeſti viri Johĩs Parui Bibliopole alme vniuerſitatꝫ Pariſieñ. Anno dñice icarnationis. 1520. tertiis kal. Januarii.

✠

¶ Regiſtrum

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. A. B. C. D. E.

¶ Omnes ſunt quaterni.

ROMA VITTORIO EMANUELE

¶ Incipit tabula

contentorum in opuſculo ꝑ fato.
¶ Prime partis tabula ta lis eſt.
¶ In pricipio totius opis poni eius pfaciũcula. argu mẽtũqꝫ ſiue prolog⁹. car.2.
¶ Subſeqꝛ prolog⁹ eiuſdẽ ꝑme partis In quo oſtẽdit cõfeſſorẽ ſeptẽ virtutibus i ſignitum eſſe debere. vt ſui aliumqꝫ bene conſulat ſalu ti. car.2
¶ De bonitate confeſſoris. capm.i. car.3.
¶ De ſcia quam ſacerdos cõfeſſiones audiens hẽre te neꝛ.c.2. car.v.
De nouẽ regulis qbus con feſſor cognoſcere põt pctm̃ mortale car.8.
¶ De ptãte quã in foro cõ ſcie ſacerdos cõfeſſor habe re dꝫ.c.3. car.xiii.
De caſibus i qb⁹ penitens põt ꝯfiteri alteriqꝫ ꝓ ꝓo ſa cerdoti. car.25.
¶ De excõicationib⁹ papa libus. car.30.
De proceſſu Martini.v. ⁊ Eugenii qrti. car. 37.
De proceſſu Pauli ſecũdi carta. 39
De excõicatiõibus qruꝫ ab ſolutio ad epos ꝑtinet.ead.
De minori excõicatiõe que aliqñ cõtrahit cum mortali pctõ:aliqñ nõ propꝛ partici pationem. car.49.
De voti diſpẽſatiõe vel cõ mutatione car.50.
De diſpenſatiõe vel cõmu tatiõe circa iuramenta.car ta. .55.
¶ Ad cõfeſſor dꝫ eſſe cau tus ⁊ accurat⁹ in infrogan do.capm.4. car.57.
De attritiõe ⁊ contritione: carta. 63.
De circunſtantiis pctõrum cauſa. car.67
¶ De abſolutiõe faciẽda in foro penitentiali.capm.v. carta. 69
De forma abſolutiõis ma ioris excõicatiõisin foro pe nitentie. car.72.
De forma abſolutionis cõ munis. car.73
Forma plenaria abſolutio nis i vita ⁊i morte.car.74
De caſibus reſeruatis etiã q ad illos:qb⁹ cõced r gra abſolutiõis plenaria. ead.

¶De modis iniungēdi pe-
nitentias a confeſſoꝛe. capꝫ
ſextum. car.75
¶De cellatione cōfeſſiōis:
capīm.7. car.80

¶Tabula ſcđe partis.
¶Quō cognoſcat veniale
ꝛ moꝛtale. Et de nonnullis
aliis q̄ſtiōibus circa hoc ca
pitulū.i. car.83.
¶De decem pꝛeceptis de-
calogi.
¶Et p̄mo de p̄mo p̄cepto
Nō habebis deos alienos.
carta. 88
¶De articulis ꝛ ſacramē
tis fidei. car.91
¶De ſecundo p̄cepto. Nō
ſumes nomen dei tui inua-
num. car.92.
De blaſphemia.car. 94.
De voto. car.95
¶De tertio pꝛecepto. me-
mēto vt diē ſabbati ſancti-
fices. car.96.
De feſtis de q̄bus dubitat
an ſit abſtinēdum ab opere
ſeruili. car.98.
¶De q̄rto p̄cepto Honoꝛa
p̄rem tuū car.ead.
De parentibus ꝛ dñis erga
liberos: ꝛ ſubditos. car-
ta. cl.
De viro erga vxoꝛem.
carta. ead
De vxoꝛe erga vir. ca.cii.
De mr̄e erga filias. ead
De inobedientia p̄ncipis.
carta. ciii.
¶De q̄nto p̄cepto.non oc
cides. car.ead
De homicidio quod cōmit
tit facto. car.ciiii.
De homicidio mandati.
carta. cv
De homicidio conſilii.
carta. cvi.
¶De ſexto p̄cepto.non me
chaberis. Et ibi ſucceſſiue
de nouē differentiis mechie
carta. eadē.
De ſenſibus impudicis.
carta. cviii
De doctrina ſeruāda cōfeſ
ſoꝛibus in interrogando ī hoc
p̄cepto. car.eadem.
De ſtatu matrimōiali.ead.
De debito coniugali.car.cx.
¶De.7.p̄cepto.Non fur-
tū facies. car.cxi.
De furto car.eadem.
De obligatis ad reſtitutio
nē rapine vel furti ponūtur
nouem gnātiones p̄ſonarū
carta. cxii.

¶ De crimine ſacrilegii. car. cxvi.
De ſymonia. car.ead.
De pedagiis et ibi ſucceſſiue de collectis. et de incarcerato pro debito fiſcali. carta. cxvii.
¶ De dãnificãtibus i bõis anime. car. cxix.
¶ De octauo pcepto. Non loqris cõtra primum tuū falſum teſtimoniū. car.ead.
De mendacio pcti mortalis. car.cxx.
¶ De nono pcepto. Non cõcupiſces res proximi tui. car. cxxi
¶ De decimo pcepto. Non cõcupiſces vxorē pximi tui car. eadem.
¶ De ſeptē viciis capitalibus. Et primo de auaritia. car. cadē
De proditiõe. car.cxxii.
De fraude. car.cxxiii
De falſitate ſcripturas. car. ead
De iqetudine. car. eadē
De violentia. Et ibidē tractat de bello. car.ead
De ludo alee. car.cxxv
De turpi lucro multiplicit car. ead
De queſtoribus elemoſynarum.car. cxxvi
¶ De gula. car.eadē.
De infirmis. car.cxxviii
De ieiunio car.ead
De inepta leticia. vbi et de choreis. et de aliis filiabus gule. car.cxxix.
¶ De luxuria. car. cxxx.
De cecitate mentis. carta. cxxxi.
¶ De ſuybia. car.ead.
De deriſione. car.ead
De ãbitiõe car.cxxxii.
De pſumptiõe car.cadē
De Judicio temerario. carta. cxxxiii.
De curioſitate et de ingratitudine. car.ead.
De ſcãdalo. car.cxxxiiii.
De vanagloria. Et ibi de arrogãtia. de iactantia. carta. cadē
De adulatiõe car.cxxxv
De ornatu. Et ibi de hypocriſi et diſcordia. car.136
De ↄtẽtione car.cxxxvii
De inobedientia car.ead.
De iuidia car.cxxxviii
De odio. car.ead.
De detractiõe et de reſtitutiõe fame facienda p detractionem. car.cadē

De ſuſurratiõe. ꝛ de exultatiõe. ꝛ de affectione. carta. cxxxix.
¶ De peccatis in ſpm̄ ſanctum. car. eadē
¶ De accidia. ꝛ ibi de eius filiabus. cxl.
¶ De opibus miſericoꝛdie ſpūalibus ꝛ coꝛpoꝛalibus. car. cxli.
¶ De ira. ꝛ ibi de eius filiabus. ꝛ de ſeditiõe. car. cxlii.

¶ Tabula tertie ꝑtis.
¶ De diuerſis ſtatibꝰ ꝛ officiis pſonaꝝ ꝑticularium.
¶ Et p̄mo ad pꝛincipes: ꝛ cõitates ſeu illos: q̄ꝝ cõſilio res publica gubernat. carta. cxliiii.
A iudices arbitros. aſſeſſores ꝛ alios officiales. carta. cliiii.
De iudice eccleſiaſtice. carta. clv
Ab aduocatis ꝛ pꝛocuratoꝛibus car. clv.
A doctoꝛibus ꝛ magiſtris. car clvi.
Ab accuſatoꝛe ꝛ actoꝛe. car. clix.
A teſte. car. eadē.
A notariis car. eadem
A medicis car. clxi.
A mercatoꝛibus car. 163
A ſocietate mercantie. carta. clvvii
¶ Ad diuerſimode cõtrahentes. Et p̄mo de cõpenſatione car. clxxviii.
¶ De depoſito car. eadē
De cõmodato car. clixix.
¶ De p̄cario. ꝛ de donatione. car. clxx.
¶ De dote ꝛ de locato. ꝛ cõducto. car. clxxi
¶ De ēphitheoſi. ꝛ de feudo. ꝛ de pignoꝛe. car. clxxii.
¶ De herede car. clxxiii.
¶ Ad fr̄es ſimul cohabitātes: vel bona inẛ ſe diuidentes. car: eadem.
¶ De cõtractibꝰ vſurariis car. clxxvii.
¶ De impꝛeſtitꝫ venetiarū. ꝛ mõtibꝰ ſloꝛentie ꝛ locis ianue. car. clxxviii.
¶ De vſura in contractu emptionis. car. clxxx.
¶ De participatiõibꝰ i vſura diuerſimode. car. clxxxi.
¶ A pꝛoſenetis. car. clxxxii
¶ De ſocidis animalium. car. eadē
De artificibus. car. 183
De campſoꝛe. eadem

Tabula

¶ De mutatione monete. carta. clxxxv.
¶ A monetario. car. eadẽ.
¶ Ab aurifice car. eadẽ
¶ A caupone ſeu taberna rio. car. clxxxvi.
¶ Ab piſtore. car. clxxxvii.
¶ A macellario. car. eadẽ
¶ Ab aromatariis eadẽ
¶ A lanificib⁹. car. eadẽ.
¶ A ſutore. car. clxxxviii.
¶ A cerdone. car. eadẽ
¶ Ab hyſtrionibus. ⁊ muſicis. car. eadẽ
¶ A pictoribus. ⁊ ſculptoribus. car. clxxxix
¶ A calculatore ⁊ menſuratore. car. eadẽ
¶ A barbitõſore. car eadẽ.
¶ A bidello car. eadẽ
¶ A nauta: ſeu nauclerio. carta. cxc
¶ A ruſticis car. eadẽ
¶ Ab ãbaſiatoribus pncipis vel cõitatis. car. cxci
¶ A rectoribus hoſpitaliũ ⁊ pioꝝ locoꝝ. car. eadem
¶ A Tutore ⁊ curatore carta. cxcii
¶ A geſtore ſeu gerente negocia alicius. car. cxciii.
¶ A dño papa. car. cxciiii
¶ A legato de latere. carta. cxcv
¶ Ab epiſcopis: ⁊ aliis p̃latis car. cxcvi
¶ A clericis in minoribus vel in ſacris cõſtitutis. carta. ccii.
¶ A bñficiatos. car. ccv.
¶ A prelatis religioſis. carta. ccix.
¶ A prelatis ordinis minorum. car. ccx.
¶ De obligatione celebrantium miſſas pro aliis. ccxii.
¶ A no vitiis religionẽ egredi non valentibus. carta. ccxiiii.
¶ A religioſos profeſſos. carta. ccxv.
¶ De obedientia religioſorum. car. ccxviii.
¶ De paupertate religioſoꝝ car. ccxix.
¶ De caſtitate religioſorũ carta. ccxxi.

¶ Finis tabule.

6_ 3_ 2_